ב"ה

אין ליכט פון תורה

ספר

לב טוב

אידיש

62

הוצאת אמונה
ברוקלין נוא יארק,
שנת תשל"ה לפ"ק

זה השער לה' צדיקים יבואו בו

ספר

לב טוב

איר אלי מענטשין די בשעפניש פון גאט · וואס ער הט בשאפן די וועלט אונ יענע וועלט אז איר וועט לייענן דם ספר וועט איר דרונן גיפונן דם גאנצי יודישקייט · אונ עס וועלין גרוס הנאה האבין דיא וואס וועלין לערנן דרונן : דרונן שטייט דוא הנהגה פון דעם מענטשין פון זיין יוגנט אן · אונ אויך פול דינים אויף הלכות שבת אונ יום טוב · אונ אלץ וואס גיצליך איז היינטוגי צייטין · אונ דער וואס וועט האלטין וואס דרונען שטייט וועט ער זוכה זיין צוא עולם הבא אמן :

נדפס מחדש

בעיה"ק **ירושלים** תובב"א

שנת תשל"ה

נדפס בלובלין בשנת תרס"ד

הקדמה

איך ליבע לייט איך וועל אייך מודיע זיין די סיבה וואס עס האט מיך געבראכט דעם ספר צו מאכן • דאס איז ווייל איך האב גיזעהן פיל מנהגים וואס גיפעלין מיר ניט • דען מיר האבן תהלה לאל) איין גרויש גליבטי תורה וואס הקב"ה האט אונז גיגובן אויף דעם בארג סיני דורך משה רבינו ע"ה פאר די אויגן פון כל ישראל • דער נאך האבן מתקן גיוועזן אונזערי נביאים אונ חכמים זייער גוטי תקנות • וויא זענין בשיידט אין דר גמרא אונ פוסקים • אבר אצונדרט אין אונזערי דורות אונ אין אונזערי קהילות דם עס זענין גאר ווייניג לייט וואס בגערן צו וויסן די רעכטי מנהגים אונ איטלוכר מאכט זיך מנהגים וויא אים גיפעלט : בפרט אין שיל זענין פאר האנדין פיל לייט וואס זיצן צו קדושה אונ שמונה עשרה אונ מודים • אויך ריידין זייא אין איר דברים בטלים • אונ קיינר איז ניטא זייא צוא שטראפין • אונ אויב עס גיפונט זיך ערגיץ איינר וואס וויל זייא יוא שטראפין • האט ער מורא איינם מען וועט אים ניט פאלגין: טראכט ער זיך וואס נוצט מיין ריידן • דאס אנדרי אז ער וועט אן שרייאן אויף איינים וועט ער אים נאך מזלזל זיין מיט פיל בזיונות אוך איז ניט פר האנדין אין דעם דור איין מענטש ער זאל אין זוך האבן דוא גוטו מדות פון לייטן צו שטראפין : דרום מאכט זיך איטלוכר איין מנהג ווי אים גיפעלט • אז וויא עס זענין פאר האנדן פיל לייט וואס זענין אין שיל גאר אן כוונה בשעת זייערי תפלות : אוך בשעת דר חזן זאגט דיא הויכי שמונה עשרה טואן פיל לייט גלייך וויא זייא גיהערין ניט דער צו : אונ זעצין זיך אנידר אפילו צו קדושה אונ מודים אונ צו קדיש אונ צום לייאנין • אוך קערט אום איינר זיין פנים צום אנדרן אונ זעצין זיך אונטרין טיש אונ ווערין פרייליך בנאנדר • זעהט ווי די ישמעאלים טואן אין זייער תפלה דאס זייא שטייאן אין איין שרעקליכי מורא גלייך וויא פאר איין מלך : נוא מכל שכן ווי זאלין מיר ניט שטיין אין מורא פאר דעם לעבדיגן גאט גילובט איז זיין נאמן דאס ער האט בשאפין הימל אונ ערד אונ ער זעהט וואס בייא איטלכין אין הארצין טוט זיך • קער מען דאך בוודאי שטיין אין גרוס מורא : נון ליבי לייט זעהט ווי מיר האבן איין מנהג ווען מ'בענטשט מזומן דא בענטשט איינר אונ דיא אנדרי הערין אים ניט צוא • אודר זייא ריידין דר ווייל דברים בטלים : אזו איז ער דאך ניט יוצא אונ מוז נאך אמאל בענטשין • אזו טרעפט זיך זעלטין איינר זאל נאך אמאל בענטשין • אזו אויך אין שול איז קיינר ניט יוצא קיין חובת תפלה איבר זייער גרוסי עבירה פון דברים בטלים • אונ דאס איז אסור אפילו אין דר הם מכל שכן אין דר הייליגער שול • נאך מער אום שבת גישעהן אוך פיל עבירות אין אונזרי הייזער ווייל דו בני בית ווייסן ניט וואס מותר איז אונ וואס אסור איז • דרום האב איך גמאכט דעם ספר אויף טייטש • אונ האב אים גירופן (לב טוב) דען דר וואס האט איין גוט הארץ דער קען באלד קומן צוא אלי גוטי מדות פון דער וועלט : אז וויא מיר לערנין אין פרק רבי יוחנן בן זכאי האט גיזאגט צוא זייני פינעף קעסטליכי תלמידים דאס איטלוכר פון זייא זאל זיך בטראכטון אונ זאל זאגין וועלכים עס איז דוא בעסטי מדה וואס דר מענטש זאל זיך איז אים בהעפטין זאגט רבי אליעזר איין גוט אויג איז דו בעסטי מדה • דען ער פאר גינט איטלכן דאס זייניגי • רבי יהושע זאגט איין גוטר חבר : דען פון איין גוטן חבר לערנט מען פיל גוטס • רבי יוסי זאגט איין גוטר שכן : דען ער וועט זעהן פון אים פיל גוטש אונ וועט אים נאך טין • רבי שמעון זאגט דיא בעסטי מדה איז אז דר מענטש בדענקט זיך וואס עס וועט זיין • רבי אליעזר בן ערך זאגט איין גוט הארץ איז דיא בעסטי מדה : דא זאגט צו זייא רבי יוחנן מיר גיפעלט דאס רבי אליעזר בן ערך האט בעסיר גיזאגט פון אייך אלי : דען אין זייני רייד זענין אין כלל אלו אייערי רייד אוך : דען דר וואס האט איין גוט הארץ דער קען גרונג קומן צו אלי גוטי מדות : ער נעמט אן שטראף פון אנדרי : אונ אויך שטראפט ער זיך זעלברט : ער האט ליב דוא לייט אונ האט איין גוט אויג ער פאר גונט איטלוכן אל דאס גוטש : אונ בגערט ניט קיין פרעמדם : אויך ווער עס וועט אין דעם ספר לייאנין וועט ער גיפונען פיל גוטי מדות צוא קומן דורך זייא צוא איין גיט הארץ • גאר דיא עצה וועל איך גובין דעם מענטשין וואס בגערט צוא האבן איין גוט הארץ דאס ער מוז אויף זוך קריג־

געמין דיא מדה פון ענוה · אז וויא עס שטייט אין פרק פון ענוה דען דער עניו קען גרונג בקומן אין גוט הארץ: אבר דעם בעל גאוה איז עס שווער : אויך אלי דו גוטי מדות העננגין אין ענוה · אויך הייסט דיא תורה לב טוב · דען זיא הייבט זיך אן מיט איין ב בראשית · אונ לאזט זיך אוס מיט איין ל (לעיני כל ישראל) דס מאכט לב · אויך הייסט זי טוב ווי דער פסוק זאגט (כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזובו) נוא זעהן מיר אז דוא תורה הייסט (לב טוב) · דורך דעם וועלין מיר זוכה זיין אין היילוגן לאנד אריין צוא קומן אמן :

יצחק בן לא״א מוהר״ר אליקום זצ״ל מק״ק פוזנא :

הלכות בית הכנסת פרק ראשון

כל מה שברא הקב״ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו שנאמר כל הנקרא בשמי לכבודי בראתיו יצרתיו ואף עשיתיו :

דער פסוק איז אזו טייטש הקב״ה הט דרום בשאפן דוא וועלט פון וועגין ער האט גיוואלט זיין אמלך דען אמלך אן פאלק איז קיין מלך ניט דרום האט ער בשאפן דו הומל אונ ערד אונ אלץ וואס איז אוף זיי (כל מה שברא הקב״ה לכבודו) אלץ ווס גאט הט בשאפין איז פון זיין כבוד וועגין דיא הומלען אונ דו ערד אונ אלץ וואס איז אויפן הומל אונ אוף דער ערד אונ אלץ ווס איז אין וואסער הונטר דער ערד אלדונג הט הקב״ה בשאפן מיט רחמנות פון זיין כבוד וועגין אויבען אויפן הומל הט ער בשאפין דוא מלאכים אטייל פון וואסער אטייל פון פייער אטייל ווינד אטייל זענין האלב וואסר האלב פייאר אונ ווייל אין זייא איז ניט פאר האנדין קיין בלוט אונ פלייש דרום האבן זייא אוך קיין יצר הרע ניט דען דס אייני הענגט אין דעם אנדרון זיי טואן ניט קיין שום זאך נאר זייא לובן הקב״ה טאג אונ נאכט זיי זוצן ניט זייא שלאפן ניט זיי עסין נוט זיי טרונקן ניט נאר טאג אונ נאכט טואן זייא נאר געטליכי זאכין צו דעם שליחות וואס זיי זענען בשאפן גווארן דרום האבן זייא קיין שכר ניט ווייל זיי האבן קיין יצר הרע ניט · נוא קענין זייא קיין בייז ניט טאן נאר געטליכי זאכין · דר נאך הט הקב״ה בשאפן דיא בהמות אונ חיות אונ עופות אונ דוא פיש אין וואסער דו אלי זענען נאר אטייל בלוט אונ פלייש דרום זענען זייא אטייל יצר הרע דרום קענען זייא קיין גוט טון נאר אטייל מענטשלוכי זאכון עסן אונ טרונקן אונ שלאפן אונ צום וייב בהעפטון אונ אלץ וואס צום יצר הרע גיהער · דרום האבן זייא אויך קיין עונש ניט ווייל זיי זענען אטייל יצר הרע · נוא זעהן מיר דאך אז דיא מלאכים אונ דוא בהמות האבן קיין שכר אונ קיין עונש ניט ווייל זייא קענען מיין ניט טון נאר צו דעם וואס זייא זענען בשאפון גווארון · נאך דעם אז אלץ איז שון בשאפן גווארן אונ אויך דר גיהנם אונ גן עדן הט דוא חכמה מיט גינומן אז מיזאל בשאפון דעם מענטשין דען ווען ניט דר מענטש צוא וואס נוצט דאס אלץ · איז דאס דען דער כבוד הקב״ה אז דער גיהנם אונ גן עדן זאל אום זוסט בשאפון זיין · אזו האט הקב״ה גיטאן איין מלאך אין איין בהמה דם מיינט מען דוא היילוגה נשמה איז איין מלאך אטייל יצר טוב · אין דעם גוף וואס איז בלוט אונ פלייש אטייל יצר הרע · דער מיט האט ער בשאפון איין מענטשון · דרום האט ער דעם מענטשון גיגובין דוא תורה אונ מצות דער מיט הט ער אים גיוויזין וויא ער זאל זיך נוהג זיין נאך צו גיין נאך דער נשמה אונ ניט נאך דעם יצר הרע אונ אוך האט ער אום גיוויזון דעם רעכטן וועג וויא ער קען קומן אין גן עדן : אונ אויב ח״ו פאר קערט קומט ער אין גיהנם דרום אז דער מענטש טוט געטלוכי זאכון : אונ בצווינגט דעם יצר הרע אונ אלי זיינו מענטשלוכי זאכון נאר זיין כוונה איז מיט אלים פון גאטס וועגון למשל ער עסט אונ טרונקט כדי ער זאל שטארק זיין צו דער דונסט פון הקב״ה ער שלאפט כדי זיין קאפ זאל אים זיין אפ גרואט וועט ער

קענן טואן גאטס דינסט מיט קלארקייט נוא אז דר מענטש איז זיך אזו נוהג אזו איז דער גוף אין קנעכט צו דעם הער דוא נשמה אזו ברענגט דער הער דעם קנעכט אין גן עדן אריין : דען וויא אהון דער הער גייט מוז דר קנעכט נאך גיין אזו איז דר זעלבוגר מענטש בעסיר פון אמלאך דען דר מלאך הט קיין שכר ניט אונ דער מענטש האט יוא אגרוסן שכר אונ חלק לעולם הבא אבר ח״ו פאר קערט אויב דער מענטש גייט נאך דעם גוף אונ יצר הרע דאס זיין כוונה איז מיט אלים זוך אן צו טואן תענוגים אזו איז דר גוף דער הער אונ דוא נשמה דער קנעכט · זיא מוז נאך צוהן דעם גוף אין גיהנם אריין נוא ווערט גיפונן אז דר מענטש איז נאך ארגיר פון איין בהמה · דען דוא בהמה האט קיין שכל ניט דרום קומט זוא ניט אין גיהנם אריין אבר דער מענטש הט יוא שכל אונ פר דארבט זיין שכל דרום קומט ער יוא אין גיהנם אריין :

דא וועל איך אייך בשיידן אלץ וואס איז בשאפן גיווארן פון דעם מענטשן וועגן עש איז איין משל איין מלך מאכט אסעודה פאר זיין פריינד צום ערשטן רופט ער אום צוא איין שיינים פאליץ דאס ער זאל דרונען מאכן דוא סעודה · דר נאך צינט ער אן ליכט · דער נאך בשטעלט ער סארווירס ווס זאלין דונן צום טיש דר נאך שטעלט ער דארטן שיינו בייסיר : אונ בשמים דר נאך שטעלט ער אריין דו ליכט אין לייכטער · דר נאך בגרייט ער אן צו עסן פלייש אונ אלורלייא פייגעל אונ גוטי שפייז · דר נאך רופט ער זיין גוטן פריינד ער זאל קומן אוף דער סעודה ווס ער האט גימאכט פון זיינט וועגן · אזו איז דו זאך אויך · צום ערשטן הט גאט ב״ה צו גרוכט ז״פאליץ דאס איז דוא וועלט · דר נאך האט ער אן גיצונדן אליכט · דאס מיינט מען דעם אור וואס גאט האט בשאפן אין ערשטן טאג · דר נאך הט ער בשאפן דו מלאכים דס זענען דוא סארווירס · דער נאך דוא בייסיר אונ אלירלייא קרייטורצער · דר נאך הט ער גישטעלט דו ליכט דס איז דו זון אונ דו לבנה אוף דעם לאכטער דס איז דר הומל : דס זייא זאלין לייכטן אוף דער ערד · דער נאך הט ער בשאפן אלורלייא בהמות אונ פייגול אונ פיש · נאך אלים הט ער בשאפן דעם מענשן · נוא זעהט מען דאך אז דאס אלץ איז בשאפן גווארן פונים מענטשן וועגן : נון ווייל דער מענטש האט ניט גיקענט זיין אן עסן אונ טרונקן אונ שלאפן אונ אנדרו מענשלוכי זאכן · דרום האט אים גאט גיגובן דו תורה אונ מצות · צוא ווייזן וויא ער זאל זיך נוהג זיין וועלכים מותר אונ וועלכים אסור איז דען ווען ניט וואלט דר מענטש גטאן אלי זיינו זאכן פון תענוג הגוף וועגין : אונ וואלט זוך אן גיטאן וואל טאג אונ וואלט זיך גמאכט יום טוב אלי טאג דאס וויל גאט ניט האבן ער זאל פאר דארבן זיין נשמה · אדרבה ער וויל האבן מ׳זאל דעם גוף נאך ציהן נאך דר נשמה · דרום שרייבט אן דוא הייליגי תורה (קדושים תהיו כי קדוש אני) איר זאלט זיין הייליג דען איך בין אוך הייליג דס טייטשן דו חכמים דו זאלסט זוך הייליגן מיט וואס מותר איז · דו זאלסט ניט איבעריג עסן אונ טרונקן אונ אלי זיינו מעשים זאלין זיין לשם שמים דאס ער זאל גיזונד זיין צו גאטס דונסט · דען ווען דער מענטש איז שוואך קען ער ניט רעכט גאט דונן · אונ אלי זיינו עסקים אונ הענדיל פון דר וועלט זאל אלץ זיין לשם שמים · אבר ווען דער מענטש טוט דאס אלץ פון זיין גוט לוסט וועגין · אזו איז ער ערגור פון דר בהמה · דען דו בהמה הט קיין יצר טוב ניט אזו מוז זוא טאן אלץ ווס גיהער צו איר גוף אבר דר מענטש הט ביי זוך דעם יצר טוב דאס איז דיא הייליגי נשמה · אונ לאזט זוא ארבוטן צו דעם גוף · דרום איז ראוי אז איטלוכר מענטש זאל זעהן ניט צוא פאר אום ריינוקן זיין הייליגי נשמה מיט וואל טעג · אונ דר גוף זאל זיין משועבד צו איר · דען איטלוכער ווייסט וואל וויא דר הער גייט מוז דר קנעכט נאך גיין אזו וועט זוא קענון קומן צו דעם אורט וויא זוא איז גינומן גיווארן הונטר דעם כסא הכבוד אונ זאל ניט לאזן דוא הייליגי נשמה נאך גיין דעם גוף צו דער ערד · איך דארף ניט פיל מארוך זיין · נון ווייל גאט האט אריין גיטאן דוא נשמה אין גוף אריין דרום האט ער דער צו בשאפן צוויי כלים איין כלי צום גוף דאס איז דער (ושט) ער נעמט אין זיך אריין אלץ ווס ער עסט אונ טרונקט אונ איין כלי צו דר נשמה דס איז דר (קנה) : ער צוהט ארויס דס קול · אונ נעמט ניט אריין אין זיך קיין שום זאך · נאר דס וואס ער פאנגט אריין

אונ ארויס דעם אטום כדי דס דו נשמה זאל קענן בשטיין ביא דעם גוף: נוא ווען דער מענטש איז משעבד דעם ווייסט אויך צו דר נשמה· דס ער טוט נאר אטייל געטלוכי זאכן· אזו ווי איך האב גישריבן· דא איז ראוי ער זאל בעסור זיין פון אמלאך· דען דר מלאך הט נוט קיין כלי וס גיהער צום גוף: אונ דר מענטש האט יוא אונ איז עס פארט משעבד צו דר נשמה· אבר ח"ו ווען ער איז דעם קנה אויך משעבד צום גוף· אונ פר אום ריינוגט זיין גוטי כלי· אזו איז ראוי ער זאל ערגור זיין אז דו בהמה דען דוא בהמה הט ניט דו כלי וס גיהער צו דר נשמה· אבר דר מענטש הט יוא אונ פאר דארבט זוא· אונ אזו וויא דר ווייסט דוא כלי וואס גיהער צום גוף איז פר באטן גיווארן פון צו עסין טריפות אונ נבילות אונ אלץ וס טמא איז· דהיינו חזיר אונ בלוט אונ חלב: דען דר מיט פר אום ריינוגט ער זיין כלי וואס גיהער צום גוף· אזו אוך דער קנה דיא כלי וואס גיהער צו דר נשמה איז אויך פר באטן גיווארן פון צו ריידין בייזו רייד· דהיינו (שבועות) אונ (קללות) (לשון הרע רכילות ניבול פה)· דען דער מיט פר דארבט ער זיין גוטי כלי וואס גיהער צו דר נשמה· אזו וויא ער דארף ניט עסין אונ טרונקן אונ זוך וואלטאג אן טואן נאר צוא דער האלטון זיין גזונד· ווי אובן שטייט אזו אוך דארף ער ניט ריידין קיין איבעריגי רייד נאר צו זיין בדערפנוש· אז וויא איך וועל דא נאך בעסיר בשיידן:

אוך דעם האט רבי שמעון גיזאגט אין פרקים אלי מיינ טאג בין איך גיצוגן גיווארן צווישן תלמידי חכמים האב איך ניט גיפונן קיין בעסרי מדה אז שווייגן דאס מיינט ער מיזאל שווייגן אין וועלטלכי זאכן אונ דברים בטלים· אבר ניט ח"ו אין דברי תורה אונ מצות אזו אוך האט שלמה המלך גיזאגט גאט איז אין הומל אונ דו ביסט אוף דר ערד: דרום זאלין דיינו רייד ווינציג זיין דען איטלכם ווארט וואס דר מענטש רעט גוטס אודר בייז· ווערט אלש איין גישריבן דען איטלכם ווארט וס דר מענטש לאזט ארויס פון זיין מויל אנטפאנגט עס איין מלאך אונ ברענגט עס פר גאט: איז עס איין גוט ווארט אנטפאנגט עס איין גוטר מלאך אונ ברענגט עס פר גאט: אונ עס ווערט איין גשריבן אין גוטן בוך· איז עס אבר איין שלעכט ווארט אנטפאנגט עס איין בייזר מלאך אונ ברענגט עס ניט פר הקב"ה: נאר ער אליין שרייבט עס איין אין שלעכטין בוך: דען הקב"ה האט ניט צו טאן מיט בייזו לייט: נאר ער גוט זיי אפ צו דיא בייזו מלאכים מלאכי חבלה ר"ל: אז דר פסוק זאגט (אל תתן את פיך לחטוא את בשרך ואל תאמר לפני המלאך כי שגגה היא למה יקצוף אלהים וגו') דס איז טייטש דו זאלסט ניט זונדיגן מיט דיין מויל· דוא זאלסט ניט ריידן אזעלכי רייד וס מיט זייא מאכסטו זונדיגן דיין לייב: אונ זאלסט ניט דארפין זאגין פארין מלאך וס אנטפאנגט דיינו רייד עס איז איין שוגג כלומר ניט ברצון האב איך עס גירעט: ווארום זאלסטו דער צערנן גאט איבר דיין שטום: אונ עס וועט פר דארבן ווערין דיא ווערק פון דיינו הענט: פון דאנן איז גידרונגן אז איטליכם ווארט אנטפאנגט עס איין מלאך אונ ער ווערט דרובר גישטראפט אונ ליידט גיהנם: דרום ווען עס איז יוא אזו איז ראוי צו בשיידן דו רייד וס מען מוז יוא ריידן· אונ וס מען בדארף ניט ריידן אוך וס עס איז איין חיוב צו ריידן: עס איז פיל צו שרייבן· עס זענן דרוף גשריבן פול ספרים אונ פסוקים: אבר איך וועל עס בקיצור בשיידן: דען מען בגערט ניט אין לאנגו דרשות: עס שטייט אמעשה אין ספר חסידים עס איז גיוועזן איין חסיד וס פלעגט תמיד שווייגן: אונ ווינציג ריידן אין וועלטלוכו זאכן: האבין אים דיא חכמים גיפרעגט ווארום איז דס: הט ער געענפרט איך וועל אייך זאגון איר ליבי חכמים דיא רייד פון דר וועלט זענן גיטיילט אוף צעהן חלקים: דרייא חלקים פון דיא צעהן רייד איך יוא אונ ניט דיא איבריגו זיבן דרום זענן מיינו רייד ווינציג דס זענין די דריי ארלייא וס מען זאל ריידן (תורה תוכחה תפלת צורכי הבית)· אונ דס זענון די זיבן וס מען זאל ניט ריידן (שבועות קללות לשון הרע רכילות חניפות ניבול פה ליצנות דברים בטלים) נון וועל איך זיי קורץ בשיידן אונ בגרייפן: דען עס וועט אטייל ווידר גשריבן ווערין הינטן אין דעם פרק: אונ איר וועט וואול פר שטייאן: די ערשטו וס מען דארף אונ מחוייב צו ריידן דס זענן דיא רייד אין דר תורה: דס איז די רעכטו רייד·

דען אויף דעם איז דר מענטש בשאפין גווארין ער זאל ריידין אין דר תורה : אונ פון דיא מצות ווי אזו זאל מען זיך מיט זיי נוהג זיין : אונ וואס עס איז אסור אודר מותר טריפה אודר כשר : אין דעם כלל איז מען זאל שטראפין די לייט וואס טון ניט רעכט · ווען ער זעהט : איין יהודי אודר איין יודני איין עבירה טאן : איז ער מחוייב זיי צו שטראפין מיט גוטו רייד · אונ ניט הו"ז זיי מבייש צוא זיין פאר לייטון · אפילו ביז הונדערט מאל ביסטו מחוייב אים צו שטראפין : איז ער אבר אזעלכר וואס אכט ניט קיין שטראף ביסטו מחוייב אים אן צו שרייאן אפילו פאר לייטון אזו לאנג ביז פר שייד זיך אפ פון זיינו בייזו מעשים : אונ ווען דו ווייסט אז ער וויל זיך ניט אפ שיידון דער פון ביסטו מחוייב צו גיין פאר די (ראשים) אודר (דיינים) אודר פאר איין (רב) אודר פאר איין (מנהיג) איז ער אבר אזעלכר וואס טרייבט גישפעט פון דיין שטראף : אונ זאגט צו דיר דוא ביסט נאך ערגר פון מיר דו האסט דס אונ דס גיטאן לאז אים בלייבין אונ רייד אים ניט מיין : דען ער איז ניט ווערט מען זאל אים שטראפון : אויף אים הט שלמה המלך גזאגט (אל תוכח לץ פן ישנאך) זאלסט ניט שטראפון קיין שפעטיר טאמור ווערט ער דיך פיינד האבין : (הוכח לחכם ויאהבך) שטראף דעם חכם ווערט ער דיך ליבן : אוך שטייט פריר אין פסוק (יוכיח ללץ לוקח קלון ומוכיח לרשע מומו) דר וואס שטראפט איין שפעטור דר בקומט שאנד : אונ דר וואס שטראפט איין רשע ווארפט אים אום דר רשע אלו מומים וואס גפונט זיך אין אים זעלבסט · אוך זאגט דער פסוק (באזני כסיל אל תדבר כי יבוז לשכל מליך) (כסיל) איז טייטש איין נאר אודר איין רשע : דס מיינט דר פסוק דו זאלסט דיינו שטראף רייד ניט ריידון אין די אורין פון אנאר אודר ארשע · דען ער פאר שעמט דיינו קלוגי רייד דס איז אלס אין כלל פון דברי תורה : דס אנדרי איז די רייד אין דר תפלה וואס מען איז מתפלל פר הקב"ה אונ דו תחנות אונ לוב פון גאט דס איז אוך אחוייב · נאך איז פאר האנו"ן אזעלוכו רייד חס ווענן מותר אבר ניט קיין חויב : דס הייסט (צרכי הבית) וואס מען בדארף צו ריידון אין זיין הוז פון צרכי הבית ווענגן : אין דעם כלל איז אוך וואס מען בדארף צו ריידון אין הענדיל פון פרנסה

ווענין צו קופון אודר פאר קופון : דס מאג מען וואול ריידון : אבר ניט איבריגי רייד :

דא וועל איך אייך בשיידון דו זיבן ערלייא רייד וואס מען בדארף ניט צוא ריידון : תאטשו עס ווערט

ווידר שטיין דר פון אין דו הונטרשטו פרקים : דאך קאן איך זיך ניט אויף האלטון פון צוא שרייבון : ווייל איך טוא דרונן ניט אן ווערון : טאמור ווערט זיך אימנצר דר צו קערון דרום וועל איך ניט קוקון אויף מיין טירחה אונ וועל עס אויף שרייבון : ווייל דוא וועלסט ווערון זייער גישטרוכלט דרונן דס ערשטו איז שבועת) דס מיינט מען (שבועת שוא) פאלש שווערונג : אודר (שבועת חנם) אום זוסט שווערינג דיא ביידו זענון פאר באטון אין דו עשרת הדברות : דו עבירה פון שבועות איז הארביר פון אלו עבירות אין דר וועלט : ער שווערט הונדרט מאל אין טאג אונ האט דער פון קיין הנאה ניט : אונ דר יצר הרע רעט אים נאר ניט אן דר צו (דען דער יצר הרע רעט מיין ניט אן נאר צו אזו איין עבירה וואס איז פר האנדון אין איר הנאה) · נאר פאר זיין גרוסו בייזו מדה ווענגן וואס ער הט קיין מורא ניט פאר דו גיבאט פון גאט · זענון זייא בייא אים ניט גיאכט · דרום איז זיין עונש זייער גרוס · אין דעם כלל איז אוך ווער עס מאכט איין ברכה לבטלה · אין דעם כלל איז אוך דו מענטשין וואס זאגון נאך דו ברכה מוטען חזן : ווייל זייא האבן דאך שון פרור גיזאגט דוא ברכה הייסט עס איין ברכה לבטלה · אזו איז ער עובר אויף (לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא) · אונ ווען איינר מאכט אברכה איבר איין פרי אונ דר נאך פאלט זו ארום פון זיין האנט אויף איין מיאוס אורט · דא איז ער מחוייב צו זאגון (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) אויף דר ערשטר ברכה · נון זעהט אור וואול דו הארבה עבירה פון (שבועת חנם) תאטשו זיין כוונה איז דאך גווען מיט דער ברכה איבר דער פרי גאט צוא לובון : דאך ווייל עס איז אום גערון ארום גיפאלון פון זיין האנט ווערט ער גשטראפט דריבר וואָרום ער האט דוא פרי נוט גיהיט. אונ ער מוז זאגון (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) · מכ"ש ווען איינר דר מאנט איין שם אודר איין שבועה לבטלה וויא גאר גרוס איז זיין עונש · דס איז דאך ידוע אז דו הייליגו מלאכים טארון ניט גידענקון דעם הייליגן שם צוא

לובן הקב"ה ביז נאך דרייא ווערטר (קדוש קדוש קדוש ה' צבאות) · אונ ישראל מעגן אום גידענקן נאך צווייא ווערטער (שמע ישראל ה' וגו') · אודר ברוך אתה ה' אבר דער רשע וואס שווערט אום זוסט גידענקט דעם שם צום ערשטן מאל אונ פאר שעמט אים דאס טוט ער אופט אלו טאג · דאס זענן דו רעכטו רשעים ווס פר שעמן זיין הייליגן נאמן דס זיי גידענקן אום נאך אוף איין אום ריין אורט · דס טאר מען בוודאי ניט טון · אוף דעם זאגט דו גמרא ווער עס הערט איין יהודי דר מאנט דעם שם אום זוסט זאל ער זאגן (ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד) אודר (ברוך הוא וברוך שמו) · אונ זאל דעם יהודי מחרים זיין · ער זאל אים זאגן דו ביסט מנודה · דו ביסט אין חרם · אונ באלד זאל ער אום מתיר זיין אונ זאגן מותר לך · זונט ווערט דו וועלט גשטרויכולט דריבר · דעסט גלייכן איז ער מחוייב זיין חבר ידריך צו זיין אוף דעם אלום ווס שטייט אובן אום גירעכונט דאס עס איז אין כלל פון (שבועת חנם)

נאך איז אין דעם כלל ווער עס מאכט אברכה אן כוונה נאר זיין כוונה איז אוף עפיס אנדרש דאס איז אוך ניט רעכט · ווי וואלט גוועזן איינר זאלריידן מיט איין שר אונ ער זאל טראכטן אוף עפיס אנדרש · אונ דר שר זאל עס וואול מארקן אז ער טראכט אוף עפיס אנדרש וויא וואלט עס מיט אים גינאנגן · מכל שכן פאר איין מלך בשר ודם וואלט אים נאך ערגור גוועזן · נון מכל שכן פאר דעם (מלך מלכי המלכים הקב"ה · עס איז פול דער פון צו שרייבן · עס איז דרוף גימאכט גיווארן פול ספרים איך שרייב אבר נאר בקיצור אונ ווייטר אין פרקים וועט ווייטר שטיין דר פון: יאס אנדרו ווס מען בדארף ניט ריידן דס זענן קללות וואס איינר שעלט זיין חבר · ביא איין מאן סייא איין ווייב טאר מען ניט שעלטין · אונ אפילו זיין אייגן קונד · אונ אפילו זיך זעלברט אוך ניט · עס איז איין לאו אין דר תורה גליך ווען איינר עסט חזיר · אדרבה דס איז נאך פול אגרעסרו עבירה פון חזיר עסן דס ווער איך ווייזן אונ וואול בשיידן · איין טעם פון חזיר עסן איז תאמשו פאר האנדרין הנאה · אבר פון קללות איז ניטא קיין הנאה נוא טוט ער דאך דיא עבירה תאמשו דר יצר הרע רעט אים ניט אן דר צו ווי אובן שטייט · דר אנדרור טעם איז דר ווס עסט חזיר איז נאר מטמא זיין גוף אונ די כלי ווס גיהער צום גוף דאס איז דר (ורשט) · אבר דער וואס לאזט ארוס קללות פון זיין מול דער איז מטמא זיין נשמה אונ איר גוטי כלי דעם (קנה) · דס איז פול ערגור וויא מען איז דעם גוף מטמא · דר דרוטר טעם ווער עס עסט חזיר קאן ער תשובה טאן פאר השם יתברך איז ער אים מקבל אונ ער הט אכפרה · אבר דער ווס פלוכט אודר שעלט העלפט אים קיין תשובה ניט אונ ער האט קיין כפרה ניט · ביז ער מוז אובר בעטין זיין חבר ווס ער הט אים גישאלטין · אונ אפילו ער שעלט זיין אייגן קונד מוז ער אים אוך אובר בעטן · דאס איז אוך איינס דער פון וואס דר גלות דר לענגורט זיך · אין דעם כלל איז ווען איינר זאגט אוב עס איז ניט אזו אונ אזו זאל אוף מיר קומן דיא קללה · דאס איז אוך זייער שלעכט · אונ עס איז אין כלל פון לאו (לא תקלל) · אז וויא מיר גפונן ביא יהודה ער הט גזאגט צו זיין פאטור גוב מיר דעם יונג בנימין · אונ אוב איך וועל אים ניט צריק ברענגין אונ שטעלין פאר דיר זאל איך זיין גזונדיגט פר דיר אלו מיינו טעג · פון דעם ווארט וועגן האבן זיינו ביינור קיין רוא ניט גקענט האבין אין קבר ביז משה רבינו ע"ה הט גימוזט תפלה טאן פר אים הט אים גאט מוחל גוועזן קורץ פון דר זאך אוטלוכר מענטש זאל זיך הוטן עס זאל ניט ארוס גיין קיין שבועה אונ קיין קללה פון זיין מול · אונ אוב ער איז דרוגן מרגל גווארין אונ קען זיך ניט אפ גיוויינן דר פון שטייט שון אין ספרים וויא ער זאל טאן · דאס ער זאל זיך איין קנס מאכין · אז ווען ער וועט ארוס לאזן איין שבועה אודר איין קללה פון זיין מול · זאל ער געבין דעם זעלבינן קנס צו עניים · אזו ווערט זיין עבירה צו אמצוה ניט מער ער מוז יענום אובר בעטין אונ חרטה האבין אוף זיינו זונד:

אונ בפרט ווייל אוטלכם ווארט ווס דר מענטש לאזט ארוס פון זיין מול ווערט איין גשריבן למעלה · דרום זאל ער זיך פריר גוט בטראכטן איידר ער רעט · אין ספר ראשית חכמה שרייבט ער אוך מוזאל בעסור געלט אום געבן איידר איין ווארט צו ריידן · דען דאס געלט קען מען ווידר גווינן

אָבֶּר דָס וָואָרְט אִיז שְׁוָוער צוּרִיק צוּא חַאפֶּן וַוייל עֶס וֶוערְט אַיין גִישְׁרִיבֶּן לְמַעְלָה סַייִדְן מִיט גְרוֹיס תְּשׁוּבָה • אִין דֶעם כְּלַל אִיז אוֹיךְ וָוען אַייֶנֶר אִיז מְבַייֵּשׁ זַיין חָבֵר • אוֹדֶר עֶר אִיז אוֹיף אִים מוֹצִיא שֵׁם רַע • אוֹדֶר עֶר אִיז זִיךְ מִתְכַּבֵּד מִיטְעֶן חַבֵרְס שַׁאנְד • דָס זֶענֶען דִי אַרְבְּסְטֶע עֲבֵירוֹת אַזוֹ וִוי דָא שְׁטֵייט אִין דִיא פְּרָקִים וָוען אַייֶנֶער אִיז מְבַייֵּשׁ זַיין חָבֵר הָט עֶר נִיט קֵיין חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא • עֶס אִיז גְלַייךְ מִיט אַיין קְלָלָה • אוֹדֶער מִיט אַנַאנְדֶר וָואָרְט אִיז עֶר אִים גְלַייךְ מְבַייֵּשׁ • וָועה דָאךְ וָוען אַייֶנֶער זֶעהְט זַיין חָבֵר אַיין עֲבֵירָה טָאן • דָא אִיז עֶר אִים מְחוּיָיב צוּ שְׁטְרָאפְן • אָבֶּער עֶר בַּארְף אִים נִיט מְבַייֵּשׁ זַיין פַר לַייט מִיט זַיין שְׁטְרָאף • דֶען עֶר וֶועט זִיךְ דְרוּף מְצַעֵר זַיין • מכ״ש אַז עֶר טָאר אִים נִיט מְבַייֵּשׁ זַיין מִיט זַיין אָן שְׁרַייאֶן • אוֹיף דֶעם זָאגְט קֹהֶלֶת (דִבְרֵי חֲכָמִים בְּנַחַת נִשְׁמָעִים מִזַּעֲקַת מוֹשֵׁל בַּכְּסִילִים) דָס אִיז טַייטְשׁ דִי שְׁטְרָאף רֵייד פוּנֶעם חָכָם וֶוענֶן שְׁטוּלָער הֵייד אוּנ פַּאמְלֶעךְ דְרוּם וֶוערֶן זַיי גְהֶערְט • אָבֶּר דֶר נַאר שְׁרַייאָט אָן אוֹיף דִי לַייט אַזוֹ וֶוערֶן זַיינֶע רֵייד נִיט אָהְן גֶענוּמֶען • אִין דֶעם כְּלַל פוּן מוֹצִיא שֵׁם רַע אִיז אוֹיךְ וָוען אַייֶנֶער הָט אָצוּנָאמֶען וָואס עֶר שֶׁעהְמְט זִיךְ מִיט אִים זָאלְסְטוּ אִים נִיט רוּפְן מִיט דֶעם צוּ נָאמֶן • דֶען דֶר מִיט בּוּסְטוּ אִים מְבַייֵּשׁ • אוֹדֶר דֶר וָואס אִיז זִיךְ מִתְכַּבֵּד מִיטְעֶן הַבֵערְס שַׁאנְד • דָאס אִיז עֶר בַּרוּמְט זִיךְ אִיךְ בִּין בֶּעסֶער אוּנ גְרֶעסֶער פוּן מַיין חָבֵר • אוֹדֶר עֶר בַּרוּמְט זִיךְ אִיךְ הָאבּ מַיין חָבֵר טוֹבוֹת גִיטָאן דָס אִיז אַלְץ אוּנ דֶעם כְּלַל וָואס אִיךְ הָאבּ גִישְׁרִיבֶּן :

לָשׁוֹן הָרָע מֵיינְט מֶען דֶר וָוס בַּרֶעט דִיא לַייט מַיא צוּא רֶעכְט אוֹדֶר צוּ אוּם רֶעכְט • דְהַיְינוּ עֶר זָאגְט אוּנ דֶעם הוֹיז עֶסְט מֶען ווֹאל אַלִי טָאג דֶר הָט שֵׁיינֶע קְלֵיידֶר • דֶר הָט דָס גִיטָאן • דֶר הָט יֶענְשׁ גִיטָאן • אוּנ זַיין כַּוָּונָה אִיז צוּ בַּייז בַּרֵיידְן דָס הֵייסְט (לָשׁוֹן הָרָע) בעו״ה פוּן דֶער עֲבֵירָה וֶוענִין וֶוערְט דִי גַאנְצֶע וֶועלְט גְשְׁטְרוֹיכֶלְט • בִּפְרָט אוּם שַׁבָּת אַז דֶער עוֹלָם שְׁטֵייאָן אִין מַארְק דָא רֶעט אַיינֶער פוּן דֶעם אַנְדֶערְן • אוּנ וֶועלְכוּר עֶס קֶען אַ שְׁמוּעָה זָאגְן אוֹיף אַנַאנְדֶערְן אַשַׁאנְד אוֹדֶער אַזוֹנְד אוֹדֶר וָוען אַייֶנֶער זָאגְט עֶפִּיס אַשַׁאנְד אוֹדֶר אַזוֹנְד אוֹדֶער אַיין שְׁפֶּעט • דָא פְּרַייאָן זִיךְ דִיא אַנְדֶרִי דָאס אִיז אַלְץ אוּנ כְּלַל פוּן לָשׁוֹן הָרָע • דֶר פוּן קוּמְט (שִׂנְאַת חִנָּם) : אוּנ בעו״ה אוּנְזֶר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז חָרוּב גִיוָוארְן אוּבֶּר שִׂנְאַת חִנָּם דִי עֲבֵירָה וֶוערְט בעו״ה אַלִי מָאל גְמֶערְט דְרוּם לָאז אִיךְ קֵיין חִידוּשׁ נִיט זַיין וָוס מִיר זֶענֶן אַזוֹ לַאנְג אוּנ גָלוּת דָס קוּמְט אַלְץ פוּן לֵיידִיג אַרוּם גֵיין • דֶר וָוס הָט נִיט צוּ טָאן שְׁטֶעלְט זִיךְ אוֹיף דֶער גַאס אוּנ מַאכְט אַרֶעדֶל אַרוּם זִיךְ אוּנ טְרַייבְּט גְשְׁפֶּעט אוּם דִיא לַייט • אוּנ בַּרֶעט זַיי אוּנ מַאכְט זַייא לַאכְן • דִי לַייט וָוס זוֹצֶע אוּנ גִיוֶועלְבֶּן דִיא טוּאָן נִיט אַנְדֶרְשׁ נָאר פוּן פְרֶעמְדִי רֵיידְן • אוּנ בִּפְרָט אוּם שַׁבָּת אִיז דִיא עֲבֵירָה נָאךְ גְרֶעסֶער • דֶען עֶר אִיז דֶר מִיט מְחַלֵּל שַׁבָּת דֶר צוּנְט אָן אַזוֹ אַפַייאֶר וָוס דֶר הוּצְט דִי לַייט בַּנַאנְדֶר • אוּנ מַאכְט שִׂנְאַת חִנָּם אַזוֹ וַויא אִיךְ וֶועל דָא נָאךְ בֶּעסוּר בַּשֵׁיידְן :

אִין דֶעם כְּלַל אִיז אוֹיךְ רְכִילוּת דֶער וָוס גֵייט פוּן אֵיינֶעם צוּם אַנְדֶרְן אוּנ טְרַייבְּט רְכִילוּת אוּנ זָאגְט וָוס יֶענֶער הָט גִיטָאן אוֹדֶר גֶירֶעט • אוֹיף אִים • אוֹדֶר אוֹיף אַנַאנְדֶרְן • דֶער פוּן קוּמְט רְצִיחוֹת • אֲפִילוּ עֶס אִיז אֱמֶת הֵייסְט עֶס אוֹיךְ רְכִילוּת אִיךְ דַארְף דֶר פוּן נִיט מַאֲרִיךְ זַיין וַוייל אִיטְלִיכֶר וֵויסְט ווֹאל וָוס רְכִילוּת אִיז • אוּנ דֶר וָוס נֶעמְט אָן רְכִילוּת הָט אַזוֹ גוּט אַיין עֲבֵירָה אוּנ עוֹנֶשׁ וִויא דֶער וָוס זָאגְט רְכִילוּת • דֶר פוּן קוּמְט (לָשׁוֹן הָרָע) אוּנ (שִׂנְאַת חִנָּם) • חֲנִיפוּת דָאס אִיז וֶוער עֶס חַנְפֶּת צוּ אַרָשָׁע וָוען עֶר זֶעהְט אוּם טוּן אוּם רֶעכְט אוּנ עֶר זָאגְט אִים דוּ הָאסְט רֶעכְט גִיטָאן עֶר מַאכְט דֶם דֶרוֹזְ רָשָׁע הָט נִיט חֲרָטָה אוֹיף זַיינֶי בַּייזֶע מַעֲשִׂים אוּנ שְׁטַארְקְט אִים נָאךְ • אוֹיךְ וֶוער עֶס חַנְפֶּת אַרָשָׁע פוּן זַיין הֲנָאָה וֶוענְן • דָס עֶר וִויל בַּיי אִים עֶפִּיס בַּקוּמֶן דְרוּם שְׁטְרָאפְט עֶר אִים נִיט דָס הֵייסְט אוֹיךְ חֲנִיפוּת וַוי עֶס וֶועט בֶּעסֶער בַּשֵׁיידְט וֶוערְן :

נִיבּוּל פֶּה דָס אִיז דֶר וָוס רֶעט שֶׁענְדְלוּכֶע רֵייד פַר לַייטְן • דֶעם מַאכְט מֶען אַטִיף גֵיהִנָּם • (אִיטְלִכֶר וֵויסְט ווֹאל וָואס נִיבּוּל פֶּה אִיז) • אֲפִילוּ דֶער וָואס הֶערְט צוּ (נִיבּוּל פֶּה) מוּז אוֹיךְ עוֹנֶשׁ לַיידְן • אַז וִוי דִי גְמָרָא זָאגְט אִיטְלוּכֶר וֵויסְט וָוארוּם דִוא חָתָן כַּלָּה גֵייאָן בַּנַאנְדֶר הוּנְטֶער דֶער חוּפָּה • נָאר דֶר וָוס רֶעט נִיבּוּל פֶּה דֶר הָט קֵיין חֵלֶק נִיט לְעוֹלָם הַבָּא • וַוייל עֶר פַאר דַארְבְּט זַיין

גוטע כלי אונ האט דער פון קיין הנאה ניט אזו איז דוא עבירה נאך גרעסר · דרום זאל אוטלכער גוואורנט זיין דרוגען :

ליצנות דאס איז ווער עס שפעט פון לייטן אונ מאכט דו לייט לאכן דם קומט מחמת זיין ווֹל טאג אונ גאוה · דם עס דאכט זוך אים ער איז העכור פון אלי דרום שפעט ער פון איטלוכן· דעם זעלבוגן זאל מען ניט שטראפון דען ער נעמט ניט אן דו שטראף · אז וויא שלמה המלך ע״ה הט גיזאגט דוא זאלסט ניט שטראפון אשפעטור דען ער טרייבט גשפעט דרום · אונ הט דוך פיינט דרובר · נאר דו זאלסט שטראפון אחכם ווערט ער דיך לוב האבון · אונ דעם כלל פון ליצנות איז אוך דברים בטלים · דהיינו ער רעט פון מלחמות אודר שבועות דר פון קומט קיין גוטס ניט ארויס אונ ער פר דארבט זוך זיין גוטע כלי · נאך ערגור דר פון איז פר האנדן דו רייד וס דר מענטש רעט מיט צארן · עס איז פיל דר פון צו שרייבון · אבר איך וועל עס קורץ בשרייבון ווייל עס וועט דר נאך בשיידט ווערן · דר ראשית חכמה שרייבט אין פרק שטייט דער וואס ווערט באלד דער צערונט · אונ איז ניט באלד צוא בווילוגן דר הייסט ארשע · אוך שטייט אין קהלת (כעס בחיק כסילים ינוח) דר צארן רואט און דעם שוים פון דו נארון דוא משוגעים · אודר (כסילים) דו רשעים · דרום זאגן דו חכמים דר וס איז צארונדוג איז ער גלייך אז וויא איין משוגע · ער רעט וויא איין משוגע · ער שרייט ווי אמשוגע · ער טוט ווי אמשוגע · דרום שטייט ניט אן קיין חכם צוא זיין צארונדוג · אז ווי מיר גיפונן אין דר גמרא אז הלל איז קיין מאל ניט צארונוג גווען · אוך גיפונן מיר אונ דר תורה דריי מאל איז משה צארונג גווען דרום הט ער זוך טועה גווען · תאמשו ער איז דאך גווען אנביא אובער אלי נביאים · תאמשו ער איז רעכט צארונוג גווען דאס ער האט גשטראפט דוא ישראל · אזו האט ער עס דאך גטאן פון קידוש השם וועגן · פון דעסט וועגן שרייבט אונז פאט דו תורה אז ער הט זוך טועה גיוועזן איבר זיין צארן · דען ער הט זיי גקענט שטראפון אן צארון · מכ״ש קל וחומר אז אנגדערור איז צארונדוג פון נארושקייט וועגן · איז ער זיך בוודאי טועה אין אלי זיינו עסקים · דרום האבון אום דוא חכמים גרופן משוגע · מה דאך אז איינר איז צארונדיג פון געלט וועגן פאלורט ער זיין שכל בפרט דו רייד וס ווערון גרעט אין צארון זיי שאטון בוודאי צו דר גאנצור וועלט נאט זאל אונז הוטן · אז ווי עס וועט דא נאך בעסור בשיידט ווערון · דען ווען איינר איז צארונדוג שטעלין זוך לעבין אין פול מלאכי חבלה אונ אנטפאנגן זייני בייזו רייד וס ער לאזט ארוס פון זיין מויל · אונ דו זעלבוגי מלאכי חבלה וויכן אלץ פאר טולוגנן וס זיי בגעגנן ר״ל · ווען ניט הקב״ה זעלבסט וואלט זייא אוף גיהאלטון אונ זאגט צוא זייא וואס זענון דיא אנדערו לייט שולדוג אז דר נאר איז צארונדוג אונ ווערט משוגע פון דברים בטלים אונ פון געלט וועגון · זוצט איר שטיל איך וועל אים זיין שכר אליין בצאלון אזו פיל חלאים אונ יסורים וועלין אוף אים קומן אונ דר נאך אלי דוא גיהנם וס איך האב בשאפון וועלין גוועלטוקן אין אים · אזו גייאן אוועק דו מלאכי חבלה אונ שרייבן אוף אלי זיינו ווערטור אונ אבוך אבר אויב ער צוא רייסט אודר ער צו ברעכט עפיס אזאך אין זיין צארון · אזו גיין זייא ניט אוועק · אונ זיי זאגן דר איז אונזערער · ער קאן קיין תשובה ניט טאן ער וועט נאך מער זונדיגון · ווייל ער לאזט אזויא גוועלטוקן אוף זוך דעם יצר הרע אונ זייא רייצן אים אן ער זאל אפילו עבודת כוכבים ומזלות דונן · דרום איז זייער גרוס דוא עבירה פון דעם וואס רעט בייזו רייד מיט צארון אודר ער ווארפט עפיס אזאך פון זיין האנט אין צארין :

דיא חכמים ז״ל גלייכון דעם צארון צו די ארגי עבירות · דער צארן אונ כעס קומט פון גאוה · אונ דר וס איז בעל גאוה איז גלייך ווי מען דונט עבודת כוכבים ומזלות · דען ער פר לייקנט אין דעם (יחיד) איינציגן גאט · אונ הקב״ה הט פיינד דוא צארונדוגע לייט מכ״ש דו בעלי גאוה אונ בפרט ווען איינר שווערט אין צארען · אודער ער שעלט אונ שלאגט זיין חבער אפילו זיין קונד · תאמשו ער וויל אים לערנון צוא גוטען איז אוך איין איסור · אונ זיין זונד איז זייער גרויס דאס עס העלפט אים קיין תשובה ניט ווי אויבן שטייט · דרום האבן דו חכמים גיזאגט אז ווען איינער וויל

אַמוֹרָא מַאכִין אוּף זַיין הוּז גְזוּנְד אוֹדֶר אַיין אָב בֵּית דִין אוֹדֶר רֹאשׁ הַקָהָל וָוס ווַיל אַמוֹרָא מַאכְן זַיי אַזוֹ זָאל עֶר טָאן : זָאל עֶר זִיךְ מַאכְן גְלַייךְ ווִיא עֶר אִיז צָארוּנְדֶעג · אָבֶּר בְּאֶמֶת זָאל עֶר נִיט זַיין אִין צָארְן · דֶער זֶעלְבּוּגֶר מֶענְטְשׁ וָוס טוּט אַזוֹ הָט עֶר בְּוַודַאי מוֹרָא פַר גָאט · אוּנ גָאט הָט אִים לִיבּ · אָבֶּר אַיין (רַגְזָן) דֶר הָט נִיט אִין זִיךְ גָאטְס פָארְכְט · אַז ווִיא אוֹבֶן שְׁטֵייט · דֶען אַז מֶען שְׁטְרָאפְט אִים אִיז עֶר נָאךְ מֶער צָארוּנְדוּג אוּנ רֶעט נָאךְ מֶער בֵּייזִי רַייד · עֶר הָט קַיין מוֹרָא נִיט פַר קַיינִים · עֶר לָאזְט זַיין צָארְן פְרוּר גַיין אוּנ גִידֶענְקְט נִיט אַז עֶר פַאר דַארְבְּט זַיין גוּטִי כֵּלִי · אוּנ פַאר אִים רַיינוּגְט זַיין הַיילֶעגִי נְשָׁמָה · אוּנ עֶס טָאר אִים קַיינֶער נִיט רַיידְן אִין צָארְן · אַזוֹ אוֹךְ שְׁטֵייט אִין פֶּרֶק דוּא זָאלְסְט דַיין חָבֵר נִיט אִיבֶּר בֶּעטוּן בִּשְׁעַת כַּעַס · אוּנ קַיין מֶענְטְשׁ טָאר אִים קַיין וָוארְט נִיט רַיידְעִן · דֶען עֶר וֶוערְט נָאךְ מֶער אִין כַּעַס :

עֶשׂ אִיז אַמָאל גִיוֶועִן אַחָסִיד הָאט עֶר גִילָאזְט צְוָואָה זַיין זוּן דָס עֶר זָאל נִיט צְערוּנֶען · אוּנ אִין קַיין שׁוּם וֶועג זָאל עֶר נִיט צָארְנִג וֶוערוּן · אוּנ אוֹיבּ עֶס וֶועט זוּךְ אִים טְרֶעפוּן דָס עֶר וֶועט נִיט קֶענוּן אוּף הַאלְטוּן זַיין צָארוּן · זָאל עֶר אוּם חָאטְשׁוּ נָאר אוּף הַאלְטוּן אַיין שָׁעָה אוּנ זָאל נִיט רַיידוּן אוּנ קַיין שׁוּם מַעֲשֶׂה נִיט טָאן · עֶר הָט דְרוּיף גְשְׁווָארְן זַיין פָּאטִיר אַז עֶר וֶועט זַיין צְוָואָה נִיט בְּרֶעכִין · דֶער חָסִיד אִיז גִישְׁטָארְבֶּן אוּנ זַיין זוּן אִיז גִיוֶועִן אַגְרוֹסֶער סוֹחֵר · אוּנ הָאט גִינוּמֶען אַוַוייבּ אַפְּרוּמִי יוּדֶענִי אַמָאל אִיז עֶר גְפָארוּן הַאנְדְלוּן אוֹפֶן יַם אוּנ הָט זוּךְ גְזָאמְט אוֹיפֶן וֶועג פוּפְצוּן יָאר · אוּנ אִיז אַהֵיים גִיקוּמֶן מִיט גְרוֹיס עֲשִׁירוּת אוּנ עֶר אִיז אַהֵיים גְקוּמֶען בַּייא נַאכְט · אִיז עֶר דוּרךְ גִיגַאנְגֶען בֵּיי דֶר קַאמֶר וָוס זַיין ווַייבּ לוּגְט דְרוּנֶען · זֶעהָט עֶר דָאס אַבָּחוּר לוּגְט בַּיי זַיין ווַייבּ · אַזוֹ אִיז עֶר זֵייעֶר צָארוּנְדִיג גְוָוארוּן אוּנ הָט זַיי בֵּיידוּ גְוָואלְט דֶר שְׁלָאגִין אִין בֶּעט הָאט עֶר זוּךְ דֶר מַאנְט אִין זַיין פָּאטֶרְשׁ צְוָואָה אוּנ הָט אוּף גִיהַאלְטְן זַיין צָארִין בִּיז אַשָׁעָה · הָט עֶר גִהָארְכְט הוּנְטֶער דֶער טוּר ווִי זַייא רַיידְעִן בַּנַאנְדֶער · אוּנ עֶר הֶערְט ווִיא זַיין ווַייבּ זָאגְט מַיין לוּבֶּער זוּן דִי ווַיילִי אִיז מִיר גְרוֹיס בִּיז דַיין פָּאטֶר וֶועט אַהֵיים קוּמֶן · עֶס אִיז שׁוֹין צַייט דִיר אַוַוייבּ צוּ גוּבֶּן · גָאר אוֹיבּ עֶר לֶעבְּט וֶועט עֶר בְּוַודַאי קוּמֶן · אִיךְ הָאבּ אִים שׁוֹין נִיט גִיזֶעהְן ווַיפֶל דוּא בִּיסְט אַלְט · אַז דֶער סוֹחֵר הָאט דָאס דֶער הֶערְט אִיז עֶר אַרַיין גִיגַאנְגֶען מִיט גְרוֹיס פְרַייד · אוּנ הָאט גִיבֶּענְטְשְׁט זַיין פָאמִיעֶר מִיט בְּרָכוֹת אִין קֶבֶר נוּן קֶענְט אִיר ווָאל גִידֶענְקוּן ווָאס עֶס קֶען קוּמֶען פוּן צָארְן · דֶר פוּן קוּמְט אוֹיךְ חִילוּל הַשֵּׁם · אוּנ דֶר צָארְן אִיז פוּן דֶער מִדָה פוּן גַאֲוָה · וָוס פוּן אִיר קוּמֶען אַלִי בֵּייזִי מִדוֹת זוּא אִיז דֶער מְקוֹר פוּן אַלִי מִדוֹת · אוּנ הקב״ה הָאט אוֹךְ פַיינְד דֶעם בַּעַל גַאֲוָה · דֶען הקב״ה זָאגְט אִיךְ אוּנ הֶער קֶענִין מִיר בַּנַאנְד נִיט ווַאנִין אִין אַיין וֶועלְט · אוֹךְ נֶעמְט עֶר קַיין שְׁטְרָאף נִיט אָן פוּן קַיין שׁוּם מֶענְטְשְׁן · דֶען אִים דַאכְט זוּךְ עֶר אִיז בֶּעסֶר פוּן דֶעם וָואס שְׁטְרָאפְט אִים · עֶר הַייסְט אַיין גַאוְתָן · אוֹךְ אַיין (נִרְגָן) דָאס עֶס פַאר דְרוּסְט אִים אַלְץ וָואס יֶיעֶנִיר טוּט דֶען עֶר מֵיינְט יֶיעֶנִיר טוּט אִים דֶר ווַידֶר זַיין כָּבוֹד · עֶס פַאר דְרוּסְט אִים וָואס יֶיעֶנִיר רֶעט · עֶר הָט קַיין מָאל קַיין רוּא נִיט אוּף זַיין הַארְצוּן · אַלְץ וָוס מֶען רֶעט אוּנ מֶען טוּט אִיז בַּייא אִים צוּ אַיין גְנַאי · אוּנ דִי טוֹבוֹת וָוס מֶען טוּט אִים אִיז בַּיי אִים אַלְץ קַארְג · דֶען עֶר מֵיינְט עֶר אִיז נָאךְ פִיל מֵיין וֶוערְט · עֶר הַייסְט אַיין (נרגן) דָס אִיז אַיין מָאלְמָלֵר אַיין קִיפְּלֶר אוֹדֶר אַבֶּעטְלֶר ·

אַלִי צוּ נָאמִין זֶענוּן אִים קַארְג פַאר זַיין בֵּייזִי מִדָה :

נוּן אִיר לוּבִּי לַייט זֶעהָט דָאךְ ווִיפֶל בֵּייזִי זַאכְן הֶענְגֶען אוּנ דֶעם וָוס רֶעט אִין צָארְן עֶר אִיז מְטַמֵא זַיין גִנְטוּ כֵּלִי דִי נְשָׁמָה דָס זֶענוּן דִי בֵּייזוּ רַייד וָואס דֶר חָסִיד הָאט נִיט גִיוָואלְט רַיידוּן · אוּנ דוּא זֶעלְבּוּגִי לַייט וָוס רַיידְן יוּא דוּא רַייד הָאט זַיי גָאט זֵייעֶר פַיינְט · אוּנ עֶס אִיז אוּם מִיאוּס פַאר זֶעלְבִּי לַייט · מִכָּל שֶׁכֵּן דָס זַיין תְּפִלָה וֶוערְט נִיט גְהֶערְט אוּנ גִבְּרַאכְט פַאר הש״י עֶס אִיז אַמָשָׁל אַיין מֶלֶךְ הָט אַשֵׁיינֶע כֵּלִי וָוס עֶר טְרוּנְקְט דֶר פוּן תָּמִיד · אַזוֹ נֶעמְט אַיינֶר דִי כֵּלִי אוּנ ווַאלְגֶערְט זוּא אִין טִינוּף אוּנ קַייט אוּנ שְׁוֶוענְקְט זוּ נִיט רֶעכְט אוֹיס · אוּנ בְּרֶענְגְט זוּ פַארִין מֶלֶךְ עֶר זָאל דֶער פוּן טְרוּנְקְן · קֶענֶען עֶר דָאךְ אֲפִילוּ זוּא נִיט אָן זֶעהְן · ווַייל מִיהָאט זוּא אַיין גְשְׁמוּרְט פַאר זַיינֶע אוֹגֶן · אוּנ עֶס אִיז מִיאוּס בַּייא אִים אוּנ מֶען טָאר עֶס אֲפִילוּ נִיט בְּרֶענְגֶן פַאר אִים · מִכ״שׁ דֶער מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים

הקב״ה ער זעהט אלץ וויא דר מענטש הט פר אום ריינוגט זיין נוטע כלי מיט בייזו רייד נוא וויא אזו זאל זיין תפלה דר הערט ווערן אודר ווער טאר זוא ברענגן פר הקב״ה׃ דרום ווערט זיין תפלה אוועק גישטוסען • אונ ער מאכט דאס זייני בייזו מעשים ווערין גדאבט • אזו וויא עס ווערט ניט גישענקט דעם וואס ברענגט פארין מלך איין אום ריייני כלי אונ גיט אים דרויש טרונקן • אונ ווען אפילו דר מענטש זאל שון אפילו דוא כלי רעכט אוים שווענקען בוז עס זאל שון אוף איר ניט בלייבען קיין שפרענקיל • דאך אז דער מלך נידענקט זיך דוא כלי איז גיוועזן אין קויט איז אים נאך מיאום צו טרונקן • בוז מען מוז דו כלי איבר נייאס מאכן • אזו אויך אפילו דר מענטש טוט תשובה גאר דוא תשובה איז ניט רעכט העלפט ניט • סיידן ער מאכט זיך איין נייאו מחשבה אונ נעמט אוף זוך קיין מאל ניט צוא ריידן דוא בייזו רייד • אזו ווערט זיין נוטע כלי גימאכט איבר נייאס • דענמאלט ווערט זיין תפלה דער הערט • דען ער איז שון ניט דער ערשטער מענטש • פרור איז ער גוועזן אזונדערגר • אונ היינט אבעל תשובה • פרור הט אים השי״ת פיינד גיהאט אונ היינט האט ער אים ליב • פרור איז זיין תפלה מיאום גוועזן פאר השי״ת אצונד גלוסט ער צו איר ווייל ער האט אפ גלאזט פון זייני בייזו רייד אונ אויב ער נעמט אוף זוך אז ער רעט עפיס ניט מיט ווילן גיט ער אקנס דוא ארעמי לייט דא ווערט זיין עבירה צו אמצוה׃ אונ זיין תפלה ווערט דר הערט • השי״ת הט לוב אזעלכי לייט אונ גלוסט צוא זייערי תפלות • דרום זאל איטלובער מענטש לייאונן אין דוא ספרים וואס שרייבן דר פון • אין ספר המדות אונ דאס ספר מוסר אונ דער בראנד שפיגל ער איז גנומען גיווארן אוים דוא ספרים אונ אין דעם ראשית חכמה אונ אנדערו ספרים שרייבן אוך פיל דער פון אונ ברענגן דרוף פיל פסוקים • עס איז צו לאנג דר פון צו שרייבן • אונ עס קומט זייער פול צו ניץ אונ אונזערי דורות • אבר איך האב דרונגן ניט גוואלט מאריך זיין ווייל עס וועט ווידער פאר מעלט ווערן הונטן אונ דו פרקים • דרום וויל איך עס לאזון בלייבן • אונ וועל אן הייבין צוא שרייבן וויא מען זאל זוך נוהג זיין אין שול ווייל עס איז מיר עטלובע זאכן ניט גפעלין דם זייא זענן אום רעכט דרום וועל איך עס קערץ בגרייפן אונ בשיידן :

הנהגת בית הכנסת

דא וועל איך אייך • ארוים שרייבן פון דעם אורח חיים אונ אוים דעם ספר מוסר : אונ אוים אנדערי ספרים וויא מיזאל זוך נוהג זיין איידר מיגייט אונ דר היילוגר שול אריין • אונ ווי מען זאל זוך נוהג זיין אין שול • דר ווס וועט דס לייאנון וועט גיפונון דעם אמת דאס איך האב עס גיט גישרובן פון מיין קאפ • נאר אלץ ווערט גפונן אין ספרים • גאנץ פרוא אז דער מענטש וואכט זוך אוף זאל ער אוף שטיין גישווינד צו דונן דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה ווס ער הט ווידר גגובן זיין נשמה ווס ער הט אים גיגובן בהאלטון איבר נאכט • אונ דר מענטש בקומט זוא פיל בעסור פון פרור • דען בשעת ער האט זוא גיגובן בהאלטון אין האנט פון הקב״ה • אונ האט גזאגט (בידך אפקיד רוחי) אין דיין האנט בהאלט איך מיין זייל • דענמאלט איז זוא גוועזן מיד אונ אום גארבוט : אונ אצונד בקומט ער זוא וואל אום גירואט • דרום דארף ער אים לובן אונ דאנקן • אוך זאל ער זוך בטראכטון וויא וואלט גיוועזן ער זאל וויסן עפים געלט צו פר דונן • אודר אמלך אודר אשר אודר אסוהר זאל אים זאגן זייא בייא מיר מארגן גאנץ פרוא • וואלט ער זוך בוודאי ניט פר שלאפון אונ וואלט גשווינד אוף גשטאנון • דען ער וואלט מורא גהאט פארון מלך אודר ער וועט דס געלט אהן ווערון • מכל שכן דס ער דארף גיך אונ גשווינד אוף שטיין פר דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה : דר נאך זאל ער זוך וואל ריינוגן • אונ זאל אום רומן זיין מיסט אונ אום פלייט • דס ער זאל דר מיט ניט קומן פר השי״ת : דר נאך זאל ער וואשון זייני הענט דריי מאל מיט ריין וואסר • אזו גייט פון אים אוועק דר רוח הטומאה ווס הט ביי אים גרואט ביי נאכט • אונ זוסט גייט ער ניט אוועק • אונ איידר ער וואשט זוך טאר ער ניט אן רורן מיט זייני הענט קיין עסין שפייז • אוך ניט אוף זייני אוגן אונ זיין מויל אונ זיין נאז אונ זייני אוהערון : דען עס איז אסכנה פון וועגון דעם

דוחַ רָעָה וָוס רוּאָט אוּף זיי • אוּנ נָאךְ דֶעם וואַשׁן זָאל עֶר מאכן דוּא בְּרָכָה עַל נְטִילַת יָדַיִם אוּנ דוּא בְּרָכָה אֲשֶׁר יָצַר :

אַצַייל לַייט זֶענִין זוךְ נוהג צוּא מאכן דוּא בְּרָכָה עַל נְטִילַת יָדַיִם אִין שׁוּל • דֶען עֶס אִיז בֶּעסֶור מִיט קָהָל • אוּנ עֶר זָאל דוּא בְּרָכָה זָאגן מִיט גְרוֹס כַּוָונָה דֶעם עֶרְשְׁטִין הַיילִיגִן שֵׁם • הָאטְשׁוּ אַלִי דִי שֵׁמוֹת מוּזִין הָאבִּין כַּוָונָה • אָבֶּר דֶר עֶרְשְׁטִיר שֵׁם דַארְף נָאךְ מֶער וִויא אִיךְ וֶועל עֶס וואל בַּשַׁיידִין • עֶס אִיז אַמָשָׁל וֶוען אֵיינֶר גֵייט פַר אַמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם • וֶוען עֶר רוּפְט דֶם מֶלֶךְ בַּייא זַיין נָאמִן צוּם עֶרְשְׁטִין מָאל הָט עֶר גְרוֹס פָאְרְכְט אוּנ צוּטֶערְנִישׁ • אַז עֶר קוּמְט מִיט אִים אַרַיין אִין רֵיידִין אַזוֹ הָט עֶר שׁוֹן נִיט אַזוֹ אַגְרוֹסִי פָארְכְט • אַזוֹ אוּךְ פַר דֶם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה : אוּנ וֶוען עֶר זָאגְט (בָּרוּךְ אַתָּה ה׳) זָאל עֶר דֶעם (שֵׁם הַמְיוּחָד) שַׁארְף אַרוֹס רֵייךְן (אדני) מִיט גְרוֹס כַּוָונָה אוּנ פָארְכְט אוּנ צִיטֶערְנִישׁ אוּנ דֶר שְׁרֶעקְנִישׁ • אוּנ זָאל גִידֶענְקִין אִין זַיין רֵיידִין (אדני) וִוא עֶר אִיז גִישְׁרִיבִּין מִיט דֶר י אוּנ מִיט דֶר ה אוּנ מִיט דֶר ו אוּנ וִוידֶר מִיט דֶר ה : דָאס בַּטַייט (היה הוה ויהיה) דֶם אִיז טַייטְשׁ עֶר אִיז גִוֶוען אֵיידֶר דִי וֶועלְט אִיז בַּשַׁאפִן גִיוָוארִין • אוּנ אִיז אַצוּנְד אוּף דֶער וֶועלְט • אוּנ וֶועט זַיין נָאךְ דֶר וֶועלְט • אוּנ מוּז אוּךְ אַיין כַּוָונָה הָאבִּין (אדני) אִיז טַייטְשׁ אַיין הַאר אִיבֶּר דֶר גַאנְצִיר וֶועלְט • אוּנ אוּף דוּא מַלְאָכִים אוּנ אִיבֶּר דֶם הִימֶל אוּנ הוּנְטֶר דֶר עֶרְד • אוּנ אוּף אַלִי זַייטִין • דֶס אִיז זֶעקְס אִירְלֵייא אוֹבִּין אוּנ הוּנְטִין • אוּנ צוּא מִזְרָח אוּנ צוּ מַעֲרָב אוּנ צוּא צָפוֹן אוּנ צוּ דָרוֹם • אוּנ וֶוענֶער זָאגְט (אלהינו) אוֹדֶר (אל) זָאל עֶר מְכַוֵין זַיין עֶר אִיז אַשְׁטַארְקֶר אוּנ מֶעכְטִיגִיר גָאט עֶר קֶען בַּוַוייזִן זַיין מַאכְט אוּנ קְרַאפְט אַלִי צַייט וֶוען עֶר וִויל • אוּנ עֶר גִוֶועלְטִיגְט אִיבֶּר אַלִי עוֹלָמוֹת וִוי עֶר וִויל אוּנ וֶוען עֶר וִויל • אוּנ הָט בְּכֹחַ דִי וֶועלְט חָרוּב מַאכִן אוּנ וִוידֶר צוּא בּוֹיאִן וִוי עֶס גִפֶעלְט אִים • אוּנ וֶוען עֶר וִויל לֶערְנִין אוֹדֶר תְּחִנּוֹת זָאגִן אוּנ דֶר הַיים אֵיידֶר עֶר גֵייט אִין שׁוּל אַרַיין • זָאל עֶר זָאגִן בִּרְכַּת הַתּוֹרָה • דָאס אִיז (אֲשֶׁר קִדְּשָׁנוּ לַעֲסוֹק בְּדִבְרֵי תוֹרָה) אוּךְ רֶעכְט גְלַייכִן וֶוען עֶר וִויל זָאגִן אוּנ שׁוּל תְּחִנּוֹת אוֹדֶר סְלִיחוֹת זָאל עֶר זָאגִן דוּא בְּרָכָה פוּן דֶר תּוֹרָה דֶען וַוייל מֶען זָאגְט פִיל פְּסוּקִים דְרוּם אִיז נִיט רֶעכְט מֶען זָאל זָאגִין אָן אַבְּרָכָה :

אַצַייל זֶענִין זוךְ נוהג צוּ זָאגִין דִי בְּרָכָה דֶר נָאךְ מִיטָן חַזָּן • אָבֶּר עֶס אִיז פִיל בֶּעסֶור מֶען זָאל זָאגִן פַר דִי פְּסוּקִים • בִּפְרַט דֶר וָוס לֶערוּנְט פַר טָאג • אָבֶּר דֶר וָוס זָאגְט דִי בְּרָכָה אִין דֶר הַיים אוֹדֶר אִין שׁוּל פַר תְּחִנּוֹת אוֹדֶר סְלִיחוֹת טָאר עֶר דֶר נָאךְ מִיטִין חַזָּן נָאךְ אַמָאל נִיט זָאגִין • דֶען עֶס הַייסְט אַבְּרָכָה לְבַטָּלָה חַס וְשָׁלוֹם • אוּנ גְלַייךְ וִויא אֵיינִיר שְׁוֶוערְט אוּם זוּסְט • אוּנ אֵיידֶר עֶר גֵייט אִין שׁוּל זָאל עֶר רֵיינִיגִן זַיין גוּף אוּנ נְשָׁמָה • אוּנ זָאל נִיט לוֹיפִן אוּנ גָאטְס הוֹיז אַרַיין מִיט אוּם רֵיינִיקַייט • אוּנ זָאל רֵיין מַאכִן זַיין גוּטִי כֵּלִי וָוס עֶר הָט פְרִיר אַיין גִיזוּדוֹלְט אִין קוֹיט • דָאס זַיין תְּפִלָּה זָאל נִיט זַיין פוּן אַיין אוּם רֵיינִי כֵּלִי • דֶען וִוי אַזוֹ קֶען עֶר אַזוֹ אַבַּשְׁמוּרְטִי כֵּלִי בְּרֶענְגִין פַר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה • עֶס אִיז פוּל בֶּעסֶור עֶר זָאל אִין דֶר הַיים בְּלַייבִּין • וִויא אַזוֹ זָאל עֶר רֵיינִיגִן זַיין גוּטִי כֵּלִי דוּא נְשָׁמָה • עֶר זָאל זוּךְ שְׁטֶעלִין אִיךְ אַיין אוֹרְט אַלַיין אוּנ זָאל זוּךְ בַּטְרַאכְטִין וָוס פַר זוּנְד עֶר הָט גִיטָאן • מַייא מִיט מַעֲשִׂים סַייא מִיט בַּייזוּ רֵייד • אוּנ זָאל חֲרָטָה הָאבִּין אוּנ וַויינִין אוּף דֶעם וָוס עֶר הָט בַּשְׁמוּרְט זַיין גוּטִי כֵּלִי • אוּנ הָט זִיא בְּזוּדוֹלְט אִין קוֹיט • אוּנ זָאל זוּךְ גֶדֶענְקִין וִויא קָאן אִיךְ אוּף הֵייבִּין מַיין פָּנִים • וִויא קָאן אִיךְ קוּמִן הוּנְטֶר דֶעם פָּנִים פוּן הַשֵׁי״ת תְּפִלָּה צוּא טָאן • וַוייל אִיךְ בִּין אַזוֹ אַחוּטְא • אוּנ הָאבּ דוּא אוּנ דִי עֲבֵירָה גִיטָאן • אוּנ גְרֶעט בַּייזוּ רֵייד • אוּנ הָאבּ מַיין גָאט י״ת דֶער צָערוּנְט מִיט דֶר אוּנ דֶר עֲבֵירָה • אִיךְ וֶועל וַוייל מַיין לֶעבִּין וֶועט זַיין אַזֶעלְכִי עֲבֵירוֹת נִיט טָאן : דְרוּם גָאט י״ת זַייא מִיר מוֹחֵל מַיינִי עֲבֵירוֹת • אוּנ מֶעק אוּס מַיינוּ זוּנְד פוּן דֶעם בּוּךְ וָואס זַייא זֶענִין דְרוּנִין אַיין גִישְׁרִיבִּין גִיוָוארִין • דֶען אִיךְ וַוייס וואל דֶם אַלִי מַיינִי זוּנְד זֶענִין אַיין גִשְׁרִיבִּן גִיוָוארִין דָא הָאבּ אִיךְ חָרָטָה אוּף אַלִי מַיינוּ זוּנְד וָוס אִיךְ הָאבּ גִיטָאן פוּן מַיין יוּגְנְט בִּיז אַצוּנְד • אוּנ אִיךְ וֶועל שׁוֹין קֵיין מָאל נִיט רֵיידִין אַזֶעלוּכִי בֵּייזוּ רֵייד אוּנ טָאן אַזֶעלוּכִי בֵּייזוּ מַעֲשִׂים • אוּנ אִיךְ וֶועל נוּהְבִּין קְנַס אוֹיבּ אִיךְ וֶועל רֵיידִין בְּשׁוֹגֵג אַשְׁלֶעכְט וָוארְט • גָאט יִתְבָּרֵךְ הִיט מַיין מוֹיל עֶס זָאל דֶר פוּן נִיט אַרוֹס גֵיין קֵיין בֵּייז וָוארְט • אוּנ גָאט יִתְבָּרֵךְ בַּהוּט מִיךְ פַר עֲבֵירוֹת • אוּנ הֶעלְף מִיר דִי

צוא איך זאל זוך קענען הוטן דר פון : דען איטליכר וואס בגערט זוך צו ריינוגן העלפט אים דר צו · אונ נון אוף אלי די בייזו רייד אונ מעשים וואס איך האב גטאן האב איך חרטה · אונ בין אוף מיר מקבל תשובה אונ קנס צוא ענוים · אזו באלד אז ער בטראכט זוך אזו · אודער ער רעט אזו אליין אין אווינקול מיט גאנצן הארצן · אזו באלד איז ער גילובט אונ די אוגן פון הש"י · אזו מעג ער גיין אונ שול אריין תפלה צו טאן פר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה · דען לאז זוך דער מענטש אין זין אריין נעמן וויא וואלט גווען אז ער זאל גיין פר אמלך בשר ודם · אודר פאר אשר · אודר אפילו פר אפריץ · אונ דר מלך אודר דר שר ווייסט אז ער הט קוגן אום גזונדיגט וואלט ער דאך ניט גקענט קומן פר דעם מלך אודר דר שר ביז ער זאל שוקן לייט אים איבר צוא בעטן אונ ווידר צו קערן צו גינאד · מכ"ש פאר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה · אבור ער דארף קיין אנדר מטנטשן ניט שוקן פר אום תפלה צו טאן · נאר ער אליין זאל פאר זוך מתפלל זיין · דען דר מלך מלכי המלכים הקב"ה בגערט ניט מען זאל צו אים שוקן פרעמדי לייט אז ווי פר אמלך בשר ודם · אוך בגערט ער ניט קיין געלט אונ גוטס · נאר ווידוי אונ חרטה אוף דעם בייז וואס ער הט גטאן · ער מוז אונ זיין אריין נעמן מער ניט צו טאן · דס הייסט חרטה :

נא ווען דר מענטש טוט דס אלץ איז ער גליך ווי אנייאור מענטש · דען פרור איז ער גווען איין חוטא · אצונד איז ער אפרומר מאן · פרור איז ער גווען ארשע · אצונד איז ער אצדיק · דען אלי זייני עבירות ווערן אים אלי אן גשריבן פר מצות · אז ווי עס וועט שטיין אין הלכות תשובה · פרור איז ער גפיינט גווען אין גאטס אוגן אצונד איז ער גלובט · דען הקב"ה איז איין רחמן · אונ דר בארומט זוך תיכף אובר זייני לייט · דרום זאל איטלוכר זאגון ווידוי מיט גוויין אונ זאל חרטה האבן אוף זיינו בייזו מעשים · אזו דר בארומט זוך הקב"ה איבר אים · דען ער האפט אוף דר תפלה פון זעלוכי לייט · אונ דר מענטש איז מער גלובט בייא הקב"ה פון אצדיק אונ זיין חלק עולם הבא איז גרעסור ווי דר חלק פונם צדיק · דען די צדיקים קענון ניט שטייאון אין דעם גבול ווי די בעלי תשובה שטיין · אונ ווייטור אונ הלכות תשובה וועט שטיין וואס דוא תשובה איז אוף איטלוכר עבירה · אונ אז דר מענטש איז אוף זוך מקבל דוא תשובה איידר ער גייט אונ שול אריין · דער נאך איז זיין תפלה אן גנומן · עס זענון דרוף פיל פסוקים נאר איך וועל נאר ברענגון אטייל פון זייא :

דער פסוק זאגט (מודה ועוזב ירוחם) דר וואס בקענט זיינו זונד אונ פר לאזט זייא ווערט ער דר בארומט · אונ עס שטייט אוך אין דר הייליגר תורה מיט דיין מויל אונ הארצן קענסטו תשובה טאן · אוך זאגט דר פסוק (יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח) לאז דר רשע פר לאזון זיינו בייזו וועג אונ דר אום רעכטור מענטש זיינו בייזו מחשבות אונ זאל ווידר קערן צו גאט וועט ער אים דר בארמון · אונ צו אונזער גאט דען ער מערט צו פר גובון · דרום זאל איטלוכר מענטש זייער גווארנט זיין צו ריינוגן זיין גוף : מכ"ש זיין נשמה אז וויא איך האב דא גשרובן דאס ער זאל ניט לויפון אין גאטס הויז וויא אפויאר לויפט אונ ביר הויז · אונ ווען ער גייט אין שול אריין זאל ער גוך לויפון גליך אז ווי איינר לויפט נאך אמציאה · אונ בשעת ער גייט פון דר שול זאל ער גיין באמלוך · עס זאל ח"ו ניט גליך זיין וויא ער האט גיפאטורט פון זוך איין משא · אז וויא איך וועל נאך מער דר פון שרייבון :

אונ ווען ער גייט אין שול אריין זאל ער זעהן צו זיין דער ערשטור אין שיל · אונ אוב ניט זאל ער חאטשו זעהן צו זיין פון די ערשטו צעהן · דען דוא ערשטו צעהן האבון אזו פול שכר אז ווי דס גאנצו קהל · אונ אוב ער קען דס אוך ניט אום פירון זאל ער זעהן קיין שום ארבית ניט צו טון פארן דאווינן דען איטלוכר איז שולדוג צו בעטן פאר גאט אוף זיין לייב אונ האב אונ גוטס · אונ אוף זיין היילגי נשמה · אונ פר כל ישראל · אז וויא אונזרי תפלות זענון שון גמאכט גווארן נוא וויא זאל ער טון זיינו זאכן אודר אנדרו זאכן פר גאטס זאכן · אונ ווען ער גייט אין שול אריין זאל אוף אים פאלון איין מורא אונ ציטרניש · ווען ער וואלט גגאנגון פאר איין מלך בשר

דם וואלט דאך אויף אים גפאלן איין מורא · מכל שכן וק"ו פאר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה אונ ער זאל גיין מיט שווער גימוט ניט מיט גילעכטור אודר מיט עזות קייט אונ ניט מיט פאמשטון, נאר ער זאל אריין גיין מיט גרוס פארכט אונ ציטורניש : אז דר פסוק זאגט (ואני ברוב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך) אונ איך מיט דיין גרוס גינאד קום איך אין דיין הוז : איך בוק מיך צו דיין היילגן היכל מיט גרוס פארכט · דער נאך זאל ער גיין אין שול אריין אזו וייט וויא צוויי טורן ברייט ; אודר ער זאל זומן אזו לאנג דס ער וואלט גיקענט גיין צווייא טורן ברייט : דער נאך זאל ער זיך בוקן פאר דעם מלך מלכי המלכים · הקב"ה · דער נאך זאל ער זיך אנודר זעצון אונ זאל ניש‌ט ריידון אונ זאגון · נאר ער זאל זיך בטראכטון ווער בין איך דס איך זאל זוכה זיין תפלה צו טאן פאר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה פאר אזו איין גרוסן הער · איך בין דאך איין זינדוגר מענטש · אונ האב אופט דער צערונט הקב"ה מיט מיינו בייזו מעשים אונ בייזו ווערטור · אונ איך בין איטל בלוט אונ פלייש איטל יצר הרע · איך בין ניט ווערט אונ ראוי צו גדענקן זיין היילגן נאמון · מכל שכן דס איך זאל תפלה טאן · אונ זאל אזו אופט ריידון דיין היילגן נאמון מיט מיין מול · וויא קען איך אויף הייבון מיין פנים קוגן אים וייל איך האב אים אזו אופט דר ווידר גטאן · אבר פון וועגון זיין גרוס חסד אונ בארים הארציקייט · ווס ער דער בארומט זיך אובר זיינו לייטון ווס קערון זיך צוא אים מיט דו זאכון ווס אובון שטייאן · מיט דעם קום איך פר אים :

י"ד נאך זאל ער אויף שטיין אונ זאל זאגון (מה טובו אוהליך יעקב) · אונ אדון עולם אונ יגדל · אונ אוך אלו דו ברכות ווס שטייאן פאר אים מיט גרוס כוונה · אונ אוב ער האט שון גיזאגט עטליכו ברכות אין דר היים מאר ער זיי נאך אמאל ניט זאגון אין שול סיידון ער הט דר וויל זיין צורך גיטאן אודר ער הט משתין גוועזן · דא איז ער מחוייב נאך אמאל צו זאגון דוא ברכה (אשר יצר) אונ ער זאל זאגון איטלכי ברכה מיט גרוס כוונה · אונ זאל זיך פריר וואול בטראכטון · אונ זאל ניט לאזן ארוס פאלן דוא היילגי ברכה מיטן שם אן כוונה אונ בטראכטונג · ער זאל תמיד גדענקן ער שטייט פאר אמלך בשר ודם · אונ ווען ער וואלט אים גלובט אן בזונון · וואלט ער זיך בוודאי גשטראפט גווארון · מכ"ש פר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה · אונ זאל זיך טראכטון מיט דעם בין איך בעסור פון אמלאך · דען דער מלאך טאר ניט גדענקן דעם שם סיידון נאך דרייא ווערטור · אונ אפילו אזו אוך ניט אזו גוט אז ווי איך · דרום זאל אוטלוכר זיך פרור וואול בטראכטן איידר ער לאזט ארוס דעם גרוסון שם · אונ ער זאל אזו זאגון זוצונדג בוז קטורת · אונ זאל ווידר אויף שטיין · דען דס איז אויף דעם אורט פון דעם קרבן · אונ אז מהאט מקריב גוועון דעם קרבן הט מען גמוזט שטיין · דער נאך מעג ער ווידר זוצן ביז ברוך שאמר · אונ פר ברוך שאמר מאג ער זאגן תחינות ווי פול ער וויל · אוך מעג ער לייגון דעם טלית אונ תפילין ווי ער וויל · אטייל לייט לייגן זיי פר עוטר ישראל בתפארה · אטייל לייגון זייא פר קטורת · אטייל פר ברוך שאמר · נאך ברוך שאמר הייבט זיך אן דוא דעכטו תפלה · אז וויא איך וועל דא נאך בעסור בשיידון · אונ דר ווס איז גוויינטלוך צו זאגון תחנות אלו טאג זאל ער זיי זאגין פאר ברוך שאמר · אודר נאך דעם דאווינון · אבר צווישין די תפלות טאר מען שון ניט זאגן קיין תחנות :

אטייל לייט זאגן פר ויברך דויד די לוב פון הקב"ה דהיינו (אתה הוא אלהינו בשמים ובארץ) · אונ אוך (האדרת והאמונה) אבר קיין תחנות טאר מען ניט זאגן בשעת תפלות · בפרט אין דר קהלש תפלה · דס הייסט פון ברוך שאמר ביז נאך שמונה עשרה · ביז נאך דעם הונטרשטן קדיש טאר מען קיין ווארט ניט ריידון · אונ אפילו נאך דעם הונטרשטון קדיש טאר מען אוך קיין שום ווארט ניט ריידון נאר דעם שבח פון הקב"ה · דען וייל מען רופט אוס מצות דרום טאר מען קיין דברים בטלים ניט ריידון סיידון דברי תורה אודר תחנות אונ מעמדות אבר בשעת דר חזן זאגט שמונה עשרה טאר מען ניט ריידון אפילו קיין דברי תורה אונ תחנות · נאר אוטלוכר איז מחוייב צו הערון אוטלוכו ברכה פונם חזן · אונ זאל כוונה האבון אויף איר · אונ זאל נאך זאגון

בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ) אודר (בָּרוּךְ הוּא וּשְׁמוֹ) · אונ זאל זאגן אָמֵן אוף אוּבְּלוּבֶר בְּרָכָה · איך ווע׳ל דא די זאך בַּשֵׁיידן מיט איין מָשָׁל · ווען ער זאל שטיין פַר אַמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אונ זאל ריידן מיט אים אין מוטן דרונטן זאל ער דעם מֶלֶךְ אַוֶועק לאזן · אונ אן הייבן ריידן מיט אַנאַנדרן · וואלט ער איהם בְּוַודַאי גַהַרְגוּת · מִכָּל שֶׁכֵּן פַר דעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה · דרום זאל אוטלוּבֶר זייער גוואַרנט זיין דם ער זאל ניט ריידן קיין שום ווארט בְּשַׁעַת דאווענן · אונ זאל אוך קיין אַנדרו מַחְשָׁבָה ניט האבן נאר צו הקב״ה :

פאר צייטן אז מיר זענן גיזעסן אונ אונזר לאנד אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל ווען דוא יִשְׂרָאֵל האבן מִלְחָמָה גהאלטן מיט דוא אומות · איז גוועזן איין (כֹּהֵן מְשׁוּחַ מִלְחָמָה) ער איז גזאלבט גוועזן צוא מִלְחָמָה · הט ער אזו אויס גישׂרוגן דר ווס הט איין עֲבֵירָה גיטאן זאל זוך אום קערן אהיים · דאס ער זאל חו ניט נֶהֱרַג ווערן פון זיין עֲבֵירָה וועגן · אונ ווען איינר האט גיהאט אונ זוך דוא עֲבֵירָה · דם ער הט גרעט פון בָּרוּךְ שֶׁאָמַר ביז יִשְׁתַּבַּח · הט ער זוך אוך גימוזט אום קערן פון דר מִלְחָמָה : דען דו עֲבֵירָה איז זייער גרוס · מִכָּל שֶׁכֵּן ווען ער הט גרעט צווישן דוא בְּרָכוֹת פון ק״ש · בִּפְרָט בְּשַׁעַת דר חַזָּן זאגט דוא שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה איז זיין עֲבֵירָה נאך גרעסור · עס טאר קיינר קיין שום ווארט ניט ריידן נאך יִשְׁתַּבַּח אֲפִילוּ קיין דִּבְרֵי תּוֹרָה ביז דר חַזָּן לאזט אוס דוא שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה ביז נאה קַדִּישׁ · אונ אוטלוּבֶר מוז שטיין אונ צו הערן איטלוכי בְּרָכָה פונום חזן אונ זאל נאך זאגין אָמֵן · אונ ווען דר חַזָּן זאגט (בָּרוּךְ אַתָּה ה׳) זאל ער זאגן (בָּרוּךְ הוּא וּבָרוּךְ שְׁמוֹ) · אודר (בָּרוּךְ הוּא וּשְׁמוֹ) · דר נאך זאל ער זאגן אָמֵן · אונ זאל דעם אָמֵן ניט אוועק האפין · אונ זאל אים אזו לאנג מַאֲרִיךְ זיין ביז ער זאל גדענקן עס איז אֱמֶת ווס ער זאגט · אונ איך גלייב עס · דען דר וואס זאגט נאה אָמֵן איז חָשׁוּבֶר פון דעם ווס מאכט דוא בְּרָכָה · אונ זיין מִצְוָה איז בְּעֶסוּר · אז וויא איך ווע׳ל דא בַּשֵׁיידן :

דרום זאל ער ניט טאן אזו ווי אטייל לייט טואן · דאס זיי זאגן תְּחִנּוֹת ווייל דר חַזָּן זאגט שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה · עס איז טוֹיזנט מאל בעסור ער זאל גאר ניט זאגן · אונ עס וואלט בעסור גוועזן ער זאל ניט גיין אונ שול אריין דען ער הערט ניט צו דעם חזן אונ זאגט ניט נאך אָמֵן · אונ אֲפִילוּ ער זאגט נאך אָמֵן אזו טוט ער ערשט דר מיט איין עֲבֵירָה · דען ער ווייסט ניט אוף וועלכי בְּרָכָה ער זאגט דם הייסט איין (אָמֵן יְתוֹמָה) · אונ זיין עוֹנֶשׁ איז דר פַר דם זיינו קונדר ווערן פאר ווייסט אונ יְתוֹמִים · מִדָּה כְּנֶגֶד מִדָּה · אזו ווי דר יָתוֹם קען ניט זיין פָאטור אונ מוטר · אזו אוך דר אָמֵן קען אוך ניט זיין בְּרָכָה · אונ ווען איינור זאגט נאך אָמֵן בְּכַוָּונָה אז וויא איך האב אובן גשריבן · אֲפִילוּ עס איז אים בַּשֶׁערט שֶׁלְעֶכְטֶס פַר זובצוג יאר איז ער דר מיט מְבַטֵּל דו שֶׁלֶעכְטִי גְּזֵירָה :

נון איר לובי לייט איר זאלט ניט ריידן אין שול אֲפִילוּ ניט בְּשַׁעַת דאווינן דען עס איז אגרוסי עֲבֵירָה צו ריידן אין גאטס הויז פון הֶעכְדוֹל · עס איז גלייך אז ווי איינור שטייט אין איין חֶדֶר פון אמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם · אונ רעט פְרֶעמְדִי זאכן · אזו ווערט ער דאך דר פר זייער הארט גשטראפט · מכ״ש אונ דעם חֶדֶר פון דעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה טאר מען בְּוַודַאי ניט ריידן קיין דְּבָרִים בְּטֵלִים · אֲפִילוּ אין זיין הַיּוֹם איז דאך אגרוסי עֲבֵירָה צו ריידן דְּבָרִים בְּטֵלִים אזו ווי דו גְּמָרָא זאגט (וְדִבַּרְתָּ בָּם וְלֹא דְבָרִים בְּטֵלִים) אין דר תּוֹרָה דארפסטו ריידן · אָבֶר ניט קיין דְּבָרִים בְּטֵלִים · נוא זעהן מיר דאך אז דר זעלבגר מענטש וואס רעט יוא דְּבָרִים בְּטֵלִים איז עוֹבֵר אוף איין עֲשֵׂה · מכ״ש אין דר היילוגר שול פאר דר היילוגר שְׁכִינָה · נון ווייטור מכ״ש וְקַל וָחוֹמֶר דר וואס רעט בְּשַׁעַת דאווינן פון בָּרוּךְ שֶׁאָמַר ביז דעם קַדִּישׁ נאך שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה · אזו איז זיין עֲבֵירָה פול גרעסור אונ אַרגור · דאס ער אַכְ״מ ניט אין הקב״ה אונ זיין שְׁכִינָה אונ אין זיינו היילוגי תְּפִלּוֹת · אונ ער שֵׁיאט זוך ניט פַר אום אונ פַר דר היילוגר תּוֹרָה ווס שטייט אין אָרוֹן קוֹדֶשׁ · אונ דר ווס הט קיין מוֹרָא ניט פַר דעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה איז ער דאך בְּוַודַאי אגרוסר עַזּוּת פָּנִים · אונ עס שטייט (עַזּוּת פָּנִים לַגֵּיהִנֹּם) · דאס האבן מיר דאך בְּקַבָּלָה אז פאר צייטן איז גוועזן אין אלי לענדיר ווי יְהוּדִים האבן גוויינט זייער שיינו שולין אונ שיינו הייזור · אונ גרוס עוֹשֶׁר אונ כָּבוֹד · איז דאס אלץ פאר

שטערט גיוואָרן פון וועגן זייא האָבן גרעט דברים בטלים אונ קרוג אונ זייערו שולין · אונ האָב זיי ניט נוהג כבוד גיוועזן · אזו אוך דס הייליגי בית המקדש הט אוך גאָט יתברך דרום פר שטערט וויל זיי האָבן דעם ניט נוהג כבוד גוועזן · אזו וויא עס שטייט בשיידליך אין פסוקים :

אויך שטייט אין דר תורה צווייא מאָל דר פסוק (את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו) מיין שבת זאָלט איר הוטון · אונ פאר מיין בהמ״ק זאָלט איר זיך פאָרכטון · איין מאָל שטייט אי (קדושים) · דס אנדרו מאָל אין (בהר) דס דרשת דו גמרא אזו ווי מען איז מחויב שבת צו האלטו סייא בשעת דר בהמ״ק איז גשטאנון · אונ סייא אצונד אז דר בהמ״ק איז שון חרוב · אזו אי מען מחויב זוך צו פארכטון פר דעם בהמ״ק אפילו אצונד אז ער איז חרוב · דס מיינון זיי מען אי מחויב מורא צו האָבון פר אונזערו שולון אונ בתי מדרשים · זיי זענון אויף דעם אורט פונם ביר המקדש · אונ דרום שטייט דר פסוק צוויי מאָל · דס ווייזט אונז · אז וויא בייא שבת דארף מע מוסיף זיין מחול על הקודש · דס מען דארף מקבל שבת זיין נאָך פר נאכט · אונ דר נאָך ניט אוועק צו לאָזון אים ביז שטערין שטיין · אזו אוך דוא מורא פון דר שול דארף זיין סייא פארג דאוינון סייא נאָך דעם דאוינון · דאס מיזאָל ניט ריידון דרונון קיין דברים בטלים · מען טאו ניט אריין גיין אונ שול אריין מיט אשווערד זוך צו שפאצורין · אונ אוך ניט מיט אום ריינגי שיך אונ ניט מיט פלעקונדיגי קליידר · מיט אלי זאכון זאָל ער דו שול האלטון אין כבוד · גליך אז וויא ער גייט פר אמלך בשר ודם · אזו אוך פאר דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה · אז דר פסוק זאגט (הכון לקראת אלהיך) דוא זאָלסט זוך שיין אן ברייטון קיגון דיין גאָט · דוא זאָלסט זוך צירון גליך אז וויא פאר אמלך בשר ודם · תאטשו עס איז ניט גליך צו אנאנדר (המבדיל בין קודש לחול) פון רעכט וועגן האָבין דו חכמים ניט גיוואָלט האַרבור מאכון · הלואי וואָלטון מיר אזו פיל מורא גהאט פר הקב״ה וויא פר אמלך בשר ודם · מיר זעהן דאָך און דר שול איז פר האנדון דוא הייליגי תורה וואָס גאָט האט אונז גגובון אופון בארג סיני דורך משה רבינו ע״ה · אונ אין שול רוט זיין הייליגי שכינה · מיר האָבין גהאט לאנד אונ לייט · אונ דס בעסטו לאנד אונ דר וועלט · אונ מלכים אונ שרים אונ נביאים אונ סנהדרין · פון אלי דוא טובות האָבון מיר ניט מער נאָר דו הייליגי ספר תורה · נוא ווער עס שיאט זוך ניט פאר איר אונ רעט דברים בטלים · מוז ער בוודאי אגרוסור עזות פנים זיין · דס ער זאָל ניט גדענקון אין דר שכינה וואָס רוט אונ אונזורי הייליגי שולין אונ אכט ניט דוא הייליגי תורה וואָס הקב״ה זעלברט הט גשריבון מיט זיין רעכטי האנט · מיט שווארץ פייאר אויף וויים פייאר אז וויא דוא תורה וואָס מיר האָבון · גוט אוואָרט מער אונ ניט וויינגר · נוא וויא זאָל דעם מענטשון קיין מורא ניט אן חאפון אז ער זעהט דו הייליגי תורה אין ארון הקודש · אונ ער זאָל ריידון דברים בטלים אודר נאָך אנדרי רייד · אזו איז דאָך זיין כוונה צוא פר טרייבון דוא הייליגי שכינה אוים דער שול :

עס איז אמשל איינור גייט אונ בעט אמלך בשר ודם אויף דר סעודה וואס ער האט אים גמאכט אונ ער בעט אים זייער אונ זייער אונ דר מלך האלט זוך גוט גרום אז גייט צו אים אויף זיין סעודה · אז דר מלך זעצט זוך ביי אום הונטערון טיש · דא לאָזט אום אוועק דר זעלבוגר שלעכטר מענטש · אונ גייט הערון אנדרי שמועות מיט אנדרי לייט · אודר ער קרוגט זוך מיט זיין הויז גזונד · דר נאָך גייט ער אונ ברענגט פארון מלך שטונקונדוגו זאכון · אונ דר מלך זעהט דאס אלץ צו דא ווערט ער דאך זייער ברוגז אויף אום אונ זאגט דר עזות פנים הט מיך ניט גוואָלט אפ לאָזון ביז איך בין גגאנגון צו אים · אצונד טוט ער מיר אן אזעלוכי יסורים אונ זעט פאר מיר קיין מורא ניט · אזו איז אונזור זאך אוך · דען נאר אונזור תפלה איז דוא שכינה זאָל רואון צווישון אונז · אונ מיר זאלון אום לובון · אונ ער זאָל צו הערון אונזרו תפלות · דס איז כמעט אלי אונזערו תפלות · אונ דר עזות פנים לאָזט אוועק דו שכינה אונ דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה אונ טוט נאר אנדורו זאכון · אונ בשעת דאווינון רעט ער מיטון מויל · אונ דס הארץ טראכט נאר עפיס אנדורס אויף הענדול אודר אנדורו נארושקייט · אונ אפשר נאָך אויף איין עבירה · דס איז גליך ווי יענור וואס טראגט

שטתקודזגו זאכן פארן מלך · פון דעם קען זוך אוטלובער אמוסר נעמען וויא עס איז האבר דם ביידון אונ שול · ווי דם ער דר צערונט זיין היילוגין נאמון · אונ ער מאכט דאס דוא היילוגי שול ווערט חרוב ח״ו · אונ מאכט דם ישראל ווערין פר טרובין ה״ו גאט זאל אונז הוטון · דרום זאל זוך אוטלוכור זעלבורט שטראפון · אונ זאל גידענקון פאר ווען ער שטייט · אונ זאל האבין גאנטס פארכט · אונ ער זאל ניט פר זונדוגן זוך אונ כל ישראל ח״ו :

גון ועל איך בשיידון וויא מען דארף שטיין בשעת דאווינון · אונ וויא מען מעג זוצון · דר ראשית הכמה שרייבט פון דעם זוהר וועגון דם אוטלוכור איז מחויב צו שטיין ביי דוא היילוגי זאכון · דם הייסט דאס וואס איין יחיד אליין טאר עס ניט זאגון · נאר מיט איין מנין · דהיינו קדושה אונ ברכו אונ קדיש · דם מוז דר חזן זאגון במנין · אונ דם קהל זאלין שטיין אונ נאך זאגון · נאך זענן פר האנדון וואס קיין יחיד טאר זייא ניט זאגון · דהיינו איבר הזרון דוא שמונה עשרה · אודר צוא לייאנון אויס דר ספר תורה מיט אברכה · אודר צו זאגון שלש עשרה מדות · דם טאר מען ניט זאגון סיידון בקהל נאך זענון עטלוכי זאכון וואס מען פלעגט שטיין פון מנהג וועגין · צו אדון עולם אונ יגדל פון וועגין דם איז דר גרוסר שבח פון הקב״ה · צוא קטורת וייל עס איז אוף דעם אורט פונים קרבן · צו ברוך שאמר ווייל עס איז דר ערשטור שבח פון פסוקי דזמרה · דם מיינט מען דיא הללוים · אז מען זאגט (ישמחו השמים ותגל הארץ) ווייל דוא ר״ת זענון דר שם (הויה) · צוא (פותח את ידיך) ווייל מען דארף כוונה האבין דאס ער שפייזט גרוס אונ קליין אפילו דו ווערים אין דר ערד · צו (ויברך דוד) ביז (אתה ה׳ לבדך) דם זעלבוגי איז בקבלה · פון ישתבח ביז נאך ברכו · פון (תהלות לאל עליון) ביז נאך שמונה עשרה · אונ אוך בייא לאנג (והוא רחום) איז מען נאך מיין מחויב צו שטיין אז ווי ביי שמונה עשרה אונ ווען דר הזון לייאנט אום דר ספר תורה · ווייל עס איז איין דבר קדושה אונ עס מוז זיין במנין · אונ אז מען עפונט דעם ארון קודש זאל מען אוך שטיין · אונ ווער עס שטייט זאל גוווארנט זיין דם זיין פנים זאל זיין צו מזרח · אונ ניט ווי אטייל לייט זענון ניט מקפיד דרוף אונ קערון זוך אום קיין מערב אודר קיין צפון · אודר קיין דרום · דם ווייזט ה״ו אז ער הט אנאנדר גלויבין · בפרט דוא לייט וואס קערון אום זייער רוקן צום ארון הקודש · זייא זענון בוודאי מחלל השם · אז דר פסוק זאגט גאט הט גיזאגט צום נביא יחזקאל (ואחוריהם אל היכל ה׳) אטייל לייט פון ישראל זענון רשעים אונ שטעלין זוך מיטען רוקון צום היכל פון גאט · אונ הש״י איז זייער צארונדוג גיווען איבר דוא לייט :

דרום איטלוכר וואס וויל רעכט דונין גאט יתברך שמו זאל ער אום קערון זיין פנים צו מזרח ווען ער שטייט · אונ ניט צוא קיין אנדר זייט · אבר בשעת ער זוצט מעג ער אום קערון זיין פנים ווי אהון ער וויל דם איז קיין עבירה ניט · ווייל זיין שטאט וואס ער זוצט דרוף איז אזו גמאכט גוווארון · אבר אין אטייל ערטור זענון גימאכט גוווארון אלי שטעט צום ארון קודש · אבר אין אונזערו קהלות איז דר מנהג אז וויא איך האב דא גשרובין · נאך ארגורם דר פון קאן ארוס קומן אז דער מענטש קערט ניט אום זיין פנים קיין מזרח · דען אמאל קומין אום צווייא לייט איינור אקוגון אנדערין · אזו האבין זייא נאר אנדערי מחשבות אודר ער רעט מיט אום פאטשטון בשעת דאווינון · אזו קומט דער פון איין חילול השם וויא אובון שטייט · דען ווען איטלוכיר זאל אום קערין זיין פנים קיין מזרח וואלט ער בוודאי ניט גיהאט קיין אנדערו מחשבות ווען ער וואלט גיזעהן דעם ארון קודש אונ דוא היילוגי ספר תורה · אונ אוך דוא פסוקים וואס שטיין גשרובין אויפון ארון קודש · דהיינו דר פסוק (שויתי ה׳ לנגדי תמיד) · אונ אנדרו פסוקים · דם דר וועקט אים בוודאי זיין כוונה צו גאט ב״ה · אבר דר וואס קערט זיך אים צו אנאנדער זייט דר בגערט ניט זיין כוונה זאל דר וועקט ווערין · לאז זיך איטליכר נעמין אמשל ווען איינר שטייט פר איין מלך בשר ודם קערט ער זיך דאך בוודאי ניט אום זיין ווקן צו אים · בפרט ווען ער האט עפים איין משפט פארין מלך ווערט ער דאך בוודאי שטיין אין בלויז צוטרניש אונ אנגסט · מכל שכן ווען דער משפט רורט אן אונ זיין גוף אודער אין זיין געלט ווערט ער דאך בוודאי נאך מער ציטרניש אונ אנגסט האבין · אונ ווערט בוודאי קלאר צו

הֶערוּן דוּ רֵייד פוּנִים מַלִיץ פוּנִים מֶלֶךְ • דָס עֶר זָאל אִים נִיט פַר גֶעסֶן צוּ זָאגִין זַיינִי זְכִיּוֹת • נוּן
מכ"ש פַאר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב"ה דָר מִשְׁפָּט רוּרְט דָאךְ בְּוַודַאי אָהֶן אוּנ זַיין גוּף אוּנ
גֶעלְט נוּא וִוי זָאל עֶר נִיט רֶעכְט צוּא הֶערוּן דוּ רֵייד פוּנִים חַזּוּן וָוס עֶר אִיז דֶר מַלִיץ צְווִישִׁן הקב"ה
אוּנ יִשְׂרָאֵל :

אוֹיךְ דוּא לַייט וָוס לְעָהְנִין זוּךְ אָן • אוֹדֶר זַייא לַייגִין זוּךְ אוֹיפְן שְׁטֶענְדוּר • אוֹדֶר זַיי שָׁאקְלִין זוּךְ
אוֹיפְן שְׁטֶענְדוּר בְּשַׁעַת דָר חַזּוּן זָאגְט שְׁמוֹנָה עֶשְׂרֵה וִוי אַזוּ וֶועלִין זַיי זוּךְ קֶענוּ פַר עֶנְפֶירִין
פַר הקב"ה זַיי פַר שְׁוֶועכִין דָאךְ גָאטְס דִינְסְט אוּנ גִידֶענְקִין נִיט פַר וֶועמִין זַיי שְׁטֵיין • אוּנ לָאזִין
זוּךְ קַיין פָארְכְט נִיט אָן גֵיין • אוּנ טְרַאכְטִין גָאר אוֹיף דְבָרִים בְּטֵלִים • אוֹיךְ פַר זוֹימִין זַיי דְרוּבֶּר
אָמֵן נָאךְ צוּ זָאגִין אוֹיף אִיטְלוּכוּר בְּרָכָה אוֹדֶר וִוי קֶען אֵיינֶר דָאס הָאבִין זַיין פְּנִים דָאס עֶר זָאל
אוּם קֶערִין זַיין אָחוֹר צוּם אָרוֹן קוֹדֶשׁ • אוֹדֶר עֶר זָאל זוּךְ אָן לַייאָגִין אוּנ אַנוינְט אוֹדֶר אוּנ אַשְׁטֶענְדֶר •
מכ"ש דֶר וָוס שָׁאקוּלְט זוּךְ אוֹיף אַשְׁטֶענְדוּר אוּנ מַאכְט זוּךְ אֵיין שְׁפִּילוּכִין אִין שׁוּל גְלַייךְ וִויא עֶר
וָואלְט גִוֶוען אִין דֶר הַיים • וֶוען עֶר גֵייט דָאךְ אוּנ אַנְדֶער הַויז שֶׁעמְט עֶר זוּךְ דָאךְ צוּ שָׁאקְלִין אוֹדֶר
אַנְדֶערוּ הִצְפּוּת טְרַייבִּין • אוּנ אִין דָר הַיילוּגֶר שׁוּל שַׁייאֶט עֶר זוּךְ נִיט פַר גָאט אוּנ פַר לַייט :

דֶער כְּלָל אִיז אוּטְלוּכִין מֶענְטְשִׁין זָאל זִיךְ דַאכְטִין גְלַייךְ וִויא עֶר הָאט עֶפִּיס אַמִשְׁפָּט פַאר אַמֶלֶךְ
בָּשָׂר וָדָם • אוּנ דֶר מִשְׁפָּט רוּרְט אָן אִין זַיין גוּף אוּנ גֶעלְט • מִיט אַזוּ אֵיין מוֹרָא זָאל עֶר
שְׁטֵיין פַאר הש"י • הָאטְשׁוּ דָר מִשְׁפָּט פוּן הש"י אִיז פוּל טוֹזוּנְד מָאל מֶער אוּנ גְרֶעסוּר דֶען דֶער
מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם קֶען בַּייא דוּר מַיין נִיט נֶעמִין נָאר דָס גֶעלְט אָבֶר נִיט דוּ נְשָׁמָה • אָבֶר דֶער מֶלֶךְ
מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב"ה קֶען בַּייא דוּר אַלְס אַוֶועק נֶעמִין אֲפִילוּ דוּ נְשָׁמָה • אוּנ אוֹיךְ דוּא וָועלְט אוּנ
יֶיענוּ וָועלְט נוּא וִויא זָאל דֶעם מֶענְטְשִׁין קַיין מוֹרָא נִיט אָן הַאפִּין • וִויא זָאל עֶר רֵיידִין מִיט זַיין
מוֹל אוּנ דָס הַאָרֶץ אִיז נִיט דָר בַּייא • אוֹדֶר וִויא זָאל עֶר נִיט צוּ הֶערִין דוּא רֵייד פוּנוּם מַלִיץ אוֹדֶר
וִויא זָאל עֶר פַאר שֶׁעמִין דוּא גְרוֹסוּ מִצְוָה פוּן אָמֵן נָאךְ צוּ זָאגִין דָס קָאסְט דָאךְ אִים גָאר קַיין
גֶעלְט נִיט • נוּן קֶענְט אִיר דָאךְ וואול פַר שְׁטֵייאָן וִויא הַארְבּ דוּא עֲבֵירָה אִיז פוּן דֶעם וָוס קֶערְט
אוּם זַיין אָחוֹר צוּם אָרוֹן הַקוֹדֶשׁ • אוֹדֶר עֶר הֶערְט נִיט צוּ דוּא תְּפִלָּה פוּנֵם חַזָּן • אוֹדֶר עֶר זָאגְט
נִיט נָאךְ אָמֵן אוֹיף אִיטְלוּכֶר בְּרָכָה • אוֹדֶר דֶר וָוס רֶעט דְבָרִים בְּטֵלִים אִין שׁוּל אוּנ וַוייל דוּא
מִצְוָה אִיז זַייעֶר גְרוֹס צוּ צוּ הֶערִין דֶעם חַזָּן • דְרוּם זָאל קַיין שׁוּם מֶענְטְשׁ דְרֵינְגִין נִיט הֶעלְפִין
דֶעם חַזָּן • אוּנ מִיט אִים נָאךְ זִינְגִין אֲפִילוּ עֶר וֶועט נִיט זָאגִין דֶעם שֵׁם • דֶען מִיוֶועט נִיט וִויסִין
וֶועמִין צוּ צוּ הֶערִין צוּ אִים צוּ דֶעם חַזָּן • דְרוּם אִיז זַיין עוֹנֶשׁ זֵייעֶר גְרוֹס • אוֹיךְ זָאל אִיטְלוּכֶר זֶעהִין
צוּ זָאגִין זַיין תְּפִלָּה מִיטִין קָהָל • דֶען אַזוּ וָוערְט זִיא גִיכֶער אָן גִינוּמִין • אַז דֶר פָּסוּק זָאגְט (הֵן אֵל כַּבִּיר
לֹא יִמְאָס) נוּן גָאט יִתְבָּרַךְ פַאר שֶׁעמְט נִיט דוּא תְּפִלָּה פוּן פִיל לַייט • אָבֶר דוּא תְּפִלָּה פוּן אֵיין יָחִיד
וֶוערְט בַּאלְד פַאר שֶׁעמְט פוּן זַיינוּ זוּנְד וֶועגִין • אַז וִויא אִיךְ הָאבּ אוֹבִין גִישְׁרִיבִּין דָס זַיין תְּפִלָּה וֶוערְט
נִיט אָן גִינוּמִין וֶוען עֶס קוּמְט אִים אַרַיין אֵיין פְרֶעמְדוּ מַחְשָׁבָה בְּשַׁעַת דַאוִוינִין • דָס אִיז גְלַייךְ אַז
וִויא אֵיינֶר לָאזְט דֶעם מֶלֶךְ זִיצִין אוּנ גֵייט זִיךְ שְׁפַּאצִירִין • אוּנ זַיינוּ זוּנְד וֶוערִין גִידַאכְט • דֶען עֶר
זָאגְט (הֲשִׁיבֵנוּ) אוֹדֶר (סְלַח לָנוּ) מַאךְ מִיךְ רֶעכְט תְּשׁוּבָה טָאן אוּנ פַר גִיבּ מַיינוּ זוּנְד • אוּנ הָט
נִיט חֲרָטָה אוֹיף זַיינוּ זוּנְד • דָס עֶר טוּט זַייא נָאךְ אַמָאל • אוֹדֶר עֶר זָאגְט (סְלַח לָנוּ) אוּנ וִויל
הָאבִּין דָס הקב"ה זָאל אִים פַאר גוּבִּין זַיינוּ זוּנְד אָן תְּשׁוּבָה דָס קֶען דָאךְ נִיט זַיין • אַז וִויא עֶס וֶועט
שְׁטֵיין אִין הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה אוֹדֶר עֶר זָאגְט (רְפָאֵנוּ) דָס אִיז טַייטְשׁ הַייל מִיךְ פוּן מַיינוּ מַכּוֹת אוּנ
פוּן מַיינוּ זוּנְד אוּנ הָט נָאךְ קַיין תְּשׁוּבָה נִיט גִיטָאן • נוּא מַאכְט עֶר דָאךְ דָס זַיינוּ זוּנְד וֶוערִין
גִידַאכְט • אָבֶר וֶוען אֵיינֶר טוּט זַיין תְּפִלָּה מִיט קָהָל בְּנַאנְד וֶוענִין דָאךְ בְּוַודַאי פַר הַאנְדִין צְווִישִׁין
זַייא לַייט וָוס הָאבִּין יוּא תְּשׁוּבָה גִיטָאן • אַזוּ וֶוערִין אֲפִילוּ דוּ תְּפִלּוֹת פוּן דוּ אִיבְּרוּגִי לַייט אוֹיךְ אָן
גִינוּמִין • אַז וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס) גָאט יִתְבָּרַךְ פַאר שֶׁעמְט נִיט דוּ תְּפִלָּה
פוּן פִיל לַייט • נָאךְ דֶעם אַז עֶר הָט שׁוֹן אָפּ גִיזָאגְט יִשְׁתַּבַּח אוּנ (בָּרוּךְ ה' הַמְבוֹרָךְ לְעוֹלָם וָעֶד)
זָאל עֶר זִיךְ זֶעצִין מִיט גְרוֹס פָארְכְט • גְלַייךְ וִויא עֶר זוּצְט פַאר אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם עֶר זָאל זִיךְ

גִיט אָן לֶיהנֶען אוּנ זָאל גִיט לֵיינֶען זֵיין הַאנְט אוֹפֶן שְׁטֶענְדוּר • נָאר עֶר זָאל זִיצֶן מִיט גְרוֹס פָּארְכְט זַיינוּ פוּס זָאל עֶר הַאלְטֶען בְּנַאנְדֶר • זַיינוּ הֶענְט אוּף זַיין בְּרִיסְט • דֶעם קָאפּ אַרָאפּ גִילָאזְט • דָס• עֶר זָאל נִיט זֶעהֶן וָוער עֶס זִיצְט אִין זַיינוּ פוּר אֵייגֶן • אוּנ זָאל גְרוֹס כַּוָּונָה הָאבֶּן • דָס דוּא וָוערְטֶער פוּן זַיין מוֹל זָאלֶין נִיט אַרוֹס פְלִיהֶן ח״ו אָן כַּוָּונָה • אוּנ אִיטְלוּכֶן שֵׁם זָאל עֶר שַׁארְף אַרוֹס רֵיידֶען אוּנ זָאל אִים נִיט אַוֶועק הַאפֶּין • וָוען עֶר וָואלְט גִירֶעט פַאר אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם וָואלְט עֶר זִיךְ בְּוַודַּאי זַיינוּ רֵייד נִיט אַוֶועק גִיחַאפְּט • מכ״ש פַאר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה • אוּנ זָאל גִידֶענְקֶען דָס השי״ אִיז (הָיָה הוֶֹה וְיִהְיֶה • אוּנ אִיז אַהֶער אִיבֶּר דֶר גַאנְצוּר וֶועלְט וָוען עֶר זָאגְט (אֵל) אוֹדֶר (אֱלֹהֵינוּ) אוֹדֶר (אֱלֹהִים) זָאל עֶר גִידֶענְקֶען דָס עֶר הָט דוּ קְרַאפְט אוּנ מַאכְט אִיבֶּר דֶר גַאנְצֶר וֶועלְט אוּנ אוּבֶּר אוּנְז • אוּנ אוּף אַלוּ פִיר זַייטֶן בִּפְרַט אִין ק״ש זָאל עֶר זָאגֶן דוּא הַיילוּגוּ שֵׁמוֹת מִיט גְרוֹס כַּוָּונָה • בְּשַׁעַת עֶר זָאגְט שְׁמַע יִשְׂרָאֵל זָאל עֶר מִיט זַיינוּ אוֹגֶן אַרוּף קוּקֶן • דֶען (שְׁמַע) אִיז דוּ ר״ת • (שְׂאוּ מָרוֹם עֵינֵיכֶם) הַייבְּט אוּף קוּגֶן הוּמֶל אֵייעֶרוּ אוֹגֶן • אוּנ וִוי בַּאלְד עֶר זָאגְט דֶעם הַיילוּגֶן שֵׁם זָאל עֶר צוּ מַאכֶן דוּ אוֹגֶן אוּנ דָם פָּנִים אַרָאפּ הַאלְטֶען • כְּדֵי עֶר זָאל כַּוָּונָה הָאבֶּן אוֹפֶן שֵׁם • אוּנ עֶס זָאל אִים נִיט אַרַיין קוּמֶן קַיין אַנְדֶר מַחְשָׁבָה ח״ו • עֶר זָאל דִיא הַיילוּגוּ שֵׁמוֹת זָאגֶן מִיט גְרוֹס פָּארְכְט אוּנ צִיטֶרְנוּשׁ אוּנ אַנְגְסְט אוּנ דֶר שְׁרֶעקְנִי״שׁ • אוּנ מִיט שְׁוִויס אוּנ מִיט גְרוֹס כָּבוֹד :

בְּשַׁעַת עֶר זָאגְט (ה׳ אֱלֹהֵינוּ ה׳ אֶחָד) זָאל עֶר מְכַוֵּין זַיין דָס עֶר אִיז אַצוּנְד אוּנְזֶר גָאט • אוּנ נִיט אַזוֹ וִויא דִיא יִשְׁמְעֵאלִים הַאלְטֶען אִים נִיט פַר אַיין גָאט • עֶר וֶועט זַיין (ה׳ אֶחָד) אֵיין גָאט • אוּנ זָאל מְכַוֵּין זַיין דוּא (א) פוּן אֶחָד בַּטַייט עֶר אִיז אֵיין גָאט • דִיא (ח) בַּטַייט דָס עֶר אִיז אֵיינֶר אוּף דוּ זִיבֶּן הוּמֶל אוּנ אוּף דֶר עֶרְד • דוּ (ד) בַּטַייט דָס עֶר אִיז אֵיינֶר אוּף אַלוּ פוּר זַייטֶן פוּן דֶער וֶועלְט • מֶען טָאר דוּא (א) נִיט לַאנְג מַאֲרִיךְ זַיין דִיא (ח) אַבִּיסוּל לֶענְגֶר • דִיא (ד) גָאךְ לֶענְגֶר • דֶעם פָּסוּק זָאגְט מֶען גַאנְץ הוּךְ • כְּדֵי זַיין כַּוָּונָה זָאל גַאנְץ זַיין • (בָּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ) זָאל מֶען נִיט הוּךְ זָאגֶן • אוּנ זָאל אַבִּיסֶל שְׁטוּל שְׁווַייגֶן צְווִישֶׁן (וָעֶד) אוּנ (וְאָהַבְתָּ • דֶער נָאךְ זָאל עֶר זָאגֶן (וְאָהַבְתָּ אֵת ה׳ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ • אוּנ זָאל זִיךְ גִידֶענְקֶען דָאס עֶר וִויל מְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם זַיין אוּב עֶס וָואלְט גִיקוּמֶן אֵיינֶר אוּנ וָואלְט בַּייא אִים גִיוָואלְט אַוֶועק נֶעמֶען זַיין לֵייב אוּנ גֶעלְט אוּנ גוּטְס וָואלְט עֶר נִיט דֶר וִוידֶר גִיטָאן גָאט יִתְבָּרֵךְ • אוּנ וָואלְט מְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם גִיוֶועֶן גְלַייךְ אַז וִויא עֶס שְׁטֵייט אָן אַפְּרוּמֶען יוּדֶען • דֶען וָוען עֶר נֶעמְט זִיךְ אַזוֹ אִין זַיין מַחְשָׁבָה אַרַיין דָאס עֶר וִויל לוּב הָאבֶּן גָאט מִיט גַאנְצֶען הֶערְצֶען אוּנ מִיט גַאנְצֶען לֵייב אוּנ מִיט גָאר זַיין גוּטְס • אַזוֹ אִיז גְלַייךְ אַז וִויא עֶר וָואלְט אַלוּ טָאג מְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם גִיוֶועֶן עֶר זָאל זָאגֶן וָוארְט בַּיי וָוארְט • אוּנ זָאל קַיין שׁוּם וָוארְט נִיט אַוֶועק הַאפֶּין • וָוען אֵיין וָוארְט לָאזְט זִיךְ אוּס אַז וִויא דָס אַנְדֶרוּ הַייבְּט זִיךְ אָן דְהַיְינוּ (בְּכָל לְבָבְךָ) אוֹדֶר (עֵשֶׂב בְּשָׂדְךָ) אוּךְ וָוען אֵיין וָוארְט לָאזְט זִיךְ אוֹיס מִיט אֵיין (מ) אוּנ דָס אַנְדֶרִי הַייבְּט זִיךְ אָן מִיט אֵיין (א) • זָאל עֶר אַבִּיסוּל מַפְסִיק זַיין צְווִישֶׁן דִיא וָוערְטֶער • אַזוֹ אוּךְ צְווִישֶׁן (נִשְׁבַּע) אוּנ דֶעם שֵׁם :

מֶען מֶעג זִיצֶן בְּשַׁעַת ק״ש אוּנ אִירִי בְּרָכוֹת וָוס פְרִיר אוּנ דֶר נָאךְ בִּיז (תְּהִלּוֹת לְאֵל עֶלְיוֹן) • דֶר נָאךְ זָאל עֶר אוּף שְׁטֵיין אוּנ זָאל זִיךְ צוּא גְרֵייטֶען גְלַייךְ אַזוֹ וִויא עֶר וָואלְט אַרַיין גִיגַאנְגֶען פַאר אַן מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אוּנ זָאל זִיךְ שְׁטֶעלֶען זַיין פָּנִים קֵיין מִזְרָח • זַיינוּ פוּס בְּנַאנְד גְלַייךְ אַז וִויא דוּא מַלְאָכִים שְׁטֵייאֶן • עֶר זָאל זִיךְ נִיט אָן לֶייאֶנֶין נִיט אוּף קֵיין וַואנְט • אוּנ נִיט אוּף קֵיין שְׁטֶענְדוּר • זַיינוּ בֵּיידוּ הֶענְט זָאל עֶר הַאלְטֶען אוּף זַיין הַארְצֶען • זַיין רֶעכְטוּ הַאנְט אוּף זַיין לוּנְקֶר הַאנְט • זַיין קָאפּ זָאל זַיין גִיבּוּקְט נִיט אוּף גִירִיכְט • זַיינוּ אוֹגֶן זָאל עֶר אַרָאפּ הַאלְטֶען דָס עֶר זָאל קֵיינוּם נִיט זֶעהֶן אֲפִילוּ אוּף דֶר וַואנְט • זַיין הַארְץ זָאל עֶר הַאלְטֶען אוּבֶּר זִיךְ • זַיין כַּוָּונָה זָאל עֶר הָאבֶּן צוּ גָאט אַלֵיין נִיט ח״ו צוּ קֵיין מַלְאָךְ אוּךְ נִיט ח״ו אֲפִילוּ צוּ דֶר שְׁכִינָה • אוּנ עֶר זָאל מְכַוֵּין זַיין בְּשַׁעַת עֶר זָאגְט דֶעם שֵׁם הַמְיוּחָד • אַז וִויא אוּבֶּן אִיז גְשְׁטַאנֶען • עֶר זָאל שְׁטֵיין מִיט גְרוֹס פָּארְכְט אוּנ אַנְגְסְט אוּנ צִיטֶרְנוּשׁ אוּנ אַנְגְסְט אֵיין שְׁרֶעקְלוּךְ הַארְץ • גְלַייךְ וִויא עֶר שְׁטֵייט פַאר אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אוּנ בֶּעט בַּייא אִים

פאר זיין לעבון · עס טאר קיינר ניט אום שפייאן אין מיטן שמונה עשרה · אונ אויב עס קומט אים אריין שפייאכץ אין זיין מול זאל ער עס אראפ שלונגן · אונ ווער עס מיאוסת זיך זאל ער שפייאן אין איין טיך · הט ער קיין טיך ניט זאל ער זיך אום קערון צוא דר לונקר זייט אונ זאל הונטר זיך אום שפייאן · עס טאר קיינר ניט היסטן אונ דוא נאז שנייצון אונ מוטן שמונה עשרה · אין שמונה עשרה אונ ק״ש זאל ער זיך אביסול שאקלון דאס ער זאל לובון גאט מיט זיין גאנצון לייב · אז דר פסוק זאגט (כל עצמותי תאמרנה ה׳) דס איז טייטש אלו מיינע ביינער טואן זאגן דיין לוב גאט יתברך: דא וועל איך אייך שרייבון ווי פול מאל מען בדארף זיך בוקון אונ וויא מען בדארף זיך בוקון :

האטשו עס וועט נאך אמאל בשיירט ווערון אין הלכות תפלה איטלוכר איז מחוייב זיך צוא ביקון פונף מאל אין ש״ע · ניט מער ניט ווייניגר · אז ער הייבט אן (ברוך אתה זאל ער זיך בוקון אונ צום שם זאל ער זיך ווידר אוף רוכטון · דס אנדרי מאל אין סוף פון דר ברכה · צו (ברוך אתה) זאל ער זיך בוקון · צו (ה׳ מגן אברהם) זאל ער זיך אוף רוכטון דס דריטו מאל צו מודים מוז ער זיך בוקן צו (אתה ה׳ אלהינו) אונ צום שם זאל ער זיך ווידר אוף רוכטן דס פערדו מאל אוך אזו · צו (בא״י הטוב שמך ולך נאה להודות) · דס פונפטו מאל סוף ש״ע זאל ער זיך בוקון · אונ זאל גיין דרייא טריט הונטר זיך אזו גבוקט מיט דעם לונקן פוס פרור · דר נאך זאל ער זיך אים קערין צו דר לונקר זייט · אונ זאל זאגן (עושה שלום במרומיו) דר נאך אוף דר רעכטור זייט אונ זאל זאגן (הוא יעשה שלום עלינו) דער נאך זאל ער זיך בוקן פאר זיך אונ זאל זאגין (ועל כל ישראל ואמרו אמן) · דס אלס איז גירעכונט פר איין בוקן : ווייל ער מוז אזו הינטר זיך גיין איין גבוגן · אונ ער טאר זיך ניט אוף רוכטון ביז ער הט גזאגט אמן · דר נאך זאל ער זאגון (יהי רצון) ווי לאנג ער וויל · אונ זאל אזו בלייבון שטיין ביז דר חזן הייבט אן שמונה עשרה · אודר ביז קדושה · דר נאך זאל ער ווידר גיין אוף זיין אורט אונ זאל זיך ווידר בוקן · גלייך אז ער קומט ווידר פאר דעם מלך · אונ עס טאר קיינר זיך ניט ארום קוקון אין שמונה עשרה · ביז ער קומט ווידר אוף זיין אורט נאך (עושה שלום) מכל שכן דאס ער טאר זיך ניט ארום קוקון אז דער חזן זאגט שמונה עשרה · אונ אז ער גייט אום (עושה שלום) זאל ער בלייבון שטיין אוף זיין אורט איין ווייל · גלייך אז וויא איינר וואס ווארט אוף איין ענטפר · אונ אויב ניט איז גלייך אז וויא אהונט וואס האט זיך במייקוט אונ פרעסט ווידר דאס מייקובץ איז דאך דאס זייער מיאוס · אזו איז אוך דר מענטש וואס לופט געשווינד צריק אוף זיין אורט :

איטלוכר זאל געווארנט זיין צו זאגון אמן אוף איטלוכר ברכה · אונ זאל גוט צו הערון די ברכה וואס דער חזן לאזט אוס · דען אויב ניט איז זיין אמן וואס ער זאגט אוף דר ברכה איין (אמן יתומה) : אונ די קדושה זאל ער זאגיי מיט גרוס פארכט · אונ זאל אזו גדענקון איך זאג קדושה אזו ווי די מלאכים אין הומל · צו (מודים) זאל ער זיך בוקון · אבר ווען דר חזן זאגט (מודים) זאל ער זיך ניט שטארק בוקון · נאר ביז עס זאל ווערון איין שפאלט ביי דעם הארץ גרובל · אונ ווער עס בוקט זיך שטארק איז דס איין גאוה · אוך זאל ער זיך ניט צו שטארק בוקין ביז זיין פנים זאל אום קומן פר זיין ערוה · אונ ווייל ער איז אזו איין גבוגן זאל ער זאגין (מודים דרבנן) · אוטלכן זאל זיך דוכטון ער איז פון די צעהן וואס דארפון צו הערון דעם חזן · דען ווען ניט עס איז פר האנדן צעהן וואס הערון צו דעם חזן אונ זאגון אמן · איז עס איין ברכה לבטלה וחו׳ אבר די לייט וואס זוגן אונ זאגין נאך דעם חזן אז ער זאגט שמונה עשרה אודר ער לייאנט אין דר תורה · וואלט פר זייא בעסור גוועזן אין דער היים צו בלייבון דען מיר דארפון אלו זיין אין איין קשר · אונ דארפון טאן אונזרו תפלות בנאנדר · כדי זייא זאלון אן גנומן ווערון · אבר די וואס שיידון זיך אפ פונם קהל : אזו איז עס אגרוסו עבירה · איך וועל אייך דא שרייבון דער פון · אטייל דר פון שטייט שון אובן : דען דר וואס טוט זיין תפלה באזונדר ווערט זיא ניט דר הערט · בפרט אז ווען דס קהל דאוונין מאכט ער זיך איין באזונדר תפלה : דס איז גלייך אז וויא ער בויאט איין (במה) : דס מיינט מען דר וואס ברענגט ניט זיינו קרבנות קיין ירושלים : אונ האט זיך גיבויאט אבאזונדר מזבח : (במה) הייסט

איין הויבט עבירה · דען אונזרו תפלות זענון אויף דעם אורט פון דוא קרבנות: אונ דער גייט אין שול אריין אונ טוט זיין תפלה בזונדר: דרום זאל איטלוכר גזהר זיין דם ער זאל דאווינין מיטן קהל: אונ זאל צו הערון דעם חזן אונזר מליץ: אונ זאל זאגון אמן אויף איטלוכר ברכה · אונ זאל אזו שטיין אין פארכט גלייך וויא זיין מליץ וואלט גירעט פארון מלך · אונ ער האט איין משפט וום רורט אן אין זיין גוף אונ געלט אזו וואלט ער זיך בוודאי גישטאנון אין גרוס פארכט · אונ וואלט ניט צו גהערט דעם מליץ דם ער זאל זיך ניט טועה זיין · אודר ער זאל אום ניט פר געסון זיינו זכיות · אונ וועט זיך בוודאי גווים ניט אנידר זעצון · אויך וועט ער דאך בוודאי זיין פנים ניט אום קערון פונם מלך · אונ וועט זיך ניט אן לענון אין איין וואנט אודר אופון טוש · אויך וועט ער זיך ניט שאקלון אויף איין שטענדור · אונ וועט בוודאי קיין אנדר ווארט ניט ריידון וום גיהער ניט צו זיין משפט · אויך וועט ער מיט קיין אנדורן ניט ריידון פארון מלך · נוא ווען דם איז אזו פאר איין מלך בשר ודם · וום היינט לעבט ער אונ מארגון איז ער אין קבר · מכ״ש פר דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה וום ער לעבט איביג · אונ זיין כבוד הט קיין סוף ניט (ברוך הוא וברוך שמו) : אונ אויך זעהט ער אלו הערצור · אונ פריבט אלו מחשבות · קער מען דאך בוודאי שטייאן פאר אים אין ציטרנוש · בפרט ווען אונזר מליץ דער חזן דאווינט וויא זאל דר מענטש טון אזעלוכו בייזו מעשים · דאס ער זאל אום קערון זיין אחור צום ארון קודש צו דער היילוגר ספר תורה · אודר דם ער זאל זיך שאקלון אויף איין שטענדר · אודר ער זאל זיך אן לענון אין איין וואנט · אונ אלו דו בייזו מעשים · דרגם איר ליבה לייט נעמט אייך אין אייערו הערצור גלייך וויא איר שטייט פאר אמלך בשר ודם · אין זיין חדר · אונ ער זעהט אלו אייערו מעשים אונ רייד· אונ מיט אלו זאכון זאל זיך אייך דאכטון גלייך וויא איר שטייט פאר אמלך בשר ודם מכל שכן דס איר ווייסט דאך דם דו היילוגו שכינה איז אין אונזר שול · אין השי״ זעהט אונ ווייסט אלם וום איז אין דעם הארץ פונם מענטשון אונ אין זיינו מחשבות · נוא וויא זאל אויף אים קיין מורא ניט פאלון: לאמור זעהן דר מענטש איז דאך מחוייב צו גידענקון אין דעם נאמון פון הקב״ה אפילו אין זיין חדר · דם ער זאל ניט זאגון ווער זעהט מיך גייארט עס זאל זיך אים דאכטן דאס הקב״ה שטייט קעגון אום אונ זעהט אלו זיינו מעשים · אז דר פסוק זאגט (מלא כל הארץ כבודו · עס איז דו גאנצו וועלט פול פון זיין כבוד · אויך זאגט דר פסוק · (שויתי ה׳ לנגדי תמיד) · איך האב גיטאן גאט יתברך קעגון מיר תמיד · אויך זאגט דר פסוק (בכל דרכיך דעהו) אין אלו דיינו זאכון זאלסטו גידענקון אין הקב״ה אונ עס זאל זיך דיר תמיד דאכטון דו שטייסט קעגון הקב״ה מכל שכן אז ער איז מחוייב צו גידענקון אין גאט אונ גאטס הוז אין דער היילוגר שיל · וואס דארטון איז דו היילוגו שכינה אונ היילוגו תורה · קער ער דאך נאך מיין מורא האבין · אזו וויא דער מענטש וום שטייט פאר איין משפט פארון מלך האט ער דאך מער מורא וויא אין זיין הוז · דער זעלבוגר מנהג איז אין דער היילוגר שול :

בשעת מיזאגט קדושה זאל איטלוכר מענטש זיינו אוגון ארויף האלטון אז ער זאגט קדוש קדוש קדוש . אונ דר נאך צום שם זאל ער זייא אראפ האלטון : צוא דער (ברכה ירושלים) זאל ער אביסול איין בייגון זיין קאפ אונ זאל אים באלד אויף ריכטן · נאך דעם אז ער האט אום גיהערט אלו ברכות פונם חזן . מאג ער זאגון (אמן ואמן) אויף דער הונטרשטר ברכה (המברך את עמו בשלום) . דער נאך זאל ער צו דעקון זיין פנים מיט דער לונקר האנט אונ זאל זאגון (רחום וחנון) דם הייסט תחינות דם איז גירעט גיווארון פאר נאכט אז ער האט ניט קיין תפילין אויף זיין לונקר האנט אבר אין דר פרי זאל ער פאלון אויף זיין רעכטו האנט: אונ זאל אויך נייגון זיין קאפ צוא דער לונקר זייט : אונ ווען דער חזן הייבט אן (קדיש) זאל ער ווידר אויף שטיין אונ צו אשרי ובא לציון מאג ער זיצון אודר שטיין וויא ער וויל . אבר עס איז בעסור צו זיצן . דען דער אורח חיים שרייבט מען מיז אגרוסו כוונה האבין צו דער קדושה פון (ובא לציון) אונ זיצנדיג קען מען מער כוונה האבון . אז וויא דער דין איז בייא ק״ש . צו קדיש מוז ער ווידר אויף שטיין . קורץ פון דער

זאך

זאך אלם וואס מען טאר ניט זאגן; נאר במנין דארף מען עס זאגן שטייאונדיג . אונ דם וואס יין יחיד אליין מאג עס אוך זאגן מעג ער עס זאגן זיצונדיג ; נאר שמונה עשרה אונ לאנג (והוא ר׳ וּם האטשו מען מעג עס זאגן ביחידות דארף מען פארט שטייאן דער בייא . דען מען האט אזו מתקן גוועזן :

וער עס איז איין אונס דם ער קען ניט שטיין אודר ער פארט אוף איין וואגן מאג ער אפילו בייא שמונה עשרה אוך זוצן אבר ער זאל ניט זוצן אן גילעהנט . נייארט אז וויא דער דין איז בייא ק״ש : אונ ווען דער חזן לייאנט אום דער ספר תורה דארף מען אוך צו שטיין אונ ער טאר זיין פנים ניט אוועק קערן פון דער ספר תורה . אונ זאל צו הערן דעם חזן וואס לייאנט : אונ טאר אים ניט העלפן . צווישן דעם אוף רופן פון איינם צום אנדרן מאג מען זיצן : בשעת דער חזן זאגט קדיש דעקט מען דאך צו דוא ספר תורה : אזו מוז מען זיך אום קערן פון דער ספר תורה מיט דעם פנים קיין מזרח ווייל דו ספר תורה איז צו גידעקט : נאך קדיש זאל מען זיך ווידר אום קערן צו דער ספר תורה . ווען מען זאגט הלל דארף מען אוך שטיין . (ברוך הוא אלהינו שבראנו לכבודו) זאל ער זאגן מיט אפרייליך הארץ : גליך אז וויא איינר וואס גייט אום אוף אים זיין משפט צו פאר ברענגן אונ עס זאל קומן איין מלך אונ זאל אים מציל זיין אין נאך גובן גרוסו שררה . וואלט ער דאך גוועזן אין גרוס שמחה : אזו אוך זאל ער פריילוך זיין דם הש״י האט אונז אפ גישיידט פון דוא עובדי כוכבים ומזלות . אונ האט אונז גיגובן איין גוט גלייבין : דער מיט ווערן מיר בהוט פון דעם פייאר פונם גיהנם : אונ גיט אונז דוא גרוס שררה דעם גן עדן ; דרום זאל איטלוכר זעהן ניט צו פר זינדוגן דוא שררה מיט זיינו בייזו מעשים . אודר בייזו רייד ; וויא אובן שטייט :

צו מנחה צייט זאל איטלוכר גיווארנט זיין צו גיין גישווינד אין שול אריין . אונ זאל אוועק ווארפן זיינו הענדול . אוך זאל ער גיווארנט זיין ניט צו גיין אוף אסעודה צו מנחה צייט . אוך זאל ער ניט אן הייבון קיין שום מלאכה האטשו ער ווייסט ער וועט זוא קאנטשון פאר מנחה ; אונ ער זאל זעהן צוא דאווינון מנחה בקהל . אונ ער זאל זייער גיווארנט זיין ניט עובר מנחה צוא זיין ; דען דוא תפלה פון מנחה איז אן גינומן בייא הקב״ה מער פון אלו תפלות . דען עס איז בייא טאג אונ ער ווארפט אוועק אלו זיינו הענדלון אונ גייט לובן גאט . דם איז ביי גאט זייער לוב . פאר מנחה מוז מען אוך ריינוגן זיין גוף אונ נשמה . אונ מיט שטיין אונ זוצן איז דער דין וויא צו שחרית . מעריב צו (ברוך ה׳ לעולם אמן ואמן) אונ צו עלינו מוז ער אוף שטיין . צוא מארגונס פריא איז דר דין וויא אובן שטייט בשעת ער וויל ארוס גיין פון דער שול זאל ער זיך אביסול אנידר זעצן אונ זאל ניט גיין איילינדיג אונ זאל זיך פרייאון אין זיין הארץ דם הש״י האט אים מזכה גוועזן תפלה צו טאן פאר אים מער אז אלו עובדי כוכבים : דאס זיי טואן זייער תפלה צו איין אב גאט אבר איך טוא מיין תפלה צו דעם לעבדיגן גאט ית״ש . וום ער דער הערט דוא תפלות פון אלו מיילער וום רופן אים אן מיט גאנצן הערצן : אבר ער זאל זיך ניט גידענקן עס איז ראוי הש״י זאל אן נעמן מיין תפלה ווייל זוא איז מיט גרוס כוונה . דען ער גידענקט ניט אין זיינו עבירות אונ בייזו רייד . אונ דאס ער האט מטמא גיוועזן זיין גוטי כלי אונ דוא עבירות וואס ער האט גיטאן מיט זיינו בייזו מחשבות אונ הט נאך דרוף קיין תשובה ניט גיטאן אונ וויל האבן דם זיין תפלה זאל דער הערט ווערן : אונ דר וום גידענקט זיך יוא אזו דער טוט גרוסו זונד אונ מאכט דאס זיינו זונד ווערן גידאכט . אונ ער ווערט גימשפט חוץ צום גיהנם . נאר ער זאל זיך אזוא גידענקן מיין לובר גאט דוא טוסט דאך גינאד אונ בארים הארציקייט מיט מיר זונדוגר מענטש . איך האב פול זונד גיטאן מיט אלו מיינו גלודר . אונ האב דור דער ווידר גטאן אונ דאך שטעל איך מיך פאר דיר אונ טוא תפלה גליך וויא איך וואלט ניט גיזונדוגט . נאר איך האף צוא דיין דר בארומקייט אונ הערליכקייט אונ דיין געטליך גינאד דם דו וועסט פאר דור נעמן מיין תשובה אונ וועסט מיר מוחל זיין אלו מיינו זונד . כדי מיין תפלה זאל דער הערט ווערן דאס זאל זיך

אוטלוכר מענטש גידענקון פארון דאוינין אונ נאך דעם דאוינין :

אוך זאל זיך דער מענטש בטראכטן ווען איך וואלט גירעט פאר איין מלך בשר ודם אונ מיין הארץ זאל ניט זיין דר בייא אודר איך זאל מחשבה האבון אוף עפים אנדרש · וואלט עס אים בוודאי פאר דראסון · אזו אוך וויא קען איינר תפלה טאן פר הקב"ה אונ דם הארץ זאל ניט וויסן וואס ער רעט · אוף דעם האט ישעיה הנביא גישטראפט דוא ישראל אונ גיזאגט גאט יתברך האט גיזאגט דאס פאלק ישראל גינענען תפלה צו טאן מיט זייער מול אונ לובן מיט זייערו לעפצון אונ דם הארץ איז וויט דער פון · זייא טואן נאר זייער גוואונקייט דאס מול רעט אונ דאס הארץ ווייסט ניט דער פון נון ליבי לייט וויא זאל זיין תפלה דער הערט ווערון אז זיין מחשבה איז אוף עפים אנדרש · ווען הקב"ה ווערט אים ענטפרין אלס וואס דוא בגערסט וועל איך דיר געבין וואס וועט ער קענין ענטפערון דער ער ווייסט דאך זעלבסט ניט וואס זיין בגער איז · דרום זאל איטלוכר מענטש זיין תפלה וואול פר שטיין אונ זאל וויסן וואס ער רעט אונ בגערט פון הקב"ה · אונ ווער עס פאר שטייט ניט קיין לשון קודש : זאל ער זיין תפלה טאן מיט וואס פאר איין לשון ער פאר שטייט · אונ דר וואס דאווינט בכוונה אפילו אביסל איז עס פיל בעסור פון דעם וואס איז מאריך אין דאוונין אן כונה :

אצונד וועל איך אייך שרייבון פון דוא לייטון וואס זאגון פול תחנות אודר מעמדות אודר יוצרות אודר מערבית אודר מחזיר אודר סליחות אונ פאר שטייאן עס ניט · איז פול בעסיר אז זייא זאלין גאר ניט זאגון : האמטשו זיין כוונה איז דאך דער מיט גאט צו דינן · אבר ער ווייסט דאך ניט וויא אודר וואס ער דונט · עס איז פול דער פון צו שרייבון · דאס איז דאך ידוע אז דיא תפלה וואס מיר זענון מחוייב צו דאוינין אלו טאג איז בעסור פון אלו תפלות פון דר וועלט · דם מיינט מען קריאת שמע אונ שמונה עשרה · דם האבון מתקן גוועןדוא אנשי כנסת הגדולה אונ דוא סנהדרין · אונ צווישן זייא איז גוועןהונדרט מיט צוואנצוג נביאים · אונ (חגי זכריה ומלאכי) אונ אנדרי פרומי לייט וואס האבון גיקענט (כל התורה כולה) · זייא האבן אונזרו תפלות מתקן גוועןמיט גרוס כוונה · אונ גרוסו סודות וואס איז ניט צו דער גרינטווין דאס ווייסט איטלוכר וועדלוג זיין שכל אונ וום ער האט בקבלה · אונ אצונד איז נאר ווינציג לייט פאר האנדון וואס זאלון וויסון דוא חכמה דער פון · פון דעסט וועגון זענון זייא דאך יוצא דער מיט · דען וואלטון דו אנשי כנסת הגדולה גיוואלט האבין מען זאל עס וויסון · אזו וואלטון זייא עס ניט גישריבן בסוד אונ פאר דעקט · דרום אפילו דער גימיינר מאן וום ווייסט ניט דוא סודות איז ער דאך יוצא · אבר דוא טייטש פון דוא ווערטור מוז איטלוכר וואול פר שטיין אונ דרוף כוונה האבון אוך שטייט (טוב מעט בכוונה מהרבה שלא בכוונה) עס איז בעסור ווינצוג תפלה מיט כוונה איידר פול אן כוונה · נוא אז ער ווייסט ניט דוא טייטש פון דוא ווערטור וויא אזו קען ער מכוין זיין · אונ דאס איז דאך אוך ידוע אז אונזרי תפלות זענון גימאכט גווארון אוף דעם אורט פון דוא קרבנות · נוא ווען איינר זאל ברענגון איין קרבן אונ זאל ניט מכוין זיין אוף וואס ער איז מכפר אונ צו וואס ער ניצט · אזו איז ער דאך חייב מיתה · דען עס הייסט חולין בעזרה · אוך איז דער דין גוועןבייא דעם קרבן איין עושר האט גיבראכט איין אוקס · דער מיטלער מענטש האט גיבראכט איין שאף · איין ארומאן האט גיבראכט איין טויב · אונ דר וואס איז גאנץ ארום האט גיבראכט אביסול זעמול מעל צו איין קרבן · שטייט דרוף אין דר תורה (ריח ניחוח לה') דוא מנחה דער קרבן פונם ארומאן איז אן גינומן בייא הקב"ה גלייך אז וויא דער קרבן פונם עושר : אדרבה עס איז נאך מער אן גינומן · דען עס שטייט דער בייא (ונפש כי תקריב) מיט דעם ביסול מעל וום ער ברענגט איז בייא הקב"ה אן גינומן גלייך וויא ער וואלט מקריב גוועןזיין נפש אוב זיין הארץ איז נאר גוט דער צו :

דיא גמרא זאגט (אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין לבו לשמים) עס איז גלייך ביי הקב"ה דר וום ברענגט פול קרבנות אונ דר וום ברענגט ווינציג קרבנות · נאר ער דארף מכוין זיין זיין הארץ צו הקב"ה נון ווען יו"ז אונזערו תפלות זענון אוף דעם אורט פונים קרבן · דרום איז פול

בעסיר

בעסור דר ווס דאוינט אבוסול מוט כוונה אונ ווייסט דו טייטש פון דו ווערטור פון דעם ווס דאווינט
פול אן כוונה אונ פר שטייט ניט דוא טייטש פון דו ווערטור · דרום דר וואס וויל יוא פול תפלות
זאגן זאל ער זאגן מיט דעם לשון וואס ער פר שטייט · דען ווען איינר זאל אפילו זאגן אגאנצן
טאג דורך אנאנדר אוב ער ווייסט ניט ווס זיין בגער איז צוא ווס נוצט זיין זאגן אדרבה ער איז נאך
מחרף ומגדף מיט עטלוכי ווערטור ווס ער זאגט ניט רעכט · דם איז דאך אגרוסי עבירה · דען דוא
תפלות זענן נאר גמאכט גווארן פר דו לייט ווס פר שטייאן זיי · דרום זאל זוך איטלוכר הוטן
ניט צו זאגן דו תפלות ווס ער פר שטייט זיי ניט · אונ איטלוכר איז מחויב צו לערנן דו טייטש
פון דעם דאווינן פון אלי טאג אונ אוב ניט זאל ער עס זאגן מיט דעם לשון ווס ער פר שטייט :

פאר ציטן פלעגט ניט שכיח זיין קיין מחזורים אודר סלוחות אונ שול · נאר איין מחזור פון
דעם חזנים וועגן · אזו פלעגט קיינור ניט זאגן נאר דער חזן אליין · דען ער האט גימוזט
וואל פאר שטיין דוא טייטש דער פון · דען מען פלעגט נעמן חזנים פון (ראשי ישיבות) · אונ
מען הט ניט גיקוקט אוף זיין קול · אז ווי מיר טואין בעו״ה דאס ווען ער האט נאר אשיין קול איז
שוין גינונג · אבר פר צייטן פלעגט מען נעמן חזנים צדיקים אונ חסידים · אז ווי דר דין איז · אונ
אויך אנדערי לייט ווס האבן פאר שטאנן דו טייטש פון דוא ווערטור האבן נאך גזאגט מיטן חזן ·
אבר ווייטור האבן קיינור ניט גזאגט נאר דוא תפלה פון אלי טאג · אוך דו יוצרות אונ דו מערבית
פלעגט נאר דער חזן אליין זאגן אונ ווייטור קיינור ניט · אבר אצונד האבן איטלוכיר איין מחזור
אונ איין סליחה · דם מאכט ווייל דו דרוק איז אוף גיקומן · אונ איטלוכר שרייט נאך העכור פון
חזן גלייך ווי ער פר שטייט עס וואל · אוף זיי זאגט דר פסוק (נתנו עלי קולם על כן שנאתי) איר הט
אגרוס גשריי גשרוגן אין אייער בהמ״ק דם האב איך פיינט זאגט גאט · אויך זאגט דר פסוק (למה
לי רוב זבחיכם כו׳) (מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי כו׳ לא תוסיפו הביא מנחת שוא קטורת
תועבה) דם איז טייטש צו ווס ניצן מיר אייערו קרבנות ווער בגערט דם פון אייך איר זאלט טרעטן
אין מיין הויף זאגט גאט איר זאלט ניט מערן ברענגן פאלשו מנחות · אונ אום ווערדיגי קטורת ·
אוך זאגט ווייטור דר פסוק · (גם כי תרבו תפלה אינני שומע ידיכם דמים מלאו) · אפילו איר ווערט
מערן תפלה וועל איך ניט הערין ווייל אייערי הענט זענן פול מיט בלוט · אודר (דמים) אייערו
הענט זענן פול.מוט געלט דם בשעת איר דאווינט איז אייער מחשבה אויפן געלט · נוא אזו וואל
אז איינור ברענגט איין קרבן אודר קטורת אונ זיין כוונה איז אוף עפים אנדורש איז דאך עס אים
ווערדוג · אזו אוך ביי תפלה · דרום זאגט דר נאך דר פסוק (רחצו הזכו הסירו רוע מעלליכם מנגד
עיני חדלו הרע למדו היטב · אם יהיה חטאיכם כשנים כשלג ילבינו אם יאדימו כתולע כצמר יהיו)
דם איז טייטש וואשט אונ לייטורט אייך אונ טוט אפ אייערו בייזו ווערקפון קגונמיינו אויגן פר מייד
דם בייז אזו ווען אייער זונד זענן רויט ווי ארויטר פאדים וועלין זיי ווייס ווערן אזו ווי שניי אונ אויב
זיי זענן אזו רוט ווי אוועריכל זייד וועלין זייא זיין אז וויא ווייסי וואהל דרום לערנט אייך צו פאר
שטיין אייערו תפלות אזו וועלין זיי אן גינומן ווערין אוב איר וועט נאר טון ווי דר נביא זאגט · פון
דעם קען מען אפ לערנן אז עס איז ניט גוט דר ווס דאווינט אונ ווייסט ניט דו טייטש דר פון אודור
זיין כוונה איז אוף עפים אנדורש · דם קומט אלץ פון וועגן גרוס גאוה · דרום נעמט ער זוך אגראבן
מחזור אונ סליחה אונ אגרוסן סידור אונ שרייט מוטן חזן אודר נאך העכור גלייך ווי ער וואלט
גוויסט דר ווגן · דם איז גלייך ווי אפויגל שרייט אונ ווייסט ניט ווס ער שרייט · אודר אז ווי איין
הונט ווס בולט אונ ווייסט ניט ווס ער בולט · דם קומט אלץ פון גאוה · דם אגאנץ יאר נעמט ער
ניט קיין סליחה אונ קיין מחזור אין דרונן צו לערנן · אונ אז עס קומט יו״ט אודר אגוטן שבת
דא שרייט ער דרונן גלייך וויא ער האט עס אגאנץ יאר גלערנט :

נון איר לובי לייט ווי זאל עס הקב״ה וואל געפעלן דם איז איינס פון דו זאכן וואס דר גלות דער
לענגורט זיך בעו״ה · אונ אונזערו גרויסו לייט שטוסן זוך נאר דרויף ניט דם זיי זאלן ווייסן
דם זעלביגן מענטשן צו שטראפן דרום זאל זוך איטלכיר אליין שטראפן אונ זאל נוט זאגן אנעלכ

תְּפִלּוֹת וָוס עֶר פַר שְׁטֵייט נִיט אונ דָאס דַאוִוינֶן פוּן אַלֵי טָאג זָאל עֶר לֶעֶרְנֶען דוּא טַייטְשׁ דֶר פוּן • אוּנ אוֹיבּ נִיט זָאל עֶר מִתְפַּלֵל זַיין מִיט דֶעם לָשׁוֹן וָוס עֶר פַאר שְׁטֵייט אוֹיךְ שְׁטֵייט גִישְׁרִיבֶּן (תְּפִלָּה בְּלֹא כַוָּונָה כְּגוּף בְּלֹא נְשָׁמָה) וָוען אַיין גוּף אִיז אָן אַנְשָׁמָה וָואלְט דָאךְ בֶּעסֶר גְוֶוען פַאר אִים עֶר זָאל גִיט גִיבָּארוֹן וֶוערֶן • אַזוֹ אוֹיךְ דֶער וָואס דַאוִוינְט אָן כַּוָּונָה אִיז בֶּעסֶר עֶר זָאל גָאר נִיט דַאוִוינֶען • וְעָהֶט אִיר לוּבֵּי לַייט וִוי דוּ וֶועלְט זָענִין גָאר בְּלוֹנְד אוּנ דֶר זַאךְ אוּנ אַז מֶען פְרֶעגְט אַיינֶם ווייסְטוּ וָוס דוּ הָאסְט גִידַאוִוינְט שְׁפֶּעט עֶר דְרוֹיס אוּנ זָאגְט צוּם מֶענְטְשׁוֹן וָואס פְרֶעגְט דוּא ווייסְט דֶען אַלְץ אוּנ לַאכְט פוּן דֶעם גְלַייךְ וִוי עֶר דַארְף נִיט וִויסוֹן • דָס זֶענוֹן דוּ רֶעכְטוּ נַארוֹן וָוס מֶען טָאר זַייא נִיט שְׁטְרָאפוֹן • אַז וִוי עֶס וֶועט בֶּעסֶר בַּשַׁיידְט וֶוערוֹן • אוּנ דָאס אִיז דֶר עִיקָר אֲפִילוּ דֶר מֶענְטְשׁ ווייסְט וואל אוּנ הָט כַּוָּונָה דְרוֹף אוּנ טוּט תְּשׁוּבָה פַארִין דַאוִוינֶען אוּנ אַלְץ וָואס אויבּוֹן שְׁטֵייט • דָאךְ זָאל עֶר זוּךְ טְרַאכְטוֹן אוּנ פַארְכְטוֹן טָאמוּר הָאבּ אִיךְ נָאךְ נִיט יוֹצֵא גְוֶוען וִוי אִיךְ בִּין שׁוּלְדִיג • אוֹיךְ טָאמוּר הָאבּ אִיךְ פַר גֶעסוֹן מְתַוַּדֶה זַיין אוֹף עֶטְלוּכֵי זוּנְד • אוֹדֶר טָאמִיר הָאבּ אִיךְ אַזוֹ פִיל גָאט דֶר צֶערוּנְט דָאס עֶר וִויל מִיר נִיט מוֹחֵל זַיין • אוּנ עֶר זָאל שְׁטֵיין מִיט גְרוֹס פָארְכְט אוּנ מִיט אַיין צוּ בְּרָאכוֹן הַאַרְץ אוּנ מִיט עֲנִיוּת מִיט אַנְגֶסְט אוּנ פָארְכְט אוּנ צוּטְרֶנִישׁ פַר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה אוּנ זָאל אַזוֹ גְדֶענְקוֹן אוּנ זַיין הַארְצוֹן הקב״ה אִיז דֶר בַּארוּמוּג אוּבֶּר זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל אוּנ גְלוּבְּט צוּ זַייעֶרוּ תְּפִלּוֹת מֶער אַז פוּן אַלֵי פֶעלְקֶער פוּן דֶר וֶועלְט דְרוּם מַיין לוּבֶּר הֶער גָאט מַיין גָאט פַר נֶעם מַיין גִבֶּעט • אוּנ דֶר הֶער מַיין תְּפִלָּה פוּן וֶועגֶן דֶעם זְכוּת פוּן מַיינוּ עֶלְטוֹרֶן אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב אָבֶּר נִיט פוּן מַיין זְכוּת וֶועגִין דֶען אִיךְ בִּין אַזוּנְדוּגֶר • אוּנ אִיךְ בִּין נִיט וֶוערְט דָאס אִיךְ זָאל שְׁטֵיין פַר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה • נָאר פוּן וֶועגִין זַיין גְרוֹיס דֶר בַּארוּמְקַייט אִיבֶּר זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל • אָבֶּר עֶר זָאל זִיךְ נִיט גְדֶענְקוֹן וָוען אִיךְ הָאבּ שׁוֹן תְּשׁוּבָה גְטָאן אוּנ חֲרָטָה גְהַאט אוֹף מַיינוּ עֲבֵירוֹת • אַזוֹ אִיז רָאוּי מַיין תְּפִלָּה זָאל דֶר הֶערְט וֶוערוֹן • דֶען דֶר וָוס גְדֶענְקְט אַזוֹ מַאכְט עֶר דָאס מֶען גְדֶענְקְט זַיינֶע עֲבֵירוֹת אוּנ מֶיזָאגְט דֶער הֶדְיוֹט וִויל הָאבֶּן דָאס זַיין תְּפִלָּה זָאל זַיין אָן גְנוּמוֹן פוּן זַיין תְּשׁוּבָה וֶועגִין: אוּנ עֶר הָט דָאךְ גְטָאן דוּ אוּנ דוּ עֲבֵירָה • אוּנ בֶּאֱמֶת הָאט עֶר דָאךְ נִיט חֲרָטָה גְהַאט דְרוֹיף • אוּנ עֶר וֶוערְט פַר שְׁטוֹיסוֹן אוּנ זַיין תְּפִלָּה וֶוערְט פַר שֶׁעהֶמְט:

דָאס זָאל זוּךְ אִיטְלוּכוּר מֶענְטְשׁ בַּטְרַאכְטוֹן וָוען אִיךְ זָאל אֲפִילוּ זִיצוֹן טָאג אוּנ נַאכְט אוּנ זָאל דֶער צֵיילוֹן דוּ גִינָאד וָוס הַשֵׁי״ת הָט גְטָאן מִיט מִיר זוּנְדוּגֶער מֶענְטְשׁ אוּנ בִּפְרַט מוּט מַיינֵי עֶלְטוֹרוֹן • אוּנ טוּט נָאךְ אַצוּנְד אוֹךְ גְנָאד • וָואלְט אִיךְ דָאךְ נִיט גְקֶענְט אוּם דֶר צֵיילוֹן אֲפִילוּ קַיין טוֹיזוּנְט חֵלֶק פוּן זַיין לוֹבּ אוּנ אַכְפּוּרְקַייט אוּנ פוּן זַיין גְרוֹסוּ נִיסִּים וָוס עֶר הָאט גְטָאן מִיט זַיין פָאלְק יִשְׂרָאֵל • אוּנ טוּט נָאךְ הַיינְט אַלֵי רֶגַע • דְרוּם זָאל זוּךְ קַיין שׁוּם מֶענְטְשׁ נִיט גְרוֹס הַאלְטוֹן מִיט זַיין תּוֹרָה לֶערְנוֹן אוֹדֶר מוּט זַיין צְדָקָה אוֹדֶר מוּט זַיינוּ גוּטוּ מַעֲשִׂים • דֶען דֶר מֶענְטְשׁ אִיז נָאר דְרוֹף בַּשַׁאפוֹן גְוָוארוֹן מכ״ש דָאס אַמֶענְטְשׁ טָאר זוּךְ נוּט בַּארוּמוֹן מוּט זַיינוּ גוּטוּ מַעֲשִׂים • אַז וִויא עֶס שְׁטֵייט אִין פִּרְקֵי אָבוֹת (אִם לָמַדְתָּ תּוֹרָה הַרְבֵּה אַל תַּחֲזִיק טוֹבָה לְעַצְמְךָ כִּי לְכַךְ נוֹצַרְתָּ) • דוּא זָאלְסְט זוּךְ נִיט אוּבֶּר נֶעמוֹן מוּט דַיין תּוֹרָה לֶערְנוֹן דֶען דוּ בּוּסְט דְרוֹף בַּשַׁאפוֹן גְוָוארוֹן • נוּן אִיךְ זָאל וֶועלוֹן אַרוֹס שְׁרַייבּוֹן אַלֵי מִצְוֹת פוּן דֶר תּוֹרָה אִיז אוּם מִיגְלוּךְ צוּא דֶר שְׁרַייבּוֹן דֶען עֶס זֶענוֹן זֶעקְס הוּנְדֶרְט מוּט דְרַייצֶען מִצְוֹת • אוּנ אִיטְלוּכוּר מֶענְטְשׁ זָאל אַרוֹס קִיקוֹן אַז עֶס זָאל אִים צוּא קוּמוֹן אַמִצְוָה • גְלַייךְ וִוי עֶר קוּקְט אַרוֹיס עֲסִים אוֹף אַזַאךְ • אוּנ וֶוער עֶס בַּטְרַאכְט זוּךְ נִיט דְס עֶר אִיז אוֹף זוּךְ מְקַבֵּל אַלֵי מִצְוֹת דֶר טוּט נִיט רֶעכְט • אוֹךְ דֶר מֶענְטְשׁ וָואס אַכְט נִיט אִין אַטֵייל מִצְוֹת אוּנ טוּט זַייא נוּט אוֹדֶר אִין אַטֵייל עֲבֵירוֹת אוּנ טוּט זַיי יוּא • אֲפִילוּ עֶס אִיז דוּא גְרוּנְגְסְטוּ זַאךְ פוּן דֶר תּוֹרָה אִיז עֶר אִין כְּלַל פוּן (אָרוּר אֲשֶׁר לֹא יָקוּם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת) • דָאס אִיז דֶר גְרוֹסוּר חֵרֶם פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע״ה גָאט זָאל אוּנְז הוּטוֹן • סַייא עֶר זָאגְט מֹשֶׁה רַבֵּינוּ הָאט נִיט אַזוֹ גְמֵיינְט אוֹדֶער עֶר הָט נִיט אַזוֹיא גִידַאכְט • אוֹדֶר עֶר זָאגְט אִיךְ דַארְף דֶר פַר קַיין עוֹנֶשׁ נִיט לַיידוֹן • אוֹדֶר קַיינוּר וֶועט פַאר מִיר נִיט לַיידִין • נִמְצָא הַאלְט עֶר זִיךְ עֶס פַר קַיין עֲבֵירָה נִיט אוֹדֶר פוּן קַיין מִצְוָה נִיט • אַזוֹ אִיז עֶר אַלְץ אִין כְּלַל פוּן דֶעם (אָרוּר) • אָבֶּר דֶר מֶענְטְשׁ וָוס טוּט אַיין עֲבֵירָה בְּשׁוֹגֵג • אוֹדֶר אֲפִילוּ בְּמֵזִיד מִיט דֶעם

אַן רַייצוּן פוּנִים יֵצֶר הָרָע · דֶר אִיז נִיט אִין כְּלַל פוּן דֶעם חֵרֶם · דוּא מִצְוֹת פוּן דֶר תּוֹרָה וֶוענִין זֶעקְס הוּנְדֶרְט מִיט דְרַייצִן · דְרוּנִין אִיז דְרַיי הוּנְדֶרְט אוּנ פוּנְף אִין זֶעכְצִיג לַאוִין וָואס מִיטָאר נִיט טָאן קוּגִין דִי טֶעג פוּנֶם יָאר · אוּנ אוּמְלוּכוּר טָאג זָאגְט צוּם מֶענְטְשׁוּן אִיךְ בֶּעט דִיךְ טוּא אוּנ מִיר קַיין עֲבֵירָה נִיט · אוּנ וַוייטוּר זֶענִין דְרוּנִין צְוַויי הוּנְדֶרְט מִיט אַכְט אוּנ פֶערְצִיג מִצְוֹת עֲשֵׂה וָוס מֶען אִיז מְחוּיָב צוּ טָאן קֵייגִין דִי אֵבָרִים פוּנֶם מֶענְטְשִׁין · אַזוֹ זָאגְט אִיטְלוּכוּר אֵבֶר צוּם מֶענְטְשׁוּן אִיךְ בֶּעט דִיךְ טוּא מִיט מִיר אַמִצְוָה · אַזוֹ אִיז סַךְ הַכֹּל זֶעקְס הוּנְדֶרְט מִיט דְרַייצֶעהְן :

אַטַייל מִצְוֹת זֶענִין נָאר נוֹהֵג אִין אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל דְהַיְינוּ תְּרוּמָה אוּנ מַעֲשֵׂר אוּנ דִי מִצְוֹת וָוס זֶענִין נוֹהֵג אִין בהמ״ק · דְהַיְינוּ (קָרְבָּנוֹת) אוּנ (בִּגְדֵי כְּהוּנָה) · אַטַייל קוּמֶן נִיט צוּא אִיטְלָכִין מֶענְטְשִׁין דְהַיְינוּ חֲלִיצָה אוֹדֶער גִיטִין · אַטַייל מִצְוֹת זֶענִין גָאר נִיט נוֹהֵג אוּנ דוּא דוֹרוֹת דְהַיְינוּ (שְׁמִיטָה) אוּנ (יוֹבֵל) אוּנ (עֶבֶד עִבְרִי) · נָאךְ זֶענִין פַר הַאנְדִין עֶטְלוּכוּ מִצְוֹת וָוס זֶענִין נִיט נוֹהֵג בַּיי אוּטְלוּכִין מַאנְזְבִּיל אוּנ אִשָּׁה · עֶס אִיז פִיל דָר פוּן צוּ שְׁרַייבּוּן · נָאר אִיךְ וֶועל שְׁרַייבִּין דִי מִצְוֹת וָוס זֶענִין אַצוּנְד נוֹהֵג אוּנ אוּנְזוּרוּ הַייזוּר אוּנ קְהִילוֹת אוּנ אוּנְזוּרוּ דוֹרוֹת · אוּנ וֶועל פַאר מִיר נֶעמִין דֶעם סֵפֶר הַמוּסָר · אוּנ וֶועל דוּ זַאכִין בְּרֶענְגוּן אוּנ צְוָואנְצִיג פְּרָקִים · אַטַייל וֶועל אִיךְ בְּרֶענְגוּן פוּן סְפָרִים · אוּנ דֶם וָוס נִיצוּג אִיז וֶועל אִיךְ צוּם עֶרְשְׁטוּן שְׁרַייבּוּן דֶען דֶר סֵדֶר אִיז פוּן דֶר וֶועלְט דֶם זַיי לֵייאוּנִגן נָאר פָארוּנְט אוּנ אַסֵפֶר אוּנ הוּנְטוּן לָאזוּן זַייא בְּלַייבּוּן דְרוּם וֶועל אִיךְ אָן הַייבּוּן שְׁרַייבּוּן הִלְכוֹת תְּפִלָּה אוּנ הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה אוּנ הִלְכוֹת צְדָקָה · וִויא עֶס שְׁטֵייט (תְּשׁוּבָה תְּפִלָּה וּצְדָקָה מַעֲבִירִין אֶת רוֹעַ הַגְּזֵירָה) · דֶר נָאךְ וֶועל אִיךְ שְׁרַייבִּין אַטַייל פוּן הִלְכוֹת שַׁבָּת אוּנ פוּן הִלְכוֹת יוֹם טוֹב אוּנ פוּן הִלְכוֹת חוֹל הַמּוֹעֵד · דֶר נָאךְ הִלְכוֹת דֶרֶךְ אֶרֶץ · חָאטְשׁוּ דֶם שְׁטֵייט צוּם הוּנְטֶרְשְׁטוּן אִין סֵפֶר הַמוּסָר · דֶען אוּנ זַיינוּ צַייטוּן אִיז מֶער דֶרֶךְ אֶרֶץ גִיוֶוען ווִי אִין אוּנְזֶרִי צַייטוּן דְרוּם אִיז גוּט עֶס זָאל שְׁטֵיין פוּן פָארוּנְט · דֶען דֶם אִיז נוֹהֵג בַּיי אִיטְלוּכוּן מֶענְטְשׁוּן וָוס ווִיל אָן נֶעמִין שְׁטְרָאף · אַז ווייַא אַצוּנְד אִיז דֶר מִנְהָג · אוּנ דְרוּם וֶועל אִיךְ נִיט מַאֲרִיךְ זַיין דְרוּנִין · דֶען דֶר וָואס קֶערְט זִיךְ נִיט צוּ שְׁטְרָאף וֶועט אִים קַיין פִיל שְׁטְרָאף אוֹיךְ נִיט הֶעלְפוּן · אוּנ דֶר וָוס קֶערְט זִיךְ יוֹא דֶעם אִיז גִינִג וִוינְצִיג שְׁטְרָאף · אוּנ אִים אִיז לַייכְט צוּא שְׁטְרָאפוּן · אוּנ אִין אִים אִיז בְּלוֹיז סִימָן בְּרָכָה · אוּנ עֶר אִיז אַיין בֶּן עוֹלָם הַבָּא :

הִלְכוֹת תְּפִלּוֹת פֶּרֶק שֵׁנִי

אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא וְאוֹתוֹ תַעֲבוֹד וּבוֹ תִדְבָּק וּבִשְׁמוֹ תִּשָּׁבֵעַ) פַר גָאט זָאלְסְטוּ זִיךְ פָארְכְטוּן אוּנ זָאלְסְט אִים דִינֶן · אוּנ אִין אִים זָאלְסְטוּ זִיךְ בַּהֶעפְטוּן וֶוען דוּ הָאסְט אוּנ דִיר דוּא אַלִי מִדוֹת אַזוֹ מֶעגְסְטוּ שְׁוֶוערִין בַּיי זַיין נָאמִין · דִי גְמָרָא דַרְשׁוּת אַזוֹ (אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ תִּירָא) אִיז דָאךְ דָאס וָוארְט (אֶת) אִיבֶּרִיג דֶם קוּמְט מַרְבֶּה צוּ זַיין דוּ בִּוּסְט זוּךְ אוֹיךְ מְחוּיָב צוּ פָארְכְטוּן פַר אַיין תַּלְמִיד חָכָם · (וְאוֹתוֹ תַעֲבוֹד) דֶם מֵיינְט מֶען צוּ אִים זָאלְסְטוּ דַיין תְּפִלָּה טָאן (וּבוֹ תִדְבָּק) אִין אִים זָאלְסְטוּ זִיךְ בַּהֶעפְטִין · דִי גְמָרָא פְרֶעגְט ווִי אִיז דֶם מִיגְלִיךְ זִיךְ צוּ בַּהֶעפְטִין אִין גָאט · עֶר אִיז דָאךְ בְּלוֹיז פֵייאֶר וָוס פַר בְּרֶענְט אַנְדֶר פֵייאֶר נָאר דָאס מֵיינְט מֶען דוּ זָאלְסְט זוּךְ בַּהֶעפְטִין צוּ תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אוּנ זָאלְסְט זִיךְ אָפּ לֶערְנִין זֵייעֶרִי גוּטִי וֶועגִין אַזוֹ אִיז גְלַייךְ ווִי דוּ וָואלְסְט זִיךְ בַּהֶעפְט אִין הקב״ה דֶם וֶוענִין דִי גוּטִי וֶועגִין דוּ זָאלְסְט זוּךְ פִירִין אִין זַיי · דֶם דוּא זָאלְסְט זַיין אַיין רַחֲמָן אוּנ אַגוֹמֵל חֶסֶד אוּנ צוּ שְׁפַייזִין דִי גַאנְצִי וֶועלְט אוּם זוּסְט · אוּנ זָאלְסְט בַּגֶערִין תְּשׁוּבָה אוּנ זָאלְסְט מוֹחֵל זַיין דֶעם וָוס הָט דִיר דָר וִוידֶר גִיטָאן · אוּנ זָאלְסְט מַאכִין דִי לַייט תְּשׁוּבָה טָאן · אוּנ זָאלְסְט בַּגוּטֶעגִין דֶעם גוּטֶען מֶענְטְשִׁין סַייא דֶעם שְׁלֶעכְטִין מֶענְטְשִׁין · אוּנ דִי אִיבֶּערוּגִי גוּטִי וֶועגִין מִיט אַלִים זָאלְסְטוּ זִיךְ אָפּ לֶערְנִין פוּן הקב״ה אוּנ אַזוֹ ווִי עֶר בַּגֶערְט מִיזָאל פַר אִים תְּפִלָּה טָאן מִיטִין גַאנְצִין הַארְצִין אוּנ בַּגֶערְט דִי תְּפִלָּה פוּן דִי צַדִיקִים · אַזוֹ אוֹיךְ זָאלְסְטוּ פַר אִים תְּפִלָּה טָאן מִיט דַיין גַאנְצִין הַארְצִין אוּנ לַייבּ : אוּנ זָאלְסְט זַיין אַצַדִיק · כְּדֵי עֶר זָאל גְלוּסְטִין צוּ דַיין תְּפִלָּה · וִויא דֶר מֶענְטְשׁ דַארְף זִיךְ נוֹהֵג זַיין פַארִין דַאוְוינֶן שְׁטֵייט שׁוֹן אוֹבֶן אִין הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת · דֶר כְּלַל אִיז מִיט אַלִים זָאל זִיךְ אִים דוּכְטִין

גְלַייךְ ווִי עֶר גֵייט אוֹדֶר עֶר שְׁטֵייט פַר אַמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם · אוּנ אֵיידֶר עֶר גֵייט אִין שׁוּל אַרַיין זָאל עֶר זִיךְ צוּ רִיכְטְן מִיט אַלִי זַאכְן גְלַייךְ ווִיא עֶר וָואלְט גִיגַאנְגְן פַר אַמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם · דָס זַיינִי קְלַיידֶר זָאלִין זַיין רַיין נִיט אַיין גִירוּכְט · נִיט בַּפֶּעדְרִיג · אוֹךְ זַיין בָּארְד אוּנ דִי הָאר פוּן זַיין קָאפּ זָאלִין נִיט זַיין מִיט פֶּעדוּרְן הָאטְשׁוּ דִי זַאךְ אִיז נִיט גְלַייךְ · דֶען אַמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם הַיינְט לֶעבְּט עֶר מָארְגְן אִיז עֶר אִין קֶבֶר · אָבֶּר הקב״ה לֶעבְּט דָאךְ אֵייבִּיג · נוּא דַארְף מֶען זוּךְ אִים פוּל טוֹיזוּנְט מָאל מֵיין כָּבוֹד אָן טוּאִין · דָאךְ הָאבּן דִי חֲכָמִים קֵיין חִילּוּק נִיט גִימַאכְט · אוּנ זָאגִין הַלְוַאי וָואלְט דֶר גִימַיינֶר מַאן הָאטְשׁוּ אַזוֹ זִיךְ גְהַאלְטְן · אָבֶּר בַּעו״ה אִיז פַר־הַאנְדְרְן אַזֶעלוּכִי לַייט וָוס הָאבְּן פַר אַמֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם מֶער מוֹרָא וִוי פַאר הקב״ה · אוּנ טוּאִין אִים אָן מֶער כָּבוֹד · דְרוּם זָאל אִיטְלוּכֶר זַייעֶר גִיוַוייְנְט זַיין דָאס זַיינִי קְלַיידֶר זָאלִין רַיין זַיין · אוּנ אוֹיךְ זַיין נְשָׁמָה :

אוּנ אַזוֹ וִויא אֵיינֶר וִויל גֵיין פַר אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם צוּם מִשְׁפָּט אוּנ עֶר וַוייסְט דָס דֶר מֶלֶךְ אִיז בְּרוֹגֶז אוֹיף אִים אוּנ הָאט אִים פַר וֶוערְט אַרַיין צוּ קוּמְן פַאר אִים · אַזוֹ מוּז עֶר אִים דָאךְ פְרוּר אוּבֶּר בֶּעטְן · אַזוֹ אוֹךְ וֶוען אֵיינֶר וִויל זִיךְ שְׁטֶעלְן פַר גָאט אוּנ עֶר וַוייסְט דָאךְ דָס גָאט הָט אֵיין שִׂנְאָה אוֹיף אִים פוּן וֶועגִין זַיינוּ זוּנְד · דְרוּם מוּז עֶר פְרוּר תְּשׁוּבָה טָאן אוּנ זָאל נִיט זָאגְן דָם ח״ו הַשֵׁי״ת וַוייסְט מִיךְ נִיט · דֶען דֶר וָוס הָט בַּשַׁאפְן דִי אוֹגְן אוּנ דִי אוֹעֶרְן אִיז דֶען מוּגְלוּךְ דָס עֶר זָאל נִיט זֶעהְן אוּנ הֶערְן אַלוּ זַאכְן פוּן דֶעם מֶענְטְשְׁן · אוֹךְ זָאלְסְטוּ ח״ו נוּט מֵיינְן דָס עֶר הָאט פַר גֶעסְן אוֹדֶר דוּ דַארְפְסְט דֶר פַר קֵיין עוֹנֶשׁ נִיט לַיידִין דָס אִיז נָאךְ פוּל עֶרְגֶער · דְרוּם אִיז אִיטְלוּכֶר מְחוּיָב אַכְטוּנְג צוּ גֶעבִּין אוֹיף זַיינוּ קְלַיידֶר אוּנ שׁוּךְ דָס עֶס זָאל אוֹיף זַיי נִיט זַיין קֵיין אוּמְרֵיינִוּקַייט · אוּנ אוֹךְ אַזוֹ וִוי אֵיינֶר גֵייט צוּם מִשְׁפָּט פַר אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אִין זַיין חֶדֶר גֵייט עֶר דָאךְ מִיט מוֹרָא אוּנ מִיט צוּטְרְנִישׁ אָן גְלֶעכְטוּר אוּנ פַר גֶעסְט זַיינוּ נַארוּשְׁקַייט נָאר עֶר טְרַאכְט זַיינוּ טַעֲנוֹת · אַזוֹ אוֹךְ זָאל עֶר גֵיין אִין שׁוּל אִין דֶעם חֶדֶר פוּן גָאט דֶען וֶוען אֵיינוּר גֵייט אִין שׁוּל אַרַיין מִיט פָּאטְשְׁטְן אוֹדֶר מִיט גְלֶעכְטֶר הַייסְט עֶס אֵיין קַלּוּת רֹאשׁ אוּנ דָאס אִיז זַייעֶר פַר בָּאטְן פַר אַגְרוֹסְן אִיסוּר בְּשַׁעַת מֶען גֵייט אִין שׁוּל אַרַיין אוּנ בְּשַׁעַת דַאוִוינֶן · דֶען וֶוען אֵיינֶר זָאל גֵיין מִיט פָּאטְשְׁטְן אוּנ גְלֶעכְטֶיר פַר אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אַזוֹ אִיז דָס דָאךְ אִים קֵיין כָּבוֹד נִיט אוּנ עֶר וֶוערְט בַּשְׁמָרָאפְט · דְרוּם אִיז אִין אִיטְלוּכֶר שׁוּל אֵיין פָּאלוּשׁ דָאס מֶען זָאל זִיךְ דָארְטִין וואול צוּ גְרֵייטְן אֵיידֶר מֶען קוּמְט פַר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה דִיא חֲכָמִים רוּפְן דֶעם פָּאלוּשׁ (פְּרוֹזְדוֹר) אֵיין פִיר הוֹז · אַזוֹ אוֹךְ שְׁטֵייט אִין פִּרְקֵי אָבוֹת גְרֵייט דִיךְ אָן אִין (פְּרוֹזְדוֹר) אֵיידֶר דוּ גֵייסְט אִין חֶדֶר פוּן דֶעם מֶלֶךְ מִכָּל שֶׁכֵּן דָס דֶר מֶענְטְשׁ אִיז זִיךְ מְחוּיָב צוּ גְרֵייטְן אֵיידֶר עֶר גֵייט פַר דֶעם מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה אוּנ וִויא אַזוֹ עֶר זָאל רֵיינִגְן זַיין גוּף אוּנ נְשָׁמָה שְׁטֵייט שׁוֹן אוּבְן אִין הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת :

דֶער מִדְרָשׁ פְרֶעגְט אוֹיף דֶעם פָּסוּק (שׁוֹמֵעַ תְּפִלָּה עָדֶיךָ כָּל בָּשָׂר יָבוֹא כו׳) דוּ דֶער הֶערְסְט דִיא תְּפִלּוֹת פוּן יִשְׂרָאֵל · עֶס וָואלְט גְקֶערְט שְׁטֵיין (תְּפִלּוֹת) לְשׁוֹן רַבִּים · נִיט תְּפִלָּה לְשׁוֹן יָחִיד · עֶנְפֶרְט עֶר וַוייל כָּל יִשְׂרָאֵל טוּאָן נִיט זַייעֶרוּ תְּפִלּוֹת אִין אֵיין צַייט נָאר אֵיין קָהָל פַר דֶעם אַנְדֶרִין אוּנ וֶוען דָס הוּנְטֶערְשְׁטוּ קָהָל הָאבּן שׁוֹן גְטָאן זַייעֶר תְּפִלָּה דָא קוּמְט אֵיין מַלְאָךְ וָוס אִיז מְמוּנֶה דְרוּבֶּר אוּנ נֶעמְט אַלוּ דִי תְּפִלּוֹת אוּנ מַאכְט פוּן זַיי אֵיין קְרוֹן אוֹיף דֶעם קָאפּ פוּן הקב״ה · דָס אִיז אֵיין תֵּירוּץ · דֶר אַנְדֶרֶר תֵּירוּץ אִיז אַמֶענְטְשׁ קֶען נִיט אוּם הֶערִין קֵיין צְוַוייא זַאכִין אָבֶּר הקב״ה דֶער הֶערְט אַלוּ תְּפִלּוֹת מִיט אַמָאל גְלַייךְ וִויא אֵיין תְּפִלָּה · דֶר דְרוּטֶר תֵּירוּץ אִיז לְאָמִיר זֶעהְן דֶער סֵדֶר אִיז פוּן אֵיין מֶלֶךְ בָּשָׂר וָדָם אַז וֶוען עֶס קוּמְט פַאר אִים בֶּעטְן אֵיין אָרוּמַאן מִיט מִיאוּסֶע קְלַיידֶר · אַזוֹ לָאזְט עֶר אִים נָאר נִיט אָבֶּר אַז עֶס קוּמְט פַר אִים אֵיין עוֹשֶׁר אוֹדֶר אֵיין שַׂר שֵׁיין אָן גְקְלַייד לָאזְט עֶר אִים בַּאלְד צוּ אוּנ בַּגֶערְט צוּ זַיין גְבֶעט אָבֶּר הקב״ה אִיז נִיט אַזוֹ עֶר נֶעמְט אָן אַלוּ תְּפִלּוֹת גְלַייךְ אֲפִילוּ אִין מִיאוּסִי קְלַיידֶר אוּב עֶס אִיז נָאר מִיט כַּוָּונַת הַלֵּב אַדְרַבָּה הקב״ה הָט בֶּעסֶר לוּב דוּ תְּפִלָּה פוּן דֶעם אָרוּמַאן אַזוֹ וִוי פוּן דֶעם רַייכְן · דֶען עֶר אִיז נֶעבּוּךְ אֵיין עָנִיו · אָבֶּר אֵיין רַייכוּר הַאלְט זִיךְ בְּגַאֲוָה אוּנ גָאט הָט דָאךְ פַיינְט גַאֲוָה פוּן דַאנוּן אִיז גְדְרוּנְגְן אַז הקב״ה בַּגֶערְט אִין תְּפִלָּה · אַז דֶער פָּסוּק זָאגְט (קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה׳) נֶעמְט מִיט אַייךְ רַייד

פון תפלה אונ קערט ווידר צו גאט · אונ פון וואנון איז גדרונגן אז דיא תפלה פון דעם ארומאן ווערט פרור אן גנומן · אזו וויא דר פסוק זאגט (לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה) דס צו בראכן אונ צוא שטוסן הארץ טוט גאט ניט מבזה זיין :

דאס איז דאך ידוע אז איטלובר פון דו דריי אבות (אברהם יצחק ויעקב) איז איין סימן אוף דו גלותן פון זייערו קונדר · אברהם איז גוועזן איין סימן אוף גלות מצרים · אזו וויא ער האט גצוגן קיין מצרים פון וועגין דעם הונגר וואס איז גוועזן אין ארץ ישראל · דר נאך האט פרעה גנומן זיין ווייב אזו האט אים גאט גשלאגין מיט גרוסי מכות אונ ער האט זיא גמוזט ווידר געבין מיט גרוס גוטס אונ געלט אזו אוך האבין זיינו קונדר גצוגן קיין מצרים מיט יעקב אבינו פון וועגן הונגר דר נאך האט ער זיי גנומן אונ האט גארבוט מיט זיי איז ער גשלאגין גווארין מיט גרוסי שלעק אונ דר נאך זענון זיי אוך ארוס גגאנגן מיט גרוס גוטס אונ געלט · יצחק איז גוועזן איין סימן צו גלות בבל ער איז אוך פר טריבן גווארין פון אבימלך דר נאך איז אבימלך ווידר גקומן מיט זיין הויבסט קנעכט אונ האט אים איבר גבעטון אונ שלום גמאכט · אזו אוך אין גלות בבל זענון דו ישראל אוך חשוב גוועזן אין דו אוגן פון דעם מלך אונ דו שרים · אונ אזו וויא דס איבל גיין פון יצחק האט ניט לאנג גווערט אזו אוך דר גלות בבל האט מיין ניט גווערט נאר זובצוג יאר · יעקב איז אסימן צו היינטוגן שווערין בוטרין לאנגין גלות · אזו וויא יעקב האט פול צרות גהאט פון זיין ברודר עשו אונ פון לבן הארמי · דר נאך ווידר עשו · דר נאך האט ער גהאט איין אום גלוק מיט דינה · דער נאך מיט יוסף אונ שמעון אונ בנימין · די אלו צרות האט ער אום גלוטן · דר נאך איז ער פרייא אונ דר פרייאט גווארין פון אלו זיינו צרות · אזו אוך האפין מיר דאס מיר ווערין באלד דר לייזט ווערין אונ ווידר דר פרייאט ווערין פון אלו אונזרי צרות אמן :

דריא דרייא אבות האבין אונז מתקן גוועזן די דרייא תפלות קעגון דו דרייא גלותן · אברהם האט מתקן גוועזן דו תפלה פון שחרית · אזו ווי דר פסוק זאגט (וישכם אברהם בבוקר) אברהם האט זיך גפעדרט גאנץ פריא אונ האט גדאווינט תפלת שחרית · (מנחה) האט מתקן גוועזן יצחק אזו וויא דער פסוק זאגט (ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב) יצחק איז ארוס גיגאנגון תפלה טאן אין פעלד פאר נאכט : דס איז תפלת מנחה · יעקב האט מתקן גוועזן תפלת ערבית · אז וויא דער פסוק זאגט (ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש) ער האט תפלה גיטאן אוף דעם אורט אונ האט דארטון גינעכטיגט ווייל דו זון איז שון גיגאנגון הונטר גיגאנגון דס איז תפלת ערבית · קעגון דעם גלות מצרים וואס האט גיווערט פור הונדרט יאר · איז דוא תפלת שחרית פיר שעה אופון טאג . אזו וויא איך וועל דא בעסיר בשיידון . מנחה איז דיא צייט זיבן שעה אופון טאג . קעגון דעם גלות בבל וואס האט גווערט זיבצוג יאר . אונ אזו וויא דערצמאלט אז מען האט אן גיהובון צו בואון דעם בית המקדש האט מען אים ניט גיטארט עס קענטשין ביז נאך צווייא אונ צוואנצוג יאר . אזו אוך איז דו צייט פון מנחה צווייא אונ צוואנצוג שעה אופון מעת לעת דס הייסט צווייא שעה פאר נאכט ; אונ אזו וויא דער היינטוגר גלות איז זייער לאנג . אזו איז אוך דא צייט פון מעריב אנאנצו נאכט : דען דס גלות איז גיגליכון צו דער נאכט :

אונ אזו אוך דס אנדרו אות פון (אברהם) איז דוא (ב) דאס מאכט (בוקר) . דוא פרוא תפלה : דס אנדרו אות פון יצחק איז דו (צ) דס מאכט (צהרים) נאך מיטאג תפלה : דס אנדרו אות פון יעקב איז דוא (ע) דס מאכט ערבית ; דס איז תפלת מעריב . דער נאך האבון זייערו קונדר גהאלטון דוא תפלות אין מצרים . אונ אין דר מדבר אונ דר נאך אין ארץ ישראל : אבר דער נאך אז דער בית המקדש איז גיבויאט גווארון האבון זייא נאך מוסיף גוועזן מתפלל צוא זיין אז דאס בית המקדש אונ דס (מלכות בית דוד) זאלון אקיום האבון : אזו אוך אצונד טון מיר אויך אזו תפלה דס דר בית המקדש זאל גיך גבויאט ווערון אונ משיח בן דוד זאל קומן בביא . נמצא זענון דוא תפלות פון איבונג אן . נאך גלות בבל איז אוף גיגאנגון עזרא מיט ווייניג לייט מיט פערצוג טוזנט . אונ האבן דס בית המקדש ווידר גבויאט אין אייטל אונ ציטרנוש פאר דוא שונאים וואס האבון זייא ניט

גילאזט בואון דענצמאלט זענן זיך צום אוף גיגאנגן דוא (אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה) הונדרט אונ צוואנציג זְקֵנִים • אונ צווישן זייא (חַגַּי זְכַרְיָה וּמַלְאָכִי) • אונ מָרְדְּכַי וָוס שְׁטֵייט אין דר מְגִילָּה זייא האבן ערשט רעכט מְתַקֵּן גוועזן די תְּפִלּוֹת וואס מיר האבן אונ האבן גיציילט די אותיות אונ ווערטער דאס עס זאל ניט זיין קיין איבריג אות אונ אויך ווינציגר איין אות • אונ האבן עס גימאכט קעגן פְּסוּקִים • אונ האבן דרינן גימאכט גרוסו סודות אונ כַּוָּונוֹת וָוס איז ניט צוא דער שרייבן אונ האבן וואול אום גיטראכט די צאל פון די ווערטער פון איטליכר בְּרָכָה אונ דס איין בְּרָכָה הענגט אין דער אנדרר • דוא ערשטו אונ די אונטרשטו דרייא בְּרָכוֹת זענן קעגן די דרייא אָבוֹת אַבְרָהָם יִצְחָק וְיַעֲקֹב • דוא מיטלסטו בְּרָכוֹת קעגן דוא צוועלוף שְׁבָטִים נאר איין בְּרָכָה האט מען מְתַקֵּן גיוועזן אין דער יְשִׁיבָה פון (יַבְנֶה) קעגן דוא (מִינִים) אונ אנדרו שלעכטו לייט • זוא איז קעגן דעם דרייצענטן שֵׁבֶט • דען יוֹסֵף הַצַּדִּיק איז גירעכנט פאר צווייא שְׁבָטִים (אֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה) אזו איז סַךְ הַכֹּל אין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה נייצעהן בְּרָכוֹת • דוא ערשטו דרייא בְּרָכוֹת זענן גלייך אז וויא איינר וָוס קומט פאר איין מֶלֶךְ גוט ער אום אפ צום ערשטן איין גוט מארגן אודר אנאנדר בְּרָכָה • די מיטלסטו זענן גלייך אז וויא איינר בגערט עפוס פונם מֶלֶךְ • דוא אונטרשטו דרייא בְּרָכוֹת זענן איטל לוב אונ דאנק גלייך אזו ווי איינר דאנקט דעם מֶלֶךְ אויף דעם וָוס ער הט אים גיטאן זייט בגער דער נאך גייט מען אום (עוֹשֶׂה שָׁלוֹם) דרייא טריט אונטר זוך • גלייך אז וויא איינר גייט אוועק פונם מֶלֶךְ אזו קערט ער זיך דאך נוט אום צו אום מיטן רוקן אונ זאל בלייבן שטיין איין ווייל אויף דעם אורט וָוס איז אהין אום גיגאנגן וועדלוג מען קען גיין פור איילן • גלייך אז ווי איינר וואַרט אויף איין ענטפר״אונ רְשׁוּת פונם מֶלֶךְ • אונ דר וָוס גייט באלד צְרִיךְ אויף זיין אורט גלייכן אום דוא חֲכָמִים צו איין הונט וָוס האט זיך במייקעט • אונ עסט ווידר זיין מייקעכץ • אונ צום בעסטן איז ער זאל בלייבן שטיין ביז דער חַזָּן הייבט אן דוא הוכי שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה • אודר ביז קְדוּשָׁה • נִמְצָא אז דוא דרייא תְּפִלּוֹת זענן גימאכט גיווארן קעגן דוא דרייא אָבוֹת • אונ קעגן דוא דרייא גלותן גָלוּת מִצְרַיִם אונ גָלוּת בָּבֶל אונ היינטוגר בוטרר גָלוּת אֱדוֹם • אונ אזו וויא מיר זענן דער לייזט גיווארן פון יענו צוויי גלותן אזו האפן מיר אויך אז מיר וועלן גיך אונ באלד דער לייזט ווערן פון דעם בוטרן גָלוּת אָמֵן :

אויך זענן דוא תְּפִלּוֹת גימאכט גיווארן קעגן דוא קָרְבָּנוֹת וָוס אונזרו עלטרן פלעגן ברענגן אין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ (תְּפִלַּת שַׁחֲרִית) איז קעגן דעם (תָּמִיד שֶׁל שַׁחַר) דאס קָרְבָּן וואס מיהאט גיבראכט גאנץ פרוא • (תְּפִלַּת מִנְחָה) • איז קעגן דעם קָרְבָּן וואס מען האט גיבראכט צו מִנְחָה • (תְּפִלַּת עַרְבִית) איז קעגן דוא קָרְבָּנוֹת וָוס האבן גיברענט אגאנצו נאכט אופן מִזְבֵּחַ • אז דער בֵּית הַמִּקְדָּשׁ איז גישטאנן ווען איינר האט איין עֲבֵירָה גיטאן • אזו האט ער גבראכט איין קָרְבָּן (חַטָּאת) אודר איין (אָשָׁם) אודר איין עוֹלָה) • אודר איין שְׁלָמִים • וועדלוג זיין עֲבֵירָה איז גוועזן • אונ האט גיזאגט צום כֹּהֵן דאס ברענג איך פאר איין (חַטָּאת) אודר (אָשָׁם) אזו האט ער אים שון ניט גידארפט זאגן וואס זיין עֲבֵירָה איז • נייארט ער האט זיא מִתְוַדֶּה גוועזן שטולר הייד קיינור זאל אום נוט הערן • דרום איז דס אויך גוועזן איינס פון דוא צעהן נִסִּים וואס זענן גיוועזן אין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ • דס חאטשו זייא זענן דאך גישטאנן הענג אָבֶר אז זייא האבן זיך גיבוקט אונ מִתְוַדֶּה גיוועזן זייערו עֲבֵירוֹת זענן זייא גוועזן ווייט פיר איילן איינר פון דעם אנדרן • דס איינר זאל ניט הערן דוא וִידּוּי אונ תְּשׁוּבָה פון זיין חָבֵר אונ הקב״ה האט אים מוֹחֵל גיוועזן • אָבֶר אצונר מיר אֶבְיוֹנִים האבן מיר ניט קיין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אונ ניט קיין כֹּהֵן • אונ אויך ניט קיין קָרְבָּן מיט וואס ווערן פאר גוּבן אונזרו עֲבֵירוֹת :

דרום זאגט דער נָבִיא איך בגער ניט אייערו קָרְבָּנוֹת נאר איר זאלט זיין פרום אין נידרוג גימוט אז דר פָּסוּק זאגט (זִבְחֵי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁבָּרָה לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְכֶּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה) די קָרְבָּנוֹת פון גאט איז דיא צו ברעכונו גימיט • דאס צו בראכין אונ צו שטוסן הארץ טוט גאט ניט פר שעמן אויך זאגט דר פָּסוּק (קְחוּ עִמָּכֶם דְּבָרִים וְשׁוּבוּ אֶל ה׳) נעמט מיט אייך רייד פון תְּפִלָּה אונ קערט ווידר צו גאט :

נון ווען דיא תְּפִלָּה איז יוא אויף דעם אורט פון דיא קָרְבָּנוֹת דרום ווען איין מענטש טוט זיין תְּפִלָּה פאר הקב"ה מיט גאנצן הארצן אונ לייב אונ זאגט ווידוי · אונ האט חרטה אויף זיינו בייזו מעשים אונ טראכט אין זיין הארצן דאס ער זאל קיין מאל ניט טואן אזעלכי בייזו מעשים · אזו דר הערט גאט זיין תפלה אונ איז אים מוחל אלי דיא עבירות וואס זענן צווישן גאט אונ צווישן דעם זעלביגין מענטשן אבר די עבירות וואס זענון צווישן אים אונ זיין חבר איז אים הקב"ה ניט מוחל ביז ער מוז איבר בעטון זיין חבר אז דער פסוק זאגט דער נביא זאגט פון גאטס וועגון (שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם) טוט תשובה איר ווילדו קונדר · דאס מיינט מען זונדיגו לייט אזו וועל איך אייך היילון פון אייער ווילדוקייט דס איך וועל אייך מוחל זיין אייערו זונד · אונ ווען איינר וויינט בשעת דאווינן אויף זיינו זונד דס דרובר קען ניט גיבויאט ווערון דער בית המקדש · אונ אובר דוא זונד פון זיינו עלטרון וואס דרובר אין דר ביהמ"ק חרוב גיווארון · אזו איז עס באלד אן גינומן פאר הקב"ה · דען הקב"ה איז איין רחמן אונ דר בארומט זיך אובר אום דען דער זעלביגר מענטש האט בוודאי חרטה אונ נעמט אויף זיך ניט צו טאן קיין מאל קיין עבירה · אוך דעסט גלייכן זאגט דער פסוק (קרעו לבבכם ואל בגדיכם) דס מיינט מען צו רייסט אייערו הערצור דורך תשובה · אזו וועלן ח"ו ניט שטארבן אייערו קונדר אובר אייערו זונד · אונ איר וועט ניט דארפון צו רייסון אובר זייא אייערו קליידר · אוך זאגט דער פסוק (שובו עדי נאום ה' בצום ובבכי כו') קערט ווידר צו מיר מיט פאסטון אונ גיוויין · אזו וועט דער הערט ווערון אייער תפלה נאך איין פירוש איז אויף דעם פסוק (קרעו לבבכם כו') צו רייסט אייערו הערצור דס איר זאלט ניט זיין בעלי גאוה · נייארט ענוים · דען הקב"ה האט פיינט דוא תפלה פון דוא האפירדיגו לייט · אזו וויא מיר גיפונן דוא חכמים האבון אמאל גוזר תענית גווען אויף רעגון אונ האבון דוא תעניתים גיהאלטון מיט אלו זאכון גלייך וויא יום כיפור · הט זיך רבי אליעזר גישטעלט פארון עמוד אונ האט גידאווינט פור אונ צוואנציג ברכות אין זיין תפלה איז ניט דר הערט גיווארון · דא הט זיך רבי עקיבא גישטעלט פארון עמוד אונ האט תפלה גטאן · אונ האט גיזאגט (אבינו מלכנו חטאנו לפניך) · אזו איז באלד גיקומן איין גוטר רעגון · איז אראפ גיגאנגון איין בת קול פונם הימל אונ האט גיזאגט איר זאלט ניט מיינון אז רבי עקיבא איז פרומר פון רבי אליעזר · נייארט וייל דער איז איין עניו דרום איז זיין תפלה דער הערט גיווארון · אבר רבי אליעזר אין איין בעל גאוה אונ הט ניט איטלוכן מוחל גיוועזן · דער נאך זאגט ווייטר דוא גמרא עס איז נאך אמאל קיין רעגון ניט גיוועזן · האט רבי אליעזר גוזר גוועזן דרייצען תעניתים · אונ עס איז ניט גיקומן קיין רעגון · צום הונטרשטון האט רבי אליעזר גיזאגט צו דוא ישראל גייט אונ גראבט אייך איטלוכר איין קבר אונ לייגט זיך אריין דרונן איידר אור זאלט שטארבון פאר הונגר · אזו האבון כל ישראל אן גיהובון צו וויינון אונ האבון תפלה גיטאן איז באלד גיקומן איין רעגון · נוא זעהן מיר דאך אז דער וואס מאכט זיך הונטר טענוג קענגן הקב"ה · אונ טוט תפלה מיט גיוויין · אזו ווערט זוא באלד אן גינומן :

אוך האבון גיזאגט דוא חכמים ז"ל דער וואס טוט תפלה אין דר צייט איז ער זוכה צוא דר וועלט אונ צו יענור וועלט · אזו וויא דער פסוק זאגט (יהללו ה' דורשיו יחי לבבכם לעד) די וואס לובן גאט אויף דער וועלט וועלן לעבון אייביג אויף יענור וועלט · אונ פון וועגון דעם זכות פון תפלה ווערט דער מענטש בהוט פאר איין מיתה משונה · אונ זיינו קונדר ווערון בהוט פאר יסורים אונ פאר חיות רעות · דער (ספר המוסר) ברענגט דרויף פול מענטשון זענון זייערו קונדר בשורמט גיווארון פון יסורים פון וועגין דעם זכות פון תפלה · איך וויל ניט מאריך זיין דרונן · דר ווס טוט תפלה אין שול מיט דעם קהל ווערט זיין תפלה פול פרור אן גנומן פון דעם וואס טוט תפלה ביחידות · אז ווי דער פסוק זאגט (הן אל כביר לא ימאס) כו' גאט פר שעמט ניט די תפלה פון פול לייט · דרום זאל אוטלוכר תפלה טואן בקהל :

רבי שמעון בן לקיש זאגט דער וואס הט איין שול אין שטאט אונ גייט ניט אין איר דאווינן ווערט

ער גרופן איין שכן רע · אונ מאכט דם זיינו קונדר ווערן פר טריבן · אזו וויא דר פסוק זאגט (כה אמר ה' על כל שכני הרעים הנוגעים בנחלה הנני נותשם מעל אדמתם) דר נביא זאגט אזוא זאגט גאט ווייא גשריגן אויף מיינו שלעכטו שכנים וואס קומן ניט תפלה טאן אין גאטס הויז · נון איך וועל זייא פר שטוסן פון זייער לאנד · (רב) זאגט ווער עס גייט אלו טאג אין שול אריין · אונ איין מאל גייט ער ניט פרעגט גאט אויף אים ווארום איז דער (פלוני) ניט גקומן אין שול אריין זאגט הקב"ה איז ער אנדורש ניט גקומן אובר איין מצוה (נוגה לו) זאל אים די מצוה לייכטן לעולם הבא איז ער אבר ניט גקומן אובר זיין האנדול · אזו ווערט פונצטרט זיין וועג כלומר ער ווערט גשטראפט ווארום ער הט זיך ניט פר זורגט אין גאט · דס ער קען אים וואל ממלא זיין דעם היזק וואס ער וואלט פאר ווסט · רבי יוחנן זאגט פון רבי יצחק ווענן דיא ישראל דאווענן אין זייער שול אונ בית המדרש רואט די שכינה אויף דרונן:

אויך זאגט רב הונא פון רבי יצחק וועגן די שכינה רואט אין די שולן אונ בתי מדרשות אזו וויא דער פסוק זאגט (ואהי להם למקדש מעט כו') אונ איך וועל זיין צו ישראל אין גלות אין זייערו שולן צו איין קליין בית המקדש · אזו ווי די שכינה האט גרואט אין גרוסן בית המקדש אזו רואט זיא אויך אין אונזרו שולן · דס הייסט דם קליין בית המקדש · נוא איז פון דאנן גדרונגן אז די שכינה רואט אין אונזרו שולן · דער פסוק זאגט (הקול קול יעקב והידים ידי עשו) דם דרשת דיא גמרא ווען עס ווערט גהערט דם קול פון יעקב אין די שולן אונ בתי מדרשות דם די ישראל דאווינן אונ לערנן דרונן · אזו קען זיי קיינר קיין שלעכטץ ניט טאן · אונ אוב ניט האבן חיו די אומות כח זייא שלעכטץ צו טאן אונ ווען ישראל זאמלן זיך איין אין זייער שולן אונ לערנן אונ דאווינן מיט כוונת (לשם שמים) · אזו גדענקט הקב"ה אין דעם חורבן פונם בית המקדש · אונ דם ישראל זענן פר שפרייט צווישן די אומות · אונ איז זיך מצער דרובר אונ דר בארומט זיך אובר זיי · אזו ווי דר גמרא זאגט דם אמאל איז רבי יוסי בן קסמא אריין גיגאנגן אין איין חורבה תפלה צו טאן · איז (אליהו הנביא) גקומן אונ הט גוואורט אויף דר טור ביז ער איז ארוס גגאנגן הט ער גזאגט צו אים (שלום עליך רבי ומורי) האט (אליהו הנביא) אים גפרעגט מיין זון וואס האסטו גהערט אין דיין תפלה · האט ער אים געענפרט איך האב גיהערט איין בת קול וואס האט גיברומט וויא איין טויב · אונ הט אזו גיזאגט ווייא דס איך האב פר וויסט מיין הויז אונ האב פר ברענט מיין בית המקדש · ווייא דס איך האב פר טריבן מיינו קונדר צווישן דוא פעלקור · האט (אליהו הנביא) צו אים גיזאגט מיין זון איך שווער ביא מיין קאפ אונ ביא מיין איבוג לעבן דאס ניט אצונד אליין האט הקב"ה גילאזט אוס גיין איין קול · נאר אלו טאג ווען דוא ישראל גייאן אין זייערו שולן אונ זאגנן (אמן יהא שמיה רבא וגו') מיט גרוס כוונה · אזו שאקילט הקב"ה מיט זיין קאפ אונ זאגט וואול צוא דעם מלך דאס מען לובט אים אזו אין זיין הויז אונ ווייא צו דעם פאטור דאס זיינו קונדר זענן פאר טרייבון · אונ ווייא צו דוא קונדר דס זייא זענן פאר טרובן גיווארן פונם פאטרס טוש · נון דער וואס גייט אלו פרוא אונ אבונט אין שול אריין תפלה צו טאן · דער לעבט לאנג:

אויך זאגט דוא גמרא רבי יהושע בן לוי האט גיזאגט צו זיינו תלמידים פעדרט אייך אונ שפעטונג אייך אין שול · כלומר איר זאלט גייאן אין שול אריין אין דער פרוא אונ פאר נאכט כדי איר זאלט מאריך ימים זיין · רבי אחא בר חנינא ברענגט דרויה אפסוק · עס שטייט (אשרי אדם שומע לי לשקוד על דלתותי יום יום לשמור מזוזות פתחי) · וואול דעם מענטשון וואס הערט מיך צו · צוא קלאפין אויף מיינו טורן אלו טאג · צו הוטן דוא מזוזות פון מיינו טורן · שטייט ווייטר (כי מוצאי מצא חיים ויפק רצון מה') דען דער וואס גיפונט מיך טוט גיפונן לעבון אונ צוהט אוס איין ווילון פון גאט · פון דוא פסוקים איז גידרונגן אז ווער עס פעדרט זיך פרוא אונ פאר נאכט אין שול אריין איידר דער חזן הייבט אן דאווינון · דער לעבט לאנג (אבא בנימין) זאגט קיין שום תפלה איז ניט אזו אן גינומן אז וויא דו תפלה פון קהל אין שול אזו וויא דער פסוק זאגט (לשמוע אל הרנה ואל התפלה) אויף דעם אורט וויא מען פלעגט לובון מיט גיזאנג · דאס מיינט מען אין שול דארט איז אן

ניטמן דוא תפלה (רבין בר אדא) זאגט פון וועגן (רבי יצחק) פון וואנען איז גידרונגן דם הקב״ה איז גיוויינטליך אין שול · עס שטייט אפסוק (אלהים נצב בעדת אל) הקב״ה שטייט כלומר זיין שכינה רואט צווישן דר עדה וואס זאמלן זיך איין תפלה טאן צו גאט · נוא זעהן מיר דאך וואול דם הקב״ה לאזט רוהן זיין שכינה אונ אונזרו שולן נור לובו לייט ווי זאל דם מענטשין קיין מורא ניט אן האפן אז ער גייט אין שול אריין · לאז זיך אום דוכטן ער גייט פאר איין מלך בשר ודם אודר פאר איין שר · אודר פאר איין שופט · אודר אפילו פאר איין פריץ אוף איין עצה · אודר פאר איין שרייבר · הלואי וואלט ער גינאנגן אין שול אריין חאטשו מיט העלפט מורא דער פון אזו · וואלט ער בוודאי ניט גינאנגן מיט (קלות ראש) אונ מיט פאטשטן אונ גלעכטור · אונ וואלט זיך בוודאי פרור צו גיגרייט אין פאליש · גלייך וויא איינר גרייט זיך צו איידר ער קומט פאר אמלך בשר ודם· דרום זאל איינר דעם אנדרן מזהיר זיין אונ דער מאנין דרוף · דאס ער זאל גיין אין גאטס הוז אריין מיט גרוס מורא · דא וועל איך אייך שרייבן אזו איין זאך וואס אביסול דער פון שטייט שון אובן· נאר ווייל דער (ספר המוסר) שרייבט עס: דרום מוז איך עס נאך אמאל אובר חזרן :

ווען דער מענטש וואכט אוף פון זיין שלאף איז ער מחוייב צו לובן אונ צו דאנקן הש״י דם ער האט ווידר גגעבן זיין נשמה · דם ער איז ניט טוט גיבלובן אין שלאף · אונ הש״י האט זיא אים נאך בעסור אפ גגעבן איידר וויא פרור בשעת ער האט זיא גיגעבן בהאלטן · דען פרור איז זיא גיווען מיד אונ אום גיארבייט · אצונד בקומט ער זיא אום גירואט · דרום זאל איטלוכר מענטש גידענקן אין דעם חסד וואס הש״י טוט · אזו ווען אים באלד אן פאלן איין פחד אונ מורא · אונ זאל באלד ארוס שפרונגן פון זיין בעט · גלייך אז וויא איינר וואס האט עפיס איין משפט פאר איין מלך אודר פאר איין שר · אזו וועט ער דאך בוודאי ניט פאר שלאפן · אונ וועט גישווינד אוף שטיין פון זיין בעט מכ״ש פר דם מלך מלכי המלכים הקב״ה· אונ ער זאל זיפצן אונ זיין בזארגט · אונ זאל זיך בדענקן וויא קען איך פאר געסן דעם גרוסן חסד וואס הקב״ה האט מיר גיטאן · ווען איך זאלט אפילו לעבן צוויא מאל צווייא טויזנט יאר · אונ זאל טאג אונ נאכט מע״ ניט טאן נאר לובן אונ דאנקן הקב״ה אוף דיא גרוסו גינאד וואס ער האט מיט מיר אליין גטאן · איז דאך אוך ניט גינוג · מכ״ש דוא גרוסו חסדים אונ ניסים וואס ער האט גיטאן מיט אונזרו עלטרן · דען עס איז דאך אום מוגלוך צו דער ציילן · זיינו ניסים ונפלאות · ווען ער ריעט זיך אזו בדענקן וועט אום בוודאי איין מורא אן חאפן :

אונ ווען דר יצר הרע וועט דיך אן רייצן עס איז נאך פרוא אוף צו שטיין · דוא וועסט נאך בצייטן קומן אין שול אריין גאט יתברך · אודר ער וועט דור זאגן דוא קעלט איז זייער גרוס · אודר אום זימר וועט ער דיר זאגן דוא נאכט איז גאר קליין עס איז נאך צייט צוא שלאפן · אז וויא דער סדר איז פונם יצר הרע : דאס ער קען פאר פורן דעם מענטשון מיט טענות · דא זאל ער דעם יצר הרע אקעגן גיין אונ זאל אים ענפרון אין זיינו גידאנקן גייא אוועק דוא יצר הרע ווען עס זאל מיך רופן איין מלך אודר איין שר עפיס צו פאר דונן וואלט איך דאך בוודאי גישווינד אוף גישטאנון פון מיין בעט מיט גרוס לוסט·מכ״ש תפלה צו טון פר דם מלך מלכי המלכים הקב״ה·דם איז דאך אגרום פאר דונקט · אונ אוב ניט איז עס איין גרום אן ווערונג · דען דאס רורט אן אין זיין לייב אונ גוטס · אין דער נשמה · אונ אין דער וועלט אונ יענור וועלט · אונ ווען דער מענטש זאל זיך בדענקן אין דיא גינאר אונ בארומהרצוקייט אונ ניסים ונפלאות וואס הקב״ה טוט מיט אים אלו שעה אונ אלו רגע וואס ער זעלבסט ווייסט נאר דער פון ניט אונ דם ער האט אים גישפייזט פון זיין יוגענט ביז אצונד · אונ האט אים בשערומט פאר אלו בייזו בגעגינוש אונ פאר אלו בייזו צוא קומניש ר״ל · אונ זאל אוך גידענקן איז זיינו פול חטאים נוא וויא וואלט ער גיזאגט איין לוגן אונ זאל ניט אוף שטיין צו לובן דעם הערן וואס האט אים אזו פול גוטס גיטאן אונ טוט אים נאך היינט אוך · דרום הייבט אן דער (אורח חיים) אונ זאגט אזו (רבי יהודא בן תימא) זאגט זייא אזו שטארק וויא איין לעמפרט · אונ אזו גרינג וויא איין אדליר אונ אזו שטארק וויא

אײן לײב · אונ אזו גישװינד װיא אײן הירש · צו טאן דאס װילן פון השי״ת װי האט דרום גיזאגט הז פיר ארלײא דען דרױגן הענגט אלו דוא מעשים פונם מענטשין ער הייבט אן זייא אזו שטארק װיא אלעמפרט · אז װיא דר לעמפרט איז אײן עזות פנים · דאס אז ער פר צוקט אבהמה העסט ער זיא בפרהסיא פר אלי לײט · אונ שײאט זיך ניט פר קיינום · אזו זאלסטו זיך אוך ניט שײאן פר דיא שפעטערם װען דו האסט גטאן עפום גוטיך · אודר דו װילסט טאן עפום גוטיך · אונ טוא דם װילן פון השי״ · דר נאך זאגט ער זיי אזו גרונג אז װי אײן אדליר · דם ער פלוהט גאר גשװינד אזו זאלסטו אוך זיין גשװינד אין גאטם דונסט · אונ זאלסט ניט פאלגן דעם יצר הרע · אז װיא אובן שטייט · דר נאה זאגט ער זיי אזו גשװינד װיא אהירש דם מיינט מען דו זאלסט גשװינד לופן צו אײן מצוה אונ זאלסט ניט פול זיין דרונן · עס זאל זיין בייא דיר גלייך װי דוא װאלסט גלאפון נאך אײן מציאה אודר אנאנדר ריוח · דר נאך זאגט ער זיי אזו שטארק װיא אלײב · דם מיינט מען אוב דער יצר הרע װעט דיך אפ רײדון פון גאטס דונסט אונ װעט זאגן עס איז קאלט אודער אײן רעגן אודער אגרוסו הויץ אודר ער װעט דיר זאגן װי קענסטו פאסטון דו װעסט ח״ו קראנק װערון אודר ער װעט זאגן װי קאנסטו צדקה גובין דיינו קונדר זענון בילכר · דו האסט דאך זעלברט ניט דיין גנוגן צו טאן · אז װי דר סדר איז פונם יצר הרע · דרום זאגט ער זייא אזו שטארק װי אײן לײב · דם ער הט קיין מורא ניט פר קיינום אונ לאזט זיך ניט אפ רײדון װען ער פר צוקט עפום · אזו זאלסטו זיך אוך ניט לאזון אפ רײדון דעם יצר הרע מיט זיינו בייזו טענות · אונ זאלסט זיין גפרושט אונ גרונג אונ שטארק אין גאטס דונסט ביי טאג אונ ביי נאכט · אונ זאלסט דונן גאט ית׳ מיט דיין גאנצון הארצון אונ מיט דיין גאנצון לײב :

אונ אײדר ער הײבט אן צו טאן גאטס דונסט זאל ער פרור זיין צורך טאן · דם ער זאל ניט גיין צו גאטס דונסט מיט טינוף אונ אומריינגקייט · דר נאך זאל ער װאשון זיינו הענט · דם ער זאל אוף גוסן אוף זיי פון אײן כלי · אונ אוב ער װאשט זיך פון אײן פאס · זאל ער אוף עפונן דעם צאפן אונ גוסן אוף זיינו הענט אונ װידר פאר מאכין · אונ װידער עפונון אונ װידר פאר מאכון ביז דרייא מאל · דען דר רוח רעה װס רואט אוף זיינו הענט אין שלאף · ער גייט ניט אװעק ביז מען גוסט אוף װאסור אוף דיא הענט דרייא מאל אונ אײדר ער װאשט זיך זאל ער ניט אן רורן אין מול אודר אין די אוגן · אודר אין דר נאז · אודר אין די אױערן · דען עס איז אסכנה נאך דעם װאשין זאל ער מאכן דיא ברכה (על נטילת ידים) אונ (אשר יצר) · אונ װען ער װיל פרור לערנון אײדר ער גיט אין שול אריין זאל ער מאכון די (ברכת התורה) · אונ װיא מזאל זיך נוהג זיין אײדר מען גייט אין שול אריין אונ אז מען איז אין שול · אונ װיא מזאל רײנגון דעם גוף אונ מכ״ש די נשמה אונ דם מיטאר ניט רײדון אין שול קיין דברים בטלים דם שטייט אלם אובון אין הלכות בית הכנסת · אונ דער ספר הסוסר שרײבט אוך פול פון דוא לײטון װס רײדון אין שול :

אין מדרש שטייט אמעשה רבי יוסי זאגט אמאל בין איך גיגאנגון אין װעג האב איך בגעגנט (אליהו הנביא) · אונ ער הט מיט זיך גיהאט פיל קעמלון אן גילאדני · האב איך אים גפרעגט מיט װס האסטו דוא קעמליך אוף גלאדין · הט ער מיר גיענפורט מיט בלויז מלאכי חבלה װס הייסט (אף) אונ (חמה) דא פרעג איך אים פון װעמים װעגין האסטו דם אן גלאדין · אונ װי אהין פירסטו עס · זאגט ער איך פיר עס אין גיהנם אריין צו בצאלין די לײט װס רײדון אין שול בשעת דאװינון · פון (ברוך שאמר) ביז נאך שמונה עשרה) · אונ נאך דעם קדיש װס נאך (רחום וחנון) · אוך דוא תפלה פון דעם זעלבינן מענטשון װערט ניט דר הערט · אונ ער איז אײן עזות פנים דאס ער שייט זיך ניט פר דר הײליגור שכינה אונ פאר דוא הײלוגי (ספרי תורות) װס זענין אין שול · דר (ראשית חכמה) שרײבט אוך פול דר פון אונ דם דר זעלבוגר מענטש פאר זונדוגט זיך אונ אויך דוא הײלוגי שול אונ כל ישראל ח״ו · אזו װי אובן שטייט אין הלכות בית הכנסת · דרום איז דר דין װען מען שרייט אן אויף דעם װס רעט אין שול · אונ ער קערט זיך ניט דרונן · מאג מען אים זאגין עזות פנים זייא ארוים אונ פר זונדוג ניט דו שול אונ כל ישראל ח״ו · דם הט גפסקית (מהר״ ליב יצ״ו) דער

בעל גור אריה ז"ל · נון ווער איך אייך שרייבן פון דעם (ראשית חכמה) ווענגן פון וואנען דס קומט זיך פיל לייט ריידן אין שול אונ גדענקן ניט אין דעם גרוסן עונש דר פון · דאס קומט ווייל דוא זעלביגי לייט האבן אין זיך ניט גאטס פארכט · איינר זעהט עס פונם אנדרין אונ שרייט אים נוט אן אדרבה ער הערט נאך אויך צו · דען ער מיינט עס שאט אים גאר נישט · אונ ער ווייסט ניט אז עס איז גלייך דר עונש פון דעם וואס הערט צו ריידן ווי דר וואס רעט אליין · דען ווען ער וואלט אים ניט צו גיהערט וואלט יענער ניט גרעט · וואלט ער זיך גפארכטין פר גאט וואלט ער יענים ניט צוא גיהערט · מכל שכן דס ער וואלט אליין ניט גירעט · דס קומט אלץ פון דעם וואס די לייטן קערין אום דס פנים איינר צום אנדרין · אונ זעצין זיך ארום טיש גלייך ווי אויף א סעודה · אונ זעהן אלץ וואס טוט זיך אין שול · ווער עס גייט אריין אונ ווער עס גייט ארויס · וואלטין זייא מורא גהאט פאר גאט וואלט זיך איטליכר אום גקערט זיין פנים צו דר וואנט ווי דר דין איז · דאס איטליכר זאל זייני אויגין האלטין אראפ · אונ דס הארץ ארויף צו הקב"ה · אפילו ווען איינר זוצט איז דר דין דס ער זאל ניט קוקין ווער עס שטייט אונ גייט אין זייני פיר איילין · דרום מאכין צוא בלויז לייט זייערי אויגין בשעת ק"ש אונ (שמונה עשרה) · דרום ווער עס וויל אין זיך נעמין גאטס פארכט זאל אים זיין פנים צו דר וואנט בפרט בשעת דר חזן זאגט שמונה עשרה · כדי ער זאל קענין מכוין זיין נאך צו זאגין אמן אויף א טליכר ברכה · אז ווי אויבן שטייט · אונ זאל מכוין זיין פר וועמין ער שטייט אונ טוט זיין תפלה · אונ מיט וועמין ער רעט · אונ זאל גדענקין די מורא וואס ער וואלט גישטאנן פאר איין מלך בשר ודם · מכ"ש וקל וחומר פאר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה · אבר ווען איינר קוקט אופן אנדערין פר גייט אים זיין מורא :

נעמט אייך א משל פון די ישמעאלים וויא זיי שטיין אן בלויז מורא פר זייער גלויבין · גלייך אז ווי פר א מלך · אונ קוקין זיך ניט ארום · נון וואס זאלין מיר טאן מיר שטיין דאך פר אונזר גאט וואס לעבט אייביג · אונ איז (היה הוה ויהיה) · אויך זענון מיר א הייליג פאלק (בני ברית) דוא קונדר פון (אברהם יצחק ויעקב) · מיר האבן אוואר הפטוגן גאט · אונ אוואר הפטוגו תורה אונזור אמונה איז אמת אונזור תפלה איז אמת · נוא ווארום זאלן מור נוט טוזונט מאל פרומור זיין פון זייא מוט אונזור גלובן · דרום זאל איטלוכור שטיין אונ בלויז מורא אונ זאל טראכטון איין תקנה דס זיין תפלה זאל זיין מיט כונה :

ווער עס גייט פאר טאג אין שול אריין דארף ער קיין טלית ניט לייגן · (ארבע כנפות) דארף זוא אן טאן אן א ברכה · אונ ווען ער טוט אן אין שול דעם גרוסן טלית זאל ער אונ זונן האבן יוצא זיין מיט דר ברכה אויף דעם (ארבע כנפות אויך · אונ בשעת ער טוט אן דעם טלית אודער (ארבע כנפות) זאל ער מכוין זיין דס ער וויל מקיים זיין דוא מצוה פון ציצית אז וויא עס שטייט אין דר תורה (ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם) · אונ זאל אזו זאגון דא בין איך מקיים די מצוה פון ציצית · דס איך וויל זיין גצייכונט מיט דר גרויסור הייליגי מצוה וואס הקב"ה הט אונז גיגובון זוא איז גיוואגון קוגנו כל התורה · אז ווי עס וועט דא נאך בעסור בשיי"ט ווערון · אונ בשעת ער לייגט תפילין זאל ער זאגן דא בין איך מקיים די גרוסי מצוה פון תפילין · דס איך וויל זיין גצייכונט מיט דעם צייכין פון הקב"ה אז ווי דר פסוק זאגט (וקשרתם לאות על ידיך והיו לטוטפות בין עיניך) · אונ דרונין איז גשרובן די פיר פרשיות (קדש: והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע) · אונ בשעת ער זאגט דוא ברכה זאל ער זוא זאגין מיט גרוס כוונה · אונ זאל אויף זיך מקבל זיין (עול מלכות שמים) דעם יאך פון הקב"ה · אונ דס איז איין עדות אז מיר זענין זיין פאלק אונ ער איז אונזור גאט · אזו ווי א מלך הענגט אן זייני קנעכט איין חותם דס זיי זאלין אים קענון אזו אויך די ציצית אונ תפילין איז דר חותם פון הקב"ה · דרום איז איטלוכר מחויב צו האלטון די תפילין הייליג אונ ריין · מיטאר ניט שלאפון אין די תפילין מיטאר מיט זיי ניט גיין אויף איין אום ריין אורט · אויך טאר מען אין זייא ניט ריידון קיין דברים בטלים ער מוז תמיד אונ זונן האבן אויף דיא תפילין דר הייליגר שם (הגדול והנורא) · מען טאר אפילו קיין רגע אין זייא ניט פר געסן :

אונ ווייל מיר קענין זוך ניט האלטון אנאנצן טאג היילג אונ ריין · דרום האבן די חכמים גזאגט דס מיזאל גאר אן טון תפילין בשעת (קריאת שמע) אונ (שמונה עשרה) ביז נאך (ובא לציון) · דען די ווייל קען מען זיי האלטון היילג אונ ריין · אונ במורא אונ זאל תמיד גדענקין אין דעם שם (המיוחד הגדול הגבור והנורא ברוך שמו הגדול) וס ער האט אוף זיך · אונ זאל לכל הפחות האבן אין זיך גאנץ פארכט די ווייל דס ער זאל ניט ריידון אין די תפילין · אבר די ציצית זענין ניט אזו היילג ווי תפילין דען אין תפילין שטייט גישריבן דר שם · וויפל מאל אבר ניט אין ציצית · דרום מעג מען וואל גיין מיט זיי אפילו אין בית הכסא אריין · אויך טאר קיינר ניט זיין פיר איילין אן ציצית · דען די מצוה איז זייער גרוס · אונ איז גרעכנט קעגין אלי תרי"ג מצות דען דס וארט ציצית במרעפט זעקס הונדרט · אונ אכט פאדים אונ פינף קניפין · איז סך הכל זעקס הונדרט מיט דרייצעהן · אונ זיי העננגן אוף דוא פיר עקין · דס בטייט אוף די פיר עקין פון דער וועלט · ווי די ביסט מחויב צוא האלטון דוא תרי"ג מצות · זעה יוסף הצדיק) איז גוועזן אין דוא הענט פון די מצריים אונ הט פארט גהאלטון אלי מצות אוך זאגט דר פסוק (וראיתם אותו וזכרתם את כל מצות ה׳ וגו׳ ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם וגו׳) · אין דעם פסוק איז צוא פרעגין פול קשיות אונ דוא גמרא שרייבט פיל דער פון · נאר איך וועל קורץ בשרייבן :

דיא גמרא פרעגט ווארום שטייט (וראיתם אותו · בלשון יחיד עס וואלט גיקענט שטיין וראיתם אותם) · בלשון רבים דען עס גייט דאך אוף די ציצית · דרום זאגט די גמרא פון דאגן לערנין מיר ווער עס האלט רעכט די מצות איז ער זוכה צו זעהן די שכינה זעלברט · אונ אוך דר וס איז גיווארנט אין דר מצוה פון ציצית · דר הט ארום זיך פיל שומרים וס היטון אים פר אלים בייזן · אונ ווערט בשירמט פון דעם יצר הרע · אויך גיפונן מיר איין מעשה אין דר גמרא · עס איז גיוועזן אמענטש וס פלעגט זייער נזהר זיין אין דר מצוה פון ציצית · אמאל הט ער גהערט ווי עס איז פר האנדון אין איין שטאט אשייני זונה · אונ זוא איז בייא קיינים ניט גילוגין סיידין ער הט איר גיגובן פיר הונדרט גולדון · דר מענטש הט גישוקט צו איר פיר הונדערט גולדון · אונ זוא הט אים אפ גישטעלט אצייט ווען ער זאל צו איר קימון · ער איז אהין גיקומון צו איר אוף דר צייט · אונ ער הט זוך גיזעצט אוף איר טיר · איז אריין גיגאנגין איר מויד · הט ער איר גיוויזון דוא בריב וס די זונה הט צו אים גישוקט · זוא הט דס דר ציילט דר זונה · הט זוא אים גהייסון אריין קומון · אונ זוא הט אוים גיבעט זובן בעטון פון בלויז זולבר אונ נאך אבעט פון בלויז גאלד · אונ ביי איטלוכין בעט איז גוועזן אזולברניר לייטור · אונ ביי דעם גילדענים בעט אגילדינר לייטיר · זוא איז ארוף גגאנגון אונ הט זוך גזעצט אופן גילדענים בעט · אונ ער האט זוך גיזעצט אקיגון איר · אין דעם קומען זייני פיר ציצית אונ שלאגין אים אוף זיין פנים · אזו גייט ער אראפ אונ זעצט זיך אוף דער ערד · גייט זוא אוך אראפ אונ זעצט זוך לעבין אים · אונ פרעגט אים וואס פאר איין אום ווערדוקייט האשטו גיפונן אין מיר · דס די וויקסט ביי מיר ניט לוגין · דא שווערט ער איר איך האב קיין מאל קיין שענירון מענטשין ניט גיזעהן פון דיר · נאר איך וועל דיר זאגין ווארום איך וויל ביי דיר ניט לוגין · גאט הט אונז גיגובן דוא מצוה פון ציצית שטייט דר ביי צווייא מאל (אני ה׳ אלהיכם) דאס בטייט אזו ווי איך שטראף דעם וס אכט ניט דוא מצוה · אזו אוך גיב איך שכר דעם וואס אכט יוא די מצוה · אונ אצונד זענון מיר אקעגון גיקומן אלי פיר ציצית אזו ווי פיר עדות וס ווילין עדות זאגין דס איך טוא מיט דיר דוא עבירה · דרום בין איך פון דיר אוועק גיגאנגין · איך וועל לאזין פר פאלין דוא פיר הונדערט גולדון · אונ וויל מיט דיר ניט זונדוגון · דא זאגט זוא איך וועל דיך ניט אוועק לאזון ביז די זאלסט מיר אוף שרייבן וויא די הייסט אונ פון וואנון די ביסט · אונ צוא וועלוכין רבי גייסטו אין בית המדרש אריין · ער הט איר דאס אלץ אוף גישריבן · אונ לאזט איר דס געלט אונ גייט אהיים · אזו באלד איז די זונה גיגאנגון אונ הט צו טיילט איר געלט אוף דריי חלקים · אשליש הט זוא אפ גגובן דעם מלך וואס זוא האט דארטון גיוואנט · איין שליש דוא ארומי לייט · אונ איין שליש הט זוא מיט זוך גנומון · אונ זוא איז גקומון פר רבי חייא אונ זאגט

זיים מיך מגייר · איך וויל ווערדן איודני · זאגט ער צוא איר טאמיר האסטו גיגובן דייני אוגין אוף אבחור · דס דו האסט לוסט צו אים אונ בוסט ביי אים גילוגין דרום ווילסטו זיך מגייר זיין · זאגט זוא ניין מיין לובר רבי אזו אונ אזו איז דו מעשה גיוועזן · אונ זוא ווייזט אים דוא בריב וואס דר מענטש האט איר גיגובן · דא זאגט רבי חייא צו דעם זעלבוגון מאן אונ צוא דר זעלבוגר פרוא גייט אונ נעמט זוך בנאנדר · אונ איר זאלט האבן מזל · אונ ברכה בנאנדר · אונ דו בעט וואס איר האט דרויף גיוואלט לוגין באיסור אצונד לוגט בהיתר דעם שכר האסטו בקומען אוף דר וועלט אונ דעם רעכטון שכר ועסטו האבן אוף יענער וועלט · דר האט גאר קיין שיעור ניט · דרום זאל איטלוכור גיווארוגט זיין אין דו מצוה פון ציצית אונ זאל זיי בודק זיין פאר דר ברכה אויב עס זענון גאנץ אלי אכט פעדים אומזוסט הייסט עס אברכה לבטלה :

אונ ווען איינר וויל אן טואן זיינו ציצית באלד ווי ער שטייט אוף פון זיין בעט דאס ער וויל ניט ניין פור איילון אן ציצית זאל ער זיי אן טואן אן אברכה · אונ נאך דעם וואשון זאל ער זיי בודק זיין אונ זאל מאכון דו ברכה · אונ ווען ער גייט אונ שול אריין אונ טוט אן דעם טלית דארף ער נאך אמאל אברכה מאכון אודר ער זאל אין דר היים קיין ברכה ניט מאכון נאר ער זאל אין זון האבון יוצא צו זיין מיט דר ברכה פון דעם טלית אוף ביידו אזו אוך ווען איינר טוט אן ביינאנדר צעהן קליידר מיט ציצית זאל ער מאכון איין ברכה אובר אלו · אבר אז ער טוט זיי ניט אן דורך אנאנדר אודר ער באטראכט זיך נאך דר ברכה נאך קליידר אן צו טאן דארף ער אובר דו איבריגע אובר נייאם אברכה מאכון · אוך אום שבת אונ אום יום טוב איז גוט מען זאל אוף אוטלזכון בזונדר אברכה מאכון · דען אין דו טעג איז גוט מען זאל פול ברכות מאכון :

רבי אליעזר זאגט דר וואס האט ביי זיך ציצית אונ תפילין אונ מזוזות אין זיינו טורון דס זענון דריא גשווינדי קעסטלוכו אונ גרוסו מצות · דער קומט ניט באלד צו קיין עבירה דען דר יצר הרע האט קיין מאכט ניט אין דם מענטשין וואס איז ארום גירונגילט מיט מצות (רבא) זאגט דר וואס טוט אן דעם טלית אונ לייגט תפילין אונ לייאנט קריאת שמע מיט כוונה אוז ער פר זוכרט אז ער איז איין בן עולם הבא : (אביי) זאגט איך בין אים ערב אז דם גיהנם וועט ניט שולט זיין אין אים (רב פפא) זאגט איך בין אים ערב אז דם הקב"ה איז אים מוחל אלו זיינו עבירות דרובר · דרום וויל דו רבנים זענון אזו ערב זאל איטלוכר גיווארונט זיין צו לייגון טלית אונ תפילין מיט כוונה אונ זאל אוך מכוין זיין דס מיר זענון דאס פאלק פון הקב"ה אונ מיר וועלון טראגון אוף זיך זיין חותם · אונ דר מיט נעמון מיר אוף זיך דעם יאך פון זיינו מצות צו טאן זייא מיט דעם גאנצון הארצון אונ לייב · איטלוכור זאל גווארונט זיין צוא זיין אין שול פון דו ערשטו צעהן · דען דיא חכמים זאגון אז דר זעלבוגר מענטש בקומט אזו פול שכר וויפול דם גאנצו קהל :

דיא צייט וואס מען מעג שון אברכה מאכון אובר דיא ציצית איז ווען מען קען קענן דער קענן צווישן וויים אונ בלאוואל אבר דער וואס טוט אן דעם (ארבע כנפות) פרור טאר ער קיין ברכה ניט מאכון · נאר אז עס קומט די צייט זאל ער בודק זיין די ציצית אונ זאל אברכה מאכון אודר ער זאל אן טאן אנגדר קלייד מיט ציצית אונ זאל אין זון האבון יוצא זיין מיט דר ברכה אוף יענום אוך · אונ דו צייט וואס מען מעג שון אברכה מאכון איבר דיא תפילין איז ווען עס איז שון אזו טאג דס ער דר קענט פיר איילון ווייט דם פנים פון זיין חבר וואס איז ניט גוויינטלוך ביי אים אבר פרי"ה ניט · אבר ווען איינר וויל ארוס גיין אין פעלד אריין פר טאג זאל ער זיי לייגן אן אברכה · אונ אז עס ווערט טאג זאל ער גרייפון אין זיי אונ זאל אברכה מאכון · אבר האטשו ער איז אין פעלד דארף ער דיא תפילין ריין האלטין · דס ער זאל ח"ו קיין נפיחה ניט לאזין אוך ניט משתין זיין אונ אוך כל זמן ער האט די תפילין אוף זיך מוז ער זייא אין זון האבן אוך טאר ער אין זייא ניט ריידון קיין דברים בטלים גלייך ווייא ער גייט אין זיי אונ שול וויל ער האט אוף זיך דעם (שם הגדול) אונ די לייט וואס גייאן אזו אהיים מיט טלית אונ תפילין · אודר זיי שפאצורון זיך אין זייא אונ ריידון פאטשטון אונ דברים בטלים אודר אפילו זייערו עסקים דו וועלון בוודאי עונש ליידן

ליום הדין · אטייל לייט לייגון דו תפילין אין דר היים איידר זיי גייאון אין שול אריין · כדי דם זיי זאלן ארום גרונגלט זיין מיט דריי גרוסו מצות ציצית אונ תפילין אונ מזוזה · עס איז זייער גוט ווער עס קען דם טאן אבר די לייט ווס גייאון אוועק אין שול אריין נאך פר טאג קענגן זיי דם ניט טואן : אטייל לייט לייגן דו תפילין פר (ברוך שאמר) אטייל פר קטורת אטייל צו (עוטר ישראל בתפארה)

אוטלוכור האט זיך זיין כוונה אונ עס איז אלם גוט · אונ איטלוכר מענטש זאל לופן אונ שול אריין גשווינד · אונ פון דר שול זאל ער גיין באמעלוך · אונ בשעת ער גייט אריין אין שול זאל ער אריין גיין ווערדלוג צוויא טורון ברייט · אודר ער זאל ווארטון אזו לאנג ביז ער וואלט גקענט זיין צוויי טורן ברייט דר נאך זאל ער זיך בוקן אונ זאל ניט טואן ביז ער זעצט זיך אנודר אונ וויא באלד ער זעצט זיך זאל ער זיך בדענקן ווער בין איך · פון וואנון בין איך ארום גקומן אונ ווי קאן איך אוף הייבן מיין פנים קעגון דעם גרוסין הער וואס איך האב קעגין אים גזונדיגט אונ האבון אים אופט דער ווידר גטאן דאך פון זיינו גרוסי גנאד אונ בארום הארצוקייט ווס ער טוט מיט זיינו לייט · דער מיט קום איך זונדוגער מענטש תפלה טאן פאר דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה · דר נאך זאל ער אוף שטיין אונ זאל זאגון (מה טובו) אונ זאל זאגין אלו די ברכות דורך אנאנד ווי זיי שטייאן פר אים · אונ קטורת אונ איזהו אונ ברוך שאמר מזמור לתודה · אשרי הללויה ויברך דוד ויושע ישתבח אונ ברכו אונ קריאת שמע אונ אמת ויציב · אונ שמונה עשרה אונ מיט זיצן אונ שטייאן שטייט שון אובין :

דיא צייט פון דר תפלה פון שחרית איז זונט עס ווערט טאג ביז דרייא שעה אופן טאג · דם איז די רעכטו צייט · אבר דר עיקר מצוה איז אזו ווי די פרומי לייט האבון גטאן אין ירושלים דאס זייא האבון אן גהובו קריאת שמע איידר דיא זון איז אוף גגאנגן אונ האבן באלד אן גהובן (שמונה עשרה · זיי זענון גוועזן חכמים אונ האבון גקענט טרעפין די זעלביגע רגע אבר מיר ווייסן ניט די חכמה · דרום איז דיא צייט ביז דרייא שעה אוף דעם טאג · אונ אוב ער האט ניט גקענט דאווינן אין דיא ערשטו דרייא שעה האבון אים דו חכמים גגעבין נאך אשעה צייט ביז פיר שעה אופן טאג · אבר דר ווס דאווינט דר נאך איז די צייט פר זומט אונ ער נעמט אזו איין גרוסן שכר וויא דר ווס דאווינט אין דר צייט אבר דר ווס פר זומט די תפלת שחרית ביז נאך מיטאג · דא מוז ער צו מנחה צווייא מאל דאווינן · קיין מענטש טאר ניט גיין צוא זיין חבר אים אפ צו געבין אגוט מארגין איידר ער האט זיין תפלה גטאן פר הקב״ה · אבר אז ער בגעגנט אים אוף דר גאס מאג ער אים וואול זאגין אגוט מארגין · ווייל ער פלייסט זיך ניט צו גיין צוא אים אהיים · אוך טאר קיינער קיין שום בוסן ניט עסון פר דעם דאווינן · אבער וואסער מעג ער יוא טרונקן אוב ער וויל נאר איין טרונק טואן :

ווען איינר קומט שפעט אין שול אריין אז דם קהל האלטון שון אין מוטן דאווינן · אונ ער איז דאך מחויב צו דאווינן בקהל דם זיין תפלה זאל בעסר מקובל זיין · וויא זאל ער טאן זאל ער אן הייבן פארונט אונ זאל אובר הופן (איזהו) · אונ זאל ווייטר דאווגין בקהל כסדר · אונ נאך דעם דאוונין זאל ער זאגון (איזהו) אונ אוב ער קומט אן נאך שפעטור זאל ער (הודו) אוך אובר הופן אונ ווען ער קומט אן נאך שפעטער זאל ער אן הייבון פון (ברוך שאמר) · קומט ער אבער אן אז דם קהל זאגון ברכו זאל ער מיט זייא דאווגין כסדר · דר נאך זאל ער אן הייבין פארינט · אבר ברכת התורה דארף ער שון ניט זאגון ווייל ער הט שון יוצא גוועזן מיט ברכת (אהבה רבה) דאס זיא איז אוך אברכה אוף דר תורה · אונ אוך (ברוך שאמר) אונ (ישתבח) זאל ער זאגן די ברכה אן איין שם דאס ער זאל זאגין (ברוך מלך מהולל בתשבחות) אונ צו ישתבח (ברוך אל מלך גדול בתשבחות כו׳) · אבער דיא איברוגי ברכות דארף ער יוא זאגון :

דיא גמרא זאגט אין פרק (אין עומדין) דם קיינר טאר זיך ניט שטעלון שמונה עשרה ווען ער הט גרעט רייד אפילו דברי תורה סידין ער מאכט זיך פרור אלוטרי מחשבה מכ״ש דורך איטל גלעכטר חיו דם הייסט קלות ראש · נייארט דורך גרוס כוונה · ער זאל זיך גדענקן פר ווען ער

שמעלט

שטעלט זיך צו ריידין זיינע רייד דרום הט מען מתקן גוועזן מען זאל פרויר דאווענין (ברוך שאמר) און הללוית און ישתבח און קריאת שמע כדי אז דער מענטש וועט קומן אן צו הייבן שמ"ע וועט ער שון זיין אין אלוטרי כוונה • דרום די ערשטע חסידים און צדיקים און אנדרו גוטי לייט פון פר צייטן פלעגן זומין איין שעה איידר זיי האבן אן גהובן שמונה עשרה • דס זיי האבן פון זיך אראפ גוואָרפן די אנדרו מחשבות און האבן אן גהובן שמונה עשרה גפלייסט מיט גרוס כוונה ווען מען הט אפילו פייאר גלייגט אויף זייער לייב בשעת שמונה עשרה האבן זיי אויך ניט גפילט • און דיא גמרא ברענגט אויך דרויף פיל מעשיות • דס עס זענין גוועזן פיל צדיקים און חסידים וואס איז זיי צו גקומן פיל סכנות בשעת שמונה עשרה און זיי האבן ניט מפסיק גוועזן • איטליכר איז מחויב זיינע פוס גלייך צו האלטון בשעת שמונה עשרה • אזו ווי די מלאכים שטייאן ווי דר פסוק זאגט (ורגליהם רגל ישרה) • דיא מלאכים שטייאן גלייך גפלייסט מיט זייערו פוס • און זאל אום קערון זיין פנים צו דר וואנט פון מזרח אזו ווי דר פסוק זאגט (ויסב חזקיהו פניו אל הקיר) חזקיה הט אום גקערט זיין פנים צו דר וואנט און האט תפלה גטאן • און אפילו ער שטייט ביי אנאנדרו זייט ניט ביי מזרח זאל ער דאך אום קערון זיין פנים צו דר וואנט :

אויך זאל מען צו האלטון דוא אוגון בשעת קריאת שמע און שמונה עשרה כדי זיי זאלון נוט קוקון בשעת דאווענון אויף קיין שום זאך וואס איז מבטל זייער כוונה • און אז דר חזן זאגט דו הויכו שמונה עשרה זאל ער אויך אום קערון זיין פנים צו דר וואנט פון מזרח און אפילו דו לייט וואס האבין שטעט זאלון אויך אום קערון דס פנים צו דר וואנט דס זיי זאלון נוט זעהן וואס עס טוט זיך אין זייערו פיר איילון • און סייא ער זוצט סייא ער שטייט טאר ער ניט קוקן וואס עס טוט זיך אין זיינו פיר איילון • איטלוכור איז מחויב צו האלטון זיינו אוגון אראפ און דס הארץ ארויף צוא הקב"ה • און ער טאר ניט קוקין אויף דער וואנט אפילו זיא איז אין זיינו פיר איילון • ווען ער איז אויף אזו איין אורט דס ער ווייסט נוט ווי מזרח איז • זאל ער זיך שטעלון וויא אים דאכט זיך צום בעסטון • און זאל זיין הארץ האבון צו הקב"ה • איטלוכון זאל זיך דאכטון ער רעט מיט הקב"ה • אזו וועט אים בוודאי אן חאפון איין מורא און פחד • און זאל גדענקין מיט וועמון ער רעט און פר וועמון ער שטייט • עס טאר קיינר ניט אום שפייאון אין מוטן שמונה עשרה • און ווען עס קומט אים אן שפייאכץ אין זיין מול זאל ער שפייאון אין איין טוך • אודר אין קאפטין • און אב ניט זאל ער אום קערון זיין פנים הונטר זיך צו דער לונקר זייט און זאל אום שפייאון • אבר ניט אויף זיין רעכטו זייט • מכ"ש דס פר זיך • און זאל אוויילע שטול שווייגין פר דעם שפייאון און נאך דעם שפייאון • דס ער זאל די צייט קיין שם ניט זאגון ח"ו • דען עס איז גלייך אזו ווי איינר רעט מיט איין מלך און שפייאט אים און זיין פנים :

ווען איינר דאווינט פר דעם קהל איז עס אויך איין איסור און אפילו ווען איינר דאווינט אין דער היים זאל ער זיך פלייסון צו דאווענון אין דר זעלבוגר צייט וואס דס קהל דאווענין דען דענמאלט איז זיין תפלה מער אן גנומן און בווילוגט פר השי"ת • אזו ווי דר פסוק זאגט (ואני תפלתי לך ה' עת רצון) דוד המלך זאגט איך טוא מיין תפלה צו דיר גאט אין דר צייט אז דאס קהל טואן זייער תפלה • דען דו זעלבוגע צייט איז דו תפלה אן גנומן און בווילוגט פאר דיר גאט • איטלוכור איז מחויב צו זעהן ער זאל האבון אשטאט אין שול • ניט היינט זאל ער דאווענין אויף דר שטאט און מארגון אויף אנאנדר שטאט • רב הונא זאגט ווער עס הט איין שטאט צו זיין תפלה איז דער גאט פון אברהם אין זיין הולף :

איטלוכור איז מחויב צו האבון בזונדרו קליידר צום דאווענין דס זיי זאלון ריין זיין • די צדיקים און חסידים און אנדרו גרוסו לייט זענון זייער נזהר דרונון • ער זאל שטיין בשעת דאווענין אזו ווי א קנעכט שטייט פר זיין הערון • און אזו ווי איינר שטייט פר א מלך אודר פר איין שר און הט פר אים אזו א משפט וואס רורט אן אין זיין גוף און געלט • ער זאל שטייאן מיט זיינו אוגון אראפ און זיין הארץ ארויף צו השי"ת זיינו הענט אויף דעם הארץ • די לונקו האנט אין דער

רעכטור · אונ זיין קאפ זאל זיין איין גבוגין ניט מיט גאוה · איטלוכור איז מחויב צו צו דעקן זיין קאפ · ניט צו גיין מיט דעם הולן קאפ אונ אוך ארום צו גארטלון זיך מיט אגארטול · דאס ער זאל מאכן איין צווישן שייד צווישן זיין הארץ אונ דו ערוה · דאס זיין הארץ זאל ניט זעהן די ערוה: אונ זומט טאר ער קיין שם ניט זאגון · אוך זאל איטלוכור זיך וואל ריין מאכון פר דעם דאוונין · ער זאל זיך פרור אויס היסטן אונ אום שנייצון די נאז · ווען איינם בייסן אום פליט בשעת דאוונין טאר ער זייא ניט אראפ נעמון מיט דיא הענט נאר דורך אמלבוש · ווען איינם פאלט אראפ זיין מאנטול אודר זיין טלית בשעת דאוונין זאל ער ניט מפסיק זיין די כוונה אים אן צו טאן נאר ער זאל ווייטר דאוונון דען דר וום דאווינט מיט כוונה זאגט אוף אים דר פסוק (תכין לבם תקשיב אזניך) דיא וואס ברייטון אן זייערו הערצור בשעת דאוונגן פר נעמט הקב״ה זייער תפלה · אונ אוב ניט ווערט זיין תפלה ניט דר הערט אזו ווי דר פסוק זאגט (בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם רחוק ממני ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה) מיט זייער מול אונ לעפצון הערלוכען זייא מיר אונ זייער הארץ איז נוייט פון מיר אונ זייער פארכט פר מיר איז נאר אזו וויא איינר טוט זיין גוויינטליך קייט כלומר דם מיינט מען אן כוונה · אוך זאגט דר פסוק (קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותם) זיי זענון נאהונט מיט זייער מול אונ נוייט מיט זייערו גדאנקון · אוך זאגט דר פסוק (ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו) זיי ריידן אים אובר מיט זייער מול אונ זייער צונג לייקענון זייא נאר צו אנאנדר מחשבה · דען זיין הארץ איז ניט אן גרעכט צו הקב״ה · אוך זאגט דר פסוק גאט ב״ה זאגט (ולא אותי קראת יעקב) ניט מיך האסטו גרופן יעקב מיינט מען ישראל דם זייער כוונה איז ניט צו גאט:

נוא זעהן מיר דאך אז דער וום טוט תפלה אן כוונה ווערט זיא ניט דר הערט · אונ ווען ער קען קיין כוונה ניט האבון איז בעסר ער זאל גאר ניט דאוונין · דען תפלה אן כוונה איז אזו וויא אגוף אן אנשמה · אטייל זאגין ווער עס הט גדאווינט אן כוונה דארף ער אובר נייאס דאוונין · אונ אטייל זאגין וום וועט עס אים העלפון · ער וועט דאך דם אנדרו מאל אוך קיין כוונה ניט האבין · אזו איז דאך עס נאך אגרעסרי עבירה · דרום האבון דו חכמים מבטל גוועזן די זאך טאמור וועט ער דאס אנדרו מאל אוך ניט מכוין זיין · אבר ווען ער הט ניט מכוין גוועזן אין די ערשטו דרייא ברכות · דארף ער זיי נאך אמאל זאגון מיט כוונה · אטייל זאגן אז אפילו דו ערשטו דרייא ברכות זאל מען אוך נאך אמאל ניט דאוונין · נון קענט איר וואל פר שטייאון וויא גרוס די עבירה איז דר פון · אובין איז אוך פול גשריבין דר פון אוך איז איטלוכר מחויב דו ווערטר שארף ארום צו ריידין מיט די לעפצין · דם דיא אויערין זאלון הערון וום דם מול רעט · אבר ער זאל חיו ניט הוך שרייאון · דען ער איז חיו (מקטני אמונה) דאס ער גלייבט ניט דאס הקב״ה דר הערט דו תפלה וום מען דאווינט שטולר הייד:

ווען איינער איז אזו שיכור דם ער וואלט שון ניט גטארט ריידין פר אמלך · טאר ער ניט דאווענן · אונ ווען ער דאווינט יוא איז זיין תפלה אום ווערדוג · כלומר הקב״ה איז ממאס זיין תפלה נאר ער זאל ווארטין ביז ער ניכטרט זיך אום דער נאך זאל ער דאוונין · אבר אפילו אז ער האט גדאווינט בשעת שכרות הייסט עם אויך אתפלה דאס ער דארף ניט נאך אמאל דאוונין · אבר ארעכטר שיכור איז זיין תפלה גאר ניט · ער מוז נאך אמאל דאיינין · ווען איינר הט פר זוימט דו צייט פון שמונה עשרה זאל ער בצאלין צו דר אנדרור תפלה וום ער דאווינט דר נאך · אז וויא עס וועט בשיידין ווערון אוך טאר קיינר ניט זוצען אין חברם פיר איילין בשעת דער חבר שטייט שמונה עשרה · אפילו ער דאווינט אוך · ווען איינער האט שון גידאווינט שמונה עשרה · אונ קומט אין שיל ארייון בשעת דם קהל דאוונון שמונה עשרה · אויב ער קען עפים מחדש זיין אין זיין תפלה וום ער הט עם פרור ניט מתפלל גוועזן · למשל ער וויל זאגן איין (יהי רצון) פאר אקראנקן אין דר ברכה פון (רפאינו) · אודר וויד״וי אין דר ברכה (סלח לנו) אודר עפים אנאנדר חידוש אודר ער הט פרור גדאווינט אן כוונה מעג ער נאך אמאל דאוונין מיט קהל · אונ זומט ניט · אונ וום ער זאל מכווין זיין בשעת שמונה עשרה אונ פרור אונ דער נאך שטייט שון אויבן · קיינר זאל זיך ניט

איבר

איבר נעמין מיט זיין תורה אונ מעשים טובים אודער מיט זיין כונה · דס ער וועט זאגין דרובר איז ראוי זיין תפלה זאל אן גנומן ווערין· דען ער מאכט נאך זיין תפלה צו איין עבירה חס ושלום · נאר ער זאל תפלה טאן נייל השי״ איז ארחמן אין דר בארומט זיך איבר דוא וואס רופן אים אהן מיט גאנצין הארצין אונ לייב :

נון וועל איך שרייבין וויא מען מעג מחדש זיין אונ שמונה עשרה · אונ ווי מען טאר ניט אין דוא ערשטו אונ דוא הונטרשטו דרייא ברכות טאר קיין יחיד ניט מחדש זיין · אבר אונ דו מוטלסטו דרייצעהין מעג מען יוא מחדש זיין · ווען איינר וויל מתפלל זיין נאט זאל אים גבן זאל קענן לערנן ער זאל אגוט הארץ האבן זאל ער זאגון זיין (יהי רצון) אין דר ברכה פון אתה חונן · ווען איינור וויל מתפלל זיין דער יצר הרע זאל אים ניט אפ ריידון פון תשובה זאל ער זאגון זיין יהי רצון אונ דר ברכה פון (השיבנו) · וויל ער זאגון ווידוי זאל ער זאגון אין דר ברכה פון (סלח לנו) · וויל ער מתפלל זיין פר אקראנקון זאל ער זאגון זיין (יהי רצון) אין (רפאינו) · וויל ער מתפלל זיין אוף פרנסה אונ שפייז · זאל ער זאגין זיין (יהי רצון) אין ברך עלינו) אמייל זאגון אין דר ברכה פון (ראה נא בעניינו) · אין דר ברכה פון (שמע קולינו) מעג ער מתפלל זיין וואס ער וויל · דען זוא איז דר כלל פון אלי ברכות · ווי ער זאל זוך בוקן אין שמונה עשרה שטייט אויבן אין הלכות בית הכנסת :

ווען איינר הט זוך טועה גווען אונ שמונה עשרה אין דוא ערשטו דריי ברכות מוז ער נאך אמאל אן הייבון פונעם אן הייב · הט ער זיך טועה גווען אין דו הונטרשטי דריי ברכות דארף ער זוך אום קערין צו רצה · אבר אז ער הט זיך טועה גווען אין דו מיטלסטו ברכות זאל ער זיך אום קערון צו דר ברכה וום ער הט זוך טועה גוועין · ווען איינער הט גיזאגט (משיב הרוח) אום זומער זאל ער נאך אמאל אן הייבין פון (אתה גבור) · אבר אז ער האט שוין אוים גילאזט דוא ברכה פון (מחיה מתים) מוז ער אן הייבין פונם אן הייב · אזו איז אויך דר דין אז ער הט פאר געסין צוא זאגין (משיב הרוח) אום ווינטר · אבר אז ער הט פר געסון צו זאגון (טל ומטר) איז אנאנדר דין · דר מאנט ער זיך פר רצה · זאל ער עס זאגון אין דר ברכה (שמע קולינו) · דער מאנט ער זיך אבר נאך רצה אפילו פאר (עושה שלום) זאל ער זיך אום קערון צו (ברך עלינו) אבר אז ער דר מאנט זיך אז ער איז שוין אוים גיגאנגין (עושה שלום) מוז ער ווידער אן הייבין פונם אן הייב · אונ מוז דאווינן איבר גייאם שמונה עשרה · ווען איינר האט פאר געסין צו זאגין יעלה ויבא אום ראש חודש אודר חול המועד · איז דר דין אזו · הט ער פר געסין צו שחרית אודר צו מנחה דארף ער נאך אמאל דאווינין ש״ע · אבר ניט צו מעריב · אונ ווען ער דר מאנט זיך פר עושה שלום זאל ער אן הייבין פון רצה · אונ ווען איינר הט פר געסין צו זאגון על הניסים אים (חנוכה) אודר (פורים) דארף ער זיך ניט אום קערין · ווען איינר הט גזאגט דוא וואכונדיגי שמונה עשרה אים שבת אונ האט זיך דר מאנט אונ מיטען אברכה · זאל ער גומר זיין דוא ברכה · אונ זאל אן הייבין פון שבת · דער נאך זאל ער זאגין רצה ביז סוף · דא וועל איך בשיידין ווען איינר הט פר זוימט איין תפלה ווי זאל ער טאן :

ווען איינר הט פר געסין צו דאווינן מנחה · אודר ער איז גוועז איין אונס · אונ האט ניט גיקענט דאווינין · דארף ער דאוונין צו מערב צווייא מאל שמונה עשרה · דאס נאך מעריב זאל ער אן הייבין (אשרי) אונ דאווינין מנחה · הט ער פר געסין דאווענין מערב זאל ער דאווינין צו שחרית צוויי מאל שמונה עשרה · הט ער פר געסין צוא דאווינין שחרית · זאל ער דאוונון צו מנחה צווייא מאל שמונה עשרה · אבר דו תפלה פון דר זעלבוגר צייט זאל ער פרוד דאוונין · דר נאך דאס בצאלונג · דען ער קען ניט בצאלין קיין אלטין חוב איידר ער בצאלט דעם נייאם חוב · אונ ווען ער הט פר געסין צו דאווענין מנחה אום ערב שבת זאל ער דאווינין צו מעריב צווייא שמונה עשרה פון שבת · דעסט גלייכין אז ער האט פאר געסין מנחה פון שבת · זאל ער דאווינין מוצאי שבת צווייא וואכונדיגי שמונה עשרה · אבר ער דארף ניט זאגין (אתה חוננתנו) אין דר אנדירר שמונה עשרה · אונ אויב ער הט יוא גזאגט איןביידי איז ער אויך יוצא · אבר אז ער הט אין דר ערשטור ניט גיזאגט · אונ אין דר אנדורר יוא · נוא וויל ער דאך האבן דו ערשטי פר מנחה אונ דו אנדרי

פר מעריב · דרום איז ער ניט יוצא · אונ מוז נאך אמאל דאווענין איין שמונה עשרה פר מנחה :

אונ ווען איינר וויל בצאלין איין שמונה עשרה מיט דעם דס ער וועט צוא הערין דעם חזן · אונ נאך זאגין ווארט ביא ווארט איז ער אויך יוצא · נאר ער זאל זעהן ניט צוא פאר הערן קיין שום ווארט אונ זאל נאך זאגן אמן אויף איטליכר ברכה · אונ אויב ניט איז ער ניט יוצא · אזו איז אויך דר דין מיט יעלה ויבא · אונ ווי איז דם גירעט אז עס העלפט בצאלין נאך אשמונה עשרה · דאס איז נאר אז ער הט פר געסין · אודר ער איז גיוועזן איין אונס · דס ער הט גהאט אמשפט פר איין שר אונ הט ניט צייט גהאט · אודר עס הט אים זיך גיטראפן אסכנה · אודר ער הט גמיינט עס איז נאך פריא איך וועל נאך צייט האבין צו דאווינין · אבר דר ווס הט אין מוקמן פר זויכט דיא צייט אויף אים זאגט דר פסוק (מעות לא יוכל לתקן) הער פאר קרומטר קען ניט בצאלין · אבר פון דעסט וועגין אז ער וויל נאך אמאל דאוונין בתורת נדבה ניט בתורת חובה מאג ער דאווינין אונ דארף נאר ניט מחדש זיין · אונ ווי ער זאל זאגן אמן שטייט שון אובן אביסל דר פון ·

דיא חכמים זאגן עס איז מער מצוה דר ווס זאגט נאך אמן פון דעם ווס זאגט דו ברכה דען דער וואס זאגט דו ברכה איז גליך אז ווי איינר דר ציילט עפים אודר ער ווייזט אשטר און עדות אזו קאן זיין אז עס איז איין שקר · אבר אז ער הט עדות דרויף מאכון זייא אים פר איין ווארהפטיגן מענטשין · אזו אויך דר ווס זאגט נאך אמן איז גליך אז וויא איין עדות · נון ווען יוא עס איז אזו אגרוסי זאך · דרום זאל איטליכר גווארנט זיין דרויף · אז ווי איך וועל דא בשיידון · איטליכר איז מחוייב נאך צו זאגין אמן מיט גרוים כוונה · דס ער זאל גלייבון אין דר ברכה ווס דר חזן זאגט אז עס איז אזו גוועזן · אונ עס וועט אזו זיין · אונ זאל אזו לאנג מאריך זיין מיטען אמן ביז ער זאל דם מכוין זיין · ניט מער אונ ניט ווינצגר דוא גמרא זאגט ווער עס זאגט נאך אמן מיט דער גאנצור כוונה אפילו עס איז אויף אים נגזר גווארון ביז ח״ו פר זובציג יאר · איז ער עש דער מיט מבטל · עס איז פר האנדרון פול כוונות אויף דעם אלים ווס שטייט דא · אבר דס איז דר עיקר כוונה חס דר מענטש זאל האבן בשעת ער זאגט אמן דרום זאגט דיא גמרא עס זאל קיינר ניט זאגן קיין אמן (חטופה) · דס הט אין זוך צווי טייטשן · דס ער זאל ניט זאגן מיט איין פתח (אמן) אודר אימן : נאר ער זאל זאגון (אמן) · נאך אטייטש איז · (חטופה) פר צוקט · דס ער זאגט אמן איידר יעניר לאזט אוים דו ברכה · דרום זאגט בן עזאי ווער עס זאגט איין (אמן חטופה) ווערין פר צוקט זייני יאר ח״ו · דר נאך זאגט דוא גמרא ווער עס זאגט איין אמן (חטופה) איילונדיג אונ פאר צוקט אן כוונה · ווערון זייני יאר איילונדיג פר צוקט · אונ דר וואס זאגט איין (אמן יתומה) כלומר ער ווייסט ניט אויף וועלכיר ברכה ער זאגט דעם אמן · איז זיין עונש דס זייני קונדר ווערון יתומים · אבר דר ווס איז מאריך אזו לאנג ווי איך האב אויבן גשריבן דר ליינגרט מען אים זייני יאר :

דער וואס זאגט אמן מיט דר גאנצר כוונה עפינט מען אים דעם טויער פונם גן עדן · אז וויא דר פסוק זאגט (ויבוא גוי צדיק שומר אמונים) עס זאל ארין קומן דר צדיק ווס ווארט מיטען אמן ביז יעניר לאזט אוים דוא ברכה אונ זאגט עס מיט גרוס כוונה · בשעת דער חזן האלט (מודים) איז איטליכר מחוייב זוך צו בוקן · אונ זאל זאגן (מודים דרבנן) אונ זאל אום לאזין ברוך אל ההודאות אן אשם · אונ זאל זוך ניט צו שטארק בוקן · דס זיין פנים זאל ניט אום קומן קוגון דר ערוה · דוא לייט ווס שטיין ניט אויף צו (מודים) · אונ בוקן זוך ניט · דם איז איין עבירה אין דו אנדרו · איינס ער זוצט בשעת דר חזן זאגט דו שמונה עשרה · דם אנדרי ער בוקט זוך ניט צו (מודים) · דיא גמרא זאגט ווער עס בוקט זוך ניט צוא מודים ווערט פון זיין (שדרה) נאך זיין טויט איין שלאנג · דען איז דר דין ער זאל זוך בוקן גישווינד · אונ זאל זוך באמעליך אויף הייבין אזו וויא דוא שלאנג טוט אונ ער טוט דם ניט · דרום ווערט ער אשלאנג ווען איינר האלט אונ מיטען שמונה עשרה · אונ דר חזן הט אן גהויבון צו זאגון קדושה · זאל ער שטול שווייגון · אונ נאר צוא הערון אין הארצן · אזו איז אויך דר דין ביי מודים · זאל ער צוא הערון אין הארצן · אונ מאר זוך ניט בוקון · סייא ער האלט אין מוטען אברכה · אודר תחלת אודר סוף פון דו ברכות ווס מידארף זוך ניט בוקן · אטייל

זָאגְן מִיטָאר נִיט צוּא הֶערִין אִין הַארְצוּן אוּךְ · גְאר עֶר זָאל דַאוְונֶן כְּסֵדֶר :

נָאךְ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה זָאל עֶר אוּם גֵיין (עוֹשֶׂה שָׁלוֹם) אַז וִוי אוֹיבּוּן שְׁטֵייט אִין הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת · דֶר נָאךְ זָאל מֶען זָאגוּן תַּחֲנוּן · פַאר נַאכְט זָאל מֶען פַאלוּן אוּף דֶער לִינְקֶר הַאנְט · אִין דֶר פְרוּא אוּף דֶר רֶעכְטוּר אַז וִויא אוֹיבּוּן שְׁטֵייט · דֶר נָאךְ זָאל מֶען זָאגוּן (אַשְׁרֵי לַמְנַצֵּחַ וּבָא לְצִיּוֹן) : מֶען בַּדַארְף גְרוֹס כַּוָּונָה הָאבּוּן צוּ דֶר קְדוּשָּׁה פוּן (וּבָא לְצִיּוֹן) · דֶען עֶס אִיז אוּף תַּרְגּוּם לָשׁוֹן · אוּךְ שְׁרֵייבְּט דֶר טוּר אוֹרַח חַיִּים רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל זָאגְט פוּן רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי וֶועגּוּן זוּנְט דֶם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז חָרוּב גְוָוארוּן וֶוערְט אַלֵי טָאג גְמֶערְט בְּלוּיז קְלָלוֹת · אוּנ עֶס נִידֶרְט נִיט־קֵיין טוּיא פוּן בְּרָכָה פוּנֶם הוּמֶל : אוּף וָואס דֶען שְׁטֵייט דוּ וֶועלְט · אוּף דֶעם וָוס מִיזָאגְט וּבָא לְצִיּוֹן · אוּנ אוּף דֶעם (אָמֵן יְהֵא שְׁמֵיהּ רַבָּא) וָוס מִיזָאגְט נָאךְ דֶר דְּרָשָׁה · דֶם אִיז זֵייעֶר אַגְרוֹסִי מִצְוָה · דְרוּם מוּז מֶען עֶס זָאגִין מִיט גְרוֹס כַּוָּונָה · אוּנ אַז עֶר קוּמְט צוּא (בָּרוּךְ אֱלֹהֵינוּ שֶׁבְּרָאָנוּ לִכְבוֹדוֹ) זָאל עֶר זוּךְ פְרֵייאוּן מִיטֶען גַאנְצִין הַארְצוּן · אַז וִויא אוֹיבֶּן שְׁטֵייט דֶער מָשָׁל דֶר פוּן · דֶר נָאךְ זָאל דֶער חַזָּן זָאגוּן גַאנְץ קַדִּישׁ · דֶער נָאךְ (עָלֵינוּ) אוּנ קַדִּישׁ יָתוֹם · אוּנ עֶר זָאל נִיט בַּאלְד אַרוֹס גֵיין פוּן דֶער שׁוּל אַז וִויא אֵיין אִשָּׁה טוּט · דֶען עֶס אִיז גְלַייךְ וִויא עֶר פַאטוּרְט אַרָאפּ פוּן זוּךְ אַמַשָּׂא ח״ו · נָאר עֶר זָאל זִיצוּן אַבִּיסוּל · אוּנ דָאס אִיז אוֹיךְ אַגְרוֹסִי מִצְוָה · אַז וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (אַשְׁרֵי יוֹשְׁבֵי בֵיתֶךָ עוֹד יְהַלְלוּךָ סֶלָה) · אוּם מָאנְטִיג אוּנ דָאנֶרְשְׁטוּג זָאגְט מֶען לַאנְג (וְהוּא רַחוּם) אוּנ ה׳ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל) דֶען דָס זֶענִין דוּ צְוֵויי טֶעג וָוס הקב״ה הָאט מוֹחֵל גִיוֶועֶן צוּ דוּא יִשְׂרָאֵל אוּף דֶעם חֵטְא (עגל) דֶען אַז זֵיי הָאבֶּן דֶר נָאךְ תְּשׁוּבָה גִיטָאן הָט גָאט ב״ה גִיזָאגְט צוּ מֹשֶׁה גֵייא אוּף צוּא מִיר אוּפֶן בַּארְג סִינַי וֶועל אִיךְ דִיר שְׁרֵייבִּין אַנְדֶערוּ לוּחוֹת אוּף דֶעם אוֹרְט פוּן דוּ עֶרְשְׁטוּ וָוס דוּ הָאסְט צוּ בְּרָאכוּן · דָא אִיז מֹשֶׁה אַרוּף גִיגַאנְגֶנֶן אוּנ דָאנֶערְשְׁטוּג אוּנ הָאט זוּךְ דָארְטוּן גְזוּמְט פֶערְצִיג טָאג אוּנ פֶערְצִיג נֶעכְט · אוּנ אִיז ווִידֶר אַרָאפּ גְקוּמֶן אוּם מָאנְטוּג · הָט אִים הקב״ה אַבְּשׂוֹרָה טוֹבָה גְזָאגְט (סָלַחְתִּי כִּדְבָרֶיךָ) אִיךְ הָאבּ פַר גוּגְבִּין אַז וִוי דוּ הָאסְט גְבֶּעטוּן דוּ אַלֵי פֶערְצוּג טֶעג אוּנ אוּךְ נֶעמְט מֶען אוּם דוּ סֵפֶר תּוֹרָה · אוּנ מֶען לֵייעֶנְט צֶעהֶן פְּסוּקִים אוּנ דֶר פַּרְשָׁה פוּן דֶר וָואךְ · אָבֶר קֵיין הַפְטוֹרָה זָאגְט מֶען נִיט וַוייל · דֶם פָאלְק אַיילִין זוּךְ צוּא זֵייעֶר מְלָאכָה אוּנ הֶענְדִיל :

אוֹיךְ דֶעסְט גְלַייכוּן אוּם רֹאשׁ חוֹדֶשׁ זָאגְט מֶען אוֹיךְ־קֵיין הַפְטוֹרָה נִיט פוּן דֶעם טַעַם וֶועגוּן · אָבֶר שַׁבָּת אוּנ יוֹם טוֹב זָאגְט מֶען יוֹא אֵיין הַפְטוֹרָה · תַּעֲנִית צוּא מִנְחָה זָאגְט מֶען אוּךְ אֵיין הַפְטוֹרָה וַוייל דֶעמָאלְט אֵיילִין זוּךְ נִיט דָאס פָאלְק צוּ זֵייעֶר אַרְבִּיט · אוּנ אַטֵייל עֶרְטוּר זָאגְט מֶען (אֵל אֶרֶךְ אַפַּיִם) אוּם מָאנְטִיג אוּנ דָאנֶרְשְׁטוּג · אוּנ שַׁבָּת צוּ מִנְחָה אוּנ אִין אֵיין תַּעֲנִית רוּפְט מֶען מֵיין נִיט אוּף נָאר דְרַייא אוּנ אוּם רֹאשׁ חוֹדֶשׁ רוּפְט מֶען אוֹיף פִיר · אוּנ אוּם יוֹם טוֹב פִינִיף · אוּנ א״ם יוֹם כִּיפּוּר זֶעקְס · אוּנ אוּם שַׁבָּת זוּבְּן · בְּשַׁעַת לֵייעֶנוּן מוּז זַיין אַמִנְיָן אוּנ אוֹיבּ עֶס אִיז מֶער נִיטָא נָאר נַיין תְאמְטְשִׁי עֶס זֶענוּן פַר הַאנְדִין וַוייבִּיר אוּנ קִינְדֶר וָוס זֶענוּן נָאךְ נִיט הַאלְט דְרַייצוּן יָאר טָאר מֶען נִיט לֵייעֶנִין מִיט אַבְּרָכָה · אוּךְ אַז דֶער מִנְיָן זֶענִין אוּנ צְוֵויי הֶדְרִים טָאר מֶען אוּךְ נִיט לֵייעֶנִין מִיט אַבְּרָכָה · סַיידִין דֶר חַזָּן שְׁטֵייט אוּף דֶר טִיר וָוס פוּן אֵיין חֶדֶר אוּנ אַנְדֶרוּן · דֶעם וָוס מֶען רוּפְט אוּף טָאר עֶר נִיט מַאכוּן דוּא בְּרָכָה בִּיז דֶר חַזָּן וַוייזְט אִים וִוי מִיוֶועט אִים לֵייעֶנִין אוּנ עֶר זָאל זוּךְ אוּם קֶערוּן אוּף אַזַייט אוֹדֶר עֶר זָאל צוּא מַאכוּן דוּא סֵפֶר תּוֹרָה בְּשַׁעַת עֶר מַאכְט דוּ בְּרָכָה · כְּדֵי מִיזָאל נִיט מֵיינִין אַז דוּ בְּרָכָה שְׁטֵייט אוּנ דֶר סֵפֶר תּוֹרָה · אַזוּ אִיז אוּךְ דֶער דִין בֵּיי דֶר אַנְדֶרוּר בְּרָכָה וָוס נָאךְ דֶעם לֵייעֶנוּן · אוּנ מִיזָאל דוּא מֶענְטְשׁוּן דוּרְךְ אַנַאנְדֶר אוּף רוּפֶען · אוּנ דֶעם וָואס מֶען רוּפְט אוּף צוּם הוּנְטֶרְשְׁטוּן זָאל בְּלַייבּוּן שְׁטֵיין אוֹיפֶן בְּלֶעמִיר בִּיז מֶען הֵייבְּט אוּף דוּא סֵפֶר תּוֹרָה אוּנ זָאל זוּא בַּלֵייטוּן אַז וִוי דֶר בַּעַל גְלִילָה · דֶם פִיל לַייט זָאלִין זוּא בַּלֵייטוּן · אוּנ טוּן אִיר כָּבוֹד · נָאךְ דֶעם לֵייעֶנוּן הֵייבְּט מֶען אוּף דוּ ס״ת אוּנ מֶען וַוייזְט דָאס כְּתָב אִיטְלוּכֶען מֶענְטְשׁוּן דְרוּם גֵייט דֶער בַּעַל הַגְבָּהָה אוֹיף אַלֵי זַייטוּן אַזוּ וִויא דֶר סֵדֶר אִיז · אַטֵייל קְהִילוֹת זָאגוּן תַּחֲנוּנוֹת אוּנ (יְהִי רָצוֹן) אוּנ אַטֵייל זָאגוּן (אַב הָרַחֲמִים) נָאךְ דֶעם לֵייעֶנוּן · אִיטְלוּכִי שְׁטָאט וִוי אִיר מִנְהָג אִיז · דֶער נָאךְ זָאגְט מֶען (אַשְׁרֵי וּבָא לְצִיּוֹן) :

דיא צייט פון מנחה איז נאך זעקס שעה מיט אהאלבו אופון טאג · אונ מיר רעכנין תמיד דעם טאג פאר צוועלוף שעה · אונ אוף דוא נאכט פאר צוועלוף שעה · סייא אום זומר סייא אום ווינטר · אונ דוא צייט פון מנחה איז דרייא שעה · דהיינו ביז ניין שעה · מיט אהאלבו אופון טאג · דס הייסט מנחה גדולה · רבי יהודא זאגט דוא צייט איז ביז עלף שעה מיט אפערטול אופון טאג דס איז דרייא פערטול שעה פאר נאכט · אונ וויא איטלוכר וויל זאל ער טאן · נאר ער זאל זעהן ניט צו פאר זומן דוא צייט · דרום זאל זיך איטלוכר אין זין אריין נעמן ניט צוא פאר זומן דוא צייט פון מנחה · דען דיא תפלת מנחה איז מער אן גינומן ביי הקב"ה פון אלו תפלות · אזו וויא מיר גפונן אוך ביי אליהו דס זיין תפלת מנחה איז דער הערט גיווארן אונ עס איז אראפ גיקומן אפייאר פונם הוימל פאר דוא אוגן פון כל ישראל אונ דס איז דער טעם דרום איז דוא תפלת מנחה מער אן גינומן · ווייל דענמאלט האט דר מענטש זיינו רעכטו עסקים · אונ ער בצווינגט זיין יצר הרע אונ גייט אונ טוט תפלה פאר הקב"ה · דען הקב"ה האט לוב דוא לייט וואס בצווינגן דעם יצר הרע · אונ האט פיינט דוא לייט ווס צוהן אים נאך · דרום האבן דוא חכמים פאר בזאגט דס קיינר זאל זיך ניט זעצן עסן אודר אן הייבן אמלאכה פאר מנחה אפילו ער ווערט זוא קאנטשון פאר מנחה · ביז ער זאל פרור דאווינון מנחה · אונ ווען איינר האט אן גיהובן איין מלאכה אודר דר האט זיך גיזעצט צו איין סעודה איז ער מחוייב אוועק צו ווארפון אונ דאווינון מנחה · דען דו תפלת מנחה איז חשובר ביי הקב"ה פון דוא קטורת אונ קרבנות · אז וויא דער פסוק זאגט עס זאלון אן גינומן ווערן מיינו תפלות מער פון דוא קטורת אונ מער וויא איך וואלט אוף גיהובן מיינו טענור צו ברענגן קרבנות דאס מיינט מען תפלת מנחה :

אין איין תענית מוז מען מיין כוונה האבון צוא מנחה איידער אנאנדרט מאל · דען דענמאלט איז מען הונגרוג אונ מיד · אונ דאס לייב איז דער שלאגון · אז וויא דער פסוק זאגט (תפלה לעני כי יעטוף) דאס מיינט מען דוא תפלה פון איין עני וואס ווערד זיך ארום מיט אן מכסקייט ער פאר גיסט זיין תפלה פאר גאט מיט כוונה · איטלוכר איז מחוייב זיינו הענט צו וואשן איידר ער קומט אין שול אריין · אפילו איינר זוצט אובר איין ספר אונ לערנט טאר ער · דער נאך ניט דאווינון ביז ער מוז פרור דוא הענט וואשין · ווען איינר האט אבר קיין וואסר ניט איז ער מחוייב צו גיין איין מייל ווענם ווייטר פון וואסר ווענגן · אונ צריך איז ער גאר מחוייב גיין את תחום שבת · אונ מער ניט · אבר אז עס שון שפעט דם ער ווערט מיט זיין גיין עובר זיין דעם זמן תפלה : אודר עס איז אום מוגלוך וואסר צו קרוגון · זאל ער אפ רייבון זיינו הענט אין דר וואנט :

מען דארף זאגן (אשרי) פאר שמונה עשרה אז וויא דוא גמרא זאגט דער וואס זאגט אשרי דרייא מאל אלו טאג דער איז בוודאי איין בן עולם הבא · דער טעם איז ווייל דרינון שטייט (רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם) הקב"ה טוט דס ווילן פון זיינו פארכטור אונ דער הערט זייער גישרייא אונ העלפט זייא · אזו ווערט ער דר נאך דאווינון שמונה עשרה מיט אפרייליך גימיט · דו גמרא זאגט עס זאל קיינר ניט שטעלון שמונה עשרה · (בקלות ראש) דס מיינט מען אז ער רעט פרור פאטשטון · אודר מכ"ש דברים בטלים · אודר ער איז אין צארון · גייארט דורך פריידון אונ פארכט אונ זאל אביסול ווארטון פאר שמונה עשרה אונ נאך שמונה עשרה אזו וויא ביי שבת ביסטו מחוייב מוסיף צו זיין (מחול על הקודש) פרור אונ דר נאך · אזו אוך ביסטו מחוייב בכבוד האלטון אונזרו שולן וואס זיי זענון אוף דעם אורט פונם בית המקדש פארן דאווינון אונ דער נאך · אוך זאגט דיא גמרא אפילו איין חרובי שול ביסטו אוך מחוייב נוהג כבוד זיין · אז וויא דר פסוק זאגט (והשימותי את מקדשיכם) איך וועל פר וויסטון אייער בית המקדש · נוא ווערט עס דאך גירופן בית המקדש האטשו סאיז שון וויסט אונ די קדושה איז נאך דרוף ווען איינר גייט אין שול אריין אמיצון ארום רופן אודר עפוס ארוס טראגון אונ אריין טראגון איז ער זיך מחוייב אין שול אנודר זעצון אונ זאל זאגון עטלוכו פסוקים ווייל די שכינה רואט דרונון · אונ אוב ער קען קיין פסוק ניט זאל ער זאגון (אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה) קאן ער דס אוך נוט זאל

אזו בלייבן זיצן איין ווילה · אונ זאל זיך גדענקן ווען ער וואלט גשטאנען פר א מלך בשר ודם אין זיין חדר אזו וואלט ער דאך גשטאנען מיט גרוס מורא · מכ"ש פר דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה · אונ ניט אזו ווי אטייל לייט מאכן אגישרייא נאך דעם דאווינן ווי אין אביר הוז אונ אופט קריגן זיי זיך אין שול · דס איז איין הארבי עבירה צו די זעלבגי לייט וואס טואן אזעלכי בוטרי עבירות אין די לובי שולן :

נון איר לובי לייט איך וועל אייך לערנן וואס איר זאלט טאן אז עס זאל אויף אייך פאלן די מורא פון גאט · איר זאלט זיך אום קערן מיטן פנים צו דר וואנט דאס איר זאלט קיינם ניט זעהן אין דוא פור איילן בשעת דאווינן אונ טראכטן פר ווען איר שטעלט זיך צו ריידן; וועט אייך בודאי איין מורא אן תאפן אונ דר וואס הט ניט קיין שטאט צו דר וואנט זאל ער אראפ האלטן זיינו אויגן אונ זאל אויף קיינם ניט קוקן אונ ווער עס בגערט דאס צו טאן העלפט אים הקב"ה דער צו · אז וויא דיא גמרא זאגט (הבא לטהר מסייעין לו) ווער עס קומט זיך ריינוגן העלפט מען אים פונם הומל · (הבא לטמא כו') אונ ווער עס קומט זיך מטמא זיין מיט זיינו בייזו מחשבות בקומט ער אויך זיין בגער · דרום זאל אוטלוכר אויף זיך נעמן די מורא פון גאט · דר מענטש דארף נאר אן הייבן · אז ווי די גמרא זאגט (כל התחלות קשות) אלי אן הייבנס איז שווער · אבו' דר נאך קומט עס אים גרונג אן · איר לובי לייט לאז אייך דוא (יראה) קיין קליינו זאך ניט זיין · דען די וועלט אונ ייעני וועלט הענגט דרונן אז וויא דר פסוק זאגט (ועתה ישראל מה ה' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלהיך בכל לבבך ובכל נפשיך) משה רבינו ע"ה הט גזאגט צו ישראל נון וואס בגערט השי"י פון דיר נאר די זאלסט זיך פארכטן פר גאט דיין גאט מיט דיין גאנצן הארצן אונ לייב נון זעהן מיר אז אונזר גלייבן הענגט אין גאטס פארכט דען דער זעלבגר מענטש וואס פארכט זיך פר גאט טוט ניט באלד קיין עבירה · אונ אלי מצות קומן אים גרונג אן אונ ער הט דיא וועלט אין יענו וועלט אונ דר מענטש וואס פארכט זיך ניט פאר גאט איז פיי איב אלם פאר קערט · אונ ער איז אז ווי איין גוף אן אנשמה אז וויא עס וועט נאך בעסור בשיידט ווערן אין פרק (ענין המצות) :

דער וואס גייט אדר ער פארט אין וועג אודר ער רייט אויף איין פערד · אונ עס קומט די צייט צו דאווינן זאל ער אזו דאווינן גייאונדוג אונ זוצינדוג אודר רייטונדוג אפילו ער קומט ניט אום מיט זיין פנים קיין מזרח דען אז ער וועט זיך אנודר שטעלן וועט ער קיין כוונה ניט קענן האבן ווייל ער איילט צו זיין וועג · אטייל לייט זענן זיך יוא נוהג אנודר שטעלן צו דעם ערשטן פסוק פון קריאת שמע דס איז (שמע ישראל) אונ צוא דוא הינטרשטו דרייא ברכות פון שמונה עשרה · ברי זייא זאלן קענן אום גיין (עושה שלום) · דס איז אויך רעכט · אונ דער וואס דאווינט שמונה עשרה רייטונדוג אופן פערד · זאל ער עס פורן דרייא טריט אונטר זיך צוא עושה שלום דרום אויך ווער עס פארט אין איין וואגן אודר אין אשוף אוב ער קען זיך שטעלן איז זייער גוט פון עושה שלום וועגן · ווען איינר איז אין וועג אין איין מקום סכנה דאס ער קען ניט זיין תפלה טאן : זאל ער זאגן דוא קורצו תפלה וואס שטייט אין (אורח חיים סימן ק"י) · אונ איטלוכר זאל זיך אויף שרייבן דוא (תפלת הדרך) · אונ זאל עס זאגן באלד אז ער גייט ארוס פון זיין הוז ; אונ עכ"פ זאל קיין מענטש · ניט גיין קיין מייל אן (תפלת הדרך) · אונ אז ער האט פאר געסן זאל ער עס נאך זאגן ביז איין תחום שבת פון דער שטאט וואס ער וויל דארט בלייבן געכטוגן אטלוכר איז מחוייב גוואראנט צו זיין צו לייאנן קריאת שמע אויף זיין בעט · אזו ווערט ער בשערמונט פאר רוחות רעות אונ פאר אלו מזיקים ר"ל · אונ ער זאל אזו לאנג לייאנן קריאת שמע ביז ער ווערט אנטשלאפן · אזו וועט אים ניט צוא קומן קיין בייזו חלומות דוא זעלבוגו נאכט ווייל ער איז אנטשלאפן גיווארן פון דברי תורה :

אויך זאל איטלוכר גיווארנט זיין דאס ער זאל זיין בצניעות אין זיין קאמור · אונ זאל זיין העמד ניט אום טאן ביז ער לייגט זיך אין בעט אריין · אויך אין דער פרוא זאל ער עס אן טאן בצניעות

בצניעות דאס דוא פור ווענט זאלון ניט זעהן דיין בלוז לייב · דער כלל פון דער זאך איז דער זאל גידענקן (מלא כל הארץ כבודו) אז דער כבוד פון הקב״ה איז אובר דער גאנצר וועלט אונ דוא קענסט זיך ניט פאר בארגון פאר אים: דער צדיק ווס הט גאטס פארכט אין זיך איז ער גווים מדקדק אין אלו זיינו מעשים אונ עס דאכט זיך אים תמיד ער שטייט פאר הקב״ה. אזו וויא דוד המלך ע״ה האט גיזאגט (שויתי ה׳ לנגדי תמיד) איך טוא גאט יתברך צו קעגן מיר תמיד; אוך האט ער זיין זון שלמה צוואה גילאזט (בכל דרכיך דעהו) אין אלו דיינו וועגון אונ מעשים גידענק אום · אונ לאז זיך דור דאכטון דוא שטייסט פאר הקב״ה · אין דוא צוויא פסוקים הענגט (כל התורה כולה) · אונ דער זעלבוגר מענטש וואס האט גאטס פארכט אין זיך גידענקט ער אין דוא פסוקים אונ ער ווערט בוודאי קיין עבירות ניט טואן אונ דוא מצות קומן אים גרונג אן · אונ איז ארעכטור צדיק אונ חסיד · אבר דער וואס איז ניט קיין גאטס פארכטר העלפט אים ניט אפילו קיין הונדרט פסוקים: דען ער קערט זיך ניט דרונגן אונ גייט נאך דעם יצר הרע · אונ ער איז דוא רעכטו רשעים וואס הקב״ה האט פיינט אונ זייער תפלה ווערט ניט דער הערט · אבר דוא תפלה פון צדיקים איז גלובט אין גאטס אוגון אונ ער גלוסט דער צוא:

סליק הלכות תפלה: בעז״ת האל אשר לו נאה תהלה:

אידר איך וועל שרייבון דעם אנדרון פרק וועל איך שרייבון איין הג״ה:

דיא (יראה) אונ (אהבה) פון הקב״ה איז גיטיילט אוף צווייאן · עס איז פאר האנדרון איין מענטש וואס פארכט זיך פאר הקב״ה · דס ער וועט אים שטראפון אין זיין לייב אונ גיטס · אודר ער פארכט זיך פארון גיהנם: דוא זעלבוגו יראה איז זייער גוט דאס ער פארכט זיך תמיד פאר הקב״ה: אז דער פסוק זאגט (למען תהיה יראתי על פניכם לבלתי תחטאו) דרום זאל זיין דוא פארכט פון גאט אוף אייך כדי איר זאלט ניט זונדונג · אבר עס איז נאך פאר האנדרון אבעסרו יראה דער פון· דס איין מענטש פארכט זיך פאר הקב״ה וויל ער איז אגרוסר הער אונ הט אין זיך זייער פיל מעלות גדולות · דער זעלבוגר וואלט זיך גיפארכטון פאר הקב״ה ווען אפילו עס זאל קיין עונש ניט זיין · דאס איז דוא רעכטו יראה · אוף דעם הט משה רבינו ע״ה גיזאגט וואס בגערט הקב״ה פון אייך ניט מער נאר איר זאלט זיך פארכטון פאר אים · דער ווס האט דוא מדה אין זיך וואול צו אים אבר דער וואס פארכט זיך פאר עונש איז עס ניט קיין רעכטו יראה · דען ווען ניט דער עונש וואלט ער עובר גיוועזן אוף אלו עבירות אונ וואלט נאך גיגאנגון דעם יצר הרע · אוף דעם זעלבוגון זאגט דר פסוק (ויראת מאלהיך אני ה׳) זאלסט זיך פארכטון פאר דיין גאט · דען איך בין גאט וואס קען שטראפון:

דיא (אהבה) איז אוך גיטיילט צווייא חלקים · עס איז פאר האנדרון א מענטש וואס האט לוב הקב״ה פון שכר וועגון · דהיינו דאס ער האט אים גיגעבון עושר אונ כבוד · אודר ער זאל אים געבן גן עדן · אודר פון עולם הבא וועגון עס איז וואול גוט דאס ער האט זיין בטחון אוף הקב״ה: אבר עס איז ניט דוא רעכטו (אהבה) דען ווען ניט דאס וואלט ער אוועק גילאזט דוא (אהבה) · דיא אנדרו איז דוא רעכטו (אהבה) דאס איין מענטש האט לוב הקב״ה ניט פון שכר וועגון נאר ער בגערט תמיד צו דונון צו זיין היילוגון נאמון אונ צו טאן זיין רצון פון לובשאפט וועגון גלייך אזו וויא איין קונד וואס האט לוב זיין פאטר אזו וויא (אברהם אבינו) האט גיטאן דאס ער האט זיך גילאזט אין פייאר ארייין ווארפון פון קידוש השם וועגון; אונ אזו אוך (חנניה מישאל ועזריה) אונ נאך פול צדיקים אונ חסידים האבון מקדש השם גוועזן · אונ האבון זייער לייב אונ גיטס ניט גיאכט קעגן דר ליבשאפט פון הקב״ה: וואול צו דעם מענטשן ווס איז זוכה צו קומן צו די מדה וואול צו זיינו עלטרון · אונ זיינו קונדר אונ קונדס קונדר דורי דורות גנוסן זיין זכות:

דר פרק רעט פון תשובה וויא מיזאל תשובה טאן:

שובה ישראל עד ה' אלהיך כי כשלת בעונך) דר נביא שטראפט די ישראל אונ זאגט צו תשובה צו גאט דיין גאט דען דו בוסט זייער גשטרוכולט אין דיינע זינד · (רבי לוי) זאגט די תשובה איז אגרויסע זאך דס זיא גרוכט ביז אין דעם כסא הכבוד · ווי דער פסוק זאגט (שובה ישראל עד ה' אלהיך) דאס מיינט ביז אין דעם כסא הכבוד · אוך זאגט דר פסוק (אם תשוב ישראל אלי תשוב) ווען איר ישראל וועט תשובה טאן וועט אייער תשובה גרייכן ביז צו מיר צו מיין כסא הכבוד ? (רבי יהודא בר סימון) זאגט טוט תשובה ישראל ווען אפילו איר הט פאר לייקנט אז גאט ח"ו דס איז דאך די ארגסטע עבירה העלפט פארט תשובה ; אז ווי מיר גיפונן דאס די ישראל האבן עטלוכי מאל עבודת כוכבים גדינט · אונ הקב"ה הט זיי אובר געענפרט צו די פיינט אין די הענט ארין דר נאך אז זיי האבן תשובה גטאן האט גאט יתברך זיא אן גנומן אונ הט זייא גשוקט איין נביא אונ ער האט זייא גיהאלפן פון זייערע פיינד · אונ האבן גטאן נקמות אין זייערע פיינד · פון דעם לערנן מיר אז דיא תשובה העלפט אויף אלע עבירות אין דער וועלט · אז וויא עס וועט דא נאך בעסער בשיידט ווערן · רבי אליעזר זאגט דר מנהג איז אז איין מענטש איז מבזה זיין חבר פאר לייט אונ דר נאך בעט ער אים איבר זאגט ער צו אים בעט מיך איבר פר לייט וועל איך דיר מוחל זיין אבר אליין וויל איך דיר ניט מוחל זיין · אבר הקב"ה איז ניט אזוא ווען איינר טוט איין עבירה פר לייטן אודר ער שענט אונ איז מבזה פר לייטן · דר נאך אז ער שטעלט זיך אין זיין חדר אליין אונ וויינט אונ פאסט אונ טוט תשובה אונ בעט מחילה פון הקב"ה דא איז ער אים מוחל :

אונ הקב"ה האלט אוף זיין צארן · אונ האפט אוך דר תשובה פון די רשעים · אז ווי מיר גפונן ביי משה רבינו ע"ה אז ער איז ארויף גקומן אופן הומל הט ער גזעהן דס הקב"ה האט גישריבן (ה' ארך אפים) גאט ית' האלט אוף זיין צארן טאמער וועט ער תשובה טאן · האט אים משה רבינו ע"ה גיפרעגט פאר וועמן שרייבסטו דאס · האט אים הקב"ה גיענפערט פאר דוא צדיקים אונ פאר דוא רשעים · האט משה רבינו גיזאגט דוא רשעים לאזן באלד פלארן ווערן · אונ זייא דן מיט דיין צארן · האט הקב"ה גיזאגט משה דוא וועסט נאך קומן דער צו · אונ אז דוא ישראל האבן גיזונדיגט מיטן עגל אונ מרגלים האט משה גיבעטן (ה' ארך אפים) : האט אים הקב"ה גיענפערט משה דוא האסט דאך גיזאגט דוא רשעים לאזן פלארן ווערן האט משה אן גיהובן אונ גיזאגט (ועתה יגדל נא כח ה' כאשר דברת לאמר) אצונד לאז זיך דער גרייסן דער כח פון גאט וויא דוא האסט גירעט צו זאגן דאס דוא דער לענגערסט דיין צארן צו דוא רשעים : האט הקב"ה גיזאגט יוא איך וועל אוף האלטן מיין צארן אוב זייא וועלן תשובה טאן · אוף אלו דוא עבירות האלט אוף הקב"ה זיין צארן · אבר ניט אוף דער עבירה פון זנות · דען פון וועגן זנות קומט איין אום קומעניש אוף דער וועלט ר"ל · אז וויא עס איז ווישונגלייך · עס איז אגרויסע זאך דוא תשובה · אונ ווען מען זאל רעכט תשובה טאן וואלט באלד גיקומן דוא גאולה :

דיא גמרא זאגט אז ישראל וועלן תשובה טאן וועלן זייא אום · גילייזט ווערן פונם גלות · אונ אוב ניט וועלן זייא ח"ו ניט אום גילייזט ווערן ? אזו זאגט רבי אליעזר · רבי יהושע זאגט אפילו זיי וועלן קיין תשובה ניט טאן וועלן זייא אוך דער לייזט ווערן · אונ ווען דוא צייט וועט קומן פונם קץ וועט הקב"ה אוף שטעלן איין שלעכטן מלך וויא (המן) · ער וועט מאכן פול בייזע גיזעץ אונ גזירות · דא וועלן ישראל מוזן תשובה טאן · אזו וועט זיין דוא גאולה · אונ משה רבינו ע"ה האט אונז דרויף פאר זכרט ווען מיר וועלן תשובה טאן וועט הקב"ה מקבל זיין אונזר תשובה · אונ וועט אונז דער לייזן פונם גלות · אזו וויא דער פסוק זאגט (ושבת עד ה' אלהיך ושמעת בקולו וגו') : אז וויא עס וועט נאך בעסער בשיידט ווערן אין פרק פון דער גאולה · רבי יהושע בן לוי זאגט דוא תשובה איז אגרויסע זאך · דאס אפילו דוא עבירות ווערן אים גירעכנט פאר מצות · אונ דוא תשובה דער לענגערט אים זיין לעבן אוף דר וועלט אונ אוף יענר וועלט · אזו ווי דער פסוק זאגט (בשוב רשע מרשעתו ועשה משפט וצדקה היו יהיה) אז דער רשע קערט ווידר פון זיין שלעכטן וועג אונ טוט משפט אונ צדקה דער לענגערט אים הקב"ה זיין לעבן אוף דער וועלט · אונ אוף יענר

וועלט

וועלט · (רבי חמא בר חנינא) זאגט דו תשובה איז זייער גרוס דאס זיא ברענגט ארפואה אוף דר וועלט · אזו וויא דער פסוק זאגט (שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם) טוט תשובה איר זונדיגע לייט וועל איך אייך שוקן איין רפואה אוף דער וועלט :

רבי אליעזר זאגט קום אונ זעה וויא איין גרוסו זאך איז דוא תשובה · הקב"ה איז ניט וויא איין מענטש · דען אז איין מענטש דער צערונט דעם אנדרן · דער נאך וויל ער אים איבר בעטן · אזו איז אים אספק אוב ער וועט אים מוחל זיין אונ אוב ניט · אוך איז אים אספק טאמר דארף ער צו אים שוקן לייט · אודר ער זאל אים איבר בעטן מיט געלט · אבר הקב"ה איז ניט אזו · ער בגערט ניט מען זאל צו אים שוקן לייט אונ אוך קיין געלט · נאר ווערטור אונ אגוט הארץ · אזו וויא דער פסוק זאגט (קחו עמכם דברים ושובו אל ה') נעמט מיט אייך רייד אונ קערט ווידר צו גאט · אזו וועט איר בקומן אל דאס גוטס · אוך זאגט דער פסוק (מודה ועוזב ירוחם) דער וואס בקענט זיינו זונד אונ פאר לאזט זייא ווערט ער דער בארומט · אונ זיין רייד אונ ווידוי וואס ער זאגט פאר הקב"ה איז גלייך אז ער וואלט גיבראכט אלו קרבנות פון דער וועלט · אונ ווען ניט תשובה וואלט דוא וועלט קיין קיום ניט גיהאט · אוך הקב"ה האט ניט גיוואלט בשאפן דוא וועלט ביז ער האט פרור בשאפן דוא תשובה · אונ דאס איז איינס פון דוא זובן זאכון וואס זענן בשאפן גיווארן איידר דוא וועלט איז בשאפן גיווארן · דען הקב"ה האט גוויסט דאס דר מענטש ווערט בשאפן מיטן יצר הרע · אזו וועט ער בוודאי זונדיגן · נוא ווען הקב"ה זאל אים משפטין נאך זיינו מעשים נאך אזו וואלט דוא וועלט קיין קיום ניט גיהאט · דרום האט הקב"ה בשאפן דוא תשובה · אונ ער האלט אוף זיין צארון אונ דער בארומנט זיך איבר דעם וואס טוט תשובה · אזו וויא מיר גפונן אין פסוקים דאס הקב"ה איז מקבל תשובה אוף דוא גרעסטו עבירות אין דער וועלט · אזו וויא איך וועל בעסור בשיידון · הקב"ה האט אן גינומן דוא תשובה פון קין אונ פון אדם הראשון אונ פון ראובן אונ יהודא · אונ פון (אחאב מלך ישראל · אוך מנשה האט פול ארבי עבירות גיטאן ווס זענן פאר באטון אין דר תורה · האט דאך הקב"ה מקבל גיוועון זיין תשובה אונ אוך דוא תשובה פון דער שטאט נינוה · אונ פון דוד המלך :

נון זעהן מיר דאך אז סייא דו תשובה פון איהיד סייא דו תשובה פון רבים · סייא פון דעם וואס הט גטאן ארבי עבירות סייא פון דעם וואס האט גיטאן גרונגי עבירות · סייא פון אמלך איז דאך הקב"ה אלץ מקבל · דרום הט הקב"ה אן גשריבן דו עבירה פונם עגל · פר וואס זאל איטלכר נוט טון תשובה בצייטון איידר ער גייט אוועק פון דר וועלט · דען אלי שעה דארף דר מענטש מורא האבין פארון טויט · אונ דר נאך העלפט אים קיין תשובה ניט · אז ווי מיר גיפונן אין דר גמרא (רבי שמעון בן לקיש) הט גיהאט צוויי חברים דס זיי פלעגין בנאנדר גנבנון אונ גזלונן · אמאל הט (רבי יוחנן) זוך גבאדין אין טייך · אונ (רבי שמעון בן לקיש) איז ארובר גיגאנגן דעם בריק אונ הט אים דר זעהן אזו הט ער באלד תשובה גטאן אונ איז גיגאנגון אבינט אונ מארגין אין שיל אונ אין בית המדרש אריין · אונ הט גיטאן בלויז מעשים טובים · אטייל זאגין רבי יוחנן הט איהם גוואלט גיבן זיין שוועסטר פר אווייב הט ער זוא ניט גוואלט נעמין · דס מיואל ניט זאגן ער הט דרום תורה גלערונט פון אשיין ווייב ווענגן · אונ אטייל זאגון ער הט זוא יוא גינומן · דס ער הט גוואלט זיין רבי יוחנן אשוואגיר · דעם טאג ווס (רבי שמעון בן לקיש) איז גישטארבן זענין זייני חברים אוך גישטארבן · דעם רבי שמעון זענין אקיגן גיגאנגן פיל מלאכים אונ פיל צדיקים אונ חסידים · אונ האבן אים גאר שיין אנטפאנגון · אונ האבן אים גיבראכט הונטר דעם כסא הכבוד ווי דו אנדרי צדיקים זוצן · אונ צו זייני צוויי חברים זענן אקיגן גיקומן מלאכי חבלה · אונ האבן זייא גיווארפן אין תהום פונם גיהנם · האבן זייא גיפרעגט ווארום טוט מען אן דעם רבי שמעון אזו אגרוסן כבוד · ער איז דאך גוועז אונזער חבר · דוא אונ דוא עבירה הט ער מיט אונז גטאן · הט מען זיי גענפורט ער הט תשובה גטאן · וואלט איר אויך תשובה גטאן וואלט איר אויך גהאט דעם כבוד · האבן זיי גיזאגט מיר וועלן נאך טאן תשובה טאן פון אים · הט מען זיי גענפרט

עם

עס העלפט ניט קיין תשובה נאך דעם טויט · נאר פאר זיין לעבין :

אזו אויך האט שלמה המלך געזאגט ווילסטו תשובה טאן טוא תשובה פר דיין לעבין · דען אין דם גרוב וואס דו גייסט אהין איז קיין תשובה ניט פר האנדון · דרום זאל זוך איטלוכר בדענקון אונ זאל תשובה טאן בצייטון איידר ער שטארבט · אונ עס זאל קיינר ניט ווארטון אוף דער לעצטור שעה · דען אלי שעה איז דר מענטש ניט זיכר פארון טויט · דרום זאל איטלוכר מענטש מיט זוך ברענגון תורה אונ מעשים טובים · דס איז דאס צערונג אוף יענור וועלט · עס איז אמשל איינער זעצט זוך אונ אשיף אונ פארט אויפן ים אז ער נעמט ניט מיט זוך קיין שפייז שטארבט ער דאך אין שיף פר הונגר · דען אויפן ים בקומט ער גיט קיין עסין אזו איז דם אויך ווער עס נעמט זיך ניט מיט קיין שפייז אוף יענור וועלט · דאס מיינט מען דוא תשובה אונ מעשים טובים · העלפט אום שון דארט קיין תשובה ניט · דרום זאל איטלוכר תשובה אונ מעשים טובים טאן אונ זיין יוגנט דען אוף דר עלטור איז אים שון גאר שווער · צום ערשטון איז דר מענטש מחוייב צו וויסן דוא פיר זאכון וואס איך ווער דא שרייבין :

ווען איינר האט עובר גיוועזן אוף איין (מצות עשה) דאס איז אזו אמצוה וואס הקב״ה האט גיבאטון זוא יוא צוא טאן · דהיינו ער לייגט איין טאג קיין תפילין ניט · אודר ער זיצט ניט אין סוכה · אודר ער עסט אום גיוואשין · אודר ער בענטשט ניט קיין אתרוג · אודר אנדערו מצות עשה פון דו צוויי הונדערט אונ אכט אונ פערציג מצות עשה · דר נאך האט ער חרטה אונ טוט תשובה · איז אים באלד הקב״ה מוחל · אבר ווען איינער איז עובר אוף איין מצות לא תעשה דס איז איין (לאו) · דהיינו ער עסט חזיר אודר ער טרונקט (נסך אודר ער גייט אין שעטנז אודר דו איברגי (לאוין) · דר נאך אז ער טוט תשובה דרוף איז אים הקב״ה ניט מוחל ביז נאך (יום כיפור) · אבר אז ער טוט אזו איין ארבי עבירה וואס ער איז חייב מיתה אודר כרת · העלפט אים קיין תשובה אונ קיין (יום כיפור) אויך ניט ביז ער מוז אויף זוך נאך מקבל זיין יסורים אונ תעניתים · דענמאלט ווערט עס אים ערשט פר געבין · אבר אז איינר טוט איין עבירה וואס הענגט דרונן חילול השם · דהיינו ער טוט איין עבירה בפרהסיא פר אמנין לייט · אודר ער שווערט שבועת שוא · אודר שבועת שקר · אודר שבועת חנם דר מיט איז דאך ביי אים גאר ניט גיאכט דר כבוד פון (השם יתברך) · אודר ער מאכט דם דוא אומות זאגון אז אונזער גלייבון איז חס ושלום ניט רעכט · אודר ער איז מחלל השם מיט זייני בייזו מעשים · אודר אתלמיד חכם וואס איז זוך ניט נוהג ווי מען דארף · דר מיט ברענגט ער דם דו עמי הארצים פר שעמהן דו תורה · אודר איין תלמיד חכם וואס טוט איין אום רעכט אונ ער מאכט דם דו לייט טון עס אים נאך · דעם זעלבוגון העלפט ניט ביז ער מוז האבין דוא פיר · תשובה אונ יום כיפור · אונ תענית · דר נאך אז ער שטארבט ווערט עס אים פר גובן · דוא פיר אירלייא תשובה דארף וויסען איטלוכר בעל תשובה :

נאך זענון פר האנדון זובן זאכון וואס איטלוכר בעל תשובה דארף זיי וויסען · דס ערשטו ער מוז ליידון גיהנם פון וועגין זייני זונד · אונ מוז השבון אפ גובון אוף זייני מעשים וואס ער האט גיטאן ביי זיין לעבין ער זאל חו זיך ניט גידאנקון עס איז גיט פר האנדון קיין דין ומשפט אוף יעניר וועלט · דרום מאג איך טאן וואס מיין הארץ גלוסט · ווארום זאל איך פאסטין איך ווער בעסיר לעבין אין וואל טעג · דר וואס גדענקט זיך אזו אונ טוט קיין תשובה ניט · זאל ער וויסן דאס הקב״ה וועט אים ברענגון צום דין אונ משפט · ווי דר פסוק זאגט (על כל מעשיך יביאך אלהים למשפט) · אוף אלי דייני זאכון וועט דוך גאט ברענגון צום משפט סייא אוף דו גוטי סייא אוף דוא שלעכטי · אונ אפילו דו פר הולטו זאכון וואס דו מיינסט עס איז שוין לאנג פר געסון אונ דוא וועסט גיצאלט ווערון נאך דייני מעשים נאך · אזו ווי דר פסוק זאגט (כי אתה תשלם לאיש כמעשיהו) דען דו גאט בצאלסט איטלוכן נאך זייני מעשים נאך · דרום זאל ער זוך גידענקון אז ער וועט תשובה טאן אין ווידוי זאגין וועט זוך גאט מרחם זיין איבר אום אונ וועט אים מוחל זיין · אז ווי דר פסוק זאגט (מכסה

פשעיו לא יצליח) דר וואס פאר היילט זייני זונד · וועט ניט בגליקן · אבר דר וואס בקענט זייני זונד ווערט דער בארומט :

דאס אנדרו ער מוז זיך בדענקן אונ בטראכטן וואס פר עבירות ער הט גיטאן · אונ מוז זוך תמיד צום הארצן נעמן אז ער איז אחוטא · אזו וועט ער תשובה טאן דרויף · אזו ווי דר פסוק זאגט (אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך וגו') נאך מיין ווידער קערן האב איך מיך בדאכט וואס פאר עבירות איך האב גיטאן · אונ נאך דעם אז איך בין גיוואר גווארן פון מייני זונד האב איך מיך גיקלאפט אוף די זייטן אונ אויפן הארץ אונ האב ווידוי גיזאגט · דם דרוטע ער מוז וויסן דעם גרוסן שכר וואס ער וועט האבן אז ער וועט רעכט תשובה טאן · אז ווי דר פסוק זאגט (יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח) לאז דר רשע פר לאזין זיין בייזן וועג·אונ דר אום רעכטור מענטש זייני בייזו מחשבות · אונ זאל ווידר קערן צו גאט מיט תשובה · אזו וועט זוך הקב"ה דר בארומין איבר אים אונ צו אונזער גאט ־ען ער מערט צוא פאר געבין · אונ אז ער וועט ניט גדענקן אונ דעם שכר וועט ער בוודאי קיין תשובה ניט טאן · דאס פירדי · ער מוז גדענקן אז אלי זייני עבירות ווערין איין גישריבן אונ גיחתמת אוף אלי זייני גלודר ווס ער הט מיט זיי גזונדיגט · אז ווי דר פסוק זאגט (וביד כל האדם יחתום לדעת כל איש מעשיהו) אונ דר האנט פון איטלוכין מענטשן אוז גיחתמת צו וויסן איטליכר מענטש זייני מעשים · אונ הקב"ה גדענקט אלי דוא מעשים · אז וויא דר פסוק זאגט (הלא הוא כמוס עמדי חתום באוצרותי לי נקם ושלם וגו') פאר וואר אייערי שלעכטו · מעשים זענין פאר התמת אין מיין אוצר איך וועל מיך נוקם זיין אונ וועל בצאלין נאך זיין פאר דונסט נאך · נוא ווען ער וועט דרונען גדענקן וועט ער בוודאי רעכט תשובה טאן :

דאס פופטו ער מוז וויסן דס זייני זונד ווערן אים פר גובין אונ הקב"ה איז אים מוחל דורך רעכטו תשובה · אז ווי דר פסוק זאגט דו ישראל האבן גזאגט צום נביא(כל פשעינו אתנו וחטאתינו עלינו ובם אנחנו נמוקים ואיך נקוה) אלי אונזערו שולד זענין מיט אונז אונ אונזערו זונד אוף אונז · אונ דוירך זיי וועלין מיר מוזון צו גיין אין גיהנם ווי קענין מיר האפין דס איביג לעבין הט זיי דער נביא גיענפורט אזו הט גאט גיזאגט (חי אני נאום ה' אלהיכם אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשובו מדרכיו וחיה) איך שווער בייא מיין איביג לעבין זאגט גאט אייער גאט אויב איך וויל אונ דעם טויט פונם רשע דס ער זאל קומן אין גיהנם · נאר ער זאל תשובה טאן אוף זייני בייזו מעשים וועט ער בקומן דאס איביגי לעבין :

דאס זעקסטו איטלוכר זאל זוך צום הארצן נעמן אונ זאל וויסן וואס השי"ת הט אים גטאן ער הט אים בשאפון מיט אלי זייני גלודר · אונ הט אים גיבראכט אוף דר וועלט · אונ הט אים גגובין איין הארץ צו פרובן אונ צו פר שטיין אזאך · אונ אויגן צו זעהן · אונ אויערין צו הערון · אונ דוא איבריגי גלודר ער זאל מיט זיי דונן הקב"ה אונ טאן זיין ווילון כדי ער זאל זוכה זיין צו עולם הבא · אונ ער הט גיזונדיגט קיגון אים מיט אלי זיינו גלודר · אונ אויב ער וועט בוודאי ניט גדענקן וועט ער קיין תשובה ניט טאן דרום איז איטלוכער בעל תשובה מחוייב צוא וועגין מיט זיין שכל דעם שכר קוגן דעם עונש אונ זאל בצייטון תשובה טאן :

דאס זובטו ער זאל ליידון דעם יאך פון דער תשובה · אונ זאל זוך אפ שיידון פון אלי עבירות וואס ער פלעגט צוא טאן · אונ אז דר יצר הרע וועט אים אן ריידין צו עבירות זאל ער אום בצווינגן · אונ זאל בעסור פאלגון דעם יצר טוב · אונ זאל ניט קוקון אוף דעם וואס איז אים שווער אונ שלעכט אוועק צוא הארפון זיין גיוואנטלוכקייט ער זאל זוך גדענקן אזו ווי איין קראנקן גיט מען אביטערי גיטראנק אונ רפואות · כדי ער זאל גיזונד ווערין אונ לעבין בלייבון · נוא וויפל איז דען נאר דס לעבין פונם מענטשן נאר זובציג יאר : מכל שכן וקל וחומר דס איינר זאל זוך וויא טון דס זיין נשמה זאל גיזונד ווערין אונ זאל בקומן דס איביגי לעבין·דען אזו ווי דר קראנקר איז קראנק אונ זיין גוף·אזו איז דר חוטא קראנק אין זיין נשמה· אז ווי דר פסוק זאגט (שובו בנים שובבים ארפא

משובותיכם) קערט ווידר איר ווידי קינדר וועל איך היילין פון אייער ווילדקייט אונ זונד · אויך שטייט (וישב ורפא לו) לאז ער ווידר קערין וועט אים גאט היילן אויך שטייט (הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי) גאט פר גיט אויף אלי אייערו זונד אונ היילט אלי אייערי ווייטאג · נוא זעהן מיר דאך אז עס שטייט דם לשון רפואה ביי תשובה · דרום איטלוכר וואס וויל תשובה טאן מיטן גאנצן הארצן זאל ער גדענקן אין דוא זובן זאכן · אונ אויב ניט וועט ער ווייל זיין לעבין וועט זיין קיין תשובה ניט טאן · אונ אויב אפילו ער וועט יוא תשובה טאן וועט זוא ניט זיין מיטן גאנצן הארצן ·

אויך דוא תשובה הט פיר כללים · אונ איטלוכר כלל האט פינף פרטים · אזו ווי איך וועל דא בשיידין אי"ה · דר ערשטור כלל איז ער זאל זוך בדענקן אויף זייני זונד אונ בייזו מעשים דאס אנדרו ער זאל זיי פר ראזון · דם דרוטי ער זאל גדענקן הקב"ה מיט זיין תשובה · דם פערדו ער זאל גדענקן דעם גרוסן שכר פונם בעל תשובה · אצונד וועל איך בשיידן דוא פינף פרטים פונעם ערשטן כלל · דר ערשטור פרט איז ער זאל באלד תשובה טאן · אונ זאל זוך פארכטון טאמר וועט ער שטארבן איידר ער וועט תשובה טאן · אודר טאמר וועט אים הקב"ה באלד שטראפן אויף דר וועלט ווי דר פסוק זאגט (תנו כבוד לה' אלהיכם בטרם יחשיך) גיט כבוד צוא אייער גאט איידר עס ווערט פונצטר אייער ליכט · אויך זאגט דר פסוק (זכור את בוראך בימי בחורותיך עד אשר לא יבואו ימי הרעה) גידענק דיין בשעפר · אונ דייני יונגע טעג איידר עס וועלן קומן דוא בייזו טעג · כלומר טוא תשובה אין דיין יוגנט · דען אויף דר עלטור וועט דיר שווער אן קומן · דר אנדרר פרט ער זאל הונטר טעניג זיין פר הקב"ה פון וועגן זיינו זונד ווי דר פסוק זאגט (ויכנעו עמי אשר נקרא שמי עליהם · זייא זאלון הונטר טעניג זיין מיין פאלק כדי עס זאל גרופן ווערן מיין נאמן אויף זייא · אויך שטייט ובהכנעו שב חרון אף ה' ממנו) דער וואס איז זוך מכניע קינען גאט קערט ער ווידר זיין צארין פון אים :

דער דרוטר פרט איז דר וס וויל זיין ארעכטר בעל תשובה זאל ער פר ענדרון זיינו קליידר אונ עסון אונ טרונקן אונ זיינו רייד · דען אבעל תשובה דארף טאן איטל מעשים טובים · אונ זאל גיין אין ארעכט פארטוגן וועג · אויך זאל ער זיך זעצן אויף אנאנדר אורט וויא ער פלעגט פרור צו זוצן · סייא אין שול סייא אין דר היים · אוך זאל ער וואנדרוין פון איין שטאט אין דער אנדרור · אונ דאס איז זייער מכפר דען צווישן פרעמדו ווערט מען זייער הונטר טעניג · אונ זאל זיך פארכטון פר דו עבירות וס ער פלעגט צו טאן · דהיינו הט ער גזונדיגט מיט איין אשה זאל ער מיט קיין שום אשה ניט ריידן אונ ניט קופן אונ פר קופן איר · סייא מיט אלמנות סייא מיט בתולות · אונ זאל תמיד זופצן אונ וויינון אונ שרייאן וייא אובר מיינו זונד · וס איך האב גטאן אונ זאל בעטון פון הקב"ה ער זאל אים מוחל זיין · אונ זאל מקבל זיין זיין תשובה · אזו וויא דער פסוק זאגט (קרעו לבבכם ואל בגדיכם) צו רייסט אייערו הערצור מיט וויינון · אזו וועט איר ניט צו רייסן אייערו קליידור אובר אייערו קינדר · דען פון דו זונד וועגין שטארבן דו קינדר ר"ל · דר נאך זאגט דר פסוק (ושובו אל ה' אלהיכם) אונ טוט תשובה צו גאט אייער גאט · אוך זאגט דר פסוק (על זאת חגרו שקים וספדו והילילו) אויף דעם דאזוגן גורט אן זעק אונ קלאגט אונ וויינט אוך שטייט (הלכוף כאגמון ראשו ושק ואפר יציעו ויתכסו שקים האדם והבהמה ושובו אל ה') בוקט אייער קאפ אזו וויא איין טשרעטול · אונ טוט אנאק אונ אש אויף אייער קאפ · לאזן זיך בדעקן מיט זעק דו מענטשן אונ בהמות · דם מיינט מען די שלעכטו לייט זענון ווי דו בהמות אונ טוט תשובה דען זיא גרייכט ביז אין דעם כסא הכבוד פון גאט :

דער פערדור פרט ער זאל זיך פר וואונדרון אויף דעם וס ער הט גטאן אזעלוכי גרוסו עבירות· אונ זאל וויינן אונ זופצן אונ טרוארון דרויף · ווי דר פסוק זאגט (פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתיך) טאכן מיט וואסור האבן גרונו מיינו אוגן אובר די לייט וס הוטן ניט דיין תורה · דר פונפטר פרט איז ער זאל תמיד אזו זאגן וויא צו מיר דאס איך האב זיך ניט געשעמט

אזעלכי עבירות צו טאן · וויא האב איך גקענט אזו דר צערנגן מיין לובן גאט יתברך אז ער וועט זיך אזו איין ריידן וועט ער בוודאי תשובה טאן · ווי דר פסוק זאגט (כי אחרי שובי נחמתי ואחרי הודעי ספקתי על ירך בושתי וגם נכלמתי וגו׳) נאך מיין תשובה האב איך מיך בדאכט · אונ נאך דעם אז איך בין גוואר גווארין פון מיינו זונד האב איך מיך גשעמט · דא וועל איך שרייבן די פונף פרטים פון דעם אנדרון כלל :

דער ערשטור פרט איז ער זאל פר לאזין זיינו בייזו מעשים · אונ זאל טאן אייטל מצות אונ דס ווילן פון הקב״ה פון לובשאפט וועגן · וויא דר פסוק זאגט (שנאו רע ואהבו טוב) האס פיינט בייז אונ הט ליב גוטס · אוך שטייט (שש הנה שנא ה׳ ושבע תועבת נפשו · עינים רמות · ולשון שקר · וידים שופכות דם נקי · לב חורש מחשבות און · רגלים ממהרות לרוץ לרעה · יפיח כזבים עד שקר · ומשלח מדנים בין אחים) זעקס זענון ווס הקב״ה הט פיינט · אונ דס זובטי פר אום ווערדונט זיין לייב · דו הוכו אוגן · דס מיינט מען בייזו אוגן ווס פר גונט ניט דו לייטון · אונ די פאלשו צונג · אונ די הענט ווס פר גוסן אום שולדיג בלוט · דס מיינט מען דר ווס פר שעמט זיין חבר דא פר גוסט ער זיין בלוט אונ דס הארץ טראכט אום רעכט · אונ דו פוס ווס לופן צו בייזון · אונ דר ווס זאגט פאלש עדות · אונ דר ווס מאכט קריג צווישן איינום אונ זיין חבר · אוך שטייט (שומר ירו מעשות כל רע) ער זאל הוטון זיינו הענט פון צו טאן אלו דאס בייזו · אוך שטייט (יעזוב רשע דרכו ואיש און מחשבותיו וישוב אל ה׳ וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח) לאז דר רשע פר לאזן זיין בייזו וועגן · אונ דר אום רעכטור מענטש זיינו בייזו מחשבות · אונ זאל ווידר קערון צו גאט וועט ער זיך דער בארמון אובר אים · אונ צו אונזר גאט דען ער מערט צו פאר געבין · למשל ער זאל ניט קוקון אוף איין אשה ווס איז אסור צו אים · אודר אוף איין עבודת כוכבים · דער אנדרור פרט איז ווען עס קומט אים ארייין אשלעכטו מחשבה זאל ער טראכטון אמצוה צו טאן אודר צדקה צו געבין אזו ווי דר פסוק זאגט (ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם) אונ איר זאלט ניט אפ קערון נאך אייערו הערצור אונ אוגן בייז צו טאן :

דער דרוטר פרט איז ער זאל פאר לאזון דוא עבירות פון זיין תשובה וועגן · אונ פון גאטס פארכט וועגן · אזו וויא דער פסוק זאגט (סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי) עס האט גיגרולט פאר דיין פחד מיין לייב · אונ פאר דיינו משפטים טוא איך מיך פארכטון אונ נאך שטייט (יראה ורעד יבא בי ותכסני פלצות) פארכט אונ שרעקנוש איז גיקומן אין מיר אונ עס האט מיך בדעקט ציטרניש דער פערדור פרט איז ער זאל פאר לאזון דוא עבירות פון וועגן גאטס פארכט · ניט ער זאל ווייזון פאר לייטון אז ער איז פרום · אונ דס הארץ איז גאר אנדרש אז וויא דער פסוק זאגט (ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה) גאט האט גיזאגט צום נביא דוא פארכט פון ישראל פאר מיר איז נאר וויא דוא מענטשן וואס טואן זייער גיוואונטלוכקייט · למשל ער איז גוואונט צוא גיין אונ שול ארייין · אונ טוט עס גוט פון מצוה וועגן · אודר ער דאווינט אן כוונה · דאס מול רעט אונ דאס הארץ ווייסט ניט וואס · איין בעל תשובה דארף זיך דער ווייטרון דער פון · נאר ער זאל זיין כוונה האבון צו גאט יתברך :

דער פופטר פרט איז ער זאל פאר לאזון זיינו עבירות · אונ זאל אוף זיך נעמון ער זאל ווייל זיין לעבון וועט זיין קיין בייזו מעשים ניט צו טאן: אזו וויא דר פסוק זאגט (ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו) מיר וועלון ניט זאגן נאט צו אונזרו מעשים · כלומר מיר וועלון ניט זאגן צוא דער עבודת כוכבים דו ביסט אונזר גאט אונ אוך זאגט דר פסוק (אם פעלתי און לא אוסיף) אוב איך האב גווערקט אום רעכט · וועל איך שון ניט מערון צו טאן אזעלכום · דא וועל איך שרייבון די פונף פרטים פונם דרוטון כלל :

דער ערשטור פרט איז דעם בעל תשובה זאל זיך דאכטון זיינו עבירות זענון זייער גרוס · אונ אפילו ער הט גיטאן קליינו עבירה פאר לורט ער אוך פול גוטס · אזו וויא דער פסוק זאגט (וחוטא אחד יאבד טובה הרבה) פון וועגן איין חטא וועט ער פאלורן פול גוטס · דער אנדרר פרט

איז עס זאל זיך אום דאכטן דיא עבירה שטייט פאר איהם אזו וויא דער פסוק זאגט (וחטאתי נגדי תמיד) מיין זינד איז קעגן מיר תמיד דער דריטר פרט איז ער זאל אויף שטיין פאר טאג אונ זאל תפלה טאן צו גאט אז ער זאל מקבל זיין זיין תשובה · אזו וויא דער פסוק זאגט (קומי רוני בלילה לראש אשמורת) שטייא אויף אונ טוא תפלה בייא נאכט אין אן הייב פון דער דריטר (אשמורה) דען דיא נאכט איז גיטיילט אויף דרייא (משמורות) דאס איז חלקים · אונ זאל זאגן ווידוי אונ תחנות דען דוא זעלבגע צייט גידענקט הקב״ה אין זיין בית המקדש וואס איז חרוב גיווארן · אונ דאס זיינע קינדר זענען פאר טריבן גיווארן צווישן דיא אומות · אונ גידענקט אין זיינע צדיקים אונ חסידים וואס לאזן זיך אום ברענגן פון קידוש השם וועגן · דרום איז דיא זעלבגע צייט מרוצה פאר גאט: דער פערדור פרט איז ער זאל זאגן ווידוי · אונ זאל בקענן זיינע זינד פאר גאט ניט פאר לייט :

אז וויא דער פסוק זאגט (חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי) מיינע זינד האב איך פאר דיר גימאכט וויסן אונ ניט פאר לייטן · אונ מיינע זינד האב איך ניט פאר הולן · דער פופטר פרט ווען דער בעל תשובה זעהט אימעצן איין עבירה טאן זאל ער אום זאגן וואס עס ברענגט איהם צו דער עבירה · אונ דעם גרוסן עונש וואס ער וועט מוזן ליידן אובר דער עבירה · אונ דעם שכר וואס ער וועט האבן אז ער וועט תשובה טאן · אונ זאל איהם לערנן וויא אזו ער זאל תשובה טאן · אז ווי דער פסוק זאגט (אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו) איך טוא לערנן דיא זונדיגע דיינע וועג · אונ וויא אזו זייא זאלן צו דור תשובה טאן · דא וועל איך שרייבן דיא פונף פרטים פונם פערדון כלל :

דער ערשטור פרט איז ער זאל גידענקן אז דער וואס פאר לאזט דיא עבירה אונ קוקט ניט אויף דער הנאה פון איר · דען דיא זעלבגע הנאה גיוועהט ניט לאנג · דער בקומט דאס אייביגע לעבן צו דער רעכטור רוא אונ צו דעם גרוסן שכר פון עולם הבא אז וויא דער פסוק זאגט (וראיתם ושש לבבכם) איר וועט זעהן דאס עס וועט זיך פרייאן אייער הארץ · אונ אייערע ביינור וועט בליהן אז וויא איין גראז דענמלט וועט איר גיוואר ווערן דאס דיא האנט פון גאט יתברך איז מיט זיינע קנעכט · אונ ער איז זייער צארונג אויף זיינע פיינד · אבר דער וואס ליבט דיא הנאה פון דער עבירה אויף דער וועלט זאל ער וויסן אז זיין עונש לעולם הבא הט גאר קיין סוף ניט אז ער שטארבט אן תשובה · אזו וויא דער פסוק זאגט (ויצאו וראו בפגרי האנשים) דיא צדיקים וועלן אוס גיין פון ירושלים · אודר פונם גן עדן · אונ וועלן זעהן אין דיא לייבור וואס האבן גישולדיגט אין מיר : זייערע ווערים וועלן ניט פיינרן · אונ זייער פייאר ווערט ניט פאר לאשן · כלומר זייערע יסורים בלייבן אויף אלאנגע צייט · דער אנדור פרט איז ער זאל גידענקן אז ער וועט ניט באלד תשובה טאן · טאמור וועט ער פלוצלונג פאר גיין · אונ טאמור וועט אויף איהם קומן דער גרוס צארן פון גאט · אונ ער וועט נוט קענן בשטיין · אז וויא דר פסוק זאגט (ומי יכלכל את יום בואו וגו׳) ווער קען אום ליידן דעם טאג פון זיין קומן · אונ ווער וועט קענן בשטיין ווען ער וועט זיין גרום צארן שוקן דער דריטר פרט אוז ער זאל דער קענן דאס הקב״ה האט איהם פול טובות גיטאן פון וועגן ער זאל איהם דינן מיט גאנצן הארצן אונ לייב · אזו וויא דער פסוק זאגט · (כי מעולם שברתי עולך וגו׳) דען פאר צייטן פון אייביגע יארן האב איך צו בראכן דיין יאך · אונ האב פאר רוקט דיינע בונד רוסן · דער פערדור פרט איז ער זאל אפ געבן אלע גניבות אונ גזילות: אזו וויא דער פסוק זאגט (אם און בידך הרחיקהו) אוב עס איז אום רעכט געלט אין דיין האנט הער ווייטר דיך דער פון · אונ גוב עס אפ צו וועמן עס גיהער :

דער פופטר פרט איז ער זאל זיך גענמון צום הארצן דאס ער האט פאר קרומט זיין גלייכון ווענ׳ אונ האט בצאלט שלעכטץ פר גוטס · וויא דער פסוק זאגט (הלה׳ תגמלו זאת) אוב צו גאט זאלט איר דס בצאלן · אוך זאגט דר׳ פסוק (שחת לו לא) דר וואס פאר דארבט זיך מיט עבירות טוט ער עס זיך · אבר צו הקב״ה טוט ער גאר ניט · דרום ווען איין מענטש נעמט זיך צום הארצן די פיר כללים מיט אירע פרטים · אונ מאכט זיך איין סכנה באלד תשובה צו טאן · אזו ווען

זיינע מעשים אן גנומן פאר גאט · אונ זיין תשובה איז בווילוגט אונ השי"ת איז אים בודאי מוחל אויף זיינע עבירות · עס זענען פאר האנדן פור צוואנציג וואס האלטען אויף פון דער תשובה · פור דער פון זענען דאס דוא עבירה איז זייער גרוס ביז זוא דער לאזט אים ניט קיין תשובה טואן דאס ערשטע ער מאכט פיל לייט זונדיגן · אין דעם כלל איז אויך דער וואס דער לאזט נוט דוא לייטן מצות טואן · דאס אנדערע ווער עס רעט אן זיין חבר צו שלעכטן · דאס דריטע ער זעהט זיין זון גייט ארוס (לתרבות רעה) אונ ווערט אים ניט · דען ווייל ער האט אים בכח צוא ווערין אונ ווערט אים ניט איז גלייך אזו וויא ער זעלבערט גייט ארוס (לתרבות רעה) · אין דעם כלל איז אויך ווער עס קען דוא לייט ווערין אז זייא זאלין ניט זונדיגן אונ ווערט זייא ניט : דאס פערדע דער וואס זאגט איך וועל איין עבירה טואן · אונ דער נאך וועל איך תשובה טאן · אודר יום כיפור וועט מיר מכפר זיין · אודר ער זאגט אויך האב נאך אחופה פאר מיר · דער מיט איז ער זיך צווייא מאל טועה · איינס דוא חופה איז ניט מכפר סיידין דורך תשובה · דאס אנדערע הקב"ה איז ניט מוחל בשעת דער חופה דעם וואס האט גיקענט תשובה טאן · אונ האט ניט תשובה גטאן · דאס זענען דוא ארבי פור עבירות וואס האלטען אויף פון דער תשובה :

נאך זענען פאר האנדין פונף זאכין פון דוא פיר אונ צוואנציג וואס האלטען אויך אויף דעם מענטשין פון תשובה · אבר דוא ערשטע פור זענען ארביר דער פון דאס ערשטע ווער עס שיידט זיך אפ פונם קהל ווען זייא טואן תשובה · אודר דאס קהל האבין גוזר תענית גוועזן · אונ ער שיידט זיך אפ דר פון · אזו איז ער ניט זוכה צו זעהן אין זייער נחמה · אונ ער הט קיין חלק ניט אין זייערע (זכיות) · דס אנדרע דר ווס קריגט אויף די רייד פון די חכמים · דר פון קומט דס ער גייט ניט צו זייא · אונ לערנט זיך ניט פון זיי דעם וועג פון תשובה · דס דריטע ווען איינר זעהט זיין חבר אמצוה טואן שפעט ער אונ לאכט פון אים · דס פערדע ווער עס איז מבזה זיינע רבנים : אונ רעט אויף זיי שענדליכי רייד · דס פופטע דער ווס הט פיינט שטראף דס ער זאגט צו זיין חבר עס דארף מיך קיינער ניט שטראפן צוא דיך זעלברט בייא דיין נאז · דס מיינט מען שטראף דיך זעלברט אונ קריגט זיך מיט אים · דער זעלבגער הייסט איין לץ אונ איין (כסיל) דס האט אין זיך צווייא טייטשן · (כסיל) איז איין נאר · אודר איין רשע · שלמה המלך ע"ה הט אויך גזאגט מזאל קיין לץ אונ קיין כסיל ניט שטראפן · דרובר קען ער אויך קיין תשובה ניט טאן דען ער האלט זיך פאר איין פרומן מאן אונ אז דער רב אונ דרשן פון דר שטאט קומט שטראפט די לייט קומט ער ניט צו דר דרשה · אונ אפילו ער קומט שון יוא הערט ער ניט צו אונ קערט זיך ניט דו צו · דען זיינע מעשים גפעלין אים זייער וואול :

נאך זענען פאר האנדין · פונף זאכין פון די פור אונ צוואנציג וואס דרובר קען דר מענטש קיין תשובה ניט טאן סיידין דורך שווערקייט · דס ערשטע דר וואס שעלט פיל לייט דס ווען איינר שעלט איין מענטשן קען ער אים איבר בעטן · אונ אז ער איז אים מוחל · איז אים הקב"ה אויך מוחל · אבר פול לייט ווייסט ער ניט יעמן צו בעטן · דרום קען ער ניט תשובה טאן סיידין דורך שווערקייט · דס אנדרע ווער עס טיילט זיך מיט אגנב · דר גנב זעלברט קען בעסור תשובה טאן פון אים · דען ער ווייסט ביי וועמן ער הט גגנבות אזו קערט עס אים אום · אודר ער בעט אים ער זאל מוחל זיין אבר דר זעלבגר מענטש העלפט דאך דעם גנב · אונ ער מאכט אים מער גנבנון · אונ ער ווייסט ניט דאך וועמן אפ צו גובין אודר פון וועמן ער זאל בעטין מיזאל אים מוחל זיין · דרום איז זיין תשובה דורך שווערקייט דאס דריטע ווער עס גפינט עפוס אונ לאזט ניט אום רופן · דס פערדע ווער עס גזלת עניים אודר יתומים אונ אלמנות · דאס פופטע דער דיין וואס נעמט שוחד איינם צו צו פאסקונין דאס איז אויך אגרוסע עבירה ווייל ער ווייסט ניט וויפול געלט ער האט יענום אום גבראכט מיט דעם ווס ער הט דעם צו גפסקנת :

נאך זענען פר האנדין פונף עבירות פון די פיר אונ צוואנציג דס אובר זייא קען ער ניט תשובה טאן ווייל זייא זענען ביי אים גרינג · אונ ניט גאכט אין זיינע אוגון דס ערשטע ווער עס עסט

מִיט אֵיין בַּעַל הַבַּיִת • אוּנ דֶר בַּעַל הַבַּיִת זָעלְבֶּרְט הָט נִיט גְנוּג צוּ עֶסוּן חָאטְשׁוּ עֶר הָט אִים אַךְ
נְבֶּעטוּן עֶסוּן • הַייסְט עֶס דָאךְ אֵיין (אָבָק גָזֵל) דָאס אַנְדֶרוּ וָוער עֶס לַייאָט גֶעלְט אֵיין אָרוּמַאן אוֹף
אַזוֹ אֵיין מַשְׁכּוּן וָוס דֶר אָרוּמַאן הָאט זַיין פַּרְנָסָה דֶער פוּן • דְהַיינוּ אֵיין הַאק אוֹדֶר אֵיין אֶעג • אוּנ
עֶר נוּצְט דֶר מִיט • דָם עֶר טְרַאכְט וָוס שַׁאט עֶס דֶר כְּלִי • דָם אִיז אוֹךְ אֵיין אָבָק גָזֵל • ד׳ ז׳ דְרוּטוּ
וָוער עֶס קוּקְט אוֹף דִיא וַוייבּוּר וָוס זֶענוּן אָסוּר צוּ אִים אוּנ הָט הֲנָאָה דֶער פוּן • דָם אִיז אוֹךְ אֵיין
אַרְבֵּי עֲבֵירָה • דֶען עֶר טְרַאכְט אִיךְ הָאבּ מִיט זֵיי חָלִילָה קֵיין עֲבֵירָה נִיט גְטָאן אַזוֹ טוּט עֶר קֵיין
תְּשׁוּבָה דְרוּף נִיט • אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (וְלֹא תָתוּרוּ אַחֲרֵי לְבַבְכֶם וְאַחֲרֵי עֵינֵיכֶם) אִיר זָאלְט
נִיט אָפּ קֶערוּן נָאךְ אֵייעֶרוּ הֶערְצוּר אוּנ אֵייעֶרוּ אוֹגוּן • דָם מֵיינְט מֶען אִיר זָאלְט נִיט גְלוּסְטוּן מִיט
אֵייעֶרוּ הֶערְצוּר אוּנ אוֹגוּן וָוס אָסוּר אִיז דָם פֶערְדוּ וָוער עֶס אִיז זִיךְ (מִתְכַּבֵּד) מִיט דֶר שַׁאנְד פוּנֶם
חָבֵר דָם מֵיינְט מֶען עֶר הַאלְט זִיךְ חָשׁוּב אוּנ דֶר מִיט אִיז עֶר מְבַזֶּה זַיין חָבֵר אוּנ שַׁאנְד אִים אֲפִילוּ
דֶר חָבֵר אִיז נִיט דֶר בַּיי אִיז עֶס אוֹךְ אַגְרוֹסוּ עֲבֵירָה דֶער טוּט אוֹךְ קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט דֶען עֶר
טְרַאכְט זִיךְ וָואס הָאבּ אִיךְ יֶיעֶנִים גִיטָאן • דָם פוּפְטוּ וָוער עֶס אִיז חוֹשֵׁד (בִּכְשֵׁרִים) אֵיין עֶרְלוּכוּן
כָּאן אַז עֶר הָאט אִים רֶעכְט גְטָאן • דֶער טוּט אוֹךְ קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט • דֶען עֶר טְרַאכְט זִיךְ וָואס
הָאבּ אִיךְ יֶיעֶנוּם גְטָאן :

נָאךְ זֶענוּן פַאר הַאנְדוּן פוּנְף הַארְבּוּ עֲבֵירוֹת פוּן דִי פוּר אוּנ צְוָואנְצוּג וָוס דֶער מֶענְטְשׁ קֶען זִיךְ
גִיט אָפּ גְוַויינוּן פוּן זַייא • אַז וִויא דִי גְמָרָא זָאגְט וָוער עֶס טוּט אֵיין עֲבֵירָה צְוַוייא דְרַיי מָאל
אִיז זוֹא בַּייא אִים שׁוֹן גְלַייךְ וִויא אֵיין הֶיתֵּר • דְרוּם טוּט עֶר דְרוּף קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט • דְרוּם מוּז
אוּמְזוֹכָר זַייעֶר אוּנ זַייעֶר גְוָוארְנְט זַיין אַוֶועק צוּ וַוארְפוּן דִיא שְׁלֶעכְטוּ מִדּוֹת • דָאס עֶרְשְׁטוּ אִיז
רְכִילוּת אוּנ לְשׁוֹן הָרָע • דָאס אַנְדֶרוּ אִיז אֵיין רָגְזָן • דָאס דְרוּטוּ אִיז דֶר וָואס פְלוּכְט אֵיין חָכָם
אוֹדֶר אֲפִילוּ זַיין אֵיגוּן קִינְד אוֹדֶר אֲפִילוּ זִיךְ זָעלְבֶּרְט דָם פֶערְדוּ וָוער עֶס שְׁוֶוערְט פַאלְשׁוּ שְׁבוּעוֹת
אוֹדֶר אוּם זוּסְטוּ שְׁבוּעוֹת • דָם פוּפְטוּ וָוער עֶס טְרַאכְט שְׁלֶעכְטוּ מַחְשָׁבוֹת אוּנ דֶר וָוס בַּהֶעפְט זִיךְ
צוּ רְשָׁעִים דֶען עֶר לֶערוּנְט זִיךְ פוּן זֵיי קֵיין גוּטְס נִיט דִי אֵלוּ טוּאָן קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט • דֶען וַוייל זֵיי
זֶענוּן גְוואוֹנְט דְרוּנוּן אִיז עֶס בַּייא זַייא קֵיין עֲבֵירָה נִיט • נוּן לוּבּוּ לַייט דָאס זֶענוּן דִיא פוּר אוּנ
צְוָואנְצוּג זַאכוּן וָוס דֶר לָאזוּן נִיט דֶעם מֶענְטְשׁוּן תְּשׁוּבָה צוּ טָאן • דָאךְ וֶוען עֶר טוּט יוֹא תְּשׁוּבָה
דְרוּף הַייסְט עֶר אוֹךְ אֵיין בַּעַל תְּשׁוּבָה • אוּנ הָט אוֹךְ אֵיין חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא :

כִּזְמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם) אִין דֶר צַייט אַז דָם בֵּית הַמִּקְדָּשׁ אִיז גְשְׁטַאנוּן וֶוען אֵיינֶר הָאט
אֵיין עֲבֵירָה גְטָאן • אוּנ הָאט דְרוּף תְּשׁוּבָה גְטָאן • אַז עֶס אִיז גְקוּמֶן יוֹם כִּפּוּר הָאט מֶען
גְנוּמוּן אֵיין צוּקְלוּ אוּנ מִיהָאט עֶס אַוֶועק גְשִׁיקְט (לַעֲזָאזֵל) אִין דֶר מִדְבָּר אַרֵיין • דָא הָט דָם זָעלְבּוּגוּ
צוּקְלוּ מִיט זִיךְ גְנוּמוּן אֵלוּ דִי עֲבֵירוֹת פוּן כָּל יִשְׂרָאֵל אִין דֶר מִדְבָּר אַרֵיין אָבֶר אַצוּנְד בעו״ה הָאבּוּן
מִיר קֵיין בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִיט • אָבֶר דִי תְּשׁוּבָה אִיז נָאךְ גְבְלוּבּוּן • אוּנ אֲפִילוּ וֶוען אֵיינֶער אִיז גְוֶועזֶן
אַרְשָׁע אֵלוּ זַיינוּ טֶעג אוּנ טוּט תְּשׁוּבָה אֵיידֶר עֶר שְׁטַארְבְּט ; אַזוֹ וֶוערוּן אִים פַאר גוּבּוּן אֵלוּ זַיינוּ
עֲבֵירוֹת • אוּנ עֶס וֶוערְט אִים נִיט גְדַאכְט קֵיין שׁוּם עֲבֵירָה • אַדְּרַבָּה זֵיי וֶוערוּן אִים נָאךְ גְרֶעכוּנְט
פַר מִצְוֹת • אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (וְרִשְׁעַת לֹא יִכָּשֶׁל בָּהּ בְּיוֹם שׁוּבוֹ מֵרִשְׁעָתוֹ) • אוּנ זַיין שְׁלֶעכְץ
פוּנֶם רָשָׁע וֶוערְט עֶר נִיט גְשְׁטְרוֹכְלְט אִין דֶעם טָאג וֶוען עֶר טוּט תְּשׁוּבָה דְרוּף • (אֵיזוֹהִי הִיא תְּשׁוּבָה
גְמוּרָה) וֶועלְכוּס אִיז דִיא רֶעכְטוּ תְּשׁוּבָה וָוס נָאט וַויל הָאבּוּן פוּנֶם מֶענְטְשׁוּן • אוּנ ז״א אִיז גְלוּבְּט
אִין זַיינוּ אוּגוּן • דָם אִיז וֶוען דֶער מֶענְטְשׁ טוּט סַייא אֵיין גְרוּנְגוּ סַייא אֵיין אַרְבּוּ עֲבֵירָה אוּנ הָאט
חֲרָטָה דְרוּף • אוּנ זָאגְט וִידּוּי • אוּנ דֶר נָאךְ קוּמְט אִים וִוידֶר דִיא עֲבֵירָה צוּ דִיא הֶענְט אוּנ עֶר הָט
זִיא בַּכֹּחַ צוּ טָאן אוּנ טוּט זוֹא נִיט לְמָשָׁל וֶוען עֶר הָאט עֶפּוּס גְנֵבָה אוּנ טוּט תְּשׁוּבָה דְרוּף אוּנ
דֶר נָאךְ קוּמְט אִים וִוידֶר צוּ דִי הֶענְט דָם עֶר וָואלְט וִוידֶר גְקֶענְט גַנְבְנוּן אוּנ קֵיין מֶענְטְשׁ וָואלְט
נִיט גְוָואר גְוָוארוּן דֶר פוּן אוֹדֶר וֶוען אֵיינֶר הָט מְזַנֶּה גְוֶועזֶן מִיט אֵיין אִשָּׁה • אוּנ טוּט תְּשׁוּבָה דְרוּף
דֶר נָאךְ קוּמְט דִי אִשָּׁה וִוידֶר צוּ אִים אוּנ עֶר טוּט נִיט דִי עֲבֵירָה • דָם אִיז דִי רֶעכְטוּ תְּשׁוּבָה וָוס
נָאט וַויל הָאבּוּן • אַז וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (וּזְכוֹר אֶת בּוֹרְאֶךָ בִּימֵי בְּחוּרוֹתֶיךָ) גְדֶענְק דַיין בַּשֵׁעפֶר אִין

דיין יוגנט אז דו האסט נאך בכח די עבירה צו טאן לאז זוא אװעק פון װעגן דיין בשעפער װס הט דיך בשאפן · אונ װער עס טוט תשובה ערשט אויף דר עלטר · האטשו זוא איז ניט אזו גוט װיא דר װס טוט תשובה אין דר יוגנט װערט ער דאך גרעכנט פר איין בעל תשובה · אונ אפילו ער איז גװען איין רשע גמור אלו זיינו טעג נאר דעם טאג פארן טוט טוט ער תשובה אונ שטארבט אין דר תשובה װערן אים אויך פר געבן אלו זיינו עבירות אז װי עס שטייט אין פרק (שוב יום אחד לפני מיתתך) טוא תאטשו תשובה אטאג פארן טוט אזו הייסט עס אויך איין תשובה :

אויך זאגט דר פסוק (תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם) הקב״ה ברענגט יסורים אויף דעם מענטשן דס ער זאל תשובה טאן איידר זיין נשמה גייט אים אוס · אונ דס איז אים אויך גרעכנט פר איין תשובה · אונ זיינו עבירות װערין אים פר געבן · אויך זאגט דר פסוק אין איוב (ותקרב לשחת נפשו וגו׳) איידר עס גנעהנט צו דר גרוב זיין לייב דס איידר זיין נשמה גייט אים אוים · אונ ער בעט צו גאט מיט תשובה אונ װידוי · אזו איז עס אויך בװילגט צו גאט · אזו װי מיר גפונן אינ דר גמרא עס איז גװען איינר װס הט גהייסן רבי אליעזר בן דורדאי · ער האט אלו זיינו טעג אייטל זנות גטריבן · אונ הט דרונן פר בראכט גאר דס געלט װס איז אים גבליבן ירושה פון זיין פאטור · אמאל הט ער גהערט עס איז פר האנדן אשייגו זונה אין ים · אזו האט ער מיט זיך גנומן איין זאק געלט אונ איז גגאנגן אובר זובן װאסרון ביז ער איז צוא איר גקומן · האט ער איר גגעבן דעם זאק געלט אונ הט מיט איר מזנה גװען אזו הט ער איין (נפוח) גטאן · אונ הט גהערט אקול הט גזאגט אזו װי דו נפיחה קומט ניט װידר אויף איר אורט · · אזו װעט אויך דו נשמה ניט קומן אויף איר אורט · אונ דו תשובה פון דיר אליעזר װעט מען ניט מקבל זיין · דר נאך אז ער הט דאס קול אוס גהערט האט ער גמיינט עס איז איין בת קול · אזו איז ער גגאנגן אונ האט זיך גזעצט צװישן צװייא בערג · אונ הט גלייגט זיין קאפ צװישן דו קניאן אונ האט גװיינט אזו לאנג ביז זיין נשמה איז אים אוס גיגאנגן מיט װידוי · דער נאך האט ער גהערט ארעכט בת קול רבי אליעזר הט איין חלק לעולם הבא · דא האבן דו חכמים זייער גװיינט אונ גזאגט מיר לערנן תורה טאג אונ נאכט אונ הוטן זיך פר עבירות · װייסן מיר ניט אוב מיר זענן זוכה צו עולם הבא · אונ דער אליעזר הט אלו זיינו טעג אייטל עבירות גטאן אונ אין איין שעה האט ער זיך גקופט עולם הבא · אונ הט בקומן דס מען רופט אים רבי אליעזר · נוא זעהן מיר דאך װער עס איז ארשע אלו זיינו טעג · אונ איין שעה פאר זיין טויט טוט ער תשובה · אזו איז זיא אן גנומן · אונ ער האט עולם הבא :

אונ דר תנא זאגט אויך אין פרק קוקט דיך ארום בצייטן דו זאלסט ניט זומן דעם טאג פארין טוט אן תשובה · דרום איז איטלוכור מענטש מחויב אלו טאג תשובה צו טאן · װייל ער װייסט דאך ניט װען ער װעט שטארבן · דרום הייסט הקב״ה (נורא) דען ער װעט גפארכט · װאלט ער ניט מוחל גװען דו עבירות · דא װאלט איטלוכר פארט עבירות גטאן אינ װאלט זיך ניט גפארכטן פר הקב״ה · אבר װייל הקב״ה איז יוא מוחל דו עבירות · אזו הט איטליכור מורא פר הקב״ה אונ טוט תשובה כדי ער זאל אים מוחל זיין דו עבירות · דען עס איז אמשל אמלך װס הט לוב אטייל שרים · אונ זיי זענון זייער חשוב אונ הויך גיאכט אין זיינו אוגן · אמאל האלטן די שרים צװישן זיך איין עצה אונ גייאן ביי נאכט אונ עפונן אויף דעם מלכות אוצר· אונ גאנבונן גאלד אונ זולבר אונ אבנים טובות אונ דר פרוא שטייט ער אויף אונ גפונט דס זיין אוצר איז אופון אונ עס איז אלס ארוס גגאנבות · דא גביט דר מלך זיינו קנעכט דס זיי זאלון נאך קלערון װער עס הט דיא מעשה גטאן · די קנעכט זענון גװאר גװארון · אונ גייאן צום מלך אונ זאגון צו אים װייסט איר װער עס הט דס גטאן אייערו לובי שרים װס איר האלט זיי אזו חשוב · זיי האבן אייך ביי גאנבית · אזו איז זיך דער מלך זייער מצער אויף זיינו שרים מער װיא אויף זיין גוטס · אונ ער װאלט זייא גגערין בשערומט פון דעם פאלק װאס װילון אין זייער נקמה · אזו הייבט ער אן צוא זאגון צו זיינו קנעכט איר זענט לונגרס גייט אונ ברענגט זיי פר מיר װעל איך זעהן אוב זיי האבן עס גטאן אודר נוט

און ער שוקט שטולער הייד צו זיי איין גטרייאון קנעכט ער זאל זיי זאגן וואַרפט אַריין דו גניבה אין ים אַריין · דען מיר גייט ניט אין געלט · איך האב נאך פול אוצרות · און דוא עבירה איז ניט גיאכט אין מיינו אוגון קענון אייער לובשאפט · אזו האבון אלו אַריין גוואָרפון דו גניבה אין ים אַריין · נאר איינר הט זיך גפונון וס הט בהאַלטון זיין גניבה · נון זיי קומון פארון מלך שזיעלט ער זיך קענון זיי זייער צארונג און הייסט זיי בזוכן : און הייסט זיי אום טואן זייערו קליידר · און גפונט ביי קיינום נוט נאר ביי דעם איינום · אזו ווערט ער זייער ברוגז אוף אים · און זאגט דו אנדרו עבירה וס דו האסט גטאן איז ערגור פון דר ערשטוו · דען פרוור האב איך זך גיטראַכט עס איז קיין חידוש ניט דען עס קען זיין דער יצר הרע האט דיך אן גרעט · דרום האב איך דיר גלאזט ווערגון דו זאלסט דו גניבה אין ים אַריין וואַרפון · און די האסט מיינו רייד ניט פר נוטן · און דיינו חברים האבון מיך יוא גפאלגט · נון זעה איך דיין בייז הארץ · אזו וועל איך דיר דיין שכר געבון · און הט אים גהייסן אן טאן גרוסו יסורים · און דו אנדרו הט ער אחיים גשוקט מיט גוטן מיד · און דר רשע מוז יסורים לייַדון פר זיי אלו · אזו איז דאס אוך הקב״ה הט גשוקט זיינו משרתים דס זענגון דו נביאים · און הט זיי גוואַרונט אוף דר תשובה · און זייא זאלון פון זיך אפ וואַרפון דו זונד איידר זיי קומון צום משפט · און דר רשע וויל נוט זיינו זונד אראפ וואַרפון און האלט זיי ביי זיך · דס איז ערגור פון דעם וס ער הט די עבירה גטאן · דען פרוור הט אים דר יצר הרע בצווינגן · אבר דא זעהט ער דאך זיין טוט פר זיינו אוגון · און האלט פארט ביי זיך דו עבירות · און קערט זיך ניט צו דו רייד פון דו נביאים וואס האבון גזאגט טוט תשובה איר קינדר ישראל אזו וועט איר האבון דס אייביגו לעבון · און אוב ניט וועט איר פלוצלונג שטארבון און וועט פר לורן אייער עולם הבא · אבר דער וס טוט תשובה אפילו אשעה פר דעם טוט האט ער אחלק לעולם הבא אזו ווי מיר זעהן וויא עס איז גגאנגון מיט רבי אליעזר בן דורדאי :

אזו אוך זאגט דער פסוק (טוב שם משמן טוב כו׳) עס איז בעסער איין שם טוב פון אלו דוא שמעקינדוגו אייל · אזו איז אוך בעסר דער טאג וואס דער מענטש שטארבט אין איז מיט תשובה איידר דר טאג וואס ער איז גבארון גוואָרון · דען אז דר מענטש ווערט גבארון איז אספק אוב ער וועט שטארבון מיט תשובה און אוב ניט · אבר ווען ער איז שון גשטארבון מיט תשובה דא איז גוט זיין חלק אוף יענור וועלט צוא עולם הבא · דרום זאל אוטלוכור בצייטון תשובה טאן איידר זיין זון נייט הונטר · דאס מיינט מען איידר עס קומט דו צייט ער זאל שטארבון · נון וועל איך בשיידון וועלכוס עס הייסט ארעכטו תשובה · דס ערשטו ער מוז פר לאזון זיינו עבירות זייא ניט צו טאן · דס אנדרו ער זאל אין זיין מחשבה האבון ער וויל דו עבירות שון ניט טאן · דס דרוטו ער זאל זיך תמיד בדענקון · און זאל חרטה האבון אוף דעם וס איז אים גשעהן און זאל זיך דרוף זייער מצער זיין · דס פערדו ער מוז זיין מחשבה לוטר מאכון · ביז דס הקב״ה זעלברט וועט אוף אים עדות זאגון דס ער הט שון די עבירות ניט גוואלט טאן · דס פופטו ער מוז ווידוי זאגון · און בקענון זיינו זונד פר הקב״ה · און אין זיין ווידוי זאל ער כוונה האבון ניט צו טאן די עבירות · און זאל זיך מצער זיין · און אוב ער איז דס ניט מכוין איז זיין תשובה און ווידוי גאר ניט גרעכונט · ניט אזו ווי עטלוכו לייט זאגון ווידוי אן כוונה · און ווייסון ניט וס זיי זאגון · דס זעקסטו ער מוז אַרוס ריידון מיט דעם מול איטלוכו עבירה בזונדר און דרוף בקענון און חרטה האבן פר הקב״ה : און ער זאל זאגון זיין ווידוי שטולר הייד · דאס קיינר זאל אים ניט הערון · אדרבה עס איז איין עזות קייט ווער עס בקענט זיינו זונד פר לייטון · דרום איז דס אוך גוועזן איינס פון דו ניסים וס זענון גוועזן אין בית המקדש · דס בשעת זיי זענון גשטאנון זענון זיי גשטאנון זייער ענג · און בשעת זיי האבון זיך גבוקט איז גוועזן נייט איינר פון דעם אנדרון פיר איילון · דאס קיינור זאל ניט הערון דו ווידוי פון זיין חבר · דס איז אלס גרעט גוואַרון ביי דו עבירות וס צווישן אים און צווישן הקב״ה · אבר ווען איינר הט איין אום רעכט גטאן קעגון זיין חבר · סייא מיט געלט אודר מיט אנאנדר זאך · איז זיין תשובה ער זאל זאגון פר לייטון · לובו רבותי איך האב מיין חבר אום רעכט

גטאן · אצונד בעט איך פרור מחילה פון הקב"ה דר נאך פון מיין חבר איך האב געזינדיגט צו גאט יתברך דר נאך צו מיין חבר · היינט האב איך חרטה אונ בין אוף מיר מקבל תשובה דס איך וועל אים שון קיין מאל קיין אום רעכט ניט טואן · אונ אוך ניט קיין אנדרן · דאס איז דוא רעכטו תשובה · אוך זאל איטלוכור מענטש וויסן דס יום כפור איז ניט מוחל דורך תשובה נאר די עבירות וואס צווישן אים אונ צווישן הקב"ה דהיינו ווען איינר הט גזונדיגט מיט אזונה · אודר ער הט גגעסן טריפות אודר נבילות · אודר ער הט גטרונקן נסך אודר דעסט גלייכן אנדרו עבירות דרוף דארף ער זיינו עבירות ניט בקענגן פר לייטן נייארט ער זאל פר רעכטון מיט פאסטון אונ חרטה אונ ווידוי אונ תשובה אבר דיא עבירות וואס זענן צווישן אים אונ זיין חבר · מוז ער פרור זיין חבר אובר בעטון אזו וויא אובן שטייט :

אזו אוך אפילו ער הט זיין חבר נאר דר צערונגט מיט רייד מוז ער אים אובר בעטון · וויל ער עס אים ניט מוחל זיין · זאל ער אים אובר בעטון פר דריי לייט · וויל ער אים נאך ניט מוחל זיין זאל ער ווידר געמון אנדרו דרייא לייט אזו ביז דרייא מאל · אבר אז ער וויל אים נאך דעם אלום נאך ניט מוחל זיין זאל ער אים לאזון גיין · אונ דיא עבירה איז אוף אים · ווייל ער איז אזו אום דר בארמוג אונ וויל אים די עבירה ניט מוחל זיין · וויא זאל אים דען גאט זיינו זונד מוחל זיין · אונ דר וואס איז גרונג צו דר צערנון · אונ איז שווער צו בווילוגון דר איז ניט פון דו קונדר פון אברהם אבינו · דרום זאל איטלוכור באלד מוחל זיין כדי גאט זאל אים אוך באלד מוחל זיין אוך דר וואס וויל ניט מוחל זיין ווערט זיין תפלה ניט דר הערט · אדרבה ער מאכט דס זיינו זונד ווערון גדאכט · דען מען זאגט ווי אזו זאל אים גאט מוחל זיין זיינו זונד · ער הט דאך יענום ניט גוואלט מוחל זיין · דרום ווערט זיין תפלה פר שטוסון · אונ ווערט ניט דר הערט · אונ ווען זיין חבר איז גשטארבן איידר ער הט אים אובר גבעטון · זאל ער נעמון צעהן לייט · אונ זאל זיך שטעלן אוף זיין קבר · אונ זאל זאגון איך האב גזונדיגט צו גאט ישראל אונ צו דעם (פלוני) וואס לוגט דא אין דעם קבר · אונ אוב ער איז דעם מת עפוס שולדוג גבליבן זאל ער עס אפ געבון זיינו יורשים · אונ אוב עס איז ניט דא קיין יורשים זאל ער עס אפ געבון דעם בית דין · דר בעל תשובה זאל זיך ניט אריין געמון דס הקב"ה הט אים פיינט פון וועגון זיינו עבירות וואס ער הט גטאן פר זיין תשובה עס איז ניט אזו · אדרבה ער איז נאך גלובט אין די אוגן פון הקב"ה גלייך ווי ער איז ערשט נייא געבארן · אונ נאך מער זיינו זונד ווערון אים גרעכונט פר מצות · ווייל פרור הט ער הנאה גהאט פון דר עבירה · אונ אצונד לאזט ער אוועק די הנאה אונ זיא איז אים מיאוס אונ בצווינגט זיין יצר הרע · אונ פר לאזט זיינו בייזו מעשים :

דיא חכמים זאגון אפילו דו רעכטו צדיקים קענון ניט שטיין אוף דעם אורט וויא די בעלי תשובה שטייאן לעוה"ב · איך וועל דא קורץ בשיידון דו זאך · איין בעל תשובה האט פר זוכט דוא הנאה פון עבירות · אונ פר לאזט עס פון זיין תשובה וועגון · אבר דר צדיק הט ניט פר זוכט דוא הנאה · אזו קען זיין אפשר אוב ער וואלט זיא יוא פר זוכט וואלט ער זיא ניט אפ גלאזט · נון ווערט וואס פר אגרוסו מעלה דר בעל תשובה האט · פרור איז ער גפיינט גווען אין גאטס אוגון · אצונד איז ער גלובט · פרור איז ער אפ גשייד גווען פון הקב"ה · אצונד איז ער בהעפט אין אים · אונ איז ביי אים נושא חן · פרור איז זיין תפלה ניט דער הערט גווען · אצונד איז זיא יוא דר הערט · אונ ער ווערט געענפורט אוף אלו זיינו בקשות · אונ ניט דס אליין הקב"ה גלוסט נאך צו זיין תפלה · דר בעל תשובה זאל זיך אזו נוהג זיין · ער זאל זיין איין עניו · אונ ווען איינר שפעט פון אים אונ זאגט צו אים וואס האסטו דיך אזו פרום דו האסט דאך דו אונ דו עבירה גטאן · אזו זאל אים דס ניט הארון · אדרבה ער זאל שווייגון אונ זאל זיך פרייאון דען דר נעמט ביי אים אראפ זיינו עבירות אונ דר וואס ווארפט אים דס אום איז ער אנאר אונ ארשע · אונ ער מוז דרובר עונש ליידון גלייך ווי ער וואלט זעלברט דו עבירה גטאן · דרום זאל איטלוכר גיווארנט זיין ניט צו שפעטון פון א בעל תשובה · דען ער פאר זונדיגט זיך באלד אין אים :

אַזוֹ אוֹךְ זָאגְט דִי גְּמָרָא וֶוען דוּ זֶעהְסְט אֵיינֶם אַיין עֲבֵירָה טָאן זָאלְסְטוּ אִים נִיט אוּם וַוארְפִן נָאר שְׁטְרָאף אִים שְׁטוּלֶר הַייד · אוּנ וֶוען דוּא זֶעהְסְט אַיין תַּלְמִיד חָכָם אַיין עֲבֵירָה טוּאָן זָאלְסְטוּ אִים דְרוּבֶּר נִיט שְׁפָּל הַאלְטוּן · דֶען עֶר הָט בְּוַודַאי דְרוּף תְּשׁוּבָה גִטָאן · אַזוֹ אוֹךְ דֶעסְט גְלַייכְן אַיין אַנְדֶרוּן טָארְסְטוּ אוֹךְ נִיט אוּם וַוארְפוּן · דֶען טָאמוֹר הָט עֶר דְרוּף תְּשׁוּבָה גִטָאן · דִי תְּשׁוּבָה פוּן אַיְחִיד אִיז נִיט אַזוֹ וְויא דִי תְּשׁוּבָה פוּן אַקָהָל · דֶען דִי תְּשׁוּבָה פוּן אַקָהָל וֶוערְט תָּמִיד אָן גִנוּמָן · אַזוֹ וְויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (הֵן אֵל כַּבִּיר לֹא יִמְאָס) נוּן גָאט פַר שֶׁעמְט נִיט דִי תְּפִלָה אוּנ תְּשׁוּבָה פוּן פוּל לַייט · אוֹךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (וּמִי גוֹי גָּדוֹל אֲשֶׁר לוֹ אֱלֹהִים כו׳) וֶוער אִיז אַזוֹ אַזוֹךְ פָאלְק וָוס גָאט אִיז נָאהוּנְט צוּ זַיי אוּנ אַלוּ צַייט וֶוען זַיי רוּפְן אִים עֶנְפוּרְט עֶר זַיי אוּנ נֶעמְט אָן זַייעֶר תְּשׁוּבָה אוּנ תְּפִלָה · אָבֶר דִי תְּשׁוּבָה פוּן אַיְחִיד אִיז נִיט אַזוֹ גוּט נָאר עֶס אִיז פַר הַאנְדְרִין צַייטוּן דְרוּף דְהַיְינוּ אוּם עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה אוּז מֶער אָן גִנוּמָן וִוי אַנְאנְדֶרְט מָאל · אַזוֹ וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (דִּרְשׁוּ אֶת ה׳ בְּהִמָּצְאוֹ קְרָאוּהוּ בִּהְיוֹתוֹ קָרוֹב וגו׳) פָארְטַשְׁט גָאט אִין דֶער צַייט אַז אִיר גִפִינְט אִים · רוּפְט אִים אִין דֶר צַייט אַז עֶר אִיז נָאהוּנְט צוּ אַייךְ · זָאגוּן דִי חֲכָמִים אַז דָאס גַייט אוֹף עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה · אוֹךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (וּבִקַּשְׁתֶּם מִשָּׁם אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ כו׳) אִיר זָאלְט זוּכְן פוּן דָארְטוּן פוּן דֶעם גָלוּת נָאך דַיין גָאט · אוּנ דוּא וֶועסְט אִים גִפִינְן אוּב דוּא וֶועסְט צוּ אִים תְּשׁוּבָה טָאן מִיט דֶעם גַאנְצִין הַארְצִין אוּנ לַייבּ · זָאגוּן דִי חֲכָמִים אַז דָס גַייט אוֹךְ אוֹף דִי עֲשֶׂרֶת יְמֵי תְּשׁוּבָה · דֶען הקב״ה הָאט אוּם דֶעד וַוייל אִין דֶעם חוֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי מֶער אַיידֶר אִין אַלוּ חֳדָשִׁים וַוייל עֶר אִיז דֶר זוּבְּטוּר · אַזוֹ אוֹךְ הָט גָאט אוּם דֶר וַויילְט דֶעם זוּבְּטוּן טָאג צוּ מַאכְן שַׁבָּת · אוּנ דָס זוּבְּטוּ יָאר צוּ מַאכְן שְׁמִיטָה דִי זוּבְּטוּ שְׁמִיטָה צוּא מַאכוּן (יוֹבֵל) · אַזוֹ אוֹךְ דָאס זוּבְּטוּ טוּזוּנְט יָאר אִיז גָאר הַיילוּג · אַזוֹ וְויא עֶס וֶועט בַּשַׁייד וֶוערוּן אִין הִלְכוֹת שַׁבָּת · אוֹךְ הָאט זִיךְ הקב״ה אוּם דֶר וַויילְט אִין דֶעם זוּבְּעטוּן הוּמָל וָוס הַייסְט (עֲרָבוֹת) · אוֹךְ דִי זוּבְּטוּ שָׁעָה אִיז דִי נְשָׁמָה אַרַיין גִגֶעבּוּן גִוָוארוּן אִין אָדָם הָרִאשׁוֹן דֶם זוּבְּטְן דוֹר פוּן אָדָם הָרִאשׁוֹן אִיז חֲנוֹךְ לֶעבּוּדוּגֶור הַייד אִין הוּמוּל אַרַיין · דָס זוּבְּטוּ דוֹר פוּן אַבְרָהָם אָבִינוּ אִיז גְוֶועז מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ע״ה · דֶר זוּבְּטוּר זוּן פוּן יִשַׁי אִיז דָוִד הַמֶּלֶךְ ע״ה · דֶר זוּבְּטֶר זוּן פוּן דָוִד אִיז שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע״ה · דְרוּם אִיז אוֹךְ דוּא תְּשׁוּבָה אִין דֶעם חוֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי מֶער גְלוּבְּט אִין גָאטְס אוּגוּן · אָבֶר בֶּאֱמֶת אִיז דִי תְּשׁוּבָה אַגַאנְץ יָאר גוּט אָבֶר נִיט אַזוֹ וִוי אִין חוֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי :

אָדֶר דְרוּם אִיז אִין דֶעם חוֹדֶשׁ תִּשְׁרֵי מַיין אָן גִנוּמוּן דִי תְּשׁוּבָה · וַוייל אָדָם הָרִאשׁוֹן אִיז בַּשַׁאפוּן גִוָוארוּן אוּם רֹאשׁ הַשָּׁנָה · אוּנ אִין דֶעם זֶעלְבּוּגֶן טָאג הָט עֶר גִזוּנְדוּגְט · אַזוֹ אִיז הקב״ה זַייעֶר צָארוּנְג גִיוֶועז אִיבֶּר אִים · אוּנ זָאגְט צוּ אִים אַיין מִצְוָה הָאבּ אִיךְ דִיר גִבָּאטוּן · אוּנ דוּא הָאסְט זוּא נִיט גִקֶענְט הַאלְטוּן · וִוי וֶועלִין דַייְנֵי קוּנְדֶר טוּן אַז אִיךְ וֶועל זַיי גוּבִּין זֶעקְס הוּנְדֶרְט מִיט דְרַייצוּן מִצְוֹת · אַז אָדָם הָרִאשׁוֹן הָט דָס דֶר הֶערְט הָט עֶר חֲרָטָה גִיהַאט · אוּנ הָט תְּשׁוּבָה גִטָאן · אַזוֹ הָט אִים הקב״ה מוֹחֵל גְוֶועזְן · אוּנ הָט אִים דֶר לַייְנְגוּרְט זַיינֵי יָאר · אוּנ הָט צוּא אִים גִזָאגְט דוּא זָאלְסְט זַיין אַסִימָן צוּ דַיינֵי קוּנְדֶר · דָס וֶוען זַיי וֶועלִין תְּשׁוּבָה טָאן וֶועל אִיךְ זַיי אוֹךְ זַייעֶרוּ זוּנְד פַר ־־־־ אַז וִוי אִיךְ הָאבּ דִיר פַר גוּבּוּן · דִי גְמָרָא פְרֶעגְט וָוארוּם הָט דִי תּוֹרָה אָן גִישְׁרִיבְּן אוֹף יִשְׂרָאֵל דִי גְרוֹסֵי עֲבֵירָה פוּנֶם עֵגֶל · הקב״ה הָט זַיי דָאךְ מוֹחֵל גְוֶועזְן דְרוּף · אַזוֹ אוֹיךְ וָוארוּם הָט דוּא תּוֹרָה אָן גְשְׁרוּבְּן דִי אַרְבֵּי עֲבֵירָה פוּן דָוִד הַמֶּלֶךְ ע״ה הקב״ה הָט אִים דָאךְ מוֹחֵל גִיוֶועזְן דְרוּף · אוּנ אוֹךְ עֶס אִיז דָאךְ פַר הַאנְדְרוּן אַנְדֶרוּ מְלָכִים וָוס הָאבְּן גְרֶעסוּרֵי עֲבֵירוֹת גִיטָאן · (אָמוֹן) הָט מְזַנֶּה גְוֶועזְן מִיט זַיין מוּטֶר · אַיינֶר הָאט מְזַנֶּה גִיוֶועזְן מִיט זַיין שְׁוֶועסְטֶר · אוּנ אַיינֶר מִיט זַיין טָאכְטֶר · וָוארוּם הָט דָס דִי תּוֹרָה נִיט בַּשַׁיידְלִיךְ אָן גִשְׁרוּבְּן · עֶנְפֶּרְט דוּא גְמָרָא דָאס קוּמְט צוּא וַוייזוּן אַז וֶוען אַקָהָל אוֹדֶר אֲפִילוּ אַיְחִיד וֶועט אַיין עֲבֵירָה טוּן · אַזוֹ זָאלִין זַיי תְּשׁוּבָה טוּן וֶועט זַיי גָאט מוֹחֵל זַיין :

אוּנ זֶעקְס אִירְלַייא מַעֲלוֹת אוּנ צַייטִין אִיז פַר הַאנְדִין אוֹף דֶר תְּשׁוּבָה אַיינֵי עֶרְגִיר פוּן דֶר אַנְדֶרוּר דִי עֶרְשְׁטוּ מַעֲלָה אִיז וֶוער עֶס טוּט תְּשׁוּבָה אִין דֶר יוּגְנְט אַז דֶר יצ״ה אִיז נָאךְ שְׁטַארְק בַּיי אִים · אוּנ עֶר בַּיְוִוינְט אִים אוֹף דֶעם הָט גְזָאגְט דֶר נָבִיא (הַשְׁלִיכוּ מֵעֲלֵיכֶם אֶת כָּל פִּשְׁעֵיכֶם וגו׳) וַוארְפְט פוּן אַייךְ אַרָאפ אַייעֶרוּ זוּנְד אוּנ מַאכְט אַפְרִישׁ הַארְץ אוּנ נַייא גֵימוּט · דָס אִיר זָאלְט נָאךְ נַיין דֶעם

יצר טוב · אוך זאגט דער פסוק (וזכור את בוראך בימי בחורותיך) גידענק דיין בשעפר און טיא תשובה און דייני יונגי טעג · דוא אנדרי מעלה איז אויך ווער עס טוט תשובה און דער יוגנט · אבער זיין תשובה קומט דרום ווייל ער קען שוין ניט קומן צו דר עבירה · דס איז אוך גיט אבער ניט אז ווי די ערשטי די דרוטי מעלה איז ווער עס טוט תשובה דרום ווייל ער פארכט זוך פאר יסורים און עונש פון זיין זונד ווענין · דוא פערדי מעלה איז ווער עס טוט תשובה דרום ווייל עס הט אים גישטראפט יסורים אודר אנאנדר זאך · די פופטי מעלה ווער עס טוט תשובה אוף דר עלטור אז ער ווערט אלי מאל שלאפיר · און קאן שוין ניט טון אזעלכי עבירות ווי ער פלעגט צוא טון · די זעקסטי מעלה איז ווער עס טוט תשובה אז ער ליגט שוין קראנק פארן טויט · דרום ווייל עס איז יוא אזו אז איין תשובה איז בעסור פון דער אנדערור · זאל קיינר ניט פר זוימן מיט זיין תשובה · און וויא באלד איינר ווערט קראנק זאל ער תיכף ווידוי זאגין · און זאל ניט ווארטן ביז דוא קראנקהייט ווערט זיין שווער אוף אים · טאמור ווערט ער חו דר נאך ניט קענין ווידוי זאגין · אודר מאמיר ווערט ער חו פון זונן קומן · און די מענטשן וואס זענען ביי דעם קראנקן זענען מחוייב אים צו דר מאנון ער זאל ווידוי זאגן און זאלן צו אים זאגן עס זענען דאך פר האנדון פיל מענטשן וואס האבן שוין ווידוי גיזאגט · און אצונד גייאן זייא ארום אויפן מארק · דען די ווידוי איז ארפואה · און עס זענען פר האנדון פיל לייט וואס האבן ניט גיוואלט זאגן קיין ווידוי · און זענין אזו גישטארבן אן ווידוי אבר מען טאר אים ניט זאגן די רייד פר זיין ווייב און קינדר דס ווארון זיי וועלין וויינן און וועלין אים שווער מאכון זיין הארץ מיזאל אים אויך זאגן אפילו דוא מענטשן וואס גיין ארום אויפן מארק זענען אויך ניט זוכר פארן טויט דרום ווערט דיר ניט שאטון אז דו וועסט ווידוי זאגין :

עונש איז פר האנדין א מענטש וואס טוט איין עבירה · און ווערט אוף איר מער גישטראפט ווי זיין חבר ווערט אוף איר גישטראפט דהיינו אז איין תלמיד חכם טוט איין עבירה האט ער מער עונש פון איין עם הארץ וואס טוט איין עבירה · אזו אויך איין אלטור אז ער טוט איין עבירה הט ער מער עונש פון איונגין · אז איין רייכיר גנבת האט ער מער עונש וויא איין ארומר גנבת און ווען אשלעכטור מענטש האלט זוך בגאוה הט ער מער עונש ווי אגרוסר מאן האלט זוך בגאוה · און דר וואס גזולט איין ארומאן הט ער מער עונש ווי ער גזולת איין רייכן · אזו אויך ווען ער טוט אשאדן צו אצדיק אודר צו איין האלטן מאן · אודר ער איז אים מצער · האט ער מער עונש ווי ער וואלט עס אנאנדרי גטאן · אז ווי די גמרא זאגט (הכל לפי המבייש והמתבייש) דר עונש איז אלץ וועדליג דעם וואס פר שעהמט און ווערט פר שעהמט אוך דר וואס טוט איין עבירה אום שבת אודר אום יום טוב אודר אין איין תענית איז זיין עונש גרעסיר ווי אנאנדערט מאל · אויך זענין פר האנדין אטייל זכיות וואס זענען בעסור פון די אנדערו דהיינו די תפלה פון אצדיק איז בעסור פון דר תפלה פון ארשע און ווען איונגער דוונט גאט מיטען גאנצין הארצון · איז בעסור איידר ווי איין אלטור טוט דאס און ווען איין ארעמיר האנדולט באמונה איז פול בעסור איידר וויא ארייכור האנדולט באמונה הערעמט גלייכון פר קערט קוגן עונש · און ווען איין גרוסר מאן איז איין עניו איז ער מער גלובט און גאטס אונן וויא איין שלעכטור מאן איז איין עניו :

איר לובי לייט זייט וויסען דאס די וועלט איז גיגלוכון צו איין ים וואס שטורמט דורך איין שטורם ווינד · אזו גפינן זוך פיל לייט וואס ווילין פארט ארובר גיין · און ווערין דר טרונקן און די טיפי וואסר · די אנדרי זעהן אז די זענין דר טרונקן גיווארון · און גייאן זיי פארט נאך · און ווערין אויך דר טרונקן · דר נאך קומן נאך מער לייט און זעהן דס ייעני זענען דער טרונקן · און קערון זוך ניט דרונען און גיין אויך אריין און ווערין אויך דער טרונקען · אין דעם קומט צוא גיין איין חכם און בטראכט זוך מיט כל המצאות · און מאכט זוך אשוף מיט אזעגיל בוים · און מיט גראבי שטריק · און דונגט זוך רודער וואס זאלן אים רודלין דוא שיף · אזו פארט ער בשלום איבר דעם ים · אזו איז אויך די וועלט · די לייט לופן נאך נייער הענדיל · און דוא לייט וואס ווערון דרונן דר טרונקן דאס זענגן די רשעים · זיי טראכטון ניט אוף עולם הבא · און פאלין אין גיהנם · און דר חכם דס איז

דר

דר בעל תשובה • דו שוף איז דו תשובה • אונ דו ביידר דס זענון דוא מעשים טובים • פאסטון אונ צדקה אונ תפלה • אזו ווי דו רודער האבן גרויס מיא • אזו הט דר בעל תשובה אויך גרויס מיא מיט זיין תשובה • אונ דר זעגיל בוים דס זענון דו מצות בכונה • דען אזו ווי מיקען ניט פארון אן דעם זעגיל בוים • אזו אויך דו מצות אן כוונה זענין ניש'ט גרעכונט אונ דוא גראבי שטריק דס זענון דוא תפלות דס דורך זיי ווערט דר מענטש אן גיקניפט אונ הקב"ה אונ ווערט גיבראכט לעולם הבא:

פינף צייטון איז פר האנדון ווס דר מענטש הט צייט תשובה צו טאן • דו ערשטו צייט איז תיכף דעם טאג אז ער טוט דו עבירה • עס איז גלייך אזו ווי עס קומט א פלעק אוף א מלבוש • אז מען נעמט אים תיכף ארויס איז גוט • אונ אויב ניט איז ניט גוט • אזו אויך מיט דר עבירה מאכט ער א פלעק אין זיין נשמה • אזו אז ער טוט באלד תשובה גייט ארויס דר פלעק • אונ אויב ניט גייט ער ניט ארויס • דס אנדרי ווער עס פאר זומט דעם טאג אבר ער טוט נאך תשובה אין זיין יוגנט • דס דריטי ווער עס טיט ערשט תשובה אוף דר עלטור • דס פערדו ווער עס טוט ערשט תשובה אז ער ליגט קראנק אויפן טויט בעט דס פופטו ווער עס שטארבט גאר אן תשובה • אונ בלייבט אונ זיין בייזקייט • דס איז א משל צו פונף כיתות ווס פארין אין איין שוף אויפן ים • דא קומט א שטורם ווינט אונ ווארפט זייער שיף טאג אונ נאכט • אונ זיי קענון ניט קומן צו קיין יבשה • א מאל הט זיי דר ווינט פר טראגן צו איין אינזול אין מיטען ים • דו לייט גיין ארויס אויפן אינזול אונ גפונן דארטון גוטי פירות אונ גימע קרייטכער אונ אסורלייא פייגול אונ בהמות אונ קוואלון מאסר • אונ אלין ווס זייער הארץ בגערט • דוא ערשטו כיתה זאגט מיר וועלון ניט ארוס גיין פון דער שיף פון אונזור וואל טאג וועגון • דען טאמור וועט קומן א שטורם ווינד אונ וועט פר טראגין דו שיף • אזוי וועלין מיר מוזען שטארבון אוף דעם אונזול • אונ אונזער האב אונ גוטץ וועט אלץ פאר לארין ווערין • דו אנדרו כיתה גייאן יוא ארויס אונ עסין פון דו מאכלים אונ גנעמון מיט זיך אין שוף אריין אבר זיי קערון זיך אום באלד אונ שיף אריין דו דריטו כיתה גיין ארוס אונ בלייבון פון דרויסון • אונ גיין נאך וואל טעג • אונ עסון אונ טרונקען אונ באויין זיך שייני הייזור אונ טון זיך אן גרויס תענוג אופון אונזעל • ביז עס קומט א ווינט אונ דו ריידער הייבון אן צו רודרון דו שוף • אונ מען הייבט אן צו טרומייטרין אזו לויפן זיי באלד אין שוף אריין אונ גפונן דאס דיא אנדרו לייט זוצן אוף זייער שטעט • אונ זיי מוזען זיך שון זעצון אן איינגשאפט • דוא פערדו כיתה זאגט מיר וועלין נאך קומן אונ שוף אריין דו רודר וועלון ערשט עסון אונ וועלון ערשט אוף שטעלון דעם זעגיל בוים • אונ זיי זוימן זיך אויפן אונזעל אונ גיין נאך תענוגים • אונ זיי מיינין זייא וועלין נאך קומן צו דר שוף • אין דעם הייבט אן דו שוף צו גיין • אזו דר שרעקון זיי זיך • אונ דוא שוף איז אבר שון ווייט אוועק פון זייא • אזו מוזען זייא שווימן אונ גיין ביז אונ האלז אונ וואסר ביז זייא רייכון צוא דר שוף • אבר זייא מוזן נאך פיל הענגיר זוצן פון דר דרוטה כיתה • דוא פופטי כיתה בלייבון אופון אונזעל אונ קערון זיך דרונן ווס דוא שוף פארט אוועק • אונ זיי מיינין זיי וועלון זייערו טעג אזו פר ברענגון אין תענוג אוף דעם אונזעל • דר נאך קומט דר ווינטר אונ דו ביימר ווערן פאר דארט אונ עס קומט דו קעלט אונ שנייא אונ רעגון • אונ זיי האבן ניט צו עסין אונ טרונקן אונ מוזן זיך נאך בהאלטון אונ זייערי הייזור פר דו חיות רעות • אונ זיי וויינין אונ שרייאין אונ קיינור קען זיי ניט העלפון • אונ זיי מוזן דארט שטארבון פר הונגר • אודר זיי ווערון צוא רוסן פון דו חיות רעות • אזוי איז אויך דר מענטש • דו וועלט איז גלייך צוא איין אינזיל אונ דוא מעשים טובים זענון גלייך אז ווי א שיף • דען ווען איין מענטש גייט אונ גלייכון וועג • אונ דונט השי"ת אונ לאזט זיך ניט בצווינגן פון דעם יצר הרע אזו גייט ער ארום אוף דר וועלט בשלום אונ קומט אוף עולם הבא בשלום אונ גן עדן אריין • דו ערשטו כיתה דס זענון דו רעכטו צדיקים • זיי ווילן נוט נאך גיין נאך וואל טעג אונ תענוג • דו אנדרו כיתה איז דו ווס טון עבירות אבר זייא טון באלד תשובה דרוף • זיי קומן ווידר אוף זייער אורט אונ גן עדן אריין • אונ זוצן גרויס • דו דרוטו כיתה איז דו ווס טון פיל עבירות אונ טואן קיין תשובה ניט ביז אוף דר עלטור • תאטש דאס הייסט דאך אויך איין תשובה • אבר עס

איז ניט אזוי גיט ווי דיא ערשטע כִּיתָּה דיא פֶערְדִי כִּיתָּה איז דיא וואס טון ערשט תְּשׁוּבָה פַאר זייער טויט • דרום האבן זיי נאר איין ענג אורט אין גַן עֵדֶן • ווייל זייא האבן פר זוימט מיט זייער תְּשׁוּבָה • אונ זענין פרור נאך נגאנגן נאך די עֲנוּגִים דוא פופטע כִּיתָּה זענין דוא רעכטע רְשָׁעִים וואס טון גאר קיין תְּשׁוּבָה ניט זיי בלייבין אונ גֵיהִנָּם ווייל זיי האבן ניט גדענקט אונ זייער שוף דם איז די תּוֹרָה אונ מַעֲשִׂים טוֹבִים • אונ דיא חַיּוֹת רָעוֹת צו רייסין זיי • דאס מיינט מען די מַלְאֲכֵי חַבָּלָה ר"ל • זייא ווארפן אים אונ דעם אפ גרונד פונם גֵיהִנָּם אונ איטלוכר זאל זוך דעם מָשָׁל אונ מוסר ארייין נעמען אונ זאל ניט פר זוימן מיט זיין תְּשׁוּבָה :

פִיר כְּלָלִים זענין פר האנדין אויף דר תְּשׁוּבָה איינס ער מוז זוך בדענקין אויף איטלוכר עֲבֵירָה וואס ער הט גטאן • דס אנדרי ער מוז זייא פר לאזין גאר גוט טאן דם דריטי ער דארף וִידּוּי זאגין דם פערדי ער דארף אויף זוך מְקַבֵּל זיין קיין מאל קיין עֲבֵירָה ניט טאן • אונ דארף אזו זאגין (רִבּוֹן כָּל הָעוֹלָמִים) איך האב גיזונדיגט דיא אונ די עֲבֵירָה האב איך גטאן • אונ איך וועל עס שוין קיין מאל ניט טון • איך האב חֲרָטָה דרוף (חָטָאתִי עָוִיתִי פָּשַׁעְתִּי וכו') אויך זענין פאר האנדין פיר אירלייא תְּשׁוּבוֹת (תְּשׁוּבַת הַכָּתוּב) דם מיינט מען ער זאל זעהן אונ דר תּוֹרָה וואס פר איין עונש עס שטייט אויף אזו איין עֲבֵירָה וויא ער האט גטאן • איז דער עונש הארב איז זיין תְּשׁוּבָה אויך הארב • אונ (תְּשׁוּבוֹת הַמִּשְׁקָל) ער זאל וועגין די הֲנָאָה פון דר עֲבֵירָה קוגין דעם צער וואס ער וועט ליידן דרוף • אונ ווידר (תְּשׁוּבַת הַחֲרָטָה) דם ער מוז חֲרָטָה האבין אויף זייני עֲבֵירוֹת • אזו הייסט עס קיין תְּשׁוּבָה ניט • אונ עס איז גלייך אז וויא איינר טוֹבֵלְתְּ זוך אונ האלט אַשֶׁרֶץ אונ זיין האנט • הקב"ה האט גווארנט די יִשְׂרָאֵל אויף דר תְּשׁוּבָה אזו ווי אויבן שטייט דם ער בגערט ניט אונ דעם טויט פונעם רָשָׁע • נאר ער זאל תְּשׁוּבָה טון וועט ער לעבין דם אייביגי לעבין אונ הט זיי אויך גווארנט ד"ה דורך משֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה • אז ווי עס שטייט (אַתֶּם נִצָּבִים) אונ אויך דורך אנדרו נְבִיאִים • דרום זאל קיינר זוך ניט טראכטין איך בין נאך יונג אונ האב נאך קיין עֲבֵירוֹת ניט גיטאן • אונ דארף קיין תְּשׁוּבָה ניט • ניין עס איז ניט אזו איטלוכר בדארף תְּשׁוּבָה • אונ דר וואס נעמט זוך מיט די עֲבֵירוֹת אויף יענער וועלט ווייא צוא אים :

נאך דעם אז ער הט תְּשׁוּבָה גטאן זאל ער מאכן אנדרו אויך תְּשׁוּבָה טאן אזו ווי די גְמָרָא זאגט דר וואס קאן שטראפין די לייט אונ שטראפט זייא ניט : ווערט ער גשטראפט דרוף דרום איז מְחוּיָּיב איטלוכם קָהָל צו האבין איין (בַּעַל דַּרְשָׁן) וואס זאל שטראפין דיא לייט אזו אויך איין (בַּעַל הַבַּיִת) וואס שטראפט ניט זיין הויז גיזינד מוז ער עונש ליידן איבר זיי אבר דר וואס מאכט יוא די לייט תְּשׁוּבָה טון הט זיין שָׂכָר גאר קיין שִׁיעוּר ניט • אזו ווי דר פָּסוּק זאגט (בְּשָׁלוֹם וּבְמִישׁוֹר הָלַךְ אִתִּי וְרַבִּים הֵשִׁיב מֵעָוֹן) מיט שָׁלוֹם אונ גלייכקייט איז ער גיגאנגן מיט מיר • אונ פול לייט הט ער ווידר גיקערט פון זונד • אויך זאגט דיא גְמָרָא מ'זאל גיוועז שטראפין איינר דעם אנדרין וואלט דער בהמ"ק ניט חָרוּב גווארין • אונ דאס שטייט דאך שוין אויבן דאס דר מענטש איז מְחוּיָּיב צוא שטראפין זיין חָבֵר צווייא דרייא מאל אונ אז ער קערט זוך ניט דר צוא הייסט ער איין נאר • אבער דר וואס נעמט יוא אן שטראף הייסט ער אצדיק אונ אחָכָם • דרוף זאגט דער פָּסוּק (וְאַל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׂנָאֶךָּ הוֹכַח לְחָכָם וְיֶאֱהָבֶךָּ) זאלסט ניט שטראפין קיין שפעטור מאמור וועט ער דוך פיינט האבין • שטראף צו אחָכָם וועט ער דוך ליב האבין • אויך זאגט דר פָּסוּק (בְּאָזְנֵי כְסִיל אַל תְּדַבֵּר) אונ די אויערין פון אנאר זאלסטו ניט ריידין • אויך זאגט דר פָּסוּק (אֹזֶן שֹׁמַעַת תּוֹכַחַת חַיִּים בְּקֶרֶב חֲכָמִים תָּלִין) דר אויער וואס הערט צוא שטראף דער בקומט דם אייביגי לעבין • אונ צווישן דיא תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וועט ער איבער גנעכטיגן אבר דער וואס הט פיינט שטראף איז פיל ערגיר פון אבְהֵמָה • אונ ווערט ניט גרעכינט צווישן די לייט • ווי דר פָּסוּק זאגט (שׂוֹנֵא תוֹכַחַת בַּעַר) דר וואס האט פיינט שטראף איז איין נאר • אונ איז אויס גלעהרט פון דער וועלט אונ פון יענער וועלט • דרום זאל איטלוכר אן נעמן די שטראף • אפילו דר וואס איז איין אלטער מאן אונ איין תַּלְמִיד חָכָם •

אז ווי עס שטייט דרוף פיל מעשיות אונ דר גמרא · אונ דר ווס מאכט דו לייט תשובה טאן אין
ער מקרב דוא גאולה :

פון וועגן דר תשובה איז דר מענטש זוכה צו פור זאכון · איינס הקב"ה איז אים מוחל אלו זיינו עבירות אונ זיי ווערון אים גרעכונט פאר מצות · דאס אנדרו ער ווערט געהיילט פון זיינו זונד אונ פון אלו קראנקהייט · אז וויא דר פסוק זאגט (והרופא לכל תחלואיכי) דאס דרוטו ער ווערט בשרומט פונם גיהנם · אונ קומט אין גן עדן · אז וויא דר פסוק זאגט (הגואל משחת חייכי) ער לייזט אוס פונם גיהנם דיין לעבון דם פערדו הקב"ה נייגט אוף אים חן אונ חסד אונ דר בארומקייט וויא דר פסוק זאגט (המעטריכי חסד ורחמים) גאט מאכט דיך קריינון גנאד אונ דר בארומקייט · אונ דרום ווייל הקב"ה הט לוב די ישראל מער פון אלו אומות דרום הט ער אונז גיגעבן די תשובה דס אייבגו לעבון אוך זאגט דר פסוק (כי חסיד אני) הקב"ה זאגט אפילו איינר טוט מיר שלעכטץ צוא איך אים גוטס · אונ ווען איר וועט תשובה טואן וועל איך אייך מוחל זיין אייערו זונד · אונ דורך דר תשובה וועלון מיר זוכה זיין צו דר גאולה במהרה בימינו אמן :

סליק הלכות תשובה :

הלכות צדקה פרק רביעי

דער פרק רעט וויא מיזאל צדקה געבן · אונ ווען מיזאל צדקה געבין אונ וועמון מיזאל צדקה געבין אונ וויא דיא צדקה זאל זיין :

דר פסוק זאגט (זרעו לכם צדקה וקצרו לפי חסד) דיא פסוקים זענון אזו פאר טייטש איר זאלט זייאן דיא צדקה גלייך וויא איינר זייאט קארון · אודר ווייץ דא וועט איר אפ שניידון (חסד) · אונ ווען איינר זייאט קארון אודר ווייץ · אזו ווייסט ער ניט אוב עס וועט וואקסון · אודר אוב ער וועט עס אפ שניידון · דען עס קען זיין דר האגול וועט עס אוס שלאגון אבר דר וואס זייאט צדקה וועט ער בוודאי שניידון · אונ אזו וויא פון אקרון וואקסון אוס פול קארונס אזו אוך פאר איין שולנור צדקה ווערט מען גבענטשט מיט אלפי אלפים אונ דאס איז דאך ידוע אז (גמילות חסד) איז פול בעסור אונ השובר פון צדקה · דען צדקה איז נאר פאר עניים · אונ גמילות חסד איז פאר עשירים אויך · צדקה איז נאר פאר איין לעבונדיגון · אונ גמילות חסד קאן זיין מיט דעם טוטון אוך · צדקה גיט מען נאר געלט · אבר (גמילות חסד) איז מיט זיין לייב אונ גוטס · דרום זאגט דר נביא זייאט אייך צדקה וועט איר אפ שניידון חסד · אונ דרום אוך זאגט ער דאס לשון זייאון ביי צדקה · דען אזוא וויא איינור זייאט קארון בהאלט ער עס אין דר ערד · אזו אוך איז צום בעסטון צדקה צו געבון שטולר הייד · אז ווי איך וועל עס דא בעסור בשיירון · אוך זאגט דר פסוק (נירו לכם ניר ועת לדרוש את ה׳) אקורט אייך איין אקור · דם מיינט מען אזו וויא אז איינור וויל אקרון איין פעלד קלובט ער זיך אוס אזו איין פעלד ווס זאל דרוף גוט וואקסון אזו אוך זאל מען זעהן צדקה געבון צו פרומו לייט · אונ צוא דעם וואס לערונט תורה . אונ ניט צו שלעכטו · אונ אוב דוא ווייסט וועלון זאגון וויא קען מען וויסון אז דר איז אגוטר אונ דר איז אשלעכטור · דרום זאגט דר נביא (ועת לדרוש את ה׳) עס איז איין צייט צו פארשטון גאט כלומר אפילו דו ווייסט ניט דם מענטשון גיב אים פארט צדקה · אונ האלט אים פאר פרום ביז אליהו הנביא וועט אונז ווייזון וועמן מען זאל צדקה געבון · דר נאך זאגט דר נביא (אשריכם זורעי על כל מים) וואול צוא אייך דאס איר זייאט אוף אלו וואסרון דאס מיינט מען גוט אייער צדקה צו דיא ווס לערנון תורה וואס זיא איז גגלוכין צו וואסור אונ זוא בלייבט נאר ביי די נודרוגו לייט אונ ניט ביי די בעלי גאוה :

דער פסיק (בבוקר זרע זרעך ולערב אל תנח ידך) דם טייטשון די חכמים ווען דו האסט צדקה גיגעבין צו איין עני זאלסטו צוא אים ניט זאגין איך האב שון היינט גיגעבין קום אנאנדרט מאל · נייארט דו זאלסט אים ניט אוועק לאזון לידיג · דען אין דעם זכות פון צדקה איז מען זוכה צום לעבון אוף דר וועלט אונ אוף יענור וועלט · אונ דר ווס גוט צדקה וויא רעכט איז וויא עס

ווערט דא ווייטור בשיידט ווערן · דר איז זוכה אויף צוא שטיי צוא (תחיית המתים) : אונ איז זוכה צו קומין צו דר (מחיצה) פון הקב״ה · אונ ער ווערט הנאה האבון פון דעם לויטרקייט פון דר שכינה · אונ דיא צדקה גייט פארון מענטשון אויף דר וועלט אונ אויף יענור וועלט דרויף זענון פר האנדרון פול פסוקים · נאר איך וויל דרונון ניט מאריך זיין · ווער עס וויל דס ניט גלייבון זאל זיך נעמון דעם (ספר המוסר) ווערט ער גיפונון בשיידליך · אויך בהוט אים די צדקה פאר מיתה משונה אונ פר דעם גיהנם · אונ ברענגט אים צוא עולם הבא · אונ זיא גייט פאר אים אונ ווייזט אים דעם וועג אין גן עדן אריין · אונ זוא איז זיין מליץ אונ טענות פאר אים ביא דעם גרוסון משפט אוך האבון דיא חכמים ז״ל גזאגט ווען דו האסט ביא דיין טיש עניים זאלסטו זיך פרייאן אויף דעם וואס דו האסט די הונגריגו זאט גמאכט · כדי דו זאלסט לאנג לעבון אויף דער וועלט אונ ווערסט אויך בקומון דס איביגו לעבון · אז ווי דר פסוק זאגט (אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳) וואול דעם מענטשון וואס קלוגט צום ארומאן · אין דעם בייזון טאג ווערט אים גאט מציל זיין פרעגט די גמרא וואס הייסט גקלוגט צו איין ארומאן : נאר מיינט מען ער בקלערט מיט זיין חכמה צו העלפן דעם ארומאן מיט כל המצאות · מיט לייאון · אודר מיט אנאנדר זאך (ביום רעה ימלטהו ה׳) דר יום טוט אזו ווערט אים קיין בייז ניט קומון :

ווען איין ארומאן קומט צו איין עושר אונ בגערט פון אים צדקה אודר ער זאל אים לייאן · דרא שוקט גאט איין מלאך אונ שטעלט זיך לעבון דעם ארומאן · אונ זעהט אונ הערט אלס וואס ער רעט מיט דעם עושר · אונ וואס דר עושר ענפרט אים · דען גאט ב״ה פרובט אוב ער איז זיך נוהג מיט זיין צדקה ווי עס קער צו זיין · אוב ער גוט זוא מיט גוטון מיט אונ מיט שמחה אודר מיט איין טרוארוג פנים : אונ אוב ער גוט זוא בשתיקה אודר בפרהסיא · אוך פרובט ער דעם ארומאן אוב ער לאזט זיך בנוגון מיט דעם וואס מען גוט אים : אונ אוב ער רעט ניט קיין שלעכטו רייד קוגין דעם עושר · אודר אוב ער איז ניט מתרעם אויף גאט צו זאגון ווארום הט ער יענום גיגובון פול געלט אונ עשירות אונ אים ניט · דען מיט די רייד טוט ער אגרוסו עבירה · דר וואס גוט ניט קיין צדקה ווערדיג זיין עשירות ווערט אים זיין עשירות בהאלטון צו בייזון ער ווערט פאלארון פון דר וועלט אונ יענור וועלט · אונ זיין עשירות ווערט אוך פלארון · אזו אוך דר ארומאן וואס לאזט זיך בנוגין מיט וואס מען גוט אים אונ ער רעט ניט קיין שלעכטו רייד וואס זענון דר ווידר גאט אונ לייט ח״ו · אונ נעמט אן זיין ארומקייט פאר ליב · דס וויא גאט הט מיט אים גמאכט איז אלס רעכט · דר בקומט זיין שכר כפל כפליים אויף יענור וועלט · אונ זיין שכר איז גרעסור פון דעם וואס גוט צדקה · דען ער זאגט צו הקב״ה ליבר גאט האסטו מיר אוך גיזאלט גיבון נעכט וואלט איך אוך צדקה גיגעבון · פון דעסט וועגן זאל דר ארומאן אוך צדקה גובון פון דעם ביסול וואס ער הט :

אוך זאל אוטלובר וויסון אז דר ארומאן וואס נעמט צדקה ביי דעם עושר טוט ער מיט אים פול מער גוטס · וויא דר עושר טוט מיט אים · דען דר עושר גוט אים געלט אודר עסון אונ טרונקון : אודר ער מאכט אים איין מלבוש · אבר ער בקומט דורך אים טוזונט מאל מער · דאס גאט גוט אים מזל אונ ברכה אונ לאנג לעבון · אונ אלס וואס אובון שטייט אום גרעכונט · אוך זאל אוטלובר וויסון אז דר וואס ניט זיין חבר צדקה גובין · האט ער מיין שכר פון דעם וואס גוט צדקה · דען דר טוט גוטס מיט דעם ארומאן · אונ נאך מער גוטס מיט דעם עושר וואס ווערט גיגייט · אונ אוך דר וואס גייט זיין חבר צו צדקה איז ער דאך בודאי אוך איין בעל צדקה · אזו איז זיין שכר זייער גרוס עס שטייט אין פרק (יוסי בן יועזר) זאגט דיין טור זאל תמיד אפון שטיין אונ עס זאלן זיין ארומו לייט אין דיין הויז בשעת דוא עסט · אודר ווען דיא האסט עפוס צו ארבוטון זאלסטו עס גובון צו עניים · כדי זיי זאלן זיך פאר דינן אויף פרנסה · נאך איין פשט איז דיין טור זאל תמיד האפון זיין דס די אורחים זאלון אריין גיין · דען אז די טור איז צו שעמון זיי זיך אן צו קלאפן · אודר טאמור קומט איין הונגריגור אורח · אונ אייד׳ר דו ווערסט אים עפנון ווערט ער זאלן

פאר

פאר דר טור ח״ו · אונ דר שכר פון הכנסת אורחים איז גרעסור פון צדקה אונ זיין גרוסר שכר הט גאר קיין שיעור ניט · אזו הט אוך גטאן אברהם אבינו ע״ה · אונ דר וואס איז איין מכניס אורח איז ער מזרע אברהם אבינו · אונ ווען דר אורח קומט אין דיין שטוב אריין זאלסטו אים צו נעמון מיט ליבשאפט · אונ זאלסט אים תיכף גובון עסון טאמור איז ער הונגריג אונ זאלסט אים ניט פרעגון אוב ער וויל עסון · דען טאמור שעמט ער זיך פאר דיר אונ וועט זאגון ניין · אזו ווי מיר גיפונן דרוף פול מעשיות אין דר גמרא דס אטייל לייט זענון דרובר גשטארבון · דרום זאל מען אים תיכף גובון אונ זאל מיט אים ניט ריידון קיין פאטשטון ביז ער עסט אפ :

אונ אז דו גוסט אים עסון זאלסטו אים גובון מיט אפרייליך פנים אונ זאלסט עס אים פר גונון אונ זאלסט זוך שטעלון קוגון אים גלייך ווי דו האסט גונוג אום מכבד צו זיין · אונ וואלסט אום גוגערון מער גטאן · אונ זאלסט זוך דרוף מצער זיין · אונ זייא אים מכבד מיט דעם בעסטון עסון אונ טרונקן · אונ דס בעסטו גילעגור · אונ דו בוסט אים מחוייב איין צוא ריידון ער זאל זוך ניט שעהמן עסון · אונ בשעת דער אורח איז ביי אים טאר ער ניט ווייזון קיין שום רוגזה אוף זיינו (בני בית) · דען ער וועט מיינון דו רוגזה איז אובר אים · אזו וועט ער דר שראקון ווערון · אונ וועט זוך שעהמון צו עסון · אויך טאר אים דר בעל הבית ניט דר ציילון פון זיינו היזיקות אונ בלבולים · אדרבה ער זאל אים טרייסטון מיט גוטו רייד · ער זאל צו אים זאגון מיין לוב האבור עס אונ טרונק אונ זארג ניט · אצונר בוסטו בייא מיין טיש · עס קען נאך וואל זיין איך זאל ביי דיר איין אורח זיין · איך האב גלובט אין גאט גנו״ג צוא געבין עסון פר זעלוכו אורחים · איך וואלט גערון דו זאלסט צו מיר נאך אורחים אריין ברענגון · ליבר גאסט עס איך פר גון דיר עס מיטון גאנצון הארצון עס ווייסט קיינור ניט ווי גאט קען מיט אום פורון · אונ ער זאל זוך דרויף מצער זיין וואס ער קען אים ניט מער כבוד אן טאן · דס אלץ איז מחוייב צו טאן צו איטלוכון אורח אפילו צו איין עם הארץ · מכ״ש צו אתלמיד חכם · אויך איז דר בעל הבית מחוייב צוא שטיין ביי דעם טיש אונ זאל אוועק נעמון אונ דר לאנגון אלץ וואס מען דארף · אז ווי אברהם אבינו ע״ה הט גטאן אז דו דריי מלאכים זענון צו אים גיקומן · אונ משה רבינו ע״ה פאר זיין שווער :

נון קענט איר וואל פר שטיין וויא גרויס דו מצוה איז דר פון דען אברהם אבינו הט דאך גיהאט פול משרתים אונ איז פארט זעלבסט משמש גוועןן ביי דעם טוש · אונ דר בעל הבית וואס איז ניט מקיים דס אלץ וואס אויבן שטייט ווי צו אים · דען ער מאכט זיין מצוה צו איין עבירה אוך טאר דר בעל הבית ניט דר מאנון דעם עני זיין אום גליק דאס ער זאל ניט טרויארוג ווערון · אז וויא שלמה המלך הט גיזאגט (טוב ארוחת ירק ואהבת שם משור אבוס ושנאת שם) עס איז בעסר אבוגדל קרויט מיט ליבשאפט איידר איין פעטור אוקס מיט פיינד שאפט · דר מדרש שרייבט אוף דעם הט שלמה המלך גזאגט דעם פסוק · אז דר אשמדאי הט אים אוועק גיגובן אוף פיר הונדרט מייל · איז ער ארום גינאנגון אין אלי לענדר · אמאל איז ער אריין גקומן צו איין בעל הבית · אונ ער האט אים דר קענט אז ער איז שלמה המלך · דא הט ער אים זייער מכבד גוועןן · אונ הט אים גשעכט אפעטן אוקס · בשעת ער הט גיגעסון הט דר בעל הבית אים אן גהובן פרעגון · מיין לובר שלמה ווי אזו איז דס גקומן דאס איר זענט אזו פאר שטויסון פון אייער מלוכה · איך גדענק דס איר האט גישעכט פול טויזנט אוקסון אונ איין טאג · עס איז דאך ניט גוועןן אוף דער גאנצור וועלט אזוי איין מלך ווי איר זענט · הט שלמה המלך אן גיהויבן צו וויינון אונ הט ניט גקענט עסון · אזו איז ער פון דארט אוועק גגאנגון אונ איז גיקומון צו אנאנדר בעל הבית · אונ דר איז גוועןן ארום : אונ האט אים גיגובן צו עסון קרויט אונ פלייש · בשעת עסון זאגט ער צו אים מיין לובר שלמה נעמט אלץ אן פר ליב · אונ ווערט גטרייסט · דען דעם וואס גאט הט ליב שטראפט ער · אזו ווי דר פסוק זאגט (את אשר יאהב ה׳ יוכיח) · דרום מיין לובר שלמה איר וועט אי״ה ווידער צוא אייער גדולה קומן · עסט אונ טרונקט מיט מיר וואס גאט ב״ה האט בשערט · איך פר גין עס אייך מיטען גאנצון הארצון · איר וועט שון באלד זיין אונ דר היים איר האט שון גוט פול ארום צוא וואנדרון · אזו איז

שלמה המלך זייער פרייליך גווארן אוף זייני רייד · אונ איז זייער ברוגיז גוועזן אוף דעם ערשטן בעל הבית אז ער איז ווידר אהיים גקומן צו זיין מלוכה הט ער גזאגט דעם פסוק (טוב ארוחת ירק וגו') עס איז בעסור דז קרויט פון דעם ארומאן · דס ער הט מיר בוויזן לובשאפט דר ביי · פון דעם פעטן אוקס פונם עושר · דס ער הט מיר דר מאגט מיין אום קליג :

אויך זאל דר אורח ניט איין שטיין ביי אקמצון · דען ער פאר שעהמט זוך זעלבורט · אונ בשעת ער עסט מיט אום פר גונט ער עס אים ניט · אונ מען העסט אים זיין בלוט אונ פלייש · אויף דעם זאגט דר פסוק (אל תלחם לחם רע עין) זאלסט ניט עסן קיין ברויט מיט אקמצון · עס אונ טרונקט זאגט ער צוא דור · אונ זיין הארץ איז ניט דר ביא · ער פר גונט דיר ניט · אפילו דאס טרונקן ברויט · מכ"ש דו אנדרו שפייז · אונ אויב דו בוסט הונגריג שטעק בעסור אמעסיר צווישן דייני ציין איידר דו זאלסט מיט אים עסן · ער איז בלויז לוגען אונ פאלש · אוך זאגט דער פסוק ווען דו העסט זיין ברויט ועסטו עס טוזן אוים מייקונגן · אונ עס ווערן פר דארבן דיינו גוטו שפייז וואס דוא האסט מיט אים גיגעסן · אונ אגוטער בעל הבית זאל נאך גיין נאך אורחים · אונ אז ער בקומט זיי זאל עס ביי אים גלייך זיין ווי ער וואלט גפונן איין מציאה · אונ אז דר אורח בלייבט ביי אים איבר נעכטוגן זאל ער אים גובן אבעט מיט אגוט גלעגור · דען דס איז ביי אים לובר ווי עסן אונ טרונקן · אונ אז ער גייט אוועק זאל ער אים מיט גובען אויפן וועג אשטוק ברויט · דען מיר גפונן דס פיל רציחות אונ שטרויכלונג איז גישעהן פון אשטיק ברויט וועגן · איך וויל דרוגען ניט מאריך זיין · אונ ער איז אים מחוייב צו בלייטון · אונ זאל אים נאך זאגן (ברכת כהנים) · אונ זאל בלייבן שטיין אזו לאנג ביז ער זעהט א"ם שוין נישט · ווער עס איז דוא מצוה רעכט מקיים איז ער בוודאי מזרע אברהם אבינו · אונ זיין שכר האט קיין שיעור ניט · דוא גמרא זאגט מיזאל איטליכן אורח מכבד זיין גלייך ווי ער וואלט גיוועזן רבן גמליאל אבר דו זאלסט פאר אים ניט פאר טרויארן קיין שום זאך טאמור איז ער איין גנב :

דוא צדקה וואס דוא ווייבור גובן איז מער בווילוגט אונ אן גינומן פון דר צדקה פון מאנזבלין · דען דר מאנזבול גיט אים געלט אזו דארף ער ערשט קויפן וואס ער דארף · אבר דו ווייבור גובן ברויט אונ שפייז · דס זיי קענון עס באלד עסון · אזו ווי מיר גפונון אונ דר גמרא (מר עוקבא) מיט זיין ווייב פלעגין גיין אלי מארגון פרוא אונ שול אריין · אונ עס האט גוואנט איין ארומאן אונ זייער שכונות פלעגין זייא אים אלי אונ דר פרוא הונטר וארפון פיר גראשון הונטר דר טיר · אונ דער ארומאן פלעגט זייא גיפונן אונ הט גקויפט פר זייא ברויט זייני קונדר אמאל זאגט דר ארומאן איך וואלט גיגערון גיוויסט ווער עס ווארפט מיר אלץ הונטר דוא פיר גראשין · אזו הט ער זוך גישטעלט הונטר דר טור · ווי מר עוקבא מיט זיין ווייב זענין גיקומן אונ האבן זוך איין גיבויגן אים הונטר צו ווארפון דו פיר גראשין · אזו הט דר ארומאן אוף געפונט דו טור צו זעהן ווער עס איז · אזו זענין זיי אוועק גלאפון · אונ ער איז ניי נאך גלאפון ביז זיי זענון אהיים גיקומן · אזו איז גוועזן אום גהייצט דער אויבון צו באקין ברויט · אונ ער איז גיוועזן זייער היים · אזו האבן זיי אויף זוך גנומן בעסר פר ברענט צו ווערון איידר מבייש צו זיין דעם ארומאן · אונ זיי זענן אריין גילאפון אונ אויבון אריין אונ האבון זוך דארטון אנודר גיזעצט · כדי דר ארומאן זאל זיי ניט זעהן וויא זייא זוצן אזוי זאגט (מר עוקבא) צו זיין ווייב מייני פים ברענין מיר זאגט זוא צו אים לייג זיי · אויף מייני פים · דס פייער הט זוך אלי מאל מער דר היצט · אונ עס הט זיי גאר ניט גישאט דר נאך אז זייא זענון ארוים גיגאנגון דא זאגט (מר עוקבא) צו זיין ווייב דו בוסט פרומר פון מיר זאגט זו צו אים דו גוסט דעם ארומאן געלט האט ער ערשט מיא דר פאר צו קויפון שפייז · אבר איך גיב אים גרייטו שפייז דס ער קען עס באלד עסון :

אויך שטייט איין מעשה (חונה המעגל) מיט זיין ווייב פלעגין תמיד תפלה טאן אויף רעגון · אונ ער איז גיוועזן אגרויסור צדיק · אמאל האבן דו חכמים צו אים גישוקט ער זאל תפלה טאן פאר כל ישראל · אזו איז ער ארויף גיגאנגון מיט זיין ווייב אויפן בוידם · אונ ער הט זוך גשטעלט

אונ איין ווינקל · אונ זוא אונ אנדרון ווינקל · אונ האבון תפלה גיטאן · דא איז גיקומי אווא קדוש צו רעגנון אויף איר ווינקל · האבון דו חכמים גיפרעגט ווארום איז דאס · האבן זיי אים גיענטפורט ווייל זוא גיט דו ארומי לייט גרייטש אפיין אויך ער טוט אופט תפלה דו רשעים זאלון שטארבן · אבר זוא הט תפלה גיטאן גאט זאל זיי שטארקון זייער הארץ דער מיט איז זוא אוך פרומר גיוועזן פון אים · דס איז אויך איינס פון דו צעהן תקנות ווס עזרא הט מתקן גיוועזן בשעת דו ישראל זענון אויף גיגאנגון פון בבל קיין ארץ ישראל · דס איטלוכי אשה זאל אויף שטיין גאנץ פרוא · אונ זאל באקון ברויט · דס דו ארומי לייט זאלון גיפונן פריש ברויט צו עסון · דר פון זעהן מיר אז דו צדקה פון דו ווייבור איז מער אן גינומן פון דר צדקה פון מאנזבלון דען דו אשה איז תמיד אין דער היים אויך ווען דוא אשה גיט עפיס דעם ארומאן זאל זוא עס אים גובון מיטען גאנצון הארצון · אונ מיט גוטי רייד · דס זוא זאל אים ניט מבייש זיין · אונ דר וואס דר בארומט זוך איבר איין ארומאן דר בארומט זוך גאט איבר אים אונ דר הערט זיין תפלה · אונ וויא מער ער גיט צדקה ווערט ער אלי מאל רייכור · אז ווי דר פסוק זאגט (יש מפזר ונוסף עוד) עס איז פר האנדרון איינר וואס פאר שפרייט זיין געלט אויף צדקה · אונ ווערט נאך גימערט מיט עשירות :

דער פסוק זאגט (מלוה ה' חונן דל) דר וס דר בארומט זוך איבר דעם ארומאן אונ גיט אים צדקה אנטלייאט ער עס גאט · אויך זאגט דר פסוק (נותן לרש אין מחסור) דר ווס גיט צדקה צום ארומאן ווערט אים ניט גימונרט פון זיין געלט · אבר דר וס וויל ניט צדקה גיבין דר ווערט ארום · אונ דר ווס פר הוילט זייני אוגון פונם ארומאן גלייך ווי ער זעהט אים ניט קומן אויף אים פיל קללות אונ זיין געלט ווערט גימונירט איטלוכער איז מחוייב מעשר צו גובון פון זיין געלט סייא פון ירושה · סייא פון מתנות סייא פון מציאות אונ אוך פון זיין פאר ארבוטונג · אונ ווען ער האט נאר רווחים וויינוגר פון צעהן שילונגיר אזו קען ער דאך דער פון קיין מעשר ניט גיבין זאל ער עס האלטין אונ ניט אן רורין ביז עש ווערט אים נאך רווחים צו קומן אזו ווערט ער גובין מעשר בנאנד · אונ ווען ער הט פאר דינט מער פון צעהן שילונגר זאל ער פון צעהן גיבין מעשר · אונ דאס איברוגי זאל ער האלטון ביז עס ווערט אים צו קומן נאך רווחים · ווער עס וויל זוך רעכט נוהג זיין מיט דעם מעשר גובין · זאל ער לייגן זיין געלט אונ דרייא כלים אויף איין הארט זאל ער אויף שרייבון (טבל) דס איז נאך ניט גימעשרט אויף דר אנדרור (מעשר) דס איז דאס מעשר געלט זעלבסט · אויף דר דריטר זאל ער אויף שרייבון (חולין) דס הייסט שוין גימעשרט · אונ מיט דעם מאג ער טון ווס ער וויל · נאר צדקה איז ער מחוייב דר פון צו גובין · ניט פון דעם אום גימעשרת געלט :

דאס מעשר געלט זאל ער אוועק גובון ארומע לייט תלמודי חכמים · אודער אפראסטון ארומאן איז ער אוך יוצא · ער מעג עס גובון זייני ארומע קרובים אפילו זיין ארומון זון · אודר זיין טאכטור אודר זיין ברודר אודר זיין ארומע שוועסטור · אטייל לייט קויפון דר פאר ספרים אודר מצות · אונ זענון מכבד לייט אונ זוך אויך מיט דעם מעשר געלט דס איז איין איסור · דען ער הט נאר דרונון דו (טובת הנאה) צו גובין וועמון ער וויל אבר ניט דו הנאה זעלבסט דס איז אוך איין צדקה · אבר עס זענון פר האנדרון עטלוכי חילוקים צווישן צדקה אונ מעשר · איינס צדקה מעג ער גובון וויפל ער וויל · אבר מעשר איז ניט וויינוגר אז איינס פון צעהן · דאס אנדרי צדקה איז מען מחוייב צו גיבין אפילו הונדרט מאל אונ איין טאג · דאס מיטאר קיין ארומאן ניט ליידיג אוועק לאזון · אבער מעשר דארף מען נאר גובין פון ריוח דס דרוטו דר ווס הט נאר יעדליג זיין עסן איז ער פטור פון צדקה · אבר מעשר איז ער חייב · דס פערדי זיין מעשר מעג ער גובין וועמין ער וויל אבר צדקה איז זיין קרוב בילוכר אונ מעשר הט אויך איין קצבה וויפול ער זאל גובין איטלוכון ארומאן · אז ווי איך וועל עס בשיידון דרום דו לייט ווס לייגין ביי נאנדר מעשר אונ צדקה געלט זאלין זייא פריר אתנאי אויס נעמון דאס זייא זעין עס פון דעסט וועגין מנדר · עס זאל האבן אונ זוך דעם דין פון מעשר צו גובון וועמין ער וויל :

דיא גמרא ברענגט איין מעשה (רבי יוחנן בן זכאי) איז גפארון פון ירושלים · אונ זיינו תלמידים

זענען אים נאך נגאנגען · האט ער געזעהן איינגו פרוא האט געקליבן גערשטן פון הונטר די בהמות פון עובדי כוכבים · אז זיא האט דר זעהן (רבי יוחנן) איז זיא אים אקעגן גלאפן אונ זאגט רבי שפייז מיך · גיב מיר עפעס עסן · פרעגט ער זיא ווער ביסטו ווער איז דיין פאטער · זאגט זיא מיין פאטער האט געהייסן (נקדימון בן גריון) · פרעגט ער זיא וויא איז אהין גקומן דיין פאטערס געלט ער האט דאך געהאט פול געלט אונ גוטר · זאגט זיא רבי האט איר דען ניט געהערט דעם משל זאגין אין ירושלים ווער עס וויל זיין געלט איין זאלצן עס זאל אקיום האבן · זאל ער געבין דער פון מעשר אונ צדקה · אונ אוב ניט פאר גייט דאס געלט · דרום איז מיין פאטערס געלט גאר אונ גאנצן אריין גקומן צו די כתים אין די הענט אריין · פרעגט זיא רבי יוחנן וויא איז דיין שוועהרס געלט · ענפורט זיא עס איז צום אוף גקומן בנאנדר איז עס אוך פר לורן געווארן · דר נאך זאגט זיא רבי גדענקט איר ניט אז איר זענט גחתמת אוף מיין כתובה · זאגט ער צו זיינו תלמידים איך גדענק דס איך בין גהחתמת אוף איר כתובה · אונ זיא איז געוועי גשריבן אוף טויזנט מאל טויזנט גאלד גולדן וואס זיא האט גהאט פון איר נדן · חוץ וואס דר מאן האט איר נאך מער פר שריבן · דא הייבט אן (רבי יוחנן) צו וויינן אונ זאגט וואול אייך ישראל ווען איר זענט פרום אונ טוט דס ווילן פון הקב״ה דא קאן אייך קיין שום אומה קיין שלעכץ ניט טאן · אבער וויל זייא זענין ניט פרום גוועזן זענין זייא גפאלן אין די הענט פון די עובדי כוכבים · אונ ניט אזו אין זייערו הענט אליין · אפילו אין די הענט פון זייערו בהמות דס זיא האט גקליבן גערשטן פון הונטר די בהמות :

פרעגט די גמרא האט דען דר נקדימון בן גריון קיין צדקה ניט גגעבן · ער האט דאך פול צדקה גגעבן · אונ נאך מער אז ער איז גגאנגן פון זיין הויז אין בית המדרש אריין · האט מען הונטר גלייגט זיינו פוס סאמוט אונ זיידונו קליידר · דר נאך זענין גקומן די ארומו לייט אונ האבן זיך צו טיילט · אזו אוך אז ער איז גגאנגן פון דעם בית המדרש · ענפורט די גמרא יוא ער האט פול צדקה גגעבן אבר וועדלוג זיין עשירות איז עס קארג גוועזן · דרום איז זיין געלט פאר לארן געווארן · אטייל זאגין ער האט יוא גגעבן גנוג צדקה וועדלוג זיין געלט · נאר דרום איז ער גשטראפט געווארן ווייל ער האט גגעבן בפרהסיא כדי די לייט זאלן אים לובן · ניט פון גאטס וועגן דרום זאל איטלוכור פון אים א משל נעמון דס זיין כוונה זאל זיין מיט דר צדקה (לשם שמים) אזו וועט זיין עשירות אקיום האבן אונ ער וועט האבן די וועלט אונ יענו וועלט :

נאך איין מעשה ברענגט די גמרא עס איז גוועזן איין פרומר מלך ער האט געהייסן (מונבז) אמאל איז גוועזן אין זיינו צייטן אגרוסר הונגר · אונ די ארומו לייט האבן ניט גהאט וואס צוא עסן · האט ער אוף געפונט זיינו אוצרות אונ די אוצרות פון זיינו עלטרן אונ האט גנומן גאלד אונ זולבר אונ האט צו טיילט די ארומו לייט · זיי זאלן זיך קופן עסן · זענין גקומן צו אים זיינו ברודר אונ קרובים אונ האבן גזאגט צוא אים וואס טוסטו דיינו עלטרן האבן לאנג איין גזאמלט אונ האבן גמאכט אוצרות · אונ האבן עס געהאלטן טאכור וועט אמאל זיין אמלחמה אזו וועלן זייא עס דארפן · אונ דו פר ברענגסט דס אלץ אין איין יאר · אונ לא די דו מערסט ניט דרוף דו פר ברענגסט עס נאך · זאגט ער צו זייא איך וועל אייך זאגין מיינו עלטרן האבן גמאכט אוצרות אוף דר ערד אונ איך מאך אוצרות אוף דעם הימל · מיינו עלטרן האבן גמאכט אזעלכו אוצרות וואס דר מענטש קען זייא אום ברענגן · אונ מיינו אוצרות קען קיין שום מענטש ניט אום ברענגן מיינו עלטרן האבן גמאכט אזעלכו אוצרות וואס קענן זיך ניט מערן · אבער מיינו אוצרות מערן זיך פון זיך זעלבסט · זייערו אוצרות זענין פון אייטל גאלד אונ זולבר אובער מיינו אוצרות זענין פון אייטל נפשות · מיינו עלטרן האבן גמאכט אוצרות פאר אנדרו לייט · אבער איך מאך אוצרות פאר מיר זעלבסט · אזו וויא דער פסוק זאגט · (והלך לפניך צדקך) עס וועט גיין פר דיר דיין צדקה · אונ וועט זיין דיין מליץ יושר אוף יענר וועלט · אונ די צדקה איז איין כלי פון הקב״ה אזו ווי דר פסוק זאגט (לך ה׳ הצדקה) · דען קיין מענטש קאן דאך קיין צדקה ניט געבן ביז גאט גיט אים פרור עשירות פון זיין מזלו האגט · אזו ווי דר פסוק זאגט

(והעושר והכבוד מלפניך) דאס עשירות אונ כבוד איז פון פר דיר :

אויך זאגט דר פסוק (לי הכסף ולי הזהב אמר ד' צבאות) צו מיר איז דאס גאלד אונ זילבר זאגט גאט ב"ה · אויך זאגט דר פסוק דוד המלך ע"ה הט גזאגט (כי ממך הכל ומידך נתנו לך) פון דיר איז אלס · אונ פון דיינר האנט גובן מיר דיר · דס מיינט מען דס וואס מיר גובן דו ארומו לייט איז גליך וויא מען גוט עס גאט · אזו וויא דר פסוק זאגט (מלוה ה' חונן דל) דר וואס דר בארומט זיך אובר דעם ארומאן מיט צדקה אנטלייאט ער עס גאט · אונ כביכול הקב"ה איז אים מחויב צוא בצאלון · אזו וויא דר פסוק זאגט (עבד לוה לאיש מלוה) דר וואס הט אים גלוגון · כביכול מיטאר עס ניט ריידון · דס גאט ב"ה איז איין משועבד אים צו בצאלון · דר פון זעהט איר אויך לובו לייט וויא גרוס דו צדקה איז · דרום זאל איטלוכר זעהן זיין צדקה רעכט צו גובון אין דר רעכטור צייט ווערלוג עס איז ראוי פון זיין עשירות · אזו וועט אים הקב"ה ווידער געבון עושר אונ כבוד אונ געבון · אונ אוב ער גוט ניט רעכט ווערט זיין עושר פר לורון · אזו וויא דער פסוק זאגט (ואבד העושר ההוא) עס וועט פר לורון ווערון דר זעלבוגר עושר פון דעם וס גוט ניט לשם שמים · נאר כדי לייט זאלון אים לובון · אויך זאגט דר פסוק (עושר שמור לרעתו) דאס עשירות ווערט אים גהוט צוא בייז · אויך זאגט דער פסוק (התעוף בו ואיננו) ער גוט איין בלאז אין עשירות פלוהט עס אוועק :

אבר דר וס גוט צדקה וויא רעכט איז בענטשון אים דו לייט · אזו וויא דר פסוק זאגט (טוב עין יבורך) דס גוטו אונ אויך צדקה ווערט גבענטשט (וכי מלחמו נתן לדל) ווייל ער האט פון זיין ברוט גגעבון צום ארומאן · אויך זאגט דר פסוק (בגלל הדבר הזה יברכך ה') פון וועגון דר צדקה וועט דיך בענטשון גאט ריין גאט · אויף דעם האבון דו חכמים גזאגט ווען איינם גייט וואול זאל ער צדקה געבון · כדי זיין עשירות זאל אקיום האבון אזו אויך ווען איינם ווערט אלו מאל גמונגרט זיין געלט זאל ער זעהן צדקה געבון איידר ער ווערט ארום · דען דר נאך וועט ער ניט קענון געבון אפילו ער וועט וועלון · עס איז אמאל גוועון אחסיד ווען איין ארומאן פלעגט קומן פר זיין טור הט ער גזאגט צו זיין וייב מיין לוב וייב דר בארום דיך אובר דו ארומו לייט · כדי דו לייט זאלון זיך אויך דר בארמון אובר אונזרו קונדר · האט זיא צו אים גזאגט ווארום עפונטמו דיין מול צו ריידון אזעלוכו שלעכטו רייד · האט ער גזאגט עס איז דאך גוויינטלוך דיא זאך אפילו איינר איז רייך זענון זיינו קונדר ארום · אונ אוב זיינו קונדר זענון אויך רייך זענון זיינו איינוקלוך ארום · אזו וויא דר פסוק זאגט (ולא יחדל אביון מקרב הארץ) דען עס ווערט ניט פר מוטין קיין ארומאן פונם לאנד · (רבי אליעזר הקפר) זאגט איטלוכר זאל תפלה טאן ער זאל ניט ארום ווערן דען אפילו ער איז רייך זענון זיינו קונדר אודר זיינו איינוקלוך ארום · דען דס איז איין (גלגל חוזר בעולם) איין ראד וס דרייט זיך ארום אויף דער וועלט · היינט איז דר רייך אונ דר ארום מארגון קען זיין פר קערט :

דיא חכמים האבון גזאגט אגרוסו זאך דר וס פר הולט זיינו אוגן פון דר צדקה · אודר דר וואס האט ניט צו געבון מרייסט אפילו ניט דעם ארומאן מיט גוטו רייד · איז גלייך אז ער וואלט גדונט עבודת כוכבים · זיי לערנון דס אפ פון פסוקים · אבר דר וס גוט צדקה ווי ראוי איז דר אויך מקרב דוא גאולה · וויא דער פסוק זאגט (שמרו משפט ועשו צדקה כי קרובה ישועתי לבוא) הוט משפט אונ טוט צדקה דען מיין הולף איז נאהונט צו קומן (וצדקתו להגלות) אונ מיין צדקה וועט זיך אנפלעקון · אויך זאגט די גמרא ירושלמי וועט ניט גבואט ווערון אונ דו ישראל וועלון ניט אום גלייזט ווערון ביז זיי וועלון האבון אין זיך דעם זכות פון צדקה · אזו ווי דר פסוק זאגט (ציון במשפט תפדה וגו') ציון וועט דר לייזט ווערון מיט משפט · אונ דו ישראל מיט צדקה · אונ דו צדקה איז אן גנומן ביי גאט בעסור פון אלו קרבנות · אזו ווי דר פסוק זאגט דר וס טוט משפט אונ צדקה איז עס השובר איידר אלו קרבנות אונ דר וס פר שעמט איין ארומאן טוט ער אגרוסו עבירה · אזו ווי דר פסוק זאגט ווער עס שפעט פון איין ארומאן דר שפעט פון זיין בשעפר · אדרבה איטלוכר

דארף ערליך האלטן דיא ארומע לייט · אזו איז עס גלייך ווי ער האלט ערליך הקב״ה אזו וויא דער פסוק זאגט ווער עס וויל ערליך האלטן · זאל ער דיא ארומע לייט ערליך האלטן דען דר וואס איז מבזה דעם ארומאן ווייזט ער דם הקב״ה הט ח״ו ניט בכח אים רייך צו מאכין · דען דער ארומאן מיט דעם עושר זענין דאך ביידע בשאפן פון גאט · נאר דער האט געלט אונ דער האט ניט · נוא ווארום זאל מען אים מבזה זיין פאר זיין ארומקייט · דער ארומער קאן דאך רייך ווערן · אונ דער רייכער קאן דאך ארום ווערן :

עס איז איין משל צו איין בן מלך וואס הט דר צערונט זיין פאטור · אונ דר פאטור הט גוזר גוועזן אוף אים ער טאר פר אים ניט קומן אין זיין הויז · אמאל מאכט דר מלך א סעודה אונ ער מייסט דאך וואול דס זיין זון איז זייער הונגריג · דא זאגט ער ווער עס ווט מיין זון גיבין עסן ווער איך אים בצאלן כפל כפליים · הט אים איינר גנומן צו זיך אונ הט אים גגעבן עסן אונ טרינקן · אזו איז דאך וואול צו דעם זעלבגין · דען אלם וס דר מלך האט איז דאך דעם זונס · אזו איז דאס אוך דר ארומאן איז דר זון פון הקב״ה · אונ ווער עס גוט אים עסן הט ער בוודאי גרוס שכר לעולם הבא · נון קענט איר וואול פאר שטיין דס גרוסקייט פון דר מצוה פון צדקה · ווען דו זעהסט איין בעל הבית וס איז גפאלן פון זיין גוטס : זאלסטו אים ניט שפל האלטן אדרבה האלט אים בכבוד אונ זאלסט גדענקן דאס גאט האט אים גשטראפט פון זיין טובה וועגן אז וויא דר פסוק זאגט (את אשר יאהב ה׳ יוכיח) וועמן גאט הט ליב שטראפט ער אוף דר וועלט · אבר וועמן ער האט פיינט דעם גוט ער אפ זיין שכר אוף דר וועלט · דס ער האט וואול טעג אונ תענוגים · אז וויא דר פסוק זאגט (לא יאחר לשונאיו) גאט ב״ה פאר זוימט ניט דעם שכר פונם רשע אוף זיינו מצות · (על פניו ישלם לו) ער בצאלט אים זיין שכר אוף דר וועלט · אבר דר שכר פונם צדיק דעם ארומאן בהאלט גאט אוף יענור וועלט · אז ווי דר פסוק זאגט (וידעת כי ה׳ אלהיך הוא האלהים וגו׳) משה רבינו ע״ה זאגט צו ישראל דו זאלסט וויסן אז גאט דיין גאט איז איין גאט אובר אלו מלאכים · אונ אובר דר גאנצור וועלט · אונ ער איז בגלייבט מקיים צו זיין אלם וס ער זאגט צו · אונ ער וועט גובין איין גוטן שכר צו דיא וס האלטן זיין תורה אונ מצות · אונ זיינו קונדר אונ קונדס קונדר ביז טויזנט דורות וועלן גניסן אין זיין זכות דרום זאלסטו הוטן אוף דר וועלט די מצות וואס שטייאן אין דר תורה · אזוא וועסטו בקומן דיין גוטן שכר לעולם הבא · דרום שטראפט ער דעם צדיק מיט ארומקייט אוף דר וועלט וואס זוא איז נאר איין ווייל כדי ער זאל אים גובן זיין גוטן שכר אוף יענור וועלט וס גווערט אומר אונ אייביג · אונ דעם רשע גיט ער אפ זיין שכר אוף דר וועלט כדי ער זאל גשטראפט ווערן אוף יענור וועלט · אונ זיין שטראף הט קיין סוף ניט · דרום זאגט ער דו זאלסט דעם ארומאן ניט שפל האלטן פון וועגן זיין ארומקייט אדרבה זאלסט אים ערליך האלטן פון וועגן זיין גרוסן שכר אוף עולם הבא :

דרום זאל זיך אוטלוכר אין זן אריין נעמן אונ זאל זארגן טאמור האט אים הקב״ה אפ גיגובין זיין שכר אוף דר וועלט מיט דעם עשירות · אונ דאס ער וועט ח״ו אוף יענור וועלט עונש לידן · אונ זאל זיך בטראכטן וס פאר עבירות ער האט גטאן · אונ זאל דרוף באלד תשובה טאן וויא אובן שטייט אין הלכות תשובה · בפרט דר וס פאר שעמט די ארומע לייט אונ ווארפט אים פור זיין דלות · איז בוודאי זיין עונש זייער גרוס · דר ארומאן האט דאך גנוג דאס ער לייט אזעלכו יסורים אוף דר וועלט · אונ דיא גמרא זאגט אוך ווען איינר הט יסורים · אונ זיין חבר ווארפט עס אים אום · איז ער עובר אוף (לא תונו) דאס איז איין לאו אין דר תורה גלייך מיט חזיר עסן · אונ נאך ארביר · אז וויא אובן איז גשטאנון · איר זאלט ניט מיינון אז דס ארומקייט איז קליינו יסורים · ניין ווען אפילו מיזאל לייגון אלו יסורים פון דר וועלט אין איין וואג שאל · אונ דיא יסורים פון עניות אין דר אנדרר וואג שאול · וואלטן דיא יסורים פון עניות אובר גוואוגן : דיא גמרא זאגט אוך · גאט הט גזאגט צו איוב וס ווילסטו בעסור צו דעם דלות · אודר אנדרו יסורים · האט ער גיענפרט (רבונו של עולם) הער פון דר גאנצור וועלט · איר וויל זובר האבן

אלו יסורים פון דר וועלט איידר דעם דלות · נאך דעם אז עס זענן אויף איהם געקומען די יסורים האט ער זייער געוויינט און געקלאגט · האבן זיינע חברים צו איהם געזאגט וואָרום וויינסטו דו האסט דאך זעלבסט אויף דיר גענומען די יסורים · דאַ זעהן מיר דאך אז דאס עניות איז ערגער פון אלו יסורים אין דר וועלט · און דם איז דאך אויך ידוע אז דר וואס לייט גיהנם אויף דר וועלט · דאַרף ער שון ניט ליידן אויף יענער וועלט · און עניות איז דאך דר גרעסטער גיהנם · און קענט איר וואול פר שטייאן וויא גאר חשוב איז דר ארומאן לעולם הבא · אוב נאר ער גייט אין רעכט פארטוגון ווענ און איז מקבל אויף זיך גאטס שטראף פר ליב וואול דעם זעלבוגון מענטשון :

נון וועל איך בשיידון וויא מיזאל צדקה גובון · און צדקה נעמון דרויף זענון אכט פרקים · און אין איטלוכן פרק ווערט בשיידט אנגדר דין :

דר ערשטער פרק רעט וועגן ווער זענון די לייט וואס זענון מחוייב צדקה צו גובון :

איטלוכר איז מחוייב צדקה צו גובון · אפילו דר ארומאן וואס נעמט צדקה איז אויך מחוייב צו גובון צדקה פון דעם וואס ער נעמט איטלוכר נאך זיין פאר מעג נאך · און ווען איין ארומאן גוט צדקה פון זיין ארומקייט · וועט ער זוכה זיין צו גובין פון עשירות · (רבי זכריה בן רבי יהושע בן לוי) האט צדקה גינומן · און ער האט עס ניט בדארפט האבון · די לייט זייער גרעט אויף איהם · אז ער איז געשטארבן איז מען גיוואר גיווארון אז ער האט עס צו טיילט אנדרו ארומע לייט אויך זאגט די גמרא (רבי חמא) איז גיוועזן איין ארומאן · און האט גדארפט צדקה נעמון · און אז מיהאט איהם גיגובון האט ער עס צו טיילט אנדרו ארומע לייט און האט זיך אובר גלאזט גאר ווייניג דר פון · און דר וואס דארף ניט נעמון און נעמט יוא שטארבט ער ניט ביז ער דאַרף יוא דר צו · דען ער בגזולת די ארומע לייט : אבר דר וואס בהעלפט זיך מיט זיין דלות און לאזט זיך בגוגון : און וויל קיין צדקה ניט נעמון אויף איהם איז גזאגט גווארון דר פסוק (ברוך הגבר אשר יבטח בה׳ והיה ה׳ מבטחו) וואול דעם מענטשון וואס פר זוכורט זיך אין גאט · און וויל קיין צדקה ניט נעמון און גאט וועט זיין זיין פאר זוכרונג · אבר דר וואס לייד גרוס דוחק און צרות · און וויל קיין צדקה ניט נעמון פון גאוה וועגן : דם דיא לייט זאלון איהם לובון ער לייד גרוס דוחק און וויל קיין צדקה ניט נעמון · דר איז איין רוצח · גאט האט איהם ניט גיהייסן ער זאל זיך זעלברט אום ברענגון :

דר אנדורור פרק רעט וויפול מיזאל צדקה גובון

איטלוכר זאל גובן צדקה נאך זיין פאר מעג נאך · און וויא זיין הארץ בווילגט · און הקב״ה האט אונז גבאטון מיר זאלון תמיד דיא האנט אפון האלטון צדקה צו גובון · אז וויא דר פסוק זאגט (פתוח תפתח את ידך) דיא זאלסט עפונן דיין האנט צו גובין צדקה כדי גאט דיין גאט זאל דיך בענטשון : קיין שום מענ׳ש איז קיין מאל ניט ארום גווארון פון דעם וואס האט צו פול צדקה גגעבון · און עס קומט ניט קיין שלעכטץ פון צדקה נאר איטול גוטץ · אז ווי דר פסוק זאגט (והיה מעשה צדקה שלום) דיינו מע״ים וואס קומן פון צדקה זאלון זיין איטל שלום · און תמיד ווען ער טוט תפלה פר הקב״ה זאל ער גדענקון איך בגער מיין שפייז פון הקב״ה · און איך וואלט גערון דס הקב״ה · זאל דר הערון מיין תפלה : אזו אויך אז דר ארומאן קומט צו איהם און בגערט פון אום שפייז זאל ער איהם גובין און זאל גדענקון איך וועל איהם צדקה גובין איידר איך זאל ח״ו אויך ארום ווערון · און אויך זאל ער גידענקון דאס ער איז איין שליח פון הקב״ה צו גובין דעם ארומאן · און אז ער וועט ניט טון רעכט זיין שלוחות וועט הקב״ה בייא איהם דס געלט אוועק נעמון און וועט עס גובין אנאנדרון · און ביי צדקה גובין איז דר דין אזו : ווער עס איז זייער מולד און האט אגוט הארץ זאל ער גובין וויפול די ארומע לייט בדארפן · און ווער עס פאר מאגט ניט אודר ווער עס וויל ניט גובין צו פול אודר צו ווייניג גאר וויא עס קומט זאל ער צום ערשטון גובין איין פופט חלק פון זיין קרן דר נאך זאל ער גובין איין פופט חלק פון ריוח · אבר מער פון איין פופט חלק טאר ער ניט גובין · סיידן אז ער לוגט קראנק און שרייבט איין צוואה מעג ער פאר שרייבן א״ף צדקה מער פון איין פופט חלק · אבר גזונדרהייט טאר ער ניט גובין מער פון איין פופט חלק דען טאמור האט

ער אזו איין עבירה גטאן ווס דרובר סוז ער ארום ווערון אזו וועט ער אן הענגון זיין ארומקייט קומט אובר דר צדקה · אונ דר ווס וויל ניט גובין קיין פופט חלק איז ער עכ״פ מחויב צו גובין איין צעהנטול פון קרן אונ ריוח ניט ווייניגר · אונ דר גרעסטור ארומאן אין דר וועלט זאל ניט ווייניגר גובין דורך דעם יאר וויא איין שליש פון (אשקול) · דאס בטרעפט אנדר האלבון פולשו גולדין אונ אוב ניט איז ער ניט מקיים די מצוה :

דער ווס וויל קיין צדקה ניט גובין וועדלוג נאך זיין פאר מעג נאך אזו זאל אים דם ב״ד נייטון מיט אלים ווס זיי האבון יכולת · יתומים דארפון אוך צדקה גובין · אבר מיקאן זייא ניט נייטון · סייא מען טוט עס פון זייער פאטרם כבוד וועגן · אודר דער ארומאן איז זייער קרוב אזו איז עס דאך זייא איין שאנד צוא פאר לאזון זייערו קרובים · דא זאלון דיא אפטרופסים געבון פון זייערט וועגון :

דר דרוטר פרק רעט ווס די צדקה זאל זיין ·

דיא צדקה איז דרייא ארלייא זאכון · איין צדקה איז ווס מען גייט אלו טאג אום נעמון אלורלייא עסון שפייז · דאס הייסט (תמחוי) שוסל צדקה אונ מען צו טיילט עס באלד דיא ארמו לייט · אונ בייא דר צדקה איז דר פרעמדור ארומאן מיטון היימושין גלייך · דס אנדרו הייסט (קופה של צדקה) דם מען גייט ארום אלו ערב שבת אונ מען נעמט אום געלט אונ עסון שפייז · דיא צדקה גוט מען נאר דיא היימשו ארומו לייט · סיידון דר מנהג איז אין דר דאזיגר שטאט צו גובין דיא פרעמדו אוך דאס דרוטו איז וואס די גבאים גייאן ארום · דאס הייסט סתם צדקה · דיא גבאים מעגון עס גובין וויא אהין זייא ווילון צום שול אודר בית החיים ווס מען דארף דר צו מתקן זיין :

דר פערדור פרק רעט ווער עס מעג נעמון צדקה ·

דיא חכמים ז״ל האבון גזאגט ווער עס הט זיין אייגענם צווייא הונדרט גילדון אפילו ער האנדולט ניט דר מיט אודר ער האט ווייניגר פון צווייא הונדרט גולדון נאר ער האנדולט אונ דער נערט זיך דר פון טאד ער קיין צדקה ניט נעמון · אבר דר וואס האט ווייניגר פון צווייא הונדרט גולדון אונ האנדולט ניט דר מיט מעג ער יוא נעמון · דר סימן איז (צדקה) בטרעפט צווי הונדרט אן איינס · אונ אפילו ער האט נאר איין גולדון ווייניגר אונ מען גוט טוזונט גולדון מיט אמאל מעג ער נעמון אין די צווייא הונדרט גולדן רעכונט מען ניט זיין גיפעס וואס ער דארף צו זיין טו״ש אפילו זייא זענון גולדנו אודר זולברנו כלים · אונ אוך זיינו קליידר אונ זיין ווייב אונ קונדרס קליידר ווייל ער דארף דם האבין צו זיין לייב :

דר פופטר פרק רעט ווער מיזאל גובין צדקה ·

צום ערשטון איז ער מחוייב זיך זעלברט צוא דר נערון · דר נאך זיין ווייב דר נאך זיין פאטור אונ מוטר · דר נאך זיינו קונדר · דר נאך זיינו ברודר אונ שוועסטר · דר נאך זיינו פעטורם אונ מומים דר נאך זיינו גשוועסטר קונדר · דר נאך די אנדרו קרובים · דר נאך דיא ארומו לייט ווס וואנון אין זיין שטאט · דר נאך די פרעמדו אונ זיין רבי איז פרור פון אלו אפילו פון זיין פאטר סיידון זיין פאטור איז אתלמוד חכם · אזוא איז אוך דר דין או זייא זוצן אין דר תפיסה זאל ער פרור אלם דעם נאהנטרון קרוב אום לייזון :

דר זעקסטור פרק רעט וויא מיזאל גובה זיין די צדקה ·

עס טאר ניט ארום גיין גובה זיין צדקה איינור אליין · נאר צוויי אונ זייא טארון ניט גיין ווייט איינר פונם אנדרון · דס די לייט זאלון אים ניט חושד זיין · אונ ווען איינר גפונט עפוס איין מציאה בשעת זייא גייאן ארום · טאר ער עס ניט אריין לייגון אין זיין בייטול אריין דם מיזאל אים ניט חושד זיין · נאר ער זאל עס אריין לייגון צווישון דר צדקה · אונ אז ער קומט אהיים מעג ער עס ארויס נעמון · דען אוטלוכר איז זיך מחויב צו היטן פאר איין חשד · דען ער מאכט דיא וועלט זונדוגן · דיא פרומי אונ ערלוכו ווייבור פלעגון זיך מאכין (גבאיתות) · אונ פלעגון ארום גיין גובה צדקה זיין אונ האבון עס צו טיילט דיא ארמו לייט · אודר ארמו ווייבור אודר קראנקי ·

אונ פלעגין אכטונג געבין אויף ארומע לייט · אונ ווען איין אשה גוט צדקה פון איר ארבייט אודר
פון איר ריוח דס איז ארעכטע צדקה. דר מיט בשורמט זיא איר מאן אונ קינדר פונם גיהנם אונ
פונם טוט · אז וויא דר פסוק זאגט (וצדקה תציל ממות) צדקה איז מציל פונם טוט · אונ ווען זיא
זעהט איר מאן איז פאר טראגן אין הענדיל זאל זיא אים דר מאנון ער זאל צדקה געבין · אונ דאס
ער זאל חאטשע איין שעה אודר צווייא עפעס תורה לערנין · אונ ער זאל זיך אלע טאג מאכין איין
צייט אויף צו לערנין · אויך זאל זיא אים דר מאנון מעשים טובים צו טאן · דיא הייסט איין פרומי
אשה אונ איין צנועה אונ חכמה · אז וויא דר פסוק זאגט (פיה פתחה בחכמה ותורת חסד על לשונה)
איר מויל טוט זיא עפינון מיט חכמה · אונ די רייד פון תורה אונ גמילות חסד איז תמיד אויף איר
צונג · דס זיא זאל דר מאנון איר מאן אונ קינדר :

דר זובנטר פרק רעט וויפיל מיזאל געבין צדקה סייא די פרעמדע סייא די היימשע ·

קיין גבאי צדקה טאר ניט אליין צו טיילין דאס צדקה געלט · דען עס מוזן זיין דר ביי דריי פרומי
אונ קעסטלוכע לומדים · וואס ווייסין אלע דיא דינים פון צדקה · אבר ניט עמי הארצים · אונ
דרייא דיינים מוזן זוצן אונ משפטין ווען מיזאל געבין פיל אודר ווייניג · דס ערשטע דר ארומאן
וואס שעמט זיך ניט ארום צו גיין אויף די טורין · גיט מען אים נאר א שטוקל ברוט · אודר א שולינגר ·
דס אנדרע דר ארום מאן וואס וואנדרט ארום פון שטאט צו שטאט דעם גיט מען זיין צערונג וואס ער
דארף איבער נאכט אונ אז ער בלייבט שבת האלטין גיט מען אים געלט אודר שפייז אויף
דריי סעודות · דס דריטע איז ווען איין יתומה דארף חתונה האבין גיט מען איר פופציג גולדין ·
דס פירטע איין יתום וואס וויל חתונה האבין · דארף מען אים געבין איין דירה אובר די חתונה אונ
איין בעט · אונ נפעס וואס ער דארף האבין צום טיש · אונ זיינע קליידר וואס ער דארף דס פינפטע
ווען עס קומט איין ארומאן וואס ער איז פון גרוסע לייט אודר פון עשירים · זאל מען אים געבין וואס ער
דארף צו דעם זעלבגין טאג · אפילו איין פערד דרויף צו רייטן דס זעקסטע איין ארומאן וואס שעמט
זיך צדקה נעמון זאל מען אים לייאן · דר נאך זאל מען עס אים שיינקען · וויל ער אזו אויך ניט לייאן
זאל מען צו אים זאגין ברענג מיר איין משכון וועט מען דיר לייאן · אונ מיזאל מיט אים ניט מדקדק
זיין · אונ מיזאל אים באלד לייאן · דס זובנטע ווען איין תלמיד חכם איז ארום · זאל מען אכטונג
געבין אויף זיין כבוד · דס מיזאל אים געבין דורך אזו איין אופן ער זאל ניט פאר שעמט ווערין · אונ
אז ער וויל קיין צדקה ניט נעמון זאל מען אים ניט לאזין קיין דוחק ליידן נ״ר מיזאל מיט אים עסקים
האבין מיזאל אים וואלוויל פר קופין · אונ ביי אים טייאר אפ קופין אונ אז ער ווייסט עפעס א הענדיל
וואס ער קען דר פון גישפייזט ווערין · זאלין אים לייאן געלט אודר סחורה · כדי ער זאל בכבוד
גישפייזט ווערין · אויף דעם האבין דיא חכמים גזאגט ווער עס לייאט געלט איין תלמיד חכם אויף
הענדיל · איז ער איין בן עולם הבא · אונ דר וואס וויל פר דינן רעכט עולם הבא · זאל ער זעלבסט
האנדלין פר דעם תלמיד חכם · אונ זאל אים לאזין תורה לערנין · אזו העלפט ער אים דאך צו דר
תורה · דרום האט ער אויך א חלק דרינן :

אויך דיא בעלי בתים וואס קענון ניט תורה לערנין ווען זיי האלטין אויס אונ געבין הספקה די יונגע
אונ בחורים אונ תלמידים פון דר שטאט · דס איז גירעכנט גלייך וויא זייא זעלבורט וואלטין
תורה גילערנט · אז ווי דר פסוק זאגט (שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך) · ווען ניט (זבולון)
וואלט גישפייזט זיין ברודער (יששכר) וואלט ער ניט גיקענט קיין תורה לערנין · דען זבולון האט
גיהאנדולט מיט סחורה איבר דעם ים · אונ האט זוך גטיילט דעם ריוח מיט זיין ברודר יששכר ·
דס ער זאל קענון ביי דעם לערנין בלייבון · דרום זאגט דוא תורה פרייא דוך (זבולון) ווען דוא
ציהסט נאך סחורה · וויל (יששכר) זוצט אונ דו גיצעלטון אונ לערנט תורה · אונ אפילו דוא
תורה לויבט מיין (זבולון) אז (יששכר) והא ראיה ער שטייט דאך פאר יששכר אונ פסוק · אויך
זאגט דר פסוק (עץ חיים היא למחזיקים בה) די תורה איז אבוים פון לעבין צו די וואס העלפין צו
איר · דרום זאל איטלוכר בעל הבית וואס קענון ניט לערנין דרויף אכטונג געבין · אונ זאל העלפין דוא

בְּחוּרִים אוּנ יוּנְגִין וָוס לֶערְנִין תּוֹרָה מִיט גֶעלְט · אוּנ מִיט עֶסִין אוּנ קְלֵיידוּנְג · אָדֶר לִיכְט צוּ לֶערְנִין אָדֶר עֶר זָאל זֵיי לָאזִין בַּיי זִיךְ אִין שְׁטוּבּ לֶערְנִין · אַזוֹ אִיז עֶס גְלַייךְ וִוי עֶר וָואלְט זֶעלְבְּסְט תּוֹרָה גֶלֶערְנְט · דָס אַכְטִי אִיז דִי גַבָּאִים זָאלִין אַכְטוּנְג גֶעבִּין אוֹיף דִי אָרֶעמֶע לַייט וָוס וואָנֶן אוּנ שְׁטָאט · צוּ גֶעבִּין אִיטְלִיכְן נָאךְ זַיין מַעֲלָה נָאךְ · דֶען דִי אָרֶעמֶע לַייט הָאבִּין זוּבְּן נֶעמֶען (דַל הֵלֶךְ מָךְ עָנִי רָשׁ מִסְכֵּן אֶבְיוֹן) (דַל) אִיז אַזֶעלְכֶער וָואס אִיז רַייךְ גֶוֶוען אוּנ אִיז אָרֶעם גֶוָוארִין אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (וְדַל מֵרֵעֵהוּ יִפָּרֵד) · אוּנ דֶר דַל אִיז אָפְּגֶעשֵׁיידְט פוּן זַיין חָבֵר · (וְאוֹהֲבֵי עָשִׁיר רַבִּים) אָבֶּר דֶר עוֹשֶׁר הָט פוּל פְרַיינְט אוּנ קְרוֹבִים וָוס קוּמֶען צוּ אִים · דְרוּם אִיז רָאוּי מֶיזָאל דֶעם (דַל) מֶער הֶעלְפִין אַז אַנַאנְדֶרִין · (הֵלֶךְ) דָאס אִיז אַמִיטֶעל מֶעסוּגֶר · וָואס בֶּהֶעלְפְט זִיךְ נֶעבּוּךְ מִיט זַיין דַלוּת וִוי וַוייט עֶר קָאן · אָבֶּער וֶוען עֶס קוּמְט אוֹיף אִיהְם אַיין קְרַיינְק ר״ל אָדֶר עֶפִּיס אַנַאנְדֶר זַאךְ קָאן עֶר זִיךְ שׁוֹין נִיט בֶּהֶעלְפִין · דֶעם אִיז רָאוּי מֶיזָאל אִים הֶעלְפִין אֵיידֶער עֶר וֶוערְט גָאר פַר אָרֶעמְט ח״ו · דֶער (רָשׁ) אִיז אַזֶעלְכֶר וָוס פְלֶעגְט זִיךְ דֶר נֶערִין מִיט גָאט אוּנ מִיט כָּבוֹד · דֶעם אִיז אוֹיךְ רָאוּי צוּ הֶעלְפִין דָס עֶר זָאל זִיךְ קֶענֶען וִוידֶר דֶר נֶערִין · דֶר (מָךְ) אִיז אַזֶעלְכֶיר וָוס אִיז תָּמִיד גֶוֶוען אַיין אָרֶעמַאן · דֶעם מוּז מֶען פְּשִׁיטָא הֶעלְפִין · דֶר (עָנִי) טוּט זִיךְ אָן וִוינְדֶר אוּנ וַוייא · אַלִי זַיין טָאג טוּט עֶר מַיין נִיט נָאר עֶר אַרְבִּיט אוּנ קָאן נִיט פַאר דִינֶען אוֹיף פַּרְנָסָה · דֶער אִיז תָּמִיד אוּנ בְּלוֹיז צַעֶר אוּנ וַוייא טָאג · דְרוּם זָאל מֶען אִים פְּשִׁיטָא הֶעלְפִין · דֶר (מִסְכֵּן) אִיז אַזֶעלְכֶיר וָוס וִויל נִיט אַרְבּוּטִין · נָאר עֶר קוּקְט אַרוּם אוֹיף לַייטְנְשׁ נָאבּ · אוּנ דִי לַייט שְׁפֶּעטִין פוּן אִים אוּנ טַייטִין אִים נָאךְ מִיט דִי פִינְגֶר · אֲפִילוּ עֶר קֶען לֶערְנִין אִיז זַיין תּוֹרָה פַר נִישְׁט גִיאַכְט · אוּנ מִיהַאלְט אִים שָׁפָל · דֶעם זָאל מֶען אוֹיךְ צְדָקָה גִיבִּין · דֶר (אֶבְיוֹן) אִיז אַזֶעלְכִיר וָואס גְלוּסְט צוּ אַלִי גוּטִי שְׁפַּייז · אוּנ קָאן זֵיי נִיט בַּיי קוּמֶען · אוּנ עֶר קָאן קַיין שׁוּם מְלָאכָה אוּנ קַיין הֶענְדִיל עֶר קָאן אֲפִילוּ קַיין צְדָקָה נִיט בֶּעטִין · אוּנ כִּמְעַט עֶר קָאן אֲפִילוּ נִיט רֶעכְט רֵיידִין מִיט דִי לַייט · דֶעם זָאל פְּשִׁיטָא אוֹיךְ גוּבִּין :

דְרוּם זָאלִין דִי דָרַיי גַבָּאִים הַשְׁגָחָה גוּבִּין וֶועלְכִיר אָרוּמַאן עֶס אִיז בִּילְכֶער צוּ גוּבִּין · אוּנ וֶועמִין מֶיזָאל פִיל גֶעבִּין אוּנ וֶועמִין וַויינִיגֶר · אִיטְלִיכְן נָאךְ זַיין כָּבוֹד אוּנ זַיין בַּדֶערְפָנִישׁ נָאךְ אוּנ וֶועמִין מֶיזָאל גוּבִּין עֶסִין שְׁפַּייז · אוּנ וֶועמִין מֶיזָאל גוּבִּין גֶעלְט וֶועמִין מֶיזָאל גוּבִּין אַלִי טָאג · אוּנ וֶועמִין מֶיזָאל גוּבִּין אַלִי עֶרֶב שַׁבָּת · אוּנ דִי גַבָּאִים זֶענֶען מְחוּיָב צוּ קְלֶערִין דִי אָרוּמִי לַייט אוֹבּ עֶשׁ אִיז נִיט פַר הַאנְדִין קַיין פַאלְשְׁקֵייט אִין זֵיי · וָוער עֶס קוּמְט אוּנ בֶּגֶערְט מֶיזָאל אִים גוּבִּין עֶסִין לָאז עֶר זַיין וָוער עֶס אִיז דַארְף מֶען אִים אַלְץ גוּבִּין סַיידִין עֶר טוּט אַיין עֲבֵירָה בְּפַרְהֶסְיָא · אוּנ שַׁיְיאַט זִיךְ נִיט פַר גָאט אוּנ פַר לַייט · דֶם זָאל מֶען נִיט גוּבִּין · אוּנ אוֹיבּ עֶר זוּצְט אוּנ דֶר תְּפִיסָה דַארְף מֶען אִים אוֹיךְ נִיט אוּיס לַייזִין בִּיז עֶר טוּט תְּשׁוּבָה · אַיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים אַיין אָרוּמַאן וָוס קוּמְט צְוִוישִׁין אָרוּמִי לַייט יְהוּדִים · אוּנ בַּגֶערְט מֶיזָאל אִים גוּבִּין עֶסִין · דַארְף מֶען אִים אוֹיךְ גוּבִּין · דוּא חֲכָמִים הָאבִּין גִיזָאגְט עֶס זָאל זַיין מַיין חֵלֶק אוּנ גַן עֵדֶן מִיט דִי וָוס זֶענֶען גוֹבֶה צְדָקָה · אָבֶּר נִיט מִיט דוּא גַבָּאִים וָוס טֵיילִין אַרוּם דִי צְדָקָה · דֶען זֵיי גוּבִּין אֵיינִים צוּ וַויינִיג אוּנ דֶעם אַנְדֶערִין צוּ פִיל · אוֹיךְ גִיט עֶר זַיין קְרוֹבּ מֶער וִוי עֶס אִיז רָאוּי צוּ אִים · אוּנ אוֹיךְ זַיין פַיינְד גִיט עֶר וַויינִיגֶר וִוי עֶר דַארְף · דָאס אִיז אַיין הַרְבֵּי עֲבֵירָה ח״ו · דְרוּם זָאל מֶען מַאכִין גַבָּאִים פְרוּמִי כְּשֵׁרִי לַייט אוּנ לוֹמְדִים · אָבֶּר נִיט עַמֵּי הָאֲרָצִים · אוּנ אוֹיבּ אַיין אָרוּמַאן זִידוּלְט דֶעם גַבַּאי · זָאל עֶס אִים נִיט תַארִין · דֶען אַזוֹ אִיז זַיין שְׂכַר גֶרֶעסֶער · אוּנ עֶר זָאל אוּם גוּבִּין זַיין קִצְבָה אַלִי וָואךְ וִוי פְרוּר · אוּנ זָאל אוֹיף אִים נִיט אָן שְׁרַייאִין · עֶר זָאל גִידֶענְקִין טָאמִיר רֶעט עֶר עֶס פַר צָרוֹת · דְרוּם זָאל עֶר מִיט אִים רֵיידִין מִיט גוּטִי רֵייד · אוּנ זָאל אִים ווֹאל אוּם פַארְשְׁטִין אוֹיבּ עֶס אִיז נִיט פַר הַאנְדִין אִין אִים עֶפִּיס רַמָּאוּת · אוּנ דֶר צְדָקָה זֶענִין פַר הַאנְדִין אַכְט מַעֲלוֹת אֵיינִי בֶּעסֶער פוּן דֶר אַנְדֶרֶער דִי עֶרְשְׁטִי מַעֲלָה אִיז דֶער וָואס גִיט צְדָקָה נִיט גֶערִין · אָדֶר עֶר בַּארוּמְט זִיךְ מִיט זַיין צְדָקָה · אַזוֹ וָואלְט בֶּעסֶער גִיוֶוען עֶר זָאל נִיט גוּבִּין · דֶען זַיין מִצְוָה וֶוערְט צוּ אַיין עֲבֵירָה · דִי אַנְדֶרִי מַעֲלָה אִיז דֶר וָוס גִיט יוֹא גֶערִין אוּנ מִיט פְרֵיילִיכְקֵייט וַויא דֶר דִין אִיז · אָבֶּר עֶר גִיט נִיט גִינוּג וִוי מֶען דַארְף גוּבִּין דֶעם אָרוּמַאן דוּא דְרִיטֶע מַעֲלָה אִיז וָוער עֶס גִיט גִינוּג אוֹיךְ · אָבֶּר עֶר גִיט נִיט בִּיז דֶר אָרוּמַאן מִידְט אִים אָן אוּנ אִיז מְבַיֵּישׁ זַיין

פנים

פנים קוגון אים · דו פערדו מעלה איז ווער עס גיט דעם ארומאן אין אזו איין אופן ער זאל גיט פר שעהמט ווערון · דס איז זייער וואול · אבר עס איז נאך פר האנדרון בעסורו מעלות דר פון · דוא פופטו מעלה איז אז ער וייסט וועמין ער גיט · אבר דר ארומאן ווייסט ניט בייא וועמין ער נעמט · אזו ווי דו חסידים אונ אנשי מעשה פלעגין טון (מר עוקבא) האט הונטר גיווארפון געלט דוא ארומו לייט אונ זייערו הייזור · כדי זייא זאלין ניט וויסן ווער עס גיט זיי · דו זעקסטו מעלה איז אז דר ארומאן ווייסט פון וועמין ער נעמט · אבר דר בעל הבית ווייסט ניט וועמין ער גיט · אז וויא פאר צייטון האבן אטייל חסידים אונ צדיקים איין גיקניפט געלט אונ זייער מאנטיל · אז דוא ארומו לייט זענון גיקומין אונ האבן עס גינומן · אזו הט זוך דר ארומאן ניט גישעהמט פר אים · דו זובעטו מעלה איז אז זיי ווייסון ביידו ניט · דר ווייסט ניט וועמין ער גיט · אונ דר ווייסט ניט בייא וועמון ער נעמט · דהיינו ער ווארפט אין (מתן בסתר) אריין · אונ דו גבאים זענון דאך רעכטי נאמנים · אונ ווייסון דו דינים פון דר צדקה · דו אכטי מעלה איז איבר אלי מעלות דס איז ווען איינר לייט זיין חבר · אודר ער העלפט אים צו זיין פרנסה · אודר ער מאכט חברותה מיט אים דס ער זאל בקומן ריוח אודער ער ווייזט אים איין פרנסה · אודור ער לערונט אים איין מלאכה · דאס ער זאל ניט דארפון צוא לייטענס גאב · דאס איז גרעסור צדקה פון דוא פיר אירלייא (צדקות) וואס איך וועל דא בשיידין :

דאס ערשטי איז (פדיון שבוים) דס מען זאל אויס לייזון תפוסים פון דו הענט פון כותים · דאס איז פרור פר אלי (צדקות) אין דר וועלט · דס הייסט (מצוה רבה) דו גרעסטו מצוה פון אלי מצות · דרום אפילו דס געלט וום מען הט עס אפ גישיידט אויף צדקה אודר אויף אשיל בויאן · אודר אפילו מיהאט שוין גיקויפט האלץ אויף אשול בויען · דארף מען עס פאר קויפון אוף (פדיון שבוים) אויב עס איז ניט פאר האנדון קיין אנדר געלט · אבר אויף אנאנדר מצוה טאר מען ניט נעמין פון שיל געלט · דס אנדרו איז ארומי בתולות חתונה צו מאכין · דס איז נאך בעסור פון (פדיון שבוים) · אונ דר פר בקומט מען גרויס שכר לעולם הבא · דס דרוטו איז ווער עס גיט צו שטייאר אויף אשול · אודר אויף אבית המדרש צו בויען · אין דעם כלל איז ווער עס דער האלט דו וום לערנון תורה · אודר ער לערונט איינום אמלאכה · ער זאל דר פון פרנסה האבן · דס איז אגרוסי צדקה ווס הט קיין שיעור ניט דאס פערדי ווער עס גוט צדקה ארומי חולים · אודר אלטו לייט ווס קענין זוך ניט דר נערון דס איז דו גרעסטו צדקה · ווען צווייא ארומו לייט געבן צדקה איינר דעם אנדרון זענין זיי יוצא מיט זייער צדקה :

איין קבצן ווס גייט ארום פון איין שטאט צו דר אנדרי מיט איין קיבוץ בריב · דס ער וויל זוך דר נערון · אודר זיין טאכטור אויס גיבין · דא דארף ער ניט בצאלין דר פון זייני חובות · ביידין עס שטייט אין דר קיבוץ בריב אז זיין ארום גיין איז אוף חובות צו בצאלון · ווען איין בעל הבית קומט אין דר פרעמד אונ הט ניט צו עסין · מעג ער נעמין צדקה : אונ אז ער קומט אהיים דארף ער ניט בצאלון · וויל דענמאלט איז ער גיוועזן איין ארומאן · ווען מען גיט אים געלט אוף דעם וועג אונ עס איז פאר האנדין איבערוגס וויא ער דארף קער דאס אויך צוא אים אונ דר ארומאן ווס קען זוך ניט בהעלפון פון יהודים · מאג ער וואל נעמין פון עובדי כוכבים · אונ אז ער ווערט רייך זאל ער עס אפ גובון ארומי לייט · ווען איין עובד כוכבים בגערט צדקה זאל מען אים גובין פון דרכי שלום וועגין · אזו אויך דעם גלייכון אז איין מלך עובד כוכבים אודר איין שר שוקט צדקה זאל מען ביי אים נעמין פון דרכי שלום וועגין :

דוא צדקה ווס מען איז מנדר פר דוא מתים בפרט אום שבת אודר יום טוב · דס העלפט זייא אוף יענער וועלט · דרום זאל איטלובר מזכיר נשמות זיין זייני קרובים · אונ זאל גובין צדקה פון זייערט וועגון · איטלוכר זאל זוך זעהן בהעלפון ווי ווייט מיגליך איז · אונ זאל קיין צדקה ניט נעמון · אפילו אתלמיד חכם זאל אמיאוסי מלאכה טון · איידר ער זאל דארפון צו לייטון · אונ איין אלטור מאן אודר אקראנקור וואס קאן זוך ניט מפרנס זיין אונ וויל קיין צדקה ניט נעמין · איז גלייך

אז

אז ווי ער טייט זוך זעל בורט • אבר איין גיזונטר מאן וואס דארף נעמין צדקה • אונ נעמט ניט • אונ בהעלפט זיך ווי וויט מיגליך איז • דר שטארבט ניט ביז ער שפייזט אנדרי לייט • אוף אים זאגט דר פסוק (בָּרוּךְ הַגֶּבֶר אֲשֶׁר יִבְטַח בַּה׳) גבענטשט איז דר מענטש וואס פאר זורגט זוך אונ גאט •

סליק הלכות צדקה

הלכות דרך ארץ פרק חמישי

בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ וְהוּא יְיַשֵּׁר אוֹרְחוֹתֶיךָ) מיר האבן גילערנט אונ דער מסכת ברכות פרק הרואה • (בר קפרא) הט גדרשות ווערלכים איז אזו איין פסוק וואס (כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּה) העננט אין אים • דאס איז איין פסוק אין משלי • (בְּכָל דְּרָכֶיךָ דָעֵהוּ) אונ אלי דייני ווענין אונ עסקים זאלסטו וויסן אז גאט יתברך זעהט אלי דייני מעשים אונ הענדיל • אז ווי דר פסוק זאגט (שִׁוִּיתִי ה׳ לְנֶגְדִּי תָמִיד) איך האב ניטאנגאט קגן מיר תמיד • אונ הב ניט ארוים גטרעטן פון זייני גיבאט • דר נאך זאגט ווייטור דר פסוק (וְהוּא יְיַשֵּׁר אוֹרְחוֹתֶיךָ) אונ ער וועט גלייך מאכין אלי דייני וועגין • דס מיינט מען ער וועט דיך לערנן דרך ארץ צו גיין אונ רעכט פארטונגן וועג • דר דרך ארץ איז נאך גווען אין אדם הראשונס צייטן • אז ווי דר פסוק זאגט (לִשְׁמוֹר אֶת דֶּרֶךְ עֵץ הַחַיִּים) • זעקס אונ צוואנציג דורות דר נאך • הט גאט גיגעבן דיא תורה צו משה רבינו • אונ האט אים גיבאטן צו הוטען דעם דרך ארץ • דיא חכמים דל זאגין ווער עס איז גיווארנט אונ דרך ארץ וועט ער זוכה זיין צוא זעהן אונ דער נחמה פון ירושלים • אז ווי דר פסוק זאגט (וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאֶנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים) דר וואס טוט אונ זוך דעם דרך ארץ וועט ער זעהן אונ דר הולף פון גאט :

דיא גמרא זאגט אונ מסכת ברכות (רבי מאיר) איז גיוויינטליך גיוועזן צו זאגין דו זאלסט לערנן תורה מיט גאנצן הארצן אונ לייב • אזו וועסטו דר קענגן דעם רעכטן וועג פון הקב״ה • דס איז דר דרך ארץ • אונ זאלסט זיין דר ערשטור אונ דו טוירן פון דר שול אונ בית המדרש • אונ היט דו תורה אונ דיין הארצן • דס דו זאלסט זוא ניט פאר געסן אונ דו פארכט פון הקב״ה • אונ היט דיין מויל פון שלעכטו רייד • אונ ריינג דיך פון אלי דייני זונד • אזו וועט גאט מיט דיר זיין אלי צייט • (אביי) איז גיוויינטליך גיוועזן צו זאגן דו זאלסט תמיד טראכטן ערמות אין גאטס פארכט • אונ זאלסט שלום מאכן צווישן איינם אונ זיין חבר • אונ צווישן מאן אונ ווייב • אונ זאלסט זוך ניט דר ווייטרן פון דייני קרובים אונ שכנים • אונ זאלסט זוך מיט קיינים ניט קריגן • אונ זאלסט איטליכן אפ גובין שלום אונ אגוט מארגין • אפילו איין עובד כוכבים אונ מארק אזו וועסטו זיין גלובט אונ גאטס אויגן • אונ אין לייטנס אויגן (רב) איז גיוויינטליך גיוועזן צו זאגן דר תכלית פון דר חכמה איז דו תשובה אונ מעשים טובים אבר דר וואס פר ברענגט זיין חכמה אונ וועלטלוכי זאכן איז ער קיין חכם ניט • דר וואס לערנט תורה אונ איז בועט אין פאטור אונ מוטר אונ אין זיין רבי • אודר אונ דעם וואס איז עלטור אונ חשובר פון אים • דר איז איין נאר אונ ארשע • אוף אים זאגט דר פסוק (רֵאשִׁית חָכְמָה יִרְאַת ה׳ שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם) דר אן הייב פון דר חכמה איז דוא פארכט פון גאט • דאס איז אגוטר שכל צוא אלי מעשים • עס שטייט ניט (שֵׂכֶל לְלוֹמְדֶיהָ) עס איז אשכל צו דוא וואס לערנן תורה נאר (שֵׂכֶל טוֹב לְכָל עוֹשֵׂיהֶם) דאס מיינט מען צו דו וואס טון דו מצות אונ מעשים טובים לשם שמים : אבר ניט כדי דו לייט זאלן אים לובן • אבר דר וואס לערנט תורה פון כבוד אודר פון געלט וועגן • אזו איז אים בעסיר אז ער וואלט ניט בשאפן גיווארן :

דרום זאל איטליכר מענטש גווארנט זיין צוא האבן אונ זוך (יראה) אונ דרך ארץ • אונ ער זאל מאכן דוא לייט זאלין אים ליב האבן • אזו וועט אים גאט אויך ליב האבן • אבור דער וואס ברענגט אוף זוך לובשאפט דורך חניפות אודר ווייל ער שטראפט ניט דוא לייט • דעם האט הקב״ה פיינט • אז ווי דו גמרא זאגט ווען דו זעהסט אתלמיד חכם וואס דו שטאט הט אים לוב איז דאס דרום ווייל ער שטראפט זיי ניט • דען ווען ער וואלט זייא גשטראפט וואלט זוך גיפונן

אמייל ווס וואלטן איף אים ביין גרעט · אונ דס ווס שטייט ער זאל זעהן דוא לייט זאלין אים ליב האבן · מיינט מען דו פרומי לייט · ניט די שפעטור · ווער עס גינהנט זוך צו חכמים · איז מקבל זייערי שטראף רייד דר איז גיוויש אצדיק אונ אוב ניט איז ער בוודאי ארשע · אונ הט ניט אין זוך קיין יראת שמים · אונ קיין דרך ארץ · אוף אים הט גזאגט שלמה המלך ע״ה · אל תוכח לץ פן ישנאך) זאלסט ניט שטראפן קיין שפעטור טאמור ווערט ער דיך פיינט האבן · הוכח לחכם ויאהבך) שטראף צו אחכם ווערט ער דוך ליב האבן · דר פון זעהט מען אויך אז דוא פרומי לייט האבן ליב דעם פרומן מאן · אונ דוא שלעכטו לייט דעם שלעכטן מאן :

דיא גמרא זאגט · (רבי זכאי) איז האלט גיוועזן העכור הונדרט יאר האבן אים דו תלמידים גפרוגט רבי מיט ווס הט איר זוכה גיוועזן צו לאנגי יאר · הט ער צו זייא גיזאגט זענט איר דען נערין איך זאל שטארבן · האבן זייא גיענפורט ניין לובר רבי דס איז אוך תורה אונ דרך ארץ · דרום ווילון מיר עס לערנן פון אייך · זאגט ער איך וועל אייך זאגן · איך בין וייל מיין לעבין ניט ברוגז גיוועזן · אונ האב אוך קיין מענטשון ניט אן גישרוגן · דען איך האב תמיד גדאכט ער איז בעסור פון מיר איז ער עלטור גיוועזן האב איך מיר גדאכט ער הט מער מצות גטאן פון מיר · איז ער יונגר גיוועזן האב איך מיר גדאכט ער האט ווינציגער עבירות גטאן פון מיר · אונ ווען עס איז אימצון ניט גוט גיגאנגן האב איך מיך אוך מצער גיוועזן · מכל שכן דאס איך האב מיך ניט גיפרייאט אונ זיין אום גליק אויך האב איך מאל קיין מענטשון ניט גירופן מיט אזו אנאמון ווס ער שעהמט זוך · דען ווען איינור פר שעמט דעם אנדערון הט ער ניט קיין חלק לעולם הבא · אז ווי מיר גיפונן דס תמר הט ניט גוואלט מבייש זיין יהודא · אונ זוא הט זוך גלאזט ווארפן אין פייאר אריין איידר זו זאל זאגין פון ווען מין זיא טראגט · אוך זאגט דיא גמרא נאך עטליכי לייט האבין לאנג גלעבט האבין זיי אוך גזאגט עטלכו אירליי זאכין · אזו ווי איך וועל דא בשיידן :

איינר האט גזאגט איך האב דרום לאנג גלעבט וייל איך האב זיך ניט מתכבד גיוועזן מיט מיין חברס שאנד · אונ האב קיין מאל ניט גיקוקט קיין רשע אין זיין פנים · איינר האט גזאגט איך האב דרום לאנג גלעבט וייל איך בין תמיד גוועזן דער ערשטר אין שול · אונ האב קיין מאל ניט גישלאפין אין שול · איינר הט גזאגט איך האב דרום לאנג גלעבט דס איך האב קיין מאל ניט פר פעלט קידוש צו מאכן איבר וויין · אמאל האב איך קיין געלט ניט גהאט · האט מיין מוטר פר קופט איר שלייאר פונם קאפ אונ הט מיר גבראכט וויין אוף קידוש ברענגט ווייטר דיא גמרא אז דו זעלבוגי יודני איז גשטארבן הט זי גלאזט דריי הונדרט פעסר וויין · אונ דר חכם האט גלאזט דריי טוזינט פעסר וויין · איינר הט גזאגט איך האב דרום לאנג גלעבט וייל איך האב ניט גהאט קיין אנדרי מחשבה אין שול · נאר אוף גאטס פארכט · אונ האב ניט גטרעט איבר קיין מענטשן · דס הט זיך צווי טייטשן · איינס דו פראסטי טייטש · דאס אנדרי מיינט מען איך האב קיין שררה ניט גוואלט האבן איבר קיין מענטשן · האטשו איך בין ריך גוועזן איין אב בית דין אודר ראש הקהל · האב איך מיך דר מיט ניט איבר גנומן · דאס איז אלץ אין כלל פון דרך ארץ דרך ארץ איז גטיילט אוף פיר חלקים · איין חלק רעט ווי די תלמידי חכמים זאלן זיך האלטן בדרך ארץ · דר אנדרר חלק רעט ווי די אלטי לייט זאלן זיך האלטן בדרך ארץ · דר דריטר חלק רעט ווי די בעלי בתים אונ בחורים זאלן זיך האלטון בדרך ארץ דר פערדור חלק רעט ווי דו ווייבר אונ מיידן זאלן זיך האלטן בדרך ארץ :

דער דרך ארץ פון תלמידי חכמים איז אזו ער דארף אין זיך האבון איטל גוטי מדות · אונ דארף לערנון תורה טאג אונ נאכט לשם שמים · ער זאל ניט האבון קיין פיל אנדרו עסקים אונ ווא באלד ער ווערט לידיג פון זיינו עסקים זאל ער זיך זעצון לערנון · אונ ער זאל זעהן ניט פר זומון קיין מצוה · אונ זאל גיין פריא אין שול אריין אונ ער זאל זיין איין ירא שמים אין אלע זאכון · אונ זאל זיך ניט אפ שיידון פונם קהל מיט אלו זאכון · סייא מיט תשובה אונ תעניתים אונ מיט תפלה טאן פארן קהל · אונ ער זאל זיי שטראפון · אוף דעם זאגט דיא גמרא ווער עס האט

בבת

בכח צו שטראפן דיא לייט און שטראפט זיא ניט ווערט ער נשטראפט דרוף · און וויא ער זאל שטראפן און ווען ער זאל שטראפן און ווען ער זאל שטראפן וועט אלס שטיין אין חלק פון חניפות · דר תלמיד חכם דארף זיך שיין פירן מיט זיין האנדול · און מיט זיינע קליידר · און עסן און טרונקן · און זאל זיינע תפלות און תחנות זאגן בכונה · און זאל ערליך האנדלן · ער זאל קיינם קיין אום רעכט ניט טואן · אפילו אוף איין שילונגיר · און זאל ניט זאגן קום אנאנדרט מאל וועל איך דיר בצאלן און ער זאל ניט מדקדק זיין מיט דיא לייט · ער זאל קיין פרעמדם ניט בגערן אפילו קיין מתנות אוך זאל ער מאכן דיא לייט זאלן אוף אים קיין שלעכץ ניט ריידן און אוב ניט איז ער מחלל השם חו · און ער זאל רעדן במעלוך מיט די לייט אזו ווי עס שטייט די רייד פון די חכמים זענן במעלוך און ווערן גיהערט אבר דער נאר שרייאט אוף די לייט · אזו ווערן זיינע רייד ניט גהערט · און די לייט קערן זיך ניט דר צו :

דיא גמרא זאגט איין תלמיד חכם וואס לערנט לשם שמים · האנדולט באמונה · און רעט מיט דיא לייט באמעלוך · וואס זאגן די לייט וואל דעם תלמיד חכם זעהט ווי ער לערנט תורה און ווי ער האנדולט באמונה · וואל זיין פאטור און מוטר · און וואל זיין רבי וואס הט אים גלערנט תורה וויא האלט ער זיך בדרך ארץ · דס איז איין קידוש השם · דעם האבן לוב גאט און לייט · אוף אים זאגט דר פסוק גאט זאגט אוף אים דו ביסט מיין קנעכט ישראל וואס מיט דיר טוא איך מיך בארומן · אבר דר וואס טוט ניט אזו און איז איין משוגנער · און איז מדקדק מיט דיא לייט אוף איין פרות משנה פרוטה · און בצאלט אוך ניט ערליך · וואס זאגן דיא לייט וויא צו אים און וויא צו זיין פאטור און מוטר · און וויא זיין רבי וואס הט אים גלערנט תורה און ניט קיין דרך ארץ · דיא לייט וואס לערנן ניט קיין תורה האבן מיין דרך ארץ פון אים · ער האנדולט ניט ערליך און בצאלט ניט ערליך · ער האט אין זיך שלעכטע מעשים · דס איז ארעכטור חילול השם · אוף אים זאגט דר פסוק זיי זענן גאטס פאלק און סוזן ארוס גיין פון זייער לאנד איבר זייערע בייזע מעשים און פון וועגן דו תלמידי חכמים וואס זענן זיך רעכט נוהג מיט דיא לייטן גוט הקב"ה שלום אין דר וועלט · אזו ווי די גמרא זאגט רבי אליעזר זאגט פון וועגן רבי חנינא (תלמידי חכמים מרבים שלום בעולם שנאמר וכל בניך לימודי ה' ורב שלום בניך) דיא תלמידי חכמים מערן שלום אוף דר וועלט · אזו וויא עס שטייט אין פסוק אלע דיינע קינדר זענן דו לערנור פון גאט · דרום וועט קומן פיל שלום צווישן דיר · און דרום שרייבט עס רבי אליעזר צו ווייזן אז איין תלמיד חכם זאל האבן מער דרך ארץ פון אנאנדרן · און זיין משא ומתן זאל זיין באמונה :

דער תלמיד חכם דארף גיין מוטל מעסוגי קליידר ניט צו גוט און ניט צוא שלעכטע נאר זיי זאלן ניט זיין צו רוסן און בשמורט און ניט פר ברענט · ניט צו לאנג און ניט צו קורץ און זאל זיי שיין אום בערשטלן · דס מיזאל אוף זיי ניט גפונן קיין פעדור און קיין אום ריינוקייט · דאס דיא לייט זאלן ניט ריידן פון אים · און אז מען גפונט אוף זיי אלויז · אוז ער חייב מיתה · דען גאט וויל האבן זיינע קנעכט זאלן זיך ריין האלטן און עס זאל זיך אוף זייא ניט גיפונען קיין שום שפרענקול אזו וויא איין קנעכט גייט פר אמלך בשר ודם · דען איין תלמיד חכם איז זייער גאהענט צו גאט · דרום זאל ער זיך ריין האלטן מיט אלע זיינע זאכן · אוך זאל ער ניט גיין אין שמעקונדוגי קליידר וויא דו מנאפים גייאן · און זאל ניט גיין און קיין צו רוסעני שוך · און זאל ניט האבן קיין פלעק אוף זיין פוס · דען דס אלס איז איין שאנד צו א תלמיד חכם · אוך זאל ער זיך רעכט נוהג זיין מיט זיין עסן · ער זאל ניט עסן מיט קיין עמי הארצים · און זאל ניט גיין אוף קיין סעודות נאר אוף איין סעודת מצוה · אוך זאל ער ניט פול עסן אודר טרונקן נאר וועדליג צו דער האלטן זיין לעבן · אוך זאל ער ניט עסן אזו איין שפייז וואס ער קען עס ניט באלד פר דייאן · דען עס איז אים מפסיק פון זיין תורה און מצות · און זאל ניט גיין מיט גאוה · נאר ער זאל האלטן זיין קאפ אראפ · דס ער זאל קיינם ניט זעהן אין זיינע פיר איילן · אוך ביי זיין טיש זאל ער זיך ריין האלטן מיט ווייסע טיש טוכר און זאל ניט אפ בייסן מיט זיינע ציין · נאר ער זאל אפ שניידן מיט א מעסר

אונ זאל קיין גרוסו בוסן ניט איין שלונגן אוך ניט קיין גרוסן טרונק נעמן נאר אלס מיט דר מאס אוך טאר ער ניט גיין פיר איילן אן ציצית אונ זיין מחשבה זאל תמיד מהרהר זיין אין דברי תורה סייא ער זוצט סייא ער שטייט סייא אז ער ליגט זיך · סייא אז ער שטייט אויף · נאר אין באד אונ אין בית הכסא אודר אוף אנדרו אום ריינו ערטר דארטן טאר מען ניט מהרהר זיין אין דברי תורה :

איין תלמיד חכם טאר זיך ניט גיין שפאצירן אוך טאר ער ניט גיין באמעלוך · אונ וויא באלד ער ווערט ליידיג פון זיין האנדול · זאל ער אן הייבן צו לערנן אודר צו טאן מעשים טובים אונ צדקה אונ גמילות חסד · אונ טאר קיין שום שלעכט ווארט ניט ארוס לאזן פון זיין מול אפילו קעגן איין עובד כוכבים אונ זאל ניט פול ריידן מיט קיין אשה אפילו מיט זיין אייגן ווייב · אונ אפילו ניט מיט זיין טאכטר אודר זיין שוועסטור · נאר וואס ער דארף צו ריידן · אונ זאל מיט קיין עמי הארצים קיין שום עסק ניט האבן · קורץ פון דר זאך איין תלמיד חכם זאל זיך האלטן בדרך ארץ ווי עס שטייט אים אן · איך וואלט אפילו ניט גדארפט שרייבן דעם דרך ארץ פון תלמידי חכמים וויל זייא קענן דאך לערנן אין ספר מוסר · נאר איך האב עס דרום גשריבן טאמור ווערט זיך איין פראסטור אוך אזו וועלן נוהג זיין אזו איז וואל אים · דען דם איז דו בעסטו מדה פון אלו מדות :

דר אנדרור חלק רעט פון דו אלטו לייט וויא זיי זאלן זיך נוהג זיין בדרך ארץ :

וויא באלד דר מענטש ווערט אלט זאל ער זיך ריכטן צו יענור וועלט דען ער איז קיין שעה ניט זיכר · דרום זאל ער ניט פר זומן זיין תשובה אונ זאל זיך גדענקן איך גייא אלו מאל איין שטאפול אראפ · דרום זאל ער זיך בטראכטן אלו שעה וום פר שלעכטו מעשים ער הט גטאן אונ זאל דרוף תשובה טאן · אונ דער אלטור זאל זיך אפ טאן פון יונגי לייט · ער זאל ניט זוצן מיט זיי אונ זאל ניט זוצן מיט עמי הארצים אוף אסעודה אוך זאל ער גווארונט זיין ניט ארוס צו לאזן קיין שום אום ריין ווארט פון זיין מול · אונ זאל ניט ריידן קיין דברים בטלים · אונ זאל זיך מתקרב זיין צו תלמידי חכמים · אונ זאל צוא הערן זייערו רייד · אונ זאל זיך ניט קרוגן מיט לייט אונ זאל זיי שטראפן זאגט אים איינר עפיס איין שאנד זאל ער עס אים מוחל זיין · אונ אלו נאכט אידר ער ווערט אנשלאפן זאל ער זאגן איך בין מוחל איטלוכן וום הט מיך מצער גוועזן אוך זאל ער ניט אופט עסן · אונ זאל זיך ניט פר שיכורן · דען דם איז יונגי לייט אשאנד מכ״ש אלטו · אוך זאל ער תמיד בקוקן זיין העמד אונ דיא אנדרו קליידר זייא זאלן ריין זיין · אונ זאל ניט פול ריידן מיט ווייבר · אונ זאל גווארונט זיין דו שול ניט צוא פאר זומן · אונ זאל אין זיך האבן מעשים טובים · אונ ער זאל ניט ווארטן מיט זיין תשובה אונ תפלה אונ צדקה · אונ זאל אלע טאג צוואה טאן · אונ ווידוי זאגן :

קורץ פון דר זאך ער זאל תמיד גדענקן אז אין אשעה ארום וועט ער שטארבן · דרום זאל ער לובן אונ דאנקן גאט ית׳ דם ער הט אים מזכה גוועזן אזו אלט צו ווערן · אונ זאל אלי לייט בכבוד האלטן · אזו וועט ער אוך בכבוד גהאלטן ווערן · עס איז אמצוה אין דר תורה מכבד צו זיין דוא אלטי לייט · אזו וויא דר פסוק זאגט (והדרת פני זקן) זאלסט בשיינן דם פנים פון איין אלטין מאן · (מפני שיבה תקום) פאר איין אלטן מאן זאלסטו אוף שטיין · אונ מיר גפונן אופט אין דר תורה דאס הקב״ה זעלברט האט מכבד גוועזן די אלטו לייט אונ צו עולם הבא וועט זייא הקב״ה ווידר מכבד זיין · אזו ווי דר פסוק זאגט (וחפרה הלבנה ובושה החמה כי מלך ה׳ צבאות בהר ציון ובירושלים נגד זקניו כבוד) זיי וועלן פר שטערט ווערן די ווס גלייבן אין דר לבנה · אונ זיי וועלן פר שעמט ווערן דו ווס גלייבן אין דר זון · דען גאט הט גיקונגט אין בארג ציון אונ אין ירושלים · אונ קעגן דו אלטו לייט וועט ער זיין מיט כבוד · זיי וועלן אים מכבד זיין אונ ער וועט זייא מכבד זיין · אזו וויא עס שטייט (כי מכבדי אכבד) דוא וואס האלטן מיך ערליך וועל איך זיי אויך ערליך האלטן :

נון זעהן מיר וואול אז אפילו הקב״ה וועט מכבד זיין די אלטו לייט · מכ״ש אמענטש דר וואס בדארף איין עצה זאל ער פון זייא איין עצה נעמן דען זייערו רייד זענן מיט שכל אונ זייער

עצה איז זייער גוט אונ ניט פון יונגי לייט · אפילו ווען דיא אלטו הייסן דיר ברעכן אונ דוא יונגי הייסן דיר באוון · זאלסטו פאלגן די אלטו · דען דוא עצה פון אלטי לייט הייסט גבואט אונ פון יונגי הייסט גבראכן · אזו ווי מיר גפונן ביי (רחבעם) דר זון פון שלמה המלך אז ער האט גנומן דו עצה פון דו יונגי אונ ניט פון דו אלטו · אזו איז ער גבראכן גווארן פון זיין מלוכה ·

דער דריטר חלק איז דר דרך ארץ פון דוא בעלי בתים · (בן עזאי) זאגט איטליכר בעל הבית זאל גדענקן אונ פר זיך נעמן תמיד דו פור זאכון · אזו וועט ער ניט זינדיגן · איינס פון וואנן דו קומסט · דס אנדרו ווי אהין דו וועסט גיין · דאס דריטי ווער איז דיין ריכטר · דאס פערדי פאר וועמן וועסטו דארפן אפ געבן דין אונ חשבון · פון וואנן קומסטו ארוס פון אשטונקנדגן טראפון · נא ווארום זאלסטו זיך בגאוה האלטן · אונ וויא אהין וועסטו גיין און דעם פונצטרן גרוב צו דוא ווערים · אונ ווער איז דיין ריכטר הקב״ה איז דר דיין אמת · פר אים וועסטו מוזן אפ געבן דין אונ חשבון אוף אלי דיינו מעשים אונ רייד · דו חכמים זאגן איבר פור ארליי זאכן ווערן ארום די בעלי בתים · דס ערשטו ווער עס בצאלט ניט די פועלים זייער פר דונסט · דס אנדרו ווער עס בצאלט ניט און דעם זעלביגן טאג וואס זיי האבן פר דינט דס דריטי ווער עס וויל קיין (מס) ניט גובין נאך זיין געלט נאך · דס פערדו ווער עס האלט זיך בגאוה מיט זיין געלט · עס זענן נאך פאר האנדרן פור זאכן וואס ברענגן ארומקייט אוף דו בעלי בתים · דס ערשטו ווער עס מאכט נאך פאלשו ברוב אונ שטרות · דס אנדרו ווער עס נעמט רווחים · דס דריטי ווער עס קאן שטראפן די לייט אונ שטראפט זיי ניט · דס פערדו · ווער עס איז מנדר צדקה אונ גוט ניט אפ · דרום דר וואס וויל זיין געלט זאל מקיום האבן זאל ער נזהר זיין אין דו פור זאכון · איטליכר בעל הבית איז מחוייב מכבד צו זיין איטליכן וואס קומט אריין צו אים אין שטוב אריין אונ זאל אים שיין אנטפאנגן · אונ זאל אים ברוך הבא אפ געבן מיט פריילוכקייט · אונ זאל איטלוכן שלום אפ גובין אפילו איין עובד כוכבים אין מארק מכ״ש איין יהודי · אונ זאל אים ערלוך האלטן מיט רייד אונ מיט מעשים :

דער דרך ארץ איז אזו · ער זאל איטלוכן מכבד זיין גלייך ווי ער וואלט געווען רבן גמליאל · אבר אין זיין דעה זאל ער אים האלטן פר א גנב · אונ זאל פר אים גאר ניט פר טרואין · איטלוכר בעל הבית איז מחוייב איטלוכן מכבד זיין · איז ער עלטר זאל ער גדענקן אז ער האט מער מצות גטאן פון אים · איז ער יונגר זאל ער גדענקן ער הט ווינציגר עבירות גטאן פון אים · טאמר קען ער בעסר לערנן אודר ער האט אין זיך מער מעשים טובים פון אים · אונ אוך איז דער דרך ארץ יענם אפ צו ענטפרן שלום אודר א גוט מארגן אודר א גוט אבונט · אונ אוב ניט הייסט ער א גזלן · אזו ווי דר פסוק זאגט (גזילות העני בבתיכם) איר גזולת דעם ארומאן אין אייערו הייזר · דרשת די גמרא דס מיינט מען אז ווען איינר זאגט דעם אנדרן א גוט מארגן אודר גוט אבונט אונ ער ענפרט אים ניט אפ מיט גוטן מיר הייסט ער א גזלן · אז צווייא מענטשן גייאן זאל דער חשובר גיין אין דר רעכטר זייט · אונ ווען דרייא גייאן זאל דער חשובר גיין אין מיטן · אונ דער אנדרר אין דער רעכטר זייט · אונ דר שפל אין דר לונקר זייט · איטלוכר מענטש זאל ניט קוקן אוף זיין כבוד · אונ זאל אנדרו לייט מכבד זיין · אונ זאל ניט מקפיד זיין אפילו ער הערט גאנץ הונטן · דען דער מענטש איז מכבד די שטאט ניט די שטאט דעם מענטשן · אוך אז איינר טוט אים עפיס דר ווידר זאל ער ניט מקפיד זיין · אונ זאל זיך ניט קרוגן מיט די לייטן · אונ זאל ערלוך האנדלן דס עס זאל זיך אוף אים קיינר ניט קלאגן אזו ווערט ער גרופן איין ערלוכר בעל הבית · אבר דר וואס הט ניט און זיך דיא זאכן · אונ ווען ער איז שולדיג גוט ער ניט אפ · אונ אז יענר איז אים שולדיג לאזט ער אים ניט רואן · דר איז ניט קיין ערלוכר בעל הבית :

אויך זאל קיין בעל הבית ניט גלוסטן צו יענעמס געלט · נאר ער זאל זיך לאזן באנוגן מיט וואס גאט הט אים גגעבן · סיי פיל אונ סיי ווייניג · דען הקב״ה פרובט דעם רייכן אוב ער וועט ביין טון מיט זיין געלט · אוב ער האלט זיך בגאוה דר מיט אונ אוב ער איז אומנצן מסיג גבול ·

אודר איין אום רעכט · אוב ער בצאלט דעם וואס ער איז שולדיג · אוב ער קריגט זיך ניט איבר זיין געלט · אוב ער לאזט זיך באנוגן אונ איז זיך משמח מיט דעם זיינוגן · וואס גאט הט אים בשערט · אוב ער האנדולט ערליך · אונ אוב ער גוט רעכט מעשר אונ צדקה פון זיין געלט · אוב ער טוט דס אלס · וואול אים אונ וואול זיינו קונדר · וואול צו אים אוף דר וועלט אונ אוף יענר וועלט · דער איז איין ערליכר בעל הבית · אונ איז זוכה לחיי עולם הבא · אונ דר וואס טוט ניט אזו איז ער איין אום ערליכר בעל הבית · אונ גאט אונ לייט האבן אים פיינט · ער פר דארבט זיין עושר · אונ הט ניט דיא וועלט אונ יעני וועלט :

אויך פרובט גאט דעם ארומאן אוב ער נעמט אן דעם דלות באהבה · אונ אלס וואס פירט זיך מיט אים אוף דר וועלט · אונ אוב ער קוקט ניט אוף פול געלט · נאר צו דעם וואס ער קען קומן · די זעלבוגי לייט הט גאט זייער לוב · אונ זייער תפלה ווערט דר הערט · אונ דר וואס פרייאט זיך מיט זיינו יסורים איז ער ארעכטר צדיק · דען דו צדיקים ווייסן אז דס איז אכפרה אוף זייערו מעשים · אונ עס איז ביי זיי גרעכונט גליך ווי אמציאה · עס איז אמשל צו איין מענטשן וואס האט דעם מלך דר ווידר גטאן · איז זיין משפט ארוס גגאנגן ער זאל אום קומן פון זיין געלט אונ גוטס · אזו זוכט ער דאך בוודאי כל המצאות ער זאל קענן אפ קומן מיט אגרונגר זאך · נוא אז מוזאל אים נאר איין האנט אפ האקן אודר ער זאל מיט געלט אפ קומן · וואלט ער דאך בוודאי זייער פריילך גוועזן · אזו איז דס אוך דר מענטש פר זונדוגט זיין לייב אונ גוטס דורך זיינו עבירות · אונ אז ער קומט אפ מיט יסורים דארף ער דאך בוודאי זייער פריילך זיין דאס גאט הט אים צוא גשוקט אזו איין חסד · דס ער נעמט ביי אים די יסורים פון זיין גוף אונ געלט פר זיין נשמה וואס זו הט גימוזט ליידן גיהנם · אונ ווער עס איז בוטט אין די יסורים · אונ נעמט נוט אן פר ליב דם חסד פון הקב״ה · אזו ווערן אים די יסורים צו איטל עבירות · גליך אזו ווי יענר וואס מיהאט אים גפסקנט ער זאל אום קומן פון זיין געלט אונ גוטס · אונ דר מלך הט אים איין חסד גטאן ער זאל גשטראפט ווערן מיט וואס גרונג איז · אז ער זאל טרייבן עזותקייט קעגן דעם מלך אונ זאל זאגן איך בגער ניט דיין חסד · וויא וואלט עס מיט אים גגאנגן · אזו איז דא אוך · דרום זאל זיך איטלוכר משמח זיין מיט יסורים סיי מיט קראנקייט אודר מיט תפיסות · אודר מיט ארומקייט · אודר דס דו קונדר שטארבן אים ר״ל · אודר אנדרו יסורים זאל ער אלס ניט מתרעם זיין קעגן גאט · אונ זאל זיין גוט אונ פרום · דען דורך דעם ווערט ער האבן יעני וועלט · אבר אז עס גייט אים תמיד גוט זאל ער זיך דרוף שטארק מצער זיין טאמר איז ער ארשע · אונ גאט גוט אים אפ זיין שכר אוף דר וועלט · די חכמים האבן אים איין עצה גגעבן דס ער זאל גובן צדקה אונ מעשר אונ זאל לאזן תורה לערנן פאר זיין געלט · אונ זאל גובן לוכט אוף צו לערנן · אונ זאל זוך גוויינן אין דעם דרך ארץ וואס גהער צו איין בעל הבית · אזו ווערט ער זוכה זיין צו דר וועלט אונ צו יענר וועלט אוך :

אויך איז דר דרך ארץ פון איין ערליכן בעל הבית דס ער זאל ניט ווארפן קיין אורוגי פארכט אין זיין הוז · זוסט גובין אים בוודאי זיין הוז גזונד עסן טריפות · דען זיי פארכטן זיך פר אים · דרום האבן זיך אטייל חכמים בארומט דאס זייא זענין קיין מאל ניט צארונדוג גוועזן אין זייער הוז · דרום זאל קיין בעל הבית ניט פלוצלונג אריין גיין און זיין שטוב אריין · דען טאמר ווערט ער זעהן פון זיין הוז גזונד איין אום רעכט דא ווערט ער ברוגז ווערן · דו חכמים האבן גזאגט (רגזן לא עלתה בידו אלא רגזנותו) דר רגזן באקומט ניט מער נאר זיין צארון · כלומר ער גווינט ניט קיין דרונן · נאר ער פאלורט זיין שכל אונ נשמה · דען דער רוגז קומט פון נאוה · אונ דוא ביידו מדות הט פיינט הקב״ה · דר דרך ארץ איז פון דוא בעלי בתים אז ווען זיי זעהן אין זייערו הייזור עפוס אום רעכט זאלן זיי עס זאגן מיט גוטן · קערן זיך ניט דר צו זיין הוז גזונד זאלן זיי זיך מאכן גליך ווי זיי זעהן און רוגז · אזו ווי עס ווערט שטיין און חלק רגזן · אוך זאלן זייא לאזן ארומי לייט ארבוטן אין זייערו הייזר · כדי זייא זאלן נעבוך האבון פון וואנון צו לעבון · אוך זאלן זייא זיך ערליך האלטן אין זייערו הייזר · אונ זאלן ניט שרייאן איבר זייער הוז גזונד מכ״ש איבר אנדרן

דען דר סדר איז פון איין עם הארץ · ער שרייאט אזו הויך ביז דו שכנים דר הערן · אזו פרעגן זיי ווער שרייאט עס ווי איין איזיל · אונ זאלן זיך גוויינן צו ריידן באמעלוך אונ שטולרהייד מיט זייער הזו גזונד אונ מכ״ש מיט אפרעמדין · אזו ווערון זייערו רייד געהערט · אונ אוטלוכר איז מחוייב צו שטראפון מיט גוטון קערן זייא זיך ניט דר צו זאל ער זיי שטראפן מיט דר רוט ווייל זיי זענגן נאך קליין · אזו ווי עס ווערט באשייט ווערן אין פרק (גידול בנים) · אונ ער זאל זיי ניט שלאגן אין זיין רוגז · נאר ער זאל ווארטון ביז דר רוגז גייט אים איבר · אונ וויא ער זאל שטראפן זיינו קונדר ווערט אלם באשייט ווערן אין פרק (גידול בנים) :

מעשה אז רבי אליעזר בן עזריה) הט גזעלט שטארבן זענן צו אים אריין גגאנגן זיינו תלמידים אונ זאגן צו אים אונזר לובר רבי לערונט אונז דעם רעכטן וועג וויא אזו מיר זאלן באקומן דם אייביגי לעבן · זאגט ער צו זיי איך וועל אייך לערנן דעם דרך ארץ · דר מיט ווערט איר זוכה זיין צו עולם הבא · איר זאלט איינר דעם אנדרן בכבוד האלטן · אונ וואס אייך לוב איז זאלט איר טאן אייערו חברים · אונ וואס אייך פיינט איז זאלט איר זייא ניט טואן · אונ אז איר טוט תפלה זאלט איר וויסן פר וועמון איר שטייט · עס זאל זיך אייך דוכטן איר שטייט פר אמלך בשר ודם אזו ווערט איר זוכה זיין צו חיי עולם הבא · אוך זאל זיך איין בעל הבית מקרב זיין צו זיינו שכנים אונ צו פרומי לייט · אונ זאל זיך ניט פרייאון אין יענומס עונש · אוך זאל ער ניט טרואורון ווען אנדרו לייט פרייאון זיך · אונ זאל זארגון מיט אנדרו לייט אונ זאל ניט לאכן ווען אנדרו לייט וויינן · אונ זאל טון אלם וואס אנדרו לייט טואן אזו ווערט ער זוכה זיין צו חיי עולם הבא · אזו ווי דער פסוק זאגט (שמע בני וקח אמרי וירבו לך שנות חיים) פאר נעם מיין זון מיינו רייד דא ווערט זיך מערון דיין לעבון אוף דר וועלט · אונ ווערסט זוכה זיין צו עולם הבא אוך דו זאלסט ניט קוקן אוף דעם געלט פון אנדרו לייט · אונ זאלסט ניט צו הערון קיין דברים בטלים אונ קיין לשון הרע · דיינו פוס זאלסטו פר מיידון פון איין עבירה · אונ זאלסט ניט פר מיידון צדקה צו געבין · דיינו אויגן וואס האבן ניט גקוקט אוף קיין פרעמד געלט ווערון זוכה זיין צו זעהן דו שכינה אונ די גאולה · דיינו אוערון וואס האבן ניט צו געהערט קיין דברים בטלים אונ לשון הרע · ווערן זיי זוכה זיין צוא הערון פול שלום אונ ווערון זוכה זיין לחיי עולם הבא · דיין מול וואס האט ניט גרעט קיין לשון הרע אונ דברים בטלים ווערט זוכה זיין צו דר ציילן דיא לוב פון הקב״ה · אונ ווערט אוף שטיין תחיית המתים · דאס מול וואס האט גלערונט תורה ווערט זוכה זיין צו אלי טובות אוי ברכות וואס שטייט אין דר תורה :

רבי אליעזר הקפר) זאגט אזו · דו זאלסט קיין תרעומת אונ קיין שנאה ניט טראגן אוף קיין פרומן מענטשן · דען דס איז אזו איין עבירה וואס ברענגט צו נאך עבירות צו לשון הרע אונ רכילות אונ קללות זאלסט לוב האבן דיין שטראפר · אונ זאלסט פיינט האבן דעם וואס לובט דיך · דען דיין שטראפר ברענגט דיך צו מער תורה אונ חכמה אונ פרומקייט · אבר דיין לובר ברענגט דיך צו פול זונד · אונ זאלסט לוב האבן דו שולן אונ בתי מדרשים כדי דו זאלסט זוכה זיין דיינו קונדר זאלון זיין צדיקים אונ לומדים · אונ זאלסט לוב האבן די ארומי אונ פרומי לייט אונ צדיקים · אונ האב פיינט די רשעים · דען אז דו ווערסט לוב האבן דיא שולן וועלן דיינו קונדר זיין צדיקים · אונ אז דו ווערסט לוב האבן דאס בית המדרש וועלן דיינו קונדר זיין לומדים · ווערסטו לוב האבן דוא ארומי לייט וועלן דיינו קונדר ניט זיין קיין ארומי לייט · ווערסטו לוב האבן דו פרומי לייט ווערסטו אום לעבן דיינו יארון · ווערסטו לוב האבן דוא צדיקים דארפסטו דיך ניט פארכטן פארון מלאך המות · ווערסטו פיינט האבן דו רשעים · ווערט דיך הקב״ה ניט פיינט האבן :

זאלסט גוואורונט זיין אלי טאג צו זאגן קריאת שמע אונ שמונה עשרה בכוונה · כדי דוא זאלסט באשערומט ווערן פונם גיהנם · אונ זאלסט נאך זאגן (אמן יהא שמיה רבא) בכוונה אוף איטלוכר ברכה · דר מיט בוטסטו מבטל אבייזו גזירה ר״ל · זאלסט זייער גוואורונט זיין אופן האלטן דיין טור בשעת עסין דאס דו ארומי לייט זאלן קענן אריין גיין · אזו ווערט דיין פרנסה ניט ווערון

גימונערט אונ עס וועט דיר גאר ניט פעלון. אונ דיינע קונדר וועלן אוך ניט ארום וועדן. זאלסט גווארונט זיין ערליך צו האלטון דיינע עלטרון כדי דוא זאלסט האבן מזל אונ ברכה. זאלכט זיך מטריח זיין פון דעם קהל וועגן. אונ זאלסט ניט זאגן איך בין דאך ניט ראש קהל וואס גייט עס מיך אן. אונ זאלסט גומל חסד זיין מיט אוטליכן. אונ זאלסט זיך ניט פר מיידון דר פון. אוף דעם זאגט דר פסוק (ברוך אתה בבואך ברוך אתה בצאתך) גבענטשט וועסטו זיין אין דיין אריין גיין אונ גבענטשט וועסטו זיין אין דיין ארוס גיין. דם דרשות דו גמרא אזו ווי דו בוסט גקומן אוף דר וועלט אן עבירות. אזו וועסטו אוס גיין פון דר וועלט אן עבירות דר וואס איז איין עזות פנים אונ שייאט זיך ניט פר דעם וואס איז עלטיר אודר ער לערונט בעסר פון אים דר מענטש ווערט מצורע אודר יסורים קומן אוף אים איבר זיינע בייזע מעשים:

דער וואס לאזט אוועק אמצוה. אונ גייט נאך נאך איין עבירה. איז זיין עונש דם זיין וויב שטארבט דורך אמגפה ר"ל אונ אוב דו וועסט גיין פון אתלמוד חכם וועגון אונ וועסט אים פארזכטן זיינע זאכן. וועסטו האבון פרומי קונדר. אונ אז דו וועסט גיין פון איין ארומאן וועגון אונ וועסט אים פארזכטן זיינע זאכן וועסטו האבון קונדר לומדי תורה אונ בעלי מצות. זאלסטו מלוה זיין אמת. אונ זאלכט שטום מאכון צווישן מאן אונ וויב אודר צווישן אנדרע לייט. אז איינר הט דיר אטובה גטאן זאלסטו אים אפ טאן אטובה. אונ זאלסט ניט מיינן ער האט מיר דו טובה גטאן פון זיין טובה וועגון דען וויל עס איז דיר אוך אטובה דארפסטו אים אפ טאן אטובה. אז איינר האט דיר אקליינע טובה גטאן. זאל עס ביי דיר זיין ווי גרוס. אונ אז ער הט דיר אגרוסי רעה גטאן זאל עס ביי דיר ווי נישט זיין. זאלסט דיך לאזין פר שעמון אונ זאלסט קיינום ניט פר שעמון. זאלסט זיין איין עניו. אונ עס זאל דיך קיין שום ווארט ניט פר דרוסן. אונ זאלסט ניט מקבל זיין קיין לשון הרע. אונ זאלסט זאגין איך גלייב עס ניט:

אונ אז עס קומט דיר אן אהרהור פון איין עבירה זאלסטו אים באלד אוועק לאזין אונ זאלסט גדענקן אמצוה צו טאן. אונ זאלסט קיין ליצנות ניט טרייבון. דיינע רייד וואס דו רעדסט מיט די לייטון זאלון זיין באמעלוך אונ זאלסט קיינום ניט מבייש זיין. זאלסט זיך באהעפטון צו איין גוטע חברותה אבר ניט צו קיין שלעכטע. אונ זאלסט לופן נאך אקליינע מצוה גלייך ווי נאך אגרוסע אונ זאלסט זיך פאר מיידין פון אקליינע עבירה גלייך וויא פון אגרוסע. אז דו האסט פיל תורה גלערונט אונ פיל מצות גטאן זאל זיך דיר דוכטן עס איז נאך קארג. דען דוא בוסט דרוף בשאפין גווארון. אז דו האסט ווינציג עבירות גטאן זאל זיך דיר דוכטון עס איז פול. אונ זאלסט דרוף בציטון תשובה טאן. אבר ער זאל ניט זאגן איך האב פול עבירות גטאן. דען עס טאר קיינר אוף זיך ניט דר וועקון דעם מדת הדין. דר סוף פון דר זאך אלי דיינע מעשים זאלן זיין לשם שמים. אונ זאלסט גדענקן דו וועסט מוזן אפ גובין דין אונ חשבון אוף אלי דיינע רייד דרום זאלסטו זיין גאטס פארכטוג אין אלו דיינע זאכון:

דא וועל איך שרייבון איין הג"ה וואס דו גמרא דרשות אוף דעם פסוק (על כל נעלם אם טוב ואם רע). דר פירוש פון דעם פסוק איז אזו. גאט יתברך ברענגט איטליכן צום משפט אוף אלי זיינע מעשים סיי אוף גוטס סיי אוף בייז. פרעגט דו גמרא אוף וואס פר אמשפט ברענגט אים אוף גוטס זאגט איינר אתירוץ. איטליכר ווייסט וואל ווארום דו חתן כלה גייאון אונטר דר חופה נאר ווער עס רעט ניבול פה. חאטשו ער טוט אגרוסו מצוה דאס ער העלפט דוא כלה פירן אונטר דר חופה. מוז ער דאך עונש ליידון פון זיינע בייזו ווערטור וועגון דר אנדרר זאגט אתירוץ ווען איינר שפייט אוס פאר זיין חברם אוגן. אודר ער טוט אנדרו מיאוסי זאכון פאר זיינע אוגן מוז ער דרוף עונש ליידן. אונ ווערט גבראכט דרוף צום משפט (עד כאן הגה"ה פרק דרך ארץ פון בעלי בתים):

דער דרך ארץ פון בחורים אונ יונגון איז אזו אבחור זאל זיך בתרבות האלטון מיט זיין לערנון אונ מיט אלו זיינע מעשים. ער זאל ניט זיין קיין עזות פנים אפילו אין לערנון סכ"ש אין וועלטליכי זאכון. אונ זאל זיך ניט גיין שפאצורן. נאר ער זאל זוצן יום ולילה אונ זאל לערנן. דר

מיט קען ער קומן צו אגדולה · אבר אתלמוד טאר ניט לערנן פון גדולה אודר פון הנאה ווען אבר אבחור האט נאך קיין פול פר שטאנד ניט דאבן אים די חכמים מתיר געווען צו לערנן פון ווין הנאה וועגן · דס מוזאל אים גובן פול גדון אודר ער זאל קומן צו אגדולה · אונ אז ער וועט אלט ווערין וועט ער אליין דר לערנן דעם סוד אונ זאל תפלה טאן מיט כוונה · אונ זאל ניט מהרהר זיין אויף איין אשה · לובר זאל ער מהרהר זיין אין דברי תורה אונ מצות · אונ זאל ניט גיין אין הטבי קליידר · אונ זאל ניט טראגן קיין גאלד אונ זולבר · דען דס איז אים מבטל פונם לערנן :

דער דרך ארץ איז פון יונגי אונ אלטו מיידן אונ ווייבור ניט צו טאן קיין מיאוסו זאך פר יענום אין די אויגן · אזו ווי אובון איז גשטאנון אין דר הגה״ה · אויך ווען ער זעהט לוגן שפייאכץ אפילו ניט זיינו זאל ער עס פר טרעטון מיט דר פוס · מכ״ש דאס קיינר זאל ניט שפייאון וויא לייט גייאון · אזו וויא דר פסוק זאגט (ויתד תהיה לך על אזניך ויצאת חוץ וחפרת וכסית את צאתך) איין פלאקן זאל צו דיר זיין אויף דיין שווערד אזו אז דוא וועסט ארוס גיין וועסטו אן גראבון ערד · אונ וועסט צו דעקן דיין צואה · נוא זעהן מיר דס הקב״ה וויל האבון מוזאל ניט לאזון לוגן קיין מיאוסקייט · בפרט ביי דעם טוש טאר מען בוודאי קיין מיאוסקייט ניט טאן · אונ מען מוז דרויף גמשפט ווערון אונ גיהנם לידון · דס איז דר דרך ארץ פון בחורים · ווי אזו מוזאל דר צוהן אין דרך ארץ די קונדר וס האבן נאך קיין פר שטאנד ניט וועט שטיין אין פרק (גידול בנים) אונ דר דרך ארץ פון די קונדר וס האבן שון יוא פר שטאנד איז אזו· זיי זאלון בתרבות זיין · אונ זאלון אס שייא האבון פר זייערו עלטרון אונ פר אנדרי אלטו לייט · אונ זאלון צו הערון שטראף · אונ זאלן זייערו אויגן ארופ האלטון בשעת מען שטראפט זייא · אונ זאלון זיך קערון צו דר שטראף · דאס מוזאל זיי ניט דארפון נאך אמאל שטראפון · אונ זאלון זיך שעמון נאך אמאל אזעלכו זאכון צוא טואן · אונ זאלון ניט ריידון פר אלטו לייט · אונ זאלן צו הערון די רייד פון זייערו עלטרון · אונ זאלון פון זיי עפוס חכמה מקבל זיין · מכ״ש זיי זאלן ניט אריין פאלון אין זייערו רייד :

דאס איז בעקסטור דרך ארץ פון די יונגן מוזאל זיי גוויינון אבונט אונ מארגן אין שול אריין גיין אונ זייערו תפלות טאן בכוונה נאך זייער שכל נאך אונ זאלן ניט ריידן קיין דברים בטלים אין שול · אונ זאלון נאך זאגון אמן אויף אישלוכר ברכה · אונ זאלון אנאנצון טאג זיין אין חדר · אונ זיי זאלון ניט ארום לופון · דען דס ברענגט עזותקייט · אונ דר ווייל פר געסון זיי וס זיי האבן גלערונט · זיי זאלון איבר הערן זייער לערנון בשעת זיי זענון לידוג אונ דוא יונגן זאלון זיך ניט שעלטון · מכל שכן דס זיי זאלן זיך ניט שלאגון אונ זאלון ניט שרייאון · אונ איינר זאל לערנון דעם אנדרון דעם וועג פון דרך ארץ דאס זיי זאלון זיך שייאן פר אלטו לייט מכ״ש פאר תלמידי חכמים · אזו ווי דר פסוק אונ דר נביא זאגט (ראוני נערים ונחבאו) דוא יונגן האבן מיך דר זעהן האבון זיי זיך בהאלטון · פון דאנון איז גדרונגן דס די יונגי זאלן דרך ארץ האבון פר די עלטרן אונ זאלון ניט טאן פר זיי זייערו יונגלשו זאכון · דס איז דר דרך ארץ פון יונגי לייט · מכ״ש פון אלטי · מכ״ש פון ווייבור · אונ קיינור זאל ניט עסון אויף דר גאס מכ״ש אויף מארק · אזו ווי די גמרא זאגט ווער עס עסט אויף דר גאס מכ״ש אויף מארק איז ער גלייך צו אהונט · אונ איז פסול לעדות· ווייל ער האט קיין בושה אונ דרך ארץ ניט פר לייטון · אזו ווי דר הונט · אזו שייט ער זיך ניט פאלש עדות זאגון :

דער פערדור הלק איז דר דרך ארץ פון מיידון אונ ווייבור · אוטלובו אשה זאל זיין אצנועה אונ פרום · אונ זאל זיך ניט קרוגן מיט איר מאן אונ קונדר · אודר מיט די דונסט מיידן זיא זאל בוווילוגט זיין מיט איר הויז גזונד · אז וויא איך וועל דא בשיידון דר (ספר המוסר) ברענגט דרויף פול פסוקים אבר איך וועל נאר ברענגון וס נוצונג איז · אוטלוכה אשה זאל זיין איין צנועה אין איר הויז · דאס מיינט מען זיא זאל תמיד זוצן אין דר היים · אונ ניט גיין אויף דר גאס · מכל שכן זיא זאל זיך ניט גייאן שפאצורן בפרט צווישן מאנזבלון · דען אזו איז זיא מהרהר אויף איין עבירה · אודר זוא ברענגט אנאנדרון אויף איר מהרהר צוא זיין · אונ א הרהור עבירה איז

ארביר פון דר עבירה זעלבסט · דען ווען איינר טוט איין עבירה בשוגג אן הירהור זונדיגט נאר זיין גוף · אזו איז זיין כפרה דם ער ברענגט איין קרבן חטאת אונ דם פלייש ווערט געגעסן אונ דם בלוט אונ חלב ווערט גשפרייננט אופן מזבח · דר מיט הט ער אכפרה אבר דר וואס טוט איין עבירה מיט הרהור · אודר אפילו ער איז נאר מהרהר אליין · אונ די עבירה זעלבסט טוט ער ניט · אזו איז ער מטמא זיין שכל אונ נשמה · ווייל דר הירהור איז אוך פון דר נשמה · דרום איז זיין עונש פול ארביר · אונ דרום מוז ער ברענגן אקרבן עולה · דאס איז גאר נקוטן אופן מזבח די גדערום אונ פאנצון הט מען אום גוואשן גאנץ ריין אונ מיהאט עס פר ברענט מיט דעם פלייש אונ קאפ אונ פוס · אונ עס קיינר דער פון ניט גטארט עסן · נוא זעהן מיר וואול אז דר הרהור עבירה איז ארביר פון דר עבירה זעלבסט · איך ווער נאך שרייבן דרוף פיל טעמים אין חלק פון קיום המצות · דרום האבן די חכמים פאר באטן די ווייבר זאלן זיצן אין דר היים · אונ ברענגן דרוף פול פסוקים · נאר איך ווער עם קורץ בשרייבן :

דער דרך פון די ווייבר איז זיי זאלן זיצן אונווייניג פון יענר זייט מזוזה · ניט פון דרויסן דם זוא זאל קיינם ניט זעהן · אונ קיינר זאל זיא ניט זעהן · אונ אוב זיא זעצן זיך יוא פון דרויסן איז עס קיין צניעות ניט · אונ די ווייבר וועם זעצן זיך פר דר טור אונ זייגן זייערו קינדר אונ ווייזן זייערו ברוסטן פאר לייטן · דאס איז אגרום פריצות זוא מאכט די לייט זונדיגן · אונ ווערט מוזן דרוף עונש ליידן · אוך זענען פאר האנדן אטייל ווייבר וואס זעצן זיך אוף דר גאס ארבייטן אונ גייאון אונ שפינן · דם איז אוך אגרום פריצות · דם זוא ווייזט איר בלוזו האנט · אודר אנדרו ערטער וום זוא דארפן ניט ווייזן · אונ אוך אופט זונגט זיא אונ לאזט מאנזבלי הערן איר קול · אונ זוא מוז דרוף עונש ליידן · דרום זאל איין אשה זייער נזהר זיין דרונן האמשו די רבנים פון אנדרי דורות שרייבן אז אצונד קענן די ווייבר ניט נזהר זיין דרונן · ווייל זיי זענן אוך בעלי פרנסות · אונ האנדלן מיט מאנזבלן · אבר דם וום איז איין פריצות קען קיינר ניט מתיר זיין · אז ווי אטייל ווייבר טוען דם זיי ווייזן זייערו ברוסטן אונ זייערו האר אונ שרייאון אזו ביז דוא שכנים הערן זייער קול · אונ אוך אוף דר גאס הערט מען זייא שרייאון אודר ווען זיי גייאון אין שול אריין · אודר ווען זיי זיצן אוף דר גאס לאזן זיי הערן זייער קול · דם איז אייטל פריצות · דרוף האבן די רבנים קיין היתר ניט גפונן :

מיר גיפינן אין דר תורה דם דר כהן הט גשטעלט די (סוטה) אין דעם היילגן אונ גרוסן טויער פון דר (עזרה) פונם בית המקדש · דר זעלבגר טויער האט גהייסן (שער ניקנור) · אונ כמעט כל ישראל זענן דארטן גשטאנן בשעת ער הט זוא אן גטריינקן · אונ דר כהן הט איר ארום גבונדן איין שטרוק ארום איר האלז · אונ האט איר אפ גרוסין איר שלייאר · אונ זיא איז אזו גשטאנן מיט דיא האר פאר כל ישראל · אוך הט ער אוף גרוסין אורי קליידר פון פארנט · דם זוא זאל אזו שטייאן מיט אורי ברוסטן פאר כל ישראל · דען הקב"ה האט גהייסן מיזאל איר אזו טאן (מדה כנגד מדה) · ווייל זוא הט אוך פול פריצות גטאן · דם זוא פלעגט זיך שטעלן פר דר טור אוטלובר זאל זוא זעהן · אזו הט מען זוא היינט אוך גשטעלט · אין טויער פון דר עזרה אז כל ישראל זאלן זוא זעהן · אונ ווייל זוא פלעגט ווייזן איר האר פאר מאנזבלון · דרום הט איר היינט אוך דר כהן אפ גרוסין איר שלייאר · דם אוטלובר זאל זעהן אורו האר · אונ ווייל זוא האט גווייזן איר האלז פאר דיא מאנזבלון · דרום טוט מען אשטרוק ארום איר האלז · אונ ווייל זוא האט גווייזן אורי ברוסטן פאר מאנזבלון · דרום הט איר דר כהן אוך אנפלעגט אורי ברוסטן · אונ ווייל זוא האט גטרונקן ווין מיט איר נואף אום זולברנו כלים · דרום טרונקט זיא היינט בוטר וואסר אין איין ערדין קרוגל · דיא גמרא רעכנט נאך פול זאכן וום מיהאט איר גטאן (מדה כנגד מדה) · חאטשו אמאל איז דאך די סוטה גרעכט גבליבן · פון דעסט וועגן האט פארט דיא תורה גהייסן מיט איר זיך אזו נוהג צו זיין ווייל זוא איז איין פרוצה גוועזן :

נון זעהט איר לובי ווייבר דאס גאט יתברך גיפעלט ניט זייער דם פריצות · איך וויל ניט מאריך

דין

זיין דרונין · גאר מיר האפין צו הקב"ה דס ער וועט אונז באלד שיקין משיח אונ ער וועט אונז ווידר פירין אין אונזר לאנד אריין · אונ מיר וועלין ווידר האבין דיא מתנה פון דר (סוטה) אן טרונקין אונ פול אנדרו ווייבור וועלין דס זעהן אונ וועלין אוועק ווארפין זייער פריצות. אז וויא דר פסוק זאגט (והוסרו כל הנשים) זיי וועלין זיך שטראפין אלו די ווייבור · אונ וועלין זיך פארכטין פריצות צו טאן · אוך זאלין דיא ווייבור האלטין זייערו טעכטור דיא מיידין אין דר היים ביא טאג אונ ביי נאכט אונ זיא זאלין זיך בצניעות האלטין אז וויא זייער מוטר · דען דס ברענגט זיא צו איין גוואונטקייט · דס דר נאך אז זיי וועלין האבין איין מאן וועלין זייא אוך אזו טון · אונ דר זעלבגר דרך ארץ ווס גיהער צו דו ווייבור גיהער אוך צוא די מיידין · ניט מער דר מנהג איז פון פר צייטין דס די מיידין גייען מיט זייערו האר · אזו קען מען עס ניט ברעכון אבר באמת די תורה הט קיין חילוק ניט גמאכט צווישין ווייבור אונ מיידין · אבר דיא בתולה ווס איז נאטם פארכטיג אונ איז דרונין אוך נזהר וועט אוף איר קומן פיל ברכות · אזו זאלין זיך די ווייבור בדרך ארץ האלטין מיט זייער עסין דס זייא זאלין ניט עסין קיין גרוסו ביסן אונ זאל ניט עסין אוף דר גאס · מכ"ש אויף מארק · ניט וויא אטייל ווייבור טואן דס זייא עסין נייאנדיג אוף דר גאס · דאס איז איין מאנזבול פאר באטון דאס אז ער טוט אזו איז ער גיגלייכון צוא איין הונט · מכ"ש איין אשה · אונ אז זיא מעוברת אודר איין זייגרין זאל זיא ניט עסין אזעלכו שפייז ווס שאטון צום קונד · אודר צוא דר מילך אוך זאל זיא ניט טרונקין אזעלכי גטראנק ווס שאטן צום קונד · אונ זאל זיך ניט אן שיכרון אפילו איר מאן איז ניט ביי איר · חאטשו אזו הייסט עס דאך ניט קיין פריצות אבר עס איז ניט קיין דרך ארץ · עס איז פאר אמאנזבול ניט שיין מכ"ש פר איין אשה :

אוך איז דר דרך ארץ פון איין אשה זוא זאל זיך מתקרב זיין מיט אירו שכנים · אונ זאל זיי לייאן אזעלכי כלים ווס ווערין ניט אפ גינוצט · אבר אזעלכו ווס ווערין יוא אפ גינוצט טאר זיא ניט לייאן אן איר מאנס רשות · אונ זאל זיך ניט קריגין מיט זיי · אונ אוב זיי זאגון איר עפוס איין שאנד זאל זיא ניט אפ ענטפרון · אונ זאל באלד מוחל זיין · דען גאט הט קיין שום זאך ניט אזו ליב ווי שלום · דען ווי שלום איז איטול מזל אונ ברכה אונ הצלחה · אוך איז גווים דס הקב"ה הט קיינום ניט אזו פיינט ווי אלוגנר · ער קען ניט קומן אין דר מחיצה פון הקב"ה · אז וויא דר פסוק זאגט (לא יכון דובר שקרים לנגד עיני) עס וועט ניט אן גרוכט זיין קיין לוגנר פר מיינו אוגן מכ"ש דאס איין אשה טאר קיין לוגין ניט זאגון · אבר אז מען וויל שלום מאכון צווישין מאן אונ ווייב אין צווישן אנדרי מעג מען יוא איין לוגן זאגון · אזו פול האט גאט ליב דעם שלום · דרום זאלין דיא ווייבור שלום האבון צווישן זיך אונ זאלון זיך ניט קריגן · מכ"ש דס זיי זאלין קיין קריג ניט שטארקון אונ זאלין ניט טראגון קיין רכילות פון איינום צום אנדרון · אז ווי דיא צדיקת (און בן פלת) ווייב הט גטאן דס זיא הט אפ גרעט איר מאן פון צו קריגין מיט משה רבינו ע"ה · אונ זוא הט זיך אונ איר מאן אונ קונדר בשורמט פונם טוט · אונ פון דעם אייביגן גיהנם · אבר קרח ווייב הט אים גשטארקט זיין קריג · אזו הט זוא פאר זונדיגט זיך אונ איר מאן אונ קונדר · דס זייא זענון איין גזונקן גווארון אין דעם אפ גרונד פונם גיהנם · דען איין פרומי ווייב ברענגט איר מאן צו פרומקייט אונ צו גן עדן אונ אזו אוך פאר קערט · דרום לובט דר נביא (און בן פלת) ווייב · אונ שענד קרח ווייב מידארף דרונן ניט פול מאריך זיין :

אוך זאל זוא דר צוהן אירי קונדר צו תורה אונ מעשים טובים · אבר די אשה ווס זוצט ניט אין דר היים זיא קאן דס אלס ניט טאן · אונ דר מיט פאר דארבט זיא איר בעל הבית קייט · דאס עס גייט צו איר הוז וויא איין שוף אן רודר · אונ זיא ברענגט זיך אום פון דר וועלט אונ יענור וועלט · דרום לובט דר נביא די פרומי אשת ווס בלייבט אין דר היים · אונ שענד די פרויא ווס איז אלופרין · אוך זאל זיא ניט הוך ריידון · דען דס איז פון אמאנזביל קיין דרך ארץ ניט מכ"ש פון איין אשה אזו וויא דער פסוק זאגט (וחנה היא מדברת על לבה רק שפתיה נעות וקולה לא ישמע) אונ דיא צדיקת חנה הט גרעט צו איר הארץ · גאר אירי לעפצין האבן זיך גרורט · אבר איר קול איז ניט

גיהערט גיוואָרן · דען עס איז איין פריצות אַז איין אשה הייבט אויף אַהויך קול · אַזוי ווי דר זוג
זאָגט ביי דר פרוצה (ויהי בהרימי קולי) עס איז גיוועזן אַז איך האָב אויף גיהויבן מיין קול · אָבר בי דר
צנועה שטייט זיא האָט גירעט שטולר הייד אונ באַמעלויך דרום זאָל איין פרומי אשה זיך גיוויינען
אונ אויך אירי קונדר שטולר הייד צו ריידן · דס זייערו שכנים זאָלן ניט הערן זייערו קול:
אויך זאָגט די גמרא (רבי אומר אף הקולנית) די משנה רעכנט אויס אלו פרוצות דס ,וערט זייא
קיין כתובה ניט · זאָגט רבי מאיר די וואָס הייבט אויף אַהויך קול קומט אויך קיין כ' זוגה ניט
אין איין אשה וואָס האָט יוא אַהויך קול דאַרף איר מאַן פון איר ניט ליידן · אונ די רייד וואָס די ווייבר
ריידין באַמעלויך מיט זייער הויז גזונד ווערט עס גיהערט · אַזוי ווי דר פסוק זאָגט (דברי חכמים בנחת
נשמעים) די רייד פון די חכמים זענן באַמעלויך אַזוי ווערן זיי גיהערט · אויך זאָל זי נזהר זיין רעכט
צו דאַוונין אונ בענטשין · אונ זאָל אירי קונדר גיוויינן אין גאָטס פאָרכט · אונ זאָל זיי פירן צום רבי
אונ זאָל זיי גיוויינן בתרבות אונ דרך ארץ אונ זיא זאָל אַכטונג געבין זיי זאָלן זיך ניט שלאָגן · אודר
שעלטין אודר שווערין · אונ זאָל זייא גיוויינן שטולר הייד צו ריידין · אונ זאָלין מורא אונ אָפ שייא
האָבין פר זייערו עלטרין · אויף אַזעלכי ווייבר וואָס טואָן דאָס אַלס זאָגט דר נביא (אשה יראת ה' היא
תתהלל) די גאָטס פאָרכטיגי אשה זיא איז גלויבט אונ איר מאַן איז גבענשט · אונ מאָג זיך וואול
מיט איר באַרומן · דס ער האָט בקומן אַזוי איין פרום ווייב · אונ איין צדיקת :

אויך איז דר דרך ארץ פון איין אשה זוא זאָל אַכטונג גיבין אויף אלו די מעשים פון אירי קונדר ·
אויף זייער עסן אונ טרונקן אונ שלאָפן · אונ בפרט ווען פרעמדו לייט זיצן ביא איר טויש
זאָל זוא אַכטונג גיבין דיא קונדר זאָלן זיצן מיט דרך ארץ · אונ זאָלן ניט טואָן וואָס אום בתרבית
איז · אונ אַז זוא דר צוהט אַזו אירי קונדר זאָגט אוטלוכר וואול דר מוטר וואָס האָט אַזעלכו קונדער
גיטראָגן אונ דר צוגן · אונ אוב ניט זאָגט אוטלוכר ווייא דר מוטר וואָס האָט אירי קונדר אַזו דר
צוגן · אָן תרבות אונ דרך ארץ · דרום זאָל אוטלוכר מאַן אַזו לערנן זיין ווייב זיא זאָל בלייבן
אין דר היים ביא אירי קונדר אונ זאָל זיי גוויינן אין יראת שמים · בפרט דס זייא זאָלן ניט עסן
אונ טרונקן אָן אַברכה פרור אונ דר נאָך וואָס דר צו גהער · דען דס איז איין זאַך וואָס דרונן הענגט
יראת שמים · אַז וויא דיא חכמים ז"ל האָבן גזאָגט ווער עס וויל זיין איין חסיד אונ ירא שמים
זאָל ער זייער גוואָרנט זיין צו מאַכן אַברכה אויף אוטלוכר זאַך מיט גרוס כוונה · ווען איין אשה
טוט דס אַלס וואָס דא שטייט גשריבן ווערט אויף איר גזאָגט דר גאַנצר אלף בי"ת וואָס שטייט אין ספר
משלי (אשת חיל · תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים מעשיה):

סליק הלכות דרך ארץ

דוא גמרא זאָגט דער נביא שלמה האָט גימאַכט דעם ספר משלי ברוח הקודש · אונ אופט מאָל
לובט ער זייער איין אשה חכמה · אונ שעגט איין אשה רעה · אונ זאָגט בשיינדליך איין אשה
וואָס בלייבט אין דר היים דס איז איין פרומו אשה · אונ דו וואָס איז אַלופרן איז איין שלעכטו אשה
זאָגנן אַטייל חכמים דיא אשה חכמה מיינט ער דו תורה אונ מצות · אונ איין אשה רעה מיינט
ער ווער עס גלייבט ניט רעכט אין תורת משה · עס זענן פול דיעות אין דר זאַך · נאָר דר סוף
פון דר זאַך איז אַזו (כמה נפשך) ווי עס אונ נאָך דעם פשוט פשט לויבט ער אַלס איין גוט ווייב
אונ שעגט איין בייז ווייב · דרום זאָלן זיך די ווייבור דר צו קערן · אונ אוב ער מיינט דוא תורה
אונ מצות זעהן מיר דאָך אויך איין גוט ווייב איז גוגליכן צו דר תורה אונ מצות · אונ אשלעכט
ווייב איז גגליכן צו דוא וואָס לייקנן אין גאָט אונ אין זיין תורה · דרום לאָזט ער אוס דעם ספר
החכמה מיט איין אלי"ף בי"ת · אונ לובט דס פרומו ווייב מיט צווייא אונ צוואַנצוג פסוקים · דער
ערשטור פסוק הייבט זיך אָן (אשת חיל) אונ אַזו דר גאַנצור אלי"ף בי"ת ביז צום הונטרשטן ק ר
ש ת · (קמו בניה ויאשרוה בעלה ויהללה) (רבות בנות עשו חיל ואת עלית על כולנה) (שקר החן
והבל היופי אשה יראת ה' היא תתהלל) (תנו לה מפרי ידיה ויהללוה בשערים) :

נון זעהט איר לובו ווייבור וויא גוט איז אַז דיא אשה בלייבט אין דער היים אונ דר צוהט אוזר

קינדר

קונדער צוא תורה אונ מעשים טובים · וואל איר וואל צוא איר מאן אונ קונדער אוף דער וועלט אונ אוף יענער וועלט זוא ברענגט זיך אונ איר מאן אונ קונדער לחיי עולם הבא · אונ זוא וועט אוף שטיין תחיית המתים מיט די אנדרו צדיקים אונ צדקניות שרה רבקה רחל לאה אמן :

סליק הגה"ה וחלק ראשון :

הקדמה לחלק שני

נון וועל איך שרייבן דעם אנדערן חלק (הלכות שבת) אונ (הלכות יום טוב) אונ (הלכות חול המועד) אונ (הלכות ראש חודש) דער רבינו יעקב בעל הטורים שרייבט אזו (אם באתי וכו׳) ווען איך זאל גאנץ הלכות שבת אוס שרייבן איז צו פול צו שרייבן דען עס זענון הלכות אוף דוא ניין אונ דרייסיג מלאכות אונ זייערו תולדות זענון גאר פול אן שיעור · דרום וויל איך דרונן ניט מאריך זיין · אונ וועל נאר שרייבן וום נייטיג איז עכ"ל · אזו שרייבט ער אין זיין (אורח חיים · סימן ס"א) : אונ איך וועל נאך מער מקצר זיין אונ וועל נאר שרייבן וום נוצט אין אינזרו לענדור דאס אוטלוכור זאל וויסן וואס איז אסור אודר מותר · אונ וואס מען מעג מטלטל זיין · אונ וועל שרייבן מיט סימנים אוף אוטלוכן דין · כדי עס זאל גרינג זיין צו גפונגן · אונ די וואס דארפון דער צו וועט פר שפארון זוכן :

הלכות שבת סימן א פרק ששי

אין צעהן ערטור שטייט אין דר תורה איין ציווי צו די ישראל אז זיי זאלון רעכט האלטון דעם שבת דם ווייזט אז די מצוה פון שבת איז אזו גרוס אזו וויא דוא אלו עשרת הדברות אונ כל התורה כולה · אבר דר וום האלט ניט קיין שבת דר לייקונט אין הקב"ה דם ער הט היו ניט בשאפן די וועלט · אונ הט ניט גרואט אום שבת · אונ עס איז גלייך ווי ער וואלט גלייקונט אין כל התורה כולה · דרום וועל איך שרייבן וויא מען זאל זיך נוהג זיין מיט דעם שבת די גמרא זאגט ווען ישראל וואלטון נאר שבת רעכט גהאלטון אין הי׳ מדבר וואלט קיין פיינט אוף זיי קיין שליטה ניט גהאט · אבר עס האבון אטייל מחלל שבת גוועהן מיט דעם מן קלויבון · אונ אוך דר מקושש וום האט גקלויבן אונ גהאקט האלץ אום שבת · נאך זאגט די גמרא וואלטון די ישראל נאר איין שבת רעכט גהאלטון וואלט משיח גקומון · דער נאך זאגט די גמרא ווען איינור הט אפילו עובר גוועהן אוף כל התורה כולה אונ הט אוך גדונט עבודת כוכבים ; אונ ער האלט נאר רעכט שבת איז אים הקב"ה מוחל · דרום איר ליבו לייט זאלט איר זייער גוואורנט זיין דעם שבת צו האלטון דען מיט דעם שבת קען מען זיך פול מער פר זונדיגן וויא אין אנאנדר טאג · דען עס איז גרעסער דר עונש פון איין שר וום איז נאהונט צום מלך אונ זונדיגט קיגון אים · איידר וויא איין פראסטור מענטש וום זונדיגט קעגון אים · אזו איז דם אוך אום דר וואכון זענון מיר וויא פראסטו לייט דאס מיר זענון ניט נאהונט צו דעם מלך מלכי המלכים הקב"ה · אבר אום שבת זענון מיר נאהונט צו אים · אזו ווי דר פסוק זאגט (אות היא ביני וביניכם לדעת כי אני ה׳ מקדשכם) הקב"ה זאגט דער שבת איז אצייכון צווישון מיר אונ צווישן ישראל אז איך בין דר גאט וום היילגט אייך :

אונ דר וום האלט רעכט שבת גוט אים הקב"ה איין נשמה יתירה אום שבת · דם איז די גרעסטו מעלה פון דר וועלט אזו וויא איך וועל דא בשיידון וויא גאט האט גבענטשט דעם שבת מיט פול זאכון מיט עסין מיט טרונקן מיט לעבט מיט שיינו קליידור מיט שטיין מיט זוצן מיט לוגן מיט תפלה מיזאל קיין מלאכה ניט טאן · מיזאל תורה לערנון · אונ מיטאר ניט טראגון אום דעם עירוב · אונ אוך וום מוקצה איז · דם וועל איך אלס קורץ בשיידון די טעמים דר פון · נאר איין זאך וועל איך דא שרייבן · אונ וועל אייך גובן פר שטיין · דר שבת איז גגלעכון צו עולם הבא · אונ די וועלט וועט נאר שטיין זעקס טויזנט יאר · אונ דער זובטור טויזנט וועט זיי איטל שבת · אונ די ישראל וום האבון רעכט שבת גהאלטון וועלון דערנמאלט אוך שבת האלטון אונ וועלון קיין מלאכה ניט טאן · נאר זיי וועלון תורה לערנין אונ תפלה טאן · אונ אזו ווי לעולם הבא איז קיין

צער אונ קיין זארג ניט פר האנדרן · נאר אייטל תענוגים · דו צדיקים זיצן מיט זייערו קרוינן אויף קאפ אונ זענון זיך מתענג מיט דער שכינה · אונ אוך איז דארט ניט פאר האנדרון קיין ניאות אונ קיין דברים בטלים אונ קיין לשון הרע · אזו זאל אלם זיין אום שבת גאך מיין ווי אום דר וואכון אונ אזו ווי לעולם הבא טואן דו צדיקים נאר אייטל געטלוכי זאכון · אונ דר יצר הרע וועט דענמלט ניט זיין אזו זאל אוך זיין אום שבת · מוזאל גוט עסון אונ טרונקון אונ זאל אלם טאן לשם שמים ניט פון זיין הנאה וועגן · נאר ווייל גאט יתברך הט אזו גבאטון כדי זיין נשמה זאל בלייבון אין גוף · אונ אזו ווי דר עולם הבא איז גאנץ היילוג · אונ קיין עובד כוכבים וועט ניט זיין צווישן ישראל אזו זאל אוך זיין דער שבת :

אונ אזו ווי לעולם הבא איז קיין קנאה שנאה ניט פר האנדרון דאס איטלוכר איז זיך משמח מיט זיין חלק · האטשו ער איז קלענור פון זיין חבר · אזו זאל זיך אוך איטלוכר משמח זיין אום שבת מיט וואס גאט הט אים גגובן · אונ זאל קיין גרעסורי גדולה ניט באגערון · דר וואס איז זוך אזו נוהג וואול צו אים · אונ דו וועלט איז גגלייכון צו ערב שבת · אזו ווי דר וואס גרייט אן אום ערב שבת דר הט צו עסון אום שבת · אזו אוך ווער עס טוט פול מצות אונ מעשים טובים אונ טוט פול צדקה · דר קרונט אגרוס חלק אויף עולם הבא · אונ אי״ה אין משיח צייטון וועלון מיר זוכה זיין נאך פול טוזונט מאל מער טעמים גוואר צו ווערון ווארום דר שבת איז גגלייכון צו עולם הבא . אונ אצונד ווייסון אוך דו חסידים אונ חכמים פול טעמים דרויף איינר מער פון דעם אנדרון · אבר אין משיח צייטון וועלון אלו גלייך וויסן אזו ווי דער פסוק זאגט (ומלאה הארץ דעה כמים לים מכסים) דו וועלט וועט פול זיין מיט וויסן שאפט אזו ווי דו וואסר וואס בדעקון דעם ים : (א) עס איז אגרוסי מצוה דם איטלוכן זאל דער שבת גוויינטלוך זיין אונ זיין מול · אונ אז עס קומט אים צו גוטי פירות אודר גוטי שפייז זאל ער זאגון דם וועל איך האלטון אויף שבת · דען דער מיט וואס ער גדענקט אין שבת גדענקט ער אוך אין עולם הבא : (ב) עזרא הט מתקן גוועין מוזאל וואשון גרעט אום דאנרשטיג ניט אום פרייטאג : (ג) אוך דו זאכון וואס ווערון ניט קאלט · זאל מען דאנרשטוג אן גרייטון אויף שבת דער כלל איז אלם וואס מוקען טואן אום דאנרשטוג זאל מען ניט לאזן אויף פרייטאג · דען טאמר וועט ער זיך פאר שפעטונן : (ד) אטייל לייט זענון זיך אוך נוהג צו שערון אונ דוא נעגול שניידון אום דאנרשטוג · עס איז ניט קיין מנהג · אבר על כל פנים אז יום טוב גפאלט אום פרייטאג זאל ער זיך שערון אונ דו נעגול שניידון אום ערב יום טוב :

(ה) איטלוכי פרוא איז מחויב חלה צוא נעמון לכבוד שבת אונ דער שיעור איז וויא פול (חלה) באטרעפט דם איז איין טייג וואס איז דריי אונ פערצוג אייער גרוס איז מען מחויב אפ צו שיידון חלה דר פון מיט דר ברכה להפריש חלה · אונ אוב עס איז נישטא דער שיעור זאל מען חלה נעמון אן אברכה : (ו) מוזאל מאכון דריי קוכן צו דר ברכת המוציא צו דו דריי סעודות אטייל זענון זיך נוהג צו מאכון אפערדון קוכן אויף דר (מלוה מלכה) · עס איז אוך רעכט מוזאל צו שלש סעודות האבון צוויי קוכין אויף המוציא : (ז) עס איז אגרוסי מצוה דער בעל הבית זאל זיך אליין מתעסק זיין לכבוד שבת אפילו ער הט פול קנעכט אונ דונסטן · אזו וויא מיר גפונן אטייל חכמים האבן גהאקט האלץ לכבוד שבת אטייל האבן גמאכט פוש אטייל האבון גיסמאלוט איין קאפ אטייל האבון שיין אויף גרוכט לכבוד שבת · אוך זאגט דו גמרא אטייל חכמים האבן מפסיק גוועין פון זייער לערנון אונ האבון זיך אליין מתעסק גוועין לכבוד שבת · אונ האבן זיך בארומט דם זיי האבון זיך מתעסק גוועין לכבוד שבת · דרום זאל זיך קיינור ניט חשוב האלטון אונ זאל אוועק לאזון זיינו עסקים אונ זאל זיך מתעסק זיין לכבוד שבת : (ח) עס איז אוך אמנהג צו שערון אונ דו נעגול שניידון לכבוד שבת · אונ אוב זיי זענון קליין זאל ער זיי אפ שאבון מיט אמעסור : (ט) מוזאל שארפין דו מעסר אונ אום צו בערייטלון דו קליידר אונ אום שמורן דו שוך לכבוד שבת גלייך וויא ער וואלט אמלכה אודר אכלה אקעגן גגאנגון :

(י) עס איז אויך אכבוד שבת איטליכר זאל אום קערן אלו חדרים אונ ווינקלען · גלייך וויא אמען מיט דער מלכה · אודר אחתן כלה וואלטין אין זיין הויז ארייין גקומן · (יא) פרייטאג נאך וואַרמוס זאל מען גיין אין באד אריין · אונ ווי עס איז נישטא קיין באד זאל ער זיך אפ וואשן זיין קאפ אונ דם פנים אונ די הענט אונ פוס מיט ווארום וואסר לכבוד שבת : (יב) דר גאך זאל ער אן טואן זיינע ווייסע שבת קליידר · אין אטייל מדינות זענען זייא זיך נוהג אן צוא טון אקיטל לכבוד שבת · דס איז אסימן ווי ער וועט גיין לעולם הבא אין אווייסן קיטל אונ איטליכר איז מחוייב צו האבן אנדרע קליידר לכבוד שבת נאך זיין פאר מעגן נאך דר נאך זאל ער דעם שבת אקעגן גיין · אונ זאל זאגן קום לובע מלכה קום לובע כלה · דיין קומן זאל זיין מיט שלום · אויך איין אשה זאל דס אויך זאגן נאך לובט בענטשן · נון וועל איך שרייבן ווי איטליכר זאל זיך נוהג זיין אום שבת מיט זיין עסן אונ טרונקן מיט לובט אונ קליידר מיט גיין מיט שטיין מיט זיצן מיט רידן מיט תפלה טואן מיט אמלאכה ניט צוא טואן מיט תורה לערנן מיט עירוב אונ מוקצה · אונ אנדרע דינים פון שבת : (יד) איטליכר זאל דעם שבת מכבד זיין נאך זיין פר מעגן נאך · אום דר וואכן עסט ער צוויייא גרוכט · אבר אים שבת זאל ער עסן דרייא : (טו) איטליכר זאל דעם שבת מכבד זיין מיט גוט אונ פעט פלייש אונ אלו גוטי זאכן · אונ אנאנצו וואך זאל ער שפארן לכבוד שבת : (טז) אלי זיינע זאכן זאל ער פארטיג מאכן פרייטאג פר נאכט · דרום האבן די חכמים פר באטן מוזאל קיין מלאכה ניט טאן פרייטאג נאך וואַרמוס · אונ אלי בעלי מלאכות דארפן אוועק וואַרפן ארבוטן פרייטאג נאך ווארומס · אונ קיינר טאר זיך ניט לאזן ניין מער פון דריי מייל אום ערב שבת · אפילו ער ווייסט ער וועט קומן צו איין ארברוג ווס איז דארטן פאר האנדן גרייטע שפייז · אונ אלו זיינע זאכן זאל ער פארוכטן פר שבת · דס איז אלס כדי ער זאל ניט טרוארוג זיין אום שבת אז עס וועט אים עפוס אפ גיין · נאר ער זאל זיין אין שמחה אונ גרוס תענוג : (יז) מוזאל אן צונדן שיינע לובט אונ שיינע לאכטור אין אלו חדרים ווס מען גייט אין זיי · דס ער זאל צו קיין מכשול ניט קומן אין דר פונצטר : (יח) עס איז אמצוה די ווייבור זאלן לובט צינדן אונ מאכן די ברכה (להדליק נר לכבוד שבת · אונ אום יום טוב לכבוד (יום טוב) · דען (חוה) הט פר לאשין די גרוסו לובט · דס בשעת זו הט גזונדיגט מיט אדם הראשון · וואלטין זיי ח״ו תיכף גוועז גשטארבן · נאר אדם הראשון הט תפלה גטאן · אזו הט אים הקב״ה אן גצונדן זיין לובט דר לענגורט זיין לעבן אונ ער איז ניט תיכף גשטארבן · דרום דארפן די ווייבור ווידר דוא לובט אן צונדן : (יט) זיין טיש זאל זיין שיין צו גרוכט נאך זיין פר מעגן נאך · ער זאל לייגן אויף אים איין שיינס טישטוך אונ דרויף צוויי (חלות) · אונ זאל זייא ווידר צו דעקן מיט אשיין טישטוך · דאס איז אזכר ווי דר (מן) איז גלעגן צווישן דר טוא ווי צווישן צוויי שיינע טישטכור · אונ אום שבת איז קיין (מן) ניט גפאלן · אזו האבן זייא אים גהאלטן צווישן צווייא שיינע טישטכור · דרום דארפן מיר אויך אזו טאן :

(כ) בשעת דר בעל הבית גייט פון דר שול באלייטן אים צוויי מלאכים בוז צוא זיין הויז · איינר אגוטר מלאך · אונ איינר אבייזור מלאך · דר גוטר מלאך שרייבט אן די מצות ווס ער טוט בשעת ער גייט אהיים פון דר שול · אונ דר בייזור מלאך שרייבט אויף זיינע עבירות דהיינו זיינע דברים בטלים אונ לשון הרע אונ רכילות ווס ער רעט אהיים גייאונדיג דרום האבן די חכמים גזאגט איטליכר זאל איילן אהיים צו דר סעודה פון שבת · אונ זאל ניט ריידן ביז ער קומט אהיים · אונ אז ער קומט אהיים אונ גפונט זיין טיש · צו גרעכט מיט אלים ווס קער צו דר סעודה אונ דוא לובט ברענן · אונ זיין בעט איז שיין גבעט · דא זאגט דר גוטר מלאך עס זאל זיין דר ווילן פון הקב״ה דס דעם אנדרן שבת זאל אויך זיין אזו שיין אונ ווארשליך · אונ דר בייזור מלאך מוז דרויף אמן זאגן איבר דאנק · אונ אוב ח״ו פר קערט דא זאגט דר בייזר מלאך עס זאל זיין דר ווילן פון הקב״ה אז דעם אנדרן שבת זאל אויך אזו צו גיין · אונ דער גוטר מלאך מוז דרויף אמן זאגן איבר דאנק : (כג) אז ער קומט אהיים זאל ער קומן מיט גוטי ווערטור דס ער זאל זאגן גאט יתברך זאל

אייה

אייך אלו גוּבִּין אַגִיט שַׁבָּת אונ אַגוּט יָאר • אויך זָאלֶן דוּ פָּאטֶר אונ מוּטֶר בֶּענְטְשׁוּן זַייעֶרוּ קוּנְדֶר • אונ זָאלוּן זָאגוּן (יְשִׂמְךָ אֱלֹהִים וכו׳) דֶר טַעַם אִיז וַוייל דוּ בְּרָכוֹת פוּן שַׁבָּת וֶוערוּן מֶער מְרוּצָּה וִויא אום דֶר וָואכוּן ׳ נָאךְ אֵיין טַעַם אִיז וַוייל אַגַאנְצוּ וָואךְ הָאבּוּן זַיי זַייא גְשָׁאלְטוּן דְרוּם זָאלֶן זַיי זַייא הַיינְט בֶּענְטְשׁוּן אום פְרַייטָאג צוּ נַאכְט אַז דוּ וָואךְ רָאזְט אום אונ שַׁבָּת צוּ נַאכְט אַז דוּ וָואךְ הַייבְּט זִיךְ אָן • אונ דָם אִיז זַיין תְּשׁוּבָה אוּף דוּ עֲבֵירוֹת וָוס עֶר הָט גְטָאן מִיט זַיין שֶׁעלְטוּן :

(כב) עֶר זָאל אַוֶועק לָאזוּן אַלוּ זָארְג פוּנָם הַארְצוּן אונ זָאל נִיט גְדֶענְקוּן אִין־קֵיין שׁוּם אַרְבּוּט אונ הַאנְדוּל׳ עֶם זָאל זִיךְ אִים דוּכְטָן אַז אַלֵי זַיינוּ זַאכוּן זֶענֶן שׁוֹן פַארְטִיג נָאךְ זַיין בֶּגֶער גָאךְ׳ אויךְ זָאל עֶר נִיט גְדֶענְקוּן אִין זַיינוּ חוֹבוֹת ׳ אַזוֹ וִויא לָעוֹלָם הַבָּא זָארְגְט מֶען גִיט אוּף־קֵיין שׁוּם זַאךְ אַזוֹ זָאל אויךְ זַיין אום שַׁבָּת : (כג) עֶר זָאל נִיט זוֹמֶן אונ זָאל זִיךְ בַּאלְד זֶעצוּן צוּם טוּשׁ מִיט פְרֵייד גְלַייךְ וִוי אַסַלְכְּה אוֹדֶר אַכַּלָּה וָואלְט גִיזוּצֶן בַּיי זַיין טוּשׁ • אונ זָאל נִיט רֵיידוּן קֵיין דְבָרִים בְּטֵלִים • אָבֶּר אַז עֶר הָט אֵיין קְבִיעוּת תּוֹרָה צוּ לֶערְנוּן אִין דֶר צַייט אִיז עֶם פְרוּר פַר דֶר סְעוּדָה פוּן שַׁבָּת :

(כד) עֶר זָאל וַואשׁוּן זַיינוּ הֶענְט פַאר קִידוּשׁ ׳ אונ זָאל קֵיין שׁוּם וָוארְט נִיט רֵיידוּן • אַטְייל זֶענוּן זִיךְ נוֹהֵג צוּ וַואשׁוּן נָאךְ קִידוּשׁ׳ דָם זַיי וִוילִין נִיט מַפְסִיק זַיין צְוִוישְׁן וַואשְׁן אונ צְוִוישְׁן דֶר בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא׳ דָם אִיז אֵיין עֲבֵירָה אֲפִילוּ אום דֶר וָואכוּן • אָבֶּר מִיר זֶענוּן זִיךְ נוֹהֵג צוּ וַואשׁוּן פַר קִידוּשׁ ׳ אָבֶּר עֶר טָאר נִיט רֵיידוּן בִּיז נָאךְ דֶר הַמּוֹצִיא • אונ אֲפִילוּ נָאךְ דֶער הַמּוֹצִיא טָאר עֶר נִיט רֵיידוּן נָאר וָואס גְהֶער צוּ דֶער סְעוּדָה בְּרֶענְגְט עֶסוּן אוֹדֶר טְרוּנְקוּן • אויךְ זָאל עֶר הֵייסוּן שְׁוַוייגוּן אֵיידֶר עֶר מַאכְט הַמּוֹצִיא אַלוּ דוּ קוּנְדֶר וָוס זִיצוּן אַרוּם טוּשׁ : (כה) עֶר זָאל נֶעמוּן דֶעם כּוֹם וַויין אִין זַיין רֶעכְטוּ הַאנְד אונ זָאל אָן הַייבּוּן מִיט שִׂמְחָה (יוֹם הַשִּׁשִּׁי) • אונ זָאל קוּקִין אוּף דוּ לוּכְט בִּיז נָאךְ (וַיְכֻלּוּ) צוּא דֶר בְּרָכָה זָאל עֶר אַרֵיין קוּקִין אִין כּוֹם ׳ דֶר נָאךְ זָאל עֶר טְרוּנְקוּן אֵיין רוֹב קְוַואטוּרְל זוֹסְט אִיז עֶר נִיט יוֹצֵא ׳ אונ זָאל אִיטְלוּכֶן גוּבִּין צוּ טְרוּנְקוּן פוּן דֶעם כּוֹם :

(כו) דֶער נָאךְ זָאל עֶר הַמּוֹצִיא מַאכוּן אִיבֶּר צְוַויי קוּכִין • אונ זָאל זַייא בֵּיידוּ הַאלְטוּן אִין זַיין הַאנְט • אוֹדֶר עֶר זָאל זַיי אוּף הֵייבּוּן נָאךְ דֶער בִּרְכַּת הַמּוֹצִיא זָאל עֶר אַרוּף לֵייגוּן בֵּיידוּ הֶענְט אוּף דוּ קוּכִין ׳ אונ זָאל נֶעמוּן דֶעם אוּנְטֶרְשְׁטֶן אונ זָאל פוּן אִים אָפּ שְׁנַיידוּן אַגְרוֹם שְׁטוּק מֶער וִוי עֶר פְלֶעגְט אָפּ צוּ שְׁנַיידוּן אום דֶער וָואכוּן ׳ אונ זָאל אויךְ אַרוּם טֵיילוּן גְרוֹסוּ שְׁטוּקֶר • דֶר מִיט וַוייזְט עֶר אַז דָם עֶסוּן פוּן שַׁבָּת דַארְף זַיין מֶער לְכָבוֹד דֶר (מַלְכָּה) אונ וֶוער עֶם שְׁנַייט אָפּ אַזוֹ אֵיין גְרוֹסוּ הַמּוֹצִיא וָואס עֶר הָאט גְנוּג דֶר פוּן צוּ עֶסוּן אִיבֶּר דֶר גַאנְצוּר סְעוּדָה אִיז זַיין מִצְוָה נָאךְ גְרֶעסֶר • אונ דְרוּם לֵייגְט מֶען אַרוּף דוּא הֶענְט אוּף דוּ קוּכִין אֲפִילוּ אום דֶר וָואכוּן • דְרוּף אִיז פַאר הַאנְדוּן פוּל טְעָמִים ׳ נָאר אִיךְ וֶועל שְׁרַייבּוּן אַטְייל פוּן זַיי • אַיינְם מִיט דוּ צֶעהֶן פִינְגֶר וָוס עֶר לֵייגְט אַרוּף אוּף דוּ קוּכִין וַוייזְט עֶר אַז עֶם זָאל אִין אוּנְז מְקוּיָּים וֶוערוּן דוּ צֶעהֶן בְּרָכוֹת וָוס יַעֲקֹב אָבִינוּ אִיז גְבֶּענְטְשְׁט גְוָוארוּן פוּן זַיין פָאטֶר יִצְחָק • דָאם אַנְדֶרוּ צֶעהֶן מְלָאכוֹת זֶענוּן פַאר הַאנְדוּן אֵיידֶר מֶ׳קָאן דָאם בְּרוֹט עֶסוּן • אַקֶרִין • זַייאֶן שְׁנַיידוּן • בּוּנְדוּן ׳ אַרֵיין פוּרֶן דְרֶעשׁוּן ׳ וַוינְט שׁוּבְלִין • מָאלִין קְנֶעטוּן בַּאקוּן • אַזוֹ וַוייזְט עֶר מִיט זַיינוּ צֶעהֶן פִינְגֶר אַז עֶר לוֹבְּט צוּ גָאט וָוס הָט אִים דָם בְּרוֹט בַּאשֶׁערְט אָן מִיא אונ אַרְבּוּט דְרוּם זֶענֶן אויךְ צֶעהֶן וֶוערְטוּר אִין דֶר בְּרָכָה פוּן (הַמּוֹצִיא לֶחֶם)• אונ זָאל עֶסוּן מִיט שִׂמְחָה : (כז) עֶר זָאל דוּ מַלְכָּה מְכַבֵּד זַיין מִיט אַלוּרְלַייא כִּיבּוּדִים וָואס מוּגְלִךְ אִיז : אונ אִיטְלוּכֶר דַארְף עֶסוּן אום שַׁבָּת בְּרוֹט אונ פוּשׁ אונ פְלֵייש ; אונ טְרוּנְקוּן וַויין • אונ אַז עֶר פַאר מָאג אִיז עֶר מְחוּיָּיב צוּא קוֹפוּן גְרוֹסוּ פוּשׁ אונ גוּט פְלֵייש אונ גוּטֶן וַויין • אונ אַרְץ דָאם בֶּעסְטוּ וָוס עֶר בַּאקוּמְט אום דֶר וָואכוּן זָאל עֶר עֶם בַּהַאלְטֶן אוּף שַׁבָּת :

(כח) אום רֹאשׁ הַשָּׁנָה וֶוערְט נִגְזַר וִוי פוּל דוּ הוֹצָאוֹת אונ גְשׁוּכְטֶנוּשׁ זָאל זַיין פוּנָם מֶענְטְשׁוּ דוּרְךְ דֶעם גַאנְצוּן יָאר • אָבֶּר דוּ הוֹצָאָה פוּן שַׁבָּת אונ שְׂכַר לִימּוּד • דָם הָט קֵיין קִצְבָה נִיט ׳ גוּט עֶר פוּל גוּט אִים הקב״ה אָפּ אויךְ פוּל • אונ אַזוֹ אויךְ פַר קֶערְט אונ אַזוֹ זָאגְט הקב״ה אִיר לוֹבֵּי קוּנְדֶר גִיטְרָאוִויט מִיר אונ גוּט אום פוּל גֶעלְט אוּף שַׁבָּת אונ יוֹם טוֹב אונ אִיךְ וֶועל אַייךְ אַלְם חִידֶר גוּבִּין אונ דֶר וָוס הָט נִיט אום צוּ לֵייגוּן זָאל עֶר אַנְטְלַייאֶן אוּף מִיר אונ אִיךְ וֶועל אַלְם בַּאצָאלוּן •

אונ עֶס זָאל אַייךְ גָאר נִיט פֶעלֶן דוא גְמָרָא בְּרֶענְגְט דְרוּף אַמַעֲשֶׂה פוּן (יוֹסֵף מוֹקִיר שַׁבָּת) עֶר הַייסְט דְרוּם (מוֹקִיר שַׁבָּת) ווַייל עֶר הָאט טַייאֶר גְהַאלְטְן דֶעם שַׁבָּת · עֶר אִיז תָּמִיד גְיווַיינְטְלוּךְ גְוֶוען צוּ קוֹיפְן דִי בֶּעסְטֶע פִישׁ אוֹיף שַׁבָּת · אוּנ לֶעבְּן אִים הָט גְיוואוֹינְט אַיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים רָשָׁע · אוּנ עֶר הָאט גְיהַאט פִיל גֶעלְט הָאבְּן אִים גְזָאגְט · דִי שְׁטֶערְן זֶעהֶר וִויא זַיין שָׁכֵן דֶער (יוֹסֵף) וֶועט אַלְדָאס נוּטְס בַּאקוּמֶן · אִיז דֶר רָשָׁע גְנַאנְגֶען אוּנ הָט פַאר קוֹיפְט זַיין הוֹיז אוּנ אַלֶי זַיינֶע גוּטֶר · אוּנ הָט אַלֶס גְמַאכְט צוּ גֶעלְט אוּנ גְקוֹיפְט פַר דֶעם אַגְרוֹסֶן אוּנ אַיין טַייאֶרְן פֶּערְל אוּנ לֵייגְט אִים אַרַיין אִין זַיין הוּטֶל אוּנ גֵייט אַוֶועק · אִיז עֶר גְקוּמֶן אוֹיף אַבְּרוּק הָאט אִים דֶר ווִינְט אַרָאפ גְוַויאוֹט זַיין הוּטֶל אִין וַואסֶר אַרַיין · אַזוֹ אִיז גְקוּמֶן אַגְרוֹסֶר פִישׁ אוּנ הָאט עֶס אַיין גְשְׁלוּנְגֶן מִיט דֶעם פֶּערְל · אוּנ אַיין פִישֶׁר הָט אִים גְהַאפְּט אוּנ הָט אִים גְבְּרַאכְט וִוי דֶר (יוֹסֵף מוֹקִיר) ווֹאוּנְט · הָט אִים קֵיינֶר נִיט גְוָואלְט קוֹיפְן ווַייל עֶר אִיז צוּא טַייעֶר גְוֶוען · נָאר מִיהָאט דֶעם פִישֶׁר גְזָאגְט דָא אִיז פַאר הַאנְדֶן אַיין יְהוּדִי עֶר הַייסְט (יוֹסֵף מוֹקִיר) טְרָאג צוּ אִים דֶעם פִישׁ עֶר וֶועט אִים בְּוַודַאי קוֹיפְן לִכְבוֹד שַׁבָּת · דֶען זַיין סֵדֶר אִיז אֲפִילוּ עֶר הָאט שׁוֹן פִיל פִישׁ אַז עֶס טְרֶעפְט זִיךְ אִים נָאךְ אַנְדֶערְן קוֹיפְט עֶר אִים · דֶר פִישֶׁר הָט צוּ אִים גְבְּרַאכְט · אוּנ עֶר הָט אִים גְקוֹיפְט · אוּנ אַז עֶר הָט אִים אוֹיף גִיעָפְנְט הָט עֶר בַּאקוּמֶן דֶעם פֶּערְל :

נָאךְ אַיין מַעֲשֶׂה בְּרֶענְגְט דִי גְמָרָא עֶס אִיז גְוֶוען אַקַצָּב וָוס הָט גְהַאט פִיל גוֹלְדֶנֶע כֵּלִים · אוּנ אַגוֹלְדֶנֶם טִישׁ וָוס זֶעכְצֶען מֶענְטְשְׁן הָאבְּן אִים גְמוּזְט טְרָאגְן הָט אִים אַחָכָם גְפְרֶעגְט מִיט וָוס הָאסְטוּ זוֹכֶה גְוֶוען צוּ דֶעם עֲשִׁירוּת · זָאגְט עֶר אִיךְ בִּין אַקַצָּב · אוּנ וֶוען אִיךְ הָאבּ בַּאקוּמֶן אַגוּטֵי בְּהֵמָה אוֹדֶר אַנַאנְדֶרֶע גוּטֵי זַאךְ הָאבּ אִיךְ גְזָאגְט דָס גְהֶער אוֹיף שַׁבָּת . אוּנ דֶר שַׁבָּת אִיז מִיר תָּמִיד גְוַויינְטְלוּךְ גְוֶוען אִין מַיין מוֹל · נוּא זֶעהְן מִיר דָאס הקב״ה גוּט אַלֶס אַפּ כֶּפֶל כִּפְלַיִים · דְרוּם זָאל קֵיינֶר נִיט זָארְגְן · דֶען דֶר בַּעַל חוֹב אִיז בַּאגְלֵייבְּט צוּ בַּאצָאלְן · אוּנ דֶעם שָׂכָר דֶער פוּן לְעוֹלָם הַבָּא הָאט קֵיין שִׁיעוּר נִיט : (כט) נָאךְ דֶעם עֶסְן זָאל מֶען אָפּ רַיינִיגְן דֶעם טִישׁ . אוּנ זָאל בְּרֶענְגְן גוּטֵי פֵּירוֹת אוּנ זָאל מַאכְן אוֹיף אִיטְלוּכֶר דִי בְּרָכָה וָוס גְהֶער דֶר צוּ · דֶען אוּם דֶער וֶואכְן אִיז אַגְרוֹסֶע עֲבֵירָה צוּ עֶסְן אָן אַבְּרָכָה · מכ״ש אוּם שַׁבָּת · אָבֶּר דוּא בְּרָכָה אַחֲרוֹנָה דַארְף עֶר נִיט מַאכְן · ווַייל עֶר הָט נִיט גְבֶּענְטְשְׁט : (ל) דֶער נָאךְ זָאל עֶר דֶעם כּוֹס רַיין אוּם שְׁוֶוענְקֶען אַזוֹ וִוי פַר אַמָּאךְ · אוּנ דֶער בַּעַל הַבַּיִת זָעלְבֶּרְט זָאל דֶעם כּוֹס אַלַיין אָן גִיסֶן צוּם בֶּענְטְשְׁן מִיט אַזוֹ אַוויין וָוס אִיז נִיט פָּגוּם אוּנ זָאל הוֹיךְ בֶּענְטְשְׁן דָס זַיין הוֹיז גְזִינְד זָאלְן דְרוּף אָמֵן זָאגְן · אוּנ אַז עֶר הָט אַמְזוּמֶן בַּיי זַיין טִישׁ זָאל עֶר גוּבִּין אַנַאנְדֶרְן צוּ בֶּענְטְשְׁן · דָאס עֶר זָאל דֶעם בַּעַל הַבַּיִת אַבְּרָכָה גוּבִּין · אוּנ דֶער וָואס מֶען גוּט אִים צוּא בֶּענְטְשְׁן זָאל דֶעם כּוֹס לוּבְלִיךְ אַנְטְפַאנְגֶען מִיט בֵּיידֶע הֶענְט . דֶר נָאךְ זָאל עֶר אִים נֶעמֶען אִין דֶר רֶעכְטֶר הַאנְט · אוּנ אִיבֶּר דֶעם גַאנְצְן בֶּענְטְשְׁן זָאל עֶר קוּקְן אִין דֶעם כּוֹס אַרַיין נִיט עֶרְגוּץ אַנְדֶרְשׁ · אוּנ זָאל מֵבִין זַיין וָואס עֶר רֶעט אוּנ פַאר וָועטְן עֶר רֶעט · אוּנ עֶר זָאל דֶעם כּוֹס הַאלְטְן אַיין (טֶפַח) הֶעכֶיר פוּנֶם טִישׁ · אוּנ עֶר טָאר אִים נִיט אַנִידֶר שְׁטֶעלְן · אוֹךְ נִיט אוּנְטֶר הֶעלְפְן מִיט דֶר לִינְקֶר הַאנְט · סֵיידֶן דֶר כּוֹס אִיז צוּ שְׁוֶוער מָאג עֶר אוּנְטֶר הַאלְטְן מִיט זַיין לִינְקֶר הַאנְט דוּא רֶעכְטֶע הַאנְט · אָבֶּר אַז עֶר בֶּענְטְשְׁט אַלַיין אָן מְזוּמָן אִיז בֶּעסֶר עֶר זָאל דֶעם כּוֹס שְׁטֶעלְן אוֹפְן טִישׁ · אָבֶּר עֶר טוּז אוֹיךְ קִיקְן אִין כּוֹס אַרַיין נִיט עֶרְגוּץ אַנְדֶרְשׁ · אוּנ אוֹיךְ דִי אַלֶע וָואס זִיצְן אַרוּם טִישׁ זָאלְן זַייעֶרֶע אוֹיגְן גוּבִּין אוֹיפְן כּוֹס אוּנ זָאלְן צוּ הֶערְן אִיטְלוּכֶס וָוארְט . אוּנ זָאלְן נָאךְ זָאגְן אָמֵן אוֹיף אִיטְלוּכֶר בְּרָכָה · אוּנ עֶס טָאר אִים קֵיינֶר נִיט נָאךְ זָאגְן נָאר שְׁטִילֶר הַייד :

אוּנ אוֹיךְ דִי אַלֶע וָוס זֶענֶען אִין דֶעם חֶדֶר טָארְן קֵיינֶר קֵיין שׁוּם וָוארְט נִיט רֵיידְן . דֶען זֵיי זֶענֶען מְבַטֵּל פוּנֶם בֶּענְטְשְׁן · אוּנ דֶר וָואס פַר הֶערְט אַיין וָוארְט אִיז עֶר נִיט יוֹצֵא מִיט דֶעם צוּא הֶערְן בֶּענְטְשְׁן · נָאר עֶר טוּז נָאךְ אַמָאל בֶּענְטְשְׁן · דְרוּם אִיז אִיטְלוּכֶר בַּעַל הַבַּיִת מְחוּיָיב שְׁטִיל צוּ הַאלְטְן זַיין הוֹיז גְזִינְד בְּשַׁעַת בֶּענְטְשְׁן גְלַייךְ אַזוֹ וִוי אִין שׁוּל דֶען עֶר רֶעט דָאךְ מִיט גָאט · וֶוען עֶר זָאל רֵיידְן אִין זַיין שְׁטוּב מִיט אַשֶׁר אוֹדֶר פְּרִי״ץ אַזוֹ וָואלְטְן דָאךְ זַיין הוֹיז גְזִינְד גְשְׁטַאנֶען אִין

גרוס מורא אונ מיט שטולקייט · בפרט פר דעם (מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא) · דרונג זאל איטלוכר בעל הבית נזהר זיין ניט צו לאזון ריידון פרעמדו לייט בשעת ער בענטשט מכ"ש זיין הוז גיזונד : זייא קאן ער דאך מער שטן אפון וויא אנדרו לייט : (לא) עס איז רעכט צוא זינגן זמירות אים שבת אוטלוכר נאך זיין מנהג נאך · דען איר ווייסט דאך וואול אז דער שבת איז גיגלייכן צו עולם הבא · אזו וויא לעולם הבא איז אייטל לוב פון גאט אונ זמירות אונ תשבחות : אזו דארף אוך זיין אום שבת . ניט מער אום ווינטר איז דוא נאכט גרוס זאל מען זמירות זאגון בייא נאכט · אונ אום זומר בייא טאג ווייל דער טאג איז גרוס : (לב) (עונה של תלמידי חכמים) פרייטאג צ א נאכט איז דוא צייט וואס דוא תלמידי חכמים זאלון זיך בהעפטין צוא זייערו ווייבר . אבר אגאנצו וואך לערנון זייא תורה · אונ אז איין פראסטור בעל הבית איז זיך אוך אזו נוהג איז וואול צו אים · ער וועט בוודאי האבון גוטי קינדר אונ תלמידי חכמים · אונ ער דארף ניט צוא זארגון זיין קונד זאל ניט ארוס גיין לתרבות רעה ח"ו · אונ זיין הוז איז גיבענטשט מיט אלדונג · דען דער מיט ווייזט אז ד' שבת ווערט גירופן (מלכה כלה) עס איז פול דער פון צו שרייבון : (לג שבת פריא זאל מען אביסל שפעטור אוף שטיין וויא אגאנצו וואך · אזו וויא דער פסוק זאגט (וביום השבת) בייא טאג פון שבת · אונ בייא איין אנדר טאג שטייט (בוקר) אין דער פריא זאל מען ברענגין דעם קרבן תמיד אונ דיא ברכות ווס ער זאגט אום שבת דארף ער דרוף מער כוונה האבין · אפילו דוא ברכות ווס ער זאגט זייא אום דער וואכין אוך . אונ אוטלוכר דארף גידענקין אזו וויא לעולם הבא וועט ער ניט אנדרש טאן נאר גאט לובון מיט גרוס כוונה : אזו זאל ער זיך אוך נוהג זיין אום שבת · (לד) אום דער וואכון אובר צווייא זאכון וואס זייער ברכה איז גלייך דארף מען נאר אובר איינם אברכה מאכון · אזו פטרת מען דאס אנדרו . אבר אום שבת דארף ער אוף איטלוכן בזונדר אברכה מאכון · ווייל אום שבת דארף מען מערון ברכות . דרום אום דער וואכון מאכט מען אברכה אופון טלית איז מען שון יוצא אופון ארבע כנפות אוך · אבר אום שבת דארף מען אוף דעם ארבע כנפות אבזונדר ברכה מאכון · אפילו ער טוט אן דעם טלית אין דער היים (לה) איטלוכר איז מחוייב דוא סדרה מעביר זיין צווייא מאל דעם פסוק אונ איין מאל התרגום · אונ איין מאל אין (פירוש רש"י) דרום איז דער מנהג מען זאל פרייטאג מעביר זיין איין מאל דעם פסוק אונ תרגום אונ (רש"י) . אונ אום שבת איז ער נאך אמאל משלים דעם פסוק מיט ען הון · אזו וויא איך וועל עס בעסור בשיידון · אבר אז ער האט ניט מעביר גיוועזן אום ערב שבת האט ער צייט אגאנץ שבת · אטייל זאגון אז איז איין אונס גיוועזן האט ער נאך צייט ביז מיטוואך נאך שבת :

הנהגת בית הכנסת בשבת

לו שבת פריא איז דער מנהג מאריך צו זיין דו ברכות מיט ניגונים . אונ בפרט (ברוך שאמר) : דס איז אגרוסו מצוה גאט צו לובון מיט שייני ניגונים בפרט אום שבת · נאר זיין כוונה זאל זיין לכבוד הקב"ה . אונ ניט כדי דוא לייט זאלין אום לובון · אונ אוב ניט איז בעסור ער זאל נאר ניט זינגון · דען הקב"ה ווייסט דאך דוא כוונה פון אלו הערצור · אזו איז אך אונ וויא צו דעם זעלביג מענטשון דוא לייט וואס זינגון ברוך שאמר מיט ניגונים זאלין גיווארונט זיין ניט מפסיק צוא זיין פון ברוך שאמר ביז נאך ישתבח · דען דאס איז אגרוסו עבירה מכ"ש ניט צו ריידון קיין דברים בטלים · דען זייא מאכון זייער מצוה צו איין עבירה · דוא לייט וואס פלעגון זינגן תמיד ברוך שאמר מיט שיינו ניגונים לכבוד הש"י · אונ אצונד קומן זייא אן אז דאס קהל האלט ברוך שאמר · נאר זייא ווילן נאך אהיים גיין אונ ווילן נאך ניט דאוונון טואן זייא אזו זייא זינגון ברוך שאמר ביז (ברוך אתה ה') . דער נאך אז זייא שטעלון זיך דאווגון הייבון זייא אובר גייאם ברוך שאמר אונ דאווגין כסדר · זייער כוונה איז דער מיט כדי זייא זאלון ניט מפסיק זיין צווישן ברוך שאמר אונ ישתבח · אבר דוא לייט וואס בלייבון אין שול זאלון דאוונון כסדר אן הפסק ביז (נשמת

און (יִשְׁתַּבַּח) און (קְרִיאַת שְׁמַע) און (שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה) · און כָּל זְמַן דֶער חַזָּן הָאט נָאךְ נִיט גִיזָאגְט דֶעם קַדִּישׁ נָאךְ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה טָאר קֵיינֶר נִיט רֵיידְן קֵיין דְּבָרִים בְּטֵלִים · דֶען דָאס אִיז אַיין עֲבֵירָה אוּם דֶר וָואכִין׳ בִּפְרַט אוּם שַׁבָּת אִין שׁוּל בִּשְׁעַת דַאוָונֶען דָס אִיז אַיין עֲבֵירָה אִין דֶר אַנְדֶערֶר (לז) דֶער מִנְהָג אִיז אַז שַׁבָּת אִין דֶער פְרִיא זָאגְט מֶען (וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת) און אוּם רֹאשׁ חֹדֶשׁ (וּבְרָאשֵׁי חָדְשֵׁיכֶם) : שַׁבָּת און יוֹם טוֹב זָאגְט מֶען נִיט קֵיין (מִזְמוֹר לְתוֹדָה) · אוֹיךְ נִיט פוּן עֶרֶב פֶּסַח בִּיז נָאךְ אִסְרוּ חַג · אוֹיךְ נִיט אוּם עֶרֶב יוֹם כִּיפּוּר : (לח) עֶס אִיז אַגוּטֶער מִנְהָג דָאס אַיין לַמְדָן זָאל דַאוָונֶען פַאר׳ן עַמּוּד פוּן בָּרוּךְ שֶׁאָמַר בִּיז (שׁוֹכֵן עַד) וַוייל דִיא בְּרָכוֹת דַארְפִין הָאבִּין גְרוֹיס כַּוָּונָה · און אַיין עַם הָאָרֶץ ווייסְט נִיט מְעַיֵּין צוּא זַיין · אוֹיךְ אִיז דֶער מִנְהָג צוּא זִינְגֶען דִיא שַׁבָּת בְּרָכוֹת און הַלְוָיוֹת : (לט) עֶס אִיז אַיין גוּטֵי תַּקָּנָה אַז דֶער חַזָּן וָואס דַאוִוינְט דִיא שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וָאל עֶר זִינְגֶען אַלֵי דִיא שְׁבָחוֹת און הַלְוָיוֹת : כְּדֵי עֶר זָאל מְכַוֵּין זַיין פוּן בָּרוּךְ שֶׁאָמַר בִּיז נָאךְ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה · און אוֹיךְ נִיט אַז עֶר וָועט ח״ו רֵיידְן נָאךְ בָּרוּךְ שֶׁאָמַר אֵיידֶר אַז עֶר שְׁטֶעלְט זִיךְ פַארִ׳ן עַמּוּד שׁ״ע דָאס אִיז אַגְרוֹיסֶע עֲבֵירָה ח״ו · און עֶס אִיז נִיט גוּט אַז הקב״ה זָאל אוּנְזֶער מֵלִיץ יוֹשֶׁר זַיין · דְרוּם זָאל דֶער חַזָּן דֶרוֹנְגֶען זַיין גִיוָוארְנְט זַיין אַז עֶר דַאוִוינְט פוּן בָּרוּךְ שֶׁאָמַר פַארִ׳ן עַמּוּד · דָאס עֶר זָאל קֵיין שׁוּם וָוארְט נִיט רֵיידְן פוּן בָּרוּךְ שֶׁאָמַר בִּיז נָאךְ זַיין תְּפִלָּה (מ) אוּם שַׁבָּת מוּז אוּטְלוּכֶר מֶער כַּוָּונָה הָאבִּין אִין ק״שׁ און שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה וִויא אַנְדֶערְצֵיי וָואךְ · דֶען עֶס אִיז אַגְרוֹיסֶער חִילּוּק פוּן דֶעם וָואס אִיז נָאהוֹינְט צוּם מֶלֶךְ צוּ דֶעם וָואס אִיז וַוייט און אוּם שַׁבָּת זֶענֶען מִיר נָאהוֹינְט צוּ דֶעם (מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים) הקב״ה · אַזוֹ וִויא אוֹבִּין שְׁטֵייט · (מא) אוֹיךְ זָאל אוּטְלוּכֶר גִיוָוארְנְט זַיין נִיט נָאךְ צוּא זִינְגֶען מִיט דֶעם חַזָּן : דָאס אִיז אוּם דֶער וָואכִין אַיין אִיסּוּר בִּפְרַט אוּם שַׁבָּת : בִּפְרַט דִיא בְּרָכוֹת טָאר עֶר בְּוַודַּאי נִיט נָאךְ זָאגִין מִיטְ׳ן חַזָּן · דֶען עֶס הֵייסְט אַיין בְּרָכָה לְבַטָּלָה ח״ו : און עֶס אִיז גְלַייךְ אַז (שְׁבוּעַת הַנָּם) וָואס דָאס שְׁטֵייט פַאר בָּאטִין אִין דִיא עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת : (מב) אוּם שַׁבָּת זָאל מֶען זִיךְ נָאךְ מֶער הִיטְן פוּן עֲבֵירוֹת וִויא אוּם דֶער וָואכִין דֶען עֶס אִיז נִיט גְלַייךְ וָוער עֶס זִינְדִיגְט קֶעגִין מֶלֶךְ אִין אַיין שְׁטָאט · אוֹדֶר אִין אַיין דָארְף · וִויא דֶער וָואס זִינְדִיגְט קֶעגִין מֶלֶךְ אִין זַיין חֶדֶר דֶען דֶער וָואס זִינְדִיגְט אִין זַיין חֶדֶר אִיז דָאךְ זַיין עוֹנֶשׁ גְרֶעסֶער · אַזוֹ אוֹיךְ אוּם שַׁבָּת זֶענֶען דִיא יִשְׂרָאֵל גָאר נָאהוֹינְט צוּא הקב״ה בִּפְרַט דֶער שַׁבָּת אִיז גִיגְלַייכְן צוּ הקב״ה · און מִיט דֶעם שַׁבָּת הָאט עֶר גִימַאכְט אַיין צֵייכְן אַז מִיר זֶענֶען זַיין פָאלְק און עֶר אִיז אוּנְזֶער גָאט · אַזוֹ וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (אוֹת הִיא בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם) דֶער שַׁבָּת אִיז אַיין צֵייכְן צְווִישְׁן מִיר און אַייךְ · דְרוּם זָאל מֶען זִיךְ זֵייעֶר הִיטְן פַאר עֲבֵירוֹת און טוּאן מִצְוֹת מֶער וִויא אוּם דֶער וָואכִין בִּפְרַט אִין שׁוּל בִּשְׁעַת דַאוָונֶען · דֶען דִיא תְּפִלּוֹת פוּן שַׁבָּת זֶענֶען אַיין זֵכֶר צוּ עוֹלָם הַבָּא · און וֶוען אֵיינֶער טוּט יוֹא אַיין עֲבֵירָה שַׁבָּת אִין שׁוּל בִּשְׁעַת דַאוָונֶען · קֶענְט אִיר דָאךְ ווּאוֹל פַארְשְׁטֵיין וִויא הַארְבּ דָאס אִיז · דְרוּם זָאל אוּטְלוּכֶר נִזְהָר זַיין דֶרוֹנְגֶען און זָאל גִידֶענְקִין דֶעם גְרוֹיסִין שָׂכָר · און פַאר קֶערְט דֶעם גְרוֹיסִין עוֹנֶשׁ וָואס עֶר וָועט הָאבִּין לְעוֹלָם הַבָּא אוֹיף דֶעם וָואס עֶר הָאט נִיט גִיאַכְט דִיא לִיבְּלוּכֵי מַתָּנָה וָואס גָאט הָאט אוּנְז גִיגֶעבִּין דְרוּם זָאל זִיךְ אִיטְלוּכֶר ווּאוֹל פְלַייסִין אִין זַיין תְּפִלָּה · און זָאל קֵיין אַנְדֶער מַחְשָׁבָה נִיט הָאבִּין · און זָאל וִויסְן מִיט וֶועמִין עֶר רֶעט און פַאר וֶועמִין עֶר שְׁטֵייט און זָאל וִויסְן וָואס עֶר רֶעט · נִיט דָאס טוּל זָאל רֵיידְן און דָאס הַארְץ זָאל נִיט וִויסְן דֶער פוּן :

(מג) אִין דֶעם שַׁבָּת און יוֹם טוֹב וָוס מִיזָאגְט מַחֲזוֹר אִיז פַאר הַאנְדְן דֵעוֹת אוּבּ מֶען מֶעג מַפְסִיק זַיין צְווִישְׁן דִי בְּרָכוֹת פוּן קְרִיאַת שְׁמַע מַחֲזוֹר צוּ זָאגִן · און אַטֵייל לֶענְדֶער זָאגְט מֶען נִיט און אִין אוּנְזֶרֵי לֶענְדֶער אִיז דֶר מִנְהָג יוֹא צוּא זָאגְן · דְרוּם דַארְף אוּטְלוּכֶר וִויסְן וָוס מִיזָאל זָאגִין און וֶוער עֶס זָאל זָאגִן · אִיךְ הָאבּ שׁוֹן אוֹבִּין גִשְׁרִיבִּין אִין הִלְכוֹת בֵּית הַכְּנֶסֶת אַז דִי וָוס פַר שְׁטֵייט נִיט דִי טַייטְשׁ פוּן דִי וֶוערְטֶער טָאר קֵיין מַחֲזוֹר נִיט זָאגִן · דֶען עֶס אִיז אַיין וואוּנְדֶערְלוּכֵי זַאךְ דָאס אַזֶעלוּכֵי לוּבֵּי תְּפִלּוֹת וָוס מִיר הָאבִּין · זָאלִין מִיר זֵיי אַוֶועק חַאפִּין אָן כַּוָּונָה און פַר שְׁטַאנְד · דָס מִיר זָאלִין שְׁרַייאִן און נִיט הֶערִין קֵיין וָוארְט פוּנֶ׳ם חַזָּן · עֶס אִיז בֶּעסֶער מֶען זָאל צוּ הֶערִין אוּטְלוּכְם

זאָרט פונם חזן איז מען יוצא דען דר חזן ווייסט בוודאי דו כוונה אונ (פירוש התפלות) דער פון · אָבר דר וואס פר שטייט ניט אונ זאָגט יוא הייסט עס בוודאי איין הפסק צווישן דו ברכות קריאת שמע אונ עס איז בוודאי אגרוסי עבירה · דרום איין ירא שמים וואס ער פר שטייט ניט זאָל אזו טאָן בשעת מיזאָגט יוצרות צווישן דו ברכות פון שמונה עשרה זאָל ער אריין קוקן אונ זאָל צו הערן וויא הער חזן זאָגט · דען דר חזן פר שטייט דאך יוא דו טייטש פון דו ווערטור אונ דר וואס זוגט חייט פונם חזן אודר עס איז אגרוס גשרייא דאס ער קען ניט צוא הערן פונם חזן · זאָל ער נאָר אריין קוקן אין מחזור אזו איז ער שון יוצא · דען דער חזן איז דרוף גשטעלט גוואָרון פון דו לייט וועגן וואס פר שטייאן ניט דס זיי זאָלן אים צו הערן · אונ זאָלן נאך זאָגן אמן אוף אוטלוכור ברכה דר וואס טוט אזו איז גלייך וויא ער וואָלט זעלברט גזאָגט · אָבר דר וואס זאָגט אונ ווייסט ניט וואס ער זאָגט דר טוט פול ביין איינם ער לובט גאט אונ ווייסט ניט מיט וואס · דס אנדרו טאמור וועט ער נאך זאָגן איין (חילול השם) · דס דרוטו ער איז ניט יוצא · דס פערדו ער איז מפסיק צווישן דיא ברכות קריאת שמע מיט אום נוצלוכו זאכון · דרום זאָל זיך קיינר ניט פר דארבון דר מיט · אונ נון קענט איר וואול פר שטיין וואס בעסור איז :

(מד) דעם מחזור וואס מיזאָגט אז דס קהל האלטון נאך שמונה עשרה דס הייסט קיין הפסק ניט אָבר עס איז אוך פול בעסור מיזאָל צו הערן דעם חזן · דען טאמור וועט ער היו מחרף ומגדף זיין דס ער וועט זאָגן איין (ה) פר איין (ח) אודר איין (ב) פר איין (כ) · אודר פר קערט אונ אופט קומט דורך דעם אות איין חירוף אונ גידוף · דרום איז בעסור מיזאָל צו הערן דעם חזן אודר מיזאָל זיך לערנן דו טייטש אונ כוונה דר פון (מה) בשעת מען לייאנט אין דער ספר תורה זאל אוטלוכור שטיין · אזו וויא דיא ישראל זענון גשטאנון בשעת מתן תורה · אוך טאר מען ניט לייאנן מיט איין ברכה נאר במנין · דען צו איין דבר קדושה דארף מען האבון אמנין אזו ווי אובן שטייט : (מו) אוטלוכור זאל אום קערון זיין פנים צו דעם ספר תורה פון כבוד דר ספר תורה וועגן אונ זאל צו הערן אוטלוכס ווארט וואס מען לייאנט · אונ עס טאר קיינור ניט הויך נאך לייאנן מיטן חזן · דען מיוועט דעם חזן ניט הערן · אָבר שטולר הייד מעג ער יוא · אוך טאר מען קיין שום ווארט ניט ריידון אפילו דברי תורה זונט מען עפונט אויף דוא ספר תורה ביז מען מאכט זוא צו · דרום מאכט מען צו דו ספר התורה אז מען הט שון איינום אפ גלייאנט : (מז) בשעת דר חזן רופט אויף מאג מען יוא לערנן דברי תורה · אָבער מיטאר ניט ריידון אין שול קיין דברים בטלים ח״ו · אונ ווער עס דארף עפוס ריידון מיט זיין חבר זאל ער ארוס גיין פון דער שול · אונ ווער עס רעט יוא אין שול איז ער מחלל השם אונ זיין היילוגו שכינה אונ דו היילוגו ספר תורה וואס איז דארטן בפרט אום שבת איז זיין עונש גרעסר · דרום זאל אוטלוכר נזהר זיין דרונן אונ זאל דרוף שטראפן זיין חבר :

(מח) דוא דינים פון שמונה עשרה פון מוסף איז גלייך צו שחרית : (מט) שבת אין דר פרוא אז ער גייט פון דר שול זאל זיין טוש צו גריכט זיין אזו וויא אוף דר נאכט · אָבר דו לעכט ארפון ניט צו זיין אונ אוטלוכור זאל באלד אהיים גיין דס ער זאל ניט מחלל שבת זיין מיט דברים בטלים דרום זאל ער איילון פון איין מצוה צו דר אנדרור דאס איז דו סעודה פון שבת אוך דארף ער משנה זיין פון אום דר וואכון · פלעגט ער תמיד פרוא עסון דארף ער שבת שפעטור עסון פלעגט ער תמיד שפעט עסון דארף ער שבת פרוא עסון · אונ זאל אלס טאן לכבוד שבת : (נ) אוטלוכור בעל הבית זאל זיך זעצון צום טוש מיט איין פריילוך הארץ · מיט אלום ווי ער הט גטאן פרייטאג צו נאכט (קידוש היום) דער קידוש פון אין דר פרוא ווערט גרופן אין דר גמרא (קידושא רבה) אונ מיט דעם כוס זאל ער זיך אוך נוהג זיין וויא פרייטאג צוא נאכט נאר פרייטאג צו נאכט מאכט מען המוציא אובר דעם הונטרשטון קיכון · אונ אין דר פרוא אובר דעם אייברשטון · נאר ער זאל אלס מיאן לכבוד שבת : (נא) עס איז איין מצוה מיזאל אום שבת אברכה מאכון אובר פול פירות · כדי משלים צו זיין דו הונדרט ברכות וואס מען איז מחוייב צו מאכון אלע טאג · אָבר דער וואס עסט פירות אום שבת אן אברכה פרור אונ דער נאך · דר טוט צווייא עבירות דרום טאר מען ניט געבן

קיין פרי צו אזעלכן וואס מאכט קיין ברכה ניט דען מען ברענגט אים צו עבירות
(נב) עס איז איין עונג שבת מיזאל שלאפן (שבת) אוז די ר"ת (שינה בשבת תענוג שלאף אום
שבת איז איין תענוג אונ מען דארף פרור עפוס לערנן פארן שלאף. אבר מען זאל
געווארנט זיין ניט צו פאר שלאפן די דרשה אודר מנחה: (נג) אויטלוכר איז מתוייב תורה צו
לערנן בפרט אום שבת. דען דער שבת איז נאר געגעבן געווארן צו תורה. אז הקב"ה האט געגעבן
די תורה צו ישראל אופן בארג סיני. האט זיא געזאגט צו הקב"ה עס איז גוט דאס דו גוקט מיך צוא
ישראל ווייל זיי זענן אין דר מדבר. דא האבן זיי ניט צו טאן. דא לערנן זיי תורה טאג אונ נאכט
דען זיי בדארפן קיין שום מלאכה ניט טאן. ניט אקרן אונ זייאן ניט צו פלאנצן. דען זיי האבן
דעם (מן) אבר אז זיי וועלן קומן אין זייער לאנד אריין אזו וועט אויטלוכר לופן צו זיינו עסקים אונ
מלאכות אונ וועלן מיך פר שלוסן אונ איין אלמור וועט מיך לערנן. לובר גאט גיב מיך ניט
צו ישראל. דען זיי וועלן מיך מבטל זיין. דא וועל איך בלייבן אום געלערנט. זאגט גאט צו דער
תורה איך האב געבאטן אין דער תורה איר זאלט לערנן תורה טאג אונ נאכט. טייטשן די חכמים
אטייל פון דעם טאג אונ אטייל פון דר נאכט. דס ער זאל זיינו עסקים אויך טואן כדי זיין תורה
זאל אקיום האבן. איך האב זיי געגעבן דעם שבת אונ יום טוב. דענקמאלט טארן זיי ניט האנדלן
אונ קיין מלאכה ניט טאן. אזו וועלן זייא תורה לערנן. נון זעהן מיר וואול אז דר שבת איז נאר
געגעבן געווארן אויף תורה צו לערנן. בפרט דר וואס לערונט ניט אגאנצו וואך אונ גייט נאך זיינו
עסקים. דר זעלבגר זאל פול לערנן אום שבת אונ יום טוב. אבר דר וואס לערונט יוא אגאנצו וואך
מעג ער אום שבת אונ יום טוב ווייניגר לערנן פון עונג וועגן. אונ דר וואס קען ניט לערנן. זאל
ער לערנן די טייטש פון דר סדרה. אונ זאל גיין צו דר דרשה. דס הייסט אויך געלערנט:

(נד) אונן אלו קהילות דארף זיין אחכם וואס זאל דרשנן פון די עמי הארצים וועגן. אונ אויטלוכר
זאל געווארנט זיין ניט צו שלאפן ביא דר דרשה. אונ אוב ניט איז בעסור ער זאל
בלייבן אין דר היים. דיא תלמידי חכמים וואס האבן געקענט בעסור לערנן פון דעם בעל דרשן
פלעגן אויך גיין צו דר דרשה פון וועגן צווייא טעמים. איינס אז זייא וועלן ניט גייאן וועלן דיא
עמי הארצים אויך ניט גיין. מחמת זייא וועלן זיך שעמן אודר זיי וועלן ניט הארכן די דרשה.
דר אנדרור טעם איז די תלמידי חכמים זענן נהנה פון דברי תורה. אפילו זייא ווייסן שון לאנג
דר פון. איך געפונן מיר אין דר גמרא דס פול קעסטלוכו חכמים וואס האבן פול בעסור געלערונט אונ
בעסור געוויסט די פשטים פונם בעל דרשר זענן אויך געגאנגן צו דר דרשה. דען זייא האבן געזאגט
(אין המדרש בלא חידוש) עס איז ניט פר האנדן קיין שום דרשה עס זאל ניט זיין דרינן קיין חידוש
אונ קיין גוטר פשט אודר איין גוטו כוונה. (נה) אין אטייל ערטור מאכט מען שלש סעודות פאר
מנחה: אונ אין אטייל ערטור מאכט מען נאך מנחה. אוטלכו מדינה האט איר טעם לשם שמים
אבר אין אונזרו לענדור מאכט מען שלש סעודות נאך מנחה:

(נו) דיני מנחה של שבת

תפלת מנחה דאווינט מען ניין שעה אופן טאג ווייל די זון שטייט נאך אונ דר נאך איז שון
פאר זומט דיא צייט דען דר נאך הייסט שון (בין השמשות). אונ אטייל זאגן מען מעג
דאווענן מנחה ביז שטערן שטייאן. אבר מיר זענן זיך ניט אזו נוהג ווייל מיר מאכן שלש סעודות
נאך מנחה. אונ די צייט פון שלש סעודות איז ווייל די זון שטייט נאך (נז) אום דר וואכן זאגט מען
(אשרי ובא לציון) צו שחרית אונ אים שבת צו מנחה. דען ישראל ווייסן דס משיח וועט ניט קומן
אים שבת אויך אום יום טוב. דרום טואן מיר תפלה סוף טאג אז משיח זאל קומן. אונ מען לייאנט
אין דר ס"ת איין פרשה צעהן פסוקים ניט ווייניגר פון דר סדרה פון דר וואך וואס וועט קומן. דר
נאך דאווינט מען שמונה עשרה. (אתה אחד) אונ (צדקתך). אונ אוב עס איז אזו איין טאג וואס
מיזאגט ניט קיין תחנון אודר ווען מען וועט זונטאג ניט זאגן קיין תחנון זאגט מען אויך ניט קיין (צדקתך)
אונ אין אטייל ערטור זאגט מען נאך קדיש (ברכי נפשי) אונ אלו דיא (שיר המעלות). אונ אום

אָמַר זָאגְט מֶען אֵיין פֶּרֶק פוּן דִּי זֶעקְס פְּרָקִים · (נח) נָאךְ מִנְחָה זָאל עֶר בַּאלְד אַהֵיים גֵּיין צוּא (שָׁלשׁ סְעוּדוֹת) · דָּס זַייא זָאלִין דָּר וַוייל נִיט רֵיידִין קֵיין דְּבָרִים בְּטֵלִים · נַייאֶרְט מִיזָאל קוּמֶן פוּן אֵיין מִצְוָה צוּ דֶר אַנְדֶּרוּר · מִיטָאר זִיךְ אֲפִילוּ נִיט קוֹבֵעַ זַיין קֵיין צַייט אוּף תּוֹרָה לֶערְנִין צְווִישִׁין מִנְחָה אוּנ מַעֲרִיב מכ"ש אַז מִיטָאר נִיט רֵיידִין קֵיין שְׁלֶעכְטִי רֵייד · דְּרוּם דַארְף אוּטְלוּכֶר מְקַיֵּים זַיין דִּי מִצְוָה פוּן שָׁלשׁ סְעוּדוֹת :

דיני שלש סעודות

(נט) אוּטְלוּכֶר יִשְׂרָאֵל זָאל גִּוָּוארוּנְט זַיין צוּ מַאכִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת אֵיידֶר דִּי זוּן גֵּייט הוּנְטֶר · אוּנ דֶר נָאךְ הָאט עֶר שׁוּן פַאר זוּמְט דִּי צַייט · (ס) מֶען אִיז מְחוּיָּיב צוּ עֶסִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת בְּרוֹט אוּנ פִישׁ אוּנ פְלֵייש אוּנ וַויין טְרוּנְקִין · אַזוּ וַויא בַּייא יֶענִי סְעוּדוֹת · אוּנ דֶר וָואס אִיז נִיט הוּנְגְרוּנְג מֶעג עֶר יוֹצֵא זַיין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת מִיט פֵּירוֹת · אָבֶר אַחֲכָם הוּט זִיךְ נִיט פוּל צוּ עֶסִין אִין דֶר פְרִיא · כְּדֵי עֶר זָאל קֶענִין עֶסִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת · (סא) דִּיא לַייט וָוס מַאכִין זִיךְ בַּנַאנְדֶר אֵיין חַבְרוּתָא צוּ עֶסִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם אִ"ז עֶם אַגְרוּסִי מִצְוָה · נָאר זֵיי טָארִין זִיךְ נִיט אָן שִׁיכּוּרִין · אוּנ זָאלִין רֵיידִין דִּבְרֵי תוֹרָה אוּבֶּרִין טִישׁ · דָאס הֵייסְט לְשֵׁם שָׁמַיִם · אִיךְ ווֶעל אַייךְ שְׁרַייבִּין אֵיין מַעֲשֶׂה עֶס הָאבִּין גִיווֹאוּנְט פִיר בַּעֲלֵי בָּתִּים אִין אֵיין יִשׁוּב · דְּרַייא פוּן זַייא פְלֶעגִין זִיךְ תָּמִיד בַּנַאנְדֶר שָׁלשׁ סְעוּדוֹת מַאכִין : אוּנ אֵיינֶר אִיז גִוֶועֶן אֵיין קַארְגוּר אוּנ הָאט נִיט גִוָּואלְט הַאלְטִין קֵיין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת · נָאךְ שַׁבָּת פְלֶעגְט עֶר פוּן אֵיינוּס פוּן זֵיי פְרֶעגִין וִויפוּל גֶעלְט הָאבְּטוּ פַאר צֶערְט אוּף שָׁלשׁ סְעוּדוֹת · אוּנ פְרֶעגְט אַזוּ פוּל גֶעלְט אַרֵיין לֵייגִין בַּזוּנְדֶר אִין אֵיין זַאק אַרֵיין · עֶס הָט אַזוּ גִוֶוערְט עֶטְלוּכִי יָאר אַמָאל זֶענִין זַייא אַלוּ גְפָארִין אוּף אֵיין יַארִיד צוּ הַאנְדְלִין · הוּנְטֶר וֶועגִין זֶענִין אָן גְפַאלִין גַּזְלָנִים אוּנ הָאבִּין גְשְׁלָאגִין דֶעם קַארְגִין מַכַּת אַכְזָ'יוּת אוּנ הָאבִּין בַּייא אִים אַוֶועק גִינוּמֶן דֶעם זַאק גֶעלְט וָואס עֶר הָאט אָפּ גְשְׁפָּארְט פוּן שָׁלשׁ סְעוּדוֹת · אוּנ יֶענִי דְּרַייא זֶענִין בְּשָׁלוֹם אַהֵיים גְקוּמֶן · פוּן דֶענְמָאלְט אָן הָט דֶר קַארְגוּר אוּף זִיךְ גְנוּמֶן מִיט זַייא חַבְרוּתָא צוּ מַאכִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת :

(סב) דָּא וֶועל אִיךְ שְׁרַייבִּין אַטֵּייל פוּן דֶעם שְׂכַר פוּן שָׁלשׁ סְעוּדוֹת דֶר וָוס פַר פֶעלְט נִיט צוּ מַאכִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת צוּ דֶער רֶעכְטוּר צַייט וֶוערְט עֶר בַּשֶׁערְמְט פַר דְּרַייא פּוּרְעָנִיוֹת · פוּן וֵוייא טָאג · פוּן חֶבְלֵי מָשִׁיחַ · אוּנ מִלְחָמַת (גוג ומגוג) · פוּן חִיבּוּט הַקֶּבֶר · אַטֵּייל זָאגִין אַז עֶר ווֶערְט אוּךְ בַּשׁוּרְמְט פוּנֶם גֵיהִנָּם · אוּנ אוּטְלוּכֶר זָאל זַייעֶר גִוָּוארוּנְט זַיין אִין דֶר סְעוּדָה פוּן שָׁלשׁ סְעוּדוֹת מֶער וִויא אִין יֶענִי צְוֵוייא סְעוּדוֹת · דֶען בַּייא יֶענִי צְוֵוייא סְעוּדוֹת הֶעסְט עֶר פַר הוּנְגֶר · אָבֶּר צוּ שָׁלשׁ סְעוּדוֹת אִיז עֶר דָאךְ נִיט הוּנְגְרוּג · אַזוּ עֶסְט עֶר נָאר לְשֵׁם מִצְוָה · דְּרוּם אִיז זַיין שָׂכָר גְרֶעסוּר · (סג) אוּם וִוינְטֶר אִין דִּיא קוּרְצוּ טֶעג · אוֹדֶר וֶוער עֶט פַאר זוּמְט זִיךְ אִין שׁוּל · בִּיז זַיין סְעוּדָה פוּן דֶר פְרִיא צוּהֶמְט זִיךְ בִּיז מִנְחָה צַייט · אִיז בֶּעסוּר עֶר זָאל תֵּיכֶּף מַאכִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת וַוייל עֶר קָאן נָאךְ עֶסִין אִין זַיין מָאגִין אִיז נָאךְ אָפוּן דָם עֶר זָאל בֶּענְטְשִׁין · אוּנ זָאל זִיךְ נָאךְ אַמָאל וַואשִׁין אוּנ זָאל הַמּוֹצִיא מַאכִין אוּבֶּר צְוֵוייא קוֹלִין · אוּנ זָאל גּוֹמֵר זַיין דִּי סְעוּדָה · אָבֶּר אַז עֶר וֶועט וַוארְטִין בִּיז נָאךְ מִנְחָה וֶועט עֶר שׁוּן נִיט קֶענִין עֶסִין · אָבֶּר דֶר וָוס פוּלְט אִין זִיךְ אַז עֶר וֶועט נָאךְ קֶענִין עֶסִין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת מִיט לוּסְט · זָאל עֶר וַוארְטִין בִּיז נָאךְ מִנְחָה אוּב דֶר שָׁלשׁ סְעוּדוֹת פַר צוּהֶמְט זִיךְ אִין דֶר נַאכְט דַארְף עֶר דָאךְ זָאגִין (רְצֵה) אִין בֶּענְטְשִׁין וַוייל עֶר הָט נָאךְ נִיט גְזָאגְט קֵיין (אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ) דֶען מִיר רֶעכְנִין דָאס אָן הַייבִּין פוּן דֶער סְעוּדָה אוּנ דֶענְמָאלְט אִיז נָאךְ גִוֶועֶן שַׁבָּת :

מוצאי שבת

(סד) דֶּער מִנְהָג אִיז שַׁבָּת צוּ נַאכְט שְׁפֶּעט צוּ דַאוֶונֶן מַעֲרִיב · וַוייל דִּי רְשָׁעִים קוּמֶן נִיט אִין גֵיהִנָּם בִּיז דִּי הוּנְטֶרְשְׁטוּ קְהִלָּה זָאגִין אָפּ (וִיהִי נוֹעַם וְאַתָּה קָדוֹשׁ) · דֶען אוּם פְרֵייטָאג צוּא נַאכְט אַז דֶם קָהָל זָאגִין בָּרְכוּ קוּמְט דֶר מַלְאָךְ דוּמָה אוּנ זָאגְט רְשָׁעִים גֵייט אַרוּס פוּנֶם גֵיהִנָּם דֶען יִשְׂרָאֵל מַאכִין שַׁבָּת דָא גֵייאֶן זֵיי אַרוּם אִין אֵיין בָּאךְ וַואסֶער אוּנ קוּלִין זִיךְ · דְּרוּם טָאר מֶען נִיט טְרוּנְקִין פוּנֶם טֵייךְ קֵיין וַואסֶער שְׁפֶּעט פְרַייטָאג צוּ נַאכְט · דְּרוּם קוּמְט דֶר מִנְהָג וָוס מֶען זָאגְט

אז דר וס זיין פאטור אונ מוטר זענן נשטארבן · מאר ער דאס קיין וואסר ניט טרונקן אום שבת צווישן מנחה אונ מעריב דען מיזאגט די זעלבגע ציים גייאן זיי אין וואסר אריין צו קילן זיך · פאר וס דר מנהג איז וויל איך ניט שרייבן · אונ נאך דעם אז ישראל האבן שון גזאגט (ויהי נועם אתה קדוש) · קומט ווידר דר מלאך דומה אונ שרייאט אום איר רשעים גייט ווידער אין גיהנם · דען בייא ישראל איז שון אום שבת אונ זייא בלייבן דארטן ביז דעם אנדרן שבת (סח) שבת צו נאכט זונגט מען (אליהו הנביא) · דרוף זענן צווייא טעמים · איינס אום שבת קומט ניט משיח אונ (אליהו הנביא) · דרום אז דר שבת איז אום זונגן מיר דם (אליהו הנביא) זאל קומן אונ זאל אונז אבשורה זאגן אוף דר גאולה דען יעקב אבינו ע״ה האט אמשכון גינומין ביי (אליהו) דם ער זאל קומן אונז אבשורה זאגן אוף דר גאולה דר אנדרור טעם איז (אליהו הנביא) זוצט מיט פול טוזונט מלאכים אום מוצאי שבת אונ שרייבט אוף אלו די וס האבן רעכט שבת גהאלטן · אונ פאר קערט די וס האבן היו מחלל שבת גווען · אודר זיי האבן זיך ניט גהאלטן וויא רעכט איז אום שבת · אונ זייא ברענגן דעם זעלבגן בוך פאר הקב״ה · אונ ער שרייבט אן דר ביי וס פאר איין שכר זאלן האבן די צדיקים וס האבן שבת גיהאלטן · אונ אוך דעם עונש פון די רשעים וס האבן מחלל שבת גווען · דרום בעטן מיר הקב״ה זאל אונז שיקן אליהו הנביא ער זאל אונז אבשורה זאגן אוף דר גאולה · אונ זאל אונז אן שרייבן אין בוך פון צדיקים וס האבן רעכט שבת גיהאלטן :

הלכות הבדלה

(כו) עס איז דר דין הבדלה צו מאכן אובר ווין אונ אז מע קען קיין ווין ניט בקומן מעג מען מאכן אובר ביר אודר מעד · אונ מיזאל דעם כוס גוט ריין מאכן · אונ זאל אריין גוסין מער פון אשיעור אז עס זאל אובר גיין · אונ זאל זיך שטעלן מיט זיין פנים קיין מזרח · די לייט זענן זיך נוהג פר הבדלה צו זאגן גוטי פסוקים (הנה אל ישועתי) דס איז אגוטר סימן צו דר פולך וואך · אונ זאל דעם כוס נעמן אין זיין רעכטו האנט · אונ דיא הבדלה זאל מען האלטן ביי דעם כוס · אונ די לייט וס ווילין יוצא זיין מיט ייענומס הבדלה דארפן זיי צו הערן אוטלוכס ווארט אונ זאלן אריין קוקן אין כוס איידר ער מאכט (בורי פרי הגפן) · זאל ער אבוסל אפ גוסין פונם כוס אוף דר ערד דס איז אגוטר סימן אוף דר פילר וואך צו מזל אונ ברכה אבר נאך דער ברכה טאר ער ניט אום גוסן ביז נאך הבדלה דר נאך זאל ער מאכין די ברכה (בורא פרי הגפן) דער נאך (בורא מיני בשמים) · דס איז פון דעסט וועגן דס מיר זאל גלייבין אז איטלוכר פון ישראל בקומט אום שבת נאך איין נשמה פון לוטר פרייד · דרום פרייאן מיר זיך דיא גאנצו וואך אוף דעם לובין שבת · אבר ווען דר לובר שבת גייט אוועק דא גייט אוך אוועק דיא (נשמה יתירה) פון אוטלוכיי בזונדר ביז דעם אנדרין שבת · אזו זענן מיר טרוואריג אונ דס איז גלייך אז וויא איינער פאלט חלשות דרום מאכן מיר הבדלה אונ שמעקן בשמים :

דר נאך זאל ער זיינו הענט האלטו קיין דער לוכט צו גמאכט · דר נאך זאל ער זייא עפנן אונ זאל אין זיי אריין קוקן אונ מאכן (בורא מאורי האש) · דען מיטאר ניט קיין ברכה מאכן ביז מען טוט הנאה האבין פון דר זאך · אונ מיט דעם וס ער עפנט זיינו הענט אונ זעהט אוף זיינו הענט הייסט איין הנאה אוך איז אסימן דס ער געמט אוף זיך אוף דר פילר וואך זיין האנט אופן האלטן צדקה צו גובין · אזו טוט ער פול מצות בנאנד (הבדלה בשמים מאורי האש צדקה בורא פרי הגפן) נאך איין טעם איז דרום קוקט מען אוף די נעגול אונ פינגר בשעת הבדלה · דען אז אדם אונ חוה האבו גזונדיגט זענן זיי חייב מיתה גווען דען די מעשה איז גווען פרייטאג דא האט דר שבת גבעטן פאר זייא · אונ האט גזאגט לובר גאט דו האסט נאך קיינום ניט גטייט · אונ אין מיר ווילסטו אן הייבן צו טייטן · אונ נאך מער אז דר מענטש וועט ניט זיין ווער וועט דעם שבת האלטן תאט הקב״ה ווידר געפערט צום שבת דו זאגסט רעכט פון דיינט וועגן וועל איך אים מוחל זיין · אזוא

באז' הט אָדָם הָרִאשׁוֹן אָן גיהויבן צו זָאגִין (מִזְמוֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת) דֶער מִיט הָאט עֶר זוכה גִיוֶועזִן אונ אוֹךְ חַוָּה דָס אוּבֶּר שַׁבָּת איז זיי אוֹף גִיוַואקְסִין אַיין קְלֵייד אוּבֶּר דָעם גַאנְצִין לַייבּ פוּן אַייטֶל נֶעגִיל אוּנ אִים שַׁבָּת צוּ נַאכְט אִיז אִים דָאס קְלֵייד אַרָאפּ אוּנ הקב"ה הָט אִים גְמַאכְט אַיין בֶּעסֶער קְלֵייד פוּן גַייכוּ וְהָאָל · דרוּם זָעהִין מִיר אוֹף דִי נֶעגִיל צוּ גֶדֶענְקִין אִין דִיא זוּנְד פוּן אָדָם אוּנ חַוָּה · דָאס מִיר זָאלִין שׁוֹן נִיט פָאלְגִין דָעם יֵצֶר הָרַע :

נָאךְ הַבְדָּלָה זָאל עֶר זִיךְ אַנִידֶער זֶעצִין אוּנ זָאל טְרִינְקִין פוּן דָעם כּוֹס אַזוֹ וִויא דֶער שִׁיעוּר פוּן קִידוּשׁ:

דֶער נָאךְ זָאל עֶר אַבִּיסֶעל אוֹם גִיסִין פוּן דָעם כּוֹס אוֹפִין טִישׁ · אוּנ זָאל דְרִינִין אוֹם לֶעשִׁין די הַבְדָּלָה · דָאס אִיז אוֹךְ אַגוּטֶער סִימָן אַז עֶר וֶועט הָאבִּין אַזוֹ פוֹל וַויין בִּיז עֶר וֶועט מִיט אִים נִיצִין אוֹעֶלְכוּ זַאכִין וָואס קֶענִין גִיטָאן וֶוערִין דוּרְךְ וַואסֶר (סז) דֶער נָאךְ וַוייל דֶער טִישׁ אִיז נָאךְ צוּא גִידֶעקְט זָאל עֶר נֶעמִין דָעם פְעֶרְדִין קִיכִין · אוּנ זָאל זִיךְ וַואשִׁין אוּנ זָאל הַמּוֹצִיא מַאכִין אוּנ זָאל עֶסִין אֲפִילוּ נָאר אַכְּזַיִת אִיז עֶר אוֹךְ יוֹצֵא דֶער נָאךְ זָאל עֶר בֶּענְטְשִׁין · דוּא סְעוּדָה הָאבִּין דוּא חֲכָמִים גִירוּפִין (מְלַוֶּה מַלְכָּה) · עֶר בַּלֵייט דוּא מַלְכָּה דָאס אִיז שַׁבָּת · דוּא חֲכָמִים ז"ל הָאבִּין גִיזָאגְט עֶס אִיז פַאר הַאנְדִין אַיין גְלִיד אִין דָעם מֶענְטְשִׁין · דָאס הָאט קַיין הֲנָאָה נִיט פוּן קַיין שׁוּם שְׁפַּייז נָאר פוּן דֶער סְעוּדָה (מְלַוֶּה מַלְכָּה) (סח) מִיטָאר קַיין מְלָאכָה נִיט טוּאָן בִּיז נָאךְ הַבְדָּלָה · אוֹדֶר בִּיז עֶר זָאגְט אַתָּה חוֹנַנְתָּנוּ אִין שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה · דְרוּם אוֹךְ דוּא וַוייבֶּר אוֹדֶר יוּנְגִין אוֹדֶר מֵיידִין טָארִין קַיין לִיכְט נִיט אָן צוּנְדִין בִּיז זַייא זָאגִין פְרִיעֶר דוּא בְּרָכָה (בָּרוּךְ אַתָּה ה' אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם הַמַּבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל בֵּין אוֹר לְחוֹשֶׁךְ בֵּין יִשְׂרָאֵל לָעַמִּים בֵּין יוֹם הַשְּׁבִיעִי לְשֵׁשֶׁת יְמֵי הַמַּעֲשֶׂה בָּרוּךְ אַתָּה ה' הַמַּבְדִּיל בֵּין קוֹדֶשׁ לְחוֹל) :

נוּן וֶועל אִיךְ אָן הֵייבִּין צוּ שְׁרַייבִּין דוּא דִינִים וָואס עֶס אִיז אָסוּר אוֹדֶר מוּתָּר צוּא טוּאָן אוֹם שַׁבָּת אוּנ וָואס עֶס אִיז אָסוּר אוֹם עֶרֶב שַׁבָּת דָאס וֶועל אִיךְ אַלֶּס בְּקִיצּוּר שְׁרַייבִּין נָאר וָוס עֶס נִיצְט אִין אוּנְזֶערוּ קְהִלּוֹת אוּנ אִין אוּנְזֶערוּ דוֹרוֹת · (סט) מִיטָאר קַיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים קַיין כֵּלִי נִיט לַייאִין נָאהוּנְט צוּ שַׁבָּת מכ"ש אוֹם שַׁבָּת · דֶען עֶר וֶועט נִיצִין מִיט אִיר אוֹם שַׁבָּת · (ע) אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּ פַאר דוּנְגִין צוּ אִים אַיין בְּהֵמָה · דֶען עֶר וֶועט אַרְבֵּייטִין מִיט אִיר אוֹם שַׁבָּת · אוּנ וֶוער עֶס פַאר דוּנְגְט אִים יוּא זָאל זִיךְ אִים נִיט דוּכְטִין אַז עֶס אִיז נָגִיג עֶר זָאל מִיט אִים אוֹם נֶעמִין עֶר זָאל מִיט אִיר נִיט אַרְבֵּייטִין אוֹם שַׁבָּת · דֶען דֶער עוֹבֵד כּוֹכָבִים אִיז נִיט בְּגְלַייבְט דְרוּף · נָאר עֶר זָאל מִיט אִים אוֹם נֶעמִין דָאס פַאר שַׁבָּת זָאל עֶר דוּא בְּהֵמָה אוֹם אָפּ גֶעבִּין · אוּנ אוּבּ עֶר בְּרֶענְגְט אִים יוּא נִיט אָפּ פַאר שַׁבָּת דָא וִויא אַל עֶר טוּן · דָא זָאל עֶר זָאגִין פְרֵייטָאג פַאר נַאכְט פַאר דְרַייא לַייט אִיךְ בִּין ..קִיר מַיין בְּהֵמָה וָואס זִיא אִיז בַּייא דָעם עוֹבֵד כּוֹכָבִים · זִיא אִיז שׁוֹן נִיט מַיין · אָבֶּר דָאס הָאט נִיט דָעם דִין אִין זִיךְ וִויא אַנְדֶער הֶפְקֵר · דָס קַיינֶר טָאר נִיט זוֹכֶה זַיין אִין דֶער בְּהֵמָה וַוייל זַיין כַּוָּונָה אִיז נָאר גִיוֶועזִין עֶר זָאל נִיט קוּמִין צוּ קַיין חִילּוּל שַׁבָּת חָלִילָה · (עא) עֶס אִיז מוּתָּר צוּ שִׁיקִין אַיין שְׁלִיחוּת מִיט אַיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים אוֹם עֶרֶב שַׁבָּת · נָאר עֶר זָאל אַוֶועק גַיין נָאךְ פַאר נַאכְט אָבֶּר מֶען טָאר אִים נִיט דוּנְגִין עֶר זָאל גַיין אוֹפִין טָאג · אוֹךְ טָאר מֶען אִים נִיט אָן זָאגִין עֶר זָאל גַיין אוֹם שַׁבָּת (עב) אַזוֹ אוֹךְ שִׁיקִין אַיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים מִיט מַשָּׂא אִיז אוֹךְ דֶער אַייגִנֶער דִין דָאס עֶר מוּז דוּא סְחוֹרָה אַרוֹס נֶעמִין פוּן זַיין הוֹז נָאךְ פַאר נַאכְט אָבֶּר אוֹם שַׁבָּת טָאר מֶען נָאר נִיט · אוּנ אַז עֶר הָאט דוּא סְחוֹרָה אוּבֶּר גִיעֶנְפֶּרְט צוּם עוֹבֵד כּוֹכָבִים אִים עֶרֶב שַׁבָּת · אוּנ עֶר זָאגְט לָאז עֶס לִיגִין אִיךְ וֶועל עֶס נֶעמִין וֶוען אִיךְ וֶועל וֶועלִין זָאגִין אַטֵייל לַייט אַז דוּא סְחוֹרָה לִיגְט אִין אַיין וִוינְקֶל · אוּנ עֶר הָאט דָעם עוֹבֵד כּוֹכָבִים דָאס וִוינְקֶל אוֹךְ גִילִיגִין דֶער צוּא אִיז אִים מוּתָּר צוּ לָאזִין נֶעמִין אֲפִילוּ אוֹם שַׁבָּת : אָבֶּר וֶוער עֶס טוּט דָאס נִיט זָאל אוֹף אִים קוּמִין פוּל בְּרָכוֹת · בִּפְרָט אִין דֶער יוּדְשִׁיר גַאס אִיז עֶס פְּשִׁיטָא אָסוּר (מִפְּנֵי מַרְאִית הָעַיִן) עֶס זָאל דֶער פוּן נִיט אַרוֹס קוּמִין קַיין חִילּוּל הַשֵּׁם ח"ו :

(עג) אוֹם עֶרֶב שַׁבָּת זָאל עֶר פַאר פְרִיא אָן הֵייבִּין צוּ גְרֵייטִין אוֹף שַׁבָּת · אַיין צוּ קוֹפִין אַלֶּס וָואס עֶר בַּדַארְף · אוּנ זָאל נִיט וַוארְטִין שְׁפֶּעטֶער וֶועט וָואלְוִוילֶר זַיין · טָאמֶער וֶועט עֶר עֶס אָן

ווערין · דען הקב"ה באצאלט אלס · דרום וואס גיצט אים וואַרטין אוף וועקווילור אונ דער וואס ווארט יוא איז ער (מקטני אמונה) (עד) עס איז אסור צוא עסין פרייטאג ביא טאג · כדי ער זאל הונגרוג זיין צו דער סעודה פון שבת · אזו איז אוך דער דין ביא איין סעודת מצוה איין ברית אודר איין פדיון הבן · דוא לייט וואס זעניין מדקדק אין מצות עסין נוט קיין ווארום גיקעכץ אונ זעניין ניט קובע סעודה אים פרייטאג . אונ דוא לייט וואס זעניין זיך נוהג צוא פאסטין אום פרייטאג · זאלין זייא זעהן אז מיט דעם זאלין זייא ניט מבטל זיין דעם עונג שבת דהיינו אזו וויא אטייל לייט וואס דער תענית איז זייא צו שווער · אזו איז בעסור ניט צוא פאסטין · עס זענין גיוועזין צווייא משפחות אין ירושלים · איינו פלעגין זיך קובע סעודה זיין פרייטאג ביא טאג · אונ דוא אנדרו משפחה פלעגין זיך קובע סעודה זיין שבת ביא טאג בשעת מען איז גינאנגין צוא דער דרשה זענין דוא משפחות צווייא אום גרוסן גיווארין פון דער וועלט · אונ עס איז קיינר ניט אובר גיבליבן פון זיי : (עו) ערב שבת אפילו פאר נאכט מאג מען געבין גרעט וואשין צו איין עבודת כוכבים · נאר זייא זאל עס צו זיך נעמין פאר שבת · אבר ער טאר ניט זאגין צו איין עובד כוכבים ער זאל אים אמלאכה טון אום שבת : (עז) עס איז אגרוסו מצוה מען זאל זיך אפ וואשין מיט ווארום וואסור אום ערב שבת אונ זיינו נעגול שניידין אלס וויא אובין שטייט · (עח) אימלוכר בעל הבית איז מחוייב צו זאגין צו זיין הויז גיזונד צונד אן לוכט בצייטין איידר דוא זון גייט הונטר · אפילו ער ווייסט זייא זענין זייער גיווארנט דרונן דארף · ער זייא דאך דער מאנין דער צו : (עט) אז מיהאט פאר געסין דוא לוכט אן צונדין מאג מען הייסין איין עובד כוכבים זייא אן צונדין איידר עס איז נאך רעכט נאכט · אבר אז עס שטייאן שון שטערין טאר מען אים ניט הייסן אן צונדין · ווען איין עובד כוכבים האט אן גיצונדין איין ליכט אום שבת פון איין יהודי וועגין · טאר מען דער פון ניט נהנה זיין אבר אז עס ברענט נאך אנאנדר לוכט דער ביא מאג מען וואול נהנה זיין פון ביידו וויל דוא ערשטו לוכט ברענט נאך · אונ אז דוא ליכט גייט אוס טאר מען ווייטר ניט נהנה זיין פון דער אנדרר לוכט . אבר דער וואס איז ביא אים אסעודת מצוה . אודר ער האט געסט ביא זיך מאג מען וואול ניצן ביא דער ליכט · דרום זענין דוא וועלט זייער מיקל דרונן אונ הייסין אפילו איין עובד כוכבים איין לוכט אן צונדין אום שבת דען זייא רעכנין עס פאר איין מצוה אבר ווער עס איז נזהר דרונן תבא עליו ברכה : (פא) דס טשאלונט ברעטול דארף מען הייסן איין עובד כוכבים אוף רייסן · אונ אז עס איז נישט דא קיין עובד כוכבים זאל מען הייסן אזו איין קונד וואס איז

נאך ניט בר מצוה אונ אוב ניט מעג מען עס זעלברט טאן :

אין אטייל ערטור איז מען זיך נוהג אריין צו רוקן דעם · טשאלונט אין שטוב אובון אונ אז דער עובד כוכבים קומט שבת פריא איין צו הייצן נעמט ער אים ארוס . אונ שטעלט אים אופן אובון · דער נאך הייצט ער איין · אוך מעג מען הייסן איין עובד כוכבים קאלט גיקעכץ ארוף שטעלין אופן אובון איידר מען הייצט איין · אבר איין יהודי טאר דאס ניט טאן אונ אז דאס גיקעכץ וועט אוף דעם אובון זידונדוג ווערדן טאר מען צו קיין עובד כוכבים ניט הייסן אראפ נעמען · (פב) עס איז אגרוסו מצוה אונ עונג שבת מיזאל עסן ווארום גיקעכץ · דרום איז דער מנהג אין אונזרו מדינות דאס מען רוקט טשאלונט · כדי דאס גיקעכץ זאל זיין ווארום אונ ווער עס האלט דאס פאר איין איסור · אונ וויל ניט גלייבן אז דוא חכמים האבין דאס מתיר גיוועזן איז ער איין (מין) אודר אפיקורס (פג) אוטלוכר זאל זיך בזיכן אום שבת אוב ער טראגט ניט עפיס ביא זיך · אפילו איין נאדול אין זיינו קליידר דען טאמור וועט ער פאר געסן אונ וועט עס ארוס טראגן חוץ לתחום (פד) אוטלוכר זאל גיווארנט זיין ניט אן צו צונדין קיין שלעכטון אייל אין זיין הויז אום שבת · דען טאמר וועט ער קומן צו איין חילול שבת חיו · דאס מחמת עס וועט פינצטר ברענן וועט ער קומן צו פאריכטון בשוגג : (פה) אין אלו חדרים וום מען גיצט אין זייא אום שבת דארף מען דרונן איין לוכט אן צונדן אונ דער וואס האט זיין איינגין חדר דארף ער דרונן איין לוכט אן צונדן · אונ אוב ניט זאל ער גובין איין שילנגר דעם בעל הבית וואס דער חדר איז אין

זיין הוז כדי ער זאל אים מוציא זיין מיט זיינו לוקט · אונ ער זאל צו הערון דוא ברכה אונ זאל דרויף אמן זאגון : דוא ווייבר זענון זיך נוהג אן צוצינדון לוכט אונ ווארפון זייא באלד ארום פון דער האנט אונ זענון באלד מקבל שבת · אבר זייא מענון אתנאי אום נעמון אז זייא ווילן אויף זיך ניט מקבל שבת זיין ביז נאך ברכו :

(פו) דער וואס קומט צו פארון פון זיין הענדיל אונ דאס קהל זענין שון מקבל שבת זאל ער פון זיך אראפ ווארפון וואס ער טראגט ביי זיך אונ זאל מיט זייא מקבל שבת זיין : (פז) ווען איינער קומט אונ שול אריין · אונ דם קהל האלטון שוין נאך ברכו טאר ער ניט דאווינען קיין וואכונדיגי שמונה עשרה · נאר נאך מעריב אונ ויכולו זאל ער זאגין אשרי אונ נאך איין שבתדיגי שמונה עשרה · אבר אז ער קומט פאר ברכו מאג ער זיך שטעלין דאווינון איין וואכונדיגי שמונה עשרה אפילו ער וועט זוא ניט גומר זיין פר ברכו · וייל ער הייבט אן בהיתר · אונ ווען אפילו ער קומט נאך ברכו מעג ער בלייבין שטיין אין פאליש אונ דאווענין אוואכונדיגי שמונה עשרה · אבר וויא באלד ער איז שון אריין גיקומן אין שול מוז ער שוין דאווענין איין שבתדיגי שמונה עשרה :

(פח) ווען איינר פארט אין וועג אונ עס ווערט שבת · אונ ער טראגט געלט ביי זיך · זאל ער אוו טון הט ער מיט זיך איין עובד כוכבים זאל ער עס אפ גובין דעם עובד כוכבים צו טראגין · אונ זאל עס ניט ארופ לייגין אויף זיין פערד · דען עס זיין פערד איז אויך פר באמין שבת צוא האלטון אונ אז ער הט ניט קיין עובד כוכבים מעג ער עס לייגין אויפן פערד · אונ אז ער שטעלט זיך אנידר זאל ער עס אראפ נעמין · אונ אז ער הט קיין פערד אויך ניט מאג ער עס גובין צוא אזו אקונד וואס איז נאך ניט בר מצוה · אונ אז ער הט קיין קונד אויך ניט זאל ער עס איין טראגן צוא וויינוגר פון פיר איילין אונ זאל עס ווידר אנידר לייגין · ביז ער קומט צו איין אורט וואס ער קען עס באווארגין · דס איז גרעט גיווארון ביא זיין אייגין געלט אודר זיין חברס געלט אונ ער איז אוף איין מסוכן אורט · אבר אז עס איז איין מציאה · אודר ער איז ניט אוף איין מקום מסוכן דארף ער בלייבון שטיין אוף זיין אורט · אונ טאר עס ניט מטלטל זיין :

ווען איינר הט ביא זיך פאר געסין איין בייטול געלט איז ער אין זיין הויז מאג ער אריין גיין אין אחדר אריין אונ עס ארום ווארפין · איז ער אבר אויף דער גאס זאל ער עס דארטון ארויס ווארפו אונ זאל בעטין איין בקאנטון עובד כוכבים ער זאל עס אים היטן · אבר ער טאר אים עש ניט הייסון אריין טראגון · אונ אז דר עובד כוכבים טראגט עס אליין אריין איז אויך ניט קשה · ווען איינר גפונט געלט אין רשות הרבים אום שבת טאר ער עס ניט אן רורין אפילו ער הט מורא אנאנדרר וועט עס צו נעמין : (פט) מען מעג וואול מנחם אבלים זיין אום שבת · אונ אויך מבקר חולה זיין · נאר אום דער וואכין זאגט מען צום חולה (השם ישלח לך רפואה שלימה) אבר אום שבת זאגט מען אזו (שבת היום מלזעוק ורפואה קרובה לבוא) עס איז היינט שבת טאר מען ניט שרייאון · אונ דוא רפואה איז נאהונט צו קומן (צ) עס איז אסור צוא פ״ןטון אום שבת ביז זעקס שעה אופן טאג · אפילו ער איז מאריך אין זיין תפלה אודר ער לערונט תורה · מכ״ש אז ער רעט דער וייל פאטשטון אונ דברים בטלים · איז בוודאי דער איסור זייער גרוס · אבר ווער עס קאן ניט פריא עסון מאג ער וואול ווארטון אבר זיין הוז גיזונד זאלון ניט פאסטין דער וויל :

(צא) ווען איינם קומט אן איין גיוויין אום שבת אונ אז ער וועט זיך איין האלטון גימי צו וויינון וועט עס אים זיין איין צער · מאג ער וויינון שטולר הייד · דאס דוא שכנים זאלון ניט הערון זיין קול (צב) ווער עס איז גיוויינטלוך צו פאסטון אלו טאג · אונ אז ער וועט עסון ביא טאג שאט עס אים · מאג ער וואול פאסטון אום שבת · אזו האבון אויך גיטאן פול חסידים אונ צדיקים · אונ אויך רבי יהודה חסיד (צג) איין תענית חלום אום שבת זענון פאר האנדון פול דיעות ; אטייל זאגון ער מעג פאסטון · אבר ער בדארף זונטאג ווידר פאסטון אויף דעם וואס ער האט מבטל גיוועון דעם עונג שבת · אונ אז עס איז אים צו שווער צו פאסטון צווייא טאג דורך אנאנדר · זאל ער אנאנדר טאג אפ פאסטון · אונ אטייל זאגון אז מיטאר ניט פאסטון סיידון דער חלום איז שון

צו אים גקומן דרייא מאל · אונ אטייל זאגון אז אין אונזרו דורות טאר מען גאר ניט פאסטין קיין תענית חלום אום שבת · דען מיר ווייסון ניט וואס ס'ם הייסט אשלעכטור חלום אטייל זאגון אוף דיו דרייא חלומות דארף מען פאסטון אפילו אום שבת דאס ערשטו דעם וואס דוכט זיך אין חלום אז עס איז יום כיפור · דם אנדרו אז עס דאכט זיך אים אז איין ס"ת איז חו"ו פר ברענט גווארן · דאס דרוטו אז עס דאכט זיך אים זיינו ציין זענון ארוס גיפאלון · אבר אז עס דאכט אים זייט קין באקין זענון ארוס גפאלון דאס איז אגוטר חלום דם בטייט דאס זיינו פיינט וואס טראכטון אוף אים בייז וועלון פלארון ווערון · אטייל לייט זאגון ווער עס זעהט אין חלום אז ער לייאנט אום איין ספר תורה מעג ער אוך פאסטון אום שבת · אטייל זאגון אוך ווער עס זעהט אין חלום אז ער הט איין ווייב גנומן · אונ דער וואס פאסט אום שבת זאל ער זאגון עננו אין (אלהי נצור) פאר (יהיו לרצון) · אונ מאג אוך זאגון דעם (רבון העולמים גלוי וידוע כו' :

(צד) מען מעג תפלה טאן אוף איין קראנקון וואס איז מסוכן אין (אלהי נצור) פאר (יהיו לרצון) אונ מען מעג אים וואול לאזון בענטשון אום שבת גלייך וויא מפלעגט צו בענטשן אום דר וואכון · (צה) די בעלי בתים אונ סוחרים אונ בעלי מלאכות וואס לערנון ניט אגאנצו וואך דארפון אום שבת מער לערנון פון דו תלמידי חכמים · אזו ווי אובן שטייט · דען דם איז דער עונג שבת פון דוא תלמידי חכמים זייא זאלון לערנור זיצן בייא דעם טוש וויא אלו טאג · אונ זאל זיך מענג זיין מיט עסון אונ טרונקן : (צו) אום שבת זאל מען זיך מער הוטן פר עבירות וויא אגאנצו וואך · מכ"ש דם ער זאל ניט פר דארבון זיין גוטי כלי מיט דברים בטלים אום שבת וואס איז גגליכן צו עוה"ב דרום זאל זיך איטלכר ווענון איבר אספר אום שבת אונ ווער עס קען ניט זאל לייאנון טייטש ספרים · כדי ער זאל ניט קומן צו דברים בטלים : (צז) עס איז אסור גשווינד צוא לופון אודר איין גרוסון שפאן צו טאן אום שבת · חוץ צו איין דבר מצוה אין שול אודר אין בית המדרש אריין · אבר דיא יונגע בחורים מעגון וואול לופן נאך זייער לערנון אודר זיך שפאצירן פון עונג שבת וועגון : (צח) דם וועל איך שרייבון דיא דינים וואס מען מעג ארוס טראגון אוים דעם עירוב · אונ וואס מיטאר ניט · אזו איין מלבוש וום ער איז בטוח אז עס וועט ניט אראפ פאלון פון אים · אודר ער וועט עס ניט אום טואן מאג ער עס טראגון חוץ לעירוב : (צט) קיין מאנזביל אוך קיין אשה טארון ניט ארוס גיין מיט איין שווערד אודר מיט איין בוקס · אודער מיט איין שפיז · אודר גיט מיט איין פאנצור · אודר מיט תפילין אפילו ער גייט דרונן אין גקלייד דען דם איז קיין מלבוש ניט :

(ק) אויך זאל קיינר ניט ארוס אום דעם עירוב מיט אזו איין שיך וום איז אוף אים צוא גרוס · אודר קליין · טאמור וועט ער אים אום טואן אונ וועט אים טראגון · אוך מיט אשיך אונ דער אנדר פוס בארוויס · דען דיא לייט וועלון שפעטון פון אים · וועט ער אים אום טאן אונ וועט אים טראגון סיידון ער הט איין מכה אופן בארוויסן פיס דא וועט איטלובר זעהן : (קא) עס טאר קיינר ניט ארוס גיין פון דעם עירוב אונ איין גאדול אודר איין שפילקע שטעקט אין זיינע קליידור · אבר דו ווייבור מעגון יוא ארוס גיין מיט שפולקים אויפן שלייאר אבר דו שפילקים וים זענון איברוג · דם דר שלייאר וועט זיך האלטון אן זיי טאר זוא ניט ארוס טראגן אום דעם עירוב : (קב) איין מאנזביל טאר ניט ארוס גיין אום דעם עירוב מיט איין תכשיט פון איין אשה · אזו אוך איין אשה מיט דעם תכשיט פון אמאנזביל · דרום וויא דער מנהג איז אז דוא מאנזבלון גייאן מיט איין פינגרול מיט אחותם · אונ דו ווייבר אין איין פינגרול מיט אן אחותם · אז זייא פאר בייטון די פינגרליך טארין זייא ניט ארוס גיין אום דעם עירוב · דען דם הייסט איין תכשיט פון אמאנזביל אונ דם איז איין תכשיט פון איין אשה · אזו איז אוך דר דין מיט איין אבן טוב · אבר וויא דר מנהג איז אז מאנזבלון אונ ווייבער גייאן אין אלם איינו פינגרליך · מעגון זייא ארוס גיין מיט זיי אום דעם עירוב : (קג) מען מאג ארוס גיין מיט איין זולברנם אודר קופרנום אודר אייזרנם שלוסעל · אוב ער איז ניט בהעפט אין גארטיל : איין (זב) אודר איין (נדה) טארון ניט ארוס גיין

מיט זייער בייטל וואס זייא טואן אן אז דוא העמד זאל ניט פאר שמורט ווערן · סיידן עס איז גימאכט וויא איין מלבוש :

(קה) איטליכר מעג אום גיין מיט איין הוטל אופן קאפ פארן רעגן · אבר מיטאר ניט ארוף לייגן קיין טיר אופן קאפ. אזו אוך אנאנדר זאך וואס איז קיין מלבוש ניט (קו) מען מאג אום גיין מיט איין פאנטאפול : אונ איך האב קיין זארג ניט צו האבן וייל ער איז גרונג אום צו טאן וועט ער אים אום טאן אונ וועט אים טראגן · דען מיטאר ניט גיין בארוויס אים שבת · ווער עס קען ניט גיין פור איילן אן אשטעקן מאג ער וואול אום גיין מיט זיין שטעקן אבר דער וואס קען יוא דער טאר ניט אום גיין מיט זיין שטעקן אפילו ער איז איין הינקונדיגר אודר איין בלונדר אבר דער וואס גייט אין איינדרנו קיסשן ר״ל מאג ער דער מיט אום גיין אום דעם עירוב (קח) אוף דוא ערטור וואס מען גייט אוך זאלצן טארן זייא ניט אום גיין דער מיט · אוך ניט מיט איין צו גיטשפעטו בארד · (קט) מען מאג וואול זיך ארום דעקן מיט איין זאק פארן רעגן : נאר מען זאל אים פארונט צו בונדן מיט איין שנירל · דאס ער זאל ניט קענן אראפ פאלן · מען מאג ארום גיין מיט איין פלאכטור · אוף איין מכה צו גיבונדן מיט איין טוך · אבר ניט מיט אשנורל :

(קי) מען טאר ניט אום גיין מיט איין פאטשלו אפילו זו איז אן גיקנופט אין גארטול · סיידן זיא איז צוא גנייט צוא זיין קלייד · (קיא) אז ער האט ניט קיין אנדר זאקן בענדול אופן פוס מאג ער צוא בונדן מיט דער פאטשלו אונ אום גיין מיט איר : אבר אז ער גייט שון צוא גיבונדן מיט אנאנדר זאקן בענדול טאר ער ניט צו בונדן דו פאטשלו דען מיטאר ניט אום גיין מיט צווייא זאקן בענדליך :

(קיב) ווער עס גייט אין קרייטבצור פר איין קמיע מאג ער דער מיט ארום גיין פון דעם עירוב · איין קמיע וום איז דרייא מאל גפרובט גווארן דס הייסט איין רעכטו קמיע · אונ מען מעג מיט איר ארום גיין · אונ אוב זיא איז ניט גפרובט גווארן דרייא מאל · אונ עס הט זיא אויך ניט גגעבן קיין גווישר דאקטור טאר מען מיט איר ניט ארום גיין · אבער דוא קמיע פון איין גווישן דאקטור דארף ניט האבן קיין דרייא מאל פרובן · סייא איין גשריבנו קמיע סייא פון קרייטוכץ אודר פון אנאנדור זאך · אונ סייא דר וום טראגט זיא איז איין קראנקור ר״ל · אודר ער טראגט זיא נר זאל ניט קראנק ווערן איז אלס איין דין · אוטלוכור דאקטור איז באגלייבט אז ער זאגט איך בין איין רעכטור דאקטור אונ דארף קיין עדות ניט האבן · אוך אוטלוכור יהודי איז באגלייבט אז ער זאגט עס איז איין גווישו קמיע זיא איז שון דרייא מאל גפרובט : (קיג) ווער עס גייט צו גבונדן אוף איין מכה מיט איין גראשון · אודר מיט איין נוס שאלוכץ מאג ער דר מיט ארום גיין (קיד) מען טאר ניט ארוף לייגן אוף זיינו אקסול קיין ראק אודר קיין מאנטול · אונ דר מיט ארום גיין אום דעם עירוב נאר ער מוז עס רעכט אן טואן · אוך דעסט גלייכן ווער עס וויל גיין אום דעם עירוב מיט זיין טלית דארף ער אים אן טואן וויא דר סדר איז · אונ דו עקן ארוף לייגן אוף זיינו אקסול אבר אזו ארוף טאן אוף דוא אקסול ניט אן גטאן איז אסור ארום צו גיין · ווען איינר גייט אוף איין אום ריין אורט מעג ער אוף הייבן זיינו קליידר זיי זאלן ניט איין גשמורט ווערן :

(קטז) ווען איינור טראגט ביי זיך געלט איין גבונדן אין זיין קלייד · אפילו עס איז גלעכורט געלט דס ער מעג עס אין זיין הוז יוא טראגן · אבר חוץ לעירוב טאר ער עס ניט טראגן · ווען איינור וואנט אוף אזו איין אורט וום זיין געלט איז ניט בווארונט פר גניבות · אונ ער האט עס איין גנייט אין זיין קלייד · מאג ער עס ארום טראגן אין זיין הוז אבער ניט חוץ לעירוב סיידן ער דארף נייטוג גיין · אבר אז ער בדארף ניט · אודר ער קען עס בווארנן · אודר איינום צו געבן בהאלטן טאר ער עס ניט ארום טראגן : (קטו) מען מעג ארום גיין אן גטאן אין צווייא קליידור · אין צווייא מאנטלון אודער צווייא העמדור אודער צווייא פאר הוזן צווייא פאר זאקן · אבר אין צווייא גארטלן טאר מען ניט · סיידן ער בונד צו איינום אוף דעם אנדרן קלייד · אונ דעם אנדרן אוף דעם אנדרן קלייד : (קיז) מיטאר ניט ארום גיין אין הענטשקום · דען טאמור וועט ער זייא אראפ נעמן אונ וועט זיי טראגן סיידן זיי זענן צו גנייט צו דו ארבול : (קיח) מיטאר ניט אן

טואן אום שבת איין טלית אודער איין ארבע כנפות מיט פסולי ציצית · דען טאמור וועט ער דער מיט ארויס גיין אום דעם עירוב · אונ דאס איז אסור : (קיט) ער טאר ניט גיין אין קיין קאפעלויש אום שבת אפילו אין זיין הויז אונ אזו איין הוטוול וואס קען ניט ארוף אוף זיין קאפ טאר ער ניט דר מיט ארוס גיין אום דעם עירוב דען טאמור וועט עס אים דר ווינט אראפ ווייאן אזו וועט ער עס טראגן סיידון דם הוטוול איז צו גיקנופט צו זיין האלז :

(קכ) ווען זיינע קליידער זענען נאס גיווארן מעג ער אין זייא אזו גיין אין זיין הויז · אונ איך האב קיין מורא ניט ער וועט זיי אום קוועטשן · אבר ער טאר זיי ניט אוף הענגען טרוקענן אודר אזו טראגן אוף זיין אקסול אפילו זיי זענען נאר נאס פון שוויים · דען איך האב יוא מורא ער וועט זיי אום קוועטשן · אוך טאר ער מיט זיי ניט ארוס גיין אום דעם עירוב · דרום טאר קיינר ניט גיין אזעלכע ערטער וואס זיינע קליידר קענען נאס ווערן : (קכא) מען מעג וואשן די הענט אום שבת פון איין טייך · אבר ער טאר מיט זיי ניט גייאן נאסער הייד פור איילן חוץ לעירוב : (קכב) דר וואס האט איין גרונדווע קאפ מעג ער ארוס גיין מיט זיין פלאסטער · אוב ער הט אים פרור גהאט איין שעה אופן קאפ · אונ זומט ניט דר וואס הט איין שלעכטע האנט אודר איין שלעכטע פוס אודר אפילו איין פינגר · אונ ער האט די ווינד ארום גבונדן מיט איין טוך מעג ער דער מיט ארום גיין אום דעם עירוב :

דיני ניקוי וקיפול בגדים

(קכג) מען טאר ניט אום טרייסלן אום שבת קיין שום מלבוש פון דעם טויא אודר רעגין אודר שטויב וואס איז דרויף גיפאלן · אבר מען מעג אפ קלויבן פון דיא פעדרין · אוך ווער עס נעמט אראפ פון איין טוך דיא פעדים אונ שפענדליך וואס ליגן דרויף פון דר וואכין אן איז ער מחלל שבת ח״ו · עס איז אסור צו נייף צו לייגין אום שבת איין טלית אודר אנאנדר מלבוש אבר איין נייאי העמד וואס איז נאך ניט גיוואשן גיווארין · אונ דר זעלביגר מענטש האט ניט קיין אנדרי אן צו טואן אז ער וויל עס אן טואן דעם זעלביגן שבת איז אים מותר צום אוף צו לייגן · אבר עס טאר אים קיינר ניט העלפין · אונ וויא באלד עס פעלט איינם פון דעם אלום וואס איז דא אום גרעכונט איז אסור אבר ניט אין די ערשטי פאלבין איז מותר : (קכד) איין מלבוש אודר ווייס גרעט וואס לוגט אין פרעס טאר מען עס ניט ארוס נעמין אום שבת דען דאס הייסט איין מלאכה ווייס גרעט וואס איז הארט מעג מען עס צו רייבין מיט די הענט ביז עס ווערט ווייך · מיט איין האלץ איז אסור · דס איז דווקא ביי איין העמד סייא פון איין מאנזבול סייא פון איין אשה · אבר אנדר גרעט איז אסור :

(קכה) ווען איינם הט זיך אן גקלעפט ליים אודר ערד אין זיין שוך · טאר ער אים ניט אפ רייבין אוף אום גפלאסטורט ערד · אבר ער מעג אים אפ רייבן מיט אזו איין שערביל וואס מען מעג מטלטל זיין · אזו ווי עס וועט ווייטר שטיין אונ ווען זיין שוך איז איין גשמורט גיווארן סייא איין נייאר סייא איין אלטר · טאר ער אים ניט אפ רייבין מיט די נעגול מכ״ש ניט מיט איין מעסור · אונ ווען זיינע קליידר זענען איין גשמורט גווארין מיט ערד · אז עס איז דאר טאר ער עס ניט אפ רייבין · אונ אז עס איז נאך נאס מעג ער עס אפ ווישן מיט די פינגר · ווען זיינע שוך זענין דאר גווארין דאס ער קאן זיי ניט אן טואן אודר זיי טואן אים ווייא מעג ער אוף זיי גוסן וואסור · אבר ער טאר זיי ניט רייבן מיט דיא הענט אודר איין שוך אין אנדרן אבר מיטאר ניט גוסין קיין וואסור אוף איין קלייד אפילו ווייך צו מאכין · וויא דען זאל ער טואן · ער זאל עס אפ וואשין באמעלוך מיט איין טוכל · דאס ער זאל עס ניט אום קוועטשין : (קכו) ווען איינר הט זיך גיוואשין זיינע הענט זאל ער זיי ניט אפ ווישן אין איין האנטוך דען ער וועט אים נאס מאכין נאר ער זאל צום אוף נעמין די הענט אונ זאל לאזן די וואסור אראפ לויפין פון זיי · דער נאך מעג ער זיך אפ ווישן · אוך א מלבוש וואס איז נאס גיווארין מיט השתנה טאר ער ניט גוסין דרויף קיין וואסור מבטל צו זיין דיא השתנה · ווען איינר איז באשמירט גווארן זיינע הענט מיט אום ריינקייט · טאר ער זיי ניט אפ ווישן אונ איין ווייך טוכל · נאר אין איין

הארטם · אודר אין איין ווידול פון איין בהמה · איין כלי אודר איין פרי וואס זיא איז נאס טאר מען זיא ניט אום וויש מיט איין טוכל :

(קכו) איין אשה טאר ניט גיין אום שבת מיט איברוני שפילקעס אין שלייאר · דען טאמור וועט זיא דר מיט ארוס גיין אום דעם עירוב · איין צו בראכוני נאדול טאר מען ניט מטלטל זיין · אזעלכו קוגדר וואס מיהאט זייא גימאכט איין לאך אין אויער אין מיהאט דרונן אריין גצוגן איין פאדים · מעגין זיי וואול ארוס גיין דר מיט אום דעם עירוב (קכח) איין אשה אודר איין מויד טארין ניט פארבין זייער פנים · אוך ניט צו צו קלעבן איין טייג צו די באקין דר נאך נעמין זיי עס אראפ · אזו ווערין רוט די באקין דס איז אסור אום שבת · אוך טארין זיי ניט צו פלעכטין אודר אויף פלעכטין זייערי האר אום שבת · נאר זיא מעגן זיא אפ גלעטין מיט דר האנט אבר ניט מיט איין מעסור · אוך טאר זיא ניט קעמין אודר בערשטלן אירי האר · דען טאמור וועט זיא איינו פון זייא אום רייסין : (קכט) איין בהמה פון איין יהודי טאר אוך קיין מלאכה ניט טואן אונ ניט טראגין אום דעם עירוב אום שבת · אונ איך ווער איה בשיידין די דינים דער פון · קיין פערד טאר נייט אום גיין מיט דר צום אונ חאמיט · אבר מיט איינם פון די צוויא מאג ער יוא אום גיין · אוך טאר ער ניט אום גיין מיט איין זאטיל · אודר מיט איין קאטץ ווייל עס ווערט ניט גהיט דער מיט · אוך טאר קיין בהמה ניט ארוס גיין מיט דעם צירונג ווס הענגט אויף איר האלז · אודר צווישן די אוגן ·

דר כלל איז אזו איין זאך ווס זיא ווערט ניט גהיט דר מיט טאר זיא ניט דר מיט ארוס גיין :

איין בהמה טאר ניט גייאן אום שבת מיט איין קלאטלי אויף איר האלז · אפילו אין דר היים דען זיא וועט דר מיט קלונגן · סיידין עס איז פר שטאפט : דס עס קען ניט קלונגן · אבר אויס דעם עירוב טאר זיא אזעלכוס ניט טראגין · אוך טאר זיא ניט אום גיין מיט איין מול באנד אודר מיט פיטקאויים · דען זיא וועט צו שטוסן די שטיינר מיט אירי פוס · אבר אז זיא הט אשלעכטו פוס · אונ מיהאט זיא ארום גבונדן מיט לעשטישקים אודער מיט איין טוך · דער מיט מאג זיא ארום גיין · אוך טאר קיין פערד ניט ארוס גיין מיט אשטרוק אופן האלז ווייל עס ווערט ניט גהוט דר מיט · אזו אוך קיין אנדרו בהמה דען זיא דארף קיין שטרוק ניט · אבר איין קאלב מאג יוא ארויס גיין מיט איין שטרוק · ווייל עס ווערט גהוט דר מיט · קיין הונר טארין ניט ארוס גיין מיט אשנורל אופין פוס · קורץ פון דר זאך דר כלל פון דר זאך איז אלורלייא בהמות אונ חיות אונ עופות פון איין יהודי האבן איין דין אין זיך קעגין דעם :

ענין רכיבה לא על הבהמה ולא על העגלה

(קל) עס איז אסור צו רייטן אויף איין בהמה · אודר צוא פארין אין איין וואגין אום שבת אפילו דיא בהמה איז פון איין עובד כוכבים · מכ״ש אז דיא בהמה איז פון איין יהודי · אזו טוט ער צוויא עבירות · זיין עבירה אונ די עבירה פון זיין בהמה · אבר אז ער הט איין קנעכט איין עובד כוכבים מאג ער אים לאזין רייטין אויף איין בהמה צום וואסר זיא אן צוא טרונקן · אבר ער זאל גוואורנט זיין ניט צו לייגין אויף איר קיין שום כלי : (קלא) מען טאג הייסין איין עובד כוכבים צו מעלקין איין בהמה אום שבת · פון איר טובה וועגין דאס דיא מילך טוט איר וויא · אבר מען דארף אים צאלין דר פר גלייך ווי ער קופט ביי אים די מולך · אונ ער טאר ניט די מילך ניצן אין דעם וועלכין שבת : (קלב) עס איז מותר צו געבין איין בהמה צו איין פאכטיך עובד כוכבים · אונ ער האט ניט זארג צו האבין אז ער וועט ארביטן מיט איר אום שבת · אודר ער וועט זיא ארוס פורן חוץ לתחום · נאר ער טאר אים ניט הייסין · אונ אז ער זעהט אים ארביטן מיט איר אום שבת דארף ער אים ווערין :

(קלג) זיין הונט מעג ארוס גיין מיט איין רונג אונ מיט איין האלז באנד · אוך זאל איטלוכער גוואורנט זיין ווען ער פורט איין בהמה אום דעם עירוב מיט איין צום זאל ער זעהן אז דר שטרוק זאל ניט אראפ הענגין פון זיין האנט איין טפח · אוך צווישן אים אונ דר בהמה זאל דר

שטרוק ניט אראפ הענגין נאהונט צו דר ערד · עס איז פר האנדין עטלוכי זאכין וואס זענין אסור האטשו עס איז קיין מלאכה ניט · נאר ווייל ער פלעגט אום דער וואכין אוך אזו צו טאן אזו ווי איך וועל עס בשיידין : (קלד) עס איז אסור צו זעהן אום שבת וואס זיינו פעלדר אודר דאס גבייא וועלין דארפין נאך שבת · אוך טאר קיינער ניט גיין סוף שבת אפילו אין תחום · כדי ער זאל גייאון אין מרחץ אריין אודער צוא דונגען פועלים נאך שבת · אבער אהיים צוא ברענגין זיין בהמה מאג ער גיין ביז אין תחום שבת · אונ אז דיא בהמה קען ניט גיין זעלבסט נאר ער מוז זיא טראגין · טאר ער ניט גיין קיין תחום שבת זיא אהיים צו ברענגין · ווייל דר דין איז דאך אז מען טאר ניט טראגין אום שבת קיין (בעלי חיים) נאר איין קינד · אזו וויא איך וועל דא נאך בעסער בשיידין · וועהן זיין בהמה שטייט ווייטר פון דעם תחום שבת מעג ער זיא רופן דס זיא זאל צו אים קומן אוך מעג מען גיין ביז איין תחום שבת פון צרכי חתן כלה אודר צרכי מת וועגין : (קלה) עס איז אסור צו דונגן איין חזן איבר שבת · דען ער נעמט שכר שבת · אבר אוף איין יאר אודר אוף איין חודש איז מותר :

(קלו) עס איז מותר צו רעכנון חשבונות פון איין דבר מצוה אום שבת · דהיינו וויפול מען בדארף צו דר כלה · אודר שכר לימוד צו צאלון פר יונגון אונ נאך אזעלכו גלייכון · אבר וום עס איז ניט קיין מצוה איז אסור צו רעכנון · דען איך האב מורא טאמור וועט ער דעם חשבון אן שרייבון · דרום מאג מען וואל רעכונין אזעלכום וום ער דארף ניט אן שרייבין · מען מעג צדקה מנדר זיין אים שבת דרום מעג מען זיך מאכין איין (מי שברך) אום שבת אונ מנדר זיין צדקה אוף דעם בית הכנסת אוך מעג מען זעהן אלס וום מען דארף פארוכטון די ברוקן אודר די גאסון דאס פול לייט זאלון ח״ו צו קיין היזק ניט קומן · דער כלל איז אלס וום עס איז צורכי רבים איז מותר דרונין עוסק צו זיין אום שבת · אוך מאג מען שידוכים טואן אים שבת · אבר מיטאר ניט דער מאנון קיין התחייבות פון געלט · אוך מאג מען בשטעלין איין מלמד פון איונגם וועגין · אבר פון קיין געלט טאר מען ניט דר מאנין אוך מעג מען שפרעכין אום שבת · (קלז) עס איז אסור צו שוקן איין עובד כוכבים אים שבת נאך איין מת קרובים דס זיי זאלין באלד קומין זיך מתעסק זיין מיט זיין קבורה אבר נאך איין קראנקונס קרובים מעג מען יוא שוקין אוב דר קראנקור בגערט נאר דר צו · וועו דר מלבוש פון איין עובד כוכבים לוגט במשכון ביי איין יהודי · אונ דער עובד כוכבים וויל אום אום וועקסלין אום שבת מאג ער אים וואול גובין · אוב ער טוט זיך אן דרונן אונ וועט עס ניט טראגן רויץ לעירוב · אונ אוב ניט איז אסור :

וועו עס איז ביי איינום עפים גנבית געווארין מעג ער וואול אום רופן אום שבת · אבר מיטאר ניט אום רופן ווער עס הט זכיות אוף דר אונ דר גבלה · אוך ניט ביי וועמון איז פאר האנדין וויין אודר ביר צו פאר קופין · אוך אז מיהאט איינם מודיע גווען אז זיין טאכטור איז גנומן געווארין צווישין עובדי כוכבים מאג ער טואן כל השתדלות אונ אפילו פארין נאך איר אום שבת · אונ אז ער וויל ניט נייט מען אים דער צו · וועו איינר איז אין איין סכנה · סייא סכנת הגוף מכ״ש סכנת נשמה מאג מען אים מציל זיין אום שבת מיט אלים וום מיגליך איז · (קמא) עס טאר קיינור ניט ריידון קיין דברים בטלים אום שבת · נאר דר וואס הט תענוג דר פון דר מאג יוא ריידון חידושים אונ פאטשטין · אבר צו ריידון פון יענוגם וועגון ווייל יענור האט תענוג דר פון טאר מען ניט :

עס איז אסור צו זאגון אום שבת מארגון וועל איך די מלאכה טואן אודר די סחורה קופון אויך איז אסור צו זאגון צו איין עובד כוכבים אום שבת ער זאל אים דינגון פועלים אונ אפילו פר שבת טאר ער צו אים ניט זאגון ער זאל אים אמלאכה טאן אום שבת · אבר עס איז מותר צוא אים צו זאגון ווארום האסטו מיר דאס ניט גטאן אום שבת · האטשו דר כותי מארקט זיך וואל דרונין איז דאך מותר · ווייל ער זאגט אים ניט ארום בפירוש ער זאל אים אמלאכה טואן · עס טאר קיינור ניט גובין קיין געלט ציא איין עובד כוכבים פאר שבת ער זאל אים עפוס קופן

אום שבת · אבר ער מאג אים זאגן קויף דיר דס אונ דאס · אונ אז איך ווערל דארפן ווערל איך בייא דיר אפ קופן · אויך מאג מען אים גובין קליידר ער זאל זיי פר קופן ווען ער וויל · אבער מיטאר אים ניט ארום ריידן ער זאל זיי פר קופן אום שבת · ווען איינר דונגט איין עובד כוכבים איין פורמאן זאל ער זעהן זיין סחורה זאל ארום גיין פון זיין הויז אן גלאדן פאר שבת · אונ ווער עס לאזט נעמין זיין סחורה פון זיין הויז אום שבת · איז ער ראוי צו גרוס קנס אונ עונשים · אטייליט זאגן אז ער הט דעם עובד כוכבים מייחד גוועזן איין חדר אודר איין ווינקל מאג ער זו נעמין אפילו אום שבת · אבר דארט ווי עס קומט ארום דר פון אחילול השם איז אסור · עס טאר קיינר ניט רעכונין אום שבת וויפל ער הט אום גגובין · אודר ער האט אום צו גובין דען ער וועט קופין אן צו שרייבן אבר זיינו חובות וואס ער הט שון בצאלט מאג ער וואול רעכונין אום שבת :

אויך זאל איינר ניט זאגן צו זיין חבר איך וועל מארגן גיין אין יענור שטאט אריין גייא אויך מיט מיר · ווען איינר וויל עפוס בארגן ביי זיין חבר אום שבת · אונ וויל אים נוט גטראווין מאג ער איין משכן אנודר לייגן אום שבת · אובער עס איז אסור צוא זאגן נעם דיר דעם משכון אונ בארג מיר דרויף אונ אזו וויא מיטאר ניט לייאין אום שבת · אזו אויך טאר מען ניט בצאלין · ווען איינר הט גמאכט איין סעודה אויף אורחים · אונ עס איז בייא אים פר שריבין וויפול גריכט אונ גקעכצין ער האט גמאכט טאר ער עס ניט לייאנין אום שבת · אויך איז אסור צו לייאנין שטרי חובות אודר השבונות אודר אנדרי בריב · אונ אפילו אריין צו קוקין דרונין איז אויך אסור ווען איין עובד כוכבים ברענגט איינם איין בריב אום שבת טאר ער זוא נוט אן רורין · נאר דר עובד כוכבים זאל זיא פרור אנידר לייגן · דר נאך מאג ער זיא עפונין · אונ טאר דרונין ניט לייאנון · נאר אזו דרונין אריין צו קוקין דען טאמור איז עס איין דבר סכנה וואס מען דארף עס טאן אפילו אום שבת אבר אז ער ווייסט וואול אז עס שטייט ניט דרונין קיין דבר סכנה טאר ער אפילו ניט אריין קוקון דרונין · דיא טייטש ביכר פון משלים אודר מלחמות אודר אנדרו שפרוך ווערטור וואס נארישקייט זענין · דס הייסט (דברי ליצנות) אונ מען טאר עס ניט לייאנין אפילו אום דר וואכין · אונ ווער עס הט דס גמאכט מאכט זונדיגין פיל לייט · אבר אז עס איז גשריבין אודר גדרוקט אויף לשון הקודש מאג מען עס וואול לייאנין אפילו אום שבת :

אום שבת אונ יום טוב טאר מען ניט לערנון נאר אין דברי תורה · אבר ניט אין אנדרו חכמות אבר (שרי צלוחית) אודר (שרי כף) דס איז אז עס איז איינם גישעהן עפיס אגניבה דא זענן פאר האנדין אטייל לייט וואס ברענגין דעם גנב אין איין גלאז אודר אין דר האנט · דס מאג מען וואול מאכין אפילו אום שבת · ווען איינם גשטערט איין שאדין אום שבת דס עס האט אן גהובן רעגונין אויף זיין סחורה · אודר דער ווייין האט אים אן גיהובון צוא רונין · מאג ער וואול רופן איין עובד כוכבים · האטשו ער וועט זיך עס בוודאי פארוכטין דען בייא איין שאדין האבן די חכמים מתיר גוועזן · אבר טאר אים ניט הייסן פארוכטון · אויך איז אסור צו זאגין צו איין עובד כוכבים נעם דיר דס פלייש אונ קאך דיר עס אום שבת · אפילו ער איז אים ניט מחוייב עסן צו גובין מכ"ש אז ער איז אים יוא מחוייב · סאיז מותר צו הייסן איין עובד כוכבים אלוכט אן צונדן פרייטאג צו נאכט איידר עס איז נאך רעכט נאכט · איין יהודי וואס איין עובד כוכבים איז אים שולדיג געלט · אונ ער ברענגט אים תבואה אום שבת פר זיין חוב · מאג ער אים גובין איין שליסול דס ער זאל עס אפ לייגן אין איין חדר · דען ווייל עס איז נאך ניט גמאכטון אזו טוט דר עובד כוכבים איין מלאכה אין זיינום · דעסגלייכין אז איין עובד כוכבים מאכט קעז פון איין יהודי ווענן אונ דר יהודי זעהט עס צו אום שבת איז אויך מותר · דען דס קעז איז נאך דעם עובד כוכבים ביז ער גיט עס אפ דעם יהודי · אבר עס איז אסור דעם קעז מטלטל צו זיין אום שבת מחמת (מוקצה) דס איז טייטש אפ גישייד הר פון :

(קסב) אלו דיא כלים אפילו אגרוס פאס מעג מען מטלטל זיין אום שבת · אבר טייערו חשובי כלים וואס דר מענטש פארכט זיך טיט דעם צו ניצון מחמת היזק · דהיינו איין שעכט

מעסער אונ נאך זעלבי זאכין איז אסור מטלטל צו זיין מחמת מוקצה· אפילו עס לוגין אין שיטוף מיט נאך אנדרו מעסור· אוך איין מעשניר שטייפיל איז אוך מוקצה· אלי די זאכין וואס מוקצה איז אז ער דארף זיא נייטוג· אודר ער דארף צו זייער אורט מאג ער זייא מטלטל זיין· אבר ביי דיא חשובי כלים איז אזו אוך אסור· אזו איז אוך דר דין בייא דיא כלים וואס מען דארף צו קרורה דהיינו איין וואג שאל אודר גוויכט· אודר איין איל· איין כלי וואס אום שבת איז אסור דער מיט צו טואן די מלאכה וואס עס איז דרוף גמאכט גווארין מאג מען עס מטלטל זיין ניט צו זיין מלאכה· נאר צו אנאנדר זאך· דהיינו איין האמור אוף ניס צו קלאפין· אודר איין האק אוף פלייש צוא האקון· אונ ער דארף נאר דר צו· אודר צו דעם אורט וויא די כלי ליגט· מאג ער זיא מטלטל זיין וויא אהין ער וויל אפילו אופן בודם אבר ער טאר די כלי ניט מטלטל זיין פון איר טובה ווענין· אוך ווען די כלי לוגט אויף אזויא איין אורט וואס ער פארכט זיך זוא וועט גנבת אודר קאלי ווערין מאג מען זיא מטלטל זיין· אונ דיא זאכון וואס מוקצה איז אז עס לוגט דרוף אנאנדר זאך ניט קיין מוקצה מעג ער דם אראפ נעמין· אבר דם מוקצה טאר ער אפילו ניט אוועק רוקין פון דעם אורט אבר ער מאג עס אוועק בלאזון מיטען אטום· דען דם הייסט ניט קיין טילטול· ספרים אודר אלי עסון שפייז איז מותר מטלטל צו זיין אפילו מען דארף ניט דר צוא· אבר תפילין אונ אוך איין שופר איז אסור מטלטל צו זיין סיידין מען דארף צו זייער אורט אודר צו זייער בהערפניש· דם זיי זאלון ניט גנבת אודר קאלו ווערין:

אמייל לייט זאגון אז אזו איין כלי וואס איז גימאכט גיווארון צו זעלכו זאכון וואס איז אסור אום שבת טאר מען עס ניט מטלטל זיין אפילו ער האט מורא עס וועט קאלי ווערון· אונ אפילו ער דארף צו איר אורט· אבר אז מען לייגט דרוף איין זאך וואס ניט מוקצה איז מעג מען דאס מוקצה אוך מטלטל זיין דער מיט· אבר דער זעלבוגר דין איז נאר בייא איין מת· איין כלי וואס איז צו בראכון גווארון אפילו אום שבת· אז דוא שטוקר נוצן נאך צו עפוס איין זאך אודר עס איז צוא בזארגון מען זאל ניט ניזוק ווערון דרונן מאג מען זייא מטלטל זיין אונ אוועק רומון· אבר אזעלכום וואס איז פרור ניט קיין כלי גיוועזן· אצונד אז עס צו בראכון גיווארון טאר מען עס ניט מטלטל זיין אפילו עס ניצט נאך צו עפוס אזאך· איין זאך וואס איז ניט קיין כלי דהיינו איין האלץ אודר איין שטיין סייא גרוס סייא קליין טאר מען עס ניט מטלטל זיין אפילו ער דארף דער צוא· אודר צו דעם זעלבוגון אורט· איין צו בראכונו גאדול טאר מען אוך ניט מטלטל זיין· דו שטוקר פון איין דעק מאג מען יוא מטלטל זיין אוב עס טוג נאך צו עפוס· אום ריינו זאכון אודר אלץ וואס ער האט אוועק גיווארפון פאר שבת· טאר ער עס ניט מטלטל זיין אום שבת ווען עס הענגט נייס גרעט אוף איין שטאנג· טאר מען דוא שטאנג ניט רורין נאר מען דארף דאס גרעט אראפ נעמון אין אזו איין אופון מעז זאל דוא שטאנג ניט מטלטל זיין· אונ ווען גרעט לוגט אין אזו איין כלי וואס איז אסור מטלטל צו זיין אום שבת· מאג מען עס ארוס נעמון ווייל עס איז דאך איין כלי איין באנק וואס איז פון איר ארוס גיפאלון איין פוס· טאר מען זוא ניט מטלטל זיין· אוך ניט צוא לייגון אוף אנאנדר באנק סיידון ער פלעגט נאך פאר שבת אוך אזו צוא ניצן מיט דער באנק· אוך מאר מען דוא פוס ניט צריין שטעלון· דען דאס הייסט גבואט:

ווען איינר האט אין זיין הוז אזעלכו צוגל וואס ער פלעגט דרוף צו זיצן מאג ער זייא מטלטל זיין אבר אז ער הט דוא צוגל צום אוף גילייגט איינם אוף דעם אנדרון פר שבת· דא איז דאך זיין דעה ניט צו זוצן דרוף טאר ער זיי ניט מטלטל זיין ווען איינר זעהט לוגן אין זיין הוז אודר אוף דער גאס שטוקר גלאז אודר איין שפוצוג האלץ וואס מוקען ניזוק ווערון דרונן מאג ער אוועק רומון איין לייטור וואס מען דארף אין הוז מאג מען מטלטל זיין צווייגון פון ביימר וואס ער האט זייא אפ גרוסן צו פר ברענון איז אסור מטלטל צו זיין· אבר אז ער האט זייא צו אנאנדר צום אוף גיבונדון פאר שבת איז מותר דרוף צו זוצן אום שבת· אזו איז אוך דער דין מיט איין שמיק האלץ אודר מיט איין זהכון שטיין· עס איז אסור מטלטל צו זיין איין שפאן אודר איין ברעטול אודר איין שטיין אפילו ער

וויל

ווייל דער מיט צו דעקן איין פאס. אודר אריין צו שלאגן דער מיט איין צאפן · סיידן ער הט עס אן גיגרייט דרויף פר שבת איין רוט וואס מען הט אפ גרוסן פר שבת דער מיט אראפ צו טרייבן דוא פלוגן מאג מען עס מטלטל זיין אום שבת דען עס הייסט איין כלי · ריינו וואל וואס מען הט גיליינט אויף איין סכה פר שבת איז מותר מטלטל צו זיין. זיינו אוקסן פעל אבר ניט פרעמדו מאג מען מטלטל זיין · אבר פעל פון קליינו בהמות אפילו זיינו איז אסור מטלטל צו זיין ברעטור וואס איין בעל הבית הט אין זיין הויז מאג מען זייא מטלטל זיין · ווייל דער בעל הבית האט זייא דאך מכין גיוועזן פר שבת צו וואס מיוועט זייא דארפן · אבר דו ברעטור פון איין סטאליר איז אסור מטלטל צו זיין · סיידן ער האט זיין דעה גיהאט פר שבת צו ניצן מיט זיי וואס ער וועט דארפן אום שבת:

אוועלכו ביינר וואס זענן ראוי צו איין הונט · אודר שאלוכץ וואס איז ראוי צו איין בהמה · אונ דוא ברעקלוך וואס בלייבן אויפן טויש מאג מען זייא אראפ שארן · אבר אז זייא זענן ניט ראוי צו איין הונט אודר צו איין בהמה טאר מען ניט מטלטל זיין · נאר ער זאל דעם טויש אויף הייבן אונ זאל זייא אראפ שאקלן: לוגט אבר ברוט אויפן טוישטוך מאג ער צום אויף נעמן אלס מיט אנאנדר אונ אום טרייסלן פונם טוישטוך · דער נאך זאל ער דרויף ווידר לייגן דאס ברוט · נמצא אז ער איז עס מטלטל פון ברוט וועגן: בונד שטרוא וואס מיהאט אן גיגרייט צוא עסן צוא איין בהמה · מאג מען זייא מטלטל זיין אפילו זייא זענן זייער גרוס · אזו אויך אלו זאכן וואס גהער צו עסן · סייא צו מענטשן סייא צו בהמות מאג מען עס מטלטל זיין. פויש וואס זענן איין גיזאלצן · אונ מוקען זייא נאך עסן מיט דער זאלץ מאג מען זייא מטלטל זיין אבר אז מיקען זייא ניט עסן מיט דער זאלץ איז אסור מטלטל צו זיין אזו איין זאך וואס איז איין גרעכט אין צואה אודר אין שפייאוכץ אונ עס לוגט אויף אזו איין אורט וואס מען דארף דרויף צו זיצן אום שבת מאג מען עס נעמן אונ אוועק ווארפן אויף דעם מיסט · אבר אז עס לוגט אויף אזו איין אורט וואס מען דארף ניט דרויף צו זיצן אום שבת טאר מען עס ניט מטלטל זיין · אונ אז ער האט מורא איין קונד וועט זיך דרונן בשמורן מאג ער דרויף אובר דעקן איין כלי · איין טאפ מיט טינוף אודר השתנה מאג מען ארוס טראגן אום שבת. אונ עס טאר קיינר ניט אריין טראגן קיין מיאוסי זאך אין זיין הויז אום שבת · אבר אז ער האט שון אריין גיטראגן מאג ער עס ארוס טראגן · אז עס לוגט טינוף אין חדר וואס ער זוצט ניט דרונן · אונ ער האט מורא עס זאל קיין שארן ניט קומן דער פון · זאל ער אין דעם חדר אריין טראגן זיין טויש אודר בעט · דער נאך מאג ער עס אויף רומן:

איטלכר מעג זיך אן טראגן זאמד אודר אש אונ זאל עס לייגן אין אווינקול צו זיין בערפוניש אום דער וואכן · אונ מעג דער מיט צו דעקן אלדאס אומריינוקייט אום שבת: אבר אז ער האט עס ניט גיליינט אין אווינקול טאר ער עס ניט מטלטל זיין · אויך אז ער האט פאר גראבן פירות אודר (ירקות) אין דעם זאמד: מאג ער זייא ארוס נעמן אום שבת · עס איז מותר צו שטעלן איין קארב פאר קליינו הונדליך דאס זייא זאלן דרויף לופן ארויף אונ אראפ. אבר דוייל דוא הונדליך זענן אויפן קארב טאר מען אים ניט מטלטל זיין · איין אשה מאג פורן איר קונד אין דער האנט אום דעם עירוב. אבר זוא טאר אום ניט טראגן · אטייל לייט זענן מתיר צוא שפילן מיט איין באלן אים שבת. אונ אטייל אסרן · איין מלבוש וואס איז שעטנז זענן אטייל מתיר עס מטלטל צוא זיין אום שבת אונ אטייל אסרן דוא ווערום וואס מען שפינט פון זייא זייד טאר מען זייא ניט טראגן בייא זיך אום שבת · איין פלעדור וויש מאג מען מטלטל זיין אונ אויך דער מיט אום קערן: דו זאכן וואס זענן מוקצה פאר איין עושר איז אויך מוקצה פאר איין ארוכאן · עס איז קיין חילוק ניט אין דוא זאכן: דא וועל איך שרייבן וואס מען מעג מטלטל זיין דורך אנאנדר זאך:

(קמג) דאס איז ידוע אז איין שטיין איז מוקצה אונ איין קונד איז ניט מוקצה מטלטל צו זיין · אז דם קונד האלט איין שטיין אין דער האנט · טאר מען עס ניט מטלטל זיין דער

מיט · סיידן דאס קינד וועט חיו קראנק ווערן אז ער וועט ניט האלטן דעם שטיין אין זיין
האנט אבר אז ער האלט איין גראשן אין זיין האנט טאר מען אים גאר ניט מטלטל זיין · אבער
מען מעג אום פורן ביא דער האנט · איין קארב מיט איין לאך · וואס דוא לאך איז פר שטאפט
געווארן מיט איין שטיין · מאג מען דעם קארב מטלטל זיין איין עסור פון איין ברונן וואס איז צוא
גרונג אונ מען האט צו אים צו גבונדן איין שטיין · ער זאל שווערר זיין מאג מען מיט אים וואסור
שעפון אום שבת · אוב נאר דער שטיין איז צו גיבונדן געווארן פאר שבת · איין קירב מיט
אופס וואס לוגט דרונן איין שטיין איז עס אזו איין אופס וואס ווערט ניט מיאוס אז מען שוט עס
אום · זאל ער דעם קארב איבר קערן עס זאל אלם ארום פאלון דער נאך מאג ער אריין לייגון דם
אופס אבר אז עס איז אזו איין אופס וואס ווערט מיאוס אז מען שוט עס אום · מאג מען עס
מטלטל זיין מוטען שטיין · ווען איינר האט פאר געסון געלט אודר אשטיין אויף איין טוש אודר
אויף איין בעט אודר אויף איין קישען · אודר אויף איין כלי · אודר אויף איין מלבוש · מאג ער עס
אראפ שאקלון · אבר אז ער האט אין מוקטן גילייגט דרויף טאר ער עס ניט אראפ שאקלון : דע
דוא זאך וואס מיהצה לוגט דרויף · איז עס ווי דאס מוקצה זעלברט :

ווען איינר לייגט ארויף איין דבר מוקצה אפילו במזיד אויף אזו איין זאך וואס איז ניט זיין · מאג
עס וואל יענער אראפ שאקלין דען יענר קען ניט אסרין וואס ניט זיינס איז · אונ אויך אפילו
דר וואס הט ארויף גלייגט דו מוקצה אז ער דארף צו דעם אורט מאג ער וואל צו נעמין דו זאך וואס
דם מוקצה לוגט דרויף · קיין שום עסין שפייז איז ניט מוקצה · אפילו איינר האנדולט מיט עסין
שפייז מאג ער דער פון נעמון צוא עסון אום שבת · אויך אפילו ווען איינר הט גיזייט ווייץ אודר
קארון אונ עס איז נאך ניט איין געווארצולט אונ דר ערד מעג ער נעמון דער פון צו עסון · אויך מעג
מען ארויס נעמין דו אייער פון הונער דו הינער אום שבת צו עסין אויך אזו איין אויפס וואס ווערט
ניט צייטיג ביז עס ווערט צו גלעגורט מאג מען עסין דר פון אום שבת אבר אז מיהאט עס גלייגט
טרוקנן · טאר מען עס אפילו ניט מטלטל זיין · אבר אז דם אופס איז פון איין עובד כוכבים · דם
ער הט זוך עס גלייגט צו טרוקנן מאג מען עס יוא עסין · אלי זאכון וואס זענין מוקצה גווען תחלת
שבת · איז עס אסור אגאנץ שבת · אפילו עס איז דער נאך פארוכט געווארן · מען טאר ניט
שטעלין קיין כלי הונטר אדבר מוקצה · דען מיינעט דאך דו כלי אויך ניט טארין מטלטל זיין · אונ
מיטאר ניט אסרין קיין כלי אום שבת · ווען איינר הט ארויף גלייגט געלט אויף אזו איין זאך וואס
ניט מוקצה איז דהיינו אויף אטיש אודר אונ אזאק נמצא הט ער דאך דו זאך אן גיגרייט צום געלט
נוא איז עס מוקצה גלייך מוטען געלט : איין מת איז מוקצה אונ מיטאר אים ניט מטלטל זיין :
סיידן מעג לייגט אויף אים איין קינד אודר אשטיק ברוט · אוך מאג מען זאגן צו איין עובד כוכבים
ער זאל אים מטלטל זיין · אונ דאס איז אלם גירעט געווארן אז דער מת גייט נאקוט · אבר אז ער
לוגט אין עפוס איין מלבוש · דהיינו איין ליילוך · אודר אנאנדר מלבוש מאג מען אים וואול זעלבסט
מטלטל זיין אן איין שום זאך · דאס איז אלם ביא איין מת · אבר אנאנדר מוקצה טאר מען ניט
מטלטל זיין דורך אזו איין זאך וואס ניט מוקצה איז · מען טאר ניט אן רורון אין קיין שום אבר
פון אמת אום שבת : דרום טאר מען אים ניט צו מאכון דוא אוגן אונ דאס מול אבר מען מעג וואול
הונטר בונדון זיינו קון באקון · אז דאס מול זאל זיך ניט ווייטר עפנון · ווען איינר האט אריין גילייגט
ירק) אין זאמד · אונ עס איז נאך ניט איין גיווארצולט גיווארן מאג ער עס ארוס צוהן אום שבת
ביי דו בלעמור חאטשו דו זאמד ווערט אראפ גישוט · נאר ער זאל ניט אן רורון אונ דער זאמד ·
שטרויא וואס מיהאט זוא אריין גלייגט אונ אבעט פר שבת · מאג מען זוא אוים גלייכון אום שבת
אזעלכו שטרויא וואס זענון מוקצה דהיינו זוא איז ניט גילוגין אין אבעט · אז ער הט אונ דם שטרויא
אריין גלייגט אופס מאג ער עס וואל ארויס נעמין מיט דר האנט · אונ אויב מיט זיין ארויס נעמין
וועט ער דו שטרויא מטלטל זיין · ווי זאל ער טאן · זאל ער אריין טאן אמעסר אונ דעם אופס אונ
זאל עס דר מיט ארויס נעמין · אבר אז דם אופס לוגט אונ דער ערד אודר אונ זאמד · אזו קען ער
עס

עס ראך מיט קיין מעסיר ניט ארויס נעמין · מאג ער עס וואל ארויס נעמין מיט דער האנט · ער וויל דר מיט לייטן מכבד זיין :

ווען איינר וויל זיין צורך טאן מאג ער מיט נעמין שטיינר אונ זיין האנט זיך הונטר צו ווישען דער מיט · אשטיק ערד וס וואקסט דרויף גראז מאג מען זיך הונטר ווישן דר מיט · אונ איך האב קיין מורא ניט ער וועט אויס רייסין דס גראז · דען איטליכר ווייסט אז דס איז איין איסור · אבר מען טאר זיך ניט הונטר ווישן אויף וועכי ערד · דען זוא ווערט צוא ברעקולט · מיט איין שערבול איז איין סכנה זיך הונטר צו ווישן דער מיט אפילו אום דער וואכין מחמת כישוף · אודר ער וועט זיך דרונן אשניט געבין · מען מאג זיך וואול הונטר ווישן אויף גראז וואס וואקסט נאך אויף דר ערד אבר מען זאל נזהר זיין חו עס ניט אום צו רייסין · ווען איינר קען ניט זיין צורך טאן ביז ער טוז דאס (מקום הנקבות) עפונן מיט עפוס איין זאך זאל ער עס אום שבת עפונן דורך איין שינוי ניט ווי ער פלעגט צו טואן אום דער וואכין עס איז אסור זיין צורך צוא טאן אויף איין גיאקורט פעלד אום שבת · דען ער מאכט איין גרוב · אונ אויף איין יהודיש פעלד טאר מען אום דער וואכין אוך ניט : (קמד) איין מ״ד אודר איין לאדן וואס איז ניט צוא גיבונדן נאר עס איז גימאכט גווארן צו פר שטעלן דער מיט אז ער האט דרויף אין זינען גיהאט אום דר וואכין · מאג ער וואול דער מיט פאר שטעלן אום שבת · אבר אויף איין רוגל הונטר צו שפ... ן העלפט ניט זיין מחשבה פון אום דער וואכין · ביז עס מוז פאר שנוצט זיין ... יין שפיץ דס איטליכר זאל וויסן אז דאס איז איין רוגל · אונ ווסט טאר ער עס ניט מטלטל זיין אום שבת . אונ אז דער רוגל ווערט אריין גירוקט אין דער שוועל אריין העלפט קיין שפיץ אוך ניט · נאר ער מוז מאכן אנאנדר זאך עס זאל דער קענט ווערן אז עס איז איין רוגל · אונ אז דוא שוועל איז נידריג ביז דער רוגל קומט אריין אין דער ערד · טאר מיט אים ניט צו רוגלן אום שבת :

איין טור וס מען עפונט זוא ניט אופט . דהיינו איין אונטר טור אודר איין טור פון אנארטן אודר פון איין הויף אונ זיא איז נידריג צו דער ערד ביז אז מען עפונט זוא גראבט זו אין דר ערד איז דער דין אזו אז זוא האט אנגלון פון אובן אונ פון הונטן מעג מען זוא עפונן אום שבת . אונ אוב ניט טאר מען זוא ניט עפונן אונ ניט צו מאכן · סיידן זוא איז הוך פון דער ערד ביז זו רורט ניט אן אין דער ערד · ווען איין אנגול פאלט ארוס טאר מען . אום ניט אריין זעצן אום שבת . איין טור וס איז גימאכט גיווארן פון איין שטוק ברעט · אונ הונטן האט זוא קיין שוועל ניט אונ אז מען עפונט זוא שלעפט זוא זיך נאך אויף דער ערד טאר מען זוא ניט עפונן אונ צוא מאכן אום שבת . אבר אז זוא איז פון צווייא שטוק ברעטור אפילו זוא האט ניט קיין שוועל מאג מען זוא יוא עפונן אונ צו מאכן · איין אלמיר אודר איין קאסטן אודר איין שאנק וס איז גימאכט גיווארן מיט איין טור מיט אנגלון אז דער אונטרשטר אנגול איז אבוסל ארוס מאג מען אום אריין טאן אום שבת · אבר אז ער איז אין גאנצן ארוס אודר אז דער אייברשטור אנגול איז אפילו נאר אבוסל ארוס טאר מען אים ניט אריין טאן אים שבת · איין באנק בעטול וס איז גימאכט גיווארן דרויף צו זיצן טאר מען עס ניט איין שלאגן אודר אום שלאגן מען זאל קענון זוצן דרויף · דען עס הייסט איין רעכטו מלאכה . איין בעכור וס איז גימאכט גיווארן מיט שרייפלוך טאר מען ניט פר שרופן אונ אויף שרופן אום שבת . ווען איין באלקן הייבט זיך אן איין צו ברעכן אום שבת מאג מען אים אונטר שפארן מיט איין באנק ער זאל זיך ניט ווייטר איין ברעכן אבר אויף צו הייבן אים טאר מען ניט · אונ דו זאך וס ער שטעלט דער מיט אונטר זאל ער עס שלאברוק אונטר שטעלון · דס ער זאל עס קענון ארוס נעמן אום שבת · אז עס איז ארוס גיפאלן איין פוס פון איין באנק טאר מען אים ניט אריין שטעלון אים שבת . אונ אוך טאר מען דו באנק נוט לייגן אויף אנאנדר באנק · סיידן אז דער פוס איז נאך ארוס גיפאלן אום דער וואכין . אונ ער פלעגט זוא פר שבת אוך ארויף לייגן אויף אנאנדר באנק דא מאג ער אום שבת אוך אזו טאן · איין מעסער וואס שטעקט אין דער וואנט טאר מען עס ניט ארויס נעמון אום שבת חייל דוא לייס וועט ארא

באלין

פאלון אבר פון איין באנק מאג מען אים יוא ארוס נעמון · דער וואס שטעקט אריין איין האלץ אין אנדרון איז עס איין רעכטו מלאכה · אונ עס איז אסור אום שבת · איין הוף וואס איז נאס מעג מען אוף שפרייטון שטרוא אום שבת צו גיין דרוף · אבער ער זאל ניט טאן וויא אום דער וואכון דם ער זאל טראגון דו שטרוא אין הוף אריין מיט איין אום ריינו כלי:

(קכה) עס איז אסור צו מאכון איין לאך אין איין פאס אום שבת אפילו ער דארף דר צו · אבר אז עס איז שון פאר האנדון איין לאך מאג ער דרונן איין צאפון אודר איין שפינט אריין שטעקון · איין פאס וואס האט שון פון לאנג איין לאך · נאר זוא איז פאר שטאפט גיווארון פון דוא היבון · איז דער דין אזו אז דוא היבון זענון נידרוגר פון לאך מאג מען זוא וואול אום מאכון · אונ אז דו היבון זענון העכור פון דער לאך טאר מען זוא ניט אום מאכון אום שבת . אוך איין צאפון וואס קען ניט ארוס פון דער פאס מאג מען אים אריין שלאגון מיט אנאנדר צאפון אז ער ווערט אן גיזעהן העכור פון דוא היבון · אבר אז דוא היבון זענון העכור טאר מען ניט · ווען איינר האט פלארון אודר צו בראכון איין שלוסל פון איין חדר אודר פון איין שאפע . אונ ער דארף דער צוא נייטוג אום שבת · זענון אטייל מתיר ארוס צו נעמון דוא טור פון אנגלון אונ אטייל אסרון עס . דרום זאל מען עס הייסון טאן איין עובד כוכבים איין קארב מיט אופס וום איז פר קנופט מאג מען אפילו אוף שניידון דעם שטרוק אום שבת מיט איין מעסור · עס איז גלייך וויא איינר צו ברעכט דו שאלוכץ פון איין נוס ער זאל קומן צום אונוויינוגסטן · (קכו) עס איז אסור צו מאכון איין גיצעלט אום שבת דם ער וויל פר שפרייטון איין טוך אודר איין מאנטול אוף שטוקר האלץ · דען עס הייסט גיבוייט ; אוך קיין וואנט טאר מען ניט מאכון פון קיין שום זאך · אבר איין פור האנג פר דעם ווינד אודר פאר איין טור אודר פאר איין פענצטור מאג מען יוא מאכון:

דיני צידה בשבת

דר וואס יאגט נאך איין בהמה אודער איין חיה אודער איין עוף אום שבת · אודער ער טרייבט זיי אריין אין איין חדר אריין עס זאל גיפאנגון ווערון · דם איז ארעכטו מלאכה · אונ אז ער טוט עס במזיד איז ער חייב מיתה אונ אפילו ער רייצט נאר אן אהונט אוף זיי ער זאל זיי חאפון דם טאר מען אפילו אום דער וואכון אוך ניט טאן בפרט אום שבת איז גלייך ווי ער זעלברט וואלט עס גיטאן · איין פליג טאר מען אוך ניט חאפון אום שבת · דרום טאר מען ניט צו מאכון קיין אלמור · אונ קיין קאסטון ביז מען טרייבט ארוס דוא פליגן דם קיין שום פליג זאל דרונן ניט פאר שלאכון ווערון אונ אפילו איין חיה אודר איין עוף לופט זעלברט אריין אין זיין הוז אריין אונ ער מאכט צו דו טור עס זאל גיפאנגון ווערון · איז ער אוך חייב מיתה במזיד · אונ אפילו ער זעצט זיך פאר דער טור אודר פארון פענצטר עס זאל ניט קענון ארוס איז ער אוך חייב · אונ אז איינר הט זוך גיזעצט פר דער טור זיי צו פר שטעלון · מאג זיך שון אנאנדרור זעצון לעבון אים אונ נאר דער ערשטור איז חייב אונ אפילו דער ערשטור גייט אוועק מאג דר אנדרור בלייבון זיצן · ווען איינר האפט איין שלאנג פון איין רפואה וועגון איז אסור · אבר כדי אז ער זאל ניט מזיק זיין דו לייט איז מותר מיטאר ניט חאפון קיין פלויא אום שבת · אבר אז זוא איז אים מצער מאג ער זוא ארפ וארפון פון זיין לייב · אבר ער טאר זוא ניט הרגנון · אוך טאר ער זיא ניט רייבון מיט זיין האנט אודר אין דר וואנט · דען טאמור וועט ער זו הרגנון · אלויז פונם מאס מאג מען הרגנין:

בייזו חיות אודר שרצים וום מען ווייסט גווים אז זיי זענון ממית דו לייט · איז איין מצוה זיי צו הרגנון אפילו אום שבת אבר אז מען ווייסט ניט גווים אוב זיי זענון ממית דו לייט טאר מען זיי ניט הרגנון · סיידון זיי לופן נאך איטנצן · אוך מאג מען אוף זיי טרעטון אן כוונה . אבר שפונן אודר בייזו ווערום אונ פלויגין דר ווס הרגות זיי אום שבת איז חייב מיתה . אוך דעסט גלייכון מאג מען טרעטון סוטען שוך אן כוונה אוף שפייאכץ ווס לוגט אוף דער ערד : אבר פר שטרייכון איז עס אסור סיידון עס לוגט אוף גיקלאסטורטר ערד · מיטאר ניט פאנגון אום שבת קיין הוז הונר אודר

נענז · אודר איין קאץ אודר איין הונט · אונ מיטאר ניט מטלטל זיין קיין שום בעל חי בפרט אזעלכים וואס הט פעדרון איז דו עבירה נאך גרעסר · דען טאמור וועט ער אוס רייסון איין פעדור:

(קמה) וועון איינר מאכט אום שבת איין קניפ ער זאל אזו בלייבון אוף אייבג אודר ער קניפט אוף אזו איין קניפ איז ער חייב · צווייא קניפן אובר אנאנדר הייסט איין רעכטור קניפ אפילו עס איז ניט גימאכט גיווארון אזו צו בלייבון · אונ דער וואס מאכט איין קניפ ער זאל אזו בלייבון אובר שבת · אודר ער מאכט אפילו נאר איין קניפ אין איין שטריק אודר אין איין שנירל איז ער אוך חייב · אזו אוך איז ער חייב אופון אוף קניפן אזו ווי איין קניפ · איין קניפ מיט איין שלייף אין צווייא שנורלוך איז מותר · אבר אין איין שנורל איז אסור · וועון איינם הט זיך פר קניפט דו העמד מאג ער זיא אוף קניפן · דען דס הייסט איין צער אז ער וועט עס ניט אוף קניפן: אזו אוך וועון איינם הט זוך ארו גיצוגון איין שנורל פון איין שוך מאג ער עס ארייון צוהן · אוב ער דארף קיין כול טירחא ניט האבון דר צו אבר אז ער דארף יוא האבון פול טירחא דר צו איז אסור · דען טאמור וועט ער עס פר קניפן · אז דו וועשרון הט צום אוף גיקניפט וויים גרעט מאג מען עס אוף קניפן · אבר אז עס איז נאך פון דר נייא אזו צום אוף גיקניפט פון דר נייטארון · אודר איין שוסטר וואס הט צום אוף גיקניפט איין פאר שוך טאר מען זיי ניט אוף קניפן · עס איז מותר אן צו קניפן איין העמור מיט איין שנורל דר מיט וואסור צו שעפון · אבר ניט מיט איין גארטול אודר מיט איין שטרוק · דען איך האב מורא טאמור וועט עס אזו בלייבון · אבר מיט איין שלייף איז דר מיט אוך מותר ·

דיני המבשל בשבת

(קמט) דר וואס קאכט אום שבת טאר ער דר פון קיין הנאה ניט האבון · אזו ווי איך וועל דא בשיידון דר וואס קאכט אודר ער טוט אנאנדר מלאכה אום שבת (במזיד) מיט ווילן גערון · טאר ער דר פון קיין מאל קיין הנאה ניט האבון · אבר אנדרו לייט מעגון דר פון הנאה האבון נאך שבת · אבר זיי דארפון ווארטון אזו לאנג ביז דוא זאך וואלט שון גיקענט גיטאן ווערון נאך שבת · טוט ער עס (בשוגג) דס ער האט פר געסון אז עס איז שבת · אודר ער הט גימיינט דאס איז קיין מלאכה ניט · טאר קיינר דר פון קיין הנאה ניט האבון אום שבת · אבר נאך שבת מאג ער זעלבסט אוך הנאה האבון דר פון · נאר מען דארף ווארטון ווי אובון שטייט · אונ אפילו איינר הייסט איין עובד כוכבים איין מלאכה טון טאר מען אוך דר פון קיין הנאה ניט האבון ביז נאך שבת · וועון איינר הט גיקולט איין היון פון אקראנקון וועגון מאג איין גיזונטר אוך עסון דר פון · אבר אז אפילו איין עובד כוכבים הט גיקאכט אודר ער הט אפ גרוסן פירות פון אקראנקון וועגון טאר קיין גיזונטר דר פון קיין הנאה ניט האבון · דען איך האב מורא טאמור וועט ער מער קאכון אודר אפ רייסון פון זיינט וועגון · אונ אזו ווי מיטאר ניט קאכון ביי דעם פייאר · אזו אוך טאר מען ניט קאכון בייא דעם וואס איז דר הוצט גיווארון פון פייאר · מיטאר ניט אריין לייגון בראטון איין איי אין אהייסון טאפ אודר אין איין הייסון טוך · אפילו עס איז דר הוצט גיווארון פון דר זון אבר אוף דר זון זעלבסט מעג מען עס יוא בראטון אודר וואסור צו ווארמין: איין גיקעכץ וואס איז קאלט גווארון · איז עס אסור צו שטעלון לעבון פייאר: ווייל עס וועט זיך בעסור איין פרעגלון · סיידון אז עס איז שון פרור רעכט גיקאכט גוועז אונ עס איז נאך אבוסל ווארום אונ עס איז קיין יאך אוך ניטא דרונן: אזו וועט זיך דם פרעגלון ארגור מאכון · דא איז עס מותר צו שטעלון פון ווייטון ביי דעם פייאר · אוף אזו איין אורט וואס זאל ניט קענון זודן אבר עס מעג אזו הייס ווערון ביז מיזאל קיין פונגר ניט קענון איין האלטון דרונן · אבר וויא באלד עס [illegible] איין זאך פון דעם אלים איז אסור · אוך טאר מען קיין הייס וואסור ניט גיסן אוף איין הארט עסון ווארג אודר אוף גיזאלצנו הערונג · אוך וועון מען האט צוא טנוטן ברוט דרוף ארוף צו גיסן יאך טאר דו יאך ניט זיין אזו הייס אז מיזאל קיין פונגר דרונן ניט קענון איין האלטון איין טאפ וואס שטייט אופון פייאר טאר מען אוף אים ניט ארוף שטעלון אנאנדר טאפ מיט גיקעכץ צו ווארמון · אבר אז ער שטייט נאר לעבון פייאר מאג מען אוף אים יוא ארוף

שטעלין אזו איין טאפ מיט געקעכץ ווס איז נאך ניט גאר קאלט געווארן · אזו אגיקעכץ ווס איז נאך הייס אז מיקען קיין פינגר ניט האלטון דרונן טאר מען דרונן קיין בשמים אונ קיין זאלץ ניט אריין שיטן אוך טאר מען ניט אריין לייגין קיין בשמים אודר זאלץ אונ איין שיסל אריין · אונ דרויף ארויף צו גוסין דם הייסי געקעכץ :

אויך טאר מען ניט אריין גיסן קיין קאלטי וואסיר אין וואַרומי עס זאל וואַרום ווערין · אבר וואַרומי אין קאלטי איז מותר אקעסיל ווס העננט ניט איבר דעם פייאר אונ ער איז נאך הייס מאג מען אונ אים אריין גיסן פיל קאלט וואסר מיט אמאל · אבר אז ער העננט איבר דעם פייאר איז אסור · ווען עס שטייט וואַרום וואסור אין אכלי אונ עס איז ניט דרונן געוואַרומט געווארן · מאג מען דרונן אריין שטעלין ווין אודר ביר אודר וואסור עס זאל וואַרום ווערון · אוך מעג מען שטעלון איין קאלט גיטראַנק אודר עסון שפייז בייא דעם פייאר · אבר ער טאר עס ניט שטעלון אוף אזו איין אורט ווס קען דארט הייס ווערון ביז מוועט קיין פינגר דרונן ניט קענון איין האלטון · אפילו ער וויל עס באלד אוועק נעמון אודר ער וויל אכטונג געבון עס זאל ניט הייס ווערון איז דאך אסור · דען איך האב מורא טאמור וועט ער פר געסון · אודר ער וועט מחלל שבת זיין ה״ו דרום טאר מען אריין שטעלון דעם משאלוגט אין אובין אריין צוא דער האלטין זיין היץ · אבער ניט אוף אזוא איין אורט וואו וועט הייסר ווערין · איין פלאדין אפילו ער איז שון קאלט מאג מען אים שטעלין בייא דעם פייאר ער זאל אבוסל דער וואַרומט ווערון · אבר ניט אזו נאהוגט ער זאל זיך קענון באקון · איין געקעכץ ווס איז דרונן פאר האנדין יאך שטייט דאך אובין אז עס איז אסור עס צו שטעלין לעבין פייאר אבר אז ער האט אורחים בייא זיך אודר אנאנדר דבר צורך מאג ער שטעלין לעבין פייאר ביז עס זאל אזו הייס ווערין אז מיזאל קיין פונגר ניט קענין איין האלטין דרונין · איין טאפ ווס שטייט בייא דעם פייאר טאר מען אוף אים ניט ארויף שטעלין קיין אנדר טאפ מיט געקעכץ · אוב עס קען אוף דעם אורט אזו הייס ווערין אז מיזאל קיין פונגר ניט קענין איין האלטין דרונין · אונ אוב ניט איז מותר · דר וואס מישט הונטר דאס געקעכץ אין טאפ מיט איין לעפיל · אונ דר טאפ איז נאך הייס · איז גלייך וויא ער קאכט · אונ דר ווס טוט דאס איז חייב : דרום טאר מען ניט ארוס נעמין פון איין טאפ אודר פון איין פאן מיט אלעפיל · נאר ער מוז עס אין גאנצין ארוס גיסין אין שיסל אריין : סיידין עס איז קאלט אודר רעכט געקאכט · דם מען דארף עס ניט הונטר מישן · איין געבראטנס אודר איין פלאדין ווס שטייט בייא דעם פייאר טאר מען אים ניט שמורן מיט שמאלץ אפילו עס איז שון גוט געבראטן :

דין הבורר בשבת

קמט) דער ווס קלובט אוס די גוטי עסון שפייז פון די שלעכטו אום שבת איז ער חייב מיתה · דרום דר ווס האט פאר זיך צווייא ארלייא עסון שפייז טאר ער ניט אוס קלויבן איינס פון דעם אנדרון · סיידין ער וויל נאר עסון איינס דר פון אוף דר זעלבוגר סעודה אבר עס איז אסור אוס צו קלויבון אוף אנאנדר סעודה · ווען איינר האט פאר זיך צווייא ארלייא מינים ניס אונ מאנדלון אודר קארשין אודר בארן אודר צווייא מינים אנדרו אונ ער וואלט גערון נאר איין מין פון זיי געגעסין · מאג ער וואול איינס ארוס נעמין מיט זיין האנט אונ זאל עס באלד עסין · צווי מינים אפילו זיי זענון אייטל גרוסי שטוקר טאר מען אלס ניט אוס קלויבין סיידין מיט דר האנט דיא שטוקר פיש איז אלע איין מין דרום מעג מען וואל אוס קלויבין די גרוסו אודר דיא קליינו שטוקר · דר ווס קלובט אוס איין מין פון דעם אנדרון · אונ ער וויל עס האלטון אוף דר אנדרור סעודה · דהיינו פון פרייטאג צו נאכט אוף שבת פריא אודר פון שבת פריא אוף שלש סעודות איז ער חייב · דר ווס קלובט אוס די שלעכטו פון די גוטי אפילו דאס גוטי איז פול אונ דם שלעכטו איז ווינצוג · נאר איז דאך אגרוסי טירחא דאס גוטו ארוס צו קלובון איז ער דאך חייב :

עס איז פאר האנדון איין מין ארבוס ווס הייסט (תורמוסין) · צווישון דעם מין ארבים געפונט זיך שלעכטו ווס מאכון גוט אונ זוס דיא גוטי · פון דעם מין טאר מען ניט אוס קלובין דיא גוטי · דען וויל די שלעכטו מאכון זיי גוט הייסט דם די שלעטכו · זאגנון פון קארין טאר מען ניט צוו

ייבון מיט דר גאנצר האנט וויא ער פלעגט טאן אים דר וואכן נאר מיט צווייא פינגר · אויך איז אסור אראפ צו נעמן דם גרינו פון די נים · וויל מיקאן זייא אזו עסן אום גשיילט · זאנגן וואס זענין צו רובן גווארן פאר שבת · טאר מען נים ארוס ווייאן דיא פלעווי אום שבת מיט איין כלי · נאר מיט דר האנט · עס איז אסור איין צו ווייקן ארבוס אום שבת אז די שאליכן זאל אראפ · איין טוך מיט הייבון וואס זייאט זיך נאך פון פר שבת טאר מען דרויף ניט ארויף גוסן נאך הייבן אום שבת אבר מען מעג ארויף גוסן וואסור דם זיי זאלן לוטר ווערן · ווען עס גפונט זיך פלוגליך אודר אנאנדר זאך אין עפיס אמשקה מאג מען עס איבר זייאן דורך איין זיפ אודר דורך איין טוך אום שבת · אבר וואסור טאר מען ניט זייאן דורך איין טוך · דען ער וואשט זיא אום · אויך אזו איין משקה וואס מיקאן זיא ניט טרונקין אובר דר הייבין טאר מען זיא ניט אובר זייאן · אונ ווען ער זייאט עפוס אמשקה דורך איין טוך זאל ער גווארנט זיין קיין גרוב ניט צו מאכין אין דר טיך · נאר ער זאל זייאן ווייט זיך די גרוב ממילא מאכין · אונ אז ער זייאט דורך איין זופ זאל ער גווארנט זיין זיא צוא האלטן איין (טפח) הויך פון דר כלי וואס ער זייאט דרונ׳:

ווייין אודר ביר וואס עס איז דרוני פאר האנדין הייבין טאר מען עס ניט אפ גוסן פון דר הייבין אום שבת · דען עס הייסט גקלובין נאר ער זאל עס אפ גיסן באמעליך אונ זאל אביסל אובר לאזן אין די הייבין · וואסור וואס עס איז דרוני פאר האנדין ווערים מאג מען זיא טרונקן דורך איין טיך · דען דם הייסט ניט גזייאט ניט מער דיא טיך האלט אויף די ווערים פון צו קומין אין זיין מול אריין · דר וואס שלאגט אום פיטר אום שבת איז ער חייב דען ער קלובט אום דם שלעכץ פונם גוטם · אויך טאר ער ניט אן הייבין די סמעטני דאס ער וויל עסין דיא זויער מילך · נאר ער זאל אזו אראפ עסין די סמעטני פון אובין · אויך טאר מען ניט אראפ נעמין דם פעטס פון דר יאך מיט איין לעפיל אודר אפ צו גוסין אין אנאנדר כלי סיידין עס בלייבט אובר אביסל אין דר יאך · עס איז אסור צו שפייאן אויף איין ווינט · דען דר ווינט פאר טראגט דם שפייאכץ · אזו איז גלייך וויא מען ווינט שובלט:

דיני סחיטה בשבת

עכ׳ איז אסור אום צו קוועטשין אייל בירט אודר ווייין טרובין אום שבת · אונ אפילו דר ווייין גייט פון זיך זעלבערט · טאר מען דר פון ניט טרונקין דעם זעלבוגן שבת · אפילו ער האט די פירות אן גגרייט צו עסין טאר ער אויך ניט טרונקין דעם ווייין וואס איז אום גלאפין דער פון · וויל עס איז דר סדר ווייין טרובין אום צו קוועטשין · אבר אזעלכי פירות וואס איז ניט דר סדר זייא אום צו קוועטשין דהיינו מילגרומן אודר אנדרי פירות איז מותר טרונקין דיא זאפט וואס גייט ארוס דר פון אום שבת · אבר מיטאר זיי ניט אום קוועטשין נאר הונטר וויילוכם · אונ אזעלכי ווייין טרויבין וואס רונין נאך פון פאר שבת אפילו זיי רונן אויך אצונד אום שבת · מאג מען דר׳ פון טרינקין · וויל אונטלויכר טראפין וואס רונט ווערט בטל אין דעם פרידיגין · די אום גקוועטשטו ווייין טרובין וואס מען ווייגט זייא איין צו מאכין עפיס איין משקה דער פון · אונ עס גפונט זיך דרונן גאנצו קערנדליך אונ זיי רינן אום אום שבת מאג מען טרונקין דער פון · אויך איז מותר אום צו קוועטשין ווייין טרובן אין איין גיקעכץ אריין אום שבת עס גוט צו מאכין · עס איז מותר אום צו קוועטשין עפיס איין שפייז · אוב ער דארף נוט די וואסור וואס גייט ארוס דר פון · אבר אז ער דארף דיא וואסיר דר פון טאר ער עס ניט אום קוועטשין סיידן אין איין גקעכץ אריין שנייא אודר אייז טאר מען ניט מאכין צו גיין מיט דר האנט · אויך ניט צו ברעכין אויף קליינו שטוקליך עס זאל צו גיין אבר מיט איין כלי איז מותר צו ברעכין:

אויך טאר מען עס ניט ליינון אויף דר זון אודר לעבין פייאר עס זאל צו גיין אונ בדיעבד אז מיהאט יוא גליינט איז מותר צו טרונקין די וואסור דר פון · דר וואס וואשט זיך אום שבת אום ווינטר זאל ער גווארנט זיין ניט צו מאכין צוא גיין אייז אודר שנייא מיט זיינו הענט · אויך טאר מען ניט זיין קיין נאלץ אויף זיינו הענט בשעת וואשין זיך · דען די וואסר ווערט עס מאכין צו גיין · אויך טאר מען

קֵיין כֵּלִי נִיט אוּם וַואשְׁין אוּם שַׁבָּת מִיט קֵיין שׁוּם זַאךְ · אוּנ דֶר וָוס וַואשְׁט זִיא אוּם מִיט זַאלְץ הָט עֶר צְוַוייא עֲבֵירוֹת · אוֹךְ אִיז אָסוּר מַשְׁתִּין צוּ זַיין אִין שְׁנֵייא אוּם שַׁבָּת · דֶען עֶר מַאכְט אִים צוּ גַיין · עֶס אִיז אָסוּר צוּא פַאר שְׁטֶעקִין אֵיין פְלֶעשִׁיל מִיט אֵיין נַאס טוּכְל · דֶען מֶען מַאכְט עֶס אוֹיס קְוֶועטְשִׁין · עֶס אִיז מוּתָּר אַרַיין צוּ טָאן זַאפְרִין אִין אֵיין עֶסִין עֶס זָאל אַשֵׁיינוּ פַארְבּ בַּקוּמֶן · דֶר חָס עֶסְט רוֹטִי אוֹדֶר שְׁוַוארְצִי קֶערְשִׁין אוּם שַׁבָּת אוּנ זַיינוּ הֶענְט וֶוערִין גְפַארְבְּט דֶר פוּן טָאר עֶר מִיט זֵיי קֵיין טוּךְ נִיט אָן רוּרִין · דֶען עֶר מַאכְט עֶס פַארְבִּין · אָבֶּר בְּרוֹט מָאג עֶר אָן רוּרִין אוּנ מָאג עֶס אֲפִילוּ אֵיין טוּנְקִין אִין דִי קֶערְשִׁין חָאטְשׁוּ עֶס וֶוערְט גְפַארְבְּט :

כמה מיני דינים משבת תולש טוחן תיקוני מאכל מעבד אופה ולש :

(קנא) וֶוען אֵיינֶר הָט גְבוּנְדֶן שְׁטְרוֹא אוּף צוּ פַר בְּרֶענֶן אִיז עֶס מוּקְצָה · אוּנ מִיטָאר עֶס נִיט מְטַלְטֵל זַיין אוּם שַׁבָּת · אָבֶּר אַז עֶר הָט עֶס אָן גְגְרֵייט פוּן פַר שַׁבָּת צוּ גֶעבִּין עֶסִין זַיין בְּהֵמָה אִיז עֶס נִיט מוּקְצָה · מִיטָאר נִיט מַאכִין קֵיין זַאלְץ וַואסֶר אוּם שַׁבָּת · אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּ בַּזַאלְצִין עֶטְלוּכִי שְׁטוּקְלִיךְ רֶעטִיךְ בַּנַאנְד סֵיידִין אֵיינְס רִירְט נוּט אָן דֶם אַנְדֶרִי אוּנ עֶר וִויל עֶס עֶסִין צוּ דֶער וֶועלְבִּיגֶר סְעוּדָה · אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּ בַּזַאלְצִין גִיקָאכְט פְלֵייש אוֹדֶר אֵייעֶר סֵיידִין עֶר וִויל עֶס עֶסִין צוּ דֶר זֶעלְבִּיגֶר סְעוּדָה · גְזָאטְנִים אַרְבִּים מָאג מֶען יוֹא בַּזַאלְצֶן אוּם שַׁבָּת · עֶס אִיז אָסוּר צוּ קְלַאפִּין זַאלְץ אוֹדֶר פֶעפִיר אִין אַשְׁטֵייסִיל אוּם שַׁבָּת · אָבֶּר אִין אַשִׁיסְל מִיט אַשְׁטִיל פוּן אַמֶעסֶר אוֹדֶר פוּן אֵיין לֶעפִיל אִיז מוּתָּר · עֶס אִיז מוּתָּר צוּא שְׁנֵיידֶן גְקָאכְט אוֹדֶר גְבְרָאטִין פְלֵייש אֲפִילוּ אוּף קְלֵיינוּ שְׁטִיקְלִיךְ מִיט אַמֶעסֶר · אָבֶּר נִיט מִיט אַהַאק מֶעסֶר · אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּא רֵייבֶּן קֶעז אוֹדֶר בְּרוֹט אוּף אֵיין רִיבּ אַייזִין · אָבֶּר מִיט דֶר הַאנְט אִיז מוּתָּר צוּ בְּרֶעקְלִין · וֶוען אֵיינֶר הַאלְט שְׁמֶעקִינְדִיגִי קְרֵייטִיכְצֶר אִין וַואסֶר מֶעג עֶר וואוּל הוּנְטֶר נֶעמִין פְרִישִׁי וַואסֶר אָבֶּר גִיט גָאר אַנְדֶרִי וַואסֶר אוֹךְ טָאר מֶען נִיט שְׁנֵיידִין אוּם שַׁבָּת קֵיין קְרֵייטִיכְצֶר אוֹדֶר פֵּירוֹת אוֹדֶר רֶעטִיךְ אוּף קְלֵיינוּ שְׁטִיקְלִיךְ סֵיידִין עֶר וִויל עֶס עֶסִין צוּ דֶר זֶעלְבִּיגֶר סְעוּדָה · אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּ נֶעמִין דֶעם הָאנִיק פוּן דֶעם בִּין שְׁטָאק · אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּ קְנֶעטִין אוּם שַׁבָּת · אוֹךְ אִיז אָסוּר אַרַיין צוּ גוּסִין וַויין אוֹדֶר עֶסִיג אוֹדֶר בִּיר אִין צוּא רִיבִּינֶר קֶערִינְדְלִיךְ דֶען עֶס הֵייסְט גְקְנֶעטִין · אָבֶּר אַז מִיהָאט פַאר שַׁבָּת דְרוּנִין אַרַיין גְגָאסִין · מָאג מֶען אוּם שַׁבָּת נ"ח אַרַיין גִיסֶן · אוֹךְ מֶעג מֶען אַרַיין גִיסֶן וַויין אוֹדֶר עֶסִיג אִין אֵיין שִׁיסְל אוּנ דֶר נָאךְ אַרַיין צוּ וַוארְפִין דְרוּנִין דָאס קֶערִינְדִיל אוּנ מָאג עֶס הוּנְטֶר מִישְׁן מִיטֶן פִינְגֶר · אָבֶּר נִיט מִיט אֵיין מֶעסוּר אוֹדֶר מִיט אַלֶעפִיל · אוֹךְ אִיז מוּתָּר אֵיין עֶסִין שְׁפַּייז צוּ מַאכִין אִין אֵיין שִׁיסְל · אָבֶּר גִיט קֵיין פֵּרִי · אוֹךְ אִיז אָסוּר צוּ שֵׁיילִין קְנָאבִּיל אוֹדֶר צִיבָּלִים · סֵיידִין עֶר וִויל עֶס עֶסִין צוּ דֶר זֶעלְבִּוגֶר סְעוּדָה :

דיני נולד בשבת

(קנב) אֵיין אֵיי וָואס וֶוערְט גְבָּארִין אוּם שַׁבָּת אוֹדֶר אוּם יוֹם טוֹב אִיז עֶס מוּקְצָה · אוּנ מִיטָאר עֶס נִיט מְטַלְטֵל זַיין אוּנ אַז דֶם אֵיי אִיז פַר מִישְׁט גְוָוארְן אֲפִילוּ צְווִישְׁן טוֹזִינְט אֵייעֶר זֶענִין אַלִי מוּקְצָה · אָבֶּר מֶען מֶעג עֶס צוּא דֶעקִין מִיט אֵיין כֵּלִי עֶס זָאל נִיט צוּ בְּרָאכִין וֶוערִין · נָאר עֶר זָאל גְוָוארִינְט זַיין עֶס נִיט צוּ רִירִין פוּנָם אוֹרְט · אוּנ אַז יוֹם טוֹב גִיפַאלְט עֶרֶב שַׁבָּת אוֹדֶר זוּנְטָאג אִיז עֶס בֵּיידִי טֶעג אָסוּר · אוּנ אַז מֶען טוּט עֶס אַרַיין אִין אֵיין גְקֶעכְץ אִיז עֶס אָסוּר צוּ עֶסְן בֵּיידִי טֶעג · דֶם אוֹפְּס וָוס פַאלְט אַרָאפּ פוּנָם בּוֹם אוּם שַׁבָּת אִיז אוֹךְ אַזוֹ דֶר דִין · קֵיין הָאלְץ טָאר מֶען נִיט מְטַלְטֵל זַיין אֲפִילוּ אַקְלֵיין שְׁפֶּענְדִיל דִיא צֵיין אוּם צוּ מַאכִין · אָבֶּר אֵיין שְׁטְרוֹא אִיז מוּתָּר אוֹךְ שְׁמֶעקִינְדִיג הָאלְץ מכ"ש שְׁמֶעקִינְדִיגִי קְרֵייטִיכְצֶר מָאג מֶען וואוּל מְטַלְטֵל זַיין · אוּנ מֶען מֶעג אוֹךְ דֶר פוּן אָפּ בְּרֶעכִין אוֹדֶר אָפּ שְׁנֵיידִין צוּ שְׁמֶעקִין דֶר פוּן אוֹדֶר דֶר מִיט אַוֶועק צוּ טְרַייבִּין דִיא פְלִיגֶן · עֶס אִיז אָסוּר גוֹרָל צוּ וַוארְפִין אוּם שַׁבָּת : אוּנ מִיטָאר אֲפִילוּ קֵיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים אוֹךְ נִיט לָאזִין גוֹרָל וַוארְפִין פוּן אֵיין יְהוּדִי וֶועגִין :

דין השאלה וקנין צרכי שבת והדחת כלי ותיקונן וטבילתן בשבת

(קנג) עֶס אִיז אָסוּר צוּ קוֹיפִין אוּנ צוּ פַר קוֹיפִין אוּם שַׁבָּת · דְרוּם אַז אֵיינֶר · נֶעמְט וַויין אוֹדֶר בִּיר

בייא איין שענקיר טאר אים דער שענקער ניט דער מאנין קיין געלט · אונ ער טאר אים ניט
דר מאנין קיין מאס · וויא דען זאל ער טאן · ער זאל זאגין צום שענקער גיב מיר דיא קאן פיל
אודר האלב · אזו ווען ער זיך שטוסן · אוך טאר ער ניט זאגין צוא אים איך בין שולדיג אגולדין
גיב מיר נאך פר אגולדין · אזו וועל איך דיר שולדיג זיין צוויא גולדין · אטייל לייט זענן מתיר
צו דר מאנין איין מאס צום שענקער · אבר ווער עס איז דרוגין נזהר (תבוא עליו ברכה) עס איז
מותר צו זאגין צוא איין קרעמיר גיב מיר אזו פיל אייער אודר עפיל אודר נים · אבר מיטאר ניט
זאגין גיב מיר פר אזו פיל גראשין · די טרעגיר וואס טראגין פעסר מיט ביר אודר ויין זאלן זייא
גווארינט זיין זיי צו טראגין אום שבת דורך איין שינוי ניט וויא אום דר וואכין · עס איז מותר אפ
צו וואשין דס גפעס מיט ווארים וואסר וואס זענין ניט גווארימט גווארין אום שבת אוך מעג מען
עס וואשין אפילו פון איין סעודה אויף דר אנדרר · שענק כלים מאג מען אנאנצן טאג אפ ווישן
אונ אום שווענקין · עס איז אסור צו טובלן כלים אום שבת · אבר מען מעג זיי טובלין דורך איין
ערמה · דס ער זאל גיין מיט דר כלי אין מקוה אריין · אונ זאל די כלי אראפ שטופן אין דר וואסר
אונ זאל זיא אן פילן מיט וואסר אונ זאל מיט דעם וואסר עפים גיצן האטשו די הענט וואשן אודר
ער זאל די כלי אוועק שענקין צו איין עובד כוכבים איבר שבת · אזו דארף עס קיין טבילה ניט
האבין ביז נאך שבת · עס איז אוך אסור איין כלי אום צוא שווענקין מיט זאלץ אודר מיט זאמד
אוך ניט מיט איין טוך · דען ער מאכט זיא אום קוועטשין · אבר מיט שטרוא אונ מיט
הייא איז מותר אום צוא שווענקין :

דיני הכנת מאכל בהמה

קנד) עס איז מותר צו טראגין פלעווי צו זיין בהמה אין איין זיפ אום שבת · האטשו עס זיפט
זיך אום דם מיסט דר פון הייל ער איז זיך ניט מכוין דר צו · אבר בכוונה איז אסור ·
אוך איז אסור צו לייגן די פלעווי פר זיין בהמה אין דר הייך · כדי דר ווינד זאל זיא ארום ווייאן ·
עס איז אסור צו מעסטן דעם גערשטין אודר דעם האבר וואס ער שוט פר זיין בהמה · עס איז
אסור צו שניידן גראז פר זיין בהמה · סיידן זיא קען עס אנדרש ניט עסין · אוך איז אסור צוא
שטאפין עופות אודר בהמות אום שבת · עס איז מותר איין בהמה צוא שטעלין אויף גראז · אונ
איך האב קיין מורא ניט ער וועט ארום רייסן מיט זיין האנט פון אונטר איר אונ וועט עס איר געבן
צו עסין · אוך איז אסור צו נעמין עסין פון איין בהמה אונ צו שוטן פאר דער אנדרר בהמה אום
שבת · דען עס איז מיאוס פר איר · אוך איז אסור איין זאליב ריין צו מאכין אום שבת :

כותי שעשה מלאכה בעד ישראל

קנה) עס איז אסור צו גובין עפים איין זאך צו איין עובד כוכבים צו טראגין אום דעם עירוב אפילו
עס איז זיינס · דען דיא לייט וועלן מיינין עס איז פון דעם יהודי אבר אז עס קען קומען
איין שנאה דער פון · אודר דער עובד כוכבים איז איין תקיף מאג מען אים וואול געבין · אוך איז
מותר צו געבין עסין שפייז צו איין עובד כוכבים אויף דעם תנאי ער זאל עס עסין אין זיין הויז אפילו
ער טראגט עס אום דעם עירוב · איין קלייד פון איין עובד כוכבים וואס לוגט במשכון בייא איין
ישראל מאג מען אים אום ביטן אויף אנאנדר משכון אום שבת אוב ער טוט עס אן · דאס ברוט
וואס איין עובד כוכבים הט גבאקין אום שבת אכרין עס אטייל לייט · אונ אטייל זענין עס מתיר
דרום אז מיקען קיין אנדר ברוט ניט קריגן · אויף איין סעודת מצוה איז עס מותר צו עסין · דאס
אופס וואס איין עובד כוכבים הט אפ גרוסן אום שבת פון זיינט וועגין איז עס אסור אפילו מטלטל
צו זיין אבר מען בדארף ניט ווארטן נאך שבת ביז מען וואלט עס גקענט אפ רייסן אבר אוב עס
איז נאר אפילו איין ספק אוב ער האט אפ גרוסין פון איין יהודי וועגין אונ אפילו עס איז נאר איין
ספק אוב ער האט עס ניט אפ גרוסין נאך פאר שבת דארף מען יוא ווארטין נאך שבת :
איין עובד כוכבים וואס האט גבראכט צו איין יהודי אום שבת אזו איין זאך וואס איך האב קיין
מורא ניט דס ער האט עס היינט אפ גרוסין אודר גפאנגין נאר איך האב מורא טאמער הט

ער גבראכט אום דעם תחום · איז דר דין אזו האט ער עס גבראכט פון זיינט וועגין · אודר פון אנאנדר עובד כוכבים וועגין איז עס מותר צו עסין אונ אוב ער האט עס גיבראכט פון איין יהודי וועגין · טאר עס דר זעלביגר יהודי ניט עסין ביז נאך שבת אזו לאנג אז מען וואלט עס גקענט ברענגין אום דעם תחום אונ אנאנדר יהודי מעג עס עסין אפילו אום שבת אונ אוב עס איז איין ספק אוב ער האט עס גיבראכט אום דעם תחום איז אוך אסור · דס איז אלס גרעט גווארין פון אזו איין עובד כוכבים וואס וואוינט ניט מיט אים אין איין שטאט אונ דיא זאך איז אוך ניט צו קריגין אין דר שטאט · אבר אז ער וואוינט יוא מיט אים אין איין שטאט אונ די זאך איז אויך צו קריגין אין דר שטאט אונ ער ווייסט אוך אז ער האט די זאך ניט אפ גרוסין אודר גפאנגין אום שבת · איז עס מותר צו עסין · ווען איין עובד כוכבים ברענגט אום דעם עירוב ברוט אודער ביר אין אטייל מדינות האלט מען עס פאר איין איסור אבר אין אונזרי מדינות האלט מען פר איין היתר אפילו אים עס צו הייסין ברענגין פון אורחים וועגין · אודר אוף אסעודה · איין עובד כוכבים וואס טוט אמלאכה אודר ער צונד אן אליכט אום שבת פון איין יהודי וועגין · טאר ער דר פון קיין הנאה ניט האבין אבר פון איין סעודת מצוה וועגין איז מותר · אונ מיר האלטין דיא סעודה פון שבת אוך פאר איין סעודת מצוה:

דיני רחיצה בשבת

(קג"ד) עס איז אסור אום שבת זיך צו באדין אודר צוא גוסין אוף זיך ווארעם וואסר וואס זענין אפילו גיווארימט גווארין פר שבת · אבר זיין פנים אונ הענט אונ פוס מאג מען יוא אפ וואשין אין דר וואסר · אונ אין קאלט וואסר מעג מען זיך יוא באדין · אונ ווער עס באד זיך אין טייך זאל ער גווארנט זיין ניט צו גיין פיר איילין פונם טייך ביז די וואסר ווערט אפ גטרוקנט פון אים · אין איין ווארום באד וואס לופט אוף דר ערד איז זיך מותר צו באדן אבר אין אוואנע איז אסור מכ"ש אז עס שטייט אין איין חדר אודר אין הוז · אוך איז אסור אפילו אריין צו גיין אין איין שוויץ באד אום שבת · דר וואס האט זיך בגאסין מיט קאלט וואסר אודר ער האט זיך גוואשין טאר ער זיך ניט ווארטין לעבין פייאר אז די וואסר זאל ווארום ווערין אוף אים · אוך דר וואס האט זיינע הענט דר ווארימט ביי דעם פייאר טאר ער אוף זיי ניט גוסין קיין קאלט וואסר · עס איז אסור צו וואשין די הענט אום שבת מיט זייף אודר זאלץ אודר חלב אודר מיט פעטז זאכין אבר מיט קלייאן איז מותר איין באד וואס מיהאט זוא גהייצט אום שבת פון עובדי כוכבים וועגין מאג איין יהודי אריין גיין דרוגן תיכף נאך שבת · אבר אז מיהאט זוא אום גהייצט פון איין יהודי וועגין מוז מען ווארטין נאך שבת ביז מיוואלט זוא גקענט אום הייצין:

דיני סיכה בשבת

(קנ"ה) עס איז אסור זיך צו שמורין מיט אייל אודר מיט אלס וואס בהער צו איין רפואה · דען עס איז אסור איין רפואה צוא טאן אום שבת סיידון צוא איין מסוכן · אזו וויא איך וועל דא בשיידון · ווען איינם טוט עפיס וויא אונ ווייטר איז ער פרוש אונ גזונד אין גאנצין גוף · טאר מען אפילו קיין עובד כוכבים ניט הייסין אים איין רפואה צו טאן · אבר צו איין קראנקן וואס איז מסוכן דס אז מיוועט אים די רפואה ניט טאן וועט ער שטארבן אודר ער וועט ערגור קראנק ווערן · איז אגרוסי מצוה אפילו מחלל שבת זיין אים רפואות צו טאן · אונ ווער עס איז דרוגן גווארנט איז ער גלובט · אונ ווער עס טוט עס ניט אום גפרעגט איז ער איין (מין) · דס ער גלייבט ניט אין דעם וואס די חכמים האבן גשריבן · אונ ער טוט איין עבירה הונטער ווייליכס · אונ דיא גמרא זאגט אז דער זעלביגר מענטש איז גליך וויא ער וואלט איין רציחה גטאן · אונ דר רב וואס לאזט זיך פרעגין אזו איין זאך איז ער מגונה · דען ער דארף עס אופט דרשנין אין אלי שולן דאס איטלובר זאל וויסן אז ווען עס איז איין נוט · אונ מען קען קיין עובד כוכבים ניט קריגן · אודר מען קען אים ניט באלד קריגין דארף מען ניט ווארטין גאר איין יהודי זאל עס תיכף טאן · אוך זאל מען עס ניט לאזן טאן קיין טפי הארצים אודר ווייבר אודר קינדר · דען זיי ווערין עס פר לאזן · אונ ווערן ניט גלייבן

אין (אמונת חכמים) · נאר עס זאלן עס טאן קעסטלובי לייט לומדים אונ תלמידי חכמים אונ אזי זכר מאג זיך האלטן פאר אתלמיד חכם אין דר זאך · אבר אז אין דר ווייל וואס מען וועט רופן דעם עובד כוכבים וועט ער ניט קראנקר ווערין · דארף מען וואול ווארטין · אונ אז דר יהודי הט אן גהובן אונ עס איז גקומן איין עובד כוכבים זאל ער אים לאזן גומר זיין · אונ די מצוה אי גרעכונט אויפין יהודי · אלי די חולאת וואס אמענטש הט אינוויינג אין זיין לייב אפילו ציין ווייטוג אונ׳ ער ליגט נאר אונ בעט דארף מען ניט ווארטען אויף איין עובד כוכבים · אונ מען דארף ניט פרעגין קיין דאקטור אודר בקי נאר מען מעג אים אלס טאן וויא אום דר וואכן · אבר אז מען ווייסט דס ער וועט חו ניט קראנקיר ווערין ביז מען וועט רופן איין עובד כוכבים אודר ביז נאך שבת טאר מען ניט מחלל שבת זיין · אונ ווען ער האט איין אוסן וויינינסטו קרענק · דארף מען פרעגין איין דאקטאר אודר א״כ ער זעלבסט זאגט איך בדארף תיכף צו רפואות מעג מען מחלל שבת זיין פון זיינט וועגין ווען צוויא דאקטורים זאגין ער דארף באלד · אונ אנדרו הונדרט דאקטורים זאגין ער דארף ניט איז מען דאך מחלל שבת פון זיינט וועגין · דען די דעה פון צוויא איז גלייך ווי פון הונדרט אונ אז ער זעלבסט זאגט ער דארף באלד · אפילו איין דאקטיר זאגט ער דארף ניט · אודר אז ער מיט איין דאקטיר זאגין ער דארף באלד · אונ אפילו אנדרו דאקטורים זאגין ער דארף ניט · איז מען דאך מחלל שבת פון זיינעט וועגין · אבער אז ער זעלבסט זאגט ער דארף באלד · אונ צוויא דאקטורים זאגין ער דארף ניט · גייט מען נאך דעם רוב נאך :

ווען איינר הט איין מכה אוסין וויינינג אוף זיין פוס אודר ווען איינם הט איין בים גטאן אמשוגנר הונט אודר איין שלאנג · איז מען אוך מחלל שבת פון זיינוט וועגין · ווען איינר איז גפאלין אום שבת אונ מען קען קיין עובד כוכבים ניט קריגן מאג אים איין יהודי אדער לאזן · אוך ווען איינר האט בקומן איין וויגר פון אשווערד אודר פון אנדר אייזן מאג מען אוך מחלל שבת זיין פון זיינט וועגין · ווען איינם טואן וויא די אוגן אודר אפילו איין אוג · אונ פר ווייטאג רונט עס מיט אייטר אודר בלוט · מאג מען מחלל שבת זיין פון זיינט וועגן · קורץ פון דער זאך אלו דו קראנקייטן וואס איין דאקטור אפילו ניט קיין גוויסר · אודר אפילו אנאנדר יהודי זאגט איך פר שטייא וואול אז ער דארף באלד צוא איין רפואה איז ער באגלייבט · ווען מען צווינגט איין יהודי ער זאל איין עבירה טאן אפילו איין הארבו עבירה טאר מען ניט מחלל שבת זיין פון זיינט וועגן אבר אז מען צווינגט אים צו דר שמד חו מאג מען יוא מחלל שבת זיין פון זיינט וועגן · איין קראנקן וואס מיהאט אים גשאצט אום שבת אז די רפואה מוז מען אים טאן אכט טאג דורך אנאנדר טאר מען ניט ווארטן ביז נאך שבת · כדי מיזאל נאר איין שבת מחלל זיין · נאר עס איז אפילו אמצוה אן צו הייבן אום שבת האמשו מען וועט צוויא שבתים מחלל זיין · איין קראנקר וואס קען ניט שלאפין אובר דר לוכט אונ עס איז איין סכנה אז ער וועט ניט שלאפן · מאג מען זיא וואול פר לעשין אונ איטליכור וואס איז גוארונט אונ גשווינד אין דר זאך הונטר איין נוט איז ער גלובט אונ גלובט ביי דו חכמים · אונ ער הט אגרוסן שכר גלייך ווי ער וואלט שבת גהאלטן מיט אלו זאכן :

אונ אז מיט דער רפואה טוט מען נאך אנאנדר מלאכה דהיינו ווען איינר איז חו אריין גפאלן אין טייך אריין שבת · אונ מען ווארפט איין נעץ אונ מען האפט מי... אים ארום פיש אוך · שאט עס ניט ווייל ער איז זיך ניט מכוין דרוף · אוך אז מען זאגט דר קראנקר דארף איין עפיל · אונ עס לופן צעהן בנאנד אונ איטלוכר ברענגט · האבן זיי דאך אלו איין שכר · ווען איין קראנקור דארף האבין פלייש · אונ עס איז ניט צו קריגן נאר טריפות אודר חזיר · מאג מען וואול שעכטין בשר פלייש · איידער מיזאל אים געבין טריפות אבר אז ער קען ניט ווארטן ביז מיוועט שעכטין מאג מען אים וואול געבין אפילו חזיר · איין קראנקור וואס איז ניט מסוכן מאג מען וואול הייסן איין עובד כוכבים מחלל שבת זיין פון זיינוט וועגין · דרום מעג מען וואול הייסן צוא איין עובד כוכבים פון אקינדים וועגן טון אמלאכה דען עס איז ווי אקראנקר וואס איז ניט מסוכן אבר קיין יהודי טאר ניט אפילו איך האב מורא דס איין אבר וועט אים קאלו ווערן סיידן ער טוט דורך איין שינוי ניט

וויא אום דר וואכון אונ אזו איין רפואה ווס איז קיין מלאכה ניט · אבר וואס איין מלאכה איז טאר זיך אפילו דר קראנקור זעלבסט ניט טואן · ווען איינר הט זיך צו אדור גלאזט · אונ הט זיך פאר קולט אום שבת מאג מען אים איין הייצון אפילו אין חודש תמוז · איין קראנקור וואס איז ניט מסוכן מאג עסן פון דעם ווס איין עובד כוכבים הט גקאכט אונ קיין יהודי הט ניט אכטונג גגעבן :

אלו רפואות איז אסור צו טאן צו אזו איין קראנקון ווס איז ניט מסוכן · דרום טאר מען דאס אונ ניט שמורן אום שבת אפילו מיט גיכטרון שפייאוכץ פון איין רפואה וועגון · אבר עס איז מותר איין צו ווייקון פלאסטור אום ע"ש · אונ צו ליינן אופון אונ · אבר אז עס וועט ניט איין גווייקט ווערון אום ע"ש איז עס אסור צו טאן · ווען איינר הט איין וויגד טאר ער דרוף קיין נייא פלאסטר ניט ליינון אום שבת · אפילו עס איז נאר אראפ גפאלון פון זיין וויגד אוף דר ערד טאר ער עס ניט ווידר ארוף ליינון · אבר אז עס איז ניט אראפ גפאלין אוף דר ערד מאג ער וואול צו רעכט מאכון אוף זיין וויגד · אבר איין עובד כוכבים מאג מען לאזון אפילו איין נייאו פלאסטר דרוף ארוף לייגן אונ אז עס רונט אייטר פון זיין וויגד · מאג ער אוף הייבון דעם פלאסטור פון איין זייט אונ אפ ווישן אונ דר נאך זאל ער אים ארוף לייגון אונ ווידר אוף הייבון דו אנדרו זייט אונ אפ ווישן אבר דעם פלאסטור טאר מען ניט אפ ווישון · ווען איינר האט איין מכה אונ האט ניט דרוף קיין פלאסטור מאג ער דרוף צו לייגון נייאו אודר הארטו טוכר · אבר ניט אלטו אודר ווייכו טוכר דען עס הייסט איין רפואה · ווען איינר הט איין פר היילטו מכה · נאר פר פארכט זיך זיא זאל אים ניט ח"ו ווידר אוף רייסין · מאג ער דרוף צו לייגון איין פלאסטור אום שבת · דען עס הייסט ניט קיין רפואה · ווען איינר עפונט אבלאטור אום שבת כדי ער זאל פר היילט ווערון · במזיד איז ער חייב מיתה · אבר אז עפונט עס פונם אייטור וועגון דס ער טוט אים וויא איז מותר · דס ווילד פלייש פון דיא פונגר טאר מען ניט אפ רייסן אודר אפ שניידון אום שבת · דעם וואס טואן וויא דיא ציין מאג ער זיי שווענקון מיט עסיג · אבר ער דארף אים אראפ שלונגן · דעם וואס זיין האלז טוט וויא מאג ער וואול אראפ שלונגן בום אייל · אבר ניט ווידר אום שפייאון · דר ווס קרעבצט מאג ער וואול זייגון מילך פון איין בהמה אום שבת · אבר ער טאר זיא ניט מעלקון אונ דו מילך טרונקן · איין אשה טאר ניט אפ מעלקון מילך אין איין כלי ארייין פון איר קינדס וועגן · אבר זיא מאג וואול אפ מעלקון אוף דר ערד כדי דאס קינד זאל קענון דו ברוסט אן נעמון · אוך טאר זיא ניט מעלקון אוף אנאנדרון פון רפואה וועגון · מען מאג וואול איין נעמון לאקריץ זאפט אודר אנדרו זאכון כדי ער זאל אגוט קול האבון · עס איז אסור זיך צו מאכון שפייאון דורך קרייטוכצר אפילו אום דר וואכון סיידון דאס עסן טוט אים וויא · אבר אום שבת איז אזו אוך אסור אבר ער מעג זיך צו האלטון ביי דעם האלז ביז ער שפייאט אום · ווען איינעם טוט וויא דר בוך מאג מען וואול שטעלון אוף זיין בוך איין כלי מיט לעבלוך וואסר · ווען איינר הט זיך אובר גטרונקן מאג מען אים שמורן זיינו הענט אונ פוס מיט אייל אודר מיט זאלץ אום שבת · אזו איין כלי ווס מען מעג מטלטל זיין אום שבת מאג מען זיא שטעלון אוף איין אונ צו קוקן · ווען איינעם איז אביין ארוס גרוקט גווארון מאג מען אים פארוכטן אום שבת : ווען איינר הט זיך איין שנוט גטאן ביז דס בלוט גייט טאר ער דרוף ניט לייגון קיין טוכל · דען עס ווערט גפארבט · וויאדען זאל ער טאן ער זאל פרור דאס בלוט גוט אפ וואשון אודר שפיין וועב לייגון דרוף · אונ אוף דעם דאס טוכל :

על מי מחללין השבת

קנה אלו זאכון ווס הענגט דרונן סכנות נפשות מאג מען דרוף מחלל שבת זיין אפילו ווען עס איז אשריפה ח"ו אפילו ניט אין זיין הויז מאג ער וואול לעשון אום שבת אז דס פייאר זאל ניט ווייטור גיין · אונ דר ווס העלפט דר צו איז ער גלובט אין דו אוגון פון דו חכמים · איין הויז וואס איז איין גפאלון [illegible] איז אספק טאמור איז עמוצור גוועזן אינוויינוג · דארף מען מחלל שבת זיין עס אום צוא רומ"י · [illegible] אז מזין גפונט גהרגותי לייט דארף מען ווייטער רומון זענון דוא הונטערשטו אוך טוט · דארף מען רומון ביז זייערו נאז לעכור · טאמור איז נאך פר האנדון עפוס אטום אין זיי

אונ אז זייא האבון שון קיין אטום ניט טאר מען שון ווייטור ניט ארבוטון · אוך אז עובדי כוכבים זענון אן געפאלון אונ עס איז איין ספק טאמור זענון זיי אויסון אויף נפשות מאג מען וואול מחלל שבת זיין · אבר אז מען ווייסט גווים אז זיי זענון נאר אויסון אויף געלט טאר מען ניט מחלל שבת זיין ווען עובדי כוכבים לופון נאך איין יהודי אים צוא הרגנון מאגון אנדרו יהודים מחלל שבת זיין אונ אים מציל זיין מיט כלי מלחמה אונ זייא מאגון דו כלי מלחמה דער נאך ווידר אהיים טראגון אום דעם תחום שבת מכ"ש אום דעם עירוב דען אז מיוועט זיי אסרון אהיים צו טראגון וועלון זיי דאס אנדרו מאל ניט וועלון מיט זיך נעמין אזעלכו כלים · דעסט גלייכון ווען איינר איז אין אנדר סכנה איז מען אים מחוייב מציל צו זיין · אונ אפילו עס קענגון אים מציל זיין עטלוכו · אונ עס זענון מתעסק דר צו הונדרט לייט איז דאך די מצוה פון אלו זייער גרוס :

דיני יולדת בשבת

(קנט) איין קינדפעטארון איז גלייך וויא איין קראנקור וואס איז מסוכן · אונ מען איז מחוייב מחלל שבת זיין פון אירט וועגון צו אלו זאכון וואס זיא בדארף · מען מעג איר רופן איין באבו אפילו אוס דעם תחום · מען מעג אן צונדון איין לוכט · אפילו זיא איז אבלונדו · דען עס איז איר אנחת רוח אז אנדרו וועלון זיך זעהן מתעסק צו זיין מיט איר · אבר אלו זאכון דארף מען טאן דורך אשינוי · אבר אז איין עובדת כוכבים גייט צו קונד טאר מען ניט מחלל שבת זיין פון אירט וועגון · אפילו מיט אזו אזאך ווס איז נאר מדרבנן · עס זענון דרייא ערלייא קינדפעטארונס · דס ערשטו אז זיא גייט צו קונד · דס אנדרו אז דס נדה הייבט אן פון איר צו רונון · דס דרוטו אז זיא קען ניט ארום גיין ביז מען מוז זיא טראגון הונטר דר ארום · אוף איינס פון דו אלו איז מען מחלל שבת · דו ערשטו דרייא טאג פון איר געלעגון ווערון איז מען מחלל שבת פון אורט וועגון אפילו זיא זאגט איך דארף עס ניט · פונם דרוטון ביז דעם זובטון טאג אז זיא זאגט איך דארף ניט איז מען ניט מחלל שבת · אבר אז זיא שווייגט איז מען יוא מחלל שבת · אבר פונם זיבנטון ביז דעם דרייסיגסטן טאג איז זוא אז וויא אחולה וואס איז ניט מסוכן · אונ מען מעג הייסן איין עובד כוכבים צו טון אלי אורי בדרפניש

איין קונד ווס איז געבארון געווארון צו ניין אודר צו זיבן חדשים מאג מען מחלל שבת זיין פון זיינט וועגון אבר אפילו עס איז אספק אוב עס איז געבארון אין אכטון חודש טאר מען ניט מחלל שבת זיין פון זיינט וועגון · אונ אז עס הט ניט קיין האר אונ קיין נעגול טאר מען עס ניט מטלטל זיין · אבר די מוטר מעג זיך יוא איין בייגון אים צו געבון זייגון · דס די מולך זאל איר ניט וויא טאן · אוך מאג זוא אפ מעלקון די מולך אוב זוא טוט אור וויא :

דיני מילה בשבת

(קס) מען מעג מחלל שבת זיין פון וועגון דעם ברית מילה מיט אלו זאכון · אבר אז עס איז אספק אוב ער איז ניט געבארן געווארן אום פרייטוג דהיינו עס איז געבארון געווארון פרייטוג פר נאכט · אודר עס איז אספק אוב עס איז אצייטוג קונד איז מען עס ערשט מל אום זונטאג · אונ מיטאר ניט מחלל שבת זיין פון אספק וועגון · פר דר מילה מעג מען באדון דם קונד מיט ווארום וואסר ווס זענון געווארומט געווארון אום שבת · אבר דם באדון ווס נאך דר מילה דארף מען ווארטן ביז נאך שבת · אוב עס דארף ניט דר צו · ווען אבהמה איז חולי מעג מען הייסן איין עובד כוכבים איר בלוט צו שלאגון · (קסא) ווען מען ברענגט איינם אפאס מיט וויין אודר ביר טאר ער עס ניט אראפ נעמן פונם וואגון אום שבת · סיידן ער דארף עס צו אסעודת מצוה · אודר פון אורחים וועגן :

דיני דליקה בשבת

(קסב) ווען עס איז ח"ו אשריפה אום שבת אונ עס הענגט דרונן אפילו נאר אספק סכנה איז אמצוה מחלל שבת צוא זיין צו לעשין אפילו דו שריפה איז ביי עובדי כוכבים · כדי דס פייאר זאל ניט ווייטר גיין · אודר דוא עובדי כוכבים וועלון ח"ו ראבוין דוא יהודים · אודר אנדרו סכנות · אבר אז מען ווייסט גווים אז עס הענגט דרונו ניט קיין סכנה טאר מען ניט לעשן אום שבת אפילו צווישן יהודים · אונ דווקא צו לעשון מעג מען מחלל שבת זיין · אבר עס איז אסור

אויף דס זיינוגי מחלל שבת זיין דהיינו מציל צו זיין זיינו קליידר אונ צירונג אודר דעסט גלייכן • אונ ווער עס הט מחלל שבת גוועזן צו אום רעכט מוז ער פאסטין פערצוג טעג (שני וחמישי ושני) אונ זאל קיין פלייש ניט עסין אונ קיין וויין ניט טרונקן נאך זיין תענית • אונ זאל נובין אין צדקה אריין אכצעהן שולינגער • אונ אז ער וויל זיך אויס לייזן זאל ער געבין פאר איטלוכן תענית צוועליף שולנגער :

(קסג) ווען איינר האט אום גשוטט אקארב מיט אופס אונ זיין הוז איז דאס אופס גפאלן אויף איין אורט מעג ער עס ווידר אריין לייגין אין קארב אריין • אבר אז עס איז פאר שפרייט גווארן • אודר עס איז גפאלן אויף אדבר מוקצה • טאר מען עס ניט צום אויף קלויבן אין קארב אריין • נאר ער זאל עס אויף קלויבן איינצונג ווייס אונ תיכף אויף עסן :

(קסד) עס איז אסור ארוף צו קריכן אויף אבוים אום שבת • אונ מיטר ניט נוצן מיט קיין שום זאך וואס איז באהעפט אונ דר ערד • ווען איינר האט עפוס גלייגט אויף אבוים ערב שבת • טאר מען עס ניט אראפ נעמען אום שבת : אפילו ער דארף דרוף ניט קריכן • עס איז מותר צו גיין אום שבת אויף גראז אודר אויף קרייטוכצר • ווייל ער איז זיך דאך ניט מכוין עס אום צו רייסן • דו לייט וואס עסן אין גערטנר אום שבת • זאלן זיי גווארנט זיין ניט צוא גוסן קיין וואסר אויף דעם גראז אודר קרייטוכצר אבר מען מעג וואול משתין זיין אויף דו קרייטוכצר • דען עס מאכט עס קאלוי מזאל גווארנט זיין ניט צו ווארפן תבואה פר דו עופות אויף אפייכט אורט אום שבת : דען עס וועט חיו וואקסין • אונ זאל זיי מיין ניט ווארפן נאר וואס זייא קענגן אויף עסן דעם זעלבוגן טאג : קרייטוכצר וואס וואקסן אונ אכלי טאר מען זיי אוך ניט אפ רייסן אום שבת • אצווייג מיט אופס וואס מיהאט זו אפ גרוסן פר שבת • מעג מען וואול אפ רייסן דאס אופס דר פון אום שבת • איין רינווע וואס איז פר שטאפט גווארן • אונ דס וואסר גייט ארעגגן • אונ עס גייט איבר אונ טוט אים שאדין אונ זיין הוז • מעג ער זוא אום מאכון מוטן פוס אום שבת אבר ניט מיט אהאלץ • עס איז אסור צו שמעקן דאס אופס וואס הענגט נאך אופן בום טאמר וועט ער עס חיו אפ רייסן • עס איז אסור צו גוסן וואסר אויף אזאמון • וואול שמעקונדיגי קרייטוכץ וואס לוגן אין וואסר • מעג מען זייא ארוס נעמון צוא שמעקן אונ ווידר אריין לייגון • אוך מעג מען הונטר גוסן נאך וואסר אבר ניט נאר אנדרו וואסר • דר וואס רייסט אפ אופס פון אבוים וואס שטייט נאך אין דר ערד אפילו עס איז שון גאר דס עס וואלט שון ניט גקענט בלייבון אפילו איין שעה אופן בום איז ער דאך חייב מיתה עס איז מותר אבום אן צו רורן • אבר ער זאל זייער אונ זייער גווארנט זיין אים ניט צו שאקלן אברונגן וואס איז זייער טוף מעג מען אריין קלעטרון וואסר אן צו שעפון • אונ איך האב קיין מורא ניט טאמר וועט זיך די ערד אפ שוטן :

דין כיבוד הבית ודבר שאינו מתכוין

(קסה) אלי זאכון וואס דר מענטש איז זיך ניט מכוין דר צו איז מותר צו טאן אום שבת • דרום מעג מען וואול שלעפון אויף דער ערד אטוש אודר אנאנדר זאך אפילו מען מאכט דער מיט אגרוב אין דר ערד דען מען איז זיך ניט מכוין דר צו • עס איז מותר צו גוסן וואסר אויף דער ערד בדי דר שטוב זאל בלייבון לוגן • עס איז אסור אום צו קערון אהוז אודר אשטוב מיט אבעזים אום שבת • אפילו עס איז גפלאסטורט • אבר איין עובד כוכבים מעג מען וואול הייסן אום קערון • מיט אפלעדר וויש מעג איהודי אוך אום קערון • עס איז אסור צו וואשן אודר אום צו גלייכון דו ערד • אוך איז אסור צו קאטשון אויף דר ערד אשווערו פאס דען זו פאר גלייכט דוא ערד • האטשו ער איז זיך דאך ניט מכוין דרוף דען עס וועט בוודאי פאר גלייכון דרום איז אסור :

השמעת קול בשבת

(קסו) עס איז אסור צו לאזון הערון אקול אום שבת מיט אכלי זמר • אודר מיט אלס וואס איז גמאכט גווארן אויף אקול וועגון • דרום טאר מען ניט קלאפון אין אטור מיט אזו איין אייזן וואס איז דר צוא גמאכט גווארן • אוך איז אסור קלונגן מיט אגלאק • אוך דר שמש טאר ניט

קלאפן אין שיל אריין אום שבת מיט זיין האמיר אבר עס איז מותר צו בשטעלן איין עובד כוכבים פאר שבת ער זאל שפילן אויף אחתונה גאנץ שבת · ווען עס לוגט בייא איינם אין הויז אופס אודר אפילו וואס מוקצה איז דהיינו צוגל · און עס ווערט קאלט · מעג ער עס וואול צו דעקן מיט אזוי אזאך וואס מען מעג מטלטל זיין · ווען איינם רונט אריין אין זיין הויז רעגן אודר שנייא מאג ער אונטער שטעלן כלים · און אז זייא ווערן פול מעג ער זיי אויס גיסן · און ווידר אונטער שטעלן · (קסז) עס איז אסור צו רייטן אויף אפערד · אודר צו פארין אין אוואגן אום שבת · אויך איז אסור צו שווימן און אריין צוא גיין אין אשוף · אבר אז ער איז שון אין דער שוף פון פאר שבת מעג ער אין איר בלייבן אפילו זו פארט אום שבת · עס איז אסור צו משפטן מכ"ש מלקות צו שלאגן אום שבת · אז עס איז אחופה אום פרייטאג צו נאכט זאל מען גווארנט זיין ניט מחלל שבת צו זיין פר גרוס שמחה דר וום נעמט איין (אלמנה) אודר (אגרושה) · טאר ער ניט לוגן ביי איר דם ערשטו מאל אום שבת · אבר איין בתולה איז מותר · דו שפענדלוך וואס שווימן אופן וואסר טאר מען זיי ניט ווארפן אהין און אהער דו וואסר לוטר צו מאכן · אשוף וום שטייט אויף דר ערד · אודר אפילו זו שווימט אופן וואשר · נאר זוא איז אן גקנופט ביי דעם בארג · מעג מען אריין גיין אין איר אום שבת:

(קסז) דער וום שערט אפ אודר ער רייסט אוס אהאר אום שבת איז חייב מיתה · און דאס טאר מען אפילו אום דר וואכון אויך ניט טאן · דרום טאר מען זיך ניט קריזלן אום שבת אויך קיין בתולה טאר זיך ניט קריזלן מיט אנאדול אודר מיט אמעסור · נאר מיט דו פינגר · אויך איז אסור אפ צו שניידן אודר אפ צו רייסן דו נעגול פון זיינו הענט אודר פוס אום שבת · דר וואס מעקט אוס צווייא גשריבני אותיות אום שבת איז ער חייב דרום איז אסור אויף צוא רייסן אחתימה אודר אלץ וום איז דרוף גשריבן · דען מיט דעם מאכט ער אוס מעקן · עס איז אסור צוא שרייבן אפילו מיט וואסר אודר מיט ויין אויף אשום זאך אפילו אויף דר ערד · אבר אין דער לופטן מעג מען וואול שרייבן · מען מעג וואול פר צייכנן אגרייז מוטן נאגול צו פארוכטן נאך שבת ווען איינם איז גמאכט גווארן זיין קאסטן צו פר בונדן מיט אשנורל טאר ער ניט פר בונדן אום שבת · דען עס הייסט ווי גנייט · עס איז אסור אריין צוא שוטן פעדרן אין איין קושן צום ערשטין מאל אום שבת אבר אז זיי זענון ארוס גפאלון מאג ער זיי ווידר אריין שוטן · עס איז אסור צוא געמון זאלץ פון דעם אורט וויא עס ווערט גמאכט · אויך אלדונג פון דעם אורט וויא עס וואקסט אויך איז אסור צוא רייבן עפול אודר רובן איינש אין אנדרון · עש איז אסור צו ווייקון אזאמון פון פלאקש אודר לייאן אום שבת אויך איז אסור צוא רייכון פאפור · אודר עש צו נוף צוא קלעבון · אויך טאר מען קיין שערבול ניט צו ברעכון עפוס צוא צו דעקון דר מיט:

עס איז אסור מתיר צו זיין אנדר סיידון לכבוד שבת · למשל ווען איינר האט אנדר גטאן צוא פאסטון אודר קיין פלייש ניט צו עסן · און קיין ויין ניט צו טרונקון · אודר קיין קליידר ניט אן צו טאן · און אלץ וים גהער לכבוד שבת · מאג מען אים מתיר זיין · אבר אמאן זיין וייב אודר אפאטר זיין טאכטר מאג מען וואול (מפר) זיין אום שבת אפילו אזו אנדר וום גהער ניט לצורך שבת · דען אז ער ווט איר ניט (מפר) זיין אין דעם זעלבון טאג ווט איר שון קיין (הפרה) ניט העלפון · ווען איינר האט איין נדר גיטאן צוא טאן עפוס איין זאך · ביז אין דר צייט · און אצונד איז דער אונטערשטער טאג אום שבת: און ביז אהער הט ער דו זאך ניט גקענט טאן מאג מען אים וואול מתיר זיין · דאס ער זאל ניט עובר זיין אויף זיין נדר: אהערם מאג מען וואל מתיר זיין אום שבת · אלו זאכון וואס זענון אסור מדרבנן מאג מען זייא טואן פרייטאג (בין השמשות) איידר עס ווערט רעכט נאכט · איטלוכר פאטר און מוטר זענון מחוייב צו לערנון זייערו קונדר אז זיי זאלן ניט מחלל שבת זיין ח"ו · אויך זיי צו ווערון זיי זאלונגיט מטלטל זיין וום מוקצה איז · בפרט האלץ אודר שטיינר · דש זיי זענון דרונן גוואונט אין דער יוגנט · אויף דוא עבירות פון דר יוגנט האטשו ער הט דוא עבירות גטאן בשוגג דאך דארף איטלוכר דרוף אויף זיך איין תשובה מקבל זיין:

ווען צוויי יהודים וואונען אין איין הויף אודר אין איין גאס אסרת איינר אופן אנדרן צו טראגן אן איין עירוב · ווען איין יהודי וואונט אין אזו אשטאט וואס זו האט איין עירוב איין מאויר אודר אצאם אודר אגראבין צעהן טפחים טוף ארום אונ ארום · אזוא איז גלייך אז וויא דוא גאנצו שטאט איז אין זיין רשות · דען דס וואונג פון עובדי כוכבים איז ניט גאכט · אבר אז צוויא יהודים וואונען העלפט דר עירוב ניט ביז זיי מוזון אפ קופון דס וואונג פון די עובדי כוכבים אין זייער רשות אפילו פר אשולנגור דס זיי זאלון דר פולון דעם רשות · אפילו עס איז מלחמה העלפט עס אוך אז מען קופט דעם רשות פון דעם שר אודר שופט איז גלייך ווי דו הייזור זענגן אין די יודנס רשות · אוך ווען דיא יהודים דונגון דעם רשות פונם עובד כוכבים אודר אפילו פון זיין קנעכט אודר דונקט · אונ דר עירוב העלפט ניט אנדורש סיידון זיי וואנון אין אגאס אודר אין אהוף אונ מיקן דעם טויאר צו מאכון ביי נאכט · אפילו מען מאכט אים ניט צו העלפט אוך · אבר אז זיי וואונן אין איין אופנו גאס העלפט דר עירוב אוך ניט ביז מען מוז לייגון אבלקון אובר דר גאס פון אוואנט צו דר אנדרור אוף ביידו זייטון · אונ אצונד דס מיר וואנון צווישון עובדי כוכבים · אונ זיי ווילן ניט ליידון אוף אבאלקון · דא שטעלט מען צוויי העלצור ביי דוא ווענט פון די הייזור · אונ מען קנופט צו דרוף איין שנירול פון איין וואנט צו דר אנדרור · אזו וויזט זיך עס וויא אטור אפילו עס איז זייער הוך :

אונ דר עירוב מוז אזו גמאכט ווערן מען נעמט אום אבוסל מעל פון אוטלוכן בעל הבית אונ מען באקט דר פון אברוט · אונ מען מאכט אברכה (ברוך אתה ה׳ אלהינו מלך העולם אשר קדשנו במצותיו וצונו על מצות עירוב) · אונ אז מיהאט פר געסון צו מאכון די ברכה שאט עס אוך ניט · דר מנהג איז מען לייגט דעם עירוב אין שול אריין · דר (עירוב) מוז זיין איין גאנץ ברוט · אונ אז עס ווערט צו בראכון אודר פר שומלט איז עס שון פסול · דרום איז דר מנהג דס מען מאכט אמצה אום ערב פסח · אונ מען הענגט ז״א אוף אין שול · ווען איינר האט ניט גגובין צו דעם עירוב · דא אסרת ער אוף די אנדרו · בוז ער מוז מבטל זיין זיין רשות · דס ער זאל אזו זאגן דא בין איך מבטל מיין רשות · אונ שיינק איך מיין הויז הויף אובר שבת · דרום איז דער מנהג אין די גרוסו שטעט ווייל עס קומון צו אלו וואך נייאו חדרים · מאכט מען אלו פרייטאג איין עירוב אונ דר וואס וויל אגרוסו מצוה טאן זאל ער אלו פרייטאג נעמון איין גאנץ ברוט · אונ זאל זאגן צו זיין חבר די (ראובן) אודר (שמעון) דא גיב איך דיר דס ברוט זיי עס זוכה פר כל הקהל · דען מיט דעם ברוט בין איך מזכה כל הקהל · זיי זאלון אלו דרינגן אחלק האבון · אונ דס זאל זיין דר עירוב פר זייא אלו · אונ ווי באלד ער ניט עס אום אין דר האנט אריין · זאל ער מאכון די ברכה ארחים וואס קומון צו פארון אונ דונגון זיך איין ארבעגו אסרון זיי ניט אוף דו בעלי בתים סיידן זייא האבון בדיעה דארטון צו בלייבן דרייסוג טאג · אבר די יהודים וואס פארון אוף אאריד · אונ דונגון זיך ארבעגון אוף אזעלכגו ערטור וואס וואנון ניט קיין יהודים אסרון זיי איינר אופן אנדרון :

אונ אז מען מאכט אלו שבת אנייאם עירוב איז אמצוה מיזאל שבת פרוא דרובר אברכה מאכון אקריאים אודר אמשומר אסרת אוך אפילו זיי גובון צום עירוב העלפט אוך ניט ביז מען מוז ביי זייא אפ קופון אודר דונגון אונ אפילו זיי ווענון נאר מבטל זייער רשות העלפט אוך · דר וואס איז מחלל שבת בפרהסיא אפילו מיט אזו אזאך וואס איז נאר אסור מדרבנן · העלפט אוך ניט זיין עירוב אבר אז ער טוט אפילו די ארבסטו עבירה אין דר וועלט נאר ניט בפרהסיא העלפט יוא זיין עירוב אוך ניט דווקא דר בעל הבית זעלבט דארף גובון צום עירוב אפילו אז עס גוט איינר פון בני בית איז אוך גינוג · מיזאל זייער גווארונט זיין אין די מצות וואס מדרבנן בפרט אין דר מצוה פון עירוב · די גמרא זאגט אז שלמה המלך מיט די סנהדרין האבון מתקן גוועזן דיא מצוה פון די הענט וואשן אין פון עירוב איז אום גגאנגון אבת קול פונם הומל (אם חכם בני ישמח לבי גם אני) דס מיינט מען הקב״ה האט מסכים גוועזן אוף זייערו קעסטליכו תקנות : אונ די רבנן ז״ל האבון גזאגט ווער עס איז עובר אוף די תקנות איז ער חייב מיתה דרום זאל מען זייער גווארונט זיין דרונן אונ ניט גרונג הלטן

אלם וואס איז אסור אום שבת איז אויך אסור אום יום טוב · נאר אום יום טוב איז מותר צו קאכן וואס מען דארף אויף דעם זעלביגן טאג · אונ אויך איז מותר ארויס צו טראגן פונם עירוב וואס מען בדארף · עס איז אסור גפעם צו וואשן אונ אפ צו קאכן פון איין טאג יום טוב אויפן אנדרן · אבר מען מעג פיל אן קאכן וואס עס בלייבט אובר מאג מען וואל עסן דעם אנדרן טאג · אלובט מאג מען וואל אן צונדן ביי טאג אויף בייא נאכט · אוב מען האט דר פון בייא טאג אויך הנאה די לייט וואס זאגן מיר וועלן פיל אן קאכן · אודר אן באקן כדי עס זאל אובר בלייבן אויפן אנדרן טאג יום טוב · איז עס ניט רעכט · אויך איז אסור צו קאכן אשום זאך פון יום טוב אויף שבת · סיידן מען מאכט איין (עירוב תבשילין) · ווען איינער וויל עפוס קוילן אום יום טוב איז ער מחוייב אן צו גרייטן פון פאר יום טוב אש צו קוילן דרונין · אונ צו צו דעקן דאס בלוט · אונ אויך איין (חליף בודק זיין) · אבר אז ער הט פר געסן מאג ער אים בודק זיין אום יום טוב · אבר אז ער גפונט אין אים אשטשערב טאר ער אים ניט אום שלייפן אום יום טוב · אויך אז ער האט פאר געסן אש אן צו גרייטן זאל ער נעמן ווארום אש · אונ אז ער האט ניט מאג ער נעמן קאלט אש ווען איינער קוילט איין עוף אום יום טוב טאר ער ניט אויס רייסן די פעדרן ארום האלז · דען עס איז איין מלאכה נאר ער זאל צו נעמן די פעדרן איינם פונם אנדרן כדי ער זאל קענן קוילן · די מילך וואס איז גמאלקן גווארן אום יום טוב טאר מען זי ניט נוצן דעם זעלביגן טאג · אבר מען מאג זיא וואל נוצין דעם אנדרן טאג · אבר אז יום טוב גפאלט אום פרייטאג אודר אום זונטאג טאר מען אפילו ניט נוצן די מולך פון יום טוב אויף שבת · אודר פון שבת אויף יום טוב איין איי וואס איז גלייגט גווארן אום שבת אודר אום יום טוב הט עס אויך דעם דין אין זוך · ניט מער דאס איי טאר מען ניט מטלטל זיין · אונ די מולך מאג מען יוא מטלטל זיין אונ אז דאס איי איז פאר משמט גווארן צווישן אנדרע אייער אפילו צווישן טויזנט וועגן אלו אסור מטלטל צו זיין · אונ אז מע מוט אריין איינם פון דיא אייער אין אנקעכץ אריין איז עס אסור דעם זעלבגן טאג · ווען מען קוילט אהין אום יום טוב אונ מען גפונט אין איר אפילו אפארטוג איי מאג מען עס וואל נוצן אפילו אום יום טוב נאך שבת · עס איז אסור צו בעטן איין עובד כוכבים צו זיך עסן אום יום טוב דען ער וועט בוודאי מער קאכן פון זיינט וועגן · אבר אז ער קומט אז דאס עסן איז שון פארטוג מאג מען אים וואל לאזן עסן · עס איז אויך מותר אים צו שוקן יורך אנאנדער עובד כוכבים ;

דיני האש ביום טוב

עש איז אסור אפייאר אויף צוא שלאגין אודר צו פר לעשן אום יום טוב · אבר מען מאג וואל נעמן אברענענדיגי שטיק האלץ פון איין אורט אויפן אנדרן · אויך אזו אהאלץ וואש הט נאך ניט אן גהויבן צו פלאמן מאג מען עס אוועק נעמן פונם פייאר · אויך איז אסור ארויס צו גיסן אייל פון אברענדיגין טיגל אונ אנדרש · דען ער מאכט דעם ערשטן אויס לעשין · איין באק אויבן וואס מען דארף אים אביסל צוא צו לעשין מאג מען וואל איין נעצן אבעזים אונ אים צוא לעשין אפילו עס ווערן אויך צו גלאשן קוילין · אבר ניט מיט אמיך דען עס איז אסור אטוך איין צו נעצן אום יום טוב מאמיר וועט ער זוא אויס קוועטשן · אויך איז מותר דעם אויבן אויס צוא קלעבין מיט ליים וואס איז נאך איין גיווייקט גווארן פאר יום טוב · אבר אום יום טוב איז אסור איין צו ווייקין · איין נייאר אויבן אודר נייאי טעפ וואס זענן נאך ניט אויס גיזאטן גווארן פאר יום טוב טאר מען דרונן ניט קאכין אודר באקן אום יום טוב · מעל איז אסור צו זופן אים יום טוב · אבר אז זוא איז שוין גיזופט פון פר יום טוב · מאג מען זוא נאך אמאל זופן אום יום טוב שעניר צוא מאכין · אבער דורך איין שינוי · ניט וויא אום דער וואכין · עס איז אסור מעל צוא מעסטן אום יום טוב ;

ווען איין אשה קנעט אטייג אום יום טוב זאל זוא חלה נעמין אונ זאל זוא האלטן ביז נאך יום טוב · דען אום יום טוב טאר מען קיין חלה ניט פר ברענן · איין אן גפילטו הין וואס איז צוא

גנייט

גִיגַייט גִיוָואָרן מִיט אַפָּאָרִים · טָאר מֶען אִים נִיט אָפּ שְׁנַיידְן אָדֶר אָפּ רַייסְן אוּם יוֹם טוֹב : אָבֶּר אָפּ צוּ בְּרֶענְן אִיז מוּתָּר · אוֹיךְ אִיז אָסוּר צוּ כַּשְׁרְן אָדֶר אוּים צוּ גְלִיהֶן אֵיין טְרֵיפָה כְּלִי אוּם יוֹם טוֹב · אָבֶּר אַז מִיהָאט גִיבְּרָאטְן טְרֵייף פְלֵייש אוֹף אַשְׁפִּיז · מָאג מֶען דוּ שְׁפִּיז אוּים גְלִיהֶן דְרוּף תֵּיכֶּף ווִידֶר צוּ בְּרָאטְן ווייל עֶר אִיז נָאךְ הַיים · אַז עֶס אִיז קַאלְט מָאג מֶען אֵיין הַייצְן אוּם יו"ט · עֶס אִיז אָסוּר צוּ וַואשְׁן דֶם גִיפֶּעס מִיט אַטוּךְ אוּם יוֹם טוֹב · דֶען אִיךְ הָאבּ מוֹרָא טָאמוֹר וֶועט עֶר זוּא אוּים קְוָועטְשְׁן · נָאר מִיט שְׁטְרוֹיא אָדֶר מִיט הַייא אִיז מוּתָּר · וֶוען דֶם פַייאָר מַאכְט אִים קַלִּי זַיין עֶסְן דֶם דְרוּבֶּר שְׁטוּנְקְט עֶס מִיט רוֹיךְ אוּנ עֶס אִיז דָר צוּ קַיין אַנְדֶר תַּקָּנָה נִיט פַר הַאנְדְרוּן סַיידִין צוּ פַר לֶעשְׁן · מָאג עֶר עֶס אוּם לֶעשְׁן אוּנ אוּיבְּן · אַלַאמְפּ פוּן אַייל טָאר מֶען נִיט אַוֶועק בַּייגִין דֶעם אַייל פוּנֶם קְנַייטִיל · אוֹךְ טָאר מֶען דֶם קְנַייטִיל נִיט אַרוֹיס נֶעמְן פוּן דֶר לָאמְפּ · אֲפִילוּ צוּ לֵייגִין אוּנ אַנַאנְדֶור לָאמְפּ · אָבֶּר עֶס אִיז מוּתָּר נָאךְ קְנַייטְלִיךְ אַרַיין צוּא לֵייגִין אִין דֶעם אַייל כְּדֵי עֶס זָאל גִיךְ אוּס בְּרֶענְן · וֶוען אַיינֶר הָט אַן גִיצוּנְדֶן אַוֶועקְסְן לִיכְט אוּנ עֶר הָט (חַס) זוּא זָאל נִיט אוּנ גַאנְצְן אוּיס בְּרֶענְן · מָאג עֶר וואל זוּא אַרוּם בּוּגְן מִיט אַזוּ אַזַאךְ אַז עֶס וֶועט קוּמְן דֶער צוּ וֶועט זוּא פַר לֶאשְׁן וֶוערְן · אוֹיךְ מָאג עֶר זוּא שְׁטֶעלְן אוֹף אַזוּ אֵיין אוֹרְט וָוס דֶר ווִינְט אִיז גִיוֵויינְטְלוּךְ צוּ ווַייאוּן · אָבֶּר אַז דֶר ווִינְד ווַייאַט אַצוּנְד אוֹיךְ טָאר מֶען עֶס דָארְטְן נִיט שְׁטֶעלִין :

אוּם יוֹם טוֹב צוּ מִנְחָה מָאג מֶען וואל אַן צִינְדְן לִיכְט אֲפִילוּ אוּנ דֶער הַיים · חָאטְשׁוּ דָאס לִיכְט גִיהֶער אוֹף בַּיי נַאכְט · ווייל מֶען הָט דָאךְ אַצוּנְד אוֹיךְ הֲנָאָה דָר פוּן · דוּ דִינִים פוּן יוֹם טוֹב זֶענְן זַייעֶר פִיל · נָאר אִיךְ הָאבּ גִישְׁרִיבְּן צוּם קֶערְצְטְן וָוס נִיצִיג אִיז אוּנ אוּנְזֶעדִי הַייזוּר · אַזוּ וִועל אִיךְ אוֹיךְ שְׁרַייבְּן אַטֵייל דִינִים פוּן הִלְכוֹת חוֹל הַמּוֹעֵד וָוס נִיצִיג אִיז אוּנ אוּנְזֶערִי קְהִילוֹת אוּנ הַייזוּר : (קעב) אוּם יוֹם טוֹב גֵייט מֶען שְׁפֶּעט אוּנ שׁוּל אַרַיין · אוּנ מֶען זוּצְט דָארְטְן בִּיז הַאלְבִּין טָאג · דֶען עֶס אִיז אַמִצְוָה צוּא טֵיילִין דֶעם טָאג פוּן יוֹם טוֹב · אֵיין הַאלְבּוּן טָאג תּוֹרָה צוּא לֶערְנְן אוּנ תְּפִלָּה צוּ טָאן · אוּנ דֶם אַנְדֶרוּן הַאלְבּוּן טָאג צוּ עֶסְן אוּנ טְרוּנְקֶן אוּנ מְשַׂמֵּחַ צוּ זַיין מִיט שִׂמְחַת יוֹם טוֹב · עֶס זָאל קֵיינֶר נִיט קַארְגְן אוֹף יוֹם טוֹב · אוּנ זָאל אִים מְכַבֵּד זַיין וֶועדְלוּג זַיין פַר מֶעג דֶען עֶס וֶוערְט אִים אַלְס בַּצָאלְט · עֶס אִיז אָסוּר צוּ עֶסְן פַאר (אֲשֶׁר בָּחַר בָּנוּ) · כְּדֵי מִיזָאל פְרֵיילִיךְ זַיין אוּם יוֹם טוֹב · אָבֶּר אַז שַׁבָּת גְפַאלְט אִים עֶרֶב יוֹם טוֹב · מָאג מֶען מְקַיֵּים זַיין שָׁלשׁ סְעוּדוֹת מִיט אַשְׁטִיקֶל בְּרוֹיט אָבֶּר נִיט פִיל · אִיטְלוּכֶר אִיז מְחוּיָּיב צוּ הָאבְּן ווַיין אוֹף קִידּוּשׁ אוּנ צְווַיי קוֹכֶן אוֹף (הַמּוֹצִיא) אַזוּ וִוי אוּם שַׁבָּת · דוּ קְלַיידֶר פוּן יוֹם טוֹב זָאלִין אַבִּיסְל בֶּעסֶר זַיין פוּן דוּא קְלַיידוּר פוּן שַׁבָּת · עֶס אִיז קֵיין חִיּוּב נִיט שָׁלשׁ סְעוּדוֹת צוּ מַאכְן אוּם יוֹם טוֹב · אִיטְלוּכֶר מֶענְטְשׁ אִיז מְחוּיָּיב מְשַׂמֵּחַ צוּ זַיין אוּם יוֹם טוֹב זוּךְ אוּנ זַיין ווייב אוּנ קוּנְדֶר אוּנ אֵלִי דוּ וָואשׁ גִיהֶערְן צוּ זַיין טִישׁ · אוּנ עֶר זָאל עֶסְן גִיט פְלֵייש אוּנ גוּטְן ווַיין זַיין ווייב זָאל עֶר מְשַׂמֵּחַ זַיין מִיט שֵׁיינִי קְלַיידוּר אוּנ צִירוּנְג · אוּנ זַיינוּ קוּנְדֶער מִיט זוּסִי פֵּירוֹת · אוּנ זָאל אוֹיךְ מְשַׂמֵּחַ זַיין דֶעם גֵּר · אוּנ דֶעם יָתוֹם אוּנ אַלְמָנָה :

אוֹיךְ אִיז אַגְרוֹסִי מִצְוָה מְשַׂמֵּחַ צוּ זַיין דוּ אָרוּמִי לַייט · דְרוּף זָאגְט דֶר פָּסוּק וֶוען דוּ בּוּסְט מְשַׂמֵּחַ דַיינִי פִיר · דָאס אִיז דַיין ווייב אוּנ קוּנְדֶער אוּנ קְנֶעכְט אוּנ דוּנְסְט מוֹיד · דֶערְמָאלְט בִּיסְטוּ אוֹיךְ מְחוּיָּיב מְשַׂמֵּחַ צוּ זַיין אַנְדֶרִי פִיר · דֶם אִיז דֶער (גר) אוּנ (יתום) אוּנ (אלמנה) אוּנ (עניים) אוֹיךְ זָאל עֶר זִיךְ נִיט פְרֵיילוּךְ זַיין מִיט נָארוּשְׁקֵייט נָאר מִיט גָאטְשׁ פָארְכְט · דֶם מִיר זֶענְן מְחוּיָּיב פְרֵיילוּךְ צוּ זַיין ווייל גָאט הָאט אוּנְז אוּיס דֶר ווַיילְט פוּן אַלִי פֶעלְקֶר צוּ זַיין זַיין פָאלְק אוּנ (חֵלֶק) אוּנ (נַחֲלָה) · אוּנ עֶר זָאל זַיין אוּנְזֶור גָאט · אוּנ דֶם מִיר זָאלִין הַאלְטְן זַיינוּ מִצְוֹת מִיט פְרֵייד אוּנ נִיט פוּן אוּנְזוּר הֲנָאָה וֶועגְן · דוּא (רָאשִׁים) אוּנ (בֵּית דִין) פוּן דֶער קְהִילָה · זֶענְן מְחוּיָּיב צוּא שְׁטֶעלִין שׁוֹמְרִים אוּם יוֹם טוֹב זַייא זָאלִין אַכְטוּנְג גֶעבִּין אַז מַאנְזְבִּלִין מִיט ווַייבֶּער זָאלִין זִיךְ נִיט בַּייא נַאנְד שְׁפַּאצִירְן אוּנ זָאלִין מַזְהִיר זַיין דוּא לַייט זַייא זָאלְן זוּךְ עֶרְלוּךְ הַאלְטְן · אוּנ זָאלִין זַיין גָאטְס פָארְכְטוּג · אוּנ אוֹךְ אִיטְלוּכוּר בַּעַל הַבַּיִת דַארְף אַכְטוּנְג גֶעבִּין אוֹף זַיין הוֹיז גִיזוּנְד זַיי זָאלִין חַס וְחָלִילָה קֵיין עֲבֵירָה נִיט טָאן · כְּדֵי אַז כָּל יִשְׂרָאֵל זָאלְן זַיין גָאטְס פָארְכְטוּג אָמֵן :

אוּם

וקעג) אום חול המועד זענן אטייל מלאכות אָסור צו טאן אונ אטייל זענן מותר · דס שטייט ניט בפירוש אונ דר תורה · נאר די חכמים האבן עס בקבלה אייטר פונעם אנדרן · ביז משה רבינו ע"ה הט עס מקבל גיוועזן פון הקב"ה אויפן בארג סיני · דר כלל דר פון איז אלי דיא מלאכות וואס קערן צו שמחת יום טוב איז מותר צו טאן אום חול המועד · מען מאג וואל תאפין פי"ש אודר חיות אודר עופות אוף יום טוב · אבר אנעץ מאכן דער צוא איז אָסור : אוך איז מותר וויין צוא קעלטרן · אבער אקלטור מאכן דרויף איז אָסור · אוך איז מותר צוא קאכין · אבר ניט קיין טעפ צוא מאכין · מיטאר ניט בויאן אום חול המועד · אבר אזו איין וואנט וואס ווערט איין פאלין איבר יום טוב מאג מען זוא פארוכטן · אוך זוך ניט צו שערן · אוך ניט די נעגיל שניידון ניט פון די הענט אודר פון דיא פים · סייא מיט אמעסור סייא מיט אשער · אבר איינג קונד וואס הט זוך נאך קיין מאל ניט גשוארין מאג מען וואל שערין · איין אשה וום דארף טבילה האבן מאג זוך שניידן דיא נעגיל אום חול המועד : עס איז זוך מותר צוא באדן אונ צו קעמין חאטשו מען רייסט אוים האר · אלי רפואות זענון מותר צו טאן אום חול המועד אפילו צו אבהמה · אזו איין עסין שפייז וואס ווערט טייערור ווערון נאך יום טוב · מאג מען וואל קויפן אום חול המועד · אונ עס איז מותר איין צו זאלצן אפילו אוף נאך יום טוב : אזא זאך ווס ווערט קאלו ווערון אז עס ווערט אזו שטיין איבר יום טוב · מאג מען עס פארוכטן אום חול המועד · האנדלון איז אָסור אום חול המועד · אבר אזא סחורה ווס ער ווערט מוזן אן ווערון פונם (קרן) נאך יום טוב מאג ער וואול פר קופן אום חול המועד · אבר פון ריוח ווען איז אָסור · סיידן ער וויל דעם ריוח אום געבן אוף שמחת יום טוב · אונ ער הט קיין אנדר געלט ניט :

אוך אזו אסחורה וואש וועט נאך יום טוב טייערור ווערון מאג מען זוא קופן אום חול המועד ·

אז אזאריד גפאלט אום חול המועד מאג מען וואל קופין אונ פר קופן · אבר אין אמארק טאג איז אָסור · די קרעמר וואש פר קופן בשכים אודר אופס אונ אלורליא עסן שפייז מאגן זייא וואל פר קופן אום חול המועד · דען איטלוכר ווייסט אז דאש איז פון יום טוב וועגן · עס איז אוך מותר הובות איין צו מאנון אום חול המועד · עס איז מותר געלט צו לייאן אוף אוועקגבול אום חול המועד · אוך איז אָסור צו שרייבן אום חול המועד אפילו אווארט סיידון אז ער וועט פאר געסן איבער יום טוב · אוך אזו אברוב וואס מיקען זוא שרייבון נאך יום טוב · טאר מען זיא ניט שרייבון אום חול המועד · איין בעל מלאכה טאר ניט אַרבּוטן אום חול המועד · סיידון אז ער הט ניט אוף יום טוב · מאג ער ארבוטן שטולר הייד · ווען איינר טוט יוא אמלאכה זאלן דש בית דין הפקר מאכון זיין אַרבּוט ער זאל דר פון קיין הנאה ניט האבון · אונ אז ער אַרבּוט אנאנדר סענטשן · ראקאן מען דאך די אַרבּוט ניט הפקר מאכן · זאל מען אים מחרים זיין אונ מלקות שלאגן איין צרכי רבים איז מותר צו טאן אום חול המועד · דאש זאל איטלוכר וויסן אז דר ווס איז מחלל שבת איז זיין עונש (סקילה) אודר (כרת) ר"ל · אונ דר ווס איז מחלל יום טוב איז זיין עונש (מלקות) אבר דר ווס איז מבזה חול המועד בפרהסיא איז זיין עונש (חרם) אונ (שמתא) אונ (מלקות) · אונ דר ווס טוט אמלאכה אום חול המועד · דר הט קיין חלק ניט לעולם הבא · ווייל ער גלייבט ניט אין די רייד פון די חכמים · דס איז די ארבסטו עבירה אין דר וועלט :

סליק הלכות שבת

הלכות ענוה פרק שביעי

דער פרק רעט פון (ענוה) אונ (אהבה)

עקב ענוה יראת ה' עושר וכבוד וחיים) רבי יהושוע בן לוי זאגט די בעסטו מדה אין דר וועלט איז דס דר מענטש זאל זיך ניט האלטון בגאוה · נאר ער זאל זיין איין עניו · אזו וויא דער פסוק זאגט (רוח אלהים עלי וכו') · די נבואה פון גאט ית' איז אוף מיר דרום הט מיך גאט גזאלבט איך זאל אבשורה זאגון אוף דר גאולה צו דיא לייט וואס האלטון זיך בעניוות · נוא זעהן מיר אז הקב"ה הט קיין שום זאך ניט אזו ליב וויא דיא מדה פון (ענוות) · אונ האט קיין שום זאך ניט אזו

פיינט ווי די מדה פון גאוה · אויך זאגט דר פסוק (עקב ענוה יראת ה') דר פון לערנן אונזרי חכמים אז דאש ענוות איז די גרעסטי אונ העכסטי מעלה פון אלי מעלות · דען דר פון קומן אלי די גוטי מדות · אונ פון גאוה קומן אלי די שלעכטי מדות · (ששה דברים) זעקס זאכן זענן גזאגט גווארן אויף דעם מענטשן וואש איז איין עניו · דריי אויף דר וועלט · אונ דריי לעולם הבא · דם ערשטי ער האט תמיד מנוחה · ווארום ער איז זיך משמח מיט דעם וויש גאט הט אים בשערט · אונ איז קיינם ניט מקנא אויף קיין שום זאך · דען דר וואש איז מקנא אויף געלט אודר גדלות · אזו ער בקומט זיין בגער · אזו בגערט ער אלי מאל נאך מער · אזו האט ער קיין מאל קיין רוא ניט ער שלאפט ניט אונ זיין הארץ איז טרויערג ווייל דאש ער טראכט תמיד אויף רייכקייט · אונ אפילו ער זאל עסן (מעדני מלכים) בגערט ער נאך מער · אזו ווי דער פסוק זאגט (ובטן רשעים תחסר) דער בויך פון די רשעים איז גמונגרט אונ קיין מאל ניט זאט · אבר דר עניו גלוסט ניט צו קיין וואל עסן אונ גוטי ווייגין · דען ער האלט זיך אויף דר וועלט פאר אגר · אונ ער עסט דרום זיין לעבון אונ גזונד זאל דר האלטן ווערן · אזו ווי דר פסוק זאגט (צדיק אוכל לשובע נפשו) דר צדיק עסט זיך אן נאט ווייל זיין כוונה איז דר מיט זיין לעבון צו דר האלטן:

דאש אנדרי דר עניו איז אויף זיך אלץ מקבל באהבה פון גאט · אונ איז אויף זיך מצדיק הדין אונ איז זיך משמח מיט גאטס שטראף · דען ער גדענקט איך וועל ליידן שטראף אויף דער וועלט איידר אויף יענר וועלט · דרום איז זיין לעבון אגוט לעבון · דאס דריטי ער איז גלובט אין גאטס אויגן אונ אין לייטנש אויגן · אונ די לייט האבן הנאה פון זיין ענוות · ער פרייט זיך אז עס גייט וואול די לייטן · אונ ווידר פר קערט איז ער זיך מצער · עס איז אמאל גוועזן אחכם הט ער גפרעגט איין עניו ווי קומט עס דאש די בוסט אזו גלובט ביי דיא לייטין · הט ער גענפרט ווייל איך האב קיין מאל קיין שום מענטשין קיין שלעכטץ ניט גטאן · אונ האב איטלוכן מענטשן השובר האלטן פון זיך זעלבסט דר מענטש ווס איז גוועזן אחכם האב איך גדאכט ער הט מער חלק עולם הבא פון מיר · אונ ער לערנט בעסר פון מיר · אונ דר וואש איז גוועזן אנאר האב איך גדאכט ער טוט אלו עבירות בשוגג · דען ער ווייסט ניט וס ער טוט · אבר איך טוא במזיד · דר מענטש וואש איז עלטר גוועזן פון מיר האב איך גטראכט ער האט פול מער מצות גטאן פון מיר · אויך מוז ער אגרום זכות האבון דאש ער איז אזו אלט גווארן · דער וואס איז יונגר גוועזן פון מיר האב איך גדאכט ער הט ווינצגר עבירות גטאן פון מיר · דר מענטש וס איז גלייך גוועזן מיט מיר האב איך גדאכט מיינו עבירות וויים איך אבר ניט זיינו · אזו האב איך אלו לייט מכבד גוועזן:

אבי"ף דעם זאגן די חכמים (הוי דן את כל אדם לכף זכות) די זאלסט איטלוכן מענטשן אום לייגן צו גוטן · איבר דר מדה איז דר עניו גלובט אין די לייטנש אויגן · ער אנטפאנגט איטלוכן לובליך אונ גאר שיין · ער גוט איטלוכן שלום אונ אגוט מארגן · אונ גוט אבונט · אויף דעם האט זיך בארומט אתנא · עס האט מיר קיינער ניט גפעדרט קיין שלום · דען אפילו איין עובד כוכבים אין מארק האב איך אים פרור שלום גיגובן · דאש זענן די דריי זאכן וויש דר עניו הט אויף דר וועלט · אונ ווידר האט ער דריי זאכן אויף יענר וועלט דאש ערשטי ער איז גאהונט צו הקב"ה · דען ער טוט זיין רצון · אונ ער באהעפט זיך צוא תלמידי חכמים · אזו לערנט ער פון זיי תורה אונ גוטע מעשים · אזו ווי דר פסוק זאגט (ההולך את חכמים יחכם) דר וואש גייט מיט תלמידי חכמים ווערט קלוג אויך זאגט דר פסוק (ידרך ענוים במשפט) ער פורט די ענוים מיט משפט אונ לערנט זיי זיינו וועגן · נוא דרובר איז דר עניו זוכה לחיי עולם הבא · אבר דר גוותן איז זיך פאר קערט נוהג · אזו ווי דר פסוק זאגט (רשע כגובה אפו בל ידרוש) דער רשע איבר זיין גרוסקייט פארשט ער ניט אין נעטלובי זאכן · דאס אנדרו ער איז זוכה לחיי עולם הבא · דען ער איז תמיד משתדל ניט צו פאר זומן קיין מצוה · אונ זיין מחשבה איז אלץ אויף מצות · אבר דער גוותן לאזט אוועק אטייל מצות וואס זענן אים דער ווידר זיין כבוד:

דאס דריטי הקב"ה האט אים לוב אונ דער הערט זיין תפלה · אזו ווי דר פסוק זאגט (לב נשבר

ונדכה אלהים. לא תבזה) איין צו בראכן אונ צו שטוסן הארץ טוט גאט ניט פאר שעהמן · אונ ער איז זוכה צו עולם הזה · אונ עולם הבא · אזו ווי דר פסוק זאגט (וענוים ירשו ארץ) דו ענוים וועלן ירשנן · דו וועלט · (והתענגו על רוב שלום) אונ וועלן זיך זענופטוגן אויף פיל שלום אויף יענר וועלט אבר דעם גוותן הט גאט פיינט · אז ווי דר פסוק זאגט ועקם הט הקב"ה פיינט · אונ דם זובנטו איז אים אום ווערדונג · איין בעל גאוה אונ אלוגנר וכו' מיט פונף זאכן ווערט דר עניו דר קענט דם ערשטו ער איז מוחל אוטלכן ווס אים דר ווידר גטאן · אפילו ער הט בכח אים שלעכטץ אפ צו טאן · דאך קוקט ער ניט אויף זיין כבוד · דם אנדרו אפילו עס קומן אויף אים אלורלייא צרות פון דר וועלט ר"ל איז ער אלם מקבל באהבה · אונ איז מצדיק הדין אויף זיך · אז ווי דר פסוק זאגט ביי א אהרן הכהן אז זיינו צווייא קעסטליכו זון זענון גשטארבן הט ער גשוויגן אונ האט ניט גוויינט · אונ הט עס מקבל גוען באהבה · אוך זאגט דר פסוק (דום לה' והתחולל לו) שווייג צוא גאט אונ האף צו אים · דם דרוטו אז מען איז אים מכבד האלט ער זיך ניט גרוס דר מיט אדרבה ער האלט זיך נאך מער שפל דם פערדו ער ווערט דר קענט מיט זיין ריידן דם ער רעט באמעליך אונ שרייאט ניט אויף די לייט · אז ווי דר פסוק זאגט (דברי חכמים בנחת נשמעים מזעקת מושל בכסילים) די רייד פון די חכמים זענון באמעליך · אזו ווערין גבער דער הערט פון דעם גשרייא פונם גוותן ווס שרייאט אויף די נארין :

אוך דר עניו אפילו ער איז נושא חן ביי דעם מלך אודר (שר) · דאס ער בקומט אשררה אודר איין גדולה · גערט ער זיך ניט אובר דר מיט · אונ שטראפט די לייט מיט שכל אונ מיט גדרונג גמיט · אבר דר גוותן איז אלם פר קערט · דם פופטו אז ער זעהט יסורים קומן אויף אים איז ער זיך משפיל אונ טוט תשובה · אז ווי מיר גפונן די הוכי אונ קעסטליכע שרים וואס זענון גוען ביי עזרא האבן תשובה גטאן · אונ האבון זיך משפיל גוען · דם זענון דיא פונף זאכין פון איין עניו · אונ דר היפוך דר פון איז אגאותן · צעהן זאכן ברענגן דעם מענטשן צו עניות מיט גוואלד · דם ערשטו אז איינר איז קראנק · אונ קען ניט עסון אונ טרונקן · אונ גאר זיין לייב טוט אים וויא · אזו זעהט ער דם זיין גאוה טוג ניט · אונ מוז ווערון איין עניו · דם אנדרו ווען איינר ווערט ארום אונ קומט צו לייטונש בדערפניש · אזו ווערט אוך צו בראכן זיין גאוה · דם דרוטו אז דר מענטש בדענקט זיך אז ער איז ניט זוכר אפילו אשעה פר צרות ר"ל :

דם פערדו ווען איינר איז שולדוג געלט אונ הט ניט צו בצאלון · אזו מוז ער זיך מכניע זיין פאר זיינו בעלי חובות זיי זאלון אים ניט צווינגן ; דם פופטו ווען איינר ווערט גהאפט אין איין תפיסה · אונ קען ניט ארום · דם זעקסטו ווען איינר ווערט גתאפט פר איין קנעכט מיט גוואלד · אזו איז ער זיך מכניע אונ ווינט אונ שרייאט פר זיין הערון טאמיר וועט ער זיך דר בארמין אובר אים אז וויא אין פסוק שטייט אזו וויא די אוגון פון די קנעכט צו זייער הערן וגו' · דם זובטו ווען איינם קומט צו פיל צרות · דם זיין לעבון איז אין לייד ר"ל אזו ווערט זיין הארץ הונטר טענוג דם אכטו אז דר מענטש בדענקט זיך ווס פר עבירות ער הט גטאן · אונ ווי ער הט דער צערונט זיין בשעפר פר דעם פול גוטס ווס ער טוט מיט אים · אזו איז ער זיך מכניע אונ שעמט זיך דרוף אז וויא דר פסוק זאגט (אלהי בושתי וגם נכלמתי · להרים פני אליך ה') מיין גאט איך שעם מיך אונ בין וואורון פר שעמט · דם איך קאן מיין פנים ניט אויף הייבין קגן דיר גאט · דם ניינטו ווען דר מענטש זאל בדענקן דעם גרוסן עונש ווס ער וועט מוזן ליידון אין גיהנם אובר זיינו זונד · אזו וועט ער זיך בוודאי מכניע זיין קגן הקב"ה מיט תשובה אונ צדקה אונ תורה אונ מעשים טובים · דם צעהנטו ווען איינר בדענקט זיך אז דר מענטש איז נאר איין גאסט אויף דר וועלט · דען היינט לעבט ער אונ מארגן איז ער אין קבר · אונ ער דארף וואנדרין אין אווייטון וועג · אזו דארף ער מיט נעמין פול צערונג דם זענון די מעשים טובים · אבר דר ווס גרייט זיך ניט אן קיין צערונג אזו פאלט אויף אים גרוס פארכט אונ אנגסט · דם ער הט קיין תשובה ניט גטאן אויף זיינו עבירות · נון ווען דר מענטש נעמט זיך צום הארצון אזעלכו זאכן · אונ גדענקט זיין סוף אונ דאס דר מענטש

איז גאר ניט אויף דר וועלט · אזו איז ער זיך בגדאי מכניע · דרום זאל זיך אויטלכר מענטש צום הארצון נעמין · אז אפילו איין מלך אונ אשר איז ניט זוכר פארון טוט · דען מיר זעהן אז אופט שטארבן אפילו קליינו אונ יונגו קונדר · אונ עס איז קיינור ח״ו ניט זוכר פר די אלי צעהן זאכון וס זענון דא גשריבן · דען ער הט קיין ערב ניט פר זיך · אונ אויטלוכר זאל גדענקון וס (עקביא בן מהללאל) הט גזאגט דו זאלסט גדענקון אין די דרייא זאכון וועסט ניט קומן צו קיין עבירה · פון וואנין דו קומסט פון אשטונקודגין טראפין · אונ ווי אהין וועסטו גיין אין דר ערד אריין צו די ווערים אונ ווידר פאר וועמין וועסטו דארפון אפ גובין דין אונ חשבון · פר דעם מלך מלכי המלכים הקב״ה · נוא ווארום זאלסטו זיך בגאוה האלטון · (רבי לויטס) פון דער שטאט יבנה זאגט (מאוד מאוד הוי שפל רוח בפני כל אדם שתקוות אנוש רימה) זייער אונ זייער זאלסטו זיין איין עניו דען דס האפונג פונם מענטשון איז נאר צו ווערים · אלו די מדות אין דר וועלט זענין דאך צו פיל ניט גוט · צו פרוב איז ניט גוט · אז ווי דר פסוק זאגט (אל תהי צדיק הרבה) דו זאלסט ניט צו פול אצדיק זיין · דאס עס מאר קיין שום מענטש קיין נייאי מצות ניט מאכין וס דיא חכמים האבן ניט גמאכט · אבר דיא מדה פון ענוה וס מער איז בעסור :

אזו אויך גפונן מיר ביי משה רבינו ע״ה ער הט דאך גהאט אין זיך אלי די גוטי מדות פון דר וועלט לובט אים דאך ניט די תורה נאר מיט דר מדה פון ענוה · אז ווי דר פסוק זאגט (והאיש משה עניו מאוד מכל האדם אשר על פני האדמה) דר מענטש משה איז גוועון מער עניו פון אלו מענטשין וס אויף דר ערד · אויך אברהם אבינו הט זיך אויך שפל גהאלטון · אז ווי ער הט גזאגט איך בין ערד אונ אש · דוד המלך הט אויך גזאגט איך בין איין ווארים ניט קיין מענטש נוא וויא זאל זיך אנאנדר מענטש נוט בעניוות האלטון · אויך איז דר מענטש גגלייכון צום ליים אונ ערד · אונ צו אוויגט · אונ צו גראז וס ווערט פר דארט אויף דעם זענון פיל פסוקים די גאוה ברענגט צו פול בייזו מעלות אונ אויך צו נבערעכניש אונ שפלות · אונ די ענוה ברענגט צו פול גוטי מעלות · אונ אויך צו כבוד · אז ווי דר פסוק זאגט (לפני שבר גאון לפני כבוד ענוה) · פר גאוה קומט גברעכניש · אונ פאר עניוות קומט כבוד דרום דר וס איז קלוג זאל זיך צום הארצון נעמן די אלי זאכון · אונ אויך טאמר וועט אויף אים קומן אקראנקייט · אודר אבלבול · אודר אשאדין · אודר טאמיר וועט אויף אים פאלין אמויער אונ ער וועט גהרגות ווערון ר״ל · אודר טאמיר וועט אויף אים קומן ארומקייט · אודר אנדרו צרות ח״ו · נוא ווארום זאל אמענטש אבעל גאוה זיין · זיין צייט איז דאך קורץ אויף דר וועלט · אונ ער וועט מוזן גיין אין דר פונצטרר גרוב אריין צו די ווערים :

נוא וויא זאל ער זיך מאכון במזיד פר ארשע · אונ דם גאט אונ לייט זאלון אים פיינט האבון ווארום זאל דער ווערמוגר מענטש פר געסון דעם שווערון בוטרון טאג אז ער וועט מוזן אפ שיידון פון דר וועלט פון אלו זיינו גוטי פריינד אונ ווייב אונ קונדר · אונ פון זיין געלט אונ גוטס דענמאלט וועט אים זיין פנים גשתנה אונ פר פונצטרט ווערון · זיינו גלודר וועלון אים צו פאלון אונ זיין בוך וועט צו שפרונגן ווערון · זיינו גדערום פונם בוך ווארפט מען אים אויף זיין פנים · אונ מיזאגט צו אים צו וס האסטו איין גזאמלט אזו פול מיסט · אצונד לאז עס זיין אויף דיין פנים · אונ אויך דס ער וועט מוזן חיבוט הקבר ליידון · אונ זיין נשמה וועט קומן אין גיהנם אריין · נוא איר לובע לייט אז דר זונדוגר מענטש נעמט זיך דאס אלם צום הארצון · וויא קאן ער זיך אויף האלטון ניט צו וויינון אונ שרייאן אובר זיינו גרוס זונד אונ גאוה · אונ דר מענטש וס איז איין עניו אונ טוט דרוף תשובה אונ מעשים טובים ער דארף זיך ניט פארכטון פאר דעם אלום · אדרבה דיא צדיקים פרייאון זיך מיט זייער טוט · דען זיי ווייסן דס זיי זענון זוכה לחיי עולם הבא · דרום זאל איטלוכר מענטש אין זיך האבון די גוטי מדה פון ענוה · אונ זאל תשובה אונ מעשים טובים טאן פר הקב״ה · אזו וועט ער זוכה זיין צו חיי עולם הבא :

יא חכמים זאגון ווען איינר גוט איין ארומאן אפילו אלו דיא מתנות פון דר וועלט מיט גאוה אונ מיט איין שלעכט פנים טוט ער נאך איין עבירה · דס ער איז אים מבייש · עס וואלט פול

בייסר

בעסור גוועזן ער זאל אים ניט געבן · אזו ווי עס שטייט אין הלכות צדקה · אבר דר וואס אנטפאנגט דעם ארומאן מיט אלובליך פנים אונ מיט עניוות · איז בעסור וויא ער וואלט אים געגעבן אלי דיא מתנות פון דער וועלט מיט גאוה · דרום זאל זיך איטליכר מענטש שפל האלטן · קענן איטליכן מענטשן אונ זאל גדענקן איך בין ערגור פון אלו · אזו וועט ער מנוחה האבן אוף דר וועלט · אונ אוך אוף יענור וועלט · אוך דיא ענוה איז בתכלית גוט פר זיך זעלבסט · דאס ער וועט זיך שעמן איין עבירה צו טאן · אודר בייזו מחשבות אונ הרהורים צו האבן · אונ ער וועט בוודאי תשובה טאן · נמצא איז אין דעם כלל פון ענוה אלו דו זכיות אונ גוטי מדות פון דר וועלט · אונ ווידר פר קערט אין דר גאוה זענען אלו דו בייזו מדות :

מעשה (רבי עקיבא ע"ה) הט גהאט אשיינום אונ טייארן פערול צו פר קופן · דס איז גוועסן אין בית המדרש אגרוסר עושר הונטן לעבון דוא ארומו לייט · אונ איז גינאנגען אין צו רוסענו קליידר ווי דר גרעסטור ארומאן פון דר וועלט · אז ער האט דר זעהן דעם פערול ביי רבי עקיבא הט ער אים אום גרונגן ביי אים · אונ האט אים גבעטן ער זאל מיט אים אהיים גיין וועט ער אים בצאלן · דא איז רבי עקיבא צו אים אהיים גגאנגן מיט זיינו תלמידים · אונטר וועגן איז דר יהודי פרור אוועק גגאנגן · האבן זיי גמיינט ער גייט זיין צורך האבן אודר ער שפעט פון זייא · אז ער איז גקומן פר זיין הוז זענען זיינו קנעכט אים אקעגן גגאנגן אונ האבן אים גפורט אין זיין הוז אונ האבן אים גזעצט אוף אגולדני שטול · אונ האבן אים אפ גוואשן זיינו פוס הט ער זיי גהייסן געלט ברענגן · אונ ער הט בצאלט רבי עקיבא פר זיין פערול · אונ זיינו קנעכט האבן גנומן נאך זעקס פערלך · אונ האבן דו זובן פערלך צו רובן · אונ האבן אים איין גגעבן אוף איין רפואה · אז רבי עקיבא הט דס דר זעהן הט ער זיך זייער פר וואונדרט · דר נאך הט ער גהייסן גרייטן צום טיש · אונ הט גבעטן רבי עקיבא מיט זיינו תלמידים זיי זאלן ביי אים עסן · נאך דעם עסן זאגט צו אים רבי עקיבא לובר פריינד זאג מיר ווען יוא גאט הט דיך גבענטשט מיט גרוס עשירות אונ מאווען מאכסטו זיך אזו שפל אונ נודריג · זאגט ער לובר רבי דער פסוק זאגט (אדם להבל דמה ימיו כצל עובר) דר מענטש איז צו נארושקייט גגלובן · אונ זיינו טעג זענען וויא אשאטן וואס גייט אובר · אונ ער מיט זיין געלט האבן קיין קיום ניט · דרום האב איך מיר אפ גקלובן מיין שטאט לעבן ארומו לייט · דס איך וויל זיך ניט בגאוה האלטן · אונ טאמור וועל איך ארום ווערן אזו וועל איך ניט דארפן פר ענדרן מיין שטאט · אונ נאך איינס איך גדענק דר עושר אונ דר ארומאן זענען ביידו גאטס בשעפעניש · אזו וויא דר פסוק זאגט (אב אחד לכולנו) איין פאטר איז צו אונז אלו · אונ נאך איינס איך בהעפט מיך צו ארומו לייט דען זייא זענען גאהונט צו גאט · אונ ער הערט זייער תפלה · אונ נאך איינס אז איך בין לעבון זיי וויים איך וואס זיי פעלט אזו גוב איך זיי · אונ נאך איינס דר בעל גאוה זונדוגט צו גאט אונ קומט אין ניהנם · אז רבי עקיבא הט דר הערט דיינו רייד הט ער אים גלובט אונ גבענשט · דורך דעם זכות פון ענוה וועלן מיר זוכה זין באלד אום גלייזט צו ווערן · אזו וויא דר פסוק זאגט (ועניים ירשו ארץ והתענגו על רוב שלום) די עניים וועלן ירשונן דס לאנד אונ וועלן זיך מתענג זיין אוף פול שלום אמן :

נאך איין מעשה שטייט אין (ספר חסידים) איין חכם האט גפרעגט איין חסיד דו ביסט דאך איין עניו · אונ דר סדר איז דר עניו הט אפריילוך גמוט · דען ער זארגט ניט מער נאר אוף זיינו זונד אונ דעם גלות · נוא זאג מיר ווען ביסטו צום פריילובסטן גוועזן זאגט ער איך בין אמאל גפארן אין אשוף מיט עובדי כוכבים האבן זייא מיר גרוס רשעת אן גטאן · דאס איך האב גמוזט זיצן אוף דעם שפויץ פון דר שוף · דא איז גגאנגן ארשע אונ האט אוף מיר משתין גוועזן · אונ עס הט מיך גאר ניט גהארט · דערמאלט בין איך צום פריילוכסטן גוועזן · דס איך האב דר קענט אז איך בין איין עניו ת"ל · דא הט אים דר חכם גלובט אונ פול ברכות געגבן :

סליק פרק הענוה

עֶס שְׁטֵייט אִין דִי עֲשֶׂרֶת הַדִּבְּרוֹת · (כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ) זָאלְסְט עֶרְלִיךְ הַאלְטֶען דַיין פָאטֶער אוּנ מוּטֶער · פוּן וְועגִין דִי זָאלְסְט לַאנְג לֶעבּוּן · דַרְשַׁת דִי גְמָרָא דָס מֵיינְט מַען עוֹלָם הַבָּא · דָס אִיז דָס לַאנְגוּ לֶעבּוּן · דֶען עֶס הָט גָאר קֵיין סוֹף נִיט אָבֶּר דָס לֶעבְּן פוּן עוה״ז הָט יוֹא אֵיין סוֹף · אוּנ ווידֶר ווי קֶען עֶס זַיין אַז עֶס גֵייט אוֹיף עוה״ז · מִיר זֶעהֶן דָאךְ אוֹפְט אֵיינֶר אִיז מְקַיֵים כִּיבּוּד אָב וָאֵם אוּנ שְׁטַארְבְּט יוּנְגֶר הַייד · אוּנ ווידֶר דֶר וָוס אִיז נִיט מְקַיֵים לֶעבְּט לַאנְג · דְרוּם הָאבּוּן דִי חֲכָמִים ז״ל בְּקַבָּלָה פוּן מֹשֶׁה רַבֵּינוּ אַז דָס גֵייט אוֹיף עוֹלָם הַבָּא (רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן יוֹחָאִי) זָאגְט גָאט הָט גְבָאטוּן צוּ הוּטֶן כִּיבּוּד אָב וָאֵם מֶער פוּן גָאטְס כָּבוֹד · אַז ווי דֶר פָּסוּק זָאגְט (כַּבֵּד אֶת ה׳ מֵהוֹנֶךָ) זָאלְסְט עֶרְלִיכֶן דַיין גָאט פוּן דַיין גֶעלְט מִיט צְדָקָה אוּנ מַעֲשֵׂר · אָבֶּר דֶר וָוס הָאט נִיט דֶר קֶען גָאט נִיט עֶרְלִיכֶן פוּן זַיין גוּטְץ · אָבֶּר כִּיבּוּד אָב וָאֵם אֲפִילוּ דוּא הָאסְט נִיט בִּיסְטוּ מְחוּיָיב צוּ גֵיין אוֹיף דִי טִירֶן · אוּנ זַיי מְכַבֵּד צוּ זַיין · אוֹךְ הָט הקב״ה גְגְלַייכוּן דִי מוֹרָא פוּן פָאטוּר אוּנ מוּטֶר צוּ זַיין מוֹרָא · דֶען עֶס שְׁטֵייט אִין דֶר תּוֹרָה (אֶת ה׳ אֱלֹהֶיךָ תִּירָא) פַר גָאט דַיין גָאט זָאלְסְטוּ זִיךְ פָארְכְטוּן · אוּנ שְׁטֵייט (אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ) אִיטְלוּכֶר מֶענְטְשׁ זָאל זִיךְ פָארְכְטוּן פַר זַיין פָאטֶר אוּנ מוּטֶר · אוֹךְ אַז אֵיינֶר שֶׁעלְט דֶעם שֵׁם ח״ו · אוֹדֶר עֶר שֶׁעלְט פָאטוּר אוּנ מוּטֶר · קוּמְט זֵיא אַלְס סְקִילָה אִיךְ וָועל דָא בַּשֵׁיידוּן וָוארוּם דָס אִיז אַזוֹ · דֶען דְרַייא שׁוּתְּפִים זֶענוּן אִין מֶענְטְשׁוּן הקב״ה אוּנ דֶר פָאטוּר אוּנ מוּטֶר · דֶען פָאטֶר גוּט פוּנְף זַאכוּן · דָס פוּן זַיין זֶרַע וָוס זוּא אִיז וַויים וֶוערְט בַּשַׁאפְן דִי בֵּיינוּר · אוּנ אָדֶרִין אוּנ דִי גְהִירָן · אוּנ דִי נֶעגִיל פוּן דִי הֶענְט אוּנ פוּס · אוּנ דָס וַוייסוּ פוּנֶם אוֹג · דִי מוּטֶר גוּט אוֹךְ פוּנְף זַאכוּן · דָס פוּן אִיר זֶרַע וָוס זוּא אִיז רוֹיט וֶוערְט בַּשַׁאפְן דָס פְלַייש אוּנ הוֹיט · אוּנ דָס שְׁוַוארְצוּ פוּנֶם אוֹג · אוּנ דִי הָאר · אוּנ דָס בְּלוּט אוּנ הקב״ה גוּט צֶעהֶן זַאכוּן · דֶעם קְרַאפְט · אוּנ דֶעם אָטוּם · אוּנ דִי נְשָׁמָה · אוּנ דָס לוּטְרוּ גְשְׁטַאלְט אִין פָּנִים · אוּנ דָס אָן גְזוּכְט · אוּנ דִי רַייד · אוּנ דִי גְהִירוּן · אוּנ לוּסְט · אוּנ מַחֲשָׁבוֹת · אוּנ דִי חָכְמָה · אוּנ אַז דִי צֵייט קוּמְט דֶר מֶענְטְשׁ זָאל שְׁטַארבּוּן דָא נֶעמְט הקב״ה אַוֶועק זַיין חֵלֶק · אוּנ פָאטֶר אוּנ מוּטֶרְס חֵלֶק בְּלַייבְּט לִיגֶן :

דרוּם אַז דֶר מֶענְטְשׁ אִיז מְכַבֵּד זַיין פָאטֶר אוּנ מוּטֶר אוּנ הָט מוֹרָא פַר זַיי · זָאגְט הקב״ה עֶר אִיז מְכַבֵּד מַיין שְׁכִינָה אוּנ הָט מוֹרָא פַר אִיר · אוּנ אוּבּ עֶר הָט נִיט מוֹרָא פַר זַיי זָאגְט הקב״ה אִיךְ הָאבּ רֶעכְט גְטָאן דָס מַיין שְׁכִינָה וואוֹנְט נִיט מִיט זַיי הוּנְטֶן · דֶען זַיי וָואלְטוּן פַר אִיר אוֹךְ קֵיין מוֹרָא נִיט גְהַאט · עֶס אִיז קָשֶׁה פַר וָוס בַּיי כִּיבּוּד שְׁטֵייט (כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ) פְרוּר דֶער פָאטוּר אוּנ בַּיי מוֹרָא שְׁטֵייט (אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ) פְרוּר דִי מוּטֶר נָאר הקב״ה הָט גְוויסְט דָס אוּטְלָכוּס קוּנְד אִיז זַיין מוּטֶר מֶער מְכַבֵּד אַז דֶעם פָאטוּר : דֶען זוּ אִיז אִים מְפַיֵּים מִיט גוּטוּ רֵייד דְרוּם הָט דִי תּוֹרָה אָן גְשְׁרוּבְּן דֶעם פָאטוּר פְרוּר · אוֹךְ הָט עֶר גְוויסְט דָס אוּטְלָכוּס קוּנְד הָט מֵייר מוֹרָא פַארְן פָאטוּר וויא פַר דֶר מוּטֶר · דְרוּם הָאט עֶר אָן גְשְׁרוּבִּין דִי מוּטֶר פְרוּר · דָס מִיט אַלִים זָאלוּן זַיי גְלַייךְ זַיין ; (חֲמִשָּׁה דְבָרִים) פוּנְף זַאכוּן זֶענוּן דֶר עִיקָר כִּיבּוּד אָב וָאֵם · עֶר אִיז זַיי מְחוּיָיב אָן צוּ טוּאָן זֵייעֶרוּ קְלֵיידֶר · אוּנ אַרַיין צוּ פוּרֶן · אוּנ אַרוּס צוּ פוּרֶן · אוּנ עֶסֶן אוּנ טְרוּנְקֶן צוּ גוּבְּן : מִיט עֶסֶן אִיז דֶר דִין אַזוֹ · הָאבּוּן זַיין פָאטוּר אוּנ מוּטֶר זֵייעֶר אֵייגוּן גֶעלְט זָאל עֶר זַיי שְׁפַּייזוּן דֶר פוּן · אוּנ אוּבּ נִיט אִיז עֶר מְחוּיָיב צוּ שְׁפַּייזוּן פוּן זַיין גֶעלְט · אוּנ אוּבּ עֶר הָט אוֹךְ נִיט · אִיז עֶר מְחוּיָיב צוּ גֵיין אוֹיף דִי טוּרֶן אוּנ זַיי צוּ שְׁפַּייזוּן נָאךְ זֵייעֶר כָּבוֹד נָאךְ · אוֹךְ אִיז עֶר זֵייא מְחוּיָיב צוּ גוּבִּין קְלֵיידֶר אוּנ בֶּעט גְוַואנְט נָאךְ זֵייעֶר כָּבוֹד נָאךְ · אוּנ דֶר וָוס ווִיל נִיט מְקַיֵים זַיין כִּיבּוּד אָב וָאֵם גֵייט אִים דְרוּף דָס בֵּית דִין · אוֹךְ גֵייט מֶען אַטְאַכְטוּר וָוס זוּ הָט נִיט אַמַאן אָבֶּר אַז אִיר מַאן ווִיל נִיט לַיידוּן אִיז זוּא פָטוּר · אוּנ אִיר מַאן וֶועט דֶר פַר מוּזֶן דְרוּם עוֹנֶשׁ לַיידוּן · דִיא קוּנְדֶר זֶענוּן מְחוּיָיב תָּמִיד צוּ טְרַאכְטוּן וויא אַזוֹ צוּ טוּאָן דָס ווִילֶן פוּן זֵייעֶר פָאטוּר אוּנ מוּטֶר אוּנ זָאלוּן זַיי נִיט דֶר צֶערְנוּן · אוֹךְ זָאלֶן זַיי מַאכוּן דָס זֵייעֶר פָאטוּר אוּנ מוּטֶר זָאלוּן מִיט זַיי שַׁאפוּן · אַז ווי דֶר פָּסוּק זָאגְט (שְׁמַע בְּנִי מוּסַר אָבִיךָ) הֶער צוּ מַיין זוּן דִיא שְׁטְרָאף רֵייד פוּן דַיין פָאטֶר · אוּנ דָס זָאל אוּטְלָכוּר גְדֶענְקוּן דָס קֵיין שׁוּם פָאטֶר אוּנ מוּטֶר הֵייסוּן בְּוַדַאי נִיט זֵייעֶרוּ קוּנְדֶר אוּם

רעדט מאן · נייארט מחמת זייער גרוס ליבשאפט פורן זיי אין רעדט פארטוגן וועג · דרום זאל אוטלוכר פאלגן זיין פאטר אונ מוטר אונ זייא חשוב האלטן אונ ניט פר שעמן זייערו רייד · אונ זייערו עצות · אונ זאל ניט דאכטן די עצות פון דיא אלטו גולטן שון ניט · דען אז ער וועט זיך בטראכטן וועט ער זעהן בשיינפערליך דס זייער עצה איז זייער גוט :

אוך דרום זענון די קונדר מחוייב ערליך צו האלטן זייערו פאטור אונ מוטר ווייל זיי לערנון מיט זיי תורה אונ מצות · אונ ווייזון זיי דעם וועג פון דרך ארץ אונ גאטס פארכט · נאך מער דרום איז אוטלוכר מחוייב ערליך צו האלטן זיין פאטר אונ מוטר ווייל זיי האבון אים גבראכט אוף דער וועלט צו טאן תורה אונ מצות אונ מעשים טובים אונ מיט זייער שטראפון זענון זיי אים מזכה צו עולם הבא · דרום זאגט די גמרא דס אוטלכור איז מחוייב מכבד צו זיין זיין שטראפיר אונ זיין רבי וואס לערונט מיט אים תורה מער איידר זיין פאטור אונ מוטר דען זיי האבון אים גבראכט אוף דר וועלט אונ זיין רבי ברענגט אום צו עולם הבא · נמצא אז די פאטר אונ מוטר וואס לערנון זעלבסט מיט זייערו קונדר אונ שטראפון זיי זענון די קונדר מחוייב זיי צווייא מאל אזו פול כבוד אן טואן פון די פאטור אונ מוטר וואס טואן דס ניט · אונ די כוונה פון די קונדר זאל ניט זיין מיט דעם כיבוד אונ מורא אב ואם כדי זיי זאלון לאנג לעבן · נאר זייער כוונה זאל זיין · ווייל גאט הט אזו גבאטן טאר מען אים ניט דר צערנון · דא וועל איך בשיידון וועלכום עס הייסט כיבוד אב ואם · מיטאר זיך ניט זעצן אוף זייער אורט · אוך ניט אריין צו פאלון אין זייערו רייד · אוך ניט פול צו ריידון פר זייא דען דס איז אסור פר אנדרו קעסטלוכי לייט · כ״ש אז עס איז קיין כבוד ניט פר זיין פאטור אונ מוטר · אפילו זיי זענון זיך טועה אין זייערו רייד טאר מען ניט זאגון ניט אזו מיין פאטער אונ מוטר · איך ווייס די זאך · דען איך בין דר ביי גוועזן · אבר אין דר תורה מאג זיך אזון יוא מפלפל זיין מיט זיין פאטור :

אוך ווען מען זעהט זיי איין עבירה טואן טאר מען צו זיי ניט זאגן איר טוט אום רעכט דאס איז איין עבירה נאר מיזאל זיי זאגון אזו שטייט אין דר תורה · אזו וועלון זיי זיך וואל מארקון אונ וועלון זיך אפ שיידון דר פון · אונ ווען דר מענטש הט צו טאן אנאנדר מצוה אונ אוך מקיים צו זיין כיבוד אב ואם · איז דר דין אזו אז די מצוה קאן גטאן ווערון דורך אנדרו איז מחוייב מקיים צו זיין כיבוד אב ואם · אונ אוב ניט זאל ער פרור די מצוה טאן · דר נאך זאל ער מקיים זיין כיבוד אב ואם אונ בשעת מען לערונט תורה · אודר זיי זענון מוחל אוף זייער כבוד איז מע׳ פטור דר פון · עס טאר קיינור ניט מצער זיין זיין פאטור אונ מוטר מיט קיין שום זאך אז ווי מיר גפונן ביי שאול המלך ער זאגט צו זיין יונג נייא אהיים אונ זאג מיין פאטור ער זאל זיך ניט מצער זיין פון אונזרט וועגון · מיר האבן גלערונט אין (מסכת סנהדרין) (רבי יהודה) זאגט פון (שמואל) וועגין די בני ישיבה האבון גפרעגט צו (רבי אלעזר) ווי גרוס אונ וויט גייט דר כיבוד אב ואם · כלומר וויפול דארף דער שא״ן זיין דס מען מוז דרוף שווייגון אונ מיטאר זיי גאר ניט זאגון · הט ער גזאגט איך וועל אייך דר ציילן וואס דר עובד כוכבים (דמה בן נתינה) הט גטאן אין דר שטאט אשקלון אמאל האבן דיא ישראל בדארפט אבנים טובות צום חושן · אונ בייא אים זענן גוועזן · אונ ער האט דרונן גקענט מרויח זיין זובציג מאל צעהן טוזונט גולדן · (רב כהנא) זאגט אכצוג מאל צעהן טוזונט גולדן · אז די חכמים זענון צו אים גקומן הט זיין פאטור גשלאפן · אונ דר שלוסל פון דעם גוועלב איז גלעגן הונטר זיין קאפ · אזו הט ער ניט גוואלט אוף וועקון זיין פאטור האבון די חכמים גקופט ביי אנאנדר סוחר · דס אנדרו יאר איז בייא דעם (דמה בן נתינה) גבארון גווארין א פרה אדומה · זענון די חכמים צו אים גקומן דס אנדרו מאל צו קופון די פרה אדומה · זאגט ער איך ווייס וואול דס איר וועט מיר פאר איר גובן וויפול איך וועל וועלן · אבר איך בגער ניט מער נאר איר זאלט מיר גובן דעם שאדון וואס איך האב גיהאט פאר יארון · אז דיא חכמים האבין דער הערט זיינו רייד · האבון זייא גזאגט מה דאך דער עובד כוכבים וואס איז ניט גבאטון איז ער אזו מקיים די מצוה פון כיבוד אב · נוא מכל שכן איין יהודי :

א, רב דימי איז געקומען קיין ארץ ישראל האט ער דר ציילט וואס איין עובד כוכבים האט געטאן איין (אדום) · ער איז געזעסן הונטער דעם קרריגאל · דא איז זיין מוטר געקומען אונ האט אים געשלאגן אוף זיין קאפ · אונ גישפיגן אין זיין פנים אונ ער האט איר קיין ווארט ניט גרעט · אוך זאגט די גמרא אמאל גפונט מען איינר איז מטריח זיין פאטור מיט שווערי ארבייט · אונ דורך דעם בקומט ער עולם הבא · אונ אמאל גפונט זיך איינר וואס גוט זיין פאטור עסין (מעדני מלכים) · אונ פר זונדיגט זיך אין אים אונ קומט דרובר אין גיהנם · אז ווי עס איז אמאל גוועזן איין ארומאן ער פלעגט זיך פר דונגן צו ארבוטן · אונ זיין פאטור האט געערן עפיס צו עסין אונ ער האט אים ניט גהאט צו גובין · אמאל האט ער גזאגט צו זיין פאטור ער זאל ארבוטן אוף זיין אורט אונ ער האט אים געזעהן צו גובין עסין אז ער האט דר זעהן זיין פאטור ארביטן האט ער גוויינט אונ זאגט מיין ליבר פאטור ווייא איז מיר דס איך לאז דיך אזו ארבוטן · מיין ליבר פאטר זייא מיר עס מוחל · דען הקב״ה ווייסט דעם אמת אז איך וואלט גערן דיך מכבד גוועזן מיט וואס מיגליך איז · אזו האט ער מיט די רייד תענוג אן געטאן זיין פאטור · אזו האט ער זוכה גוועזן צו עולם הבא :

אונ אמאל גפונן מיר איינר האלט ביי זיך איין אלטן פאטור · אז ער זעהט אים פריא עסן · אז וויא דר סדר איז פון אלטו לייט זאגט ער צו אים ווי קענסטו עסן אזו פריא דו בוסט ראך ערשט אוף געשטאנגן אודר עס איז ערשט טאג גווארן · אונ אז ער זעהט אים פול עסן · זאגט ער ווי עסט מיין פאטר אזו איין אכילה · אונ אז ער בגערט עפוס זאגט ער ווי גלוסט מיין פאטר צו אלים אודר ער זאגט מיין פאטור בגערט מיין ניט נאר אוף זיין עסן · אונ אז ער איז זאט מיינט ער אוטלוכר איז זאט אוך אז דר פאטור פרעגט אים ווען וועלן מיר עסן · זאגט ער צו אים עס פאר דיר וואס פרעגסטו אוף אונזר עסן איך מוז דיר אלם אהיים ברענגן · אונ אז ער מאכט אים אמאל אמלבוש אונ ער פרעגט אים מיין זון וויפול קאסט עס · זאגט ער וואס פרעגסטו איך מוז ראך פר דיר אלם זארגן · אודר ער זאגט אים מער וויפול עס קאסט · דס דער פאטור זאל מיינן ער האט פיל אום גגובן פון זיינט וועגן · אודער ער טראכט ווען וועל איך פטור ווערין פונם אלטן · דס ער זאל שטארבן וועל איך רוא האבן אודר ער טראכט זיך ווי גרום איז די לייט חם ער מאכט מיר קונן מיין ווייב אודר ער טראכט זיך הלוואי וואלט איך הנאה גהאט פון מיין פאטור ווי אנדרו האבין הנאה פון זייער פאטר · אובר איינם פון די אלי זאכן פר לורט ער עולם הבא · אונ קומט אין גיהנם · אוך דעסט גלייכן ווען איינר שפעט נאך אוף די רייד פון זיין אלטן פאטר · דס ער זאגט ער רעט שון ווי ער וואלט גוועזן (עובר בטל) אודר ער הייסט אים שווייגן · אודר ער זאגט מיין פאטור מוז זיך אין אלו זאכן מושן · אודר ער ווארפט ארונז אוף איינם פון זיינו בני בית · נאר זיין כוונה איז אוף זיין פאטר אונ מוטר · אודר ער הייבט אוף אהוך קול · אונ שייאט זיך ניט פר אים · אודר ער טוט אים אנגדר צער פר לורט ער עולם הבא אפילו ער זאל אים גובין די בעסטו שפייז אונ קליידר :

איין תנא האט גזאגט פר רבי נחמן בר יצחק אין דר צייט ווען איינער איז מצער זיין פאטר אונ מוטר זאגט גאט איך האב רעכט געטאן דאס איך וואן ניט ביי זיי הונטן דען זיי וואלטן מיך אוך מצער גוועזן · (רבי טרפון) האט גהאט איין אלטו מוטר · אז זיא פלעגט וועלן ארוף גיין אופון בעט · האט ער זיך איין גבוגן אונ זוא פלעגט זיך שטעלן אוף אים אונ ארוף גיין אופון בעט · אמאל האט ער זיך ברומט אין בית המדרש ווי ער איז מקיים כיבוד אם האבון אים די חכמים גזאגט דו האסט נאך ניט האלב מקיים גוועזן וויא מען דארף · ווען דוא מוטר זאל דיר ארייין ווארפן אבייטיל מיט געלט אין ים אריין · אודר זיא וואלט דיר אנגדור גרום שאדן געטאן אונ דו וואלסט גשוויגן דאס איז דר רעכטור כיבוד · אמאל איז זיין מוטר גגאנגן אין הוז · האט זיך אובר גרוסן איר שוך האט ער איר הונטר גלייגט זיין האנט אונ זיא איז אזו גגאנגן ביז אין איר בעט · אמאל איז דר רבי טרפון זייער קראנק גוועזן · זענען דו חכמים געקומען אים מבקר חולה זיין · האט זיין אלטו מוטר גזאגט צו זיי טוט תפלה פר מיין זון דען ער האט מיך זייער מכבד גוועזן · ער האט מער געטאן ווי ער איז מחוייב · האבן דו חכמים זוא גפרעגט וועלכס איז דס · האט זיא זיי דר ציילט דעם כיבוד וס ער האט איר

אָן גְטָאן הָאבּוּן זַיי אִיר גְזָאגְט עֶר הָט נָאךְ נִיט מְקַיֵים גְוֶועֶן הַאלְבּ וִויא מֶען דַארְף :

אויךְ זָאגְט דוּא גְמָרָא דוּא מוּטֶער פוּן (רַבִּי יִשְׁמָעֵאל כֹּהֵן גָדוֹל) אִיז אַמָאל גְקוּמוּן אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ אַרַיין • אוּנ הָאט אִים צוּ גְקְלָאגְט פַר דוּ חֲכָמִים דָס עֶר אִיז זִיא נִיט מְכַבֵּד • הָאבּוּן זִיךְ דוּא חֲכָמִים זַייעֶר פַר וואוּנְדֶרְט • אוּנ הָאבּוּן זוּא גְפְרֶעגְט וָוס אִיז דָס • זָאגְט זִיא אַז עֶר אִיז אַהֵיים גְקוּמֶן פוּנֶם בֵּית הַמִדְרָשׁ הָאבּ אִיךְ גִינוּמוּן אוּנ הָאבּ אִים גִיוָואלְט אָפּ וַואשׁוּן זַיינוּ פוּס הָאט עֶר מִיךְ נִיט גְוָואלְט לָאזוּן הָאבּוּן דוּ חֲכָמִים גְזָאגְט צוּ אִים דוּ דַארְפְסְט צוּ טָאן אִיר וִוילֶן • (רַבִּי יוֹסֵף) אַז עֶר הָט גְהֶערְט זַיין מוּטֶר קוּמְט הָט עֶר גְזָאגְט אִיךְ וָועל אוּף שְׁטַיין פַר דֶר שְׁכִינָה (רַבִּי אֲבוּהוּ) זָאגְט מַיין זוּן (אֲבִימַי) אִיז רֶעכְט מְקַיֵים כִּיבּוּד אָב וָאֵם • דֶען עֶר הָאט פוּנֶעף זוּן אוּנ אַז אִיךְ אוֹדֶר זַיין מוּטֶר קְלַאפוּן אִין זַיין טוּר • לָאזְט עֶר נִיט קַיין שׁוּם זוּן עֶפוּנוּן • נָאר עֶר זֶעלְבְּסְט עֶפוּנְט אוּנְז • אוּנ זָאגְט אֵלֶם מַיין לוּבֶּר פָאטוּר אוֹדֶר מוּטֶר • הָט גַייא אִיךְ עֶפוּנוּן בִּיז עֶר עֶפוּנְט אוּף :

תָּנוּ רַבָּנָן דִיא רַבָּנָן הָאבּוּן גְלֶערוּנְט אוּטְלוּכוּר אִיז מְחוּיָיב מְכַבֵּד צוּא זַיין פָאטֶר אוּנ מוּטֶר אֲפִילוּ נָאךְ זַייעֶר טוּיט • דָאס עֶר בַּגֶערְט פוּן זַיין חָבֶר עֶפּוּס אַזוֹךְ זָאל עֶר נִיט זָאגוּן טוּא עֶס פוּן מַיינוּט וֶועגוּן נָאר פוּן מַיין פָאטוּרְס וֶועגוּן אַז אֵיינֶר זָאגְט אֵיין פְּשַׁט פוּן זַיין פָאטוּרְס וֶועגוּן זָאל עֶר זָאגוּן דָס הָאבּ אִיךְ גְהֶערְט פוּן מַיין פָאטוּר (הֲרֵינִי כַּפָּרַת מִשְׁכָּבוֹ) אוּנ אַז עֶס אִיז שׁוֹן נָאךְ דֶעם יָאר פוּן זַיין אֲבֵילוּת זָאל עֶר נָאר זָאגוּן מַיין פָאטוּר (זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה) • אֵיין טָאכְטֶר אִיז אוֹךְ מְחוּיָיב מְקַיֵים צוּ זַיין כִּיבּוּד אָב וָאֵם • אוֹךְ דֶר כִּיבּוּד אָב זָאל גְרֶעסוּר זַיין וִויא דֶער כִּיבּוּד אֵם • דֶען זַיין מוּטֶר אִיז אוֹךְ מְחוּיָיב עֶרְלוֹךְ צוּ הַאלְטוּן אִיר מַאן • סַיידוּן עֶר הָאט אִיר (גֶט) גְגֶעבּוּן דֶעמָאלְט אִיז דֶער כִּיבּוּד פוּן בַּיידוּ גְלַייךְ • דֶר פָּסוּק זָאגְט (כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ) • דָס וַוייסְט אִיטְלוּכוּר וואוּל דָס מֶען טָאר נִיט זָאגוּן עֶס אִיז פַר הַאנְדוּן אֵיין אִיבֶּרִיג אוֹת אִין דֶר תּוֹרָה ח״ו • נוּא וָוס קוּמְט מִיר צוּ וַוייזוּן צְוַוייא מָאל דָס וָוארְט (אֶת) • אוּנ דוּ (ואו) פוּן (וְאֶת) • נָאר מִיר הָאבּוּן בְּקַבָּלָה מִסִּינַי פוּן מרע״ה (אֶת אָבִיךָ) וַוייזְט מִיר דוּ בִּיסְט אוֹךְ מְחוּיָיב מִן הַתּוֹרָה מְכַבֵּד צוּא זַיין דַיין שְׁטוּף מוּטֶר בַּייא דַיין פָאטוּרְס לֶעבּוּן • אוּנ נָאךְ דַיין פָאטוּרְס טוּט בִּיסְטוּ מְחוּיָיב זִיא מְכַבֵּד צוּ זַיין מִדְרַבָּנָן • נָאךְ מֶער וַוייזְט אוּנְז דֶער פָּסוּק מֶעוּ אִיז מְחוּיָיב מְכַבֵּד צוּא זַיין זַיין פָאטוּרְס אוֹדֶר זַיין מוּטֶרְס בְּרוּדֶר אוֹדֶר שְׁוֶועסְטוּר • אוֹךְ זַיין עֶלְטוּר מוּטֶר • אָבֶר דֶר כִּיבּוּד אָב אִיז פְרוּר פַר אַלוּ • אוּנ וֶוער עֶס אִיז מְקַיֵים אַלְס וָוס אוֹבוּן שְׁטַייט • אִיז עֶר זוֹכֶה צוּ לַאנְג לֶעבּוּן • אוֹךְ צוּם אֵייבּוּגוּן לֶעבּוּן לְעוֹלָם הַבָּא • אַזוּ וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (כַּבֵּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמֶּךָ לְמַעַן יַאֲרִיכוּן יָמֶיךָ וּלְמַעַן יִיטַב לָךְ) לְעוֹלָם שֶׁכּוּלוֹ אָרוֹךְ וְטוֹב אָמֵן סֶלָה :

סליק הלכות כיבוד אב ואם

הלכות גידול בנים פרק תשיעי

דֶר נַיינְטֶר פֶּרֶק רֶעט וִויא מִיזָאל דוּ קִינְדֶר דֶר צוּהֶן אוּנ זַיי שְׁטְרָאפוּן :

בֵּן (חָכָם מוּסַר אָב וְלֵץ לֹא שָׁמַע גְּעָרָה) אֵיין קְלוּגֶר זוּן קוּמְט זַיין חָכְמָה פוּן דֶעם וַוייל עֶר הָאט צוּ גְהֶערְט דוּ שְׁטְרָאף פוּן זַיין פָאטוּר אוּנ דֶר זוּן וָואס אִיז אַשְׁפֶּעטוּר קוּמְט עֶס וַוייל עֶר הָט נִיט צוּ גְהֶערְט קַיין גְשְׁרַייא אוּנ שְׁטְרָאף • דוּ חֲכָמִים זָאגוּן וֶוען דוּ זֶעהְסְט אֵיינֶר אִיז אַתַּלְמִיד חָכָם זָאלְסְטוּ וִויסוּן אַז זַיין פָאטוּר הָאט אִים גְשְׁטְרָאפְט אִין זַיין יוּגֶנְט • אוּנ הָאט אִים גְוִויזְן דֶעם רֶעכְט פַארְטוּגְן וֶועג • אַזוּ וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (בֵּן חָכָם מוּסַר אָב) • אוּנ וֶוען דוּ זֶעהְסְט אֵיין רָשָׁע אֵיין שְׁפֶּעטוּר • זָאלְסְטוּ וִויסֶן דָס זַיין פָאטוּר הָט אִים נִיט גְשְׁטְרָאפְט אוֹדֶר עֶר הָט זִיךְ נִיט גְקֶערְט צוּ זַיין שְׁטְרָאף • אַזוּ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (וְלֵץ לֹא יִשְׁמַע גְּעָרָה) • אוּנ וַוייל דֶר פָאטוּר הָט אִים פַיינְט גְהַאט דְרוּם הָט עֶר אִים גְלָאזְט גַיין • אַזוּ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ שׂוֹנֵא בְנוֹ וְאוֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר) וֶוער עֶס פַר מַיידְט דוּ רוּט פוּן זַיין זוּן הָט עֶר אִים פַיינְט • אוּנ וֶוער עֶס הָט לוּבּ זַיין קִינְד שְׁטְרָאפְט עֶר אִים • דֶר מִדְרָשׁ זָאגְט דָס וָוארְט (חוֹשֵׂךְ) הָט אִין זִיךְ צְוַוייא טַייטְשׁוּן • מִיט דֶעם שְׂמֹאל (חוֹשֵׂךְ) אִיז טַייטְשׁ עֶר פַר מַיידְט • אוּנ מִיט דֶעם יָמִין (חוֹשֵׁךְ) אִיז טַייטְשׁ דָס עֶר שְׁלָאגְט זַיין זוּן אִין דֶר פִינְצְטֶר • אוּנ זֶעהְט נִיט וִויא אַהִין עֶר טְרֶעפְט • אוּף דֶעם הָאבּוּן דוּא חֲכָמִים גְזָאגְט עֶס אִיז אָסוּר אֵיין קִינְד צוּא

שלאגן

שְׁלָאגִן אִין רוּגְז · דֶען עֶס אִיז גְלַייךְ וִויא עֶר שְׁלָאגְט אִים אִין דֶר פוּנְצְטֶר · דָאס עֶר פְּרָעגְט נִיט וִויא עֶר טְרֶעפְט · גְלַייךְ וִויא אַייגֶר שְׁלָאגְט זַיין פַייְנְט · אַזוֹ וִויא אִיךְ וָועל דָא בְּעֶסוּר בַּשַׁיידְן דִי טַעֲמִים דֶר פוּן · אוּנ דֶם וָוארְט (שִׁבְטוֹ) טַייטְשְׁן דִי חֲכָמִים שְׁטְרָאף דַיין קִינְד אִין זַיין יוּגוּנְט · דֶען דֶער נָאךְ וָועט אִים קֵיין שְׁטְרָאף נִיט הֶעלְפְן · אַזוֹ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנּוּ) זָאלְסְט גְוַוייְנֶען דֶעם יוּנְג אִין זַיין יוּגוּנְט נָאךְ זַיין שֵׂכֶל נָאךְ · אַזוֹ אַז עֶר וָועט אַלְט וֶוערְן וָועט עֶר נִיט אָפּ קֶערְן דֶר פוּן :

נוּן זֶעהְן מִיר וואוּל דָאס אִיטְלוּכֶר פָאטֶר אוּנ מוּטֶר זֶענֶען מְחוּיָיב צוּ שְׁטְרָאפְן זַייעֶרְן קִינְדֶר אִין דֶר יוּגֶנְט מִיט גוּטֶי רַייד נִיט מִיט רוּגְז · דֶער אַנְדֶערֶר טַעַם אִיז דֶר סֵדֶר אִיז דָאךְ אַז אַיינֶר שְׁטְרָאפְט זַיין קִינְד זָאגְט עֶר צוּ אִים דָאס טוּא אוּנ דָם נִיט · וָוארוּם הָאסְטוּ דָם גְטָאן · אָבֶּר אַז עֶר וָועט אִים שְׁטְרָאפְן מִיט רוּגְז · וָועט עֶר אִים נִיט קֶענְן פִיר זָאגְן דִי רַייד · אוּנ אֲפִילוּ עֶר וָועט אִים שׁוֹן יוֹא פִיר זָאגְן וָועט עֶר עֶס נִיט וֶועלְן מְקַבֵּל זַיין · דֶר דְרוּטֶר טַעַם אִיז דֶען דָאס אִיז דָאךְ יָדוּעַ אַז עֶס אִיז אַגְרוֹיסִי אוּנ הַארְבּוּ עֲבֵירָה צוּ זַיין אִין רוּגְז · דֶען אִין רוּגְז קָאן מֶען נִיט גָאט דִינֶען · אַזוֹ וִוי עֶס וָועט בַּשַׁיידְט וֶוערְן אִין פֶּרֶק (לַעֲזוֹב חֵמָה) · אוּנ צוּ שְׁטְרָאפְן זַיין קִינְד · אִיז דָאךְ אַגְרוֹיסִי מִצְוָה · נוּא וִויא קֶען דִי מִצְוָה אָן גְנוּמֶען זַיין אַז זִיא קוּמְט פוּן אַיין עֲבֵירָה · דֶר פֶערְדֶר טַעַם אִיז אַיין עוֹבֵד כּוֹכָבִים שְׁטְרָאפְט יוֹא זַיין קִינְד מִיט רוּגְז · ווייל עֶר הָאט דָאךְ קֵיין תּוֹרָה נִיט · אִיז בַּייא אִים קֵיין עֲבֵירָה נִיט צוּ זַיין אִין רוּגְז · אוּךְ שְׁטְרָאפְט עֶר אִים נִיט צוּ קֵיין תּוֹרָה אוּנ מִצְוֹת · אָבֶּר אַיין יְהוּדִי טָאר דָאךְ נִיט זַיין אִין רוּגְז · אוּיךְ אַז עֶר וָועט אִים שְׁטְרָאפְן מִיט רוּגְז וָועט עֶר אִים נִיט קֶענֶען רֶעכְט שְׁטְרָאפְן צוּ תּוֹרָה אוּנ מִצְוֹת · אַזוֹ אִיז עֶס אַגְרוֹיסִי עֲבֵירָה · דֶר פוּפְטֶר טַעַם אִיז דֶר וָוס שְׁלָאגְט זַיין קִינְד אִין רוּגְז קֶען עֶר אִים ח״ו אַטוּט מַאכְן · דְרוּם זָאגְט דֶר פָּסוּק (חוֹשֵׂךְ שִׁבְטוֹ וגו׳) אָבֶּר דֶר וָוס שְׁטְרָאפְט זַיין קִינְד אִין דֶר יוּגְנְט הָט עֶר זִיךְ נִיט צוּ פָארְכְטְן דָאס עֶר וָועט אוּם גֵיין לְתַרְבּוּת רָעָה ח״ו · אַזוֹ וִוי מִיר גְפִינֶען אַבְרָהָם אָבִינוּ ע״ה הָט גְשְׁטְרָאפְט זַיין זוּן יִצְחָק אִיז עֶר גְוָוארְן אַתַּלְמִיד חָכָם אוּנ אַנָבִיא · אוּנ זַיין זוּן יִשְׁמָעֵאל הָאט עֶר נִיט גְשְׁטְרָאפְט אִיז עֶר אוּם גִינַאנְגְן לְתַרְבּוּת רָעָה : אַזוֹ אוּךְ יִצְחָק אָבִינוּ ע״ה הָט גְשְׁטְרָאפְט זַיין זוּן יַעֲקֹב אִיז עֶר גְוָוארְן אַיין תַּלְמִיד חָכָם אוּנ נָבִיא

אָבֶּר זַיין זוּן עֵשָׂו הָט אִים גְנַארְט טוֹיזְן מוֹל · דֶם עֶר הָאט גְמַיינְט עֶר אִיז פְרוּם אַזוֹ הָאט עֶר אִים נִיט גִישְׁטְרָאפְט · אִיז עֶר אוּם גִינַאנְגְן לְתַרְבּוּת רָעָה · אוּיךְ יַעֲקֹב הָט גִישְׁטְרָאפְט זַיינוּ צְוֶועלְף שְׁבָטִים זֶענֶען זַייא אוּיךְ גִיוָוארְן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים · אוּיךְ דָוִד הַמֶּלֶךְ ע״ה הָאט נִיט גִישְׁטְרָאפְט זַיין זוּן אַבְשָׁלוֹם פַר גְרוֹס לוּבְּשַׁאפְט אִיז עֶר אוּךְ אוּם גִינַאנְגְן צוּ תַּרְבּוּת רָעָה · אָבֶּר זַיין זוּן שְׁלֹמֹה הָאט עֶר יוֹא גְשְׁטְרָאפְט · אוּנ אוּיךְ זַיין מוּטֶר בַּת שֶׁבַע הָט אִים גִישְׁטְרָאפְט נָאךְ זַיין פָאטֶרְס טוֹט · אִיז עֶר אוּךְ גִיוָוארְן אַגְרוֹיסֶר תַּלְמִיד חָכָם · אָבֶּר דִי אֵלּוּ וָואס זֶענֶען נִיט גִישְׁטְרָאפְט גִיוָוארְן זֶענֶען אוּים גְגַאנְגְן צוּ תַּרְבּוּת רָעָה · דְרוּם זָאגְט דֶר פָּסוּק (וְאוֹהֲבוֹ שִׁחֲרוֹ מוּסָר) · אוּךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (יַסֵּר בִּנְךָ כִּי יֵשׁ תִּקְוָה וְאֶל הֲמִיתוֹ אַל תִּשָּׂא נַפְשֶׁךָ) שְׁטְרָאף דַיין זוּן אֲפִילוּ עֶר אִיז אַצוּנְד גוּט דֶען עֶס אִיז פַאר הַאנְדְן אַהָאפוּנְג · אוּנ זָאלְסְט נִיט זָארְגְן עֶר אִיז אַשְׁלַאפִיר יוּנְג עֶר וָועט שְׁטַארְבְּן פוּן דַיין שְׁלָאגִין אוּךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (אַל תִּמְנַע מִנַּעַר מוּסָר כִּי תַכֶּנּוּ בַּשֵּׁבֶט לֹא יָמוּת) דוּ זָאלְסְט נִיט פַר מַיידְן פוּן דַיין יוּנְג קֵיין שְׁטְרָאף עֶר וָועט נִיט שְׁטַארְבְּן אַז דוּ וֶועסְט אִים שְׁלָאגְן מִיט דֶר רוּט אוּנ אַז דוּ וֶועסְט אִים שְׁטְרָאפְן אִין זַיין יוּגֶנְט הָאסְטוּ נִיט זָארְג צוּ הָאבְּן דֶם עֶר וָועט דֶר הַרְגוּת וֶוערְן דוּרְךְ דֶעם בֵּית דִין אוּבֶּר זַיינוּ עֲבֵירוֹת · אוּנ אַז עֶר וָועט אַלְט וֶוערְן וָועט עֶר בְּלַייבְּן בַּיי זַיין גִוואוּנְהַייט אָבֶּר אוּף דֶר עֶלְטוּר אִיז אִים שְׁוֶוער צוּ שְׁטְרָאפְן · אוּךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (אַתָּה בַּשֵּׁבֶט תַּכֶּנּוּ וְנַפְשׁוֹ מִשְּׁאוֹל תַּצִּיל) דוּ זָאלְסְט שְׁלָאגְן דַיין קִינְד מִיט דֶר רוּט אַזוֹ וֶועסְטוּ אִים מַצִיל זַיין פוּנֶם גֵיהִנָּם :

נָאךְ אַפְּשַׁט אִיז אוּף דֶעם פָּסוּק (חֲנוֹךְ לַנַּעַר עַל פִּי דַרְכּוֹ גַּם כִּי יַזְקִין לֹא יָסוּר מִמֶּנּוּ) אַז דוּ וֶועסְט גִיוַוייְנוּן דֶעם יוּנְג נָאךְ זַיין מִנְהָג נָאךְ נִיט צוּ גַיין אוּנ שׁוּל אַרַיין דַאוְונִין אוּנ נִיט צוּ לֶערְנֶען אוּנ צוּ פָאלְגִין דֶעם יֵצֶר הָרַע · אַז עֶר וָועט אַלְט וֶוערִין וָועט עֶר אוּיךְ בְּלַייבִּין דֶר בַּייא · דֶען זַיין טֶבַע אִיז אַזוֹ · אוּנ עֶר מַיינְט עֶס אִיז אַלְס מוּתָּר · אָבֶּר אַז דוּא וֶועסְט אִים שְׁטְרָאפְן מִיט דֶער

רוט אין זיין יוגנט אונ וועסט אים טייזון דעם וועג פון תורה אונ מצות · אונ דרך ארץ · אזו וועט ער אויך בלייבן בייא זיין גוטי טבע · פינף זאכין איז איטלוכר מחויב צוא טאן זיין זון דם ערשטי ער דארף אים מל זיין · דם אנדרו אז ער איז אבכור דארף ער אים אויס לייזן פונם כהן · דם דרוטי ער דארף אים תורה לערנין : דם פערדי ער דארף אים אוייב גובין דם פופטי ער דארף אים לערנון אמלאכה · אודער אנאנדער פרנסה · אטייל זאגין ער דארף אים אויך לערנון צוא שווימן אונ וואסער · דו גמרא ברענגט דרויף פיל פסוקים נאר איך וויל דרוגן ניט מאריך זיין · נאר דר כלל פון דר זאך איטלוכר פאטר ווס גיוויינט זיין קונד צו תורה אונ מצות · איז ער זוכה צו עולם הזה אונ צו עולם הבא אזו ווי רבי יוחנן הט גיזאגט דרייא זענין בטוח צו עולם הבא · דער וואס וואנט אין ארץ ישראל · אונ דר ווס גיוויינט זייני קונדר צו תורה אונ מעשים טובים · אונ דר ווס הט נאר איין כוס וויין אוף קידוש · אונ ער טרונקט נאר אביסל דר פון אונ דאס איברגי לאזט ער אוף דר הבדלה דר האט אויך בוודאי עולם הבא · ווייל ער איז אזו מדקדק אין מצות :

דער ספר תנחומא ברענגט אמעשה אמאל איז רבי עקיבא ע"ה גינאנגין אויפן (בית החיים) האט ער בגעגנט איין מענטש האט גיטראגין איין בונד האלץ וואס קיין צווייא פערד וואלטן זוא ניט גיקענט טראגין · אונ ער איז דער מיט גישווינד גילאפון וויא אפערד · האט רבי עקיבא גוזר גיוועזן אוף אים ער זאל בלייבן שטיין · אונ זאגט צו אים מיין זון ביסטו אקנעכט וועל איך דיך אויס לייזן ביסטו איין ארומאן וועל איך דיר העלפין · זאגט ער מיין הער לאז מיך גיין · איך טאר ניט בלייבן שטיין · זאגט ר"ע ביסטו אמענטש · אודר איין שד · אודר אמזיק זאגט ער איך בין אמת · אונ אלי טאג מוז איך זעלבורט לויפון אונ וואלד אריין צו ברענגין האלץ · דער נאך מוז איך זעלבר דט אן צינדן · אונ מוז מיך אריין ווארפון אין פייאר פר ברענט צו ווערון · דר נאך מאכט מען מיך ווידר גאנץ זאגט (ר"ע) זאג מיר וואס פר עבירות האסטו גיטאן בייא דיין לעבין · זאגט ער איך בין גיוועזן איין גבאי גובה מס צו זיין · אזו האב איך דעם עושר גחנפת אונ האב בייא אים ווייניג גינומן · אונ פון דוא ארומי לייט האב איך פיל גינומען · אונ אויך האב איך מזנה גיוועזן מיט איין אשת איש אום יום כפור · זאגט (רבי עקיבא) מיין זון האסט ניט גיהערט פון דוא מזיקים וואס זענון דיך בן אויב עס איז ניט פאר האנדן עפיס אתקנה צוא דיר · זאגט ער מיין ליבר רבי האלט מיך ניט אוף · דוא מזיקים וועלין אובר מיר ברוגיז ווערון · נאר איך האב גיהערט פון זייא אז איך זאל האבן אזון אונ ער זאל דאוונין פארין עמוד אונ זאגן קדיש אונ ברכו וואלט איך גקומן אין גן עדן אריין · אבר איך האב קיין זון ניט · נאר איך האב גלאזט מיין ווייב מעוברת אזו ווייס איך ניט אוב זוא הט גווינן אזון אודר אטאכטר · אונ אוב אפילו זו הט גהאט אזון הט קיינר מיט אים ניט צו לערנון · פרעגט אים (רבי עקיבא) ווי הייסטו · זאגט ער (עקיבא) אונ מיין ווייב הייסט (שושמירא) · אונ מיין שטאט הייסט (אלדוקא) :

אזו הט זיך באלד (רבי עקיבא) מטריח גוועזן פון איין שטאט צו דר אנדרר ביז ער איז גקומן אין דר שטאט · הט ער נאך גפרעגט ווי איז דם הוז אונ דם הוז פון דעם עקיבא ווס איז גשטארבן · האבן גזאגט אלו לייט ווס פרעגט איר נאך אוף אזו ארשע ימח שמו וזכרו · הט ער נאך גפרעגט אוף זיין זון · האט מען אים גזאגט ער איז אפילו נאך ניט גימלות · אונ אלו לייט ווילן דרופר מיט זיין ווייב קיין עסקים ניט האבון · איז ער גגאנגן אהין · אונ האט גנומן דעם יונג אונ האט אים גימלות · אונ הט אים גזעצט לעבון זיך · אונ הט מיט אים גלערנט · הט ער ניט גקענט מקבל זיין הט (ר' עקיבא) תפלה גטאן פון זיינט וועגון · אונ האט גיפאסט פופציג תעניתים · איז ארוס גנאנגון אבת קול פון דעסט וועגון טוסטו תפלה אונ תענית · זאגט ער יוא · אזו האט ער אן גהובון מיט אים צו לערנון (אלף בית) · אונ בענטשון אונ קריאת שמע אונ שמונה עשרה · אונ הט אים גשטעלט פארון עמוד · אונ ער האט גזאגט קדיש אונ ברכו · אזו באלד איז זיין פאטר פטור גווארון פונם גיהנם · אונ איז גקומן אין גן עדן · אונ ער איז גקומן צו רבי עקיבא אין חלום אונ זאגט צו אים גאט זאל אייך בצאלון אייער שכר בעולם הזה אונ בעולם הבא · זאגט

צוא אים (רבי עקיבא) זאג דעם פסוק (ה' שמך לעולם ה' זכרך לדור ודור) · נוא זעהן מיר וואס דאש אזוי קאן ברענגען זיין פאטר אין גן עדן אריין :

דרום זאל איטליכר תמיד געוויינען זיין זון צו תורה אונ מצות אונ מעשים טובים אין זיין יוגנט · אונ זאל אים לערנן ווערדלוג זיין פאר שטאנד · אונ זיינע יארן ווי ווייט ער קען דר ליידן · איידר ער הייבט אן צו ריידן זאל ער אים לערנן ספרים קושן · אזו וועט ער געוואונט ווערן ספרים ערליך צו האלטן · דער נאך אז ער הייבט אן צו ריידן זאל ער אים לערנן צוא זאגן (תורה צוה לנו משה) · אונ דעם ערשטן פסוק פון קריאת שמע · אונ אז ער ווערט עלטר זאל ער אים לערנן (א"ב) · דער נאך זאל ער אים דינגן ארבי צו לערנן תורה אונ תמיד זאל ער אים לערנן מיט חניפות · צום ערשטן זאל ער אים גיבין זיסי שפייז אודר אגראשין · דער נאך זאל ער אים מאכן קליידר ווערדלוג זיין פר שטאנד אונ יארן דר נאך זאל ער אים זאגן לערין ערונקט וועט מען דיר גיבין פיל גדן דר נאך זאל ער אים זאגין לערין ערונקט וועסטו ווערן איין רב · אונ זאל אים אך לאנג לערנן ביז ער וועט גוואר ווערן צו דונן לשם שמים · אונ זאל אים געוויינען אבונט אונ מארגן צו גיין אין שול אריין דאוונן · אונ ניט צוא ריידן קיין דברים בטלים בפרט אין שול · אונ זאל אים געוויינען צו ציצית אונ תפלין · אונ זאל ניט עסן אונ טרונקן אן אברכה פרור אונ דר נאך · אונ זאל בענטשין נאך דעם עסן · אזו אז ער וועט אלט ווערן וועט ער בלייבן דער ביי אונ זאל אוף אים גרוס השגחה גיבין ער זאל גיין אלי טאג צום רבי אין חדר אריין · אונ אז זיין פאטער דארף טראכטן אוף פרנסה איז דו מוטר אים מחויב צוא געוויינען צו דעם אלים :

דרום זענן איטליכי קהילה מחויב צו האלטן מלמדים ווי פיל זיי דארפן · אונ די קהילה וואס טואן ניט אזו · דארף מען זייא מחרים זיין דען דוא וועלט שטייט נאר אוף דעם אטום פון דוא קונדר וואס לערנן תורה אונ אוב ניט וואלט זוא חרוב גוווארן אזו ווי מיר גפונן אוך דאס ירושלים איז דרובר חרוב גווארן מחמת ביטול תורה · רבי יהושע בן לוי זאגט פון רבי יהודה הנשיא וועגן · אונ ער האט עס גזאגט פון זיינע עלטרן וועגן · אונ זיינע עלטרן פון זייערע עלטרן וועגן דאס מיטאר ניט מבטל זיין דו קונדר פונם לערנן אפילו צוא דער גרעסטר מצוה אין דער וועלט · אונ די ווייבר זענען מחויב מדריך צו זיין זייערע קונדר אין רעכטן וועג אפילו זיי דארפן דרוף גרוס מיא האבן דען זייער שכר איז אוך זייער גרוס · אזו ווי דוא גמרא זאגט אין ברכות · דוא רבנן האבן גזאגט עס איז גרעסר דער בטחון פון גאט צו דוא ווייבר ווי צוא דוא מאנן · אזו ווי דער פסוק זאגט (נשים שאננות שמענה קולי וגו') איר פרומי ווייבר הערט צוא מיין שטום דר צוהט אייערע קונדר צו תורה אונ מעשים טובים · אונ די ווייבר וואס פורן זייערע קונדר צום רבי אונ ווארטן מוטן עסן ביז זייערע מאנן קומן אהיים פונם בית המדרש · וואול צו די ווייבר · אונ צוא זייערע מאנן אונ קונדר :

דער וואס לערונט אפילו מיט זיין חברס זון האט ער אגרוסן שכר גליך ווי ער וואלט גלערונט מיט זיין אייגנום זון אזו ווי מיר גפונן ביי אברהם אבינו ע"ה · דאס ער האט מגייר גוועזן מאנזבלון · אונ שרה האט מגייר גוועזן ווייבר · אזו האט זייא הקב"ה גרעכונט פאר זייערע אייגני קונדר · אזו ווי דער פסוק זאגט (ואת הנפש אשר עשו בחרן) אונ דוא לייבר וואס זיי האבן מגייר גוועזן אין חרן אוך משה רבינו ע"ה האט גלערונט מיט זיין ברודרס קינדר אלעזר אונ איתמר · הט זייא אים נאט גרעכונט פאר זיינע זון · אונ דער וואס לערונט תורה מיט זיין חברס קונד · איז ער זוכה צו זוצן אין דער ישיבה של מעלה · אזו וויא דער פסוק זאגט (אם תשוב ואשיבך לפני תעמוד) אז דוא וועסט אנדרו אום קערן צוא מיר וועל איך דיך אוך אום קערן צוא שטיין פאר מיר אונ אז איינר לערונט מיט איין עם הארץ איז ער מבטל דו גזירה וואס הקב"ה האט גוזר גוועזן אפילו אוף דער גאנצר וועלט · אזו וויא דר פסוק זאגט (אם תוציא יקר מזולל כפי תהיה) דו גמרא זאגט אין (תענית) (רב) איז גקומן אין אשטאט אריין איז דארט גוועזן אגרוס הונגר ווארום עס איז פול צייט קיין רעגן ניט גקומן הט ער גוזר תענית גוועזן · אונ האט גרוס תפלה גטאן · איז קיין

רעגן ניט גקומן · דא הט זיך גשטעלט דער חזן פארן עמוד · אונ הט אן גהובן צו דאווינן שמונה עשרה · אז ער הט אן גהובן (משיב הרוח) הט אן גהובן צוא וויאן אוויגט · אז ער האט גזאגט (מוריד הגשם) הט אן גהובן צו רעגנן · נאך דעם דאווינן פרעגט אים (רב) וואס זענן דייני מעשים טובים · זאגט ער איך בין אמלמד אונ לערן מיט די ארומי קינדר אן גצאלט גליך ווי מיט דעם עושרת קינדר אונ איך האב אקרוג מיט וואסר · אונ איך האלט דרוגן פיש אונ דאס יונגיל וואס וויל ניט קומן אין חדר אריין תנפה איך אים אונ גב אים אפיש כדי ער זאל יוא קומן :

דער פון איז גדרונגן אז סייא דר וואס לערנט מיט זיינו קינדר סייא מיט זיין חבר'ש קינדר · אודר ער דונגט זיי ארבי פון זיין געלט הט זיין שכר קיין שיעור ניט · (רבי פרנך) זאגט פון (רבי יוחנן) ווענגן דר וואס איז אליין אתלמוד חכם · אונ זיין זון אונ עניקל זענן אוך תלמידי חכמים איז ער בטוח דס די תורה וועט ניט אוס גלאזט ווערן פון זיין משפחה ביז אייבוג · אזו ווי דר פסוק זאגט (לא ימושו מפיך ומפי זרעך ומפי זרע זרעך אמר ה' מעתה ועד עולם) · רבי יהודה זאגט פון רב ווענגן (אמר ה') מיינט מען גאט זאגט איך בין ערב דרוף דס די תורה וועט ניט אוס גלאזט ווערן פון זיינו דורות ביז אייבוג · (רבי ירמיה) זאגט פון דריי דורות אונ ווייטר בלייבט די תורה ביי זיין זרע דען די תורה האט איר ארברוג ביי דער משפחה אונ דאטשו איטלוכר איז דאך מחוייב זיינו קינדר תורה צו לערנן אבר זיין תורה לערנן איז פרור פר זיינו קינדר · רבי יודא זאגט אז זיין זון איז אחריף אין דר תורה · איז ער מחוייב אים פרור צו לאזן לערנן · אז דאס קינד ווערט אלט פונף יאר דערמאלט איז צייט אים ארבי צו דונגן · אונ אים צו פורן אין בית המדרש אריין · אבר נאך פונף יאר איז שון ניט גוט דען אז ער וועט הערין אשלעכט ווארט פונם רבי וועט ער אנטלופן · אוך פר פונף יאר איז ער נאך שואך :

אוטלכי פאטר אונ מוטר זאלן לוב האבן זייערו קינדר ווי זייער הארץ אונ לייב · אבר זייא זאלן פר זיי ניט ווייזן דס לובשאפט · דען זיי וועלן קיין מורא ניט האבן פר זיי · אונ אוטלכר איז מחוייב צו דר צוהן זיינו קינדר זיי זאלן מורא האבן פר אים · אונ פר זייער מוטר · אונ זאל זיי ניט לאזן טאן זייער רצון · אזו ווי אבון שטייט אין הלכות (דרך ארץ) אוך איז אסור צו מאכן אצאורן איבר זיינו קינדר · עס איז אמאל גוועון איינר ווס הט פיינט גהאט זיין זון · הט ער אים ניט גוואלט לאזן ירשנן · האבן אים די חכמים ז"ל מתרים גוועון · אוך גפונן מיר ביי יעקב אבינו וייל ער הט גמאכט זיין זון יוסף אזיידן העמדול · האבן די ברודר שנאה אונ קנאה גהאט אוף אים אונ דורך דעם זענן גקומן אונזרי עלטרן קיין מצרים :

איטלוכר פאטר אונ מוטר זענן זיך מחוייב צו הוטן ניט צו ריידן קיין שלעכטו רייד · בפרט פר זייערו קינדר · דען זיי וועלן זיך אפ לערנן פון זיי · אזו ווי דס שפראך ווארט גייט ווי די אלטו טואן ברומן דס זונגן די יונגן · אונ אזו ווי זיי וועלן זייערו קינדר דר נאך שטראפן דרוף וועלן זיי זאגן ווארום רעט איר זעלכו רייד · דרום זאגט דר פסוק (התקוששו) צורט פרור איך אליין · דער נאך צורט אנדרו · אוך דען ווען איינר שטראפט די לייט · אונ חט אין זיך אליין בייזו מעשים · זאגן זיי צו אים צו ריך ביי דיין נאז · ווארום שטראפסטו אונז · דרום די פאטר אונ מוטר וס ווילן דער צוהן זייערו קינדר צו תורה אונ מעשים טובים זאלן זיי פר זיי ניט ריידן קיין שלעכטו רייד · אונ די מוטר איז נאך מער מחוייב צו זעהן מוזאל ז ניט דער מאנן צו בייזן איבר אורע קינדר · דס מוזאגט ווייא דער מוטר ווס הט אזו איין שלעכטו זרע גבראכט אוף דער וועלט ווייי דוא ברוסטן וואס האבן אזעלכום גיזוגן · אז ווי דר פסוק זאגט (בן כסיל תוגת אמו) אזון אנאר אודר ארשע מאכט טרויאריג זיין מוטר · (ובן חכם ישמח אב) אונ אזון אתלמוד חכמודר פרייאט זיין פאטר דען די לייט בענטשין אים · דען ווען דר פאטור גייט אין שול אודר אין בית המדרש אריין · גיעמט ער מיט זוך זיין זון אונ ער לערנט זוך אפ פון אים אלי די גוטי מעשים אונ מנהגים · אבר אלי דוא בייזו מעשים אונ עבירות הענגט אונ דר מוטר · אז וויא דוא גמרא ברענגט אמעשה יונגן האבן אמאל גישפוקט מיט באלן · איז איין באלין אריין גיפאלין אין בית המדרש אריין · דא

איז

איז איונג גלאפן אין בית המדרש ארײן מיט גרוס עזות נאך דעם באלון · אונ האט זיך ניט גשייאט פר די חכמים · האט איינר גזאגט דר מוז זיין אממזר ווייל ער איז אזו איין עזות פנים · זאגט דער אנדרור דער מוז זיין אבן הנדה · זאגט (רבי עקיבא) ער מוז אין זיך האבן דוא ביידו זאכון · איז ער גגאנגון צוא זיין מוטר אונ האט בייא איר עס דער קלערט מיט חכמה · אונ דאס עזות פון אזון קומט נאר פון דער מוטר · דען אוף אזון איז איר (טפה) זרע פרור איידר דעם פאטרס (טפה) · אז וויא די חכמים זאגון ווען איין אשה איז פרור (מזריע) גווינט זו אזכר · אונ אז דער מאנזביל איז פרור מזריע ווערט גיבארון איין נקבה · דרום אז אטאכטור איז שלעכט פר שולדוגט מען דעם פאטור אז ווי דר פסוק זאגט (את אביה היא מחללת) זוא פר שוועכט איר פאטיר :

אזו גפונן מיר אוך ביי שלמה המלך דם זיין מוטר (בת שבע) האט אים צו גבונדן צו איין זייל · אונ הט אים גשלאגון · אונ הט גזאגט (מה ברי וגו׳) ווס וועלון די לייט זאגון דם איך האב אזו אשלעכטון זון אוף דר וועלט גבראכט · דען מיוועט עס אן הענגון אין מיר · ניט אין דיין פאטר דוד · דען ער איז אגרוסר צדיק גוועזן · אזו הט ער מודה גוועזן צו איר אונ זאגט מיין לובה מוטר איך ווער שון קיין בייז ניט טואן · דס הייסט אקלוגר זון · אין אזעלכון איז די שטראף אן גלייגט אונ אזו וויא דר פאטור אונ מוטר זענון מחוייב זייער זון צו לערנון תורה אונ מעשים טובים אונ דרך ארץ · אזו איז אוך דר זון זייא מחוייב צו פאלגון · אבר אז זיי הייסון אים איין עבירה טואן אפילו עס איז נאר אסור מדרבנן · זאל ער זיי ניט פאלגון · אז ווי דר פסוק זאגט (ולא יהיו כאבותם דור סורר ומורה) אונ זיי זאלון ניט זיין ווי זייערו עלטרון איין אפ גקערט אונ ווידר שפעניגר דור דר סוף פון דר זאך אוטלוכר פאטר אונ מוטר זענון מחוייב זייערו קינדר אפ צוויינן פון בייזו מעשים אונ רייד · אונ זיי צו גוויינון צו תורה אונ מצות · דם זיי זאלון אבונט אונ מארגון אין שול ארײן גיין · אונ זאלון תפלה טאן בכוונה · אונ זאלון קיין דברים בטלים ניט ריידון · אונ ווען דר פאטר איז זיך מתעסק אין עפוס אמצוה · זאל ער זיין קינד אוך גוויינון דר צו · דהיינו צו (ביקור חולים) אודר צו (הלוית המת) · אודר צו אחופה אונ סוכה אונ אתרוג · אונ די אובריגי מצות · דען אז ער וועט אים גוויינון אין דר יוגנט וועט עס ביי אים ווערון אטבע · אוך איז דר פאטור מחוייב צו לערנון זיינו קינדר אלו חכמות · אונ אז זיי זענון שון דר וואקסון מאר ער זיי ניט שענדן · אודר שעלטון פר לייטון דען איז עס דאך בריז אוך איין איסור ארום צו לאזון אקללה פונם מול · אבר ביי דר וואקסנו קינדר איז נאך פול ארבעה די עבירה דען זיי וועלון אים אפ ענטפרון · אודר זייא וועלון דרוף אמן זאגון · אזו מאכט ער זיי זונדוגן נאר ער זאל זיי שטראפון מיט גוטי רייד :

דרום הט שלמה המלך גווארוגט די לייט מיט זיין חכמה דם אוטלוכר זאל זיין קינד שטראפן אין זיין יוגנט אזו וועט ער ניט דארפון שטראפון אין זיין עלטור · אוך זאלון די פאטור אונ מוטר גווארונט זיין אז זיי האבון עפוס אקרוג מיט אימנצון זאלון זייא ניט לאזון זייערו קינדר אן צו נעמון זיך אוף זייער קרוג · כדי זיי זאלון אוך ניט צו קרוג קומן · אמאל הט אחסיד זיך גלאקן מיט אנאנדר מענטשון פאר דיינים · הט יענער אן גהובון דעם חסיד מבזה צו זיין מיט גרוסו בזיונות · אונ הט אים גזאגט ער הט גטאן בייזו מעשים וום מיטאר ניט טואן · אונ דר זון פונם חסיד איז גשטאנון דר בייא · איז ער זייער ברוגז גווארון אונ האט זיך גוואלט קרוגן מיט יענעם מענטשון · אז דר חסיד הט זיך דם גמארקט · זאגט ער מיין לובר זון ווארום בוסטו ברוגז אונ ווילסט זיך פר מיר אן נעמון · איז אנדורם אמת ווס ער זאגט איז דאך ראוי אוטלוכר זאל מור עס אוס וואַרפון · אונ אוב ניט ווס הארט מיך זיינו רייד גליך ווי אהונט בולט · דרום מיין לובר זון לאז אים גיין השי״ת וועט ווייסט ווואול אלו פר בארגנוש · ער וועט אים זיין שכר בצאלון · אזו הט דער זון אפ גלאזט פון דר קרוג · די מעשה זאל זיך אוטלוכר צום הארצון נעמון · אונ זאל טואן אז וויא דר חסיד הט גטואן · אונ זאל זיינו קינדר דר צוהן ווי דר חסיד · אונ דר מענטש ווס דר צוהט זיינו קינדר צו תורה אונ מצות · אונ דר נערט זיך פון זיין (יגיע כפיו) אונ זיין וייב איז איין צנועה אין דר היים · דר זעלבוגר מענטש ווערט גבענטשט פון גאט · אז ווי דער פסוק זאגט (אשרי כל

ראה הי ההולך בדרכיו יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא שלום על ישראל :

סליק פרק גידול בנים :

הלכות נשׂואי אשה פרק עשׂירי

דר צעהנטור פרק רעט ווי מיזאל אווייב נעמון אונ ווען מיזאל אחייב נעמון :

מצא אשה מצא טוב) דר פסוק איז אזו טייטש ווער עס גפונט אפרום ווייב · דר צוהט אום איין רצון אונ חסד פון גאט · דס ער הט אים אזעלכום בשערט · דען דס איז ידוע אז גאט ב״ה בשערט אוטלוכן אווייב נאך זיינו מעשׂים נאך · אז ווי מיר האבון גלערונט אין דר (מסכת סוטה) (אין מזווגין לאדם אלא לפי מעשׂיו) גאט גוט ניט זיין זיווג דעם מענטשן נאר ווענד לוג זיינו מעשׂים אז וויא דר פסוק זאגט (לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים) דר רשע זאל ניט רואן ביי דעם גורל פון די צדיקים · אוך זאגט דר פסוק (מה׳ אשה משׂכלת) אקלוג אונ אפרום ווייב איז פון גאט · נוא זעהט מען וואול אז אפרומר בקומט אפרום ווייב · אונ ארשע בקומט אשלעכט ווייב · דיא גמרא פרעגט דרוף פול קשיות אונ פר ענטפרט זיי · די ערשטו קשיא איז דיא גמרא זאגט דאך פערצוג טאג איידר דס קונד ווערט בשאפון נייט אום אבת קול דר (פלוני) זאל נעמון די (פלונית) · נוא וויא קאן דס זיין אז עס איז נאך זיינו מעשׂים נאך · ווען יוא עס איז אום גזאגט פון גאט ער זאל זיין אצדיק אודר ארשע · ווארום דען קומט אים שׂכר אודר עונש · נאך מער איז קשה דיא גמרא זאגט אמענטש זאל פר קופון גאר זיין פר מעג אונ זאל נעמון אבת תלמוד חכם · אז זו איז ניט זיין ווס ווערט אים העלפון זיין פר קופון : אוך זאגט די גמרא דר ווס נעמט אווייב זאל ער נאך פרעגון אוף אורו ברודר · הען אופט זענון די קונדר גראטון אין אורו ברודר אוך זאגט די גמרא איין מענטש זאל זיך תמיד בהעפטון צו גוטו לייט · אונ צו אבת תלמוד חכם · דען אז ער ווערט ה״ו שטארבון · אודר ער ווערט אוועק פארון ווערלון זיינו קונדר טואן מעשׂים טובים פון זיך זעלבסט · נאך מער איז קשה די גמרא זאגט מען מעג וואול איין אשה מקדש זיין אפילו אום חול המועד · דען טאמור ווערט זוא אנאנדרור פעדרון מיט תפלה · ווען יוא זו איז אים בשערט נאך אין זיין מוטרס בוך ווי קען זו אנאנדרור פעדרון · נאך מער איז קשה מיר זעהן דאך צדיקים ווס האבון שלעכטו ווייבור · אונ רשעים וואס האבון גוטו ווייבור · אז וויא דער רשע (נבל) האט גהאט דיא צדיקת (אביגיל) פאר אווייב :

נאר דר תירוץ איז אזו דר בת קול איז בודאי אמת · נאר בתנאי אז דר מענטש בלייבט אזו וויא ער איז בשאפון גווארין · אבר אז ער ווערט איין צדיק · אונ זו איין מרשעת אזו אוך להיפוך ווערט די ערשטו גזירה בטל אונ גאט נעמט זוא אוועק פון אים · אונ גוט זו אנאנדרון נאך זיינו מעשׂים נאך · אוך איז אסוד פון גאט דס אופט הט אצדיק אשלעכט ווייב אונ אפרומי צנועה הט אשלעכטון מאן · דס איז דרום כדי דר רשע אודר די רשעת זאל אפ נעמון דר צדיקת אודר דעם צדיקת עבירות כדי זיי זאלון קומן ריין אוף עולם הבא · אז ווי די גמרא זאגט דריי זענון ווס קומן ניט אין גהנם · אונ איינס דר פון איז ווער עס הט אבייז ווייב · אוך אמאל וויל גאט האבון פון איין רשע זאל ארוס קומן אגוטי זרע · אזו גוט ער אים אפרום ווייב · אונ אזו אוך פר קערט אוך אמאל וויל גאט האבון פון אצדיק זאל ארוס קומו אשלעכטו זרע בשערט ער אים איין שלעכט ווייב אונ אזו אוך פר קערט :

נאך אפשט איז דרום גוט גאט דעם רשע אפרום ווייב כדי אז ער זאל זיך אפ לערנון פון אורו גוטו מעשׂים · אונ ווערט תשובה טאן ווערט ער בקומן גרוס עולם הבא מער פון אצדיק · אונ אוב ער ווערט זיך ניט אפ לערנון פון אורו מעשׂים איז זיין עונש נאך פול טוזונט מאל מער · אונ אזו אוך פר קערט פון דעם טעם ווען האט איין רשעת אצדיק פר אמאן :

מעשׂה איין מלכה הט אום גגעבון איר טאכטר פר איין בן מלך · איידר זיא הט אוועק גשוקט אוף דר חתונה זאגט זיא צו איר · איך ענטפור דיך אובר צו אפרעמדון אין די הענט אריין

איך

איך חיים ניט וואס פר איין מענטש ער איז דרום וועל איך דיר אן זאגן צעהן זאכן וואס דו זאלסט טאן · אונ אז דו וועסט מיך פאלגן דרוף וועט דיר וואול זיין · אונ דיין מאן וועט דיך לוב האבן וויא זיך געלבסט · אונ אוב ניט וועט אלס פאר קערט זיין · דאס ערשטו מיין ליבו טאכטר זאלסט אים ניט דער צערנן · אונ ווען ער וועט זיין פרייליך זאלסטו ניט זיין טרוארג · אונ ווען ער וועט זיין טרוארג זאלסטו ניט זיין פריילוך · אונ זאלסט מיט אים ריידן מיט גוטי רייד פריינדליך · אזו ווערסטו שטולן זיין צארון · דס אנדרו מיין ליבו טאכטר זאלסט אכטונג געבון אוף זיין עסון · וואס ער גלוסט צו עסון · אונ זאלסט תמיד זאגון מיין הער גלוסט ניט צו קיין אנדור עסון נאר צו דעם וואס איך ריכט אים צו · אונ דאס עסון זאל פארטיג ווערון צו דר רעכטור צייט · דען אז ער וועט קומן אהיים אונ וועט ניט געפונן קיין פארטיג עסן · וועט אים דר הונגר ברענגון רוגז · אונ ווען ער וועט זיין פר טרונקן זאלסטו אים ניט גדענקון וס ער הט גטאן אודר גרעט · אונ אז ער וועט דיר הייסון טרונקן זאלסטו טרונקן אבר ניט אן שיכורן זיך דען ער וועט אוף דיר אשנאה ווארפן :

דאס דריטו מיין ליבו טאכטור זאלסט זיך הוטן אים ניט אוף צו וועקון פונם שלאף דען טאמר הט ער זיך נאך ניט אוס גשלאפן · אזו וועט ער ברוגז ווערון · דאס פערדו זאלסט קארגן אוף דיין מאנס געלט · אונ זאלסט ניט געמון אן זיין ידיעה נאר אזו אזאך וס ער איז ניט מקפיד דרוף · דאס פופטו זאלסט ניט בגערון צו וויסן זיינו סודות · אוב דו וועסט יוא וויסן · אודר ער וועט זיך בארומן פר דיר מיט עפוס אזאך זאלסטו עס ניט אוס זאגון פר קיין שום מענטשן אין דער וועלט · דס זעקסטו ווען ער וועט פיינט האבון זאלסטו אוך פיינט האבון · אונ ווען ער וועט לוב האבן זאלסטו אוך לוב האבון · דס זובטו זאלסט ניט ווידר שפעניגן קעגון אים · אונ זאלסט טאן אלס וס ער וועט דיר הייסן · אונ זיינו רייד זאלון דיר וואול געפעלון · דאס דו זאלסט ניט זאגון צו אים דוא דערסט ניט רעכט מיין עצה איז בעסר · דס אכטו זאלסט פון אים ניט בגערון אזו אזאך וס איז אים צו שווער · טאמור וועט ער אוף דיר איין שנאה ווארפון · דס ניינטו אלס וואס ער וועט פון דיר בגערן זאלסטו טאן זיין רצון · אזו וועט ער זיין דיין קנעכט אונ וועט דיך דונן מיט פריידון · דס צעהנטו מיין ליבו טאכטור זאלסט זייער גוווארנט זיין אים ניט צוא דער צערנן מיט קיין שום זאך · אונ זאלסט אים קיין שום ווארט ניט אקעגון ריידון · אונ זאלסט זיך פלייסן מיט אלע זאכון צו טאן וס אים איז לוב · אז דו וועסט אים האלטון פר אמלך וועט ער דיך האלטן פר איין מלכה · אז דו וועסט דס אלס טאן וועט דיר בוודאי וואול זיין :

שלמה המלך ע״ה האט זייער גלובט אפרום וייב · אזו וויא דער פסוק זאגט (אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה) ער גלייכט אפרומו אשה צו פעריל אונ אבנים טובות שטייט ווייטר (בטח בה לב בעלה) אין דר פרומר אשה איז פר זיכרט דס הארץ פון איר מאן · דס ער מעג פר איר פר טרוארון אלו זאכון · אונ ער אכט ניט אלדוס גוטס פון דר וועלט קענגן איר לובשאפט · אונ דארט וויא עס איז לובשאפט איז אייטל מזל אונ ברכה אונ הצלחה אונ עושר אונ כבוד · אבר אז זייא האבן זיך פיינט איז אלס פר קערט · אזו וויא דר פסוק זאגט (חלק לבם עתה יאשמו) אז זייער הארץ איז אפ גטיילט פון לובשאפט וועלון זיי פר שולדונגט ווערון דאס זיי וועלון ניט האבון קיין מזל אונ קיין ברכה · אוך זאגט דער פסוק (אשת חיל עטרת בעלה) אפרום וייב איז אקרון צוא איר מאן · זיינו רייד זענון ניאכט אין איזרי אוגון · אונ זוא הוט אפ דס זיינוגו עס זאל אים קיין שאדן ניט גישעהן · אונ העלפט אים מיט נאר איר קראפט אונ מאכט · אונ גוט אים גוטע עצות · אונ צווינגט אים ניט צוא פרנסה אונ קליידער · נאר וויפול זיין רצון איז · אונ זוא טוט הוז ארבוט מיט אורו הענט אפילו זוא האט קנעכט אונ דונסטון אונ דער צוהט זעלבסט אורו קונדר צו תורה אונ מצות · ניט דורך אנדרו לייט · אונ זוא בדונגט איר מאן וויא איין דונסט מויד · אונ רופט אים מיין הער · אזו וויא אונזר מוטר שרה האט גרופן איר מאן :

דרום זאל אוטלוכו אשה מקיים זיין דאס אלס אונ זאל אוך פר איר מאן ניט ריידון וס ניט נוצונג איז · אונ זאל ריידון מיט אים בנחת אונ ניט הויך · אונ מיט חן אונ שכל · אונ זאל אורו

אונגן אַרְאפּ הַאלְטוּן · כְּדֵי עֶר זָאל אוּף אִיר קֵיין שִׂנְאָה נִיט וואַרְפוּן · מכ״ש דָם זִיא דַארְף אַזוּ טוּאָן פַר אַנְדֶרוּ לַייט · אוּנ זָאל שְׁטֵיין פַר אִיר מַאן וִויא אֵיין דִינְסְט מוּד · אַזוּ וֶועט זִיא בְּוַודָאִי גִיהֶערְלִיכְט וֶוערְן פוּן אִים פוּן נָאר אִיר הוּז גִזוּנְד · אוּנ פוּן דֶר גַאנְצֶער וֶועלְט · אַזוּ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (אֵשֶׁת חֵן תִּתְמוֹךְ כָּבוֹד) אֵיין אִשָּׁה וָוס הָט חֵן בַּיי אִיר מַאן וֶוערְט זִיא הוּנְטֶר גְלֶעהְנְט מִיט כָּבוֹד · עֶס אִיז אַמָאל גִוֶוען אַקְלוּגִי אִשָּׁה · אַמָאל הָט זִיא גְפוּרְט אִיר טָאכְטֶער הוּנְטֶר דֶר חוּפָּה · זָאגְט זִיא צוּ אִיר מַיין לוּבְּע טָאכְטֶער זָאלְסְט שְׁטֵיין פַאר דַיין מַאן אוּנ בְּדִינֶן אִים · אַזוּ וֶועט עֶר דִיךְ אוֹיךְ בַּאדִינֶן · אָבֶּר אַז דוּא וֶועסְט זִיךְ וֶועלֶן הוֹיךְ אוּנ קָעסְטְלִיךְ הַאלְטוּן · אוּנ וֶועסְט וֶועלֶן הֶערְשֶׁן אִיבֶּר אִים · אַזוּ וֶועט עֶר בְּוַודָאִי זַיין דַיין הֶער מִיט גִיוַואלְד אוּנ וֶועסְט שְׁפָל זַיין אִין זַיינוּ אוֹיגוּן אַזוּ וִויא דוּא אַרְגְסְטוּ מוּד · אִיטְלְכוּ אִשָּׁה אִיז מְחוּיָּיב זַיין צוּ הַאלְטוּן אִיר מַאנְס קְלֵיידֶר דָם זֵיי זָאלוּן נִיט זַיין אַיין גְרֶעבְּט אוֹדֶר פְלֶעקוּנְדִיג אוֹדֶר מִיט פֶעדְרוּן · דָם עֶר זָאל נִיט פַר שֶׁעמְט וֶוערוּן בַּיי זַיינוּ חֲבֵרִים אוּנ אַז עֶס קוּמְט צוּ אִיר אִיר מַאנְס קָרוֹב זָאל זִיא אִים שֵׁיין אַנְטְפַאנְגוּן מִיט אַפְרֵיילִיךְ פָּנִים אוּנ גוּטִי רֵייד · גְלֵייךְ וִוי זִיא וָואלְט אַגְרוּסִי מְצִיאָה גִיפוּנֶן · אוּנ זָאל מֶער אוּם גֶעבּוּן אוּף צָרְכֵי בַּיִת וִוי אַנַאנְדֶרְט מָאל · אַזוּ אִיז עֶס אַיין כָּבוֹד צוּ אִיר מַאן · דָם מֶען וֶועט זָאגוּן וִויא עֶרְלִיךְ אִיז דֶר בַּעַל הַבַּיִת מִיט זַיין וַוייבּ אוּנ קִינְדֶר · דִיא אִשָּׁה וָואס אִיז זִיךְ אַזוּ נוֹהֵג · אִיז זִי אַקְרוֹן אוּף דֶעם קָאפּ פוּן אִיר מַאן · אוּף אִיר גֵייט דֶר פָּסוּק (אֵשֶׁת חַיִל עֲטֶרֶת בַּעְלָהּ) · אָבֶּר דִי אִשָּׁה וָוס טוּט אַלְם פַר קֶערְט אוּנ עֶס גֵייט זִיא נִיט אָן אַז עֶר גְפוּנְט אוֹדֶר עֶר פַר לוּרְט · אוּנ קְרִיגְט זִיךְ מִיט אִים אוּנ מִיט אִיר הוּז גִזוּנְד · אוּנ רֶעט אִים אָן צוּ קְרִיג · אוּנ דָם עֶר זָאל קֵיין תוֹבוֹת נִיט בַּצָאלוּן · אוּנ צוּ בָּארְגוּן · כְּדֵי זִיא זָאל פוּל גֶעלְט הָאבּוּן אִין אִיר הַאנְט · דוּ זֶעלְבּוּגוּ אִשָּׁה אִיז אוֹסוּן אוּף אִיר מַאנְס שַׁאנְד אוּנ מַאכְט אִים פַר פוֹלֶן זַיין לַייבּ בַּייא זַיין לֶעבִּין ר״ל · אוּנ אַזוּ וִויא דֶער וָואס זַיין לַייבּ אִיז פַאר פוּלְט דֶער הָאט שׁוֹן גָאר קֵיין שׁוּם תַּקָּנָה אוּנ קֵיין הָאפוּנְג נִיט · אַזוּ אִיז אוֹיךְ צוּ זַיין לַייבּ קֵיין תַּקָּנָה נִיט · דֶען דָם שְׁלֶעכְטוּ וַוייבּ אִיז דָם פְלֵייש פוּן זַיין פְלֵייש · אוּנ זִיא בְּרֶענְגְט אִים אוּם פוּן דֶער וֶועלְט פַאר דֶער צַייט · אַזוּ וִויא מִיר גְפִינֶן בַּיי דֶעם וַוייבּ פוּן קֹרַח · דָם זִיא הָט פַר זוּנְדִיגְט זִיךְ אוּנ אִיר מַאן אוּנ אִיר הוּז גִזוּנְד אוּנ גֶעלְט אוּנ גוּטְם · דְרוּם וַוייל זִיא הָט אִים אָן גְרֶעט צוּ קְרִיגֶן מִיט משֶׁה רַבֵּינוּ ע״ה · אָבֶּר דִי צַדֶּיקֶת דָאס וַוייבּ פוּן (אוֹן בֶּן פֶּלֶת) הָט אִים אָפּ גְרֶעט פוּן קְרִיג · הָט זִיא אִים דֶר הַאלְטוּן בַּיי זַיין לֶעבּוּן · אוּנ גֶעלְט אוּנ גוּטְם · זוּ לוֹבְּט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ · אָבֶּר דָאס וַוייבּ פוּן קֹרַח שֶׁענְדְט עֶר · אַזוּ וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (חַכְמוֹת נָשִׁים בָּנְתָה בֵיתָהּ) דוּ קְלוּגִי אוּנ פְרוּמִי וַוייבֶּר הָאבּוּן גְבוֹאט אִיר הוּז דָם זֵיי הָאבֶּן אָפּ גְרֶעט זֵייעֶרוּ מַאנוּן פוּן קְרִיג · אָבֶּר (אִוֶּלֶת בְּיָדָהּ תֶּהֶרְסֶנָּה) דִיא נַארִישִׁי וַוייבֶּר הָאבּוּן צוּא פוּרְט זֵייעֶר הוּז מִיט זֵייעֶרוּ הֶענְט · דָאס זֵייא הָאבּוּן אָן גְרֶעט זֵייעֶרוּ מַאנוּן צוּא קְרִיג · אוּנ הָאבֶּן זֵיי אוּם גִבְּרַאכְט פוּן דֶעם לֶעבּוּן · אוּנ פוּן אַלוּם · דָם זֵיי זֶענוּן אֵיין גִזוּנְקֶן גִוָוארוּן אִין דֶר עֶרֶד :

אוֹיךְ זָאגְט דוּ גְמָרָא וִוי אֵיין גוּטִי זַאךְ אִיז אַיין גוּט וַוייבּ · אוּנ וִויא אַשְׁלֶעכְטוּ זַאךְ אִיז אַשְׁלֶעכְט וַוייבּ · דֶען עֶס אִיז דָאךְ נִיט פַר הַאנְדְרוּן קֵיין בֶּעסְרוּ זַאךְ אִין דֶר וֶועלְט פוּן דֶער תּוֹרָה · אוּנ זִיא אִיז גְגְלֶעכוּן צוּ אַיין גוּט וַוייבּ · אוּנ עֶס אִיז דָאךְ נִיט פַר הַאנְדוּן אֵיין עֶרְגֶערְס פוּנֶם גֵיהִנֹּם · אוּנ עֶר אִיז גְגְלֶעכוּן צוּ אַשְׁלֶעכְט וַוייבּ · אוֹךְ זָאגְט דִי גְמָרָא וִוי גוּט אִיז אַגוּט וַוייבּ · דֶעז וֶוען אִיר מַאן קוּמְט גְפוּנְט עֶר זִיא אִין דֶר הַיִים · אוּנ ווידֶר פַר קֶערְט אִיז אַשְׁלֶעכְט וַוייבּ · דֶר פָּסוּק זָאגְט בַּייא אָדָם הָרִאשׁוֹן (אֶעֱשֶׂה לוֹ עֵזֶר כְּנֶגְדּוֹ) הקב״ה זָאגְט עֶס אִיז נִיט גוּט (אָדָם) זָאל זַיין אַלֵיין אָן אַוַוייבּ · אִיךְ וֶועל אִים בַּשַׁאפֶן אֵיין הֶעלְפֶר וָואס זָאל אִים הֶעלְפֶן צוּא טָאן זַיינוּ אַרְבּוּט · וֶוען אֵיינֶר בְּרֶענְגְט אַהַיים ווייץ אוֹדֶר קָארְן אוֹדֶר מֶעהְל · קֶען מֶען עֶס דָאךְ אַזוּ נִיט עֶסִין · אַזוּ דַארְף זִיא עֶס מָאלִין אוּנ בַּאקְן אוֹךְ דַארְף זוּא דָם פְלֵייש זַאלְצוּן אוּנ קָאכוּן אוּנ דָם פְלַאקְס דַארְף זוּא שְׁפִּינֶן אוּנ וֶועבִין אוּנ נֶעהֶן אוּנ אַהֶעמְד מַאכוּן · דֶר נָאךְ קֶען עֶר עֶרְשְׁט אָן טוּאָן · נִמְצָא אַז וֶוען נִיט זוּ וָואלְט עֶר נִיט גִיהַאט קֵיין עֶסוּן אוּנ קֵיין מַלְבּוּשׁ · אוֹךְ זָאגְט דִיא גְמָרָא וֶוער עֶס אִיז אָן אֵיין וַוייבּ אִיז עֶר אָן טוֹבָה · אוּנ אָן הוּלְף · אָן שִׂמְחָה · אָן שָׁלוֹם · אָן תּוֹרָה אָן בְּרָכָה · דִיא גְמָרָא בְּרֶענְגְט דְרוּף פְּסוּקִים :

אמר זאגט (רבי אלעזר) דר וואס האט קיין ווייב ניט · דר הייסט אפילו קיין מענטש ניט · דרום איז אוטלוכר מחוייב ערליך צו האלטון זיין ווייב · אז ווי די גמרא זאגט אין (בבא מציעא) רבי חנינא זאגט תמיד זאל אוטלוכר ערליך האלטון זיין ווייב · דען נאר פון אורט וועגון קומט די ברכה אין זיין הויז אז וויא דר פסוק זאגט (ולאברם היטיב בעבורה) עס איז צו אברהם גוט גאנגון פון וועגון זיין ווייב שרה ער האט גהאט פול מזל אונ ברכה דורך איר אוך זאגט די גמרא אין (יבמות) די רבנן האבון גלערנט ווער עס האט ליב זיין ווייב אונ האלט זו ערליך מער וויא זיך זעלבסט אונ דר וואס איז מדריך זיינו זון אונ טעכטור אין רעכט פארטונגן וועג · אונ מאכט חתונה זיינו זון צו אכצעהן יאר אונ זיינו טעכטור אוך אין זייער יוגנט · זאגט אויף אים דר פסוק (וידעת כי שלום אהלך) דו וועסט וויסן אז עס וועט זיין שלום אין דיין גצעלט אונ עס וועט קיין זונד ניט קומן אין דיין הויז אוך זאגט די גמרא תמיד איז דר מענטש זיך מחוייב צו קליידון ווייניגר פון זיין פר מעגון · אונ זיין ווייב אונ קינדר ווערדיגר זיין פר מעג · דרום איז אוך דיא אשה מחוייב איר מאן ערליך האלטון גלייך ווי איר פאטור · אונ זאל מקיים זיין אלס וואס אובון שטייט אונ זאל זיין הונטר טענוג הונטר אים · דען זוא דארף לוסט האבון צו איר מאן · אז ווי דר פסוק זאגט (ואל אישך תשוקתך והוא ימשול בך) צו דיין מאן זאל זיין דיין לוסט · אונ ער זאל גוועלטיגן אין דיר · דרום אוך האט זו גאט בשאפון מיט חכמה אריפ פון זיין לייב · דאס ער זאל זו אזו ליב האבון ווי זיין לייב · אונ זאל זיך מרחם זיין אובר איר אפילו ווען זו איז צארניג אונ זענון מחוייב איינס דם אנדרו צו פאלגון אונ עצות צו האלטון אזו וועט זיין ביי זיי אייטל מזל אונ ברכה אונ ליב ניט וועט זיין פר קערט :

אוטלוכר זאל גווארונט זיין ניט צו שעלטון זיין ווייב מיט קיין שום קללה · דען עס איז גלייך ווי ער שעלט זיך זעלברט אונ עס איז דאך איין לאו אין דר תורה זיך זעלבסט ניט צו שעלטון · אונ דר וואס שעלט זיין ווייב איז ער עובר אויף דעם לאו אונ אויף דעם לאו וואס עס איז אסור צו שעלטון זיין חבר · דרום זאל מען דרונן זייער נזהר זיין · אוך ווער עס איז מבזה זיין ווייב פר לייטון איז זיין עונש פול גרעסור ווי ער וואלט אנאנדרון מבייש געווען · אוך זאל איר ניט ריידון קיין בייזו רייד · דען דר סדר איז פון דיא ווייבור באלד צו וויינון · אזו איז עס ניט גוט מכ"ש דס קיין שום יהודי טאר ניט שלאגון זיין ווייב ח"ו דען דס איז איין ארברו עבירה וויא ער וואלט אנאנדרון יהודי גשלאגון · אונ אויף איטלוכן שלאק בזונדר איז ער חייב מלקות · אונ אפילו ער הייבט נאר אויף זיין האנט צו שלאגון הייסט ער אוך ארשע אונ איז פסול לעדות אונ מיטאר אים ניט אויף רופן צו דר ספר תורה · ביז ער טוט רעכט תשובה · אונ בשעת ער וואנט מיט איר זאל ער זיך האלטון בקדושה ובטהרה אונ זאל מיט איר ניט ריידון שום ווארט אין דר זעלבגר צייט · ער זאל זיינו זאכון מיט איר פרזר אום ריידון · כדי זוא זאל אוך איר דעה אונ כוונה האבון דרויף · דען כמעט צום מיינסטין וועגט זיך אין איר מחשבה אונ זיי זאלון זיך היטן פר בייזו רייד אונ ביהו מחשבות · מכ"ש פר בייזו מעשים אין דר זעלבגר צייט · אונ ער איז זוא מחוייב צו לערנון דרויף · כדי אז פון זייער זרע זאל ארויס קומן אגוט פרוכט :

ער זאל זיך אמשל נעמון ווען ער וויל זייאן ווייץ אודר קארון דא זעהט ער אונ אכט אונ טראכט צו זייאן אויף אגוט אונ ריין פעלד · עס זאל דרונן ניט זיין קיין שטיינור · אונ קיין דערנור · אונ זעהט אוך די זאמון זאלון אוך ריין זיין · כדי זיין תבואה זאל וואול גראטון · דאס זיין מיא אונ ארבייט זאל אן גלייגט זיין · אונ זאל ניט זיין אום זוסט · נון מכ"ש דס ער דארף זעהן אז פון דעם זאמון וואס גייט ארוס פון זיין לייב אונ מוח · אז עס זאל דר פון ארוס קומן אגוט קונד · אונ זאל אוך זעהן אז זיין זרע זאל קומן אין איין גוטן טראכט · דס מיינט מען זיין ווייב זאל אוך גוטי מחשבות האבון דרויף · אונ זיי זאלון עס טאן לשם שמים · ניט פון זייער הנאה וועגן אזו וועלן זיי זוכה זיין דס פון זייער זרע וועט ארוס קומן גוטו קונדר דס זיי וועלן דינן הקב"ה · אונ וועלן זיין גלערנט אין תורה אונ מצות · אונ אין דרך ארץ אמן וכן יהי רצון אמן ואמן :

סליק הלכות נשואי אשה :

דר עלופטר פרק רעט דם מיזאל תורה לערנן :

אַשְׁרֵי הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא הָלַךְ בַּעֲצַת רְשָׁעִים וּבְדֶרֶךְ חַטָּאִים לֹא עָמָד וּבְמוֹשַׁב לֵצִים לֹא יָשָׁב · כִּי אִם בְּתוֹרַת ה׳ חֶפְצוֹ וּבְתוֹרָתוֹ יֶהְגֶּה יוֹמָם וָלָיְלָה · וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל פַּלְגֵי מָיִם אֲשֶׁר פִּרְיוֹ יִתֵּן בְּעִתּוֹ וְעָלֵהוּ לֹא יִבּוֹל · וְכֹל אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה יַצְלִיחַ) · דוד המלך האט אן געהויבן זיין ספר תהלים מיט די פסוקים ברוח הקודש דר מיט האט ער אונז געוויזן וויא גרוס די זאך איז פון תורה לערנן · אונ אזו איז די טייטש פון זיי וואול דעם מענטשן וואס איז ניט געגאנגן אין דר עצה פון די רשעים אונ אין דעם וועג פון די זינדיגע איז ער ניט געשטאנגן · אונ אין דעם זיצונג פון שפעטורס איז ער ניט געזעסן · נאר גאר זיין לוסט זאל זיין אין דר תורה פון גאט · אונ ער זאל אין איר עוסק זיין טאג אונ נאכט · אטייל פונם טאג · אונ אטייל פון דר נאכט · אונ אז ער ווערט ליידיג פון זיינע עסקים זאל ער זיך זעצן תורה לערנן אונ קיין מענטש זאל זיך ניט טראכטן איידר איך זאל איין עבירה טואן · בעסער וועל איך מיך לייגן שלאפן · אודר איך וועל מיך אבוסל גיין שפאצירן דרום זאגט ער דו זאלסט לערנן תורה טאג אונ נאכט אפילו אז דו נייסט נאך דיינע עסקים · אונ זאלסט ניט טאן קיין עבירות · אונ זאלסט מקיים זיין די מצות וואס זענען געבאטן אין דער תורה · (והיה כעץ שתול) אז ווי אבוים וואס איז געפלאנצט אויף בעך וואסור · דאס זיינע בלעטור ווערן קיין מאל ניט פר דארט · אונ זענען תמיד גרין · אזו וועט אויך זיין דר תלמיד חכם וואס לערונט תמיד תורה מיט תלמידים · אונ די תלמידים מיט זייערע תלמידים . אונ קיין לאר ווארט גייט ניט ארוס פון זיין מול · אונ אפילו זיינע דברים בטלים אז מען בקלערט זיי זענען זיי אויך אייטל תורה אונ שטראף : אונ ער רעט ניט חוזקיין אום ניצלוכע רייד :

דרום טאר קיין תלמיד חכם ניט זיצן אודר שטיין מיט איין עם הארץ · דען ער איז דאך ניט מקבל תוכחה אזו וועט ער אים אום לייגן צו אלו דם בייז · דרום זאגט די גמרא ווען איין תלמיד חכם רעט עפוס נייג דיינע אווערון דר צו · אונ זיי זאלן ביי דיר זיין אזו ווי קאלט וואסור צו דעם וואס איז זייער דארשטוג · דען אלו זיינע רייד זענען אייטל תורה אונ חכמה · אונ אז דו פר שטייסט ניט עפוס אזאך פון זיינע רייד · זאלסטו ניט אן הענגען דם ער האט חזו אום רעכט געזאגט · נאר זאלסט עס אן הענגען אין דיין שפלות · אונ זאלסט זוך פצער זיין דרוף · דען אז דוא וועסט זיינע רייד גיט בטראכטן וועסטו זעהן דם זיי זענען אייניל תורה אונ מצות · אונ זענען ניצוג אין געטלוכע אונ אין וועלטלוכע זאכן · (וכל אשר יעשה יצליח) אונ אלס וואס ער טוט איז בקלונט · דען זיין כוונה איז מיט אלים לשם שמים · (אמר רבא) רבא זאגט אלו צייט זאל אוטלוכר תורה לערנן אז ווי דר פסוק זאגט · (ובתורתו יהגה יומם ולילה) אוך זאגט רבא תמיד זאל אמענטש תורה לערנן אפילו ער פר שטייט ניט האטשע מיטאר דאך ניט תפלה טאן אז מען פר שטייט ניט אבר ביי תורה איז ניט אזו · אז ווי דר פסוק זאגט (גרסה נפשי לתאבה) טייטש די גמרא דו זאלסט תורה לערנן אפילו דו פר שטייסט ניט · וועסטו דאך האבן שכר דר פר · אזו גאר לוב איז דיא תורה דען די תורה האט אסגולה אין זיך ווער עס לערונט זוא · איז עס אים ארפואה אויף דר וועלט · אונ אויף יענור וועלט · וואס איז די רפואה פון דר וועלט · זאגט די גמרא אז דיין קאפ אודר דיא אנדרי גלידר טואן דיר וויא · אודר אפילו דיין גאנצור גוף איז דיא רפואה תורה צו לערנן · אז ווי דער פסוק זאגט (ולכל בשרו מרפא) · די תורה איז ארפואה צו אלו זיינע גלודר · אונ זיין לייב · רבי יודא בר רבי חייא זאגט עס איז גרעסר די רפואה פון דר תורה פון דר רפואה פון דאקטורים

דען אדאקטיר גוט איין קרייטוכץ אודער געטראנק צו ארפואה · דם וועלבוגע איז גוט צו איין אבר · אבר צו די אוברגע איז עס שלעכט · אבער די תורה איז ארפואה צום גאנצן גוף · אזו ווי דער מדרש זאגט אויף דעם פסוק (תודיעני אורח חיים) דוד המלך האט געזאגט צו גאט מיין לובער גאט זאג מיר וועלכע חברותה האסטו לובר פון אלו ; קרוגן די חכמים ז״ל איינר זאגט הקב״ה האט אים געזאגט איך האב לובר די חברותה וואס לערנן תורה אונ טואן מעשים טובים דר אנדרור זאגט ער האט אים געזאגט · איך האב לובר די חברותה פון סופרים אונ מלמדים · דיא סופרים מיינט מען

די וואס שרייבן ספרי תורות און תפילין און מזוזות. און די וואס שרייבן פירושים אויף דר תורה און אויף פסוקים. אויך די וואס זענן מעתיק די תורה אויף אנדער לשון מיזאל זי וואול פר שטייאן און די מלמדים מיינט מען אזעלכי מלמדים וואס גאט הט ליב אבר ניט די מלמדים וואס דר נערן זיך פון דר תורה. און לערנן פון זייער הנאה וועגן זיי זאלן רייך זיין און לערנן נאר מיט זיינע תלמידים צו אזמן קבוע. דער נאך לאזט ער זיי לופן אז ווי אגאנץ וואס מיהט זו אן גשטאפט דר נאך לאזט מען זו לופן אודר אויך די וואס ריידן פאטשטן בשעת זיי לערנן מיט די תלמידים. די זעלבגי מלמדים הט גאט פיינט דען זיי טואן גאטס דינסט מיט ערמות און פאלשקייט :

אויך שטייט אין פרק די תורה זאל ניט זיין ביי דיר ווי אהאק זיך צו דר נערן פון איר. מכ"ש וק"ו דער וואס לערנט ניט רעכט מיט זיינע תלמידים און טוט פאלשקייט מיט זיין לערנן אז וויא אובן שטייט אודר ער גיט ניט אכטונג אויף זיינע תלמידים. אודער אופן לערנן. אויף אזעלכה מלמד. זאגט דר פסוק (ארור העושה מלאכת ה' ברמיה) פר פלוכט זאל ווערן דער וואס טוט דיא מלאכה פון גאט מיט פאלשקייט. דרום זאגט די גמרא דרום איז די תורה גגובן גוואורן אין דר מדבר. הקב"ה הט אונז דר מיט גוויזן. אזו ווי די מדבר איז הפקר און אוטלוכר הט אחלק אין איר און עס קאסט אים קיין געלט ניט. אזו זאל זיך אויך אוטלוכר מלמד הפקר און פרייא מאכן דם אוטליכר זאל פון אים תורה לערנן אום זונסט. דען דרובר בלייבן פול יונגן בטל וויל זיי האבן ניט קיין שכר לימוד צו צאלן. אזו הקב"ה הט גלאזט זיין תורה לערנן דורך משה רבינו צו ישראל אום זונסט. אזו דארף אויך אוטלוכר זיין. ניט מער נאר דם קהל זענן מחויב צו גובן די מלמדים עסן און טרונקן און אלו זייערו בדערפנוש. און דם קהל וואס טואן אזו איז וואול צו זיי און וואול צו די מלמדים וואס בגערן מער ניט נאר די' ער אויף קומניש :

נון סייא נאך דעם נאך יוס זאגט אז גאט האט גיענפרט צו דויד איך האב ליבר די וואס לערנן תורה און טואן מעשים טובים. און סייא נאך דעם נאך וואס זאגט ער הט אים גיזאגט איך האב ליבר סופרים און מלמדים. מיינט מען אלס אזעלכי וואס לערנן תורה לשם שמים. דען דאס איז דוא גרעסטו מצוה אין דר וועלט. און איך וועל דא קורץ בשיידן וועלכום הייסט לשם שמים. דר וואס לערנט תורה פון דעסט וועגן דם ער וואלט גערן גוויסט די מצות און דינים פון דר תורה. דען ער וואלט זיי גערן רעכט גיטאן וויא גאט האט גבאטן. און לערנט אויך מיט תלמידים. כדי זיי זאלן אויך וויסן גאט צו דינן. און ווייטר צו לערנן מיט תלמידים. דאס איז די גרעסטו מצוה אין דר וועלט. אזו פלעגן לערנן פאר צייטן די תנאים און אמוראים. די זעלבגי לייט האט הקב"ה זייער ליב. און אויך זייערו מעשים. ווייל דם זיי מידן זיך יומם ולילה אין גמרא און פוסקים רעכט צו וויסן די דינים. און צו קומן אופן אמת פשט. אויף דעם זעלבגן מענטש איז גזאגט גוואורן (כי אם בתורת ה' חפצו) (והיה כעץ שתול וגו') דר הייסט ארעכטר תלמיד חכם :

דרום שטייט דם ווארט (יהגה). דס הט אין זיך צווייא טייטשן. (יהגה) ער טוט ריידן אין דר תורה (יהגה) ער טוט טראכטן אין דר תורה. אבר דער וואס לערנט תורה פון זיין הנאה וועגן. דם ער וויל געלט אודר קעסטלוכקייט בקומן. אודר ער וואלט גערן איין רב גוואורן אודר פון שכר עולם הבא וועגן איז עס ניט לשם שמים. אבר דאך איז עס אויך גוט. אזו אויך זאגט דוא גמרא תמיד זאל איין מענטש תורה לערנן אפילו ניט לשם שמים דען דער נאך וועט ער דעם רעכטן סוד גוואר ווערן. און וועט שון יוא לערנן לשם שמים אבר דר וואס בגערט גאר ניט צוא וויסן דעם רעכטן סוד. זאגט אויך אים דיא גמרא עס וואלט בעסור גוועזן ער זאל ניט באשאפן ווערן. און דר שכר פון דעם וואס לערנט לשם שמים הט גאר קיין שיעור ניט. אבר עס זאל קיינר ניט לערנן פון שכר וועגן נאר ער זאל כוונה האבן אפילו איך זאל גאר קיין שכר ניט האבן וויל איך אויך גאט דינן פון זיין אהבה און גדולה וועגן (ברוך הוא וברוך שמו). דוא גמרא זאגט דוא וועלט שטייט אויף די וואס לערנן תורה לשם שמים. אזו אויך שטייט און פרק אויף דרייא זאכן שטייט דוא וועלט. (על התורה וכו') :

גרסינן מיר האבין גלערנט אין (מסכת כתובות) דר וואס לערנט תורה לשם שמים וועט ער זוכה זיין אויף צו שטיין תחיית המתים · אבער דר וואס לערנט תורה נאר פון זיין הנאה וועגן מעט ער ניט אויף שטיין צו תחיית המתים · ווען דר טויא וואס קומט פון דר תורה איז מחיה מתים · דר נאך זאגט ווייטר די גמרא דר וואס העלפט תלמידי חכמים צו תורה לערנן · אונ איז זיי מהנה פון זיין געלט אונ גוטס · אודר ער מאכט חברותא מיט א תלמיד חכם · אונ גוט אים ריוח ער זאל ערליך געשפייזט ווערן · אונ דר וואס דונגט אן יונגן צו לערנן תורה פון זיין געלט · אודר ער האלט תלמידי חכמים אובר זיין טיש · אונ לאזט תורה לערנן אין זיין הויז · דם איז בעסר וויא דר וואס לערנט תורה · אזו ווי דר פסוק זאגט (שמח זבולון בצאתך ויששכר באהליך) זבולון הט גהאנדולט סחורה אונ הט זיך גטיילט דעם ריוח מיט זיין ברודר יששכר · דרום שרייבט אים די תורה פאר יששכר · דאס ער האט מער שכר פון יששכר · אוך זאגט די גמרא אויף דעם פסוק (ואתם הדבקים בה' אלהיכם) איר הט זיך בהעפט אין גאט אייער גאט · פרעגט די גמרא וויא איז עס מיגליך זיך צו בהעפטן אין גאט ער איז דאך איין פייאר וואס פר ברענט אנדור פייאר · נאך מיין זאגט דער פסוק (לאהבה את ה' אלהיך לשמוע בקולו ולדבקה בו) זאלסט לוב האבין גאט דיין גאט צו צוא הערן אין זיין קול · אונ זיך צו בהעפטן אין אים · איז אוך קשה וויא איז עס מוגליך זיך צוא באהעפטן אין אים :

ענפרט די גמרא דם מיינט מען די זאלסט זיך בהעפטן צו תלמידי חכמים · אונ דר וואס גוט זיין טאכטור צוא א תלמיד חכם · אודר ער איז מהנה פון זיין געלט אודר ער מאכט חברותא מיט אים · איז גלייך וויא ער וואלט זיך בהעפט אין דר שכינה · עס שטייט אין פסוק (לא בשמים היא ולא מעבר לים היא) משה רבינו ע"ה זאגט צו ישראל די תורה איז ניט אופן הומל אודר אוף יענור זייט ים איר זאלט זאגן ווער קען קומן צו איר · נייארט זיא איז נאהינט צו דיר · מיט דיין מול אונ הארצן קענסטו זוא וואול לערנן · זאגט (רבא) אין דר גמרא (לא בשמים היא) מיינט מען די גפונסט ניט די תורה ביי די לייט וואס האלטן זיך גרוס אונ הוך ביז אין הומל · נאר ביי די וואס האלטן זיך בעניוות · אוך גפונט מען זוא ניט ביי די סוחרים וואס וואנדרן אובר דעם ים · נאר בייא די לייט וואס זוצן אין בית המדרש · דרום איז אוטלוכור מחוייב צו מאכן זיין תורה דר עיקר · אונ זיין האנדול צוא איין טפל · אזו וועט זיין תורה זיין קיום האבין אונ ער דארף אוך ניט זארגן פאר פרנסה · אבער דר וואס טוט פר קערט הט זיין תורה אונ סחורה קיין קיום ניט · דא וועל איך בשיידן וועלכס עס הייסט איין עיקר · אונ וועלכס עס הייסט איין טפל :

דער וואס מאכט זיך איין קביעות צו דר תורה אלו טאג אפילו נאר איין שעה · אונ אז עס זאל אים דעמאלט אפילו צו קומן דר גרעסטר ריוח אין דר וועלט · איז ער ניט מפסיק פון זיין לערנן דם הייסט זיין תורה דר עיקר · אבער דר וואס מאכט זיך ניט קיין קביעות צו דר תורה · נאר אז ער ווערט לידוג פון זיינע עסקים זעצט ער זיך אובר אספר · אונ אז עס קומט אים ווידר צו איין עסק פר מאכט ער דעם ספר דאס הייסט ניט עיקר · דרום זאל אוטלוכור מאכן איין קביעות צו דער תורה אלו טאג אפילו וויינוג נאר ער זאל ניט מפסיק זיין אפילו עס זאל אים צו קומן דער גרעסטר עסק · דען עס איז בעסור וויינוג מיט כוונה · איידר פול אן כוונה · דם איז דאך אוך ידוע דם מען פרעגט איטלוכן דרייא זאכן אויף יענור וועלט · דם ערשטו פרעגט מען אים האסטו תורה גלערנט דם אנדרו פרעגט מען אים האסטו דיר גמאכט איין קביעות צו דר תורה · דם דריטו פרעגט מען אים האסטו גהאנדולט באמונה אונ האסט קיין אום רעכט גטאן :

נון זעהן מיר וואול · דם איטלוכור איז זיך מחוייב קובע צו זיין א צייט צו דר תורה · אונ אז ער איז איין אונס צוא דער צייט זאל ער באלד משלים זיין אין דעם טאג · אונ אוב ער קען ניט זאל ער משלים זיין בייא נאכט אודר דעם אנדרן טאג · אונ דר וואס איז איין עם הארץ זאל ער זיך קובע זיין א צייט · אונ זאל זיך דונגן איין רבי וואס זאל מיט אים לערנן · אונ אז ער איז איין ארומאן זאל ער לייאנן אין טייטש חומש אודר אין טייטש תהלים · אודר אנדרו געטלוכו ספרים אוף טייטש · אוך

ער זאל אלז טאג צו הערון איין דין אודר צוויא · אונ זאל עס אובר חזרין · אבר די טייטש בוכר וואס ריידון ניט פון תורה אונ מצות דוא הייסון (דברי לצים) דרוגן איז אסור צו לייאנון · דען זייא ברענגון ניט צו קיין אהבה אונ צו קיין יראה :

דוא גמרא זאגט אין (ברכות) דר וואס קען לערנון אונ לערונט ניט ברענגט אוף אים הקב"ה שווערע יסורים · נאך מער זאגט דוא גמרא אין (חגיגה) אוף דרייא זאכון וויינט הקב"ה · אוף דעם וואס קען תורה לערנון אונ לערונט ניט · אונ אוף דעם וואס קען ניט אונ לערונט יוא · אונ אוף דעם וואס הערשט אובר דעם קהל אום זונסט · דס זיי האבון פון אים קיין שום טובה ניט · אוך פון וועגין ביטול תורה שטארבון זיינו קונדר יונגר הייד ר"ל · די גמרא זאגט דר וואס האלט אין מיטן לערנון אונ איז מפסיק מיט (דברים בטלים) גוט מען אים צו עסון גלויהנדיגו אות הייסו קולון · אונ ברענגט דירוף איין פסוק · אוך זאגט די משנה אין פרק דר וואס גייט אליין אין וועג · אודר ער וואכט אוף פר שלאף אונ קערט אפ זיין הארץ פון דער תורה · אונ איז מהרהר אין (דברים בטלים) דען אין דוא צייטון וואלט ער וואול גקענט מהרהר זיין אין דער תורה · אונ ער איז ניט מהרהר · דרום איז ער מתחייב בנפשו) דען עס איז גלייך ווי ער ברענגט זיך זעלבסט אום פון זיין לעבון · דען אוטלוכר יהודי איז מחוייב צו טראכטון אונ צו גדענקון אין דער תורה אונ מצות טאג אונ נאכט · אזו וויא דר פסוק זאגט (ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכבך ובקומך) זאלסט ריידון אין דער תורה אונ מצות אין דיין זוצן אין דער היים · אונ אין דיין גיין אויף דעם וועג · אונ אין לוגן · אונ אין דיין אוף שטיין :

אויך זאגט דער פסוק (לא ימוש ספר התורה הזאת מפיך) עס זאל ניט אפ גטאן ווערון די דאזיגו ספר תורה פון דיין מול · אוך זאגט דר פסוק (ובתורתו יהגה יומם ולילה) אונ אין זיין תורה זאל ער עוסק זיין יומם ולילה · אוך שטייט (והגית בו יומם ולילה) בפרט אז די מענטש גייט אליין אודר ער וואכט אוף פונם שלאף זאל ער בוודאי קיין אנדור מחשבה ניט האבון נאר צו דר תורה · די גמרא זאגט אין (יומא) צום יום הדין וועלן קומון דר עושר אונ דר ארומאן · אונ דר רשע וואס האט זנות גטריבון · דא פרעגט מען דעם עושר וואורום האסטו קיין תורה ניט גלערונט · וועט ער ענפרון · איך בין זייער רייך גוועזן אונ האב גהאט פול סחורה · אונ אוך פול חובות · אונ האב אלס בדארפט פר זארגון · דא ברענגט מען (ר' אלעזר בן חרסום) ער האט גירשות פון זיין פאטר טויזנט שיפן אופן ים · אונ פול געלט אונ סחורות וואס האט קיין שיעור ניט גהאט · אונ ער האט דס אלס ניט גיאכט · אונ איז ניט ארום גגאנגון פונם בית המדרש · אונ האט עוסק בתורה גיוועזן יומם ולילה אזו זאגט מען צו דעם עושר ביסטו דען אזו רייך גוועזן וויא דער (רבי אלעזר) · וואורום האסטו ניט נטאן אזו וויא ער · אונ האסט קיין תורה ניט גלערונט אונ ביסט נאך גינאנגן דיינו נארישקייט וואס האסטו דיר מיט גנומון אוף עולם הבא · דס געלט האסטו גמוזט אובר לאזון אפרעמדון וואס וועט דיר אפילו ניט דאנקון דר פר · דיין שנור אודר דיין איידום אודר דר וואס האט גהאפט צו נעמון דיין ווייב · דוא אלו האבון גהאפט אוף דיין טוט צו ירשונון דיך · אזו טוט מען אים זיין דין · דעם ארומאן פרעגט מען וואורום האסטו קיין תורה ניט גלערונט זאגט ער איך בין ארום גוועזן אונ האב פול קונדר גהאט אזו האב איך גמוזט זעהן זיי צו דר נערן אזו ברענגט מען (הלל הזקן) אונ מיזאגט צום ארומאן ביסטו דען אזו ארום גוועזן ווי ער · אונ ער האט דאך תורה גלערונט אזו טוט מען אים אוך זיין דין :

דער נאך ברענגט מען דעם רשע דעם נואף · אונ מיזאגט צו אים וואורום ביסטו נאך גגאנגן נאך זנות · ענפורט ער איך בין אשיינר מענטש גיוועזן אזו האבון דיא זונות לוסט גהאט צו מיר האבון זיי מיך אובר גרעט · אונ איך האב קיין רוא ניט גהאט פון זיי אונ האב ניט גקענט בצווינגן דעם יצר הרע · דא ברענגט מען יוסף הצדיק אונ מיזאגט צוא דעם נואף ביסטו דען שענור גיוועזן פון יוסף הצדיק · אונ זיין הארונטו איז אים אלו טאג נאך גגאנגן אונ הט אים גוואלט בצווינגן אונ זיין יוגונט אבר ער הט זיך גפארכטון פר השי"ת אונ הט בצווינגן דעם יצר הרע אזו טוט מען אים אויך זיין דין (אמרו) די חכמים ז"ל האבון גזאגט אוף (הלל הזקן) אלו טאג הט ער גוועהן צו פר דונון איין

גְרָאשׁוּן · אַיין הַאלְבּוּן גְרָאשׁוּן הָט עֶר גֶגֶעבּוּן דָעם טוּיאַר הוּטֶר פוּן דָעם בֵּית הַמִדְרָשׁ · אוּנ מִיט
דָעם אַנְדֶרְן הַאלְבּוּן גְרָאשׁוּן הָאט עֶר זִיךְ דֶר נֶערְט מִיט נָאר זַיין בְּנֵי בַּיִת · אַמָאל אוּם עֶרֶב שַׁבָּת
הָט עֶר נִיט גִיקֶענְט פַר דִינֶן דָעם גְרָאשׁוּן אַזוֹ אִיז עֶר ארוּם גִיגַאנְגֶן מִיט גָאר זַיין הוֹז גְזוּנְד אוּם גִגֶעסֶן
אוּנ דֶר טוּיאַר הוּטֶר הָט אִים אוֹיךְ נִיט גְוָואלְט אַרַיין לָאזֶן אִין בֵּית הַמִדְרָשׁ אַרַיין אַזוֹ אִיז עֶר אַרוֹיף
גִקְרָאכֶן אוֹיף דֶר זוֹים פוּנֶם פֶענְצְטֶער פוּנֶם בֵּית הַמִדְרָשׁ אוּנ הָט גְוָואלְט צוּ הֶערֶן (דִבְרֵי אֱלֹהִים חַיִּים)
דִי רֵייד פוּן דֶר הַיילִיגֶר תּוֹרָה וָואס (שְׁמַעְיָה וְאַבְטַלְיוֹן) לֶערְנֶן · דֶער זֶעלְבִּיגֶר טָאג אִיז גִיוֶועֶן תְּקוּפַת
טֵבֵת אַזוֹ אִיז דֶר שְׁנַייא גְפַאלֶן אוֹיף אִים דְרַייא אַיילֶן הוֹיךְ אוּנ עֶר אִיז חַלָשׁוּת גִבְּלִיבֶּן · שַׁבָּת פְרִיא
הָאבֶּן זֵיי נִיט גִקֶענְט זֶעהֶן מַחֲמַת עֶר הָט פַר שְׁטֶעלְט דָאס פֶענְצְטֶער הָאבֶּן זֵיי אַרוֹיס גְשׁוֹקְט זֶעהֶן צוּ
עֶס אִיז הִלֵּל · הָאבֶּן זֵייא אִים אַרָאפּ גְנוּמֶן · הָאבֶּן דִי חֲכָמִים ז״ל גִזָאגְט עֶר אִיז אַיין פְרוּמֶער מַאן ·
עֶס אִיז רָאוּי מְחַלֵּל שַׁבָּת צוּ זַיין פוּן זַיינֶט וֶועגֶן · אוּנ הָאבֶּן צוּ לֵייגְט אַיין פַייאֶר אוּנ אָן גְוָוארוּמְט
וַוארֶעם וַואסֶר אוּנ הָאבֶּן אִים דֶר קְוִויקְט אִיז עֶר דֶר מוּנְטֶערְט גְוָוארֶן · נוּא זֶעהְט וִוייא אַרוּם דֶר הִלֵּל
אִיז גִוֶועֶן אוּנ הָט דָאךְ תּוֹרָה גְלֶערוּנְט דְרוּם אִיז עֶר גְוָוארֶן אַיין ראֹשׁ יְשִׁיבָה אוּנ אַב בֵּית דִין דֶר
נָאךְ אַנְשִׂיא אוּנ כָּל יִשְׂרָאֵל הָאבֶּן פוּן אִים תּוֹרָה גִילֶערוּנְט :

תָּנוּ רַבָּנָן דִי רַבָּנָן הָאבֶּן גְלֶערוּנְט דֶר הִלֵּל הָט גְהַאט אַכְצִיג קֶעסְטְלִיכוּ תַּלְמִידִים דְרַייסִיג פוּן זֵיי
זֶענֶן רָאוּי גִוֶועֶן דִי שְׁכִינָה זָאל רוּאֶן אוֹיף זֵיי אַזוֹ וִויא אוֹיף משֶׁה רַבֵּינוּ ע״ה · דִי אַנְדֶרוּ דְרַייסִיג
זֶענֶן רָאוּי גִוֶועֶן דִי זוּן זָאל בְּלַייבֶּן שְׁטֵיין דוּרְךְ זַייעֶרוּ תְּפִלּוֹת אַזוֹ וִויא דוּרְךְ דֶר תְּפִלָּה פוּן יְהוֹשֻׁעַ
בִּן נוּן דִי אִיבֶּרִיגוּ צְוָואנְצִיג זֶענֶן גִוֶועֶן מוּטֶל מֶעסִיג אוּנ דֶער בֶּעסְטֶער צְוִוישֶׁן זֵיי אִיז גִוֶועֶן יוֹנָתָן בֶּן
עוּזִיאֵל וָוס עֶר הָט גְמַאכְט דָעם תַּרְגוּם בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ דֶר עֶרְגְסְטֶער צְוִוישֶׁן זֵיי אִיז גִיוֶועֶן רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן
זַכַּאי · הָאבֶּן דִי חֲכָמִים ז״ל גְזָאגְט אוֹיף אִים דָאס עֶר הָאט גְקֶענְט כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָּה (מִשְׁנָה תַּלְמוּד
הֲלָכוֹת אֲגָדוֹת דִקְדּוּקֵי תוֹרָה דִקְדּוּק סוֹפְרִים קַלִּים וַחֲמוּרִים גְזֵירָה שָׁוָה תְּקוּפוֹת גִימַטְרִיָאוֹת מְשָׁלוֹת
כּוֹכָבִים מְשָׁלוֹת שׁוּעָלִים שִׂיחוֹת דְקָלִים שִׂיחוֹת שָׂרִים שִׂיחוֹת מַלְאָכֵי שָׁרֵת דָבָר גָדוֹל וְדָבָר קָטָן
מַעֲשֵׂה הַמֶרְכָּבָה הַוָויוֹת דְאַבַּיֵי וְרָבָא) אוֹיף אִים אוּנ זַיינוּ גְלַייכֶן גֵייט דֶר פָּסוּק (לְהַנְחִיל אוֹהֲבַי יֵשׁ)
צוּ מַאכֶן אַרְבֶּן מַיינוּ לִיבּ הָאבִּיר דְרַייא הוּנְדֶרְט מִיט צֶעהֶן עוֹלָמוֹת · נוּן מַארְקְט זִיךְ וֶוען דֶער
אֶרְגְסְטֶער אִיז אַזוֹ גִוֶועֶן · וִוי הָט שׁוֹן גְקֶענְט זַיין דֶר בֶּעסְטֶער · אוּנ אוֹיף דֶעם (יוֹנָתָן בֶּן עוּזִיאֵל) הָאבֶּן
דִי חֲכָמִים ז״ל גִזָאגְט · אַז בְּשַׁעַת עֶר הָט גְלֶערוּנְט זֶענֶן אַרָאפּ גְקוּמֶן מַלְאָכִים פוּנֶם הוּמֶל צוּ צוּ
הֶערֶן זַיינוּ דִבְרֵי תוֹרָה · אוּנ מִיט דָעם אָטוּם וָוס אִיז ארוּס גִגַאנְגֶן פוּן זַיין מוֹל מִיט תּוֹרָה הָאט
עֶר פַר בְּרֶענְט דִי פוֹגֶל וָוס פְלִיהֶן אִין דֶר לוּפְטֶן :

גְרְסִינָן מִיר הָאבֶּן גְלֶערוּנְט דֶר וָוס אִיז אַיין אָרוֹמַאן אוּנ לַייט גְרוֹס דוֹחַק · אוּנ לֶערוּנְט פָּארְט
תּוֹרָה · וֶוערְט דֶר הֶערְט זַיין תְּפִלָּה · אוּנ עֶר וֶועט זִיךְ זֶעטוּן פוּן דֶעם לוֹטֶרְקֵייט פוּן דֶער
שְׁכִינָה · אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ) דַיינוּ אוֹגֶן וֶועלֶן זֶעהֶן דַיינֶע וַוייזוּרֶם
דָס אִיז דִי שְׁכִינָה · (כַּךְ הִיא דַרְכָּהּ שֶׁל תּוֹרָה) אַזוֹ אִיז דֶר סֵדֶר פוּן דֶר תּוֹרָה · אֲפִילוּ דוּ הָאסְט
נָאר צוּ עֶסֶן בְּרוֹט מִיט זַאלְץ · אוּנ וַואסֶר מִיט דֶר מָאס · אוּנ הָאסְט אוֹיךְ נִיט אוֹיף עֶפּוֹס צוּא
שְׁלָאפֶן · בִּיז דוּ מוּזְט לִיגֶן אוֹיף דֶר הוֹלֶר עֶרְד · זָאלְסְטוּ דָאךְ תּוֹרָה לֶערְנֶן · אוּנ גָאר דַיין לוּסְט
זָאל זַיין דֶר צוּ · אוּנ זָאלְסְט נִיט גְלוּסְטֶן צוּ דֶעם טוּשׁ פוּן דוּא מַלְכֵי עוֹבְדֵי כוֹכָבִים · דֶען אוֹיף דַיין
טוּשׁ רוּאֶט דִי שְׁכִינָה · אוּנ אוֹיף זַייעֶר טוּשׁ דִי מַלְאֲכֵי חַבָּלָה · אוּנ דַיין קְרוֹן אִיז בֶּעסֶער פוּן זַייעֶר
קְרוֹן · אַז דוּ טוּסְט אַזוֹ וואוּל צוּ דִיר אוֹיף דֶר וֶועלְט · אוּנ אוֹיף יֶיענֶער וֶועלְט אֵייבִּיג זָאל אוּמְלוֹכֶר
תּוֹרָה לֶערְנֶן אוּנ אַרְבּוּטֶן אִין אִיר · דֶען עֶס אִיז זַייעֶר גְרוֹס אִיר שְׂכַר דָס אֲפִילוּ אַתַּלְמִיד חָכָם
שְׁטַארְבְּט יוּנְגִיר הַייד · אוּנ הָט אֲפִילוּ גָאר וֵוייניג תּוֹרָה גְלֶערוּנְט · אוּב עֶר הָט נָאר גְלֶערוּנְט לְשֵׁם
שָׁמַיִם · הָט עֶר אַזוֹ פוּל שָׂכָר וִוי דֶר וָוס הָט גְלֶעבְּט הוּנְדֶרְט יָאר דֶען דֶער וָוס שְׁטַארְבְּט צוּ צְוָואנְצִיג
יָאר קָאן עֶר זָאגֶן צוּ הקב״ה דוּ זָאלְסְט מִיר גִוֶועֶן דֶר לֶענְגוּרְן מַיינוּ יָארֶן וָואלְט אִיךְ תָּמִיד תּוֹרָה
גְלֶערוּנְט אַצוּנְד אַז דוּ הָאסְט מִיךְ אַוֶועק גְנוּמֶן יוּנְגֶר הַייד פוּן דֶר וֶועלְט וִוילְסְטוּ מִיר וֵוייניגֶר שְׂכַר
גוּבִּין דְרוּם הָט עֶר אוֹיךְ פִיל שְׂכַר גְלַייךְ וִוי עֶר וָואלְט לַאנְג גְלֶעבְּט · אוּנ וָואלְט תָּמִיד תּוֹרָה גְלֶערוּנְט :

עֶס אִיז אַמָשָׁל צוּ אַמֶלֶךְ וָוס דוּנְגְט אַרְבּוּטְרֶר צוּ אַרְבּוּטְן זַיין גָארְטְן · אַמָאל גֶעמְט דֶר מֶלֶךְ אַוֶועק אַיינֶם פוּן זֵיי פוּן דֶר אַרְבּוּט · אוּנ גֵייט זִיךְ מִיט אִים שְׁפַּאצִירְן · אַז עֶס קוּמְט פַר נַאכְט מוּז עֶר אִים דָאךְ בַּצָאלוּן גְלַייךְ מִיט אַלוּ · דֶען עֶר קֶען זָאגוּן לוּבֶּר מֶלֶךְ הָאסְטוּ מִיךְ גֶזָאלְט לָאזְן אַרְבּוּטְן וָואלְט אִיךְ אוֹס גֶאַרְבִּיט גְלַייךְ מִיט אַלֵי · אַזוֹ אִיז אוֹךְ דֶר מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הקב״ה · דִי אַרְבּוּטְרֶר זֶענוּן דִי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים וָוס אַרְבִּיטְן אִין דֶר תּוֹרָה · אוּנ דֶר תַּלְמִיד חָכָם וָוס שְׁטַארְבְּט יוּנְגֶר הַייד הָט גְלַייךְ שָׂכָר מִיט אֵלוּ · דָאס אִיז ווָאוּל צוּ פַּאר שְׁטֵיין · אוֹף דֶעם הָאט שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע״ה גֶזָאגְט (וְהַשּׂבָע לֶעָשִׁיר אֵינֶנּוּ מַנִּיחַ לוֹ לִישׁוֹן) דָם זֶעטוּקַייט פוּנֶם עוֹשֶׁר לָאזְט אִים נִיט שְׁלָאפוּן · הָאבּוּן דִיא חֲכָמִים גֶזָאגְט צוּ אִים וָוס מֵיינְסְטוּ דֶר מִיט אַדְּרַבָּה דֶר זַאטוּר שְׁלָאפְט זַייעֶר ווָאוּל · אוּנ דֶר הוּנְגֶרֶער קָאן נִיט שְׁלָאפוּן · הָט עֶר וִוידֶר גֶעֶנְפֶרְט אַזוֹ מֵיין אִיךְ דֶר וָוס אִיז זַאט פוּן דֶר תּוֹרָה · דֶער קָאן נִיט שְׁלָאפוּן אִין קֶבֶר דֶען זַיינוּ תַּלְמִידִים זָאגוּן נָאךְ דִבְרֵי תּוֹרָה פוּן זַיינְט וֶועגוּן · אַזוֹ רוּרִין זִיךְ זַיינוּ לֶעפְצוּן אִין קֶבֶר · אַז וִוי עֶס שְׁטֵייט (דּוֹבֵב שִׂפְתֵי יְשֵׁנִים) זֵיי טוּאָן רֵיידוּן דִי לֶעפְצוּן פוּן דִיא וָוס שְׁלָאפוּן אִין קֶבֶר · גְלַייךְ וִויא זַייא וָואלְטוּן גֶלֶעבְּט אַז מִיזָאגְט נָאךְ פוּן זַייעֶרְט וֶועגוּן אַיין הֲלָכָה · אוֹדֶר אַגוּטְן פְּשָׁט · דֶען זֵיי הָאבּוּן הֲנָאָה דֶר פוּן · אוֹף דֶעם זָאגְט דֶר פָּסוּק (וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע אִישׁ חַי) אוּנ בְּנָיָהוּ אִיז גֶוָועןן אַלֶעבֶּדוּגֶר זוּן · דָם מֵיינְט מֶען אוֹךְ אַזוֹ עֶר אִיז גֶוָועןן אַיין אֵייבֶּרְשְׁטוּר אוּבֶּר דִי סַנְהֶדְרִין · אוּנ זֵיי פְלֶעגוּן נָאךְ זָאגוּן גוּטוּ פְּשָׁטִים פוּן זַיינְט וֶועגוּן · דְרוּם שְׁרַייבְּט אוֹף אִים דִיא תּוֹרָה עֶר אִיז גְלַייךְ וִויא עֶר וָואלְט נָאךְ גֶלֶעבְּט · אוּנ דֶר וָוס וַויסְט נָאךְ צוּ זָאגֶן אַגוּטֶן פְּשָׁט פוּן אוּמְגֶצוּגְס וֶועגוּן · אוּנ זָאגְט אִים נִיט נָאךְ אִיז עֶר מְעַכֵּב דִי גְאוּלָה אָבֶּר דֶר וָוס זָאגְט יוֹא נָאךְ אִיז עֶר מְקָרֵב דִי גְאוּלָה · אַז וִוי עֶס שְׁטֵייט (וַתֹּאמֶר אֶסְתֵּר לַמֶּלֶךְ בְּשֵׁם מָרְדֳּכָי) אֶסְתֵּר הָאט גֶזָאגְט צוּם מֶלֶךְ פוּן מָרְדְּכִים וֶועגִין · אוּנ דֶר פוּן אִיז גְקוּמִין דִי גְאוּלָה · (אַבַּיֵי) זָאגְט דֶר וָוס הַאלְט זִיךְ גְרוֹס אוּנ זָאגְט דֶעם פְּשָׁט גְלַייךְ וִויא עֶר זָעלְבְּט הָאט אִים גֶזָאגְט דֶער טוּט אַיין עֲבֵירָה · אוּנ אִיז אוֹךְ מְעַכֵּב דִיא גְאוּלָה :

הלכות ספר תורה

עֶס אִיז אַגְרוֹסוּ מִצְוָה אוּטְלוּכֶר יְהוּדִי זָאל זִיךְ שְׁרַייבּוּן אַסֵפֶר תּוֹרָה דְרוּם צוּ לֶערְנוּן טָאג אוּנ נַאכְט אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (כִּתְבוּ לָכֶם אֶת הַתּוֹרָה) שְׁרַייבְּט אֵייךְ אוֹף דִי תּוֹרָה אוּנ דֶר וָוס קָאן נִיט שְׁרַייבּוּן זָאל עֶר זִיךְ לָאזְן שְׁרַייבּוּן אוֹדֶר עֶר זָאל קוֹפוּן אַיין סֵפֶר תּוֹרָה אוּנ נִיט דָם מֵיינְט מֶען דִי מִצְוָה צוּ גוּבִּין אַיין סֵפֶר תּוֹרָה אִין שׁוּל אַרַיין · דֶען דָם אִיז אַחוּץ אַנַאנְדֶר מִצְוָה · נָאר מֶען מֵיינְט עֶר זָאל הָאבּוּן בַּייא זִיךְ אַסֵפֶר אִין דֶר הֵיים · אוּנ מִיט אַחוּמָשׁ אִיז עֶר נִיט יוֹצֵא דֶען פוּן דֶר סֵפֶר תּוֹרָה קֶען מֶען פוּל מֵיין חָכְמוֹת לֶערְנוּן וִוי פוּן אַיין חוּמָשׁ · מִיטָאר נִיט פַר קוֹפוּן קַיין סֵפֶר תּוֹרָה · נָאר פוּן צְוַוייא זַאכוּן וֶועגוּן · שָׂכָר לִימוּד צוּ צָאלוּן · אוּנ אַוַוייבּ צוּ נֶעמוּן אָבֶּר אַז עֶר הָט עֶפּוּס אַנְדוּרְס צוּ פַר קוֹפוּן טָאר עֶר דִי סֵפֶר תּוֹרָה נִיט פַר קוֹפוּן · אַיין סֵפֶר תּוֹרָה תְּפִילִין אוּנ מְזוּזוֹת אוֹדֶר אַנְדֶרוּ הֵיילוּגוּ סְפָרִים וָוס זֶענוּן פַר פוּלְט גֶוָוארוּן זָאל מֶען זֵיי אַרַיין לֵייגוּן אִין אַיין עָרְדֶנוּ כְּלִי אוּנ מִיזָאל זוּ בַּגְרָאבּוּן אִין דֶר עֶרְד בַּיי אַתַּלְמִיד חָכָם דָם עֶס זָאל נִיט קוּמֶן הוּנְטֶר דִי פוּס אָבֶּר מִיטָאר זֵיי נִיט פַר בְּרֶענוּן ח״ו · דֶען עֶס אִיז אַלַאו אִין דֶר תּוֹרָה נִיט אוּם צוּ מֶעקוּן אוֹדֶר צוּ פַר בְּרֶענוּן אַיין (שֵׁם) ח״ו · אוֹךְ טָאר מֶען קַיין (כִּתְבֵי קוֹדֶשׁ) נִיט אַוֶועק וַוארְפוּן · אוּנ מֶען אִיז זֵיי מְחוּיָּיב בְּכָבוֹד צוּ הַאלְטוּן · עֶס אִיז אָסוּר צוּ לֵייגוּן אַיין (עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע) אוֹף אַיין חוּמָשׁ · דֶען דֶר חוּמָשׁ אִיז הֶעכוּר דֶער פוּן אַזוֹא אוֹךְ נִיט קַיין (כְּתוּבִים) אוֹיף (עֶשְׂרִים וְאַרְבַּע) · אוּנ נִיט קַיין גְמָרָא אוֹף כְּתוּבִים :

אוֹךְ טָאר מֶען נִיט גֵיין מִיט אַיין סֵפֶר תּוֹרָה אִין בֵּית הַכִּסֵּא אוֹדֶר אִין בָּאד אַרַיין · אוֹךְ נִיט אוֹפְן בֵּית הַחַיִּים · סַיידוּן זוּ אִיז וַוייט פוּר אַייכוּן פוּן אַקֶבֶר · אוֹךְ טָאר מֶען נִיט אָן רוּרוּן קַיין סֵפֶר תּוֹרָה נַאקוּטֶר הַייד · אוֹךְ טָאר מֶען נִיט זוּצְן אוֹף אַיין בַּאנְק אוֹדֶר אַטוּשׁ אוֹדֶער אַבֶּעט וָוס לוּגְט דְרוּף אַסֵפֶר תּוֹרָה · אוֹךְ טָאר מֶען נִיט וואוּנֶן מִיטְן וַוייבּ אִין דֶעם חֶדֶר וָוס אִיז דְרוּנֶן דָא אַסֵפֶר תּוֹרָה · אוּנ דִי אַנְדֶרוּ סְפָרִים מוּז מֶען אוֹךְ צוּ דֶעקוּן · אוּנ זֵיי זָאלוּן נִיט זַיין נַאהוּגְט לֶעבְּן בֶּעט ·

אוך ניט צו פוסן · קורץ פון דר זאך מען איז מחויב נוהג כבוד זיין צו די היילגו ספרים · ז וויא עס שטייט אין פרק (כל המכבד את התורה גופו מכובד על הבריות · וכל המחלל את התורה גופו מחולל על הבריות) דר ווס האלט ערליך די תורה האלטן אים די לייט אוך ערליך · אונ דר ווס איז טמא גווארון פון איין (מת) אודר ער הט (רואה קרי) גוועזן · אזו אוך אנדה · די אלו זעגן וואל אן רורון איין ספר תורה מיט ריינו הענט · דען זוא איז ניט מקבל טומאה דר ווס זעך ז טראגן אספר תורה זאל ער אוף שטיין פר איר אונ זאל בלייבן שטיין ביז מען שטעלט זו אביי, אוף איר אורט · אודר דס ער זעהט זו שון ניט מיטן אונ :

אוך איז אגרוסו מצוה מיזאל מאכון צו דר ס״ת אשיין אונ ריין אורט · מיטאר ניט ריידן קיין שום ווארט מכ״ש קיין אום כתרבות ווארט אונ אוך ניט שפייאן פר דר ס״ת · גליך ווי אין שול · אוך טאר מען ניט אום שטרעקון דו פוס · אודר ווענדון דעם רוקן צו דעם ס״ת · אוך איז מען מחויב צו שטיין פר איר אפילו אין זיין הוז מיט פארכט אונ אנגסטון · אונ ניט קיין קלות ראש צו טרייבון · אונ אוך ניט קיין גלעכטור · דען זו איז איין עדות צו דר גאנצור וועלט ווי דער פסוק זאגט אונ דו תורה זאל זיין צו אייך איין עדות · דרום איז אוטלוכער מחויב די ספר תורה מכבד צו זיין · מען איז מחויב צו לייאנון די סדרה אלו וואך צווייא מאל דעם פסוק · אונ אמאל תרגום · אונ אמאל אין רש״י · אונ אז ער לייאנט אמאל דעם פסוק אין דר היים · אונ דס אנדרו מאל מיטן חזן אין שול · איז ער אוך יוצא אבער עס איז פול בעסור ער זאל צו הערון אוטלוכם ווארט פונם חזן · אונ זאל ניט פר פעלון אפילו איינם פון זיי :

דר ווס לערונט תורה איז גלייך וויא ער וואלט מקיים גוועזן אלו תרי״ג מצות ווס אין איר שטייאן דען אין (עשרת הדברות) פון (אנכי) ביז (לרעך) זענון תרי״ג אותיות · קוגן די תרי״ג מצות · אונ ווייל גאט הט לוב דיא ישראל דרום הט ער זיי גגובין פול מצות : כדי זיי זאלון זוכה זיין צו עולם הבא · אז ווי דר פסוק זאגט (למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר) פון וועגן זיין גרעכטוקייט הט ער גגרייסט אונ גשטארקט דיא תורה · כדי מיר זאלון דורך איר זוכה זיין צו עולם הבא · אונ זוא מאכט קלוג דעם מענטשון · אונ ברענגט די נשמה אוף איר אורט אונטר דעם (כסא הכבוד) · אונ זו מאכט פרייליך דס הארץ · אונ דר לייכט די אוגון · אונ פורט דעם מענטשון אין רעכטון וועג · אז ווי דר פסוק זאגט (תורת ה׳ תמימה משיבת נפש · עדות ה׳ נאמנה מחכימת פתי · פקודי ה׳ ישרים משמחי לב · מצות ה׳ ברה מאירת עינים) די תורה פון גאט איז גאנץ אונ דר קוויקט דעם נפש · די עדות פון גאט איז ווארהפטוג · זוא מאכט קלוג די נארון · די בפעל פון גאט זענון רעכט פארטוג · אונ דר פרייאון דס הארץ · די מצות פון גאט זענון לוטר · אונ דר לייכטון די אוגון אונ די תורה איז איטל שלום אז ווי דער פסוק זאגט (שלום רב לאוהבי תורתך ואין למו מכשול) פול שלום איז צו די ווס האבון לוב דיין תורה · אונ עס איז צו זיי קיין שטרובלונג ניט :

סליק פרק תלמוד תורה

הלכות משא ומתן פרק שנים עשר

דר צוועלפטור פרק ווי מיזאל האנדלן באמונה אונ קיינור טאר זיין חבר קיין אום רעכט ניט טאן · אשרי כל ירא ה׳ ההולך בדרכיו) וואול דעם וואס פארכט זיך פאר גאט · דאס ער גייט אין זיינו וועגון · אונ עס שטייט דאך שון אובן ווס עס זענון די וועגון פון גאט · ווי ער איז איין (רחום וחנון) אום זוסט · אזו זאלסטו אוך זיין איין (רחום וחנון) אפילו אוף בהמות · מכ״ש אויף מענטשון ווי ער איז (נושא עון ופשע וחטאה) מוחל די עבירות דורך תשובה · אזו זאלסטו אוך מוחל זיין דיין חבר אז ער בעט פון דיר מחילה · וויא ער איז איין (גומל חסד) · אזו זאלסטו אוך גומל חסד זיין (יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך) אז די וועסט דיך מפרנס זיין פון דר מלאכה מיט דיינו הענט וואול דיר אוף דר וועלט · אונ עס וועט דיר גוט זיין לעולם הבא · דען דו וועסט מיט קיינם ניט קרונין · אונ אלו וועלון דיך ליב האבין · אונ שלום האבון מיט דיר · דען דו וועסט קיינם ניט לייקונן אודר פאלש שווערון אונ וועסט ביי קיינם ניט בארגון :

דֶר פָּסוּק זָאגְט אִין מִשְׁלֵי (אִישׁ אֱמוּנוֹת רַב בְּרָכוֹת) דֶר מֶענְטְשׁ וָואס הַאנְדְּלְט בֶּאֱמוּנָה דֶר בְּקוּמְט פוּל בְּרָכוֹת • דֶען דִי לַייט ווִילֶן מִיט אִים הַאנְדְלִין אוּנ פַר זוֹכֶרִין זִיךְ אִין אִים • אוּנ לַייאִין אוּנ גִּשְׁרָאהִין אִים • אוּנ לָאזִין זַייעֶר גֶעלְט בַּיי אִים • אוּנ עֶר הָאט חֵן אוּנ לִיבְּשַׁאפְט אִין גָּאטְס אוֹיגִין • אוּנ אִין לַייטוּנְס אוֹיגִין • אוּנ עֶר וָוערְט אֲפִילוּ גְרוּפִין אַצַּדִיק • אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (צַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה) דֶער צַדִּיק וָואס הַאנְדוּלְט בֶּאֱמוּנָה דֶער וָועט לֶעבִּין לְעוֹלָם הַבָּא • אָבֶּר דֶר וָואס הַאנְדוּלְט נִיט בֶּאֱמוּנָה דֶר הָאט פוּל פַיינְט • אוּנ פְרַייאַט זִיךְ נִיט מִיט דֶעם וָואס גָּאט הָט אִים בַּשֶׁערְט • אוּנ עֶר בְּגֶערְט צוּם חַבֵרְס גֶעלְט • אוּנ ווִיל קֵיינוּם נִיט גְלַייךְ טָאן • זַיין חוֹב ווִיל עֶר נִיט בַּצָאלוּן • אוּנ אֲפִילוּ עֶר בַּצָאלְט שׁוֹן יוֹא • מוּז יֶענוּר גְרוֹס מִיא אוּנ נָאךְ לוֹפֶנוּשׁ הָאבּוּן דְרוּף • אוּנ עֶר רַייסְט אִים אָפּ דֶר פוּן עֶר מֵיינְט עֶר וָועט דֶר פוּן רַייךְ וֶוערוּן אָבֶּר אַדְרַבָּה עֶר וֶוערְט דְרוּבֶּר אָרוּם • אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט וַוייטוּר (וְאָץ לְהַעֲשִׁיר לֹא יִנָּקֶה רָע) דֶער וָואס אַיילְט רַייךְ צוּ וֶוערוּן פוּן אוּם רַיין גֶעלְט דֶר וֶוערְט קַיין מָאל נִיט רַיין פוּן קַיין בַּייז • דָס עֶס קוּמִין אוּף אִים בִּלְבּוּלִים • דָס גֶעלְט פַר גֵייט • אוּנ דִי עֲבֵירוֹת דֶר פוּן בְּלַייבּוּן בַּיי אִים • אַז וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (עוֹשֶׂה עוֹשֶׁר וְלֹא בְמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָיו יַעַזְבֶנּוּ וְאַחֲרִיתוֹ יִהְיֶה נָבָל) דֶער וָואס מַאכְט זִיךְ עֲשִׁירוּת מִיט אוּם רֶעכְט גֶעלְט • אִין זַיינוּ הַאלְבּ יָארוּן וָועט עֶר עֶס אָן וֶוערוּן אוּנ זַיין סוֹף וָועט זַיין שׁוּלְקַאפְּטוּקְט אוּנ לְסוֹף וָועט עֶר דַארְפוּן צוּ דִי לַייטוּן אוּנ זֵיי וֶועלוּן אִים פַיינְט הָאבּוּן אוּבֶּר זַיין רִשְׁעוּת אוּנ וֶועלוּן אִים נִיט וֶועלוּן קַיין צְדָקָה גוּבּוּן :

דְרוּם אִיז צוּם בֶּעסְטוּן דֶר מֶענְטְשׁ זָאל הַאנְדְלוּן בֶּאֱמוּנָה • אוּנ זָאל עֶרְלִיךְ בַּצָאלוּן זַיינוּ חוֹבוֹת מִיט גוּטִין מִיא אוּנ מִיט נִיט גֶעלְט • דָס יֶענוּר זָאל נִיט דַארְפוּן אָן וֶוערוּן דְרוּנְ׳ • אוּנ יֶענוּר זָאל אִים נִיט דַארְפוּן נָאךְ לוֹפוּן אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (אַל תֹּאמַר לֵךְ שׁוּב וּמָחָר אֶתֵּן לָךְ) זָאלְסְט נִיט זָאגוּן גַייא אַוֶועק אַצוּנְד קוּם מָארְגוּן וֶועל אִיךְ דִיר בַּצָאלוּן נַייאָרְט דוּ זָאלְסְט אִים תֵּיכֶף וּמִיַּד בַּצָאלוּן • אוּנ אַז אִימֶנְצֶר אִיז דִיר שׁוּלְדִּיג זָאלְסְטוּ אִים נִיט צְווִינְגוּן טָאמוּר הָאט עֶר נִיט תֵּיכֶף אַזוֹא בִּיסְטוּ דָאךְ עוֹבֵר אוּף אַיין לָאו אִין דֶר תּוֹרָה (לֹא תִהְיֶה לוֹ כְּנוֹשֶׁה) זָאלְסְט צוּ אִים נִיט זַיין וִוי אַמָנִיר • (רַב לֵוִי) זָאגְט אַז דוּ וֶועסְט הַאנְדְלוּן בֶּאֱמוּנָה וֶועסְטוּ רַייךְ וֶוערְן • אוּנ אוּבּ נִיט וֶועסְטוּ אָרוּם וֶוערוּן דָס אִיז גּוּדְרוּנְגִין פוּן דֶר תּוֹרָה עֶס שְׁטֵייט (לֹא יִהְיֶה וגו׳) זָאלְסְט נִיט הָאבּוּן קַיין צְווַייא אַרְלַייא גְוִויכְט אוֹדֶר מָאסוּן • דָאס אַז דוּ קוֹפְסְט קוֹפְסְטוּ מִיט דֶר גְרוֹסֶר מָאס • אוּנ פַר קוֹפוּן פַר קוֹפְסְטוּ מִיט דֶר קְלֵיינוּר מָאס (לֹא יִהְיֶה לָךְ) דַרְשֶׁת דוּ גְמָרָא אַז דוּ וֶועסְט אַזוֹ טָאן וֶועסְטוּ נִיט הָאבּוּן • אוּנ אַז דוּא וֶועסְט נִיט אַזוֹ טָאן (יִהְיֶה לָךְ) וֶועסְטוּ פוּל הָאבִּין :

תָּנוּ רַבָּנָן דִי רַבָּנָן הָאבּוּן גְּרֶעדוּנְט זוּבִּן אַרְלַייא גַנָבִים זֶענוּן פַר הַאנְדִין • דָס עֶרְשְׁטוּ וֶוער עֶס גַנְבֶת גֶאלְד אוּנ זוּלְבֶּר דָס אַנְדֶרוּ וֶוער עֶס גַנְבֶת דִי דֵעָה פוּן לַייטוּן • דָס עֶר זָאגְט אֵיינוּם אַז עֶר הָאט אִים אַטוֹבָה גְטָאן אוּנ בֶּאֱמֶת אִיז עֶס לוּגְן • דָס דְרוּטוּ וֶוער עֶס בֶּעט צוּ זִיךְ אַיין אוֹרֵחַ אוּנ זַיין הָארְץ אִיז נִיט דֶר בַּיי דָאס פֶערְדוּ וֶוער עֶס שֶׁענְקְט אַמַתָּנָה צוּ אַזוֹ אַמֶענְטְשׁוּן וָואס עֶר וַוייסְט עֶר וָועט זוּ נִיט נֶעמוּן • דָס פוּפְטוּ וֶוער עֶס אִיז אַיין שֶׁענְקוּר אוּנ עֶפוּנְט אוּף אֲפִילּוּ פַאס מִיט מַשְׁקֶה אוּנ זָאגְט צוּ אֵיינֶם אִיךְ עֶפִין עֶס פוּן דֵיינֶט וֶועגוּן אוּנ בֶּאֱמֶת וָואלְט עֶר זוּא בְּלוֹז גֶעפוּנְט אוֹדֶר נָאךְ זֶעלְכוּ גְלַייכִין דֶר הַייסְט אוּךְ אַגַנָב • דָס זֶעקְסְטוּ וֶוער עֶס הָט פַאלְשׁ גְוִויכְט • אוֹדֶר פַאלְשׁוּ מָאסוּן • אוֹדֶר פַאלְשׁוּ אַיילוּן • דָס זוּבְּטוּ וֶוער עֶס מוּשְׁט עֶסִיק אִין בּוֹמֶל • אוּנ פַר קוֹפְט עֶס פַר בּוֹמֶל • דָס אַלְס אִיז פַאר בָּאטוּן אִין דֶר תּוֹרָה • אוּנ דֶער עֶרְגְסְטוּר פוּן זֵייא אִיז דֶר וָואס גַנְבֶת דִי דֵעָה פוּן לַייטוּן • דֶען עֶס אִיז גְלַייךְ וִויא עֶר גַנְבֶת דִי דֵעָה פוּן הקב״ה אוּךְ אַנְדֶרוּ גְנֵיבוֹת קָאן עֶר אוּם קֶערוּן אוּנ דָס קֶען עֶר נִיט אוּם קֶערוּן • דֶר פָּסוּק זָאגְט (לֹא תַעֲשׂוּ עָוֶל בַּמִּשְׁפָּט) בַּיי גְוִויכְט אוֹדֶר בַּיי מָאסוּן • פְרֶעגְט דִי גְמָרָא וִוי קוּמְט דֶר צוּ דָס ווָארְט פוּן (מִשְׁפָּט) • עֶנְפֶערְט דִי גְמָרָא דֶר וָואס וִויגְט אוֹדֶר עֶר מֶעסְט הַייסְט עֶר אַיין (דַּיָּין) • אַזוֹ וִוי דֶר (דַּיָּין) מוּז רֶעכְט פַּסְקְנֶן • אַזוֹ מוּז מֶען אוּךְ רֶעכְט וֶועגוּן • אוּנ אַזוֹ וִוי דֶער וָואס מִשְׁפָּט נִיט רֶעכְט בְּרֶענְגְט עֶר פוּנְף זַאכִין אוּף שׂוֹנְאֵי יִשְׂרָאֵל • אוּךְ הָט עֶר פוּנְף בַּייזוּ נֶעמִין (עָוֶל שָׂנוּי מְשׁוּקָּץ חֵרֶם תּוֹעֵבָה) • אַזוֹ אִיז אוּךְ דֶר וָואס וִויגְט אוֹדֶר מֶעסְט פַאלְשׁ • אוּנ עֶר מַאכְט דָס יִשְׂרָאֵל פַאלִין ח״ו אִין דֶר שְׁוֶוערְד • אוּנ מַאכְט גָלוּת אוּנ גְרוּשִׁים ר״ל :

דרום זָענֶען דָס בּ״ד דְרוּף מְחוּיָּיב הַשְׁגָחָה צוּ גוּבִּין אוּנ לַייט דְר״וּף צוּ זֶעצִין · אוּנ זָענֶען מְחוּיָּיב צוּ שְׁטְרָאפִין דִי לַייט דְרוּף · דְרוּם אִיז אוּטְלוּכֶר קְרֶעמֶיר מְחוּיָּיב זַיינוּ וָואג אוּנ גְוִויכְט רַיין צוּ הַאלְטִין · אוּנ אִיז זַיי מְחוּיָּיב אוּפְּט אוּס צוּוִוישִׁין אוּנ צוּ פַארוּכְטָן · זַייא זָאלִין גִירוּכְט זַיין דֶר וָוס פַר קוּפְט מַשְׁקָאוֹת · וָוס אַמַשְׁקֶה עֶס אִיז זָאל עֶר נִיט פַר קוּפִין מִיט דֶער שׁוּם · נָאר עֶר זָאל דִי שׁוּם אַרָאפּ נֶעמִין אִין אַכְּלִי אַרַיין כְּדֵי זַיין מָאס זָאל גְרֶעכְט זַיין · אוּנ זָאל אוֹךְ אַבִּיסֶל צוּ גוּבִּין · דֶען עֶס אִיז דָאךְ נִיט מִיגְלוּךְ עֶס זָאל נִיט בְּלַייבִּין אַבּוּסֶל אִין דֶר מָאס אוֹךְ דֶר וָוס וֶועגְט זָאל עֶר אַבּוּסֶל אוּבֶּר וֶועגִין · רַבִּי יוֹחָנָן זָאגְט וֶוער עֶס גַנְבֶת בַּיי זַיין חַבֵר אֲפִילוּ נָאר וָוס אַשׁוּלֶנְגוּר אִיז וֶוערְט · אִיז גְלַייךְ וִוי עֶר גַנְבֶת בַּיי אִים זַיין נְשָׁמָה · אַז וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (כֵּן אוֹרְחַת כו׳) אַזוֹ אִיז דֶר סֵדֶר פוּן דֶעם וָוס גַנְבֶת בַּיי זַיין חַבֵר · דָס עֶר נֶעמְט בַּיי אִים אַוֶועק זַיין נְשָׁמָה אוּנ דֶער גַנָב וָוס קֶערְט אוּם דִי גְנֵיבָה מוּז מֶען אִים מוֹחֵל זַיין · דֶען אוּב נִיט וֶועט עֶר קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט טָאן · (תָּנוּ רַבָּנָן) דִי רַבָּנָן הָאבִּין גְלֶערוּנְט דִי גַנָבִים אוֹדֶר גַזְלָנִים אוֹדֶר דִי וָוס נֶעמִין רִיבִּית פוּן יְהוּדִים · אַז זַיי וִוילִין אוּם קֶערִין גֶעלְט פַר דֶר זַאךְ טָאר מֶען בַּיי זַיי נִיט נֶעמִין · אוּנ דֶר וָוס נֶעמְט יוֹא הָאבִּין אִים דִיא חֲכָמִים פַיינְט · אָבֶר אַז זַייא קֶערִין אוּם דִיא וֶועלְבִּוּגֶע זַאךְ זֶעלְבְּסְט בְּעֵין מָאג מֶען יוֹא בַּייא זַייא צוּ נֶעמִין :

מַעֲשֶׂה אַיינֶר הָאט אַמָאל גִוָואלְט תְּשׁוּבָה טָאן · אוּנ אוּמְלוּכִן זַיינִם אוּם קֶערִין · הָט זַיין וַוייבּ צוּ אִים גְזָאגְט וִוי קֶענְסְטוּ תְּשׁוּבָה טָאן · דֶענִם גַארְטוּל וָוס דוּ הָאסְט אוֹיף דַיין לַייבּ אִיז דָאךְ אוֹךְ נִיט דַיין · אַזוֹ הָט עֶר קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט גְטָאן · דְרוּם הָאבִּין דִי חֲכָמִים ז״ל אַתַּקָנָה גְמַאכְט דָס מִיזָאל בַּיי דִי גַנָבִים אוּנ גַזְלָנִים אוּנ (מַלְוֶה בְּרִיבִּית) נִיט מְקַבֵּל זַיין · אוּנ דֶר וָוס אִיז יוֹא מְקַבֵּל אִיז עֶר עוֹבֵר אוֹיף דִיא רַייד פוּן דִיא חֲכָמִים · אוּנ מוּז עָנֶשׁ לַיידִין · אַזוֹא אִיז דֶער דִין קָאן עֶר דִיא זַאךְ בַּיי זַייא מוֹצִיא זַיין בְּדַיינִים · אוֹדֶר דוּרְךְ אַנְאַנְדֶר אוּפְן · אוּנ עֶ״ר הָאט עֶס נָאךְ נִיט מְיָאֵשׁ גִוֶועזְן · מָאג עֶר וואוּל נֶעמִין גְצָאלְט דֶר פַר · אוּנ אוּב נִיט טָאר עֶר קֵיין גְצַאלְץ נִיט נֶעמִין אָבֶר דִי גְנֵיבָה זֶעלְבְּסְט מָאג עֶר יוֹא נֶעמִין · אוּנ דֶר וָוס וִויל זַיין אַצַדִיק זָאל עֶר אוּמְלוּכִן מוֹחֵל זַיין · אַז וִוי דִי צַדִיקִים אוּנ חֲסִידִים פוּן פַר צַייטִין פְלֶעגִין טָאן · אַלוּ נָאכְט אֵיידֶר זַייא הָאבִּין זִיךְ גְלֵייגְט שְׁלָאפִין הָאבִּין זַיי מוֹחֵל גִוֶועזְן אוּמְלוּכִן אוֹיף אַלִים וָוס עֶר הָט זַיי גְטָאן · דָס קֵיינוּר זָאל קֵיין עוֹנֶשׁ נִיט לַיידִין דוּרְךְ זַיי · אַז וִוידֶר פָּסוּק זָאגְט (גַם עֲנוֹשׁ לַצַּדִיק לֹא טוֹב) עֶס אִיז נִיט גוּט דֶער צַדִיק זָאל בְּרֶענְגִין אַיינֶם צוּ עוֹנֶשׁ · אָבֶר אַז עֶר הָט עֶפּוּס פַלָארִין · אוּנ זַיין חַבֵר הָט עֶס גְפוּנֶן אוּנ וִויל עֶס נִיט אָפּ גוּבִּין · אוֹדֶר עֶר הָט גַגוּבִּין (רִיבִּית קְצוּצָה) מוּז עֶר עֶס מוֹצִיא זַיין בְּדַיינִים אָבֶר אַז עֶר קֶען עֶס נִיט מוֹצִיא זַיין מוּז עֶר עֶס מוֹחֵל זַיין :

אוּנ וֶוען אַיינֶר הָט גְנוּמֶן רִיבִּית פוּן אַיין יְהוּדִי · אוּנ אִיז גְשְׁטָארְבִּין · זֶענִין זַיינוּ קִינְדֶר נִיט מְחוּיָּיב אוּם צוּ קֶערִין · סַיידִין עֶס אִיז אַזוֹ אַכְּלִי אוֹדֶר אַיין בְּהֵמָה וָוס אוּטְלוּכֶר וַוייסְט אַז עֶר הָט זוֹא גְנוּמֶן פַר רִיבִּית · מוּזִן זַיי עֶס אוּם קֶערִין פוּן זַייעֶר פָאטוּרְס כָּבוֹד וֶועגִין · אוּנ דֶר וָוס נֶעמְט בַּייא אַיְהוּדִי רִבִּית אִיז דִי עֲבֵירָה פוּל גְרֶעסִיר פוּן גְזֵילָה אוּנ גְנֵיבָה · דֶען עֶר פַר לַייקֶנְט אִין גָאט אוּנ אִין זַיין תּוֹרָה · אוּנ וֶועט אוֹךְ נִיט אוּף שְׁטֵיין צוּ (תְּחִיַּית הַמֵּתִים) · אוֹךְ דֶר וָוס גוּט רִיבִּית צוּ זַיין חַבֵר אוֹדֶער דִיא עֵדוּת · אוֹדֶער דֶר רַב · אוֹדֶר דֶר סוֹפֵר וָוס שְׁרַייבְּט דֶעם שְׁטַר הוֹב · דֶער טוּט אוֹךְ אַגְרוּסוּ עֲבֵירָה · דְרוּם זָאל אוּטְלוּכֶר זַייעֶר גְוָוארוּנְט זַיין · אוּנ זָאל לֶערְנִין דִי דִינִים פוּן רִיבִּית דָס עֶר זָאל וִויסִין וִוי אַזוֹ צוּ לַייאֶן בְּהֶיתֵּר : אַזוֹ וִוי דִי חֲכָמִים הָאבִּין אוּנְז גְלֶערוּנְט אוּנ אַיין עֵצָה גְגוּבִּין · דֶר וָוס וִויל לַייאֶן גֶעלְט בַּייא אַיין יְהוּדִי · אוֹדֶר עֶר וִויל מִיט אִים הַבְרוּתָה מַאכִין · זָאל עֶר זִיךְ נִיט אֶן פְרֶעגִין בַּיי לוֹמְדִים · אוֹדֶר בַּיי דֶעם (אַב בֵּית דִין) וִוי אַזוֹ עֶר זָאל טָאן בְּהֶיתֵּר) · דָס עֶר זָאל נִיט גְשְׁטְרוּכוּלְט וֶוערִין אִין דֶר גְרוּסֶר עֲבֵירָה פוּן רִיבִּית · אוּנ אִין דֶעם גְרוּסִין עוֹנֶשׁ דֶער פוּן דִי דִינִים דֶר פוּן זֶענִין פוּל צוּ שְׁרַייבִּין · נָאר דָס אִיז דִיא בֶּעסְטוּ עֵצָה · וֶוען אַיינֶם אִיז זַיין חַבֵר שׁוּלְדִיג גֶעלְט · אוּנ דִי צַייט אִיז גְקוּמֶן עֶר זָאל אִים בַּצָאלִין אוּנ דָס בֵּית דִין הָאבִּין גִפְּסָקֶת מִיזָאל בַּייא אִים אַמַשְׁכּוֹן נֶעמִין זָאל עֶר שְׁטֵיין אִין דְרוּסִין · אוּנ דֶער וָואס אִיז אִים שׁוּלְדִיג זָאל אִים אַרוּס

טְראגן אַמַשְׁכּוֹן • אוּנ אַז עֶר וִויל אִים נִיט אַרוֹם טְרָאגִין דַארְף דָס בֵּית דִין שׁוּקְן אַיין שָׁלִיחַ גֵיי אִים אַמַשְׁכּוֹן צוּ נֶעמוּן:

אַיין פּוֹעֵל וָוס הָאט בַּיי דִיר גְאַרְבֵּיט • בִּיסְטוּ מְחוּיָיב אִים זַיין שָׂכָר צוּ בַּצָאלוּן אוּנ דֶעם זֶעלְבִּיגְן טָאג אֵיידֶר דִי זוּן גֵייט הוּנְטֶר אוּנ אוּב נִיט בִּיסְטוּ עוֹבֵר אוּף אַלַאו אִין דֶר תּוֹרָה • (תָּנוּ רַבָּנָן) דִיא רַבָּנָן הָאבִּין גְלֶערוּנְט קֵיין מֶענְטְשׁ זָאל נִיט קוֹפִין אַזוֹ אַיין סְחוֹרָה וָואס אוּמְלוּבָּר הָט אַיין אוּנ אוּף אִיר פוּן אַיין (עַיִן הָרַע) וֶוענִין • אָבֶּר דָס וָוס דֶער מֶענְטְשׁ הַאנְדוּלְט בְּסוֹד אִיז דְרוּנְן אַייטְל בְּרָכָה אוּךְ הָאבִּין דִי חֲכָמִים ז״ל גְזָאגְט פוּר אָרַלְייא גֶעלְטִין הָאבִּן קֵיין הַצְלָחָה נִיט • דָס גֶעלְט וָוס אַיין סוֹפֵר נֶעמְט פַר סֵפֶר תּוֹרוֹת אוּנ תְּפִילִין אוּנ מְזוּזוֹת שְׁרַייבּוּן • אוּנ דָס גֶעלְט וָוס אַדַרְשָׁן נֶעמְט פַאר דֶר דְרָשָׁה • אוּנ דָס גֶעלְט פוּן דֶעם וָוס רַייזְט אִיבָּרְן יַם אוּנ דֶער וָוס הַאנְדוּלְט מִיט יְתוֹמִים גֶעלְט • פְרֶעגְט דִי גְמָרָא בִּשְׁלָמָא דָס גֶעלְט פוּן אַדַרְשָׁן וַוייל עֶר נֶעמְט שְׂכַר שַׁבָּת • אוּךְ דֶר וָוס רַייזְט אִיבָּרְן יַם פוּן סַכָּנָה וֶוענִין דֶען עֶר קֶען ח״ו דֶר טְרוּנְקִן וֶוערוּן • אוּנ אוּם קוּמֶן פוּן אַלֶס זַיין גוּטְס • אַזוֹ אוּךְ דֶער וָואס הַאנְדוּלְט מִיט יְתוֹמִים גֶעלְט • דֶען זַיי קֶענִין נִיט מוֹחֵל זַיין וַוייל זַיי זֶענִין נָאךְ קְלַיין • אָבֶּר פַר וָוס הָט קֵיין הַצְלָחָה נִיט דֶעם סוֹפְרִים גֶעלְט • זָאגְט (רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן לֵוִי) דִי (אַנְשֵׁי כְּנֶסֶת הַגְּדוֹלָה) הָאבִּין גְפַאסְט פוּר אוּנ צְוָואנְצִיג תַּעֲנִיתִים אַז דִי סוֹפְרִים זָאלִין נִיט רַייךְ וֶוערוּן • דֶען זַיי וֶועלִן נִיט וֶועלִן שְׁרַייבּוּן • אוּף אַקְלַיינוּ זַאךְ זָאל קֵיינֶר נִיט מְדַקְדֵק זַיין מִיט זַיין חָבֵר אוּנ זָאל עֶס אִים מוֹחֵל זַיין • אוּךְ זָאל עֶר קֵיין תַּרְעוֹמֶת נִיט הָאבִּין אִין זַיין הַארְצִין אוּף זַיין חָבֵר • כ״ש דָאס עֶר טָאר זִיךְ מִיט אִים נִיט קְרִיגְן • תָּמִיד זָאל אוּמְלוּבָּר זֶעהְן צוּ הַאנְדְלִין בֶּאֱמוּנָה • דֶען עֶס אִיז גְלַייךְ וִוי עֶר וָואלְט אוּם גְלֶערוּנְט כָּל הַתּוֹרָה כּוּלָהּ • אוּנ וָואלְט זִי מְקַיֵים גְוֶועזְן • אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (וְצַדִּיק בֶּאֱמוּנָתוֹ יִחְיֶה) דֶר צַדִּיק וָוס הַאנְדוּלְט בֶּאֱמוּנָה וֶועט לֶעבּוּן לְעוֹלָם הַבָּא • דֶער פוּן לֶערְנְן מִיר אַז דֶר וָוס הַאנְדוּלְט בֶּאֱמוּנָה אִיז גְלַייךְ וִוי עֶר וָואלְט מְקַיֵים גְוֶועזְן דִיא תרי״ג מִצְוֹת • אוּנ יְרוּשָׁלַיִם אִיז נָאר דְרוּבָּר חָרוּב גְוָוארוּן • וַוייל זַייא הָאבִּין נִיט גְהַאנְדוּלְט בֶּאֱמוּנָה • אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (שׁוֹטְטוּ בְּחוּצוֹת יְרוּשָׁלַיִם דְעוּ נָא וּרְאוּ וּבַקְשׁוּ בִּרְחוֹבוֹתֶיהָ אִם תִּמְצְאוּ אִישׁ עוֹשֶׂה מִשְׁפָּט מְבַקֵּשׁ אֱמוּנָה וְאֶסְלַח לָהּ) שְׁוֶועבְּט אַרוּם אִין דִי גַאסְן פוּן יְרוּשָׁלַיִם • וַוייסְט אוּנ זֶעהְט אוּנ זוּכְט אִין דִי בְּרַייטֶע גַאסְן אוּבּ אִיר וֶועט גְפִינְן אַמֶענְטְשׁ וָוס טוּט מִשְׁפָּט • אוּנ בַּגֶערְט צוּ הַאנְדְלִין בֶּאֱמוּנָה • אַזוֹ וֶוער אִיךְ אִיר מוֹחֵל זַיין • אוּךְ וֶוען אַיינֶר קוּמְט צוּם מִשְׁפָּט נָאךְ זַיין טוֹט פְרֶעגְט מֶען אִים צוּם עֶרְשְׁטְן הָאסְטוּ גְהַאנְדוּלְט בֶּאֱמוּנָה דָס אַנְדֶרוּ הָאסְטוּ גְלֶערוּנְט תּוֹרָה • אוּנ הָאסְט גֶערֶעכְט מְעַיֵין גְוֶועזְן • אוּנ זִיךְ מְפַלְפֵּל גְוֶועזְן אִין אִיר • הָאסְטוּ דִיר קוֹבֵעַ גְוֶועזְן אַיין צַייט צוּא דֶער תּוֹרָה • הָאסְטוּ קִינְדֶר גְהַאט לְשֵׁם שָׁמַיִם • הָאסְטוּ גְהָאפְט אוּף דֶער גְאוּלָה:

אוּיךְ גֵייט נִיט דֶר רֶעגִין אִין גָלוּת • נָאר פוּן וֶועגִין דֶעם זְכוּת פוּן דִי וָוס הַאנְדְלִין בֶּאֱמוּנָה • אַזוֹ וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (אֱמֶת מֵאֶרֶץ תִּצְמָח וְצֶדֶק מִשָּׁמַיִם נִשְׁקָף) וֶוען דֶר אֱמֶת טוּט שְׁפְּרָאצְן אוּף דֶר עֶרְד לוּגְט אַרָאפּ דָס גֶערֶעכְטִיקַייט פוּנֶם הִימְל • זָאגְט וַוייטֶר דֶר פָּסוּק (וְה' יִתֵּן הַטּוֹב וְאַרְצֵנוּ תִּתֵּן יְבוּלָהּ) גָאט טוּט גֶעבִּין דָס גוּטְס אוּנ אוּנְזֶר לַאנְד טוּט גֶעבִּין אִיר פְרוּכְט • עֶס זֶענִין גְלַייךְ דִי מִצְוָה פוּן צְדָקָה מִיט דֶר מִצְוָה פוּן צוּ הַאנְדְלִין בֶּאֱמוּנָה • דְרוּם וָואוּל דֶעם וָואס הָט אִין זִיךְ דִי צְווַייא זַאכִין • עֶר הַייסְט אַרֶעכְטוּר עוֹשֶׁר וָוס אִיז זִיךְ רָאוּי צוּ בַּארוּמֶן מִיט זַיין עֲשִׁירוֹת • אוּךְ אִיז (עָשִׁיר) אוֹתִיּוֹת (שֵׂעָיר) הָאר • דֶען דְרַייא עֶרְלַייא הָאר זֶענִין פַר הַאנְדְרִין בַּיי אַיין מֶענְטְשִׁין • אוּפִין קָאפּ אוּנ בָּארְד • אוּנ אוּנְטֶר דֶר אָרוּם • אוּנ אוּף דֶר עֶרְוָה • דֶר עוֹשֶׁר וָוס הָאט אִין זִיךְ דִי צְווַייא זַאכִין • עֶר אִיז קֶעגִין דִי הָאר פוּנֶם קָאפּ אַזוֹ וִויא דִי הָאר פוּנֶם קָאפּ אוּנ דִיא בָּארְד בַּשַׁיינוּן דֶעם מֶענְטְשִׁין • אַזוֹ וִויא דִי גְמָרָא זָאגְט (רַבִּי יוֹחָנָן לֹא הֲוָה לֵיהּ חֲתִימַת זָקָן) רַבִּי יוֹחָנָן הָאט נִיט גְהַאט קֵיין בָּארְד דָס אִיז דִוא שֵׁינְהַייט פוּנֶם פָּנִים אַזוֹ אוּךְ מַאג זִיךְ דֶער זֶעלְבִּיגֶער עוֹשֶׁר בַּארוּמֶן מִיט זַיין עֲשִׁירוֹת • אוּנ עֶס וַוייזְן פַר אִיטְלִיכְן אוּנ זָאל אוּךְ אָפּ שֶׁערִין דִי הָאר פוּן זַיין קָאפּ כְּדֵי עֶר זָאל זַיין צוּם שֶׁעמֶן • אוּנ זָאל פַר זַיי צְדָקָה גֶעבּוּן • אוּנ אַזוֹ וִויא דִי הָאר פוּן הוּנְטֶר דִי אָרוּם קוּמֶן נִיט צוּ נוּץ דֶעם מֶענְטְשִׁין • אוּנ עֶס אִיז אִים אַיין שַׁאנְד זַייא צוּ וַוייזְן אַזוֹ אִיז אוּךְ פַאר הַאנְדְרִין אַיין עוֹשֶׁר וָואס פַר לֵייקוּנְט זַיין

עשירות · אונ בהאלט דס געלט אין בוזום אונ זאגט איך האב ניט · אונ גיט קיין צדקה ניט · דעם
וועלבוגן עושר איז ניט גוט · דר נאך זענען דו האר פון דער ערוה · אזו איז אוך פאר האנדרן איין
עושר איין ערוה · דאס ער קרוגט מיט זיין געלט אונ טוט משיג גבול · אונ גוט נאך דעם יצר הרע
מיט זיין געלט · אבר דר עושר וואס האנדולט באמונה מיט זיין געלט אונ גוט צדקה · אוף אים איז
גזאגט דער פסוק (חסד ושלום) אוך זאגט דער פסוק (חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו) חסד אונ
אמת האבן זיך בגעגנט · אונ צדק אונ שלום האבן זיך בנאנדר גקושט · (וצדיק באמונתו יחיה) :

סליק הלכות משא ומתן

הלכות משפט צדק פרק שלשה עשר

דר דרייצעטור פרק רעט וויא מיזאל רעכט משפט טאן :

עושה צדקה ומשפט נבחר לה׳ מזבח) דר וואס טוט צדקה אונ משפט איז ער אום דר ווילט ביוא
גאט מער איידר אלו קרבנות · דען גאט הט קיין שום זאך ניט אזו לוב וויא משפט · אזו וויא
דר פסוק זאגט (צדק ומשפט מכון כסאך) צדקה אונ משפט איז אן גבייט אוף דיין (כסא הכבוד) ·
אונ דר וואס טוט ניט רעכט משפט · דער האט פונף שלעכטו נעמון (עול שנוי משוקץ חרם תועבה)
(עול) איז טייטש ער טוט אום רעכט (שנוי) ער איז גפיינט אין גאטס אוגן אונ אין לייטונס אוגן ·
(משוקץ) ער איז אום ווערדוג (חרם) ער איז אין דעם חרם פון משה רבינו · (תועבה) ער איז גאר
אונ גאנצון אום ווערדוג · אוך ברענגט ער פונף מיני פורעניות אוף דר וועלט אוף דו שונאי ישראל
דם ערשטו ער איז מטמא דאס לאנד · דם אנדרו ער איז מחלל השם · דאס דרוטו ער טוט אפ דוא
שכינה פון ישראל · דם פערדו ער מאכט דם שונאי ישראל פאלון אין דר שווערד · דם פונפטו ער
ברענגט גלות אונ גירושים ר״ל · אבר דר וואס טוט רעכט משפט · איז ער גילובט אין גאטס אוגן ·
אונ אין לייטונס אוגן :

דרום זאל מען מאכון דיינים פרומו לייט אונ (יראי שמים) אונ זאלון זיין בקי אין אלו דינים · אונ
זאלון איינום ניט צו לוב האבון אודר איינום צו פיינט האבון · אונ זאל לייטונס ניט בדארפן
אזעלכו לייט טרייבון בוודאי קיין חניפה ניט אונ פארכטון זיך ניט פר שלעכטו לייט · אבר אז מען
זעצט אזו ארין וואס טוג ניט דר צו · איז גליך וויא עבודת כוכבים גרונט : דם פול ביוז קומט אוף
שונאי ישראל · עס שטייט (לא תקחו שוחד) קיין דיין זאל קיין שוחד ניט נעמון · פרעגט דוא גמרא
פשיטא טאר מען קיין שוחד ניט נעמון דען מיטאר דאך ניט אום רעכט פסקונן · ענפרט די גמרא
מיטאר קיין שוחד ניט נעמון אפילו רעכט צוא פסקונן · (כי השוחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי
צדיקים) דען דר שוחד מאכט בלונד דו אוגון פון חכמים אונ פר קרומט דו רייד פון צדיקים · כלומר
אפילו דר מענטש איז אום גרעכט · דאכט זיך אים ער איז גרעכט דרום איז ניט מוגלוך ער זאל
אים רעכט משפט טאן · ־ונ די עבירה איז זייער גרוס · דרום זאלון כל ישראל דרונן גווארונט זיין
ניט צו מאכון אזעלכו דיינים וואס טוגון ניט דר צו · אוך דר דיין וואס פסקנת איינום אום רעכט אפילו
גאר אוף אשולנגור · טוז ער עס אים אפ גובין מיט זיין לייב אז וויא דער פסוק זאגט (נתתי את
קובעיהם נפש) איך וועל גובן די דיינים וואס פסקנון אום רעכט מיט זייער לייב טוזון זיי עס בצאלן
נון ווייל דר עונש איז אזו גרוס · דרום פלעגון זיך פר צייטון די צדיקים אונ חסידים פארכטן דר
פר · אונ האבון ניט גוואלט זיין קיין דיינים · אז ווי די גמרא זאגט איידר (רב אסי) איז גשטארבן
זענון צו אים ארין גגאנגון די חכמים ז״ל · הט ער אן גהובון צו ווינון · האבון זיי גזאגט צו אים
רבי וואס ווינט איר · איר הט דאך אלו אייערו טאג תורה גלערונט · אונ מצות אונ (גמילות חסדים)
גטאן · אונ אוך הט איר אוף גשטעלט פיל תלמידים אין דער תורה · אונ איר הט אוך גהאט אין
אייך די גוטי מדה דס איר הט קיין מאל קיין דיין ניט גוואלט זיין · זאגט ער איך ווין דרום · דען
ווען איך וואלט איין דיין גוועזן · וואלט איך בוודאי קיין אום רעכט ניט גטאן · אבר אצונד ווייס איך
ניט אוב מיהאט אוטלובן רעכט משפט גטאן :

אוך טאר דר דיין קיין חניפות ניט טרייבון · ער טאר צו איינום ניט ריידן מיט ווייכו רייד · אונ

צום אַנְדֶרן מִיט הַארְטֶע רֵייד · אוֹךְ מֶאר עֶר אֵיינֶם נִיט אָפּ גוּטִין (בָּרוּךְ וּבָא) אוּנ דֶעם אַנְדֶרן נִיט אוּנ אֲפִילוּ עֶס קוּמֶן זִיךְ לָאדוּן אַתַּלְמִיד חָכָם מִיט אַיין עַם הָאָרֶץ זָאל עֶר זִיךְ הֵייסְן בֵּיידוּ זֶעצְן אוּנ אַז דֶר עַם הָאָרֶץ בְּלַייבְּט שְׁטֵיין אִיז אוֹךְ נִיט קָשֶׁה · אוֹךְ טָאר עֶר צוּ אֵיינֶם נִיט זָאגְן רֵייד נְשְׁווִינְד דֵיינוּ רֵייד · אוּנ צוּם אַנְדֶרן זָאל עֶר זָאגְן בַּטְרַאכְט דִיךְ וואל · קוּרְץ פוּן דֶער זַאךְ עֶר מוּז טָאן צוּ בֵּיידוּ גְלַייךְ · צוּם עֶרְשְׁטוּן אַז זַיי קוּמֶן פַר אִים · זָאל עֶר זַיי בֵּיד דוּ הַאלְטוּן פַאר אוּם גְרֶעכְט · דֶר נָאךְ אַז זַיי הָאבּוּן מְקַיֵּים גְוֶועזְן דֶעם פְּסַק דַארְף עֶר זַיי בֵּיידוּ הַאלְטוּן פַאר גְרֶעכְט :

דֶר פָּסוּק זָאגְט (וְאַתָּה תֶחֱזֶה אַנְשֵׁי חַיִל) דוּ זָאלְסְט אוֹס דֶר וֵויילְן רֵייכוּ לַייט וָואס דַארְפוּן נִיט צוּ לַייטוּן · (יִרְאֵי אֱלֹהִים) גָאטְס פָארְכְטִיגוּ (אַנְשֵׁי אֱמֶת) וָוארְהַפְטִיגוּ לַייט וָוס קֶענוּן דֶן זַיין אֵיינֶם גְלַייךְ מִיט זַיין חַבֵר · (שׂוֹנְאֵי בָצַע) · וָוס הָאבּוּן פַיינְט זַייעֶר אֵייגוּן גֶעלְט · דָס זַיי אַכְטוּן עֶס נִיט קוּגְן גָאטְס פָארְכְט · מכ״ש דָס זַיי וֶועלוּן קֵיין שׁוֹחַד נִיט גֶעמִין · דִיא גְמָרָא זָאגְט וֶועלְכוּר הֵייסְט אַיין (רָשָׁע עָרוּם) קְלוּגֶר רָשָׁע · דֶער וָוס קוּמְט פְרוּר פָארוּן דַיָּין אוּנ זָאגְט אִים טַעֲנוֹת · אוֹךְ דֶער דַיָּין טָאר נִיט צוּ הֶערוּן אֵיינֶם אָן דֶעם אַנְדוּרִין · אַז וִוי דֶער פָּסוּק זָאגְט (שָׁמוֹעַ בֵּין אֲחֵיכֶם) אִיר זָאלְט צוּ הֶערִין צְוִוישׁוּן אֵייעֶרוּ בְּרוּדֶר בַּנַאנְד · דֶר פָּסוּק זָאגְט (לֹא תָגוּרוּ מִפְּנֵי אִישׁ) טֵייטְשׁ דִיא גְמָרָא דֶר דַיָּין זָאל זִיךְ נִיט פָארְכְטוּן פַר קֵיין שׁוּם בַּעַל דִין · אֲפִילוּ פַר אַיין עוֹשֶׁר : אוֹדֶר פַאר אַיין תַּקִיף · אוֹדֶר אֲפִילוּ עֶר זָאל אִים וֶועלוּן הוּנְגֶער צוּגֶן · אוֹדֶר פַר מַסְרוּן אוֹף זַיין לַייבּ אוּנ גוּטְס · זָאל עֶר זִיךְ דָאךְ נִיט פָארְכְטוּן פַר אִים · אוּנ זָאל אִים נִיט צוּ פַסְקוּנֶן · (כִּי הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹהִים הוּא) דֶען דֶר מִשְׁפָּט אִיז צוּ גָאט · דְרוּם מוּז דֶער דַיָּין זָאגְן וִוי רֶעכְט אִיז · אָבֶר אֵייְדֶר עֶר וֵוייסְט דֶעם פְּסַק · מָאג עֶר וואל זָאגְן אִיךְ וִויל מִיט אִים נִיט הָאבּוּן צוּ טוּאָן · אוֹךְ טָארוּן דִי דַיָּינִים נִיט (מְעַנֶּה דִין) זַיין : דָס דִי בַּעֲלֵי דִינִים זָאלוּן זַיי דַארְפוּן נָאךְ לוֹפֶן נָאךְ זַייעֶר פְּסַק · נֵייאָרְט תֵּיכֶף אַז זַייא קוּמֶן זָאלוּן זַיי אוֹס הֶערוּן זַייעֶרוּ טַעֲנוֹת · דֶר נָאךְ זָאלוּן זַיי דְרוּנֶן גוּט מְעַיֵּין זַיין · אוּנ אוֹבּ עֶס אִיז זַיי אַסְפֵק זָאלוּן זַיי זִיךְ גוּט בַּטְרַאכְטוּן · אוּנ מוּזֶן תֵּיכֶף אוֹס זָאגְן דֶעם דִין · אוּנ אַז דִי דַיָּינִים וֶועלְן רֶעכְט פַּסְקוּנֶן וֶועט קוּמֶן מָשִׁיחַ · אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (צִיּוֹן בְּמִשְׁפָּט תִּפָּדֶה וְשָׁבֶיהָ בִּצְדָקָה) · אוֹךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (שִׁמְרוּ מִשְׁפָּט וַעֲשׂוּ צְדָקָה כִּי קְרוֹבָה יְשׁוּעָתִי לָבוֹא וְצִדְקָתִי לְהִגָּלוֹת אָמֵן) :

סליק פרק משפט צדק

הלכות אהבת חברים וגמילות חסדים פרק ארבעה עשר

דֶר פֶערְצֶעהְנְטֶר פֶּרֶק רֶעט וִויא אַיינֶר זָאל זַיין חָבֵר לִיבּ הָאבּוּן וִויא זִיךְ זֶעלְבְּסְט אוּנ וָואס אִים אִיז נִיט לוּבּ זָאל עֶר זַיין חָבֵר אוֹךְ נִיט טָאן · בִּפְרַט נִיט צוּ רֵייְדְן אוֹף אִים קֵיין לָשׁוֹן הָרַע · אוּנ זָאל אוֹסְלוּכִין גְמִילוּת חֶסֶד טָאן :

לֹא תִשְׂנָא אֶת אָחִיךָ בִּלְבָבֶךָ הוֹכֵחַ תּוֹכִיחַ אֶת עֲמִיתֶךָ וְלֹא תִשָּׂא עָלָיו חֵטְא וגו׳ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ אֲנִי ה׳) זָאלְסְט נִיט פַיינְט הָאבִּין דַיין חַבֵר אִין הַארְצוּן · אוּנ מִיטָן מוּל וֶועסְטוּ מִיט אִים רֵיידוּן מִיט גוּטִי רֵייד נֵייאָרְט הָט עֶר דִיר עֶפּוּס דֶר וִוידֶר גְטָאן טָארְסְטוּ אוֹף אוּם קֵיין שִׂנְאָה נִיט טְרָאגוּן · נָאר שְׁטְרָאף דַיין חָבֵר · אוּנ מָאנְסְט אִים פוּר הַאלְטוּן וָוארוּם עֶר הָט דִיר וִוידֶר גְטָאן אָבֶר טָארְסְט אִים נִיט מְבַיֵּישׁ זַיין פַאר לַייטוּן · אוֹךְ זָאגְט וַוייטוּר דֶער פָּסוּק זָאלְסְט זִיךְ נִיט נוֹקֵם זַיין אִין דַיין חַבֵר · דָס דוּ טָארְסְט אִים נִיט קֵיין בֵּייז בַּצָאלִין · אוֹךְ טָארְסְטוּ נִיט הוּט קֵיין שִׂנְאָה אִין דַיין הַארְצוּן דָס אַז עֶר וִויל בַּיי אִים עֶפּוּס לַייאָן טָאר עֶר צוּ אִים נִיט זָאגְן דוּא הָאסְט מִיר נִיט גְוָואלְט לַייאָן · אַצוּנְד וִויל אִיךְ דִיר אוֹךְ נִיט לַייאוּן · דָס אִיז אַלַאו · דֶר אַנְדֶרֶער לַאו מִיטָאר אִים אֲפִילוּ נִיט זָאגְן דוּ הָאסְט מִיר נִיט גְוָואלְט לַייאוּן · אָבֶר אִיךְ בִּין נִיט אַזוּ וִוי דוּ אִיךְ וֶועל דִיר יוֹא לַייאוּן · דֶען מִיטָאר גָאר קֵיין שִׂנְאָה נִיט טְרָאגוּן אִין הַארְצִין :

דֶר נָאךְ זָאגְט וַוייטֶער דֶר פָּסוּק (וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ) זָאלְסְט לוּבּ הָאבּוּן דַיין חַבֵר וִוי זִיךְ זֶעלְבֶּרְט וָוס דוּ הָאסְט גֶערוּן מִיזָאל עֶס דִיר טָאן · זָאלְסְטוּ עֶס דַיין חָבֵר אוֹךְ טָאן · אוּנ אַזוּ אוֹךְ פַר קֶערְט · דְרוּם הָט אוּנְז הקב״ה פַר בָּאטוּן דָס אַיינֶר זָאל דֶעם אַנְדֶרוּן נִיט שְׁטְרָאפוּן פַר לַייטוּן דֶען עֶר אִיז אִים מְבַיֵּישׁ דֶער מִיט · אוּנ דָס אִיז דָאךְ אַגְרוֹסוּ עֲבֵירָה · אַז וִוי דִיא גְמָרָא בְּרֶענְגְט אִין

גִיטִין מִיט (קַמְצָא בַּר קַמְצָא) דָם גָאט הָט אִים גְהָאלְפְן דֶר צוּ אַז זַיין בֵּית הַמִקְדָשׁ זָאל חָרוּב וֶוערְן ווייל מִיהָאט אִים אַזוֹ מְבַיֵישׁ גְוֶועְן · דְרוּם הָאט גָאט פַר בָּאטְן מִיזָאל קֵיין שִׂנְאָה נִיט טְרָאגְן אִין הַארְצְן · הֶעְן דָם הֵייסְט וִוי (שִׂנְאַת חִנָם) · אוּנ דָם אִיז דָאךְ יָדוּעַ אַז פוּן (שִׂנְאַת חִנָם) אִיז חָרוּב גְוָוארְן דֶר בֵּית הַמִקְדָשׁ · אוּנ דְרוּבֶּר זֶענְן מִיר אִין אַזוֹ אַשְׁוָוערְן בִּיטֶרְן לַאנְגְן גָלוּת · אוּנ כָּל זְמַן דִי גְרוֹסוּ עֲבֵירָה אִיז נָאךְ דָא בַּיי אוּנְז · אוּנ מִיר הָאבְן זוּא גָאךְ נִיט אָפּ גְטָאן פוּן צְווִישְׁן אוּנְז אִיז אוּם מוּגְלִיךְ דָם דִי גְאוּלָה זָאל קֶענְן קוּמְן · דְרוּם זָאל אוּטְלוּבֶר יְהוּדִי נִיט בְּרוּגְז וֶוערְן פוּן אַוָוארְט וֶוענְן · אוּנ זָאל קֵיין שִׂנְאָה נִיט טְרָאגְן אוֹיפְן חַבֵר פוּן אֵיין גַארוּשְׁקֵייט וֶועגְן · אוּנ זָאל אוּם שְׁטְרָאפְן בִּשְׁתִיקָה · מִכָּ"שׁ דָם זֵיי זָאלְן זִיךְ נִיט קְרִיגְן אוּנ מְבַזֶה זַיין אֵיינְם דָם אַנְדְרוּ · בִּפְרַט אִין יִשׁוּבִים וִוי צְוַויי בַּעֲלֵי בָּתִּים וואנְן מִיט אַנַאנְדֶר קְרִיגְן זֵיי זִיךְ אֵיינְם מִיטְן אַנְדֶרְן · בִּפְרַט אִין גְרוֹסוּ שְׁטֶעט רֵיידְן זֵיי זוּלְזוּלִים אֵיינֶר ד"ם אַנְדֶרְן · דָם בְּרֶענְגְט זֵיי צוּ (שִׂנְאַת חִנָם) · אוּנ צוּם מֵיינְסְטְן גְפוּנְט מֶען עֶם בַּיי דִי ווַייבֶּר ווַייל דִי מַאנְן רֵיידְן זֵיי נָאךְ אָן דֶר צוּ אוּנ דָם אַלְם קוּמְט פוּן גַאֲוָה :

דְרוּם זָאל אוּטְלוּבֶר זַיין אֵיין יְרֵא שָׁמַיִם אוּנ אֵיין עָנָיו אַזוֹ וֶועט עֶר בְּוַודַאי נִיט הָאבְן אִין זִיךְ דִיא בֵייזוּ מִדָה פוּן שִׂנְאַת חִנָם · אָבֶּר וֶוען אֵיינֶר שְׁטֶעלְט זִיךְ קוּגְן חַבֵר · אוּנ זָאגְט צוּ אִים ווָארוּם הָאסְטוּ מִיר דָם גְטָאן · אוֹדֶר ווָארוּם הָאסְטוּ דָאם אוּנ דָאם פוּן מִיר גְרֶעט · אַז עֶר זָאל עֶם אִים זָאגְן בִּשְׁתִיקָה אַזוֹ ווָאלְט עֶר זִיךְ פַר עֶנְפֶרְט · אוּנ זֵיי ווָאלְטְן זִיךְ אֵיינְם דָם אַנְדְרוּ מוֹחֵל גְוֶועְן · אָבֶּר פוּן (שִׂנְאַת חִנָם) ווֶעגְן קוּמְט קֵיין גוּטְס נִיט דֶען זוּא ווֶערְט אַלוּ מָאל גְרֶעסוּר · אוּנ דֶר הוּצְט דִי הֶערְצוּר · דֶער נָאךְ קוּמְט עֶם דָאךְ מִשְׁפָּחוֹת לֵייגְן זִיךְ אַרַיין דְרוּגְן אוּנ עֶם ווֶערְט דֶער פוּן ח"ו אַגְרוֹסוּ קְרִיג · דְרוּם זָאל מֶען אָפּ טוּן פוּן זִיךְ דִי גַאֲוָה · אַזוֹ ווֶעט מֶען נִיט קוּמְן צוּ שִׂנְאַת חִנָם · דֶען דֶעם עָנָיו פַר דְרוּסְט נִיט קֵיין שׁוּם זַאךְ · אוּנ עֶר פַר הֶערְט אוּנ פַר שְׁווַייגְט · אָבֶּר דֶעם גַאוְתָן פַר דְרוּסְט אוּטְלוּכֶם ווָארְט · דֶען עֶר מֵיינְט מֶען רֶעט אַלְם לִגְנַאי · דֶען דִי גַאֲוָה אִיז דֶר מְקוֹר אוּנ יְסוֹד צוּ אַלוּ הַרְבֵּה עֲבֵירוֹת ווָאס אִין דֶר תּוֹרָה זֶענְן · פוּן גַאֲוָה קוּמְט שִׂנְאַת חִנָם · אוּנ רוּגְז · אוּנ קְרִיג · אוּנ גְשְׁלֶעג · אוּנ רְצִיחָה · אוּנ זְנוּת · אוּנ עֶם בְּרֶענְגְט אוֹיךְ צוּ צוּרַת כּוֹכָבִים דִינְן אוּנ אוֹיךְ אֲפִילוּ דִי גַאֲוָה זֶערְבֶּרְט אִיז גְיגְלַייכְן צוּ עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים · אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (תּוֹעֲבַת ה' כָּל גְבַה לֵב) עֶם אִיז אִים וֶוערְדִיג צוּ גָאט דָם הוּכוּ הָאֲרֶץ · אוּנ דִי צוּרַת כּוֹכָבִים הֵייסְט אוֹיךְ (תּוֹעֵבָה) פוּן גַאֲוָה קוּמְט לְשׁוֹן הָרַע · קוּרְץ פוּן דֶער זַאךְ אַלְם דָאם בֵייז קוּמְט פוּן גַאֲוָה · אוּנ אַלְדוּם גוּטְץ קוּמְט פוּן עֲנָיוּת :

דָא ווֶעל אִיךְ אֵייךְ לֶערְנְן וִוי אַזוֹ אִיר זָאלְט אָפּ טוּאָן פוּן זִיךְ דִיא בֵייזוּ מִדָה פוּן גַאֲוָה לְמָשָׁל אַז אֵיינֶר טוּט אִים עֶפּוּם ווָאס אִים דוּכְט זִיךְ עֶם אִיז אוּם רֶעכְט · זָאל עֶר גְדֶענְקְן אִין דֶעם (יוֹם הַמִיתָה) · אוּנ וִוי מִיוֶועט אִים אַרַיין לֵייגְן אִין קֶבֶר אַרַיין · הֶעְן אַלוּ מוּזְן דָאךְ שְׁטַארְבְּן אוּנ עֶם פֶּעקְט קֵיינוּם נִיט · אַזוֹ ווֶעט אִים בְּוַודַאי פַר גֵיין זַיין גַאֲוָה אוּנ דָם אִיז דָאךְ אוֹיךְ יָדוּעַ אַז דָם ווָאס מוּז זַיין · אוּנ עֶם קֶען אַנְדוּרְשׁ נִיט זַיין · אִיז גְלַייךְ וִוי עֶם אִיז שׁוֹן גְוֶועְן · אַזוֹ אוֹיךְ קֶען דָם אַנְדוּרְשׁ נִיט זַיין דָם אוּטְלוּבֶר מוּז שְׁטַארְבְּן · דְרוּם זָאל זִיךְ אִים דוּכְטְן גְלַייךְ וִויא עֶר אִיז שׁוֹן גְשְׁטָארְבְּן אוּנ אַז מֶען טוּט עֶפּוּם אַטוּטְן מֶעְנְטְשְׁן אוֹדֶר מִירֶעט אִים עֶפּוּם דָא קָאן עֶר דָאךְ נִיט עֶנְטְפֶרְן אַזוֹ ווֶעט עֶר בְּוַודַאי זַיין אֵיין עָנָיו · דְרוּם דִי צַדִיקִים בַּיי זַייעֶר טוּט הֵייסְן זֵיי לֶעבְּדוּגִי אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (וּבְנָיָהוּ בֶּן יְהוֹיָדָע אִישׁ חַי) דֶעם (בְּנָיָהוּ) · פְּאטוּר אִיז שׁוֹן לַאנְג טוּט גְוֶועְן · אוּנ דֶער פָּסוּק רוּפְט אִים לֶעבְּדוּגֶר מֶענְטְשׁ · ווַייל עֶר אִיז אַצַדִיק גְוֶועְן · אוּנ דִי רְשָׁעִים הֵייסְן בַּיי זַייעֶר לֶעבְּן אוֹיךְ טוּט אַז וִוי דֶר פָּסוּק זָאגְט (מוֹת הַמֵת) · אוֹיךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (וְאַתָּה חָלָל רָשָׁע) · דֶער פוּן אִיז גְדְרוּנְגְן אַז דֶער רָשָׁע בַּיי זַיינוּם לֶעבְּן ווֶערְט אוֹיךְ אָן גְרוּפְן טוּטֶר מֶענְטְשׁ · אוֹיךְ בַּייא זַיין לֶעבְּן קְרוּגְט עֶר זִיךְ אוֹיף אוּטְלוּכֶם ווָארְט אוּנ נָאךְ זַיין טוּט גְשׁוּכְט אִים גְלַייךְ וִויא עֶר ווָאלְט זִיךְ אוֹיךְ גְקֶענְט קְרוּגְן · גְלַייךְ וִויא בַּייא זַיין לֶעבְּן · נִמְצָא אַז דְרוּם אִיז זַיין טוּט מִיט זַיין לֶעבְּן גְלַייךְ דְרוּם הֵייסְט עֶר בַּיי זַיין לֶעבְּן אוֹיךְ אַטוֹטֶר מֶענְטְשׁ אָבֶּר דֶר צַדִיק הֵייסְט בַּיי זַיין טוּט אוֹיךְ אַלֶעבְּדוּגֶר מֶענְטְשׁ · אוּנ בַּיי זַיין לֶעבְּן דוּכְט זִיךְ עֶר אִיז טוּט · אוּנ עֶנְפֶרְט קֵיינוּם נִיט · נוּן לוּבּוּ לַייט ווֶער עֶם

ווּיל

וויל מיך פאלגן זאל ער פון זיך אפ טואן די מדה פון גאוה · וועט ער קענען קומן צו אלע גוטע מדות אונ די מדה פון גאוה ווערט צום מיינסטן געפונען ביי עשירים · אז ווי דער פסוק זאגט (כסף וזהב ירבה לך ורם לבבך ושכחת את ה׳ אלהיך) אז עס ווערט דיר געמערט געלד אונ זילבר · ווערט דר הייכט דיין הארץ · אונ פר געסט איז גאט דיין גאט · אוך האט גאט קיין שום זאך ניט אזוא פיינט וויא גאוה אז ווי דער פסוק זאגט (אותו לא אוכל) איך קען ניט וואונען מיט דעם בעל גאוה אויף דער וועלט :

אוך זאגט הקב״ה דער גאוה טוט אן מיין קלייד · אז וויא דער פסוק זאגט (ה׳ מלך גאות לבש) גאט דר קעניג איז אן גקלייד מיט גאוה · אונ גאט טוט אן דאס קלייד אז ער טוט אנקמה אין די רשעים די בעלי גאוה · דס ער וויל וויזן אז זייער גיאות איז ניט · אבער ווייטער שטייט דאך אין דר תורה אונ נביאים אונ כתובים · דס גאט איז איין עניו מיטארף ניט מאריך זיין דרונן דען דס געפינט מען אין (ויתן לך) · נון ווי זאל דר זונדיגר מענטש ניט גדענקן אין דעם טוט דאס ער איז קיין שעה ניט זוכר · אונ קאן פר גיין אין ארגע אונ דר מענטש ווס גדענקט דרונן פר גייט אים בודאי זיין גאוה · דר נאך קאן ער קומן צו פול גוטע מדות · אונ ווערט בהוט פאר פול הרבה עבירות · בפרט פון די עבירות ווס צווישן אים אונ זיין חבר · דהיינו (לא תקום) אונ (לא תטור) אונ (לא תשנא את אחיך בלבבך) · אוך אנדרע עבירות · דהיינו שעלטן אונ קרענקן דען דאס אלס קומט פון גאוה · אז ווי דר פסוק זאגט (הוכח תוכיח את עמיתך ולא תשא עליו חטא) אז דיין חבר הט דיר עפיס דר ווידר גטאן זאלסטו אים שטראפן · אונ זאגן צו אים ווארום האסטו מיר דס גטאן · אודר גרעט · אזו וועט ער זיך פר ענטפרן פר דיר אונ איר וועט שלום ווערן :

אבר עס איז צום בעסטן דס עס זאל אים ניט הארן קיין שום זאך · אונ קיין רייד · אונ זאל עס מוחל זיין · אז וויא דיא צדיקים אונ חסידים פר צייטן פלעגן טואן · דיא זעלביגו צדיקים הייסן ביי זייער טוט לעבדוגו לייט · אונ דס קומט אלס פון דר מדה פון ענוה · נאך מער דרשת די גמרא פון דעם פסוק (הוכח תוכח את עמיתך ולא תשא עליו חטא) ווען דוא זעהסט איינעם איין עבירה טואן · זאלסטו אים שטראפן בשתיקה ער זאל ניט מבויש ווערן · אבר אז ער וויל דיין שטראף ניט מקבל זיין מאגסטו אים וואול שטראפן אונ מבייש זיין פר לייטן · אונ אז ער וויל דיך ניט פאלגן · הייסט ער איין (כסיל) אנאר אונ ארשע · אזעלכן הט שלמה המלך פר באטן מיזאל אים ניט שטראפן · אזו ווי דער פסוק זאגט (באזני כסיל אל תדבר) אין די אוערן פון איין נאר זאלסטו ניט ריידן קיין שטראף רייד · אונ ער ווערט פלארן פון דר וועלט אונ פון יענער וועלט · אבר די לייט ווס נעמען אן שטראף איז די שטראף פר לוב אז וויא דר פסוק זאגט (אל תוכח לץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך) זאלסט ניט שטראפן קיין לץ · טאמער וועט ער דיך פיינדן שטראף צו אחכם וועט ער דיך לובן · דען ער איז זיך משמח מיט דר שטראף · אז ווי די גמרא זאגט (רבי יוחנן בן נורי) זאגט איך האב גימאכט דאס (רבי עקיבא ע״ה) איז פול גשלאגן גווארן פון (רבן גמליאל) · אונ ער הט מיך נאך דרובר מער לוב גהאט · אוף אים אונ זיין גלייכן איז גזאגט דר פסוק (הוכח לחכם וגו׳) :

אלו צייט זאל אוטלוכר יהודי זעהן · אונ אכטונג גובין זיך ניט צו קרענקן מיט זיינו חברים אונ זאל אוטלוכן גוטס טאן אז ווי זיך זעלברט אז ווי דר פסוק זאגט (ואהבת לרעך כמוך) זאלסט לוב האבן דיין חבר וויא זיך זעלברט (מה העלך סני לחברך לא תעביד) וואס עס איז אוף דיר גפיינט זאלסטו דיין חבר אוך ניט טאן · (רבי עקיבא) זאגט עס איז אקליינו פרשה (ואהבת לרעך כמוך) אונ דרונן הענגט כל התורה כולה · אונ אז ער שאפט מיט דיר עפוס זאלסטו עס טאן · גלייך וויא עס וואלט גוועזן פר קערט · דס דו וואלסט מיט אים גשאפט מכל שכן דס דו זאלסט לוב האבן דיין בשעפר · אונ זאלסט טאן אלס ווס ער גבוט אונ שאפט מיט דיר · נמצא אז כל התורה כולה הענגט אין די דריי ווערטער · אז ווי די גמרא זאגט איין עובד כוכבים איז גקומן צו (שמאי) אונ זאגט זיי מיך מגייר אונ לערן מיך כל תורה כולה וויל איך קען שטיין אוף איין פוס · האט אים (שמאי) אוועק

גְשְׁטוּסֶן · אִיז עֶר גִקוּמֶן צוּ הִלֵל · אוּנ הָט צוּ אִים אוֹךְ גְזָאגְט דִי אֵיינְגֶע וֶוערְטֶער · הָט עֶר אִיהְ מְגַייֵר גִוֶועזְן · דר נָאךְ הָט עֶר אִים גְלֶערוּנְט דִי דְרַיי וֶוערְטֶער (וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ) · דֶען דָס אִיז דֶר כְּלָל פוּן כָּל הַתּוֹרָה :

דְרוּם אִיז אוּטְלוּכָר מְחוּיָּיב צוּ גְדֶענְקְן אִין זַיין חַבְרָס טוֹבָה גְלַייךְ וִויא אִין זַיין טוֹבָה · אוּנ אַז זַיין חַבֵר אִיז עֶפּוּס אִין אַסְכָּנָה · אוּנ עֶר קָאן אִים מַצִיל זַיין · אוּנ אִיז אִים נִיט מַצִיל · אִיז גְלַייךְ וִוי עֶר וָואלְט אִים אוּם גִבְּרַאכְט מִיט זַיין הַאנְט · אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (לֹא תַעֲמוֹד עַל דַם רֵעֶךָ) זָאלְסְט נִיט שְׁטֵיין בַּיי דַיין חַבְרָס בְּלוּט · דָס דוּ זָאלְסְט אִים נִיט פַר לָאזְן אִין אֵיין צָרָה · נַייאָרְט דוּ בִּיסְט אִים מְחוּיָּיב צוּ הֶעלְפְן מִיט דַיין לַייב אוּנ גוּטְס · אוּנ אוֹב דוּא וִוילְסְט זָאגְן אִיךְ קָאן אִים נִיט הֶעלְפְן · דְרוּם שְׁטֵייט דֶר בַּיי (וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ) זָאלְסְט זִיךְ פָאְרְכְטְן פַאר דַיין גָאט · דֶען עֶר וֵוייסְט אוֹב דִי קֶענְסְטוּ אִים הֶעלְפְן · אוּנ אוֹב נִיט · אוּנ אַזוֹ אוֹךְ בַּייא אַלוּ זַאכְן וָוס דֶר מֶענְטְשׁ קָאן זִיךְ פַר עֶנְטְפֶרְן פַר לַייטְן שְׁטֵייט דֶר בַּיי (וְיָרֵאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ) דֶען עֶר וֵוייסְט דֶעם אֱמֶת · אֵיין גֵר וָוס אִיז מְקַיֵים דִי מִצְוֹת אִיז אוֹךְ אִין כְּלַל וִוי אַרֶעכְטֶער יְהוּדִי :

שְׁמוֹנָה אַכְט אָרְלֵיי חַבְרוּתוֹת זֶענֶען פַר הַאנְדְן דָס אַז מֶען בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ זַיי לֶערוּנְט מֶען אָפּ פוּן זֵייא זַייעֶרֶע מִדוֹת · דָס עֶרְשְׁטֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ מְלָכִים אוּנ שָׂרִים לֶערוּנְט עֶר זִיךְ אָפּ פוּן זֵיי דִי מִדָה פוּן גַאֲוָה · דָאס אַנְדֶרֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ רְשָׁעִים · לֶערוּנְט עֶר זִיךְ אָפּ פוּן זֵיי גֶעלְט אֵיין צוּ זַאמְלִין · אוּנ תַּעֲנוּגִים זִיךְ אָן צוּ טוּאָן דָס דְרִיטֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ מִיט וַוייבֶּר לֶערוּנְט עֶר אָפּ פוּן זֵיי יֵצֶר הָרָע · אוּנ בַּייזֶע הִרְהוּרִים · דָס פֶערְדֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ יוּנְגֶע לַייט לֶערוּנְט עֶר אָפּ פוּן זֵייא אֵייטְל בַּייז · דְרוּם הָאבְּן דִיא חֲכָמִים גִיזָאגְט אִין פֶּרֶק דוּ וָוס רֵיידְן מִיט קְלֵיינֶע קִינְדֶר · אוּנ דִי וָוס זִיצְן בַּיי (עַמֵי הָאֲרָצִים) דָס מַאכְט אוּם צוּהֶן דֶעם מֶענְטְשְׁן פוּן דֶר וֶועלְט דָס פִינְפְטֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ שְׁלֶעכְטֶע לַייט לֶערוּנְט עֶר אָפּ פוּן זֵיי עֲבֵירוֹת · אוּנ פוּל בַּייז צוּ טָאן · אוּנ קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט צוּ טָאן דָס זֶעקְסְטֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ לֵיצִים לֶערוּנְט עֶר אָפּ פוּן זֵיי לְשׁוֹן הָרָע אוּנ רְכִילוּת אוּנ שְׁבוּעוֹת אוּנ קְלָלוֹת · אוּנ לִיגְן זָאגְן אוּנ נִיאוּף אוּנ נָאךְ זֶעלְכֶע גְלַייכְנְס דָס זִיבְּטֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ אָרוּמֶע לַייט לֶערוּנְט עֶר אָפּ פוּן זֵיי עֲנָיוּת · אוּנ גָאט צוּ לוֹבְּן אוּנ זִיךְ לָאזְן בַּנִיגְן מִיט וָואס גָאט הָאט אִים גוּגוּבְּן · אוּנ בַּגֶערְט נִיט קֵיין אִיבֶּרְגְס · דָס אַכְטֶע וֶוער עֶס בַּהֶעפְט זִיךְ צוּ צַדִיקִים לֶערוּנְט עֶר אָפּ פוּן זֵיי חָכְמָה אוּנ פוּל מִדוֹת טוֹבוֹת . אוּנ דָס אִיז אוֹךְ אַכְּלַל פוּן אַהֲבַת הַבִּירִים · דָס מִיזָאל דֶעם חַבֵר דַן זַיין (לְכַף זְכוּת) · אַזוֹ אוֹךְ שְׁטֵייט אִין פֶּרֶק (וֶהֱוֵי דָן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת) זָאלְסְט דַן זַיין אוּטְלוּכְן מֶענְטְשְׁן . צוּ זְכוּת · דֶער דִין אִיז אַזוֹ וֶוען דוּ זֶעהְסְט אֵיינֶם עֶפּוּס אַזַאךְ טָאן · אוּנ עֶס אִיז דִיר אַסְפֵק אוֹב עֶר אִיז אַפְרוּמֶר מַאן · אוּנ אוֹב נִיט · אוּנ אֲפִילוּ דוּ וֵוייסְט גְוִויס עֶר אִיז אַרָשָׁע · נָאר דוּ וֵוייסְט נִיט טָאמוֹר הָט עֶר תְּשׁוּבָה גְטָאן · בִּיסְטוּ אִים מְחוּיָּיב דַן צוּ זַיין לְכַף זְכוּת אָבֶּר אַז דוּ וֵוייסְט גְוִויס אַז עֶר הָט נָאךְ קֵיין תְּשׁוּבָה נִיט גְטָאן מָאגְסְטוּ אִים דַן זַיין לְכַף חוֹבָה · אוּנ אוּם פַיינְט הָאבְּן אַזוֹ אוֹךְ זָאגְט דִיא גְמָרָא אֲפִילוּ דוּ זֶעהְסְט אַתַּלְמִיד חָכָם אֵיין עֲבֵירָה טָאן · טָארְסְטוּ אוֹף אִים קֵיין בַּייז נִיט גְדֶענְקְן דֶען עֶר הָט בְּוַודַאי תְּשׁוּבָה גְטָאן :

אוּנ דֶר וָוס אִיז אִים יוֹא חוֹשֵׁד · אוּנ גְדֶענְקְט אוֹף אִים בַּייז · קוּמְן אוֹף אִים יְסוּרִים · אַז וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (הַחוֹשֵׁד בִּכְשֵׁרִים לוֹקֶה בְּגוּפוֹ) דֶר וָוס אִיז חוֹשֵׁד אַפְרוּמֶן מַאן · דֶער וֶוערְט גְשְׁלָאגְן אִין זַיין גוּף · דֶען דָס אַלְס קוּמְט פוּן שִׂנְאָה דְרוּם טְרַאכְט עֶר אוֹף אִים בַּייז תָּמִיד · אַז וִויא אִיךְ הָב אוֹבְּן גְשְׁרִיבְּן פוּן וַואנֶען עֶס נֶעמְט זִיךְ פוּן גַאֲוָה דֶען דֶער בַּעַל גַאֲוָה הָט קֵיין יִרְאַת שָׁמַיִם נִיט · אוּנ מֵיינְט בַּיין טוּט אִים תָּמִיד דֶר וִוידֶר זַיין כָּבוֹד · אוֹךְ רָאזְט עֶר אַוֶועק פוּל מִצְוֹת פוּן זַיין גַאֲוָה וֶועגְן · נָאךְ מֶער בְּרֶענְגְט אִים זַיין גַאֲוָה · דָס עֶר פַאר שְׁוַוייגְט נִיט קֵיין שׁוּם מֶענְטְשְׁן אוּנ וִויא בַּאלְד מֶען רֶעט אִים אַוָוארְט · מֵיינְט עֶר מִירָעט אִים דֶר וִוידֶר זַיין כָּבוֹד דְרוּם פַר דְרוּסְט עֶס אִים · אוּנ עֶר קְרִיגְט זִיךְ מִיט דִי לַייטְן · נָאךְ מֶער בְּרֶענְגְט אִים זַיין גַאֲוָה · דָס עֶר אִיז קֵיינֶעם נִיט מוֹחֵל אוֹף אַלוּם וָוס עֶר הָט קוּגְן אִים גִזוּנְדִיגְט מִיט רֵייד מִיט הַשָּׂגַת גְבוּל אוֹדֶר מִיט אַנְדֶר זַאךְ אוּנ הַאלְט דִיא שִׂנְאָה בַּייא זִיךְ אוּנ וִויל אוֹךְ יֶענֶעם קֵיין מְחִילָה נִיט בֶּעטְן פוּן זַיין גַאֲוָה וֶועגְן אָבֶּר דֶר וָוס אִיז אֵיין יְרֵא שָׁמַיִם אוּנ

בְּרֶעגְנְט

בדענקט זיך איך האב דאך גאט אופט דער ווידר גטאן · נוא וויא זאל ער עס מיר מוחל זיין · אז איך וויל יענעם ניט מוחל זיין אזו וועט ער פון זיך בודאי אראפ ווארפן די גאוה :

אוך דר גאוותן לייגט אוטלוכן אום צו בייזון · אבר דר עניו איז אוטלוכן דן (לכף זכות) : דרוף איז פר האנדון · דרייא מעשיות איין מעשה אמאל הט זיך איין ארומאן פר דונגון ביי איין עושר אוף דריי יאר · איז זיין צייט אום גגאנגון אום ערב יום כיפור · זאגט ער מיין לובר בעל הבית גיב מיין שכר · דען איך וויל פארון אהיים · זאגט דער בעל הבית איך האב קיין געלט ניט זאגט ער גיב מיר בהמות · זאגט ער איך האב קיין בהמות אוך ניט זאגט ער גיב מיר פעלדיר זאגט דר בעל הבית איך האב קיין פעלדור אוך ניט · זאגט ער גיב מיר קליידר אודר בעט גוואנט פר מיין שכר · זאגט ער איך האב קיין שום זאך דיר ניט צו גיבין · אזו איז ער געביך אהיים גגאנגון מיט טרווארוג גמיט · אונ הט ניט גבראכט אפילו קיין פחות משוה פרוטה · נאך יום טוב הט דר בעל הבית אן גלאדון דריי איזלון מיט עסן שפייז אונ געלט אונ קליידר אונ האט עס גבראכט דעם ארומאן אונ פרעגט אים וויא האסטו מיך דן גהאלטן ווען איך בין אין שולדן געוועזן · ער זאגט איך האב מיר גדאכט שאמור האסטו מקדיש גוועזן אלס וואס דו האסט · זאגט ער מיזאל דיך אוך דן זיין צו זכות פונם הוטל ווי דו האסט מיך דן גוועזן :

נאך אמעשה אחסיד הט אמאל אום גליזט אמוד פון דר תפיסה · אוף דער נאכט הט ער זוא גלייגט ביי זיך צו פוסן · אין דער פרוא האט ער זיך גטובלת · אונ פרעגט זיינע תלמידים וויא האט איר מיך דן גוועזן · זאגון זייא מיר האבון אייך דן גוועזן לכף זכות · זאגט ער גאט זאל אייך אוך דן זיין לכף זכות · נאך איי מעשה · (רבי יהושע בן חנניה) איז גגאנגון צו אזונה וויא ער איז גקומן פר איר הוז · הט ער אום גטאן זיינע תפילין · אונ גייט אריין צו איר אונ מאכט צו די טור · דער נאך איז ער ארוס גגאנגון · אונ הט זיך גטובולת אונ לערונט מיט זיינע תלמידים · הט ער זיי גפרעגט ווי הט איר מיך דן גוועזן · זאגון זיי מיר האבון אייך דן גוועזן צו אלום גוטן · זאגט ער עס איז אמת ! גאט זאל אייך אוך דן זיין לכף זכות פונם הוטל · דרום זאל זיך איטלוכר אפ לערנון פון די דריי מעשיות · דס ער זאל איטלוכן דן זיין לכף זכות :

אוך זאגט די גמרא דער וואס בגייאט זיך ערלוך מיט זיינע שכנים · אונ דר וואס לייאט דיא ארמע לייט אין זייערע נוטון · אונ דער וואס נעמט זיין שוועסטור טאכטור דר אווייב · אוף זיי איז גזאגט דר פסוק · ווען דו וועסט גאט אן רופן וועט ער דר הערון דיין תפלה · אמאל האט איינר מבזה גוועזן אחסיד הט דער חסיד גנומן אשוסל מיט גוטי פירות · אונ האט אים גשוקט · אונ בפעלט צו אים דס שיק איך דיר דרום וייל דו האסט מיך מכבד גוועזן מיט דיין חלק גן עדן · דאס איך האב בקומן וייל דו האסט מיך מבייש גוועזן · דרום זאל איטלוכר גווארונט זיין דרוגן · אוך טואן מיר דרוף דריי מאל אין טאג תפלה · דס מיר זאלון שטול שווייגון אונ קיינום ניט מבזה זיין אז וויא מיר זאגון (אלהי נצור לשוני מרע ושפתי וכו') מיין גאט הוט מיין צונג פאר בייז · אונ מיינע לעפצון פון צו ריידון בייזו רייד · אונ צו די אלו וואס שעלמון מיך זאל מיין לייב שווייגון · אונ מיין לייב זאל זיין ווי ערד צו איטלוכן מענטשון דען זענון די גוטע מלאכים זיינע מליצים · אונ זאגן צו גאט זעה ווי ער הט מוחל גוועזן צו די לייט וואס האבון אים פול בייז גטאן · אזו גהערסטו אים אוך מוחל צו זיין :

אזוי וויי מיר גפונן דס (רבי אליעזר) האט תפלה גטאן אוף רעגון · איז זיין תפלה ניט אני גנומן גווארון · דר נאך הט (רבי עקיבא) תפלה גטאן אונ הט גזאגט (אבינו מלכנו חטאנו לפניך) דא איז גקומן ארעגון · איז אראפ גגאנגון איין (בת קול) פונם הוטל איר זאלט ניט מיינון דער איז פרומר פון דעם נאר וייל דר איז איטלוכן מוחל דרום איז זיין תפלה דר הערט גווארון אונ (רבי אליעזר) איז ניט מוחל · דרום איז זיין תפלה ניט דר הערט גווארון דרום אוך ווען ישראל זענן איינס אונ זענון מוחל איינס דס אנדרו אונ עס איז צווישן זיי קיין קריג ניט פאר האנדון זאגט אוף זייא דר פסוק (למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך) פון וועגון מיינע ברודר אונ געזעלון וועל איך ריידון

ילים צווישן דיר אונ׳ גאט וועט אונז טאן אלו טובות אונ נחמות וואס די נביאים האבן גזאגט · אונ ער וועט אונז שיקן משיח · אונ וועט אונז דער לייזן אוס דעם גלות במהרה בימינו אמן :

סליק פרק אהבת חברים וגמילות חסדים

ענין הכעס והחמה שלא לכעוס פרק חמשה עשר

דיזר פופצעטר פרק רעט דר מענטש זאל ניט זיין אין כעס · דען פון קיין כעס קומט קיין גוטס ניט : (שכל אדם האריך אפו ותפארתו עובר על פשע) דר שכל פונם מענטשן איז ער זאל דר לענגרן זיין צארן · אונ זיין שיינקייט איז ער זאל אובר פארן אויף דיא זונד אז ווי מיר געפונן ביא יצחק אבינו ע״ה דס אבימלך הט אים אוועק גטריבן · דר נאך אז ער איז צו אים גקומן הט ער אים מכבד גוועזן אונ הט אים ניט גוואלט קיין בייז בצאלן אזו אויך יוסף הצדיק · זיינו ברודר האבן אים פר קויפט · אונ ער האט זייא גשפייזט אונ ערליך גהאלטן · עס איז אויך אמאל גוועזן א חסיד · אלו נאכט איידר ער האט זיך גלייגט שלאפן האט ער אזו גזאגט · דא בין איך מוחל אוטליכן מענטשן וואס הט מיר דר ווידר גטאן · דס ער זאל קיין עונש ניט ליידן דורך מיר אויך זאגט די גמרא דרייא זענון וואס גאט הט ליב · דר וואס ווערט ניט ברוגז · אונ דר וואס שיכורת זיך ניט אן · אונ דר וואס איז מוחל אוטליכן מענטשן (רב אדא) הט גלעבט עטליכו הונדרט יאר האבן אים זיינו תלמידים גפרעגט לובר רבי דורך וואס פר א זכות הט איר זוכה גוועזן אזו אלט צו ווערן זאגט ער איך האב קיין מאל ניט גצערנט אין מיין הויז · אויך בין איך ניט גגאנגן פרור פר דעם וואס איז עלטור אודר קעסטליכר גוועזן פון מיר אויך האב איך ניט מהרהר גוועזן אין דר תורה אויף איין אום ריין אורט · אויך איך בין ניט גגאנגן פור איילן אן תורה אונ תפילין · אונ איך האב ניט גשלאפן אין שול אונ אין בית המדרש · איך הב מיך ניט גפרייט אין דער צרה פון מיין חבר אויך האב איך קיינום ניט גרופן מיט קיין צו נאמן :

דרום זאל אוטליכר מענטש גוואורנט זיין ניט צו זיין אין כעס · דען אין דעם בעל כעס גוועלטיגן אלו מיני גיהנם אויך קומן אויף אים פול קרענק · נוא פר זונדיגט ער דיא וועלט אונ יענו וועלט · רבי יונתן זאגט עס קומן פול קרענק אויף איין רגזן · אז וויא דר פסוק זאגט (ונתן לך ה׳ לב רגז וכליון עינים ודאבון נפש) גאט וועט דיר געבין אצערונגדיג הארץ · אונ פאר בלענטו אוגן אונ ווייטאג צו דיין לייב · (אבא בר הונא) זאגט דר וואס איז אופט אין כעס איז אפילו דיא שכינה ניט גאכט אין זיינו אוגן אז ווי דר פסוק זאגט (רשע כגובה אפו בל ידרוש אין אלהים כל מזימותיו) דר רשע אובר זיין הויך צארן פארשט ער ניט אין גאט מיט אלו מחשבות · (רבי ירמיהו) זאגט ער פר געסט אויך זיין תורה · אונ ווערט נאריש אז ווי דר פסוק זאגט (כי כעס בלב כסילים ינוח) דען דר כעס רואט אין הארץ פון דו נארן אונ רשעים :

רבי נחמן זאגט ווער עס איז אכעסן זאלכטו וויסן דס זיינו עבירות זענון פול מער פון זיינו מצות אז ווי דר פסוק זאגט (ובעל חמה רב פשע) · דר צארנדיגר מענטש האט פול זונד · נאך זאגט די גמרא תמיד זאל א מענטש ניט צארנג זיין ווי (שמאי) נאר אזו ווי (הלל) הט קיין מאל ניט גצערנט · א מעשה איז גוועזן איינר הט זיך גוועט צו הונדרט גולדן · דס ער וועט קענון (הלל) אין כעס אריין ברענגן · אמאל אום ערב שבת שפעט · הט זיך דר (הלל) גצוואגין קומט ער צו גיין אונ הט גרופן צוויי מאל (הלל) איז אין דער היים · איז הלל אין דער היים · הט ער זיך פר בונדן זיין קאפ · איז גשווינד ארוס גגאנגן צוא אים · אונ זאגט צוא אים · מיין זון וואס ווילסטו זאגט ער איך האב עפוס צו פרעגן · זאגט הלל פרעג · פרעגט ער אים פר וואס האבן דיא לייט פון בבל גלאטו קעפ · זאגט ער דו האסט גפרעגט אגרוסו זאך · דס איז דרום ווייל זיי זענון ניט קלוג אין אנייילו ארום הט ער ווידר גשרוגן איז (הלל) אין דער היים איז ער ווידר ארוס גגאנגן הט ער ווידר גפרעגט עטליכי מאל אזעלכו זאכן לסוף זאגט ער איך האב פול קשיות צו פרעגן נאר איך פארכט מיך דס דו וועסט ברוגז ווערן · זאגט הלל פרעג מיין זון וואס דוא ווילסט · איך וועל דא בלייבן שטיין · הייבט אן דר מענטש · אונ זאגט דו בוסט עס דער הלל דר נשיא פון ישראל ·

זאגט ער ווס פרעגסטו דען זאגט ער איך האב פר שפולט אובר דיר פור הונדרט גילדן דאס איך האב דיך ניט געקענט ברוגז מאכן • זאגט הלל זיי זייער געווארנט מיין זון ניט צו זיין אין כעס ער איז וואול ווערט הלל • דאס דוא זאלסט פאלורין הונדערט • אונ פור הונדרט גולדן • אונ הלל זאל ניט צערנן :

נאך אמעשה איין עובד כוכבים איז גקומן צו (שמאי) אונ זאגט צו אים וויפול תורות האט איר ישראל זאגט ער צווייא תורות • תורה שבכתב • אונ תורה שבעל פה • דס איז (משניות) אונ (גמרא) זאגט ער זייא מיך מגייר אין דר תורה שבכתב וויל איך גלייבן • אונ אין דר תורה שבעל פה וויל איך ניט גלייבן אזו הט אים (שמאי) אשטוס געגעבן מיט זיין שטעקן • איז ער גקומן צו הלל האט ער אים יוא מגייר געווען • אונ הט מיט אים אן גהובן צו לערנן (אב גד הו) אין דער פרוא לערנט ער מיט אים פר קערט (והדגבא) זאגט ער נעכטן האסטו מיט מיר אנדורש גלערנט זאגט הלל דו מעגסט מיר גלייבן איך קען מיט דיר לערנן • בקיצור דער גר איז געווארן איין (גר צדק) • נאך אמעשה איין עובד כוכבים איז דורך גגאנגן הונטר דעם (בית המדרש) הט ער גהערט דס איינר לערנט מיט זיין תלמיד (ואלה הבגדים) זעלכו קליידר זאל מען מאכן דעם כהן גדול אונ דער עובד כוכבים הט בגערט צו זעלכו קליידער אזו איז ער גקומן צו (שמאי) • אונ זאגט זייא מיך מגייר אונ מאך מיך פאר איין כהן גדול • הט ער אים אשטוס געגבין מיט זיין שטעקן דר נאך איז ער גקומן פר (הלל) הט ער אים יוא מגייר געווען • דר נאך הט ער געוואלט מיזאל אים מאכן פר אכהן גדול • זאגט (הלל) צו אים עס קען ניט זיין בוז דו מוזט פרור לערנן אלו דינים פון איין (כהן גדול) • אז ער איז גקומן צו דעם פסוק (והזר הקרב) איין פרעמדר ווס איז ניט פון זרע (אהרן הכהן) אז ער גנעהנט צו טאן די עבודה קומט אים מיתה • פרעגט דר גר אוף וועמן גייט דער פסוק זאגט הלל אפילו אוף (דוד המלך) זאגט ער מכ"ש איך בין פון עובדי כוכבים בין איך בוודאי ניט ראוי אריין צו גיין אין בית המקדש אריין אודער דיא עבודה צו טאן • דער נאך איז ער געווארן אגר צדק • אמאל איז ער גגאנגן צו (שמאי) אונ זאגט צו אים ווארום האסטו מיר ניט גזאגט אז איך קען ניט זיין קיין (כהן גדול) דיין צארן הט מיך שיעור אום גבראכט פון דר יודישר אמונה אונ דו ענוה פון הלל האט מיך יוא גבראכט דר צו פיל ברכות זאלן קומן אוף זיין קאפ :

אמאל זענן זיך אלו גרים צום הויף גקומן בנאנדר אונ זאגן איינס צום אנדרן דר כעס פון שמאי הט אונז שיער אום גבראכט פון אונזר אמונה דרום זאל אוטלכר געווארנט זיין ניט צו זיין אין כעס • אוך זאגט די גמרא דס דריי מאל שטייט אין דר תורה דס משה רבינו ע"ה איז ברוגז געווען אזו הט ער זיך טועה בדין געווען • נוא מכ"ש אנאנדר מענטש • דרוף זאגן די חכמים ז"ל דר כעסן איז גליך וויא אמשוגע • בפרט ווער עס מאכט עפוס כליה אודר ער שלאגט זיין קונד אין כעס האט ער בוודאי גרוס עונש דר פאר די חכמים גליכן די זאך צו אמענטשן וואס טראגט אין איין האנט אכלי מיט גוטן אייל אונ אין דר אנדרור האנט אכלי מיט וואסור אונ ער דארף גייטוג אום ליידגן אהאנט אזו גוט דאך מיט דר שכל ער זאל אוועק ווארפן די כלי מיט וואסור אונ דעם אייל זאל ער האלטן • אונ דר ווס טוט פאר קערט איז ער דאך אגרוסר נאר אונ איין משוגע אזו איז דס אוך • ער זאל איין האלטן זיין כעס וואלט ער געקענט האבן עולם הבא • אז ער טוט אבר פר קערט פאלורט ער עולם הבא אונ האלט ביי זיך דס בייז • דא האבן די חכמים ז"ל איין קעסטלוכו עצה געגבן ווי אזו מיזאל פון זיך ארא ווארפן דעם כעס דס מיזאל גדענקן אין טוט ווי אובן שטייט • אזו אוך ווען איינר וויל תשובה טאן אוף זיינו עבירות אונ איז אוף זיך מקבל תענית אז ער זאל גאר איין מאל איין האלטן זיין צארן פון גאטס וועגן איז גליך ווי ער וואלט גפאסט אונ וואלט זיך סיגופים אן גטאן דען הקב"ה איז אים מוחל אלו זיינו עבירות דרום זאגן דוא חכמים ז"ל איידער מיזאל ליידן שווערי יסורים בעסור זאל מען ליידן די גרונגו יסורים פון כעס אוף האלטן אוך דס איז אים ניט מבטל פון זיין לערנן אונ דאווגן ניט ווער ער דארף פאר הערן אונ פר זעהן דורך דעם ווערן אים פר גובן זיינו עבירות אונ ער בקומט די זכיות פון יענם וואס איז אים מבזה :

און יענער בקומט דם גיהנם :

דרום האבן די חכמים ז"ל גזאגט ווער עס וויל אין זיך האבן די בעסטע מדה פון אלו מדות דס איז די ענוה · צום ערשטן מוז ער פון זיך אפ טאן דעם כעס · דען איין רגזן אפילו ער האט שון תשובה גטאן וויפול יאר פאר דארבט ער זוא מיט אמאל כעס · דס זוא איז פאר גישט גרעכונט דר (ראשית חכמה) שרייבט ווער עס וויל רעכט תשובה טאן זאל ער אשבועה טאן ניט צו זיין אין כעס · און אוב ער ווערט פאר געסן דיא שבועה זאל ער זיך אקנס מאכן צו גובן אין צדקה אריין · אז ער ווערט זיין אין כעס · אבר אז ער זעהט איינם איין עבירה טאן אזו וואלט ער דאך גמעגט ברוגז ווערן ווייל עס איז פון נאטס וועגן נאר ער טאר דאך ניט עובר זיין די שבועה · דרום זאל ער זיך שטעלן גלייך ווי ער איז ברוגז אזו זאל ער זיך נוהג זיין עטלוכו יאר · ביז ער ווערט בקומן אין זיך די מדה פון ענוה · אין איין תענית איז דר מענטש גרונג ברוגז צו ווערן דרום זאל ער זייער גווארנט זיין דען דענמאלט איז ערגור וויא אין אנאנדר טאג · דען עס וואלט פול בעסור גוועזן ער זאל ניט פאסטן · אזו איז אוך דר דין אום שבת אום יום טוב · אזו אוך אז איינר הט ביי זיך אורחים דענמאלט איז אוך פיל גרעסור דיא עבירה פון כעס איידר אנאנדרט מאל · דען די אורחים מיינון ער מאכט דרום איין קרוג מיט זיין גזונד · כדי ער זאל אונז פטערון · דרום אוטלוכר מענטש ווס וויל האבן אין זיך יראת שמים · זאל ער פון זיך אפ טואן די בייזו מדה אזו ווערט אים גאט מציל זיין פאר אלו בייזו פורעניות און יסורים און פר איין מיתה משונה · און פר דעם גיהנם · און ער האט שלום אוף דער וועלט · און אוף יענור וועלט און קומט מיט שלום אין גן עדן אריין אז ווי דר פסוק זאגט (או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי) :

סליק פרק הכעס והחמה

הלכות שלא לספר לשון הרע וניבול פה פרק ששה עשר

דר זעכצוטר פרק רעט מיזאל ניט ריידן קיין לשון הרע און (ניבול פה) :

לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם מי האיש החפץ חיים אוהב ימים לראות טוב נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה) גייט קונדר הערט מיך צו איך וועל אייך לערנן די יראה פון גאט ווער איז דר מענטש ווס וויל לעבין בעוה"ז בעוה"ב · און ער הט ליב צו זעהן גוטס אין זיינו טעג · הוט דיין צונג פון לשון הרע · און דיינו לעפצון פון צו ריידן שאלקפטוקייט · מעשה איין גווירץ קרעמיר איז ארום גפארן פון אשטאט צו דער אנדרור און הט אזו אום גשרוגן ווער וויל קופן דם לעבין · ביי מיר איז דא קרייטוכצר פון, אייבוג לעבון אז דו טאכטור פון (רבי ינאי) הט אים דר הערט אזו שרייאון איז זוא גקומן פר איר פאטור · איז ער גגאנגן צו דעם מענטשן און זאגט אים פר קוף מיר דיינו קרייטוכצר זאגט ער צו אים די פר קופסט זעלבסט אוך די אייגנו קרייטוכץ · פרעגט אים (ר' ינאי) ווס איז דאס זאגט ער זאגט דען ניט דר פסוק (מי האיש החפץ חיים אוהב וגו) נון זעהן מיר וואל אז דם לעבין הענגט אין דר צונג אין מול פונם מענטשון אזו אוך זאגט דר פסוק (מות וחיים ביד הלשון) דר טוט און דם לעבון הענגט אין דר צונג · ווען דר מענטש רעט גוטי זאכון הט ער דם לעבון · און פר קערט הט ער דעם טוט · אז ווי דר פסוק זאגט (שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו) ווער עס הוט זיין מול און צונג · הוט ער פון צרות זיין ליב · דען די צונג איז גלייך אזוי אהאנט דרום זאגט דער פסוק (מות וחיים ביד הלשון) אזו ווי די האנט קען אום ברענגון אמענטשון · אזו איז אוך דוא צונג און די צונג איז נאך פול ערגור דען די האנט קען ניט טייטון איין מענטשון סיידן זוא איז נאהונט צו אים · און בגרייפט אים אבער די צונג קען טייטון פר' הונדרט מייל · דרום זאגט דר פסוק (חץ שחוט לשונם מרמה דבר) אז וויא אפייל אזו טוט קולן די צונג ווס רעט שאלקאפטוקייט און לשון הרע קען טייטון אמענטשן אפילו ער איז פר הונדרט מייל אז ווי דר פסוק זאגט (שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ) זיי טואן אין הוכל זייער מול און זייער צונג גייט ארום אוף דר ערד כלומר לשון הרע גייט אזו ווייט ווי פון הוכל צו דר ערד :

נאך אפשט איז זיי טואן זייער מול אין הומל כלומר זיי ריידן פון גרוסע לייט און זייער צונג גייט ארום אויף דר ערד · כלומר זיי ריידן אפילו פון שאפלע לייט דען דר וואס גווייגט זיך צו ריידן לשון הרע · רעט ער פון אלע לייט גלייך · אויף גוטע און שלעכטע אויף גאהונטע און ווייטע און מאנזבלון און ווייבער · אויף יונגע און אלטע · (כמה) וויא זייער גרוס איז דר עונש פון דיא וואס ריידן לשון הרע · לא די זיי פאר זונדיגן זייערע טעג · און עולם הבא אוך נאר זיי פר זונדיגן נאך זייערע ווייב און קונדר · און אז איין אשה רעט לשון הרע · פאר זונדיגט זוא איר מאן און קונדר און קומן אום פון זייער גוטס אפילו דער וואס הערט נאר צו לשון הרע טוט אוך גרוס עונש ליידן דרום הט גאט בשאפן די לעפלוך צום אויער דס אז איינר וועט הערן ריידן בייזע רייד זאל ער דער מיט פאר שטעקן די אויערן · און דרום זענען די פונגר שפיצוג כדי מיזאל זיי קענן אין אויער אריין טאן ניט צו הערן קיין בייזע רייד :

ראש ארבוקייט פון דר עבירה פון לשון הרע לערנן מיר אפ פון מרים הנביאה זו הט גרעט אויף איר ברודר משה רבינו ע״ה · האטשע איר כוונה איז דאך גוועזן צו גוטן אים און זיין ווייב ראך איז זוא פארט גשטראפט גווארן מיט צרעת · נוא ווי גרוס איז דר עונש פון דעם וואס איז זיך מתכוין צו ריידן בייזע רייד · און לשון הרע · דרום גהער זיך אוטלוכר הוטן דר פר דא וועט איך בשיידן וועלכוס הייסט לשון הרע ווער עס רעט פון דו לייטן אין דעם הוז לעבט מען וואול אין דעם הוז קאכט מען וואול אין דעם הוז עסט מען וואל אודר מען גייט אין שיינה קליידר וויא נעמען דס אלס די לייטן · אודר ער זאגט יענער הט שלעכטץ גטאן אודער ער זאגט דו קענסט דעם ניט · זאלסטו אים אזו קענן וויא איך וואלסטו זיך פאר וואנדרט · אודר רעסט גלייכן נאך זעלכע רייד דס איז אייטל לשון הרע · קורץ פון דער זאך וואס איינר רעט פגם חבר אז ער הערט ניט הייסט לשון הרע רכילות הייסט אז איינר קומט צו זיין חבר און זאגט דס און דס האט דיר יענער גטאן · אודר גרעט אויף דיר דער פון קומט רציחות ר״ל בפרט אז מיט זיין לשון הרע און רכילות איז ער מזיק זיין חבר · הט ער בודאי קיין חלק לעולם הבא ניט די עבירה פון לשון הרע איז ארבור פון אלע עבירות וואס שטייאן פר באטון אין דער תורה · אוך איז גאט גיכר מוחל דיא עבירה פון זנות מיט איין אשת איש · איידר די עבירה פון לשון הרע · אז ווי מיר גפונן אין דער גמרא דוד המלך איז גזעסן ביי די סנהדרון און די סנהדרון האבון גלערנט אגדרע הלכות · דא האבן זיך אן גרופן (דואג און אחיתופל) ווער עס איז מזנה מיט איין אשת איש וואס פר אמיתה קומט אים און זייער כוונה איז גוועזן דוד המלך מבייש צו זיין זאגט דוד צו זיי דער וואס איז מזנה מיט איין אשת איש קומט אים חנק אבר ער הט דאך אחלק לעולם הבא · אבר דר וואס רעט לשון הרע און איז מבייש זיין חבר · דר פאר לורט עוה״ז און עוה״ב · און אויף אלע עבירות פון דער תורה דר לענגורט הקב״ה זיין צארון · טאמור וועט ער תשובה טאן · און אויף לשון הרע שטראפט שר אים באלד אויף דר וועלט אין זיין לייב און גוטס און אויף יענער וועלט שטראפט ער זיין נשמה און אפילו די לייט וואס זוצן לעבון אים און שטראפן אים ניט דרוף וועלן אוך עונש ליידן :

דרום זאל מען אים אן שרייאן דו רשע רייד ניט פון די לייטן · און אז ער קערט זיך ניט דר צו זאל מען פון אים אנטלופן און אזב עס איז אזו אמענטש וואס מיהאט מורא פון אים צוא אנטלופן זאל מען צו מאכון די אויערן · און בעו״ה אצונדרט אין אונזרי דורות איז דאס לשון הרע און רכילות זייער נתרבה גווארן דרום האבון די חכמים איין עצה גגובין ווי מיזאל בהוט ווערן פון דער גרוסר עבירה אוטלוכער מענטש זאל זיך גוויינן וויינוג צו ריידן · אזו וועט ער זיך ניט אום ריידן קיין שלעכטץ · אוך שטייט אין פרק (רבי שמעון) זאגט אלו מיינו טאג בין איך אויף גצוגן גווארן צווישן תלמידי חכמים האב איך קיין בעסרו סדה ניט גפונן אז שווייגן אוך האט שלמה המלך גזאגט (גם אויל מחריש חכם יחשב) אנאר דער שווייגט איז ער אוך גרעכנט פאר אחכם · און ווען איינר גוויינט זיך אין שווייגן וועט ער בשורמט פר לשון הרע און (רכילות) און ניבול פה) און פאר פול עבירות און חנופה (ניבול פה) קומט פול בייז אויף שונאי ישראל ר״ל · און

ווי די גמרא זאגט דאס פיל עבירות דר גייאן זיך אלז טאג אובר (ניבול פה):

רב נחמן זאגט אוטלובר מענטש ווייסט וואול ווארום די חתן אונ כלה גייאן הונטר דר חופה · נאר דער וואס רעט (ניבול פה) פאלורט ער עולם הבא אונ אפילו עס איז אויף אים נגזר געווארן פול גוטס פר זיבציג יאר ווערט עס פאר קערט צו בייזן · (רבה בר שילה) זאגט פון ווענגן (רב חסדא) מען מאכט אים אויך אטיף גיהנם אז ווי דר פסוק זאגט (שוחה עמוקה פי זרות זעום ה׳ יפול שם) אטיף גיהנם מאכט מען דעם וואס רעט פרעמדי רייד אונ (ניבול פה) דר וואס דער צערונט הקב״ה וועט אהין אריין פאלון די גמרא זאגט אין (שבת) פון ווענגן דער עבירה פון ניבול פה קומן אויף שונאי ישראל פיל צרות אונ בייזי גזירות אונ דיא קונדר שטארבין ר״ל · אונ די יתומים אונ אלמנות שרייאון אונ קיינר ענטפורט זיי ניט אז ווי דער פסוק זאגט (על כל בחוריו לא ישמח וגו׳) זעה דאך דיא גרוסי עבירה וואס דר מענטש טוט מיט זיין מויל אונ צונג:

דרום איז ראווי דער מענטש זאל זיך וואול בדענקן איידער ער לאזט ארוס אווארט פונם מויל ער זאל בעסור אום גובין פול געלט אויף אים נצלוכי זאכן איידר ער זאל ריידן אום נוצליבו רייד דען געלט קאן מען ווייטור גווינון · אבר קיין ווארט קאן מען ניט צריק האפין · סיידן דורך גרוסו תשובה דען אוטלוכם ווארט וואס דער מענטש רעט ווערט איין גשריבין אין אבוך · אונ אויך רעט ער אגוט ווארט ווערט דרוס אגוטר מלאך אונ פון אשלעכט ווארט ווערט אשלעכטור מלאך אונ זיי בצאלן אים זיין שכר אונ עונש די חכמים ז״ל שרייבן דם מויל איז נאר בשאפן געווארן גאט צוא לובן אונ תורה צו לערנן אונ מצות צו טאן · אז וויא איך וועל דא עס בשיירון · דס איז דאך ידוע דם גאט הט זיך אום דר וועלט אין זיבנטין שבת איז דר זיבטר טאג שמיטה איז דאש זיבטו יאר · יובל איז די זיבטו שמיטה אויך דם זיבטו טויזנט יאר אז ווי אובן שטייט אין הלכות שבת אזו אויך דם מויל איז די זיבטו כלי עס שטייט צווישן צוויי אוגון אונ צווישן צוויי אוערון אונ צווישן צוויי נאז לעכור · אונ דם מויל איז דם זיבטו · דרום הט עס גאט אום דר וועלט מיאל אים דר מיט לובן · אזו אויך אין מויל הט ער בשאפן צוויי כלים איינס גהער צו דעם גוף דאס איז דר (ווסט) · דם אנדרו גהער צו דער נשמה · דאס איז דער (קנה) · דאס ער איז בשאפן געווארן נאר צו אייטול נעטלוכי זאכן · צו תורה אונ מצות · אונ גאט צו לובן נוא ווען איינור איז מטמא זיין גוטו כלי מיט בייזו רייד · וו א גרוס אונ הארב איז דיא עבירה · אויך האט שלמה המלך ע״ה גזאגט (ברוב דברים לא יחדל פשע) דורך פיל רייד ווערט ניט פר מיטן דיא זונד דם עס איז ניט גמאלט ער זאל זיך ניט אום ריידן קיין לשון הרע אונ רכילות אונ (ניבול פה) · אונ ליגן אונ חניפות · אויך האבן די חכמים ז״ל גזאגט (וכל המרבה דברים מביא חטא) ווער עס מערט רייד ברענגט ער זונד דען עס איז ניט גמאלט עס זאל ניט אום ריידן קיין לשון הרע · אונ בלוז איז דאך (דברים בטלים) אויך אגרוס הארבי עבירה:

דרום האבן די חכמים ז״ל גזאגט (יחוסותא דבבל שתיקותא) דער יחוס פון בבל איז שווייגן אבר דער וואס רעט פול דארף מען אים וואול בודק זיין אוב ער איז אמיוחס בפרט דר וואס איז זיך מתכבד מיט דר שאנד פון זיין חבר · אודר ער ווארפט אים אום אשם רע · זאלסטו וויסן אז ער הט די זאך אין זיך זעלברט רופט ער אים ממזר איז ער בוודאי זעלברט איין ממזר רופט ער אים רשע איז ער זעלבסט ארשע · רופט ער אים גנב איז ער זעלבסט אגנב · אונ אזו אויך אלו זאכן (כל הפוסל במומו פוסל) דר וואס פסלת יענעם מיט אמום · איז ער בוודאי זעלבסט פסול מיט דעם מום אויך האבן די חכמים ז״ל גזאגט דר רבי זאל לערנן מיט זיינו תלמידים מיט אקורץ לשון · נון איז דאך שון אכ״ש אונ ק״ו דם מיטאר ניט ריידן קיין אובריגו רייד אפילו אין דר תורה:

די לייט האבן גפרעגט אחכם פר וואס שוואגסטו תמיד האט ער געענפערט איך רייד ניט מער נאר אין תורה אונ מצות אונ אין דאוונן · אבער ניט אין אנדרי זאכן · אויך זאגט דיא תורה פון פור ארליא זאכן וועגן זענן ישראל אום גלייזט געווארן פון מצרים · אונ איינס דער פון דם קיין לשון הרע איז ניט גווען צווישן זיי · (והא ראיה) גאט הט גזאגט צו משה רבינו ע״ה זיי זאלן אנטלייאן

אמענטש פון זיין חבר · אונ אשה פון איר גזעלן · זולבר אונ גאלד אונ אבנים טובות אונ קליידר אונ דס איז ביי זייא בסוד גוועזן אגאנץ יאר · אונ קיינר האט זיי ניט פאר מסרת · דרום דארפן מיר אויך זיך אפ גוויינן פון ביזן רייד · דר דורך וועט קומן די גאולה · ווער עס איז דרונן גווארנט ווערט בהיט פאר צרות · אונ ביזו בגעגניש אז וויא דער פסוק זאגט (שומר פיו ולשונו שומר מצרת נפשו) · אונ אויך האט ער לאנג לעבן אונ אייטל גוטי טעג · אז וויא דער פסוק זאגט (מי האיש החפץ חיים וגו׳) אז ווי אובן שטייט :

סליק פרק לשון הרע ורכילות וניבול פה

ענין חניפות ליצנות שקרים פרק שבעה עשר

גם הוא לי לישועה כי לא לפניו חנף יבא) גאט יתברך וועט מיר אויך זיין אין מיין הילף דען פאר אים קומט ניט דר בעל חניפה (רב חסדא) זאגט פון (רבי ירמיהו) וועגן פיר כיתות קומן ניט אין דר מחיצה פון גאט · כלומר פר דער שכינה · די בעלי חניפה אונ בעלי שקר אונ בעלי לשון הרע · אונ ליצנים דר סימן דרויף איז (חשמל) (חנפנים · שקרנים מספרי לשון הרע ליצנים) די גמרא ברענגט דרויף פסוקים דריי זענען וואס גאט האט פיינט אחנפן וואס רעט מיטן מול אונ · דס הארץ איז ניט דר ביי אונ דר וואס ווייסט עדות צו זיין חבר אונ זאגט ניט · אונ ווער עס זאגט עדות איינר אליין דס זיין חבר האט מזנה גוועזן · (רבי שמעון בן יוחאי) האט גדרשת וואס מיינט דר פסוק (אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב) וואול דעם מענטשן וואס גייט ניט אין וועג פון די רשעים · אין וועג פון די זונדיגו שטייט ער ניט · אונ אין דעם זיצונג פון שפעטורס זיצט ער ניט נאר דר פסוק ווייזט אונז אז דר וואס גייט אום מיט דיא רשעים · וועט ער דער נאך מיט זיי שטיין אונ זיצן · אויף אים זאגט דר פסוק (אם חכמת חכמת לך ולצת לבדך תשא) ביסטו אחכם אין דער תורה אונ מצות · איז דיין חכמה צו דיר זעלברט · כלומר עס איז קיינום ניט אזו גוט וויא דיר אז ווי די גמרא זאגט (רבא) האט גזאגט צו זיינו תלמידים איר זאלט ניט טרייבן קיין ליצנות · אזו וועט אויף אייך קיין יסורים ניט קומן :

רב קטינא) זאגט דר וואס טרייבט ליצנות ווערט גמונערט זיין שפייז אונ פרנסה · אז ווי דר פסוק זאגט (משך ידו את לצנים) גאט צוהט אוועק די פרנסה פון דער האנט פון די שפעטורס · לסוף קומט ער אין גיהנם אריין אז ווי דר פסוק זאגט (יום עברה היום ההוא) אונ (עברה) מיינט מען דעם גיהנם · (רבי יהושע) זאגט אבעל גאוה פאלט אריין אין גיהנם · (רבי תנחום) זאגט דער וואס טרייבט ליצנות · דר פאר לענט די גאנצו וועלט · אז וויא דער פסוק זאגט (ואל תלוצצו כי כלה ונחרצה) איר זאלט ניט טרייבן קיין ליצנות · דען איר פאר לענט די גאנצו וועלט (רבי אלעזר) זאגט דר וואס טרייבט חניפות פאלט אריין אין גיהנם אז ווי דער פסוק זאגט (הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע ולבן כאכל קש לשון אש) ווייא צו די לייט וואס זאגן צום שלעכטון מאן גוטס · אונ צום גוטען שלעכטץ פון חניפות וועגן · דרום וועלן זייא פאר ברענט ווערן וויא שטרויא אין דעם פייער פונעם גיהנם :

רבי אליעזר זאגט ווען איינר טרייבט חניפות צו איין מענטשן לסוף פאלט ער אריין אין זיין האנט אז (חנניה) דר (נביא שקר) האט פאלש נביאות גזאגט דם ישראל זעלן באלד דר לייזט ווערן פון בבל · אונ די כלי המקדש וועלן ווידר גבראכט ווערן קיין ירושלים · האט (ירמיהו) גזאגט (אמן) עס זאל אמת זיין נאר איך האב גהערט אנאנדר נבואה דס דיא אובריגי כלים וואס זענען נאך דא וועלן אויך גנומן ווערן אונ די אובריגו ישראל וועלן נאך פאר טריבן ווערן אין גלות אריין דרום קערט איך ניט צו דעם (נביאות שקר) אונ טוט תשובה · נון ווייל ער האט גזאגט (אמן) אויף זיין פאלשו נביאות · דס הייסט חניפות דרום איז ער גפאלן אין זיין האנט אריין · דס ער האט אים גנומן אין תפוסה אריין · אז וויא די גמרא זאגט (כל המחניף לרשע לסוף נופל בידיו) ווער עס חנפט ארשע לסוף פאלט ער אין זיין האנט אונ אז איין קהל חנפנן אמענטשן איז דס זעלבגו קהל מיאוס פר הקב״ה ווי אנדה אז ווי דר פסוק זאגט (עדת חנף גלמוד) :

רבי שמעון בן חלפתא) זאגט זונט דיא בעלי חניפה זענען אוף גשטאנן דא פסקות מען פאלשי דינים · אונ אלו די גוטע מעשים זענען פר דארבן · אונ איינר טאר דעם אנדרן ניט שטראפן אונ קיינור טאר ניט זאגן צו זיין חבר ייענור איז בעסור · אונ אז דיא בייזע מדה פון חניפות איז צווישן (תלמידי חכמים) איז נאך פול ערגור וויא צווישן (עמי הארצים) אזוא אוך האבן גזאגט די חכמים ז״ל דר תלמיד חכם וואס איז ניט אינוויינג וויא אויסן ווייניג כלומר זיין הארץ מיטען מול איז ניט גלייך איז ער קיין תלמיד חכם ניט (אביי) זאגט אחונף הייסט (תועבה) · אזו אוך זאגט די גמרא · דר וואס טרייבט חניפות איז ארגור פון דעם וואס דונט עבודת כוכבים · דרוף איז פר האנדן דריי טעמים · איינס דער ווס דונט עבודת כוכבים דונט ער נאר איין עבודת כוכבים · אבר דר חונף דונט פול עבודת כוכבים · דס ער חנפת פול לייט · דס אנדרו די עבודת כוכבים זעלברט דער צערונט ניט גאט · אבר ביי חניפות · אפילו ווער עס איז נאר מקבל חניפות דר צערונט ער אוך גאט דס דרויטו די לייט קענון זיך פאר דעם חונף ניט היטן · דען ער גייט אריין אונ שטעלט זיך גלייך וויא ער איז אצדיק אונ קען קיין צוויא ניט ציילן אבר באמת איז זיין כוונה נאר דיא לייט מרמה צו זיין :

אוך הייסט דר חונף אגנב · דען ער גנבת די דעה פון די לייט · דס מען פאר טרויערט פר זייא זייערו סודות · אונ דס איז פול ארגור ווי דער וואס גנבת געלט · דרייא ארלייא הנפנים זענען פאר האנדן דם ערשטו ווער עס חנפת די לייט · כדי זיי זאלן אים לוב האבן · אונ ער זאל חן האבן אין זייערו אוגן · אזו וויא די גמרא זאגט אז דר (מלך אגריפס) הט גלייאנט אום דער ספר תורה אום סוכות אין בית המקדש · אז ווי דר דין איז דס אמאל אין זובן יאר איז דר מלך מחוייב צו לייאנן די תורה פאר כל ישראל · הט ער גלייאנט אין דר ספר תורה גאט הט גבאטן ווען איר וועט אין ארץ ישראל אמלך מאכן אוף ישראל זאלט איר ניט מאכן אנר פאר אמלך נאר אזעלכור ווס איז מיוחס פון זרע ישראל ניט פון זרע עובדי כוכבים · דא הט דער מלך אגריפס אן גהובן צו וויינן · דען ער איז ארום גקומן פון גרים · האבן די חכמים צו אים גזאגט דו מלך ישראל זיי דיך ניט מצער · דו בוסט אונזר ברודר דו מאגסט וואול זיין אמלך · נוא האטשו ער איז דאך אפרומר מלך גוועזן · ווייל זיי האבן אים גחנפת · זענען שונאי ישראל חייב גוועזן פאר דארבן צו ווערן פון דר וועלט · נוא מכ״ש ווער עס חנפת ארשע · וויא גרוס איז זיין עונש · אונ די תפלה פונם חונף ווערט ניט דער הערט · אונ ווערט פר שעמט · אונ ער ברענגט פיל צרות אוף דר וועלט :

דס אנדרו ווער עס טרייבט חניפות פון זיין הנאה וועגן · דס ער חנפת די עשירים אודר (ראשים) כדי ער זאל ביי זייא עפוס גנוסן · אונ האט זיין בטחון דרוף דר חונף איז נאך פול ערגור · אוף אים זאגט דר פסוק (ארור הגבר אשר יבטח באדם) פאר פלוכט זאל ווערן דר מענטש וואס פאר זורגט זיך אין אמענטשן · דס דרויטו ווער עס ווייזט זיך גלייך וויא ער איז פרום אונ גייט אין שול אריין · אונ בוקט זיך צו מודים · אונ זיין כוונה איז דער מיט כדי מיזאל אים מאכן פאר אגבאי אודער ראש הקהל · אונ זיין כוונה איז מיט זיין חניפות איין צו פירן דאס קהל כדי ער זאל הוך גהאלטן זיין · אונ ער מאכט זיך לאנגו קליידור אונ דעקט אובר זיין פנים מיטן טלית · מען זאל מיינן ער דאוויגט בכוונה אונ ער מאכט זיך פר אצדיק אונ חסיד דער זעלבונר חונף איז נאך פיל ערגור פון די ערשטו אונ ער פאלורט עולם הבא · אונ עס העלפט אים ניט סיידן גרוס תשובה עס שטייט דאך שון אובן דס פור כיתות קענון ניט קומן פר דר שכינה (חנפנים שקרנים מספרי לשון הרע ליצנים) די פור כיתות זענען גטיילט אוף עטלוכי חלקים די חנפנים זענען גטיילט אוף ניין חלקים · דאס ערשטו ווען איינר זעהט זיין חבר איין עבירה טואן אודר ער ווייסט דס ער האט איין עבירה גטאן אונ ער גוט אים גרעכט פון זעלכו חניפות קומט פול בייז · איינס ער מאכט דם ייענור בגערט ניט קיין תשובה צו טאן דאס אנדרו ער איז דאך אים מחוייב צו שטראפון אונ ער גוט אים נאך גרעכט · דאס דריטו ער מאכט דס ער וועט עס ווידר טאן · דס פערדו עס קאן דאך יין דס מיט דר עבירה טוט ער שאדין אמענטשן אונ ער שטארקט די עוברי עבירה מכ״ש אז דיא

עבירה איז מפורסם פאר אלע לייט אונ דער חנפן מאכט גרעכט דעם רשע · אונ אום גרעכט דעם צדיק · דס איז צוויא ארליא עבירות דס אנדרו ווער עס לובט ארשע · פאר לייטן דען ווען עס זעלן אים זיינע מעשים מוז ער דאך אזו זיין ווי ער · אז וויא דער פסוק זאגט (עוזבי תורה יהללו רשע) די וואס פאר לאזן דיא תורה דיא לובן דעם רשע · דען אוב ניט וואלט ער קיין רשע ניט גלובט אונ וואלט דער ציילט זיינע בייזע מעשים · דס דריטע ווער עס לובט ארשע פר אים אליין אונ חנפת אים אונ זאגט אים די אונ דו גוטי מעשה האסט גטאן אונ זיינע בייזע מעשים גדענקט ער אים ניט דר מיט מאכט ער דאס ער טוט קיין תשובה ניט : אונ קרוגט נאך מער גאוה דאס האבן די חכמים ז״ל גזאגט אפילו די גאנצע וועלט זאגן דו בוסט אצדיק זאלסטו דאך דיך האלטן פאר ארשע · אונ זאלסט פיינט האבן דיא וואס לובן דיך דען זייא ברענגן דיך צו גרוסע לייד ·

אונ צום גיהנם :

דוד המלך ע״ה האט אויך גשאלטן דעם חונף · אז וויא דר פסוק זאגט (יכרת ה׳ כל שפתי חלקות לשון מדברת גדולות) גאט זאל פאר שניידן די גלאטע לעפצן אונ די צונג וואס רעט גרויסקייט אויך אמייל לייט טרייבן חניפות די רשעים ווס זענן רייך דס זייא ווילן ביא זיי געלט אודר שררה בקומן · אויף אים זאגן די חכמים ז״ל דס דר כבוד ווערט פון אים אפ גשיידט דורך גרוס שאנד דאס פערדו ווער עס בהעפט זיך צו ארשע אונ לובט אים ניט אונ שטראפט אים אויך ניט דס הייסט אויך חניפות · אז וויא דר פסוק זאגט (בהתחברך לרשע פרץ ה׳ את מעשיך) דר נביא זאגט צו (יהושפט מלך יהודה) ווייל דו האסט דיך בהעפט צו ארשע · האט גאט צו בראכן דיינע מעשים כלומר דוא וועסט קיין מזל ניט האבן אויך איז דר חונף נמאס ביי גאט אז וויא דער פסוק זאגט (נבזה בעיניו נמאס) ער איז מבוזה אונ מיאוס אין זיינע אוגן · אויך איז ער נמאס ביי דיא צדיקים · דיא חכמים ז״ל זאגן אויך אז דר חונף מוז גלייך זיין מיטן רשע · אויך זאגט דר פסוק (כל עוף למינו ישכון ובן אדם לדומה לו) אוטלוכר פוגל רואט ביי זיין מין · אונ דר מענטש ביי דעם ווס איז גלייך צו אים :

אויך איז אפילו איין עבירה דעם רשע אין פנים אריין צו קוקן · אז וויא דר פסוק זאגט (לולי פני יהושפט מלך יהודה (אם אביט אליך ואם אראך) ווען ניט יהושפט מלך יהודה וואלט איך אפילו ניט גקוקט אין דיין פנים אריין · אויך זאגן די חכמים ווער עס קוקט אופט אויף ארשע ווערן אים פונצטר זיינע אוגן · אז ווי יצחק אבינו ווייל ער האט גקוקט אויף (עשו) איז ער בלונט גווארן דס פופטע ווער עס איז חשוב ביי קהל · אונ ער פאר פורט זיי אונ חנפת איינם אונ מאכט אים פר אראש הקהל · אודער פאר אגבאי אודר פאר איין (אב בית דין) אונ דער זעלבגר מענטש איז ניט ראוי דר צו · פון דעם חניפות קומט פול בייז דס עס ווערט ניט רעכט גפסקונת · דס זעקסטע ווער עס קען שטראפן די לייט · אונ שטראפט זיי ניט כדי זיי זאלן אים ניט פיינט האבן אזו אויך ווער עס איז בכח די רשעים מבער זיין אונ ער לאזט זיי בלייבן ביי זייער מיטוויליקייט דר הייסט אויך ארעכטער חונף דס זובטע ווען איינר זעהט די לייט אום רעכט טואן · אונ ער גדענקט זיך וויא קום איך זיי צו שטראפן אודר ווס וועט העלפן מיין שטראף · נוא מאכט ער זייא נאך מער זונדיגן דער הייסט אויך אחונף דען מאמור וואלט יוא גהאלפן זיין שטראפן · דאס אכטע ווער עס הערט לייט ריידן בייזע רייד (לשון הרע) · אונ ניבול פה אודר ער זעהט לייט טואן בייז · אונ ער זוצט לעבן זיי אפילו ער ווייסט וואול גוויס אז ער זאל זיי שטראפן וואלטן זייא אים ניט גהערט דאך ווייל ער זוצט לעבן זיי איז ער אויך אחונף דען זיי מיינען זייא טואן רעכט ווייל ער זאגט ניט איך וויל ניט זוצן

מיט זעלכע רשעים :

דאס ניינטע ווער עס איז מכבד ארשע אפילו ער רעט אויף אים קיין גוטס ניט : הייסט ער אויך אחונף דען איין ירא שמים קוקט אפילו ניט אויף קיין רשע · אבר דאך אז ער פארכט זיך פר אים ער זאל אים קיין שאדן ניט טואן אין זיין גוף אודר געלט מאג ער אים חנפנן אז וויא יעקב האט גחנפת זיין ברודר עשו · די כיתה פון שקרנים זענען אויך גטיילט אויף ניין חלקים · דאס ערשטע ווער עס פאר לייקנט זיין חבר געלט אודר ווס עס איז ווערט געלט דהיינו איין פקדון אודר זיין שכר ווס

ער הט בייא אים פר דינט · אודר ער הט עפוס גפונן זיין חברים אונ לייקונט עס אים אודר ער זאגט פאלש עדות אויף זיין חבר · אין דעם כלל איז אויך ווער עס טוט אום רעכט זיין חבר אין האנדול · דרום ווערט ער א גרופן (איש רע איש בליעל) · ער איז איין רשע אונ איז פסול לעדות · ביז ער טוט תשובה · דם אנדרו ווער עס זאגט איין לוגנט כדי מיזאל אים ערלויך האלטן · אודר דם יענור זאל מיינן ער איז זיין גוטר פריינד אונ זאל פר אים פר טרויאן אלו זיינו זאכן אונ זיין כוונה איז נאר כדי ער זאל אים קענן אשאדון טואן · אויף אים זאגט דר פסוק (בפיו שלום ידבר את רעהו ובקרבו ישים ארבו) מיט זיין מול רעט ער פריינטליך מיט זיין חבר אונ אין זיין הארץ איז אייטל רמאות דר נאך זאגט דר פסוק (העל אלה לא אפקד בם נאום ה' אם בגוי אשר כזה לא תתנקם נפשי) · אוב אויף אזעלכו בייזו שטוק זאל איך ניט גדענקן אין זיי זאגט גאט · אונ אוב אין אזו אפאלק זאל איך מיך ניט נוקם זיין · דו צווייא ערלייא שקרנים טואן צווייא עבירות · איינם זיי טואן שאדון דו לייט · דאס אנדרו זיי זאגן לוגנט :

דאש דרוטו ווער עס זאגט פיר זיין חבר אלוגנט · דם ער וויל ער זאל אן ווערן דעם ריוח וום ער וואלט גיקענט גווינגן · אודר ער וויל ער זאל אים אמתנה גובן דם איז אויך גלייך וויא ער וואלט עבודת כוכבים גדינט · דם פערדו ווער עס טוט יענום קיין שאדון ניט מיט זיין לוגן זאגן נאר ער זאגט כתם אפאטשט · דם איז אויך אהארבו עבירה · אויף אים זאגט דר פסוק (יפית בזבים עד שקר) דר ווס זאגט לוגן דר ווערט אויך פאלש עדות זאגן · אויך זענן פר האנדרן אטייל לייט אז זיי הערן אפאטשט זעצן זיי זיך אנודר אונ טראכטן נאך אום פול לוגן דר צו אבר פון שלום וועגן מאג מען אלוגנט זאגן · דם פופטו ווער עס זאגט מיט זיין מול צום חבר ער ווערט אים עפוס גובן אודר לייאן אודר שענקן אודר ער ווערט אים אטובה טאן אונ דם הארץ איז ניט דר ביי אויף דעם בעטן מיר אלו טאג (אלהי נצור לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה) גאט היט מיין צונג פון בייז אונ מיינו לעפצן פון צו ריידן פאלשקייט :

דם זעקבטו ווער עס זאגט צו זיין חבר עפוס צו לייאן אודר צו שענקן · אונ ער האט זיך פר לאזט דרויף דר נאך לייקונט ער אונ זאגט איך האב דיר ניט צוא גיזאגט · אודר ער זאגט איך האב דיר צו גזאגט אויף אתנאי · דאס איז גלייך וויא ער וואלט עובר ברית גווען · אונ וואלט גבראכן זיין נדר · אויף דעם זאגט דער פסוק (שארית ישראל לא יעשו עולה ולא ידברו כזב ולא ימצא בפיהם לשון תרמית) דם איבר בלייבונג פון ישראל זאלון ניט טואן קיין אום רעכט · אונ זאלון ניט ריידן קיין לוגנט אונ עס זאל ניט גפונן ווערון אין זייער מול קיין פאלשו צונג · אונ דר זעלבוגר ווס זאגט עפוס צו זיין חבר אונ איז ניט מקיים איז ער איין רמאי · אונ איין בטרוגר · אזו אויך ווער עס ברומט זיך פר לייטן וויא ער ווערט גובן אודר לייאן זיין חבר · טאר ער עס בוודאי ניט ברעכן · דען וויל ער הט הנאה פון דעם ברומן זיך · איז עס גלייך ווי אנדר · אויף אים זאגט דר פסוק (נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר) עס איז פר האנדן איין שטורם ווינד אונ איין וואלקן אונ קיין רעגן איז ניט דא · אזו איז אויך דר ווס בארומט זיך צו געבון זיין חבר אונ גוט אים ניט · אונ יענר האפט דרויף · די עבירה איז נאך פול גרעסר אונ הארבור פון כל שקרים :

דם זובטו ווער עס זאגט צוא זיין חבר איך האב דיר איין טובה גיטאן · אודער איך האב גירעט פון דיינוט וועגן אונ באמת איז עס לוגנט · דאס הייסט אויך שקרים אונ דר מענטש הייסט אגנב · דען מיטאר אפילו ניט גנבנין די דעה פון איין עובד כוכבים · דם אכטו ווען איינר ברומט זיך ער הט אין זיך גרוסו מעלות אונ גוטי מדות אונ האט עס ניט אין זיך · אויף אים זאגט דר פסוק (לא נאוה לנבל שפת יתר אף כי לנדיב שפת שקר) עס איז ניט שיין צו איין שילקאפטונג מענטשן איברונגע רייד · אויך ניט דם איינר זאל זיך בארומן ער הט אין זיך גוטו מדות דם ער וויל זיך הויך האלטן · אונ באמת איז עס לוגנט · אויך האבן דו חכמים גזאגט ווען מען לובט איינום דאס ער קען צווייא מסכתות · אונ ער קען מיין ניט נאר איינו זאל ער זאגן איך קען מיין ניט נאר איין מסכת · מכ"ש דם קיינור טאר ריך ניט בארומן מיט ווס ער הט ניט אין זיך דם הט גאט פיינט · דען אפילו אויף איין

אָמֶת מָאר מֶען זִיךְ אוֹךְ נִיט בַּרוּמֶן אַזוֹ וִויא עֶס שְׁטֵייט אִין פֶּרֶק (רַבִּי יוֹחָנָן) זָאגְט אַז דוּ הָאסְט פוּל תּוֹרָה גֶלֶערוּנְט הַאלְט דִיךְ נִיט הוֹיךְ אוּנ בַּארוּם דִיךְ נִיט · דֶען דוּ בִּיסְט דְרוּף בַּשַׁאפִן גְוָוארִין · דֶם גְיינְטוּ וֶוער עֶס זָאגְט נָאךְ אַיין פַּאטְשְׁט אוּנ פַר עֶנְדוּרְט זִיא אַבּוּסֶל · חָאטְשׁוּ עֶס שַׁאט דָאךְ קֵיינֶם נִיט · דָאךְ וַוייל עֶר הָאט הֲנָאָה פוּן זַיין לוּגְן אִיז עֶס אוֹךְ אִין כְּלַל פוּן שֶׁקֶר · אַזוֹ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (לִמְּדוּ לְשׁוֹנָם דַבֵּר שֶׁקֶר) זַיי הָאבּין גְוֵוינְט זֵייעֶר צוּנְגְן צוּ רֵיידִין פַאלְשְׁקֵייט :

דִיא כִּיתָּה פוּן לֵיצָנִים אִיז גְטֵיילְט אוֹף פִינְף חֲלָקִים · דָאס עֶרְשְׁטוּ וֶוער עֶס שֶׁענְד דִיא לַייט · אוּנ וַוארְפְט זַיי אוּם אַיין מוּם · אַזוֹ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (תֵּשֵׁב בְּאָחִיךָ תְּדַבֵּר בְּבֶן אִמְּךָ תִּתֶּן דֹּפִי) דוּ זֶעצְסְט זִיךְ אוּנ רֶעדְסְט אוֹף דַיין בְּרוּדֶר · אוּנ אוֹף דַיין מוּטֶרְס זוּן גוּסְטוּ אַיין שַׁאנְד · דֶר הַייכְט אַיין (לֵץ) אוּנ קֵיינוּר אִיז נִיט גוּט בַּייא אִים אִין דִי אוֹגְן דֶם בְּרֶענְגְט אִים זַיין גַּאֲוָה · אַזוֹ וִויא דֶער פָּסוּק זָאגְט (זֵד יָהִיר שְׁמוֹ בְּעֶבְרַת זָדוֹן) דֶר מִיטְוִוילִיגֶר מֶענְטְשׁ וָואס הַאלְט זִיךְ בְּגַאֲוָה אִיז זַיין נָאמִין עֶר טוּט דִי עֲבֵירוֹת בְּמֵזִיד דִי צְוַוייא בֵּייזוּ מִדּוֹת מִיטְוִוילִיקֵייט אוּנ גַּאֲוָה זַאמְלִין זִיךְ אַיין צוּ אַבֵּייזִין מֶענְטְשׁין · דֶר פוּן קוּמְט דָאס עֶר שְׁפֶּעט פוּן דִי לַייט · חָאטְשׁוּ עֶר הָאט דְרוּנְן קֵיין רֵיוַח נִיט · דָאךְ מַאכְט עֶר יֶענֶם שְׁפָּל אוּנ בַּאשְׁמוּרְט אִים מִיט שַׁאנְד אוּנ אִיז אִים מְבַיֵּישׁ · מִכָּל שֶׁכֵּן אַז יֶענוּר הֶערְט · דִי עֲבֵירָה אִיז הַארְבּוּר פוּן גְזֵילָה אוּנ גְנֵיבָה · דֶען דֶר גַּנָּב טוּט פוּן גֶעלְט וֶועגִן אָבֶּר דֶר לֵץ הָט גָאר נִיט דֶר פוּן · אוּנ עֶר מַאכְט נָאךְ אַנְדֶרוּ לַייט זוּנְדִיגְן מִיט זַיינוּ לֵיצָנוּת · אַז עֶר זָאל זִיךְ אָבֶּר בַּדֶענְקְן וִויא שְׁפָל עֶר אִיז זֶעלְבְּסְט וָואלְט עֶר נִיט גְשְׁפֶּעט פוּן אַנְדֶערוּ :

דֶם אַנְדֶרוּ וֶוער עֶס שְׁפֶּעט פוּן זַיין חָבֵר וַוייל דֶם עֶר מֵיינְט עֶר אִיז נִיט אַזוֹ קְלוּג אוֹדֶר אַזוֹ רַייךְ אוֹדֶר אַזוֹ חָשׁוּב אוֹדֶר עֶר לֶערוּנְט נִיט אַזוֹ וואוֹל וִויא עֶר · דֶם קוּמְט אוֹךְ פוּן זַיין גַּאֲוָה וַוייל עֶס גֵייט אִים וואוֹל אוּנ יֶענוּם גֵייט אוּבֶּל דְרוּם שְׁפֶּעט עֶר פוּן אִים אוּנ מַאכְט אִים שְׁפָל אוּנ זִיךְ מַאכְט עֶר הוֹיךְ · דֶען עֶר מֵיינְט עֶר הָט דֶם אַלְס פוּן זַיין חָכְמָה אוּנ שֵׂכֶל אוּנ גֶדֶענְקְט נִיט אַז אַלְס אִיז פוּן גָאט עֶר מַאכְט רַייךְ אוּנ אָרוּם עֶר דֶר הַייכְט אוּנ דֶער נִידֶרְט · עֶר בַּשַׁאפְט דֶעם שֵׁיינוּם אוּנ דֶעם מִיאוּסְן אֵיינוּם בַּשַׁאפְט עֶר גְלַייךְ אוּנ דֶעם אַנְדֶרִין הִינְקִידִיג · אֵיינוּם זֶעהֶנְדִיג דֶעם אַנְדֶרִין בְּלִינְד · אֵיינוּם הֶערִינְדִיג דֶעם אַנְדֶרִין טוֹיבּ · דְרוּם לָאז עֶר זִיךְ בַּדֶענְקְן אַז גָאט קֶען מַאכִן אַז יֶענוּר זָאל אִים אַיין גֶרֶעכֶרִין מוּם אוּם וַוארְפִין · אוֹךְ אַמָאל קוּמְט דָאס עֶר שְׁפֶּעט פוּן תַּלְמִידֵי חֲכָמִים אוּנ צַדִּיקִים אוּנ חֲסִידִים · דֶען זֵייעֶר לֶערְנִין אוּנ פְרוּמְקֵייט אִיז נִיט גִיאַכְט אִין זַיינוּ אוֹגְן · דֶען (עֲבֵירָה גוֹרֶרֶת עֲבֵירָה) אַיין עֲבֵירָה שְׁלֶעפְּט דִי אַנְדֶרוּ עֲבֵירָה · אוֹף דֶעם זָאגְט דֶר פָּסוּק (בָּז לְרֵעֵהוּ חוֹטֵא) דֶר וָוס פַר שֶׁעמְט זַיין חָבֵר דֶר אִיז אַיין זוּנְדִיגֶר · אוֹךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (לֹעֵג לָרָשׁ חֵרֵף עֹשֵׂהוּ) וֶוער עֶס שְׁפֶּעט פוּן אַיין אָרוּמַאן דֶר שֶׁענְד זַיין בַּשֶׁעפוּר · אוֹךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (אִם לַלֵּצִים הוּא יָלִיץ וְלַעֲנָוִים יִתֶּן חֵן) צוּ דִיא שְׁפֶּעטוּר פַר שְׁפֶּעט גָאט · אוּנ צוּ דִי עֲנָוִים גִיט עֶר חֵן אִין גָאטְס אוֹגְן אוּנ אִין לַייטְנְס אוֹגְן :

אוֹיךְ זָאגְט דֶר פָּסוּק (יוֹשֵׁב בַּשָּׁמַיִם יִשְׂחָק ה' יִלְעַג לָמוֹ) דֶר וָוס זִיצְט אִין הִימֶל טוּט לַאכִין פוּן זַיי גָאט טוּט שְׁפֶּעטִין פוּן זַיי · דֶם דְרִיטוּ וֶוער עֶס שְׁפֶּעט פוּן דֶעם וָוס יֶענוּר רֶעט אוֹדֶר עֶר טוּט דֶם הַאלְט עֶר פַר נִישְׁט אִין זַיין דֵּעָה · אוּנ זַיינוּ רֵייד אוּנ מַעֲשִׂים גְפֶעלִין אִים וִויא צוּם בֶּעסְטִין · דָאס קוּמְט אוֹךְ פוּן גַּאֲוָה · אַזוֹ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (בָּז לְדָבָר יֵחָבֶל לוֹ) דֶר וָוס פַר שֶׁעמְט אַלוּ זַאכִין טוּט עֶר זִיךְ פַר דַארְבִּין דָאס קוּמְט אַלְס פוּן גַּאֲוָה וַוייל דֶם עֶר הַאלְט זִיךְ מֶער חָכָם פוּן דֶר גַאנְצוּר וֶועלְט אוֹף אִים שְׁטֵייט אִין פֶּרֶק זָאלְסְט נִיט פַר שֶׁעמִין קֵיין שׁוּם זַאךְ אוּנ דֶר וָוס הַאלְט זִיךְ יוֹא אַזוֹ הוֹיךְ אוּנ קְלוּג בְּרֶענְגְט עֶס אִים צוּ מִינוּת דֶם עֶר וֶועט שְׁפֶּעטִין פוּן דִי מִצְוֹת וָוס זַיין שֵׂכֶל פַר שְׁטֵייט נִיט דְהַיְינוּ (צִיצִית) אוּנ (תְּפִילִין) (אֶתְרוֹג) אוּנ (לוּלָב) אוּנ נָאךְ אַזֶעלְכוּ מִצְוֹת וָואס דִיא אֱמוּנָה פוּן יְהוּדִים הֶענְגְט דְרוּנִין · דֶם אִיז אַלְס נִיט גִיאַכְט אִין זַיינוּ אוֹגְן אוּנ עֶר אִיז אַיינוּר פוּן דִי לֵיצִים וָוס שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ ע"ה הָט פַר בָּאטִין מֶ'זָאל זַיי נִיט שְׁטְרָאפִין · אַזוֹ וִויא דֶר פָּסוּק זָאגְט (אַל תּוֹכַח לֵץ פֶּן יִשְׂנָאֶךָּ) זָאלְסְט נִיט שְׁטְרָאפִן קֵיין שְׁפֶּעטוּר טָאמוּר וֶועט עֶר דִיךְ פֵיינְט הָאבִּין · אוֹךְ זָאגְט דֶער פָּסוּק (יוֹסֵר לֵץ לֹקֵחַ לוֹ קָלוֹן) וֶוער עֶס שְׁטְרָאפְט אַיין שְׁפֶּעטוּר נֶעמְט עֶר זִיךְ אַיין שַׁאנְד דֶען עֶר זָאגְט צוּ אִים וָואס שְׁטְרָאפְסְטוּ מִיךְ שְׁטְרָאף דִיךְ זֶעלְבֶּרְט דוּא בִּיסְט דָאךְ עֶרְגוּר פוּן מִיר · צוּ אַזוֹ אַמֶענְטְשׁ אִיז

קיין האפונג ניט · דען קיין מענטש טאר אים קיין ווארט ניט ריידן · ער מיינט זיינע רייד זענען צום בעסטן · אויף אים גייט דער פסוק (ראית חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו) ווען דוא זעהסט איינר האלט זיך פאר אחכם אין זיינע אויגן · איז צום נאר מער האפונג פון אים :

דאש פערדו זענען דו לייט וואס זוצן אין דו קראמען אונ ריידן תמיד דברים בטלים אודר דר וואס גייט ארום מיט אום נוצלוזע פאטשטעון דס הייסט דברים בטלים דר פון קומן צווייא הארבע עבירות · איינס ער טרייבט (ליצנות) מיט זיינע דברים בטלים · דס אנדרו ער איז זיך מבטל פון דר תורה ער גייט אזו וויא איינר איז פרייא פון דר תורה · דרום האט זיין עונש גאר קיין שיעור ניט · אוך איז אין דעם כלל ווער עס איז זיך מבטל פון דר תורה אונ גייט צום שפולן · אודר צו דו עובדי כוכבים אין זייער פעכט שול דס איז אלס אין כלל פון (מושב לצים) · דאס פופטו ווער עס שפעט ניט אופט נאר אמאל אז ער איז פרייליך אודר פר טרונקן · פון פר טרונקן קומט דרייא ערלייא ביז · איינס ער שפעט פון דוא לייט · אזו וויא דר פסוק זאגט (לץ היין הומה שכר) דאס שפעטון קומט פון וויין · אונ דאס ברומון קומט פון שיכורן · דאס אנדרו ער רעט שלעכטו רייד בשעת ער איז פר טרונקן · אונ דעמאלט ווערט ער דער קענט אז ער רעט אסאך איז ער אנאר · אזו וויא דר פסוק זאגט (וקול כסיל ברוב דברים) דר וואס רעט פול איז אנאר אונ ארשע · דס דרוטו ער פר טרונקט זיין שכל אונ איז מבטל זיין תורה אונ תפלה :

דרום זאלט איר וויסן אז דר וואס טוט איינס פון דו פונף זאכן וואס שטייאון דא · דער זעלבונער מענטש וויל אויף זיך ניט האבן דעם יאך פון תורה אונ מצות אונ אפילו דו שכינה איז ניט גיאכט אין זיינע אויגן · אונ טוט גלייך ווי איינר האט קיין הערן ניט איבר זיך · דרום איז זיין עונש זייער גרוס · דס ער מוז ליידן יסורים (מדה כנגד מדה) · (לשון הרע) איז גטיילט אויף אכט חלקים · דס ערשטו איטלוכר זאל זיין צונג גוויינן צו ריידן אלס דס גוטס אונ קיין ביז ניט צו ריידן אפילו אויף איין בהמה טמאה · אזו וויא עס איז גוועזן איין מעשה · חסידים זענון בנאנד גנאנגן אין איין גאס · דא איז גלעגן איין גפיגרת אייזול · זאגט איינר וויא שטונקט דו נבילה · זאגט דער אנדרער זעה דאך זוא האט ווייסי ציין · כלומר ווארום האסטו ניט גזאגט איר שיינקייט ווארום שענסטו זוא נון מכ"ש דאס מיטאר קיין ביז ניט ריידן אויף קיין שום זאך אין דר וועלט מכ"ש אויף אמענטשן · דאס אנדרו ווער עס גוויינט זיך לוגן צו ריידן · אונ רעט פון דו לייטון דעם איז שווער תשובה צו טאן דען ער ווייסט ניט וועמון ער האט דר ווידר גרעט · ער זאל אים מחילה בעטן :

דאס דרוטו ווער עס רעט פון זיין חבר אפילו אמת · נאר עס קאן אים אשאדון דר פון ארוס קומן דס הייסט אוך לשון הרע · דס פערדו עס איז אוך אלאו אין דר תורה מיזאל ניט מקבל זיין קיין לשון הרע · אזו וויא דר פסוק זאגט (לא תשא שמע שוא) זאלסט ניט הערן קיין פאלשו רייד · אין כלל פון דעם לאו איז אויך ווער עס הערט צו (ניבול פה) אודר (שבועות) אודר (קללות) אודר (לשון הרע) אודר (רכילות) אפילו (דברים בטלים) הייסט אלס פאלשו רייד · אונ עס איז גלייך דר עבירה פון דעם וואס הערט עס צו · צו דעם וואס רעט עס · דס פופטו איז ווער עס טרייבט רכילות ים ער גייט פון איינעם צום אנדרון אונ זאגט דיין חבר האט דאס גטאן · אודר ער האט דאס פון דיר גרעט דר הייסט (רכיל) פון רכילות קומט רציחות · דאס דרייא מענטשן קענון אום קומן · דרוכר דר וואס מיזאגט אויף אים אונ דר וואס זאגט · אונ דר וואס איז מקבל דען דר רכיל גוט דעם אשווערד אין דר האנט ער זאל יענעם הרגנון · אזו וויא דר פסוק זאגט (אנשי רכיל היו בך למען שפוך דם) רכילות טרייבער זענון גיוועזן צווישן אייך כדי מיזאל פאר גוסן אום שולדוג בלוט · אין רכילות הענגט (גאוה כעס שקרים שנאה לשון הרע דברים בטלים שבועת שוא רציחות) :

אונ וויא עס איז פאר האנדון לשון הרע אונ רכילות דארטון איז דו שכינה ניט דא · אזו וויא מיר גפונן ביי (אחאב מלך ישראל) אין זיינע צייטן האבון דוא ישראל עבודת כוכבים גדונט אונ האבן דאך איין גנומן אלו מלחמות וייל עס איז קיין רכילות אונ לשון הרע ניט גוועזן צווישן זייא · אזו וויא עס שטייט דס די (מלכה איזבל) האט גהייסן הרגנן אלו נביאים · איז גנאנגן דער נביא

עובדיהו אונ האט בהאלטן הונדרט נביאים · אונ פול לייט האבן גוויסט דר פון · דר נאך הט זיך (אליהו הנביא) גשטעלט פר דעם מלך אונ כל ישראל · אונ הט גשרגן דאס עס איז שון מער קיין נביא ניט גבליבן ביי ישראל נאר ער · אונ קיינר הט ניט פאר מסרת דיא הונדרט נביאים · דרום האבן זיי גווינן אלז מלחמות · אבער אין שאול המלך צייטן האטשו זייא זענן גוועזן אייטל גרוסו תלמידי חכמים אונ האבן תורה גלערנט · אונ מצות אונ גמילות חסדים גטאן : אונ קיין עבודת כוכבים האבן זיי ניט גדונט האבן זיי דאך אן גווארן די מלחמה · דס שאול המלך איז איס גקומן מיט זיינו זון · ווייל עס איז גוועזן לשון הרע ביי ישראל אונ דער תלמוד חכם (דואג) האט רכילות גזאגט דס דוד הט געסן אין דר שטאט (נוב) אונ די שטאט איז גוועזן אייטל כהנים אונ אובר זיין רכילות זענן גהרגות גווארן אכציג קעסטלוכו כהנים דרום האבן זיי אן גווארן די מלחמה ווייל די שכינה איז ניט גוועזן צווישן זיי · דען רכילות איז ערגר פון אלז עבירות אין דר וועלט :

אוך איז אמאל גוועזן איין עושר · ער האט גהאט דרייא טעכטור איינו איז גוועזן אגנבתה די אנדרו איז גוועזן אנאשרן · די דרוטו איז גוועזן איין רכילות טרייברן · האט ער מורא גהאט זייא חתונה מאכן אין אנאנדער שטאט פון זייערו חסרונות וועגן · איז גוועזן אחכם וואס האט גהאט דרייא פיינו בחורים · איז ער גקומן צו דעם עושר אונ האט בגערט זיינו דרייא טעכטור צו זיינו דרייא זון · זאגט דר עושר איך וויל מיינו טעכטור ניט אום גובין אובר זייערו חסרונות זאגט ער מיין לובר פריינד פארכט אייך ניט גוט זיי צו מיר איך וועל זיי אפ גוויינן דר פון דר עושר האט זיך גלאזט אובר ריידן אונ האט חתונה גמאכט אלו דרייא טעכטור פאר די דריי בחורים אונ דר חכם פארט מיט זייא אהיים דער גנבתה האט ער גגובן גועלט גנוג · דאס זיא האט מער ניט גדארפט צו גנבנן דער נאשורן הט ער גגבן אלורליא שפייז · צו דר רכילות טרייברן פלעגט ער גיין צו איר אהיים · אונ הט גזאגט מיין לובו שנור וואס גייט דיר אפ זאג מיר איך וועל דיר אלס גובין · אונ אלי טאג האט ער זיא גקושט אונ גהאלזט פון ליבשאפט וועגן · אמאל איז דר עושר גקומן גוואר ווערדן צו זיי פרעגט ער די ערשטו טאכטור ווי גייט עס דיר מיין לובה טאכטר זאגט זיא עס איז מיר זייער וואול · איך האב אלס גינוג דאס איך דארף ניט גנבנן · פרעגט ער די אנדרו טאכטור וויא גייט עס דיר זאגט זיא אוך איך האב אלדינג איך דארף ניט נאשן פרעגט ער די דרוטו טאכטור ווי גייט עס דיר מיין ליבה טאכטור זאגט זיא מיין לובר פאטור דו האסט מיך זייער בטרובט איך האב גמיינט דו האסט מיר אמאן גוגבן גיין דו האסט מיר צווייא מאנן גגובן · איז ער זייער דער שראקן גווארן אונ זאגט וס רעדסטו חו זאגט זיא שטעל זיך הונטרן אובן וועסטו זעהן ער הט אזו גטאן · אין דעם קומט אריין איר שווער אונ הייבט זיא אן צו קושן אונ האלזן ווי זיין גוואונהייט · אזו איז דר פאטור ארוס גשפרונגן אונ האט אים גהרגות דר נאך איז איר מאן אהיים גקומן אונ הט זו גהרגות מיט איר פאטור אזו זענן דרייא לייט אום גקומן פון רכילות וועגן נון זעהט איר לובה לייט וס עס קומט פון רכילות :

דס זעקסטו איז (אבק לשון הרע) ניט קיין רעכטור לשון הרע · אז וויא די גמרא זאגט צום מיינסטן טואן די לייט די עבירה פון זנות · צום מיינסטן טואן די לייט דיא עבירה פון גזילה אונ דיא גאנצו וועלט ווערדן גשטרוכילט אין (אבק לשון הרע) · דס איינר זאגט נאך אפאטשט פון זיין חבר אונ זיין כוונה איז ניט צו בייזן אים צו שענדן דס הייסט (אבק לשון הרע) קורץ פון דר זאך אלס וס איינר רעט פון זיין חבר אונ זיין חבר איז ניט גערין דרוגן · הייסט עס לשון הרע · אונ אוך אזו אזאך וס אים אין דו אוגן רעט ער עס ניט · אונ הונטר די אוגן רעט ער עס יוא הייסט עס לשון הרע אוך טאר ניט ער זיין חבר לובן פר זיין שונא דען ער וועט אוף אים בייז ריידן · דרום אוך טאר מען זיין חבר ניט לובן פאר פול לייט טאמור גפונט זיך צווישן זיי אשונא סידון זיין חבר איז אצדיק אונ הט אשם פר אחסיד · מאג ער אים וואול לובן · דען ער האט בודאי קיין שונא ניט · אונ אפילו איינר וועט יוא בייז ריידן אוף אים וועט מען אים ניט גלייבן · אונ די לייט וועלן אן שרייאן אוף אים · אונ דס איז איינס פון די גוטו מדות וס מיזאל אגוטן מענטשן לובן אונ אשלעכטן זאל מען לאזן בלייבן :

דָם זובטו איז ניבול פה דען ווען אפילו עס איז נגזר געווארן גוטס אויף איינם פאר זובציג יאר · מיט ניבול פה איז ער עס מבטל · אויך דר וואס הערט (ניבול פה) איז ער מחוייב אוועק צו גיין אונ אז ער קען ניט אוועק גיין זאל ער פר שטאפן זיינע אויערן אוטלובר מענטש איז מחוייב זיין מול צו געוויינען עס זאל דר פון קיין ביז אודר קיין אום ריין ווארט גיט ארוס גיין אזו גפונן מיר אויך דיא תורה האט אן גשריבן אובריגע עליף אותיות (והבהמה אשר איננה טהורה) זוא האט דאך וואול גקענט שרייבן טמאה · נאר זוא האט קיין אום ריין ווארט ניט גוואלט שרייבן · אויך גפונן מיר אויך אז דיא חכמים זענען זייער גזהר גוועזן דרויזן דרום זאל זיך דר מענטש גיט בטראכטן איידר ער לאזט ארוס איין ווארט פונם מול דען פון אביז ווארט ווערט בשאפן אביזור מלאך אונ פון אגוט ווארט ווערט בשאפן אגוטר מלאך · דרום האבן די חכמים גזאגט דם קיין בעסורו מדה איז ניט פר האנדרן פון שווייגן :

דָם אכטו איז איין (נרגן) דם ער וואורטשוט תמיד אינ אלם וואס מירעט איז ער ניט צו פרידן ער מיינט מען טוט אים אלם להכעים אונ אוסרעכט · אונ אלו די טובות וואס מען טוט אים איז אים צו ווייניג דען ער מיינט מען דארף אים נאך מער טואן טוט אים איינר נאר אזאך וואס גפעלט אים ניט מיינט ער יענור האט אים פול ביז גטאן אונ פר קערט אז ער טוט יענעם פול ביז מיינט ער ער האט אים גאר ווייניג גטאן אונ תמיד קריגט ער זיך מיט זיינע חברים · אונ מיט זיין הוז גזונד אונ אז איינר טוט אים אטובה אכט ער עס פאר נושט · אונ טוט אים אפ ביז דר פר · מכ״ש ווען איינר טוט אים עפוס וואס גפעלט אים ניט וויל ער זיך נוקם זיין אין אים · אויף אים זאגט דר פסוק (דברי נרגן כמתלהמים והם ירדו חדרי בטן) דיא רייד פון דעם נרגן זענען אייטול קריג אונ זיי נודרן ביז אין בויך אריין דם איז דר כלל פון לשון הרע :

רְכִילוֹת ווערט אויך גטיילט אויף פיר חלקים · דם ערשטו ווער עס זאגט לוגן אויף זיין חבר דם אנדרו ווער עס זאגט אבוסל לוגן · אונ אבוסל אמת · דם דריטו ווער עס זאגט גאר אמת נאר ער זעצט צו עטליכו ווערטור · אודר ער מאכט מיט אנאנדר נוגון · דם פירטו פר שטייט עס איז רכילות · דש פערדו ווער עס זאגט אייטל אמת נאר ער מאכט קריג דר מיט אז וויא (דואג) האט פאר מסרת (דוד המלך) פאר (שאול) אזו זענען פול כהנים נהרג געווארן אובר זיין רכילות · תאמשו ער האט דאך גאר אמת גזאגט · דרום ווער עס וויל בהוט ווערן פון רכילות אונ לשון הרע זאל ער תמיד תורה לערנן · אונ אין וועלטליכו זאכן זאל ער ווייניג ריידן · אז וויא דוד המלך ע״ה זאגט (ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחוקיך) אז די שרים זעצן זיך בנאנד ריידן זיי פון מיר · אבר איך בין דיין קנעכט · אונ טוא ריידן אין דר תורה · אונ דר מענטש וואס הוט זיין צונג פון לוגן · אונ פון חניפות אונ פאר לשון הרע אונ רכילות · אונ פון (ניבול פה) אונ פון שבועות אונ קללות · אונ פון אלו די ביזו רייד · דער זעלביגר מענטש איז אבן עולם הבא · אונ איז גלייך וויא ער וואלט די גאנצו וועלט גמאכט מצות טאן ווי דר פסוק זאגט (תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון) דיא ווארהפטיגו תורה איז געווינטליך אין זיין מול · אונ קיין אום רעכט ווערט ניט גפונן אין זיינו לעפצון מיט שלום אונ גלייכקייט איז ער גגאנגן מיט מיר אונ פול לייט האט ער ווידר גקערט פון זונד · אונ האט זייא גמאכט מצות טאן :

סליק פירקא

סוד חבירך לא תגלה פרק שמונה עשר

דר אכצוטר פרק רעט מיזאל דעם חברם סוד ניט מגלה זיין

לֹא תעמוד על דם רעך) זאלסט ניט שטיין אויף דיין חברם בלוט דר פסוק זאגט אונז דם קיינר זאל זיין חבר צו קיין שאדרן ניט ברענגן · סייא מיט רייד אודר מיט מעשים · אונ דו בוסט אויך מחוייב צו העלפן אוטליכן מענטשן מיט דיין לייב אונ גוטס אז עס קומט אים צו אשאדרן · אונ בוסט אים אויך מחוייב צו היטן עס זאל אים קיין שאדרן ניט צו קומן · אז וויא דא ווערט בשיידט

ווערי:

קערן אַמָשל ווען דו זָעהְסְט אַמֶענְטְש ווָערְט דֶר טְרוּנְקִין אִין וואַסוּר אוֹדֶר גַזְלָנִים לוֹפִין נאָך אֵיין מֶענְטְשִׁין אִים צוּ הַרְגְנִין אוֹדֶר צוּ בַּגַזְלָנִין בּוּסְטוּ אִים מְחוּיָיב צוּ הֶעלְפִין ווִי ווַייט דוּ קֶענְסְט מכ״ש דָאס דוּ טָארְסְט אִים נִיט מַזִיק זַיין אִין זַיין לַייבּ אוֹדֶר אִין זַיין גוּטְס · מכ״ש דָם דוּ טָארְכְט אִים נִיט פַאר מַסְרִין הָאטְשׁוּ עֶם שְׁטֵייט דָאךְ אוֹפְּט פַאר בָּאטִין אִין דֶר תּוֹרָה · אִיז עֶם אוֹךְ גְרִידוּגְן פוּן דֶעם פָּסוּק (לֹא תַעֲמוֹד וגו׳) דָם ווִיא בַּאלְד דוּ ווָערְסְט גְוָואר אַז דַיין חַבֵר קֶען אַשְׁדִין צוּ קוּמִן אוּנ דוּ קֶענְסְט אִים הֶעלְפִין בִּיסְטוּ אִים מְחוּיָיב צוּ הֶעלְפִין · אוּנ אוּבּ נִיט בּוּסְטוּ עוֹבֵר אוֹף דֶעם גְרוֹסִין לָאו פוּן (לֹא תַעֲמוֹד וגו׳) אִין דֶעם כְּלָל אִיז אוֹךְ ווֶען דַיין חַבֵר פַאר טְרוּאַרְט פַאר דִיר אַסוֹד טָארְסְטוּ אִים נִיט מְגַלֶה זַיין דֶען עֶם קֶען אִים דוּרְךְ דֶעם אַשְׁאדִין קוּמִן · אִין דֶעם כְּלָל אִיז אוֹךְ דָם מִיטָאר נִיט עֶפִינִין דֶעם חַבֵרְס בְּרִיב · טָאמִיר הָט עֶר דְרִינִין גְשְׁרִיבִּין אַסוֹד ווָם קֵיינֶר טָאר פוּן אִים נִיט ווִיסִין · דֶען אַמָאל קֶען זַיין אַז עֶם אִיז אִים אַסַכָּנָה אִין זַיין לַייבּ אוֹדֶר גֶעלְט אַז אִימָצֶר ווֶעט ווִיסִין פוּן דֶעם סוֹד · מכ״ש אַז זוּא אִיז פַּר חַתְמוּת טָאר מֶען זוּא בְּוַודַאי נִיט עֶפִינִין · אוֹךְ דֶר (מְאִיר הַגוֹלָה) דֶר רַבֵּינוּ גֵרְשׁוֹן) הָט דְרוּף אַיין (חֵרֶם) גְגֶעבִּין :

דֶר מִדְרָשׁ בְּרֶענְגְט אַמַעֲשֶׂה אַמֵיידוּל אִיז גְגַאנְגִין אִין יְרוּשָׁלַיִם · אוּנ הָט עֶפּוּס גְטְרָאגִין אִין אַשְׁוּסְל אוּנ אַשׁוּסְל דְרוּבֶּר צוּ גְדֶעקְט · הָאט זִי אַמֶענְטְשׁ גְפְרֶעגְט ווָם טְרָאגְסְטוּ דָא זָאגְט זִיא ווֶען מַיין מוּטֶר זָאל ווֶעלִין אַז מִיזָאל ווִיסִין ווָאס דָא אִיז · ווָאלְט זִיא עֶם דָאךְ נִיט צוּ גְדֶעקְט נוּא ווָארוּם בַּגֶערְסְטוּ צוּ ווִיסִין דֶעם אַנְדֶרִינְם סוֹדוֹת דְרוּם בּוּסְטוּ אַשׁוֹטֶה · אוּנ הָאסְט קֵיין דֶרֶךְ אֶרֶץ נִיט דֶר פָּסוּק זָאגְט (הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶה סוֹד) ווֶער עֶם גֵייט מִיט רְכִילוּת דֶר אִיז מְגַלֶה סוֹד דַרְשָׁת דִי גְמָרָא אַזוּ דֶעם פָּסוּק ווֶען אֵיינֶר הָאט אַמִשְׁפָּט מִיט זַיין חַבֵר פַאר דַיינִים אוּנ עֶר ווִיל עֶר זָאל פַּר גֶעסִין זַיינוּ גוּטֵי טַעֲנוֹת · דָא גֵייט עֶר אוּנ מַאכְט אִים צָארוּנְג אוּנ וואַרְפְט אִים אוּם אַלְם ווָם עֶר הָט גְטְאן אוּנ אִיז אוֹף אִים מְגַלֶה סוֹד אוֹף אִים גֵייט דֶר פָּסוּק (הוֹלֵךְ רָכִיל וגו׳) אוּנ דָם אִיז אַזוּ אַהַרְבֵּי עֲבֵירָה ווָם דְרִינִין הֶענְגִין פוּל עֲבֵירוֹת · דָם עֶרְשְׁטוּ עֶר אִיז מְגַלֶה סוֹד · דָאס אַנְדֶרוּ עֶר אִיז אִים מְבַיֵישׁ דָם דְרִיטוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (לֹא תִשְׂנָא אָחִיךָ) זָאלְסְט נִיט פַיינְט הָאבִּין דַיין בְּרוּדֶר דָם פֶערְדוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (לֹא תֵלֵךְ רָכִיל) דָם פוּפְטוּ עֶר רֶעט לְשׁוֹן הָרָע · דָם זֶעקְסְטוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (לֹא תַעֲמוֹד עַל דַם רֵעֶךָ) דָם זִיבְּטוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ) זָאלְסְט לוּבּ הָאבִּין דַיין חַבֵר ווִיא זִיךְ זֶעלְבְּסְט דָאס אַכְטוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (לֹא תִגְזוֹל) · דֶען אַז עֶר ווֶעט נִיט קֶענִין רֶעכְט טַעֲנִין · דָא בַּקוּמְט עֶר זַיין גֶעלְט צוּ אוּם רֶעכְט · דָם נַיינְטוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (לֹא תַחְמוֹד) זָאלְסְט נִיט גְלוּסְטִין דַיין חַבֵרְס גֶעלְט דָם צֶעהְנְטוּ עֶר אִיז עוֹבֵר אוֹף (הוֹלֵךְ רָכִיל מְגַלֶה סוֹד) :

אוּף אִים זָאגְט דֶר פָּסוּק (רִיב אֶת רִיבְךָ וְסוֹד אַחֵר אַל תְּגַל) , קְרִיג דַיין קְרִיג · אוּנ קֵיין אַנְדֶרִינְם סוֹד זָאלְסְטוּ נִיט מְגַלֶה זַיין · נִמְצָא אַז דֶר רָשָׁע אִיז עוֹבֵר אוֹף צֶעהְן אַרְבֵּי עֲבֵירוֹת · גְלַייךְ ווִיא עֶר ווָאלְט עוֹבֵר גְווֶען אוֹף דִיא (עֲשֶׂרֶת הַדִבְּרוֹת) דְרוּם זָאל אוּטְלוּכֶר גְוָוארוּנְט זַיין זַיין חַבֵר צוּ קֵיין שָׁארִין נִיט בְּרֶענְגִין מִיט קֵיין שוּם זַאךְ · בִּפְרַט זַיין סוֹד נִיט מְגַלֶה צוּ זַיין · אֲפִילוּ עֶר הָאט דֶר פוּן קֵיין שָׁארִין נִיט · אַז ווִי דֶר פָּסוּק זָאגְט (וְנֶאֱמַן רוּחַ מְכַסֶּה דָבָר) דֶר בַּגְלַייבְּטֶר פַר הוּלְט דִי זַאכִין דֶער ווָם הָט אַיין אוּפִין מוּל דֶר קֶען בַּייא זִיךְ קֵיין סוֹד נִיט אַיין הַאלְטִין · אוּנ עֶר הֵייסְט אֵיין רָכִיל · אוּנ דֶר ווָם הָאט אַיין צוּ גְשְׁלָאסִין מוּל דֶר קָאן יוּא אַיין הַאלְטִין בַּיי זִיךְ אַסוֹד · אוּנ עֶר הֵייסְט אֵיין (נֶאֱמָן) דְרוּם הָאבִּין דִי חֲכָמִים דִיל פַאר בָּאטִין פַאר קֵיינוּם קֵיין סוֹד נִיט פַאר טְרוּאָרִין · סַיידִין עֶר ווַייסְט גְוִויס אַז עֶר הָאט אַיין צוּ גְשְׁלָאסִין מוּל : אַז ווִיא דֶער פָּסוּק זָאגְט (סוֹדְךָ לְאֶחָד מִן הָאֶלֶף אַל תְּגַלֶה) דַיין סוֹד זָאלְסְטוּ אֲפִילוּ אַיינֶם צְווִישִׁין טוֹזוּנְד נִיט מְגַלֶה זַיין · אַחָכָם הָאט גְזָאגְט דַיין סוֹד הַאלְט בַּייא זִיךְ תָּפוּס כְּלוֹמַר אַז דוּ בִּיסְט מְגַלֶה אַסוֹד דַיין חַבֵר · אַזוּ בּוּסְטוּ בַּיי אִים תָּפוּס דָם דוּא הָאסְט מוֹרָא עֶר זָאל אִים פַאר קֵיינוּם נִיט מְגַלֶה זַיין · תָּמִיד זָאל אוּטְלוּכֶר גְווָארוּנְט זַיין נִיט צוּ פַאר טְרוּאָרִין קֵיינוּם קֵיין סוֹד · סַייא אוֹף זִיךְ מכ״ש אוֹף זַיין חַבֵר (רַבִּי יוֹסִי) הָאט זִיךְ בַּארוּמְט אַלוּ מַיינוּ טֶעג הָאבּ אִיךְ מִיךְ נִיט אַרוּם גְקוּקְט כְּלוֹמַר אִיךְ הָאבּ קֵיין מָאל קֵיין סוֹד נִיט גְזָאגְט דָם אִיךְ זָאל זִיךְ דַארְפִין אַרוּם קוּקִין קֵיינֶר זָאל אִים נִיט הֶערִין · עֶם אִיז גְווֶען אַבָּחוּר ווָאס הָאט אוּם גְזָאגְט ווָם מֶען

האט גערעט אין בית המדרש פאר צוויא אונ צוואנציג יאר האט מען אים ארום געשטופט פונם בית
המדרש אונ מיהאט אים גרופן (מגלה סודות) קיין מאל זאלסטו ניט פאר טרויען פאר קיינום קיין
סוד · אז וויא דם שפריך זיארט גייט דעם סוד וואש דו ווילסט ניט פאר טרויערן פאר דיין פיינט פר
טרויאר אוך ניט פאר דיין פריינד דען ער קאן נאך ווערין דיין פיינט :

מעשה אחכם האט פאר טרויארט אסוד פארין אנדרין חכם · האט ער צו אים גזאגט האסטו מיך
רעכט פאר שטאנין כלומר לאז עס בייא דיר בלייבין · האט אים יענער געענפרט עש
איז גלייך בייא מיר וויא איך האב אים פאר געסין דו האסט קיין זארג ניט צו האבין דר וואס איז
מגלה זיין חבריס סוד אפילו איין אמת · איז גלייך ווי ער וואלט גדינט עבודת כוכבים מכ״ש וער
עש זאגט נאך אלוגן · דר איז אום ווערדיג אין גאטש אוגין · אונ אין לייטונש אוגין · אז עש איז
קיין ערגרו בריאה פון אים ניט פאר האנדין אוף דר וועלט · אז ווי דר פסוק זאגט (ושבועת שקר אל
תאהבו כי את כל אלה שנאתים נאום ה׳) :

סליק פרק הולך רכיל ומגלה סוד

ענין לישמח בחלקו פרק תשעה עשר

דער ניינצעטור פרק רעט ווי אזוטלוכר זאל זיך בנוגן אונ זאל זיך משמח זיין מיט וואס גאט שוקט
אים צו מיי גוטש סייא בייז :

צדיק אוכל לשובע נפשו ובטן רשעים תחסר) דר נביא זאגט דר צדיק עסט צו זעטין זיין לייב דס
ער זאל גזונד זיין צו גאטס דינסט · אבר דר בוך פונם רשע איז תמיד גמונגרט כלומר דר
צדיק לאזט זיך בנוגן מיט ווס גאט בשערט אים · ער בגערט ניט קיין אובריג עסין אונ טרונקין
נאר צו דר האלטין זיין לייב · אוך בגערט ער ניט קיין אוברגו קליידר · נאר ווערליג ער זאל ניט
מבויש ווערין פאר לייטין אונ בגערט אוך ניט קיין שיינו הייזור · דען זיין כוונה איז אלם לשם
שמים · דרום קוקט ער ניט אוף גאלד אונ זולבר · אבער דער רשע בגערט נאר אובריג עסין אונ
טרינקין האט ער שיינו קליידור בגערט ער נאך שענורו האט ער אשיין הוז וויל ער אשענורס הט
ער פיל גאלד אונ זולבר וויל ער נאך מער דם ברענגט אים אלם זיין גאוה · אבר דר צדיק גדענקט
תמיד אלם ווס גאט גיט דם גוט ער מיט חסד אונ רחמים · דען ער איז דעם מענטשין ניט מחוייב
צו גובין · אונ אלם ווש ער גוט אים איז אובריג :

דען הקב״ה האט דרוף בשאפין דעם מענטשין דאס ער זאל אים דינן אונ זיין תורה לערנן אונ
זיינו מצות טאן אונ זאל בעסור זיין פון אמלאך · דען דער מלאך האט קיין עולם הבא ניט ·
אזו גדענקט זיך דער צדיק דרום לאזט ער זיך בנוגן · נאר ער זאל קענין זיין נשמה דער האלטין
אין גוף · כדי ער זאל קענין גאט דינן · אונ אפ׳לו עס גייט אים אובל איז ער עס אוך מקבל באהבה
דען ער רעכנט זיך פאר אגאסט אוף דער וועלט · אונ גדענקט זיך אז איך וועל אהיים קומן וועט
מיר בעסור זיין · אבר דר רשע איז אלם פאר קערט · ער מיינט ער איז דרוף בשאפין גווארין גלעקט
אונ גוטס איין צו זאמלין · אונ זיך שיינו קליידור מאכין · אונ שיינו הייזור בואון · אונ זאל פרעסן
אונ זופן אז וויא דיא עובדי כוכבים טואן · ער מיינט דיא וועלט איז דיא רעכטו וועלט · אונ ער
גדענקט ניט דם דער טוט שטייט הונטר אים · דאס ער וועט אלם מוזן אובר לאזין דרום הייסט
ער ארשע · וייל ער טוט ניט זיין שליחות ווס ער איז דר צו גשוקט גווארין :

עס איז אמשל אמלך שוקט ארום צוויא שלוחים · אזו איז אשליח גוועין איין נאמן · אונ הט זוך
ניט גזומט הונטר וועגין אונ האט גגעסין אלם וואס איז אים צו גקומין אפילו טרוקין ברוט ·
נאר ער זאל קענין זיין לעבין דער האלטין צו טאן דאס שליחות פונם מלך · דער אנדרור שליח הט
זיך שון יוא גזומט הונטר וועגין · אונ איז נאך גגאנגין זיין וואול לוסט מיט עסין אונ טרונקין אונ
איז גבלובין ליגין אין דער ארברוג · אונ הט פאר געסין זיין שליחות · נוא אז דר שליח נאמן קומט
פארין מלך · דא פרייאט זיך דר מלך · אונ בצאלט אים זיין שכר · אבר יענור שליח ווס האט פאר
געסין זיין שליחות שוקט נאך אים דער מלך · אונ זאגט צו אים איך האב דיך גשוקט מיינו זאכו

אז

צו פארוכטון אונ די האסט דרונגן פאר געסון אונ בוסט נאך גנאנגן נאך דיין לוסט אזו לאזט ער אים הענגען · אזו איז דאס אוך · דער צדיק טוט דס שליחות פון גאט בקומט ער עוה״ב · אבער דר רשע איז פאר קערט קומט ער אין גיהנם :

דרום ווארום זאל דר מענטש אזו אלס גאך לופן נאך געלט · ער מוז עס דאך אלס אובר לאזן ווארום זאל ער בעסור ניט איין זאמלון זעלכו זאכון וואס ער נעמט מיט זיך מיט אוף יענור וועלט · דס איז תורה אונ מעשים טובים · אוב דר מענטש וויל זיך גדענקון איך וועל אובר לאזון דאס געלט מיינו קונדר דס איז די גרעסטו נארישקייט אין דר וועלט דען טאמור וועט ער ארום ווערן נאך בייא זיין לעבון · אז וויא דר פסוק זאגט (בחצי ימיו יעזבנו ואחריתו יהיה נבל) אין זיינו האלבו יארון וועט ער דאס געלט פאר לאזון אונ זיין סוף וועט זיין שולקאפטוג · אונ דאס זעהן מיר דאך אלו טאג דס איינור ווערט רייך · אונ דר אנדרור ווערט ארום · דס אנדרו ווער ווייסט אוב זיינו קונדר וועלון עס בהאלטון :

דס דרוטו טאמור וועלון זיינו קונדר נאך זונדיגן דער מיט · דס זיי וועלון זיך בגאוה האלטון אודר זיי וועלון משיג גבול זיין · אודר טאמור וועלון זיי זיך קרוגן דר מיט · אודר זיי וועלון דר מיט טואן אנדרו ארבי עבירות · אונ טאמור אז זיי וועלון קיין געלט ניט האבון וועלון זייא זיין צדיקים · אונ אפילו ער וועט זיך שון ערלוך פורן מיט זיין געלט · טאמור וועלון זיינו קונדר דער מיט זונדיגען נוא קאן דאך זיין ער זאל דורוכר עולם הבא אן ווערון · אז וויא דר פסוק זאגט (יש עושר שמור לבעליו לרעתו) עס איז פאר האנדן אזו איין עשירות וואס איז גהוט צו זיין בעלים צוא זיין בייז · דרום זאל זיך אוטלוכער מענטש תמיד משמח זיין מיט וואס גאט האט אים בשערט · אפילו ער איז גאנץ ארום זאל זיך אים דוכטון ער איז רייכור פונם מלך · אונ זאל זיין בטחון האבון אוף גאט דס ער שפייזט די גאנצו וועלט וויא דער פסוק זאגט (נותן לחם לכל בשר) גאט גוט ברוט צו אלו בשעפנוש אוך שטייט (פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון) ער עפונט זיין האנט אונ מאכט זעטון אוטלוכן מענטשון נאך זיין רצון נאך דעם מענטשון גוט ער ברוט אונ פלייש · אונ דיא בהמות גוט ער שפייז · דרום איז ראוי אז דער מענטש זאל זיך (משמח בחלקו) זיין · אז וויא די בהמות אונ חיות זענון פריילוך צו זייער שפייז :

אין (מדרש) שטייט אמעשה · עס איז גיוועז אחסיד בשעת ער הט גוואלט עסון · האט ער זיך אן גטאן טלית אונ תפילין אונ הט צום אוך גזאמולט זיינו תלמידים · אונ הט זייא אוך אן גטאן טלית אונ תפילין אוך זיין גזונר האבון אוך אן גטאן זייערו טליתים אונ תפילין · אונ זייא אלו האבון אן גהובון צו זונגון שיינו לובון גזאנג צו הקב״ה פארון עסון · האבון אים דיא לייט גפרעגט ווארום טוט איר דס · הט ער גזאגט ווען איך זאלט זיין אין אתפיסה אונ זאל ניט האבן צו עסון · וואלט איך בוודאי גבעטון דעם פון דער תפיסה · אונ וואלט אים פול געלט גגובן ער זאל מיר תאטשו געבון אשטוקל גערשטון ברוט · דאס איך זאל ניט שטארבון פר הונגר נו מכ״ש וק״ו הקב״ה גוט מיר עסון אונ איך זיץ הונטר מיין טוש אונ טוא מיר אן תענוג נאך מער ער גוט מיר מיין ברוט אן טירחא · ווען אפילו איך זאל דארפון אליין אקרון אונ זייאון אונ שניידון אונ דרעשון · אונ ווינד שובלון אונ מאלון · אונ זופן אונ קנעטון אונ באקון · וואלט איך דאך דר מיט גרוס מיא גהאט דאך וואלט איך בדארפט צו לובון נוא מכ״ש אז ער גוט מיר אלס פארטוגס אונ צו דער צייט · דארף איך אים דאך בוודאי לובון מיט גרוס שמחה אוף דעם גרוסן חסד וואס ער טוט אלו טאג · נאך איינס איך דארף דאך לובון הקב״ה דס ער גוט מיר מיין שפייז אונ בדערפנוש פון זיין מולדו האנט · ניט פון לייטונס גאב · דען זייער גאב איז ווינצוג אונ די שאנד איז פול דרום לוב אוך הקב״ה אוף זיין גרוס חסד · דס איך זיץ ביי מיין טוש · אונ האב נאך אורחים בייא מיין טוש · דען דער וואס זוצט אובר אפרעמדן טוש · אונ עסט מיט פרעמדו לייט · דעם איז די גאנצו וועלט פאר פונצטורט · (רב חסדא) זאגט זיין לעבון איז קיין לעבון ניט · דרום האב איך הקב״ה צו דאנקון :

תנו רבנן דו רבנן האבן גלערנט · דרייא זענען וואס זייער לעבון איז קיין לעבון ניט · דער וואס האפט צו זיין חברים טיש דר עסט ניט צו דר צייט און אוך ניט דו שפייז וואס אים לוב איז · דס אנדרו ווער עס לאזט דם ווייב געוועלטיגן איבר זיך · דם דריטי ווער עס הט יסורים אין זיין לייב אטייל זאגין אוך דר וס הט מיין ניט נאר איין העמד אן צו טאן · דאך אפילו ער עסט אפילו בייא אפרעמדן טיש זאל ער דאך גאט לובן און זאל זיך לאזן בנוגן גלייך וויא ער וואלט רייך גוועזן און וואלט געסן ביי זיין טיש · איטלוכר יהודי איז מחוייב גאט צו לובן אפילו עס גייט אים איבל אודר ער איז ארום · אודר ער איז קראנק · אודר אפילו ער איז אין דר תפיסה · אזו וויא דוד המלך זאגט (צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא) צרה און קלאג האב איך גפונן און אין דעם נאמן פון גאט האב איך דאך גרופן · אוך זאגט דר פסוק (צדק ומשפט אשירה לך אזמרה) ניט אזו וויא דו עובדי כוכבים טואן ווען עס גייט זיי וואול לובן זייא זייערו צורות כוכבים · און ווען עס גייט זיי איבל פלוכן זייא זייערו צורות כוכבים · וויא דר פסוק זאגט (כי ירעב והתקצף במלכו ובאלהיו) אז ער איז הונגריג צערינט ער אוף זיין מלך און גאט · אבר מיר קינדר ישראל זענין מחוייב גאט צוא לובן אפילו עס גייט אונז איבל · דען אפילו ער שוקט יסורים אויף אמענטשן איז עס אלם לטובה :

עס איז אמשל איינר איז חייב מיתה גוואורן ביי דעם מלך · אזו שטארקט ער זיך בכל היכולת און מיט כל התחבולות דם מיזאל אים נאר איין האנט אפ שניידן · און אז ער פולט דעם חסד דאס ער ווערט דער לייזט פונם שטערבן טוט דאנקט ער דאך און לובט דעם מלך · אזו אוך אז עס קומן יסורים אודר קרענק אודר ארומקייט אופן מענטשן איז דאס דאך איין כפרה אוף זיינו זינד וואס ער וואלט אוף זייא גמוזט גרוס עונש ליידן אין גיהנם · און ער קומט דאך אפ מיט אקליינע ייסורים אוף דר וועלט · אזו דארף ער דאך דאנקן גאט דרוף · אזו גפונן מיר אוך דם (איוב) איז אום גקומן פון זיין גוטס און פון זיינו קינדר און שיינו בהמות · און קעסטלוכי הייזור · האט ער דאך גלובט גאט · און האט גזאגט גאט הט עס מיר געבון אן משפט און גאט הט עס ביי מיר ווידר גנומן מיט משפט · דען ער הט דאך גזעצט זיין בית דין של מעלה מיט מלאכים און זיי האבן גמשפט אוב ער זאל עס ביי מיר ווידר נעמן אזו האבן זייא דאך בוודאי גמשפט פון מיין טובה וועגן · אזו אוך דארף איטלוכר מענטש טואן :

און דר מענטש וס איז בועט אין יסורים און איז זיי אוף זיך ניט מקבל באהבה און איז זיך תוז מצער דרוף טוט ער אגרוסי עבירה · דאס ערשטו ער נעמט ניט אן פר לוב דו שטראף פון גאט · דם אנדרו אז ער זאל זוא יוא אן נעמן פר לוב וואלטן זיי דאך גוועזן איין כפרה אוף זיינו זונד · ווי עס שטייט (את אשר יאהב ה' יוכיח) וועמן גאט האט לוב שטראפט ער · כדי עס זאל זיין איין כפרה אויף זיינו זונד · און אז ער נעמט זייא ניט אן פר לוב זענען זייא קיין כפרה ניט · (מעשה אמלך הט ביי זיך גהאט אדאקטור איין יהודי · לסוף איז דר מלך ברוגז גווארן אוף אים · און הט אים גנומן אין תפיסה אריין און הט אים אן גטאן אייזורנו קייטן אוף זיינו הענט און פוס און אויפן האלז · און הט אים גגעבן אלו טאג נאר אשטוקל גערשטן ברוט און אקרוגל וואסר און הט אים אן גטאן גראבו קליידור דם ער הט אים גוואלט פייניגן · דר מלך הט גוויסט דאס דער דאקטור איז אגרוסר חכם · הט ער אלם נאך גפרעגט וואס ער רעט · אבר דר דאקטור האט וואול גוויסט דם דר מלך וואלט גערן גהערט וס ער רעט · אזו הט ער ניט גרעט קיין שום ווארט דוא נאנצו צייט אפילו מיט דו שומרים · און הט אפילו ניט גזאגט איך בין הונגריג :

אמאל הט דר מלך גשוקט נאך זיין ווייב און קינדר און זאגט צו זיי · זיי זאלן צו אים קומן אין תפיסה אריין און זאלן מיט אים ריידן · ווענן זיי גגאנגן צו אים · און דר מלך הט זיך צו גהערט וס זיי ווערן ריידן · האבן זייא גזאגט צו אים דו ביסט דאך אין גרוסי לייד · און ליידסט גרוס הונגר און דארשט · און דו ביסט דאך שיין און רוט אויפן פנים און ביסט פעט · זאגט ער מיינו לובו פריינד אין אלו מיין עסן און טרונקן טוא איך אריין זובן ערלייא קרייטוכץ דרום בלייבט שיין מיין פנים זאגן זיי צו אים זאג אונז טאמור ווערט אונז אוך אמאל אזעלכו יסורים צו קומן וועלן

מיר וויסן וס צו טאן · זאגט ער איך וועל אייך זאגן וואס די זובן ערליא קרייטוכץ זענען · דאס ערשטו איז בטחון דס איך האב מיין בטחון צו השי"ת דס ער וועט מיך מציל זיין פון אלו צרות · אונ וועט פאר קערן דעם מלך זיין הארץ ער זאל זיך מרחם זיין אובר מיר · אונ ער וועט מיר בוודאי העלפן · אזו וויא דער פסוק זאגט (ברוך הגבר אשר יבטח בה' והיה ה' מבטחו) דען ווער עס פר זיכרט זיך אין גאט איז גאט זיין פר זיכרונג · דס אנדרו איז (תקוה) איטלוכר דארף האפן צו גאט דס ער וועט ניט פר פאלן ווערן אין זיינו צרות :

דס דריטו איז (סיבה) עס קומן ניט קיין יסורים אויפן מענטשן סיידן אובר א סיבה · דס ער הט דאס זיך פאר זונדיגט · דאס פערדו איז (מה אעשה) וס קען איך טאן · וויא זאל איך ווענדן דוא האט פונם מלך · סיידן מיט האפונג צו גאט · דס פופטו איז (שמח ביסורים) איך פרייא מיך מיט היינו יסורים דאס גאט שטראפט מיך אוף דר וועלט כדי איך זאל ריין קומן לעולם הבא · אזו ווי דר פסוק זאגט (אשרי הגבר אשר תיסרנו יה) וואול דעם מענטשן וס גאט שטראפט אים אוף דער וועלט · דס ער ווערט גלייטורט לעולם הבא · אזו וויא די גמרא זאגט (רבי יהושע בן לוי) זאגט ווער עס פרייאט זיך מיט זיינו יסורים אוף דר וועלט ברענגט ער די גאולה · וויא דער פסוק זאגט (בהם עולם נושע) מיט די יסורים ווערט די גאנצו וועלט געהאלפן · דאס זעקסטו איז (שמח בחלקו) איך פרייא מיך מיט מיין חלק וס גאט הט מיר געגעבן אונ לאז מיך בנוגן דר מיט · אונ הער ניט נאך וואול טעג · אונ גדענק עס איז נאך פר האנדן אזעלכו וס ליידן נאך ערגרו יסורים פון מיר · דאס זובטו איז (ישועות ה') איך וייס דס השי"ת קאן מיר העלפן אין איין אוגן בלוק דען ער איז איין (רחום וחנון) ער דר בארומט זיך איבר דעם מענטשן אונ טוט אים פול חסד · ער וועט דס בייז פון מיר אפ טואן · אונ וועט בצאלון מיינו פיינד וס האבן מיך פר מסרת ביי דעם מלך :

נון מיין לובו פריינד איטלוכר זאל זיך די זובן ערליא קרייטוכץ אין מוח אריין נעמן · וועט אים השי"ת בוודאי ניט פר לאזן · אזו ווי דר פסוק זאגט (ובוטח על ה' ידושן) ווער עס פר זיכערט זיך אין גאט ווערט פעט · דען ער הט תמיד אגוט לעבן אונ איז פריילוך אזו ווי (רבי אליעזר) זאגט ווען איינר הט היינט צו עסן אונ פרעגט ווי וועל איך מארגן נעמן · דר איז (מקטני אמנה) · ער גלייבט ניט דאס השי"ת גוט איטלוכן מענטשן זיין שפייז :

מיר קענען דאך אפ לערנן פון שלמה המלך · ער איז דאך דר רייכסטור מלך געווען אוף דר ערד · אזו וויא די חכמים שרייבן · אוך אין (מלכים) שטייט אוך פול פון זיין עושר · אזו וויא דער פסוק זאגט (אין כסף נחשב בימי שלמה למאומה) קיין זולבר איז ניט גיאכט געווען אין דיא צייטן פון שלמה · עס איז גלעגן אוף דר גאס אזו וויא אצונד לוגן די שטיינר אז שלמה המלך הט געזעהן דם בייז וואס עס קומט פון עשירות · דען דר עושר האלט זיך בגאוה · אונ טוט אפ פון זיך יראת שמים · אונ דורך דעם פר זונדיגט ער עולם הבא אזו הט ער גבעטן צו הקב"ה (ריש ועושר אל תתן לי הטריפני לחם חוקי) קיין ארומקייט אונ קיין עשירות זאלסטו מיר ניט געבן נאר גוב מיר מיין שפייז אלו טאג · דען דס עשירות וועט מיך ברענגן פון עולם הבא · אונ אוך דס ארומקייט וועט מיך ברענגן צו גניבה אונ חילול השם :

נון זעהט וויא גרוס איז די מצוה פון דעם וואס איז זיך (משמח בחלקו) אונ לאזט זיך בנוגן מיט וס גאט הט אים געגעבן · דען ער ווערט בהוט פון פול גרוסו עבירות · פון גניבה אונ גזילה · אונ קנאה אונ שנאה אונ (השגת גבול) אונ גלוסט ניט צו זיין חברס זאכן · דען דר וס איז עובר אוף (לא תחמוד) איז ער כמעט עובר אוף כל התורה כולה · דען דוא אלו עבירות הענגן דרונן גניבה אונ גזילה אונ רציחה אונ עבודת כוכבים · דען ווען איינר גלוסט צו זיין חברס געלט דא איז ער אים מקנא דר פון קומט שנאת חנם איין עבירה ברענגט די אנדרו עבירה אונ דר בעל מקנא הט קיין מאל קיין מנוחה ניט :

איין חכם הט גזאגט וויא הארב איז דר עונש פונם בעל מקנא · דען יענור וס ער איז אים מקנא דר זעהט אין אים ניין נקמה · דען דר בעל מקנא איז זיך אלו מאל מער מצער פאר וואס עס

ניט יעגום וואול · אונ זיין לעבן איז אין איטל צרות אונ וויא טאג · אזו ווערט ער צארונג איבר השי"ת · דס עס געפעלט אים ניט וויא ער טוט · דרום ווערט די קנאה ביי אים גשטארקט · אזו קומן אויף אים פול חולאים רעים · ער מוז שטארבן אין האלב יארן · אזו אויך שטייט אין פרק רבי אליעזר הקפר זאגט די קנאה אונ די תאוה אונ דר כבוד צוהן אום דעם מענטשן פון דר וועלט דרום זאל איטליכר געווארנט זיין אפ צו טואן פון זיך דוא בייזו מדה פון קנאה · אונ זאל זיך בנוגן לאזן אונ זיך משמח זיין מיט וואס גאט הט אים בשערט · עושר · אודר דלות · גזונד אודר קרענק וואול טאג · אודר יסורים · אונ זאל קיין פעסורש ניט בגערן · אזו טואן די רעכטו צדיקים וואס האבן זייער בטחון אין השי"ת :

אויך דר וואס גרוסט צו אלום דר לאזט זיך אויך ניט בנוגן · אויך דר וואס בגערט כבוד דר איז זיך אויך ניט משמח מיט דעם זיינונגן וואס גאט הט אים צו גטיילט · אונ הט קיין בטחון ניט אין גאט · דס ער קען אים געבן כבוד אודר עושר · דא וועל איך אייך גבין פר שטיין וויא מיזאל דער קענגן איין מענטשן אוב ער איז איין בעל מקנא בפרט אין איין עושר · דס עשירות איז גטיילט אויף צווייא חלקים איינר איז איין עושר פון זיין מזל וועגן · דער אנדערור איז איין עושר פון זיין זכות וועגן · דר וואס איז איין עושר פון מזל דר הט קיין בטחון ניט אין גאט (והא ראיה) ער איז קארג אונ וויל קיין צדקה ניט גובן · דר שטן זוצט אויף זיין געלט ער זאליועט זיך זעלבשט אום צו געבן אזו וויא אובן שטייט פול דר פון אין הלכות (משא ומתן) · אבר דר עושר פון גאט ער גוט צדקה אונ הט זיין בטחון אין גאט · אזו וויא דר פסוק זאגט (ברכת ה' תעשיר) די ברכה פון גאט מאכט רייך אבר דר עושר וואס הט ניט זיין בטחון אין גאט · זאגט אויף אים דר פסוק (ואבד העושר ההוא) דר זעלבוגר עושר וועט פלארן ווערן :

דרום זאל איטליכר אויף זיך נעמן דוא מדה פון בטחון · אונ זאל זיך (משמח בחלקו) זיין · אונ זאל מודה זיין דאס די השגחה פון גאט איז אויף איטליכן מענטשן · דס ער גוט איטליכן זיין שפייז אלו טאג צו דר רעכטור צייט · אבר דר וואס פר לאזט זיך אויף זיין חכמה נעמט ביי אים גאט אוועק זיין חכמה · וויא דער פסוק זאגט (לוכד חכמים בערמה) ער בצווינגט די חכמים מיט זייערו ערמות · אונ דר וואס פר לאזט זיך אויף זיין עושר נעמט ביי אים גאט אוועק זיין עושר · וויא דער פסוק זאגט (והבוטחים על חילם) די וואס פר זיכרן זיך אויף זייער געלט · ווערט עס פלארן וויא איין אדלור פלוהט אוועק · אויך זאגט דר פסוק (בחצי ימיו יעזבנו) אין זיינו האלבו יארן וועט ער דס עשירות פר לאזן · (ואחריתו יהיה נבל) אונ זיין סוף וועט זיין שולקאפטוג · נאך מער טוט גאט דעם וואס פר זוכרט זיך אין זיין עשירות אונ האלט זיך גרוס דר מיט · דס ער קען דר פון קיין הנאה ניט האבן · אזו ווי דער פסוק זאגט (ולא ישליטנו האלהים לאכול ממנו) גאט הט אים נוט גמאכט געוועלטוגן צו עסן דר פון :

נאך מער דר וואס נעמט זיך אובר מיט זיין געלט דר פר לייקנט אין גאט ח"ו · ווי דר פסוק זאגט (כפירים רשו ורעבו ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב) די וואס פר לייקנן אין גאט ווערן א"וס אונ הונגרוג · אבר די וואס פארשטון גאט זענון ניט גמונרט אלדום גוטס · אונ דר וואס פאר זוכרט זיך אין זיינו קרובים ווערן זיי אים פר לאזן · ווי דר פסוק זאגט (אח לא פדה יפדה איש) איין ברודר וועט ניט אום לייזן דעם אנדרן אין זיינו נוטן · אזו זאגט גאט ער זאל זיך ניט ברומן דר גבור מיט זיין גבורה · אונ דר עושר מיט זיין עשירות · (השכל וידוע אותי) ער זאל קלוגן אין דר תורה אונ זאל וויסן מיינו וועגן · אזו וויא איך בין איין (רחום וחנון) אזו זאל ער אויך זיין :

ווען איינער איז אפילו איין ארומאן זאל ער זיך דאך משמח זיין מיט זיין דלות · גלייך וויא גאט וואלט אים גבענטשט מיט אגרוסו מציאה · אונ ער זאל תמיד אזו זאגן מיין לובר גאט דוא האסט מיך בשאפן פון ניכטס אונ האסט מיך גשפייזט אונ מיין מוטערס בויך · אונ דוא האסט מיך גשפייזט מוט מיין מוטרס ברוסט · אונ אויך פון מיין יוגנט ביז אצונד · ניט פון וועגן מיינו גוטע מעשים · דען איך בין איין זונדוגר מענטש · אונ בין ניט ראוי דס גוטס וואס איך האב גהאט פון

דיר גאט מיין גאט · נאר פון דיין גרוס גנאד אונ בארום הערצוקייט וועגן · דם דיין חכמה ווייזט אזו אוס · נון אצונד האטשו מיינו שפייז זענן אבוסל פאר ענדרט בין איך מיך משמח מיט דיין שטראף אונ בין עס מקבל באהבה דען איך וייס וואול דס דוא טוסט מיר אלס לטובה דר גאט וס האט מיך גשפייזט פון מיין יוגנט ביז אהער · אים לוב איך אונ בין אים מחוייב צו לובן אוף דעם אלוס וס ער הט מיר גטאן · אונ אוף דעם וס ער טוט מיר אונ אוף דעם וואס ער וועט מיר טאן נון ווי זיין הייליגר נאמן וויל אונ גביט אוף מיר בין איך אוף מיר אלס מקבל באהבה אונ וועל מיך פרייאן דער מיט · גלייך ווי מיט אגרוסו מציאה :

מעשה אמלך הט ארוס גקוקט פונם פענצטור פון זיין שלאס · אונ דר שלאס איז גשטאנן לעבן טייך · האט ער גזעהן וויא עס איז גקומן איין אלטור מאן · אונ הט זיך גזעצט אופן זאמד בייא דעם וואסור · אונ האט ארוס גנומן אדאר שטוקל ברוט אונ הט עס צו ווייקט אין וואסור ביז עס איז צו ווייקט גווארן · דר נאך הט ער עס גגעסן · אונ האט גטרונקן וואסור פונם טייך דר נאך הט ער זייך גלייגט שלאפן אופן זאמד · אזו הט אים דער מלך גשוקט רופן אונ הט אים גפרעגט דו בוסט דא גזעסן אופן זאמד · זאגט ער יוא מיין לובר קונוג זאגט ער איך פר ווינדר מיך דו אלטור מאן · וויא דו קאנסט זיך בנוגן אונ האסט אזו אבייז לעבן · זאגט ער מיין לובר קונוג איך בין מיך משמח דר מיט גלייך וויא איך וואלט גגעסן (מעדני מלכים) זאגט דר מלך איך פאר ווינדר מיך ווי דו בוסט זיך משמח מיט אזו אביז לעבן · זאגט ער מיין לובר קונוג איך וועל אייך זאגן ווער עס הט איין ארגור לעבן פון מיר · זאגט דר מלך זאג · זאגט ער ווער עס לופט נאך געלט אונ גוטס · אונ וואלט גגערון רייך גווארן · דר האט איין ארגור לעבן פון מיר דען ער האט קיין מאל קיין רוא ניט אוף זיין הארצן ביי טאג לופט ער אהין אונ אהער וויא אמשוגנר אונ בייא נאכט שלאפט ער ניט · אונ טראכט וויא אזו ער זאל געלט גווינן אונ ער פארט אובר ימים אונ מדבריות אוף יארידים אונ טאג אונ נאכט האט ער מורא אונ זארגט פאר גזלנים · אונ אז ער קומט שון אהיים · דא זארגט ער ווידר · אונ רעכנט חשבונות מיט זארג אונ אנגסט אונ עס איז אים קיין מאל ניט גנוג ער רוכט זיך תמיד ווידר צו פארן · אונ וויא מיין ער גווינט · וויל ער נאך מער האבן · (אוהב כסף לא ישבע כסף) ווער עס הט לוב געלט דר ווערט ניט זאט מיט געלט אוך קאן ער קיין מאל ניט שלאפן · ווי דר פסוק זאגט (השובע לעשיר אינו מניח לו לישן) איין עושר וס לאזט זיך ניט בנוגן דר קאן קיין מאל ניט שלאפן אונ זיין סוף איז ער פר לורט ביידו עולמות דס ער ווערט אן זיין געלט אונ ווערט אן עולם הבא אוך :

אז דר מלך האט דס דער הערט פונם אלטן מאן האט ער אים מודה גוועזן אונ הט אים זייער גלובט · אונ האט אים גגעבן גרוסו מתנות · דרום זאל זיך אוטלוכר די מעשה אין מוח ארייין נעמן · אונ זאל זיך (משמח בחלקו) זיין · אונ זאל זיין בטחון האבן צו הקב״ה אונ עס איז בעסור ער זאל זיך בהעלפן וויא ווייט ער קאן · אונ זאל אום שבת עסן גלייך וויא אום דר וואכן · אונ זאל צו קיין לייטן ניט בדארפן וואול דעם מענטשן וס דר נערט זיך פון זיין (יגיע כפיו) וויא דער פסוק זאגט (יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך) אז דו וועסט עסן פון דעם וס דו ארבוסט מיט דיין האנט · וועט דיר וואול זיין בעוה״ז ובעוה״ב נמצא אז דער וס איז קיינום ניט מקנא אונ איז זיך (משמח בחלקו) דר האט אגוט לעבן אונ לעבט מיט שלום אונ פרייד · אז וויא דוד המלך ע״ה האט גזאגט (נתת שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו) עס גוט מיר אשמחה אין הארצן ווען דס קארון אונ ויין פון דיא רשעים טוט זיך מערון · כלומר איך בין מיך מיין משמח מיט מיין בוסל · וויא דו רשעים זענן זיך משמח מיט זייער פיל קארון אונ ויין · דען זייא זענן זיך ניט משמח · אונ גלוסטן תמיד צו מער · אבר איך לאז מיך בנוגן מיט מיין בוסל · איך לייג מיך מיט שלום אונ שטייא אוף מיט שלום אונ שלאף במנוחה · אונ שטייא אוף במנוחה · וויא דר פסוק זאגט (בשלום יחדיו אשכבה ואישן כי אתה ה׳ לבדד לבטח תושיבני אמן) :

סליק פרק לשמוח בחלקו

דער צוואנצוגסטור פרק וויא מיזאל די מצות טאן :

אם בחוקותי תלכו ואת מצותי תשמרו וגו׳) דאס איז דאך ידוע אז דיא מצות פון דער תורה זענן גטיילט אוף דריי חלקים אטייל הייסן חוקים אטייל הייסן (מצות) אונ אטייל הייסן (משפטים) (חוקים) זענן די מצות וואס מיר ווייסן אוף זייא קיין טעם ניט דהיינו (ציצית) (שעטנז חזיר) · ועלכו מצות וס דער יצר הרע אונ די עובדי כוכבים שפעטון דר פון די הייסן חוקים · (מצות) זענון אזעלכו מצות ווס מיר ווייסן יוא דעם טעם דער פון · דהיינו (שבת) אונ יום טוב) (סוכה) (משפטים) דאס זענן די דינים · ווען איינור דעם אנדרון איז שולדוג געלט · אודר ער טוט אים אשארון אודר גניבה גזילה) · דס הייסט (משפטים) דס זאגט די תורה (אם בחוקותי תלכו) אוב איר וועט גיין אין מיינו חוקים · תאטשו איר ווייסט ניט דעם טעם דר פון · אונ מיינו מצות וועט איר היטן כלומר אז וויא איינור ווס הוט אונ ווארט עס זאל אים צו קומן אמצוה · דס ער וויל זוא טאן אום גזומט :

דיא גמרא זאגט אין (עבודת כוכבים) (אם בחוקותי תלכו) דאס מיינט מען איר זאלט זיך מידן אין דער תורה · אונ אלו אייערו עסקים זאלון זיין אין איר (ואת מצותי תשמרו) דס מיינט מען איר זאלט דיא מצות טאן · דען ווען איינור לערונט תורה · אונ טוט קיין מצות ניט איז זיין תורה פאר נושט גרעכונט · אונ אז ער טוט מצות אונ לערונט קיין תורה ניט זענון זיינו מצות פר נושט גרעכונט דען ער ווייסט דאך ניט וויא אזו די מצוה צו טאן אז וויא איך וועל דא בעסור בשיידון · וויא דר פסוק זאגט (ואם לא תשמעו לי ולא תעשו) אוב איר וועט מיך ניט צו הערון צו לערנון תורה וועט איר ניט קענון די מצות טאן · די גמרא זאגט ווייטור אוף דעם פסוק דר ווס לערונט ניט קיין תורה · דער טוט פול עבירות דס ערשטו ער לערונט קיין תורה ניט · דאס אנדרו ער טוט די מצות ניט דם דרוטו ער הט פיינט דיא ווס לערנון תורה · דם פערדו דיא תורה אונ מצות זענון אים מיאוס · דם פופטו ער וויל ניט ליידון אנאנדרור זאל תורה לערנון אודר די מצות טאן · דאס זעקסטו ער ווערט אנדרו תורה צו לערנון · אודר דיא מצות צוא טאן · דאס זובטו ער איז (כופר בעיקר) · אבר דר ווס לערונט יוא תורה אודר ער העלפט צו תורה לערנון · אונ ער לערונט זוא דרום כדי ער זאל ווייסן וויא אזו די מצות צו טאן אונ ער לערונט אוך מיט תלמידים אונ מאכט די לייט תורה לערנון אונ מצות טאן · דער בקומט לאנג לעבון אוף דער וועלט · אונ איז אוך זוכה לחיי עולם הבא · אונ דר ווס הייבט אן אמצוה צו טאן זאל ער זי גומר זיין אונ אוב ער איז זוא ניט גומר איז זיין עונש דאס ער בגראבט זיין ווייב אונ קונדר דס לערנון מיר אפ פון (יהודה) ער האט אן גהובון אמצוה צו טאן · דס ער הט זיין ברודר (יוסף) מציל גוועזן פונם טוט נאר וייל ער האט זוא ניט גומר גוועזן · דם ער האט אים ניט אהיים גבראכט צום פאטור : דרובר הט ער פר זונדיגט זיין ווייב (בת שוע) אונ זיינו צווייא זון (ער ואונן) אלו צייט זאל אמענטש נאך קלערון וויא עס איז ערגוץ דא אמצוה צו טאן זאל ער זוא טאן אום גזומט אונ מיט שמחה גלייך ווי ער וואלט אמציאה גפונן עס איז אמשל אמלך זאגט צו איינם גייא אונ ברענג מיר ארוז דם איך זאל פון איר הנאה האבון דא וועל איך דיך רייך מאכון · אונ וועסט ביי מיר נושא חן זיין · דר וואס איז קלוג דר גייט מיט שמחה אונ זוכט אום די שענסטו רוז אונ לייגט זוא אריין אין אזיידון טוכל אונ ברענגט זוא פארו, מלך מיט שמחה · אזו גוט איז דער מלך נאך מער וויא ער הט אים צו גזאגט · אבר דר ווס איז ניט קלוג · טראכט ער זיך ווס וועט מיר דר מלך גובין · ער האט וואול אנדרו רוזן אין זיין גארטון ווס בדארף ער מיין רוז · אונ גייט אונ פאר לאזט דעם מלך גבאט דער ווייל גייט ער אונ גפונט איין פאר שמירטו רוז · נעמט ער אונ ברענגט זוא פארון מלך אזוא ווארפט ער אים זוא דאך אין פנים אריין אונ הייסט אים ארוס ווארפון :

אזו זענון די מצות ווער עס זוכט נאך · גאך זיי אונ טוט זיי מיט שמחה אונ האלט די גבאט פון הקב״ה אזו האט ער גרוס שכר אבר דר נאר דר רשע גייט נאך נאך וואול טאג אונ טראכט ניט אוף די מצות אונ אז די מצוה קומט צו אים בשוגג טוט ער זוא אן כוונה אונ אמאל הט ער אך בשעת מעשה אין זונן אוף איין עבירה דר איז ממנף זיין מצוה דרום ווערט ער ארוס גשטוסי

מיט איר דרום זאָל אוטלוכר דיא מצוה טאָן מיט שמחה אונ מיט כבוד אַזוֹ וויא אַז איינר קולוט איין עוף טאָר ער זיך דאָך דס בלוט ניט צו דעקן מיט דם פוס אָדר מיט אַשטעקן נאָר מיט דר האַנט אודער מיטן חליף אַזוא זאָלן זיין אַלו מצות עס שטייט אין פרק (הוי זהיר במצוה קלה כבחמורה) זייא גוואָרנט אין אַגרונגר מצוה גליך וויא אין אַהרבור מצוה דען די ווייסט ניט דעם שכר פון קיין שום מצוה אופט איז דר שכר פון אַגרונגר מצוה אונ פון אַהרבור גליך והא ראיה ביי כיבוד אב שטייט (למען יאריכון ימיך) דס איז דאָך די אַרבסטו מצוה אין דר וועלט וויא אַזוֹ סען דאַרף זיך מיט אום נוהג זיין וויא עס שטייט אין הלכות כיבוד אב יאָם דאָ שטייט דר שכר דר בייא דס לאַנגו לעבון אונ ביי דר גרונגר מצוה פון (שלוח הקן) אַז ער גפונט אַן כוונה אַנגעסט מיט פוגול זאָל ער די מוטר אָפּ לאָזן אונ די קונדר זאָל ער נעמן דם גוועׂרט דאָך נאָר איין רגע שטייט אויך דר שכר דר בייא (והארכת ימים) דס לאַנגו לעבון :

דרום האָבן די חכמים ז״ל גזאָגט · (אין מעבירין על המצות) מיזאָל ניט אובר פאָרן אויף דיא מצות דס איינר וועט וועלן זאָגן איך וועל בעסור טאָן ייענו מצוה אונ דיא וועל איך לאָזן גיין · (העוסק במצוה פטור ממצוה) ווען איינר איז עוסק אין אַמצוה איז ער פטור פון דר אַנדרור מצוה אַזוֹ אויך וועלכו מצוה עס קומט אום פרוער די איז ער מחוייב צו טאָן אונ זאָל ניט זאָגן איך וועל די מצוה לאָזן אונ וועל וואַרטן אויף ייענור מצוה וואָס איז גרעסור פון דר גיין ער זאָל די ערשטו מצוה טאָן אום גזומט אונ אפילו ער פר זומט ייענו מצוה אובר דר איז אים גרעכונט גליך ווי ער וואָלט ביידו גטאָן אָבר אַז ער קען טאָן ביידו מצות אונ טוט נאָר איינו איז אים ייענו ניט גרעכונט איר זאָלט ניט מיינון דאָס עס איז פאַר האַנדון גרונגו אודר קליינו מצות גיין אַלו מצות זענון האַרב גרוס אונ קעסטליך אונ עס איז גרוס שכר אויף זייא נאָר וואָס דרע מיינין דיא חכמים זאָלסט גוואָרנט זיין אין אַגרונגר מצוה דס מיינט מען אַזוֹ אַמצוה וואָס קאָסט ווייניג געלט דהיינו ציצית אונ סוכה · אודר אַנדרו מצות וואָס קאָסטון ווייניג אָבר דר תכלית המצוה איז ניט גרונג :

דיא מצות פון דר תורה זענון גטיילט אויף צווייא חלקים · איין חלק הייסט מצות עשה דר אַנדרור חלק הייסט מצות לא תעשה אַזעלכו מצות וואָס הקב״ה הט גבאָטון צו טאָן דהיינו ציצית אונ תפילין אונ מזוזה · דס הייסט מצות עשה אונ אַזעלכו מצות וואָס הקב״ה הט גבאָטון ניט צוא טאָן דהיינו חזיר טריפות שעטנז דס הייסט מצות לא תעשה · ווען איינור איז עובר אויף איין לא תעשה שטייט זיין עונש אין דר תורה מלקות אודר מיתה · למשל ווען איינור איז מחלל שבת קומט אום סקילה אונ ווען איינור איז מזנה מיט איין אשת איש קומט אום חנק · אַז ער עסט חזיר אודר ער טוט אַן שעטנז קומט אום מלקות · אָבר אויף דיא מצות עשה שטייט קיין עונש ניט נאָר אויף צווייא שטייט יוא איין עונש דר וואָס איז זיך ניט מל · אונ דר וואָס ברענגט ניט קיין קרבן פסח איז זיין עונש כרת ווייטור שטייט קיין שום עונש ניט אויף די מצות עשה נון זאָל זיך קיין מענטש ניט גדענקן אַז איך וועל די מצוה טאָן וועל איך שכר האָבן אונ אַז איך וועל זוא ניט טאָן וועל איך קיין עונש ניט האָבן · אַזוֹ וויא אַטייל לייט זענון זיך טועה אונ מיינון עס איז קיין עונש ניט פר האַנדון אויף די מצות עשה · דרום די מצוה וואָס קאָסט זייא קיין געלט ניט אונ זייא האָבן קיין טירחה ניט טואָן זייא · אונ די אובריגו מצות טואָן זייא ניט דרום זאָלט איר וויסן אַז דר וואָס נעמט זיך אין זינן אַריין אַזוֹ אַבייזו מחשבה דס דיא מצות זענון ניט גאַבט אין זיינו אויגן איז זיין עונש פיל גרעסור פון דעם וואָס איז עובר אויף איין לא תעשה :

דען ווען איינור איז עובר אויף איין · (לא תעשה) דאָ בצווינגט אום דר יצר הרע דר צו דס ער זאָל דיא עבירה טון דרום אַז ער טוט תשובה אונ חרטה אונ נעמט אויף זיך שון ניט צו טאָן קיין עבירות איז אום הקב״ה מוחל · אָבר דר וואָס איז מבטל איין מצות עשה דהיינו ער לייגט קיין תפילין ניט אַטאָג אודר בענטשט קיין אתרוג אונ קיין לולב ניט דאָ רייצט אום דר יצר הרע ניט אָן דר צו נאָר זיין בוטר הארץ איז אַזוֹ דס די מצוה איז ביי אום ניט גאַכט · אונ אַז ער פאַר זומט אַמצוה מגען ער זו ניט צו רוק חאפון עס איז אַמשל אַמלך זאָגט צו זיינו קנעכט וועֶר עס וועט הייגט טאָן מיין

ארבוט אין מיין גארטן וועל איך אים געבן הונדרט גולדן · אטייל קענעכט ארבוטן ערונצט אונ אטייל קערן זיך ניט דר צו · אונ ארבוטן אנגדרן אונ פר דונן אהאלבן גולדן · נוא זאל דר מלך ניט ברוגז זיין דרוף דאס זיי פר שעמן זיין ארבוט מיט די הונדרט גולדן אונ ארבוטן פר אה. לבן גולדן · אזו איז דם אוך ער פר זוימט די מצוה · אונ גייט נאך זיינו עסקים ווס טרעפט ניט אן קיין טוזנט חלק פון דעם שכר פון דר מצוה · נמצא אז דר ווס איז מבטל איין מצות עשה · איז הרבור ווי דר ווס איז עובר אוף איין לא תעשה · (בעולם הזה) אוף דער וועלט איז צייט דר מע . מש זאל ארבוטן אין תורה אונ מצות · אונ (לעולם הבא) בקומט ער זיין שכר פר דר ארבוט · אבר דר ווס הט קיין מצות ניט גטאן פר ווס זאל ער שכר נעמן · דר וואס נעמט זיך ניט מיט קיין צערונג אוף דעם וועג פון וואס וויל ער זיך צערן · די וועלט איז גלייך וויא די וואך · אונ יענו וועלט איז גלייך זוי שבת אזו ווי דר ווס גרייט זיך נוט אן פר שבת דר הט ניט צו עסן אום שבת · אזו אוך ווער עס טוט קיין מצות ניט אוף דר וועלט דר הט קיין שכר ניט אוף יענור וועלט . אבר דר ווס טוט זוא מצות אוף דר וועלט · דר הט זוא שכר אוף ייענור וועלט · אזו ווי דר פסוק זאגט (כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך עשה כי אין מעשה וחשבון ודעת וחכמה בשאול אשר אתה הולך שמה) דאס מיינט מען אלץ ווס דו קענסט גרייכן מצות צו טאן אוף דר וועלט זאלסטו טאן אין קבר וועסטו קיין מצות ניט קענון טאן · אונ אוך קיין תורה ניט לערנון · דרוף זאגט דר פסוק (וחסרון לא יוכל להמנות) ווען איינר איז אונ איין חברותה ווס טואן מצות אונ אמאל פר זוימט ער איין מצוה ווערט ער גמונרט פון איר · דם ער ווערט ניט גציילט מיט זיין חברותה צו נעמן שכר אוף איר :

דרום זאל קיינור ניט פר זוימון קיין מצוה · אונ זאל ניט זאגון יענו מצוה איז גרעסר דען דם איז דאך ידוע דם מיר קענון ניט וויסן פון וועלכור מצוה עס איז גרויס דר שכר אונ פון וועלכר עס איז קליין · דער פסוק זאגט (ושמרתם את המצות) איר זאלט הוטן די מצות · דרשות די גמרא אזו וויא מען דארף מאכון די מצות אום גזומט · אזו זאלט איר אוך טאן די מצות אום גזומט תיכף ומיד · אז עס קומט איינם צו איין מצוה זאל ער זוא טאן אום גזומט אונ זאל זוא ניט אפ לייגון · דם ער זאל ניט זאגון איך וועל זוא נאך צייט האבון צו טאן · אונ זאל זיך גדענקון אז אמלך בשר ודם זאל אים הייסן עפוס טאן וואלט ער עס דאך בוודאי באלד גטאן · חאטשו ער גוט עס דאך פון זיין טובה וועגון · ניט פונם מענטשונס טובה וועגון · מכ"ש וק"ו דר מלך מלכי המלכים הקב"ה גבוט אים דארף ער דאך עס בוודאי טאן גשווינד אונ גפרושט אונ מיט פרייליך גמוט דען ער גבוט דאך עס פונם מענטשונס טובה וועגון · דם ער זאל זוכה זיין לחיי עולם הבא · וויא דר פסוק זאגט (יי' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר) אונ כדי דר מענטש זאל אן גברייט זיין צו עולם הבא · דרום הט ער די תורה גרויס גמאכט אונ הט פול מצות גבאטן דם איטלוכר זאל קענון מצות טאן : אונ ווען איינר טוט איין מצוה זאל ער זוא זעלבסט טאן מיט זיין האנט · אונ זאל זוא ניט הייסן טאן זיין זון אודר זיין קנעכט · כדי דוא מצות זאלן גלובט זיין אין זיינו אוגן · דהיינו בייא חנוכה ליכטלוך זאל מען קיין גלעט ניט ציילן · אונ אוך קיין אנדור זאך ניט נוצן דר ביי דעסט גרייכון דוא ליכט פונם שול דארף מען אוך ערלוך האלטון אודר דעסט גלייכן אנדרו מצות · אזו וויא די גמרא ברענגט דרוף איין מעשה (יששכר כהן גדול) פון דעם דארף (ברקאי) ער האט דוא מצות שוואך גהאלטן : בשעת ער הט גבראכט קרבנות הט ער זיינו הענט איין גוויקולט אין איין זיידון טוכול · כדי ער זאל זיי ניט איין שמורן · אמאל האבון זיך דר מלך מיט דר מלכה גיוועט דר מלך הט גזאגט איזנג צוקלו איז גוט צו עסן · אונ די מלכה הט גזאגט איונג שעפלו איז בעסר צו עסן · האבון זיי גזאגט וויא וועלון מיר עס וויסן · לאמור שוקן נאך דעם כהן גדול האבון זייא אים נפרעגט וועלכוס איז בעסור · איונג צוקעלו · אודר איונג שעפלו · הט ער גשאקולט מיט זיין האנט אונ הט גזאגט אשעפלו · דען אוב ניט ווארום הט מען גהייסן מקריב זיין אשעפלו פר איין קרבן תמיד · אונ ניט קיין צוקעלו · דא איז דר מלך זייער ברוגז גווארן דם ער הט אזו גשאקולט מיט דר האנט · אונ הט גהייסן מיזאל אים אפ האקון די רעכטו האנט · הט ער שוחד גגעבן הט

מען אים אפ גיהאקט די לונקי האנט · איז דר מלך גוואר גווארן האט ער אים גהייסן די אנדרי אוך אפ האקן · זאגט רב יוסף גלויבט איז גאט וואס ער הט דעם יששכר זיין שכר אפ גגעבן אויף דר וועלט דס ער וועט קומן ריין לעולם הבא · נוא וואס זעהט מען אזו דר וואס האלט גרונג די מצות טוט ער עונש ליידן אויף דר וועלט אודר אויף יענר וועלט · אוך איז איטליכר מחוייב אלי מצות חשוב צו האלטן ניט פר גרינג אונ קיינר זאל ניט קלוגן צו זאגן וואס האט עס הקב״ה אז איך וועל גייא אין שעטנז · אודר איך וועל קיין שופר ניט הערן בלאזן · אודר איך וועל אין סוכה ניט עסן אודר איך וועל עסן אום גוואשן · אודר איך וועל קיין ברכה ניט מאכן · קיינר טאר זיך אזוא ניט גדענקן · אונ זאל גדענקן ווער עס הט דס גבאטן · אונ אפילו ער וייסט ניט דעם טעם אונ די בוונה פון דר מצוה זאל ער זוא דאך טואן · דען דר וואס האט גבאטן די מצוה ער איז אייטל חכמה · אונ עס איז ניט פאר האנדן קיין שום מצוה אין דר תורה עס זאל אין איר ניט זיין קיין גרוס חכמה · וויא דר פסוק זאגט (כי לא דבר רק היא מכם) משה רבינו ע״ה זאגט צו די ישראל לערנט די תורה אונ טוט די מצות · דען עס איז קיין לער ווארט ניט דא אין איר אונ עס איז גרוס חכמה אונ גרוסי סודות אונ איטליכי מצוה ברענגט דעם מענטשן צום אייביגן לעבן:

דרוף זאגט דר פסוק (אמרת אלהי צרופה מגן הוא לכל החוסים בו) די זאג פון גאט זענן גלייטרט אונ לייטרן אוך דעם מענטשן צו עולם הבא · אונ עס איז איין בשוצונג צו דיא אלי וואס בשוצן זיך אין הקב״ה אונ איין נאר אונ ארשע וואס זאגט וואס נוצט די מצוה אונ שפעט פון איר זאל ער פר פלוכט ווערן · דער פסוק זאגט (ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי) איך האב אייך אפ גשיידט פון דיא פעלקור איר זאלט זיין צו מיר · דרשות די גמרא אויף דעם פסוק · מניין פון וואנן איז גדרונגן דאס קיינר זאל ניט זאגן חזיר איז מיאום איך קאן עס ניט עסן · אודר מיר איז מיאום שעטנז צו טראגן · נאר איר זאלט זאגן איך וואלט גערן חזיר גגעסן אודר שעטנז גטראגן נאר איך וויל זיין גאטס קנעכט · אונ וויל האלטן אלם וואס ער הט גבאטן אין זיין תורה ווי דר פסוק זאגט (להיות לי) איר זאלט פון מיינט וועגן מצות טאן · אונ ניט פון איערט וועגן:

אוך דרשות דר פון די גמרא ווען איר טוט די מצות דא זענט איר מיין פאלק · נמצא איז דר פון גדרונגן ווען איינר טוט קיין עבירה ניט איז זוא אים גרעכנט פר א מצוה · למשל ווען איינר איז הונגריג אונ וויל עסן · זאגט מען אים עס דס ניט עס איז טריפה · אונ ער עסט עס ניט · איז עס אים גרעכנט פר א מצוה · אודר דער עסט גלייכן איינר וויל א מלבוש אן טאן אונ מען זאגט אים עס איז שעטנז אונ ער טוט עס ניט אן · אזו איז עס אים גרעכנט פאר א מצוה · דער פסוק זאגט (ה׳ חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר) פון וועגן זיין גרוס צדקות פון הקב״ה הט ער גרוס גמאכט זיין תורה אונ הט פול מצות גבאטן כדי כל ישראל זאלן קענן זוכה זיין לעולם הבא · אונ וועגן זיין לובשאפט צו אונז האט ער אונז בלויבט מיט זייני מצות · ציצית אין אונזרי קליידר תפילין אויף אונזרי קעפ · אונ אויף אינזרי ארום · מילה אונ אונזר לייב · מזוזה אונ אונזרי הייזור · אויף דעם זאגט דר פסוק (שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך) פון וועגן זיבן מצות וואס די האבט אונז גגעבן דס מיר טואן זיי אלו טאג דרום האבן מיר דיך צו לובן · דס זענן די זיבן מצות · תפילין אונ ציצית · אונ מילה · אונ מזוזה · עס זענן דרוף פול טעמים ווארום דס הייסט זיבן מצות איין טעם איז די פיר פרשיות פון תפילין זענן ווי פיר מצות · אונ ציצית אונ מזוזה אונ מילה איז זיבן: אטייל לייט זאגן תפילין זענן אכט מצות · דען צוויא תפילין זענן אכט פרשיות · אונ ציצית זענן פיר מצות · דען פיר ציצית הענגן אין איטליכן טלית · אטייל לייט זאגן פיר ציצית זענן אכט אונ דרייסיג פארום · אזו זענן זייא אכט אונ דרייסיג מצות · אטייל לייט זאגן ציצית זענן צווייא אונ פופציג · דען דיא צוואנציג קנופן זענן אוך צוואנציג מצות · נאך איין פשט איז אויף דעם פסוק (שבע ביום הללתיך) לייען עס שובע זאט · מען איז מחוייב צו לובן הקב״ה ביז מען ווערט זאט פון זיין לוב · אויף די מצות וואס ער הט אונז גגעבן · זיי ווייזן אונז דעם רעכטן וועג צו עולם הבא · וויא די גמרא ברענגט אין מדרש · אמאל איז דוד המלך ע״ה

עסן אין באד · איז ער בזארגט געווען ווייל ער איז געווען אן מצות · אן תפילין · אן ציצית · אז ער האט גדאכט אין דר מילה האט ער זיך משמח געווען דאס ער גייט ניט אפילו איין רגע אן איין מצוה · אז ער איז ארוס גגאנגן פונם באד האט ער גלויבט הקב"ה אונ האט גזאגט דעם מזמור (למנצח על השמינית) פון וועגן דר מילה וואס זוא איז גבאטן גווארן צום אכטן טאג :

דער מדרש זאגט אויף דעם פסוק (לוית חן הם לראשך) איין בהעפטונג פון חן זענען די מצות צו דיין קאפ · דרשות דער מדרש (לוית) מיינט מען די מצות זענען מלוה דעם מענטשן וויא אהין ער גייט · עס זאל אים קיין שאדן ניט גשעהן · אונ אויך בלייטן אים די מצות פון זיין גבארן ביז זיין נשמה גייט אוס · צום אכטן טאג איז מען אים מל · דר נאך טוט ער אן אקלייד איז דר ביי די מצוה פון ציצית אונ שעטנז · שערט ער זיך טאר ער די פיאות ניט אפ שערן · עסט ער טאר ער ניט עסן קיין טריפות · אודער וואס אסור איז · אקערט ער זיין פעלד טאר ער עס ניט אקערן מיט כלאים · דס מיינט מען איין אוקס מיט איין פערד · דר נאך זייאט ער זיינו פעלדר טאר ער זיי ניט זייאן קיין כלאים צווייא מינים בנאנדר · שנייד ער תבואה אודר ביימר טאר ער ניט אפ שניידן אין גאנצן · ער מוז לאזן (לקט שכחה פאה) צוא עניים · גייט ער אין וועג אונ בגעגנט אנעסט מיט פייגל טאר ער ניט נעמן די מוטר מיט די קינדר · אין דר פריא דארף ער דאווינן מיט טלית אונ תפילין · פר נאכט דארף ער דאווינן מנחה אונ מעריב · פאר דעם שלאף דארף ער לייאנן קריאת שמע · אום שבת דארף ער טאן די מצות וואס גהערן צום שבת · אום יום טוב די מצות וואס גהערן צו יום טוב (ראש השנה) דארף ער שופר בלאזן (יום כפור) דארף ער פאסטן · (סוכות) דארף ער בענטשן (אתרוג) אונ (לולב) :

קורץ פון דער זאך פון זיין גבארן ביז זיין טוט איז ער בלייט מיט מצות · בפרט תורה לערנן איז ער מחוייב כל זמן עס רורט זיך נאר איין אבר אין אים · דס בטייט דס ווארט (לוית חן) די מצות בלייטן דעם מענטשן מיט אייטל חן אונ חסד אונ רחמים · עס איז א משל א מלך האט פול קנעכט אונ א טייל פון זייא האט ער זייער לוב וויא זיין הארץ · זאגט ער צו זיי מיינו לובו קנעכט זייט מיינו גטרייא ברודער וועל איך אייך געבן מיין שולט אונ מיין פאנצור אונ מיין חותם וואס איך האב מיך גהתמות צו מיין חתונה · אונ די איבריגי קנעכט וועל איך עס ניט געבן · דען זיי וועלן עס ניט אכטן · אונ וועלן עס פר איין גשפעט האלטן · אזו אויך הקב"ה איז דער (מלך מלכי המלכים) אונ די גאנצו וועלט זענען זיינו קנעכט · אונ די ישראל זענען זיינו לובו קנעכט דרום גיט ער זיי זיינו מצות אונ זיין חותם דס איז די תפילין · אונ דעם אמת · נוא זעהן מיר אז דס אלס איז איין מתנה פון לובשאפט וועגן :

דיא גמרא זאגט אין (קידושין) דר וואס טוט א מצוה מיט דר גאנצור כוונה ווערט אים גטאן פול גוטס אונ מען דר לענגערט אים זיינו יאר אונ טעג · אונ ער וועט זוכה זיין צו ארבן דס לאנד ארץ ישראל · אבר אז ער טוט זוא אן כוונה ווערט אים קיין גוטס ניט גטאן אונ זיין יאר אונ טעג ווערן דר קורצט · אונ ער וועט ניט ארבן דס לאנד · אונ דר וואס קען ניט לערנן קיין (מקרא) אונ קיין (משנה) אונ האט אין זיך אויך ניט קיין דרך ארץ · איז ער ניט ראוי מיזאל מיט אים וואונן אין איין שטאט · אבר דר וואס האט זוא אין זיך די אלו דרייא · דעם קומט קיין ביז ניט צו · אויך זאגן די חכמים ווער עס טוט א מצוה א שעה פר זיין טוט איז גלייך וויא ער וואלט מקיים געווען כל התורה כולה · אונ פר קערט אז ער טוט איין עבירה איין שעה פר דעם טוט איז גלייך וויא ער וואלט מבטל געווען כל התורה כולה :

רבי יונתן זאגט דר וואס טוט א מצוה רעכט אויף דר וועלט דא גייט זוא פר אים · אונ בלייט אים צו עולם הבא אין גן עדן אריין · אונ ווער עס טוט איין עבירה אויף דר וועלט אונ טוט דרויף ניט תשובה פארן טוט · דא בגרייפט זוא אין אים אונ לאזט אים ניט אפ אונ שלעפט אים מיט זיך אין גיהנם אריין · די מצות גהערן צום גן עדן אונ די עבירות צום גיהנם · וויא דער פסוק זאגט (אשרי האיש ירא את ה' במצותיו חפץ מאוד) וואול דעם מענטשן וואס פארכט זיך פר גאט · אונ גלויבט

זייער

זייער צו זיינו מצות · אונ דר מענטש וואס בצווינגט דעם יצר הרע קומט אים קיין עבירה ניט צו האנדין אונ אז ער טוט יוא איין עבירה טוט ער אוף איר תיכף תשובה אין זיין יוגנט דער הייסט ארעכטור ירא שמים (רבי אליעזר) זאגט (במצותיו חפץ מאוד) אין זיינו מצות בגערט ער זייער אבר ניט אין דעם שכר פון זיי כלומר ער טוט זיי פון ליבשאפט וועגן אפילו עס זאל אוף זייא קיין שכר ניט זיין דר הייסט ארעכטור ירא שמים · אונ אפרומר מאן ער דינט הקב"ה פון ליבשאפט וועגן ווי אזון זיין פאטור ווייסט דאך וואול אלו זאכון פון זיין פאטור אונ טוט וואס אים וואול גפעלט אזו זאל

אוך אומלוכר אוועק לאזון זיינו עסקים דעו הקב"ה וועט זיי אים פארוכטון אונ זאל נאט דינון :

אויך זאגט די גמרא אטייל שכר פון דר מצוה גוט מען אוף דר וועלט דהיינו אז איינר מאכט אשיין

חנוכה לוכט · אונ איז זייער גזהר אין דר מצוה דס דיא חכמים האבון גבאטון אזו האט ער אוך קונדר תלמידי חכמים · אונ ווער עס איז נזהר אין מצות (מזוזה) בקומט ער אשיינו דירה ווער עס איז נזהר אין מצות (ציצית) בקומט ער אשיין קלייד ווער עס איז נזהר צו האבון ויין אוף קידוש איז ער זוכה צו רייכקייט אונ צוא פול ויין ווער עס איז מכבד אלטו לייט איז ער זוכה אלט צו ווערון ווער עס איז מכבד פאטור אונ מוטר דר לעבט לאנג אזו זענון אלו די מצות פון כל התורה כולה חוץ דעם גרוסון שכר וואס ער הט לעולם הבא אוף דר וועלט עסט ער דיא פירות · אונ אוף יענור וועלט בקומט ער דס קרן אונ דר וואס טוט דיא מצוה באהבה ניט פון שכר וועגן דר בקומט פיל טויזנט מאל מער שכר פון דעם וואס טוט זוא פון שכר וועגן · וויא דר פסוק זאגט (ליראי ה׳ ולחושבי שמו) הקב"ה גיט שכר צו די וואס פארכטון זיך פאר אים אונ גדענקון זיין נאמון דרשת די גמרא דאס מיינט מען ווער עס גדענקט אמצוה צו טאן אונ ער קען זוא ניט טאן אובר איין אונס רעכונט אים הקב"ה גליך ווי ער וואלט זוא יוא גטאן :

רבי הנינא בר אבין) זאגט ווער עס טוט איין מצוה מיט דר רעכטור כוונה וויא ער איז גבאטון גווארון קומט אים קיין בייז ניט צו · וויא דר פסוק זאגט (שומר מצוה לא ידע דבר רע) ווער עס הוט אמצוה ווערט ניט ווייסון פון קיין בייזו זאך · (רב אמי) אונ אטייל לייט זאגון (רב חנינא בר פפא) דרשת אוך פון דעם פסוק ווער עס טוט אמצוה מיט דר גאנצור כוונה אפילו עס איז אוף אים בגזר גווארון איין בייזו גזירה ח"ו איז ער זוא מבטל · (רבי יהושע בן לוי) זאגט וואס מיינט דר פסוק (אשר אנכי מצוה אתכם היום לעשותם) הקב"ה זאגט איך גביט אייך היינט די מצוה צו טאן איז מען דען מארגון פטור פון די מצות נאר אזו מיינט מען איר זאלט היינט די מצות טאן אויף דער וועלט אונ מארגון צו עולם הבא ווערט איר אייער שכר בקומון דען דארטון קען מען קיין מצות ניט טאן · נאך מער זאגט (רבי יהושע בן לוי) אלו די מצות וואס ישראל טואן אוף דער וועלט צו עולם הבא קומן די מצות זעלברט אונ זאגון עדות פאר הקב"ה די מצוה האט דר (פלוני) גטאן אונ דיא מצוה הט יענור (פלוני) גטאן וויא דר פסוק זאגט (יתנו עדיהם ויצדקו) דאס מיינט מען די מצות זעלברט זאגון עדות ווער עס הט זייא גטאן · דר נאך זאגט ווייטור דר פסוק (ישמעו ויאמרו אמת) י לעולם הבא וועלון דיא עובדי כוכבים הערון · אונ וועלון אוך מוזן עדות זאגון דאס ישראל האבון מקיים גוועזן די מצות · אונ האבון זיך גלאזט ממית זיין אוף קידוש השם מיר האבון גלערונט אין דר (מכילתא) דרשת ער דעם פסוק (ועושה חסד לאלפים לאוהבי ולשומרי מצותיו) הקב"ה טוט חסד צו צווייא טויזנט דורות צו די וואס טואן די מצות פון ליבשאפט וועגן ניט פון שכר וועגן אונ צו די זעלבגו וואס ווארטון די מצות זאלון זיי צו קומן אונ טואן זייא (תיכף ומיד) מיט דר רעכטר כוונה · אונ ווער זענון די זעלבגו לייט · דס זענון די צדיקים אונ חסידים וואס וואונון אין ארץ ישראל אונ זענון זיך מוסר נפש פון די מצות וועגן אז וויא עס איז גוועזן אין דער צייט אז די עובדי כוכבים האבון גוזר גזירות גוועזן · אז מען הט אום גפורט איינום צו הרגנון הט מען אום גרופון דער גייט אום צו הרגנון ווייל ער האט זיין קונד מל גוועזן · פר דעם אנדרון האט מען אום גרופון דעם פורט מען אום צו הענגון ווייל ער האט מצות גגעסון דעם האט מען גשמוסן מיט ארוט ווייל ער הט (לולב) גבענטשט דס אלס איז גקומן פון וועגן זייער ליבשאפט וואס זייא האבון גהאט הקב"ה האבון זייא

מְקַדֵּשׁ הַשֵּׁם גֶּוֶועֶן · וואל דעם זֶעלְבּוּגֶן אונ וואל זיינו קינדר ביז איבוג :

קיין מענטש זאל ניט גֶדענקֶן ווס זאל איך מִצְוֹת טאן · איך בין דאך אַרוֹטָא אונ האב פול עֲבֵירוֹת גְטאן ווס וועלן מיר דיא מִצְוֹת העלפֿן · אוף דעם זאגט דיא גְמָרָא האסט גטאן פול עֲבֵירוֹת טוא דער קעגן פול מִצְוֹת · מיט די אייגנו אֵיבָרִים וואס דו האסט די עֲבֵירוֹת גטאן האסט איין עֲבֵירָה גטאן מיט דיא אוגן · דא לייג תְּפִילִין צווישן דיינו אוגן האסטו איין עֲבֵירָה גטאן מיט לוגן זאגן זאלסטו תּוֹרָה ריידן מיט דיין מול האבן דיינו הענט פאר גאסן אום ריין בלוט דאס מיינט מען דו האסט איינם מבייש גוועזן אזו האסטו אים זיין בלוט פר גאסן דר קעגן מאך שָׁלוֹם צווישן מאן אונ ווייב אונ צווישן איינם אונ זיין חַבֵר · אונ טוא תְּשׁוּבָה אונ תְּפִלָּה אונ צְדָקָה · האסטו גזינדיגט מיט דיינו הענט לייג תְּפִילִין אוף דיינו הענט אונ גיב צְדָקָה האסטו גהאט בייזו מַחְשָׁבוֹת זאלסטו האבן גוטו מַחְשָׁבוֹת אונ אזו אוך מיט די איבריגו אֵבָרִים · אזו אז דו וועסט קומן צום יום הַדִין וועלן די מִצְוֹת אפ גרעכנט זיין קעגן די עֲבֵירוֹת · אונ אוב די מִצְוֹת וועלן מער זיין וועט דיר גוט זיין אונ אוב די עֲבֵירוֹת זענן מער איז דיר שלעכט :

דיא מִצְוֹת פון דר תּוֹרָה זענן תרי״ג זעקס הונדרט מיט דרייצן · דרייא הונדרט מיט פינף זעכציג (לָאוִים) קעגן די טעג פונם יאר אונ איטליכר טאג זאגט צום מענטשן טוא אין מיר קיין עֲבֵירָה ניט · אונ ווידר זענן צווייא הונדרט מיט אכט אונ פערציג (מִצְוֹת עֲשֵׂה) קעגן דיא אֵבָרִים פונם מענטשן אונ איטליכער אֵבֶר זאגט צום מענטשן טוא מיט מיר אמִצְוָה ניט קיין עֲבֵירָה אוך שטייט אין פרק (אַל תְּהִי רָשָׁע בִּפְנֵי עַצְמְךָ) דס דו זאלסט קיין עֲבֵירוֹת ניט טאן בשתיקה אונ פר לייטן מעסטו פרום זיין ·

דר פָּסוּק זאגט (כִּי יְשָׁרִים דַּרְכֵי ה׳ צַדִּיקִים יֵלְכוּ בָם וּפוֹשְׁעִים יִכָּשְׁלוּ בָם) דען עס זענן רעכט פארטוג די וועגן פון גאט די צַדִּיקִים גייאן אין זיי · אונ די רְשָׁעִים ווערן גשטרוכלט אין זיי די גְמָרָא שרייבט דרויף אמָשָׁל ווען עס איז אסעודת מִצְוָה דא עסט דר צַדִּיק פון מִצְוָה וועגן אָבֶר דר רָשָׁע עסט נאר זיין בויך אן צו פילן דאס מיינט דר פָּסוּק (צַדִּיקִים יֵלְכוּ וגו׳) דרום זאל קיינר ניט עסן פון זיין הֲנָאָה וועגן · נאר פון מִצְוָה וועגן דם גאט הט אזו גבאטן אפילו ער הט הֲנָאָה פון דר מִצְוָה הארט מיך ניט · אז וויא מיר עסן שָׁלֹשׁ סְעוּדוֹת אום שַׁבָּת האטשו אמאל הט ער דאך דר פון קיין הֲנָאָה ניט דם ער איז זאט · דאך טוט ער עס פון מִצְוָה וועגן אזו זאלך אוך אלו מִצְוֹת זיין · אונ זאלסט זיי טאן פון דעם שענסטן אונ בעסטן גוסטו איין ארומאן גיב אים פון דעם בעסטן קופסטו איין אתרוג אונ אלולב · קויף פון דעם בעסטן אונ שענסטן זאלסט אוך קופן אשיינם טלית אונ תְּפִילִין אונ אשיינו סוכה :

אוך ווען איינר האט גקופט איין אתרוג דר נאך טרעפט זיך אים אטייערור צו קופן · איז ער מחוייב קופן אפילו ער טרעפט אן טייערור מיט אשליש פונם ערשטן למשל אז דר ערשטר קאסט זעקס גילדן · זאל ער נאך דר לייגן צווייא גילדן · דם הייסט אשליש מלגו · אטייל לייט זאגן ער איז מחוייב מוסיף צו זיין ביז איין (שְׁלִישׁ מִלְּבַר) דם הייסט דרייא גילדן חוץ ייענו זעקס אזו זענען אוך אלו די מִצְוֹת · אוך איז איטליכר מחוייב די מִצְוָה צו טאן (לְשֵׁם שָׁמַיִם) ניט פון גאוה וועגן זיך צו ברומן פאר לייטן דען דער מיט נעמט ער אפ זיין שכר אוף דר וועלט אונ זו ווערט אים נאך צו איין עֲבֵירָה · אָבֶר אז זיין כַּוָנָה איז לְשֵׁם שָׁמַיִם אפילו לייטן ווייסן דר פון איז אוך נישט קָשֶׁה · דען זיין כַּוָנָה איז דאך ניט פון לייטן וועגן · נאר פון גאטס וועגן אז וויא דר פָּסוּק זאגט (וְאָהַבְתָּ אֵת ה׳ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ) ווארום שטייט ניט (לִבְּךָ) ביין איין הארץ נאר (לְבָבְךָ) מיינט מען מיט דיינו ביידו הערצור מיט דעם יֵצֶר טוֹב אונ מיט דעם יֵצֶר הָרַע זאלסטו דינען הקב״ה · אונ זאלסט טאן אלו די מִצְוֹת לְשֵׁם שָׁמַיִם :

הָאָדָם דר מענטש איז ניט בשאפן גווארן נאר אוף תּוֹרָה לערנן אונ אורו מִצְוֹת צו טאן אוז ער איז נאר ווי אשליח ווס איינר שיקט אים זיינו זאכן אום צו רוכטן אז ער טוט זיין שליחות באמונה דא בקומט ער זיין שכר · אונ אוב ער פאר געסט דרזנן · אונ גייט נאך

וואול טעג מיט פרעסן אונ זופן · אזו איז דאך וויי צו דעם שליח · אזו איז אוך דר מענטש גשוקט פון גאט צו פארוכטן זיינו זאכן אונ אז ער טוט זיין שליחות באמונה דס ער לערנט תורה אונ טוט מצות לשם שמים · אזוא בקומט ער פיל שכר לעולם הבא · אונ עסט אוך דיא פירות פון די מצות אוף דר וועלט · אבר אז ער גייט נאך נאך וואול טעג · אונ פר געסט זיין שליחות איז דאך וויא צו אים דס ער פאר שעמט די מצות וס הקב״ה הט גגובן צו משה רבינו ע״ה אונ משה רבינו האט זייא אובר געגעבן צו יהושע · אונ יהושע צו די זקנים · אונ די זקנים צו די נביאים אונ די נביאים צו די אנשי כנסת הגדולה · אונ דר נאך איין דור נאך דעם אנדרן ביז דיא חכמי המשנה · דער נאך די חכמי התלמוד · דר נאך די פוסקים · דאס זענן דיא רעכטו מצות וואס דער מענטש איז בשאפן גווארן זייא צו טאן ניט קיין אנדר מלאכה · אבר דר מענטש מוז אוך האבן א מלאכה צו זיין פרנסה אונ קליידור אונ וואונוג דען אז ער וועט קיין פרנסה ניט האבן וועט ער גיט קענען גאט דינן אבר זיין עיקר הענדול זאל זיין צו תורה אונ מצות אונ זיין עסן אונ טרינקן א״ל זיין כדי ער זאל קענן גאט דינן מיט תורה אונ מצות · ווי דר פסוק זאגט (ודברת בם) זאלסט ריידן אין תורה אונ מצות:

תם ונשלם שבח לאל בורא עולם